

До сторіччя Національної академії наук України

*До сторіччя Національної бібліотеки України
імені В.І. Вернадського*

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE
V.I. VERNADSKY NATIONAL LIBRARY OF UKRAINE
INSTITUTE OF MANUSCRIPT

**Institute of Manuscript
of V.I. Vernadsky National Library
of Ukraine.
1918–2018**

Kyiv 2018

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ РУКОПISУ

**Інститут рукопису
Національної бібліотеки України
імені В.І. Вернадського.
1918–2018**

Київ 2018

УДК 027.54(477-25)НБУВ : 025.171]"1918/2018"(09)

ББК 4734(4УКР)751.11

+4814(4УКР) 70

I

Автори-укладачі:

Ольга Петрівна Бодак, Олена Михайлівна Гальченко,
Лариса Володимирівна Гарбар, Наталія Михайлівна Зубкова,
Ганна Абрамівна Ривкіна, Ольга Петрівна Степченко;
переднє слово: Любов Андріївна Дубровіна

Рецензенти:

Тетяна Дмитрівна Антонюк, д-р іст. наук
Іван Леонідович Синяк, канд. іст. наук

Затверджено до друку Вченою радою
Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
(протокол №1 від 3 грудня 2018 року)

Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.
1918–2018 / відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2018. 472 с.

ISBN 978-966-02-8726-6 (друковане видання)

ISBN 978-966-02-8727-3 (електронне видання)

Наукове видання підготовлене з нагоди 100-річчя одного з найбільш знакових за своїми метою, завданнями та фондами структурного підрозділу Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського – Інституту рукопису (від 1918 до 1992 р. – відділ рукописів). Висвітлені історія фундації та соціальні функції Інституту рукопису, проаналізовано його внесок у розвиток науки та культури України. Окремими розділами представлені науковий доробок Інституту та його кадровий потенціал за 1918–2018 рр. У додатках репрезентовані матеріали про склад та зміст рукописного фонду Інституту.

Розраховане на істориків, бібліотеко- та архівознавців, культурологів, усіх, хто цікавиться минулим та дивиться в майбутнє України.

УДК 027.54(477-25)НБУВ : 025.171]"1918/2018"(09)

ББК 4734(4УКР)751.11

+4814(4УКР) 70

ISBN 978-966-02-8726-6 (друковане видання)
ISBN 978-966-02-8727-3 (електронне видання)

© О.П. Бодак, О.М. Гальченко
Л.В. Гарбар, Н.М. Зубкова,
Г.А. Ривкіна, О.П. Степченко, 2018
© Національна академія наук України,
Національна бібліотека України
імені В.І. Вернадського, 2018

ЗМІСТ

<i>Л.А. Дубровіна</i> З нагоди ювілею	7
Від авторів	9

Розділ I

О.П. Бодак, Н.М. Зубкова, Г.А. Ривкіна, О.П. Степченко **Інститут рукопису
Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського:
історичний нарис**

Інститут рукопису НБУВ : історія та сучасність	13
Формування та соціальні функції рукописного фонду НБУВ	
Комплектування	27
Каталогізація, облік та обслуговування	40
Інститут рукопису як науковий підрозділ НБУВ	
Науково-дослідна діяльність	55
Електронний ресурс	82
Заключне слово	87

Розділ II

О.М. Гальченко **Видання відділу рукописів / Інституту рукопису
(1918–2018)**

Видання відділу рукописів 1918–1991	91
Видання Інституту рукопису 1992–2018	97
Електронні ресурси на CD-ROM	115
Збірник наукових праць ІР НБУВ	119

Розділ III

О.М. Гальченко, Л.В. Гарбар **PERSONALIA**

Керівний склад	147
Постійний склад	248
Тимчасовий склад	421

Додатки

<i>Дубровіна Л.А., Зубкова Н.М.</i> Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як архівна установа // Архіви України. Київ, 1999. № 1/6. С. 13–26.	433
Список архівних фондів Інституту рукопису НБУВ	439
Книга відгуків відділу рукописів / Інституту рукопису. Фрагменти	461
Анотація	470
Summary	471

У «старому» читальному залі: зліва направо – О.П. Степченко, Л.А. Дубровіна, А.Г. Адаменко, Т.І. Воронкова, О.Й. Ніколаєвська, І.Д. Лисоченко, М.П. Візир. 1981 р.

3 нагоди ювілею

Сто років тому постала видатна подія – під егідою Української академії наук було створено першу в історії України Національну бібліотеку, що уособлювала один із атрибутів незалежності держави, віддзеркалювала історичні та духовні традиції українського народу, відкривала перспективи для розвитку науки, освіти, культури, економіки та сприяла входженню України у світовий культурний простір.

Бібліотека започатковувалася в період Української революції 1917–1920 рр. Біля її витоків стояла когорта державників, видатних учених та діячів культури, які, маючи власні концептуальні засади стосовно структури та функцій національної книгозбірні і спираючись на світовий досвід у цій царині, змогли в найкоротший термін підготувати законопроект про Бібліотеку та її фонд, утворити Тимчасовий комітет із заснування книгозбірні та розпочати набір штатних співробітників. Імена фундаторів Національної бібліотеки України вписані золотими літерами на скрижальях її історії, – це М.П. Василенко, В.І. Вернадський, С.І. Єфремов, А.Ю. Кримський, Г.П. Житецький, П.Я. Стебницький, В.О. Кордт. За їхнім задумом, головна бібліотека Української Держави мала «гуртувати в собі все, що втворено людською думкою», стати найбільшим зібранням друкованих та рукописних пам'яток національного духовного життя, а також науковою установою, що вивчатиме сучасну і давню книгу, науковим центром бібліографо- та бібліотекознавства в Україні. Рукописний відділ – один із найбільш знакових у Бібліотеці – засновувався як архів історії українського народу.

У буремні роки соціальних катаклізмів Національна (згодом Всенародна) бібліотека стала збирачем та хранителем книжкових скарбів, архівів та колекцій багатьох ліквідованих світських і релігійних установ, видатних учених, аристократів, просвітників, діячів культури. Саме так до фондів відділу рукописів надійшли зібрання Київської духовної академії, київських церков та монастирів, Університету св. Володимира, архів Фортеці св. Єлизавети, фамільне зібрання баронів Шодуарів, родинні архіви князів Лопухіних-Демидових, графів Плятерів і ще багато того, що разом склало вітчизняну рукописну спадщину.

Упродовж свого існування Бібліотека як суспільна інституція неодноразово змінювала пріоритети в дослідженні певних категорій фондів, корегувала напрями діяльності, удосконалювала вимоги до підготовки кадрів тощо. З часом вона отримала статус наукової установи та науково-дослідного інституту, що ґрунтовно вплинуло на характер її наукової діяльності.

Серед співробітників рукописного підрозділу Бібліотеки були видатні представники української інтелігенції, відомі вчені – філологи, історики, бібліотекознавці, які розумілися на цінності писемних джерел минулого та віддавали всі свої сили й знання справі збереження та дослідження рукописної спадщини українського народу та народів світу. Науковий та науково-довідковий доробок, створений рукописниками Бібліотеки за сторічний період, віддзеркалює їхній внесок у розкриття змісту та складу фондів підрозділу, що базується на професійному дослідженні рукописних пам'яток, публікації історичних документів, популяризації

рукописних та архівних джерел. Численні монографії з питань історії рукописної книги та історичних документів, довідники, каталоги, покажчики та статті склали потужний пошуковий ресурс для наукового та громадського загалу, який цікавиться історією – як національною, так і світовою.

Створення в 1992 р. на базі відділу рукописів Інституту рукопису з огляду на нові завдання Бібліотеки як національної в період незалежного розвитку України відкрило нові грані наукової роботи з фондами, визначило стрімкий розвиток археографії та джерелознавства, сформувало новий зміст таких традиційних напрямів вивчення рукописної книги, як кодикологія та кодикографія, палеографія, текстологія, філігранологія, та інноваційних дисциплін, що характеризують презентацію джерельної бази рукописної спадщини в епоху електронних інформаційних ресурсів.

Не менш відповідальним у діяльності Інституту рукопису є й створення відповідних умов для збереженості та обслуговування фондами користувачів, які черпають своє натхнення у вивченні славетних сторінок історичного минулого.

Цим виданням Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського у свій ювілейний рік віддає належні пошану та подяку своїм попередникам і сподівається, що майбутні покоління рукописників продовжать дослідження потужного наукового потенціалу, який зберігається у фондах Інституту, та примножать його здобутки у вивченні духовних надбань людства.

Член-кореспондент НАН України

Любов Дубровіна

Від авторів

У ювілейному виданні, що є своєрідним підсумком діяльності рукописного підрозділу Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського за період від 1918 до 2018 року, широкому науковому та суспільному загалові представлено інформацію стосовно історії установи, наукового і прикладного напрямів її роботи, надано характеристику складові та змісту рукописних фондів, репрезентовано бібліографію видань та кадровий склад співробітників за сто років існування відділу рукописів / Інституту рукопису Бібліотеки.

У першому розділі книги – «Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : історичний нарис» (автори О.П. Бодак, Н.М. Зубкова, О.П. Степченко, Г.А. Ривкіна) – йдеться про започаткування та розвиток одного з найважливіших структурних підрозділів Бібліотеки, який за століття виріс із відділу зі штатом у дві людини до сучасної науково-прикладної інституції з потужним науковим та бібліотечним складом співробітників, чотирма відділами та фондом, що складає лівову частку рукописної спадщини України. Історія Інституту представлена за тематично-хронологічним принципом; досліджені процес формування та соціальні функції рукописного фонду, зокрема висвітлені джерела комплектування, принципи каталогізації та обліку архівів, надані кількісні характеристики документального комплексу, репрезентовано читачський склад; проаналізовано науково-дослідну роботу Інституту та його внесок у розвиток таких спеціальних історичних дисциплін, як археографія, джерелознавство, кодикологія та кодикографія, палеографія, у вивченні яких рукописний підрозділ НБУВ є одним із флагманів української історичної науки.

У другому розділі книги «Видання відділу рукописів / Інституту рукопису (1918–2018)» (укладач О.М. Гальченко) за хронологічним принципом подано бібліографічну інформацію, що відображає науково-видавничу діяльність рукописного підрозділу НБУВ. De facto показчик праць розпочинається від 1951 р., періоду, коли відділ рукописів отримав статус самостійного суб'єкта в наукових планах Бібліотеки і результати його фахових досліджень стали репрезентуватися окремими виданнями. Укладачем уперше зібрано воедино практично всі публікації, що побачили світ за активної участі чи за сприяння відділу рукописів / Інституту рукопису та в його співпраці з іншими науковими та громадськими установами України й поза її межами. До бібліографії увійшли монографії, науково-довідкові видання, зокрема путівники, каталоги, бібліографічні та археографічні показники, публікації документів тощо. Окрім друків, виданих звичайним способом на паперових носіях, наданий і бібліографічний опис видань на електронних носіях (CD-ROM). Представлені також склад та зміст 22-х випусків збірника «Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів», що готується силами редакційної колегії та видавничої групи Інституту.

Третій розділ «PERSONALIA» присвячений характеристиці кадрового складу рукописного підрозділу Бібліотеки за 1918–2018 рр., що складає 187 осіб. У процесі упорядкування розділу використовувалася інформація, що міститься в Архіві НБУВ, в особових фондах, які зберігаються в Інституті рукопису, а також отримана від працюючих нині співробітників ІР. Біографічні довідки згруповані за трьома підрозділами – «Керівний штатний склад», «Постійний штатний склад» та «Тимчасовий штатний склад» – із застосуванням абеткового принципу. Окрім основних біографічних даних надається характеристика наукової та прикладної діяльності особи. Довідка завершується бібліографією публікацій (для співробітників, які відносяться до чинного штатного складу, – вичерпна; для тих, хто свого часу працював у відділі рукописів / Інституті рукопису, – лише за період роботи особи в ньому). Власне бібліографія складається з трьох підрозділів: перший – окремі видання (книги, брошури, науково-довідкові видання, автором, упорядником або укладачем яких виступає співробітник); другий – статті, що з'явилися друком у збірниках наукових праць, у виданнях матеріалів і тез

конференцій, в енциклопедіях та довідниках тощо; у третій виокремлено ті єдиційні проекти (монографії, збірники статей тощо), в реалізації яких співробітники ІР брали участь на етапі упорядкування чи редагування. Публікації, що датовані одним роком, розташовані за абеткою їхніх назв українською та іноземними мовами; невеликі за обсягом енциклопедичні та довідкові статті, які є складовою одного видання, об'єднані під однією позицією.

Наведені у виданні бібліографічні матеріали мають авторське походження (списки праць укладалися власне співробітниками або були запозичені з їхніх наукових звітів), тому відповідальність за достовірність інформації лежить на авторах.

Над укладанням довідок працював авторський колектив. Це, зокрема:

О.М. Гальченко: О.М. Апанович, С.А. Астахова, С.І. Білокінь, Я.Д. Бірюк, Л.А. Борисова, В.В. Бутейко, О.О. Васильєва, О.К. Веселко, М.П. Візир, В.Є. Віоліна, М.Є. Владимиров, Т.І. Воронкова, Т. Воронова, В.Г. Врублевський, О.Є. Гайкалов, В.Р. Галай, О.М. Гальченко, Т.С. Горбач, В.Й. Горобець, С.Г. Даневич, Л.І. Дивінська, Л.А. Дубровіна, Ю.Б. Дудка, В.Я. Зайцева, О.В. Зосимова, Н.М. Зубкова, М.К. Іваннікова, О.М. Ігнатенко, Н.М. Ісаєва, С.Х. Каган, С.А. Кибаленко, З.В. Кирилюк (Кірілюк), С.В. Кирій, С.М. Кіржаєв, Е.С. Клименко, Ю.Я. Колесниченко, Т.І. Коростельова, К.К. Кошелева, Л.О. Крижанівська, І.Ю. Куліш, Н.О. Кулішевська, О.М. Купченко-Гринчук, С.В. Куракса, І.Д. Лисоченко, В.Е. Лось, Т.Г. Маєр, С.А. Маркус, Т.В. Міцан (Крапівка), О.В. Молодчиков, І.О. Мусатова, С.О. Муссель-Драгомирецька, Ю.К. Новохацький, Е.У. Нарубіна, О.Й. Ніколаєвська, М.В. Нутер, О.Г. Олім, О.О. Онищенко, Л.І. Попова, В.О. Приладишева, А.А. Радзіловська, С.В. Русинова, О.В. Савченко, О.Є. Сажин, І.А. Сергєєва, С.Ж. Силко, О.А. Скрипка, К.П. Терещенко, О.Л. Титаренко, О.І. Ушета, О.В. Хороших, О.М. Цицюра (Костюченко), Р.І. Черкасова (Гороховська), Є.К. Чернухін, Л.В. Шаріпова, О.П. Шевчук, О.В. Шмуляр, Л.В. Шолохова, Л.С. Щерба. Разом 78 довідок.

Л.В. Гарбар: М.М. Городков, Ю.П. Діяківський, Д.М. Іофанов, К.А. Розенберг, М.М. Хілінська, Д.І. Абрамович, А.Г. Адаменко, О.М. Александровський, Н.М. Бауер, Ф.А. Брусиловська, Л.В. Гарбар, Р.Л. Грінберг, Ю.Г. Епштейн, О.Д. Егтінгер, А.А. Карамішев, К.О. Лазаревська, С.М. Ландау, М.Ф. Лапко, О.М. Ляшенко, Л.П. Маркітан, О.А. Назаревський, Н.Д. Олійниченко, О.К. Олейниченко, Л.Г. Охріменко, І.Г. Петренко, М.Н. Петровський, В.В. Радченко, С.В. Ркліцький, М.Л. Скірта, Б.Г. Сорока, О.М. Степанішина, В.П. Тарнавський, Й.В. Шубінський, Г.П. Щокань, О.М. Ярош. Разом 35 довідок.

О.П. Степченко: М.В. Гепенер, Г.П. Житецький, П.М. Попов, О.П. Степченко. Разом 4 довідки.

Т.В. Герасімова: Т.В. Герасімова, Д.О. Репеха. Разом 2 довідки.

Авторські довідки: М.О. Балабан, Т.О. Батанова, О.П. Бодак, О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.А. Бургомістренко, Л.А. Гнатенко, В.В. Горєва, О.Ю. Горшихіна, О.А. Іванова, Г.Ю. Калініч, І.В. Клименко, Т.В. Коваль, І.С. Корчемна, С.В. Сохань, М.А. Філіпович, О.М. Литвин, Г.А. Ривкіна, О.Ю. Стеблівець, Н.О. Щеколдіна. Разом 20 довідок.

Для більш докладного ознайомлення читачів із складом та змістом рукописного фонду Інституту в «Додатках» публікуються фрагмент статті Л.А. Дубровіної та Н.М. Зубкової «Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як архівна установа» (журн. «Архіви України», 1999, № 1/6) та список наявних на даний час архівних фондів Інституту.

Автори-упорядники висловлюють щирю подяку за сприяння в отриманні документів за темою видання з Архіву НБУВ та Архіву ІР НБУВ С.Ж. Силко та Л.С. Щербі.

Сподіваємося, що представлена у виданні інформація зацікавить істориків, бібліотеко- та архівознавців, культурологів, загалом усіх, хто цікавиться минулим та дивиться в майбутнє України.

**Інститут рукопису
Національної бібліотеки України
імені В.І. Вернадського:
історичний нарис**

Інститут рукопису НБУВ : історія та сучасність	13
Формування та соціальні функції рукописного фонду НБУВ	
<i>Комплектування</i>	27
<i>Каталогізація, облік та обслуговування</i>	40
Інститут рукопису як науковий підрозділ НБУВ	
<i>Науково-дослідна діяльність</i>	55
<i>Електронний ресурс</i>	82
Заключне слово	87

Інститут рукопису НБУВ: історія та сучасність

У 2018 році Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського відзначає свій столітній ювілей. Його історія сягає початку ХХ століття і продовжується в ХХІ столітті – динамічно, творчо та плідно.

Фундатори Національної бібліотеки України (НБУ) надавали особливого значення започаткуванню в складі книгозбірні саме рукописного підрозділу, плануючи його як національний рукописний фонд. Перша згадка про необхідність такого відділу в НБУ міститься в протоколі (т. зв. журналі) № 2 засідання Комісії для вироблення законопроекту про заснування Української академії наук (УАН) у Києві від 12 липня 1918 р.: «Список этот (список окремих питань, які підлягають розглядові комісії. – *Авт.*) дополнен рядом вопросов, предложенных отдельными членами комиссии, а именно: ... о рукописном отделении в Национальной библиотеке»¹. Про рукописний відділ також ідеться в протоколі № 3 цієї самої комісії від 17 липня 1918 р. в контексті пропозиції про створення окремо академічної та окремо національної бібліотек, висунутої історико-філологічною підкомісією: «...высказаться за желательность создания особой библиотеки при Академии, составленной в зависимости от потребностей отделений и учреждений, подведомственных Академии, с тем, чтобы в библиотеке были отделы старопечатных книг и рукописей»². Вже на першому засіданні Тимчасового комітету для заснування Національної бібліотеки Української Держави (ТК), що відбулося 23 серпня 1918 р., присутні голова В.І. Вернадський та члени С.О. Єфремов, В.О. Кордт, А.Ю. Кримський, серед іншого, ухвалили «завести при Національній бібліотеці відділ рукописів як архів духовного життя України»³. Згодом у часопису «Киевская мысль» від 2 вересня 1918 р. № 162, в статті «Создание Национальной библиотеки», авторство якої, на думку дослідників, належить В.І. Вернадському, були викладені, в загальних рисах, мета та завдання майбутнього рукописного підрозділу НБУ: «При Национальной библиотеке будет создан рукописный отдел. Этот отдел должен собрать рукописи, письма, портреты и т.д. тех деятелей, которые – без различия национальности, религии и политических убеждений – жили и действовали на территории Украины, и, одновременно с этим, в нем должен быть собран такой же архив, литературный и бытовой, всех деятелей духовной жизни украинского народа, где бы они ни жили и действовали»⁴.

У першому варіанті Статуту Національної бібліотеки Української Держави, затвердженому Спільним зібранням УАН 21 грудня 1918 р.⁵, Бібліотека репрезентувалася як загальноукраїнський центр книги та науки, в якому рукописному

¹ Архів Російської академії наук. Ф. 518. Оп. 4. Спр. 99. Арк. 29–30.

² Там само. Арк. 34.

Після обміну думками члени комісії прийшли до виваженої думки, що бібліотека повинна бути одна – національна, проте в її статуті має бути визначений вплив Академії наук на «жизнь библиотеки и условия ее помощи работам академиком».

³ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 1 зв.

⁴ Доповнений текст українською мовою був опублікований у «Книжному Віснику» під заголовком «Від Тимчасового Комітету для заснування Національної Бібліотеки Української Держави в м. Київі». № 1. 1918.

⁵ ІР НБУВ. Ф. 52. Од. зб. 15. Арк. 1–2.

підрозділу відводилося знакове місце. А от у прийнятому в 1919 р. офіційному Статуті НБУ відділ номінується вже як «відділ рукописів (і інкунабулів) та старих українських друків» (можемо припустити, що причиною такого об'єднання стали відсутність приміщення та брак кадрів). Наприкінці 1919 р. цей комплексний підрозділ нарешті розподіляється на два самостійні відділи – рукописів і стародруків, хоча практично до кінця 1920 р. вони функціонували разом, лише поповнюючи свої фонди і не обслуговуючи читачів.

Першим завідувачем відділу рукописів (ВР) став відомий історик, літературознавець та книгознавець **Гнат Павлович Житецький**⁶. Спочатку – як член ТК, потім – як керівник рукописного підрозділу, він зробив значний внесок у розбудову національної книгозбірні. Певний час Г.П. Житецький фактично виконував обов'язки виконавчого директора Бібліотеки (до призначення у вересні 1919 р. на цю посаду старшого бібліотекаря Є.О. Ківлицького). Г.П. Житецькому належить провідна роль у науково-методичному забезпеченні діяльності установи та в комплектуванні фондів НБУ. Його сприянням до Бібліотеки надійшло багато цінних колекцій та зібрань, зокрема й бібліотека та величезний архів його батька, відомого українського вченого та просвітника П.Г. Житецького. До своєї смерті в 1929 р. Г.П. Житецький керував ВР.

За роки завідування відділом ним були складені перші реєстри рукописного матеріалу, описані особисто рукописні книги та збірки документів, створені перші хронологічний та алфавітний каталоги, розроблені інструкції з описування рукописних книг та документів, напрацьовані засади теоретичного обґрунтування розподілу рукописів між архівами, бібліотеками та музеями. Саме Г.П. Житецький розробив цілісну програму об'єднання всіх рукописних фондів ВБУ та її філій – Подільської, Софійської, Михайлівської і Лаврської, їхнього упорядкування, опрацювання та розміщення.

Час становлення Бібліотеки припав на тяжку і малосприятливу для української науки та культури добу: вже в другій половині 20-х років у СРСР починається фронтальне зміцнення партійно-радянської влади у всіх сферах життя, набирають обертів відкриті політичні процеси, набувають сили тенденції до інтернаціоналізації культур народів соціалістичної країни.

Під ідеологічний прес потрапила й Всеукраїнська академія наук: використовуючи як привід боротьбу з «псевдовченими», з ВУАН було звільнено багато талановитих науковців. «Чистки» в Академії справили свій вплив і на Бібліотеку, адже гучні імена її засновників – академіків С.О. Єфремова та А.Ю. Кримського – були дискредитовані процесом над «Спілкою визволення України» та іншими репресивними заходами нової влади. Відповідно, діяльність першого завідувача ВР Г.П. Житецького, спрямована на підняття значення рукописного фонду в Бібліотеці як основного після фонду україніки, була знівельована новим політичним курсом держави. В свою чергу, це негативно позначилося на функціонуванні відділу, зробивши проблематичним розширення штатів та більш активне проведення опрацювання фондів, а також здійснення українознавчих досліджень у галузі створення репертуару рукописної україніки.

⁶ Степченко О.П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934). Київ, 2008. С. 35–52.

На короткий час – з квітня по травень 1929 р. – тимчасово виконувати обов'язки завідувача ВР було призначено історика, архівознавця, палеографа, бібліотекознавця, візантолога **Юхима Петровича Діяківського (Діаковський, Дияковський)**⁷, який протягом шести років – з 1926 по 1931 р. – був помічником завідувача відділу – спочатку Г.П. Житецького, а згодом – П.М. Попова. Як фахівець з бібліотечної та архівної справи, у відділі рукописів він займався організацією розміщення фондів, упорядкуванням архівів, зібрань та колекцій, обслуговуванням та консультуванням відвідувачів. Зокрема, Ю.П. Діяківський виділив і систематизував нотну збірку О. Розумовського XVIII ст.; склав реєстр справ архіву «Фортеця св. Єлизавети»; добре володіючи іноземними мовами, вивчав та описував польські й латинські рукописи XVI–XVIII ст. Ю.П. Діяківський був членом Візантологічної та Українсько-молдавської комісії ВУАН, виконував наукові доручення Археографічної комісії Білоруської АН зі звірки рукописних книг та завдання кабінету бібліографії Науково-дослідного інституту Тараса Шевченка у Харкові з розшукування наукових матеріалів для «Словника українських письменників». Був секретарем Паритетної комісії в справі розподілу рукописних матеріалів Софійського та Університетського відділів ВБУ.

28 травня 1929 р. на посаду керівника рукописного підрозділу ВБУ Радою Бібліотеки, за рекомендацією С.І. Маслова, на конкурсній основі був обраний **Павло Миколайович Попов**⁸, літературознавець, фольклорист, мистецтвознавець, славіст, книгознавець, який на той час уже був знаним філологом і плідно працював у галузі збирання та публікації літературних пам'яток XI–XVIII ст. та фольклорного матеріалу. Протягом 20 років (1912–1931 рр.) П.М. Попов був організатором та учасником фольклорно-етнографічних експедицій, у яких, окрім фахових завдань, багато уваги приділяв віднайденню та опрацюванню рукописних матеріалів. Ним був зроблений доволі докладний опис рукописів, які знаходилися в різних провінційних сховищах України, скомплектована власна велика колекція рукописів та стародруків⁹.

Як завідувач ВР П.М. Попов удосконалив облік рукописного фонду, зокрема актування рукописних документів та підручного книжкового фонду, укладання списків матеріалів, що передавалися через відділ комплектування. Він продовжив роботу з поповнення рукописних фондів ВБУ, обстежуючи бібліотеки Всеукраїнського історичного музею ім. Т.Г. Шевченка в Києві, Лаврського державного історико-культурного заповідника, Київського центрального історичного архіву, Центрального архіву давніх актів у Києві, низки установ ВУАН; особисто спілкувався з торговельними організаціями та приватними особами. Такими заходами фонд ВР за період завідування П.М. Попова було поповнено на понад 250 тис. од. зб.

Саме в період завідування відділом П.М. Попова було розпочато переміщення рукописних фондів до нової будівлі по вул. Володимирській, 62. Одне зі своїх головних фахових завдань він убачав у «...раціональному розмежуванні

⁷ Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.) : матеріали до біобібліогр. слов. / авт.-уклад. Л.В. Гарбар ; НАН України, НБУВ. Київ, 2017. С. 133–134.

⁸ Степченко О.П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934). Київ, 2008. С. 110–127.

⁹ Більша частина колекції П.М. Попова, за його спогадами, загинула під час окупації Києва нацистами. Див.: ІР НБУВ. Ф. 285. Од. зб. 2672.

рукописних фондів поміж Відділом Рукописів, з одного боку, і різними бібліотечними, архівними і музейними закладами УРСР, з другого боку, з метою перетворення Відділу Рукописів ВБУ на всеукраїнське центральне сховище рукописних фондів літературного, наукового, мистецького і іншого, не діловодно-архівного, змісту»¹⁰.

1932 р.

Будівля Бібліотеки
по вул. Володимирській, 62

1938 р.

У відділі на той час було двоє штатних співробітників – власне заввідділу П.М. Попов та співробітник (офіційно – помічник) Ю.П. Діяківський. У перевезенні матеріалів їм допомагала тимчасова співробітниця Н.М. Бауер. Від 1927 до 1929 р. як позаштатний співробітник у ВР працював М.В. Геппенер.

У 1931 р., коли штат відділу складав вже три особи (П.М. Попов, С.В. Рклицький та Ю.П. Діяківський), розпочалися роботи з перевіряння та обліковування наявності рукописних документів після переїзду.

Період 1931–1934 рр. був зламним у житті Бібліотеки. Наслідки «чисток» не завершилися лише «оздоровленням персонального складу» книгозбірні – вони спричинили до кардинальних змін у книгознавчій та бібліографічній діяльності взагалі в Україні.

Зокрема, в Бібліотеці зупинилися опрацювання та дослідження українознавчих та дореволюційних фондів як таких, що «морально застаріли», колекційні фонди монастирських та церковних бібліотек фактично були законсервовані «як

¹⁰ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 7. Арк. 37.

неактуальні», почалося виокремлення певних матеріалів до спеціального сховища, що, відповідно, торкнулося й відділу рукописів. За інформацією, отриманою, для прикладу, лише з одного акту за 1934 р., до «спецхрану» були вилучені рукописи з творами С. Єсеніна, Марка Черемшини, Н.Д. Романович-Ткаченко, В. Підмогильного, О. Олеся, Грицька Чупринки і навіть збірка українських пісень, записана С. Єфремовим в 1893 р.

У березні 1934 – квітні 1935 р. ВР очолив **Микола Володимирович Геппнер**¹¹. Як завідувач ВР він займався розробкою технічних вимог до приміщення для рукописних фондів, слідом за П.М. Поповим гостро ставив питання про створення єдиного рукописно-книжкового фонду України з огляду на мету та завдання ВР, а також на стан рукописних збірок на периферії¹². За його ініціативою в цей період до фондів Бібліотеки було передано архів Академії наук, що містив матеріали її наукової, організаційної та адміністративної діяльності; документи та книжкові зібрання, конфісковані під час арештів академічних учених; рукописні фонди монастирських колекцій та зібрань.

Незначний термін, з 4 червня до 13 грудня 1935 р., відділом керувала **Марія Михайлівна Хилінська (Хілінська)**¹³. Взагалі, за період її роботи в Бібліотеці вона була заступником директора, в. о. директора, потім обіймала посаду старшого наукового співробітника, і після півроку завідування ВР із формулюванням «за незабезпечення керівництва відділом» її було звільнено¹⁴.

Старший бібліотекар ВР (з 15 лютого 1934 р.), відомий український філолог, фахівець з археографії, палеографії, бібліографії **Олександр Адріанович Назаревський**¹⁵ очолив відділ також на короткий час – від червня до серпня 1936 р. Надалі залишаючись працювати у ВР, він обіймав посади заступника завідувача відділу, головного бібліотекаря, наукового співробітника. За період роботи О.А. Назаревського в рукописному підрозділі Бібліотеки ним були досліджені та описані документи родинних архівів Гоголів-Яновських та Капністів, архів Ніжинської гімназії вищих наук; розроблені схеми покажчиків каталогів I («Літературні матеріали») та III («Листування») комплексних фондів. Як знавець змісту та складу фондів ВР він проводив екскурсії та консультував читачів.

У період від 1936 до 1938 р. ВР знову очолив **М.В. Геппнер**. Згідно з архівними документами, на той час перед співробітниками відділу його керівником ставилися завдання, зокрема, такого змісту: «Поруч з подальшим розкриттям не інвентаризованих фондів Відділу почати роботу над зведеним предметним показником фондів та продовжити роботу над картотекою фондів, картотекою каталогів та допоміжними (sic!) показниками (іменним, топографічним, хронологічним) до інвентарів Відділу»¹⁶.

¹¹ Дубровіна Л.А. М.В. Геппнер – український архівіст і палеограф та його архівні матеріали у фондах ЦНБ ім. В.І.Вернадського АН України // Український археографічний щорічник. Київ, 1993. Вип. 2. С. 32–37; Степченко О.П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934). Київ, 2008. С. 12–21.

¹² Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. 1918–1941. Київ, 1998. С. 240.

¹³ Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.) : матеріали до біобібліогр. слов. / авт.-уклад. Л.В. Гарбар ; НАН України, НБУВ. Київ, 2017. С. 476–477.

¹⁴ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 8. Арк. 44; Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 47. Арк. 19, 23; Спр. 536. Арк. 186; Спр. 490. Арк. 24–25.

¹⁵ Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.) : матеріали до біобібліогр. слов. / авт.-уклад. Л.В. Гарбар ; НАН України, НБУВ. Київ, 2017. С. 310–312.

¹⁶ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 8. Арк. 48.

З листопада 1938 до кінця 1939 р. ВР, газетним відділом та, за сумісництвом, кабінетом революційної преси керувала **Клара Аронівна Розенберг**¹⁷. Вона була фаховим працівником культури, закінчивши соціально-історичний цикл Київського інституту народної освіти (колишній Університет св. Володимира) та аспірантуру УНІКу. В Бібліотеці започаткувала кабінет революційної преси (1936–1947). Підготувала до видання наукову бібліографічну працю «Радянська преса України. 1917–1920», яка не побачила світ через воєнні події.

Співробітники відділу рукопису

А.Г. Адаменко, Й.В. Шубинський, Ю.Г. Епштейн, О.Й. Ніколаєвська, М.М. Городков. 26.06.1940.

З 1940 р. і до липня 1941 р. ВР очолював **Микола Михайлович Городков**¹⁸, який працював тут з 1939 р. У звітах про роботу відділу завідувач відзначив і власний внесок у його діяльність, зокрема те, що він систематизував документальні комплекси А.С. Криловського, А.І. Степовича, О.Ф. Кістяківського, колекцію історичних документів «Уманська збірка», займався каталогізацією фондів та складанням описів (карток) на I, II та III фонди, керував роботою з упорядкування літературних матеріалів XI–XX ст.

З початком війни ЦК ВКП(б) та Рада Народних Комісарів СРСР 27 червня 1941 р. прийняли постанову про перебазування на Схід Радянського Союзу промислових та сільськогосподарських підприємств, запасів сировини, продовольства, евакуацію установ та населення. Згідно з цією постановою, директивні органи УРСР приймають рішення про евакуацію Академії наук у тил.

Для вирішення проблеми евакуації фондів Бібліотеки Президія Академії створює спеціальну комісію в складі членів-кореспондентів АН УРСР С.І. Маслова та П.М. Попова, директора Бібліотеки В.М. Іванушкіна, провідних фахівців відділів. Наприкінці червня ВБУ починає підготовку до евакуації і визначає пріоритети стосовно відбирання найцінніших фондів. Передусім було вирішено вивезти

¹⁷ Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.) : матеріали до біобібліогр. слов. / авт.-уклад. Л.В. Гарбар ; НАН України, НБУВ. Київ, 2017. С. 386–387.

¹⁸ Там само. С. 107.

рукописи класиків української літератури та мистецтва, зокрема автографи Т.Г. Шевченка, І.Я. Франка, Панаса Мирного, Лесі Українки, М.М. Коцюбинського, Марка Вовчка, М.В. Лисенка, а також стародруки. На жаль, уже в перші два тижні після початку війни до лав Червоної Армії були мобілізовані, і без того нечисленні, співробітники ВР Й.В. Шубинський та В.П. Тарнавський¹⁹, що значно утруднило процес евакуації рукописного фонду.

Підготовка до евакуації здійснювалася в умовах бомбардування, відсутності необхідної кількості транспорту та матеріалів для пакування. Співробітники Бібліотеки працювали по 12–14 годин на добу, самі перевантажували значні обсяги фондів, вибирали раритети, збивали скрині.

Рукописні фонди відправляли в кілька етапів. Перший транспорт (8 скринь) з рукописними зібраннями дореволюційних установ, колекцією «Гоголіана» та найціннішими манускриптами, що зберігалися у ВР, був відправлений у 10-х числах липня баржею до Дніпропетровська, а потім у відкритому товарному вагоні залізницею через Північний Кавказ та Сталінград до Уфи²⁰. Другий транспорт (53 скрині) з рукописами українських класиків, музичними матеріалами з колекції Розумовських, стародруками, газетними фондами та матеріалами кабінету революційної преси відходив до Уфи 19 липня 1941 р. Третій (252 скрині) – з рукописними книгами з бібліотек Києво-Печерської лаври, Ніжинської гімназії, Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії та особистими архівами П.Г. Житецького і О.М. Лазаревського було вивезено 26 липня 1941 р. в супроводі тодішнього завідувача ВР М.М. Городкова.

В евакуації відділ не функціонував.

Від 15 серпня 1941 р. розпочалася перша перевірка фондів БАН УРСР, що прибули до Уфи, яка продовжувалася до 15 жовтня: було підраховано загальну кількість скринь та кількість книжок без поодиночного актування²¹. Перевірка показала, що до евакуації всього надійшло 1055 скринь, зокрема з ВР – 320.

Проте загальний обсяг вивезених фондів так і не було точно підраховано. Повну перевірку планувалося провести до кінця 1943 р., але на той час Бібліотека вже готувалася до реєвакуації²². Загалом вважалося, що було вивезено понад 300 тис. од. рукописів, книжок, журналів, газет тощо.

9 травня 1943 р. Рада Народних Комісарів СРСР прийняла постанову про переведення установ АН УРСР до Москви²³, і 28 серпня 1943 р. перші вагони з обладнанням інститутів і лабораторій АН УРСР та фондами Бібліотеки були відправлені до столиці СРСР. Лише в травні 1944 р. евакуйовані фонди та співробітники Бібліотеки повернулися до Києва.

У даному контексті хочемо окремо зупинитися на визначальній ролі колишнього завідувача ВР М.В. Геппенера у врятуванні бібліотечних та архівних фондів київських установ та організацій, а також приватних зібрань, які не встигли вивезти і які залишалися в Києві в 1941–1943 рр., під час нацистської окупації²⁴.

¹⁹ Архів НБУВ. Оп. 2. Спр. 60. Арк. 82 зв., 83.

²⁰ Там само. Оп. 1. Спр. 616. Арк. 1.

²¹ Там само. Арк. 1–15.

²² Там само. Спр. 636. Арк. 5 зв.

²³ Там само. Спр. 638. Арк. 12; Спр. 633. Арк. 10, 11.

²⁴ Грімстед Кеннеді П., Боряк Г. Доля українських культурних цінностей під час Другої світової війни: нищення архівів, бібліотек, музеїв. Київ; Львів, 1991. С. 25–26, 87–108; Дубровіна Л.А. М.В. Геппенер – український архівіст і палеограф та його архівні матеріали у фондах ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України // Український археографічний щорічник. Київ, 1993. Вип. 2. С. 32–37.

Від самого початку війни М.В. Геппенер був мобілізований як військовий перекладач (володів вісьмома іноземними мовами), вже у вересні потрапив у полон, проте через гострий напад легеневої хвороби окупанти відпустили його додому. В Києві він знову влаштувався на роботу в Бібліотеку Академії наук (тоді, у 1941–1943 рр., – Крайова бібліотека при міській управі). З 1942 р. М.В. Геппенер – директор Крайової бібліотеки.

Важко переоцінити самовіддану роботу киян-працівників Крайової бібліотеки (їх було не більше сорока), які власними силами збирали в зруйнованих будинках книжки та рукописи, покинуті їхніми власниками під час евакуації. Не менш тяжким було втаємничити від окупантів справжню цінність цих манускриптів та книжок і зберегти те, що було призначене ними для знищення. Згідно зі звітом Крайової бібліотеки періоду окупації (від 1 листопада 1941 до 25 жовтня 1943 р.), «було виявлено та завезено до приміщень Бібліотеки 850 000 кн. одиниць, 472 пачки рукописних матеріалів та 4000 нот. Перевезено та збережено бібліотеки Інституту літератури, Інституту історії, Інституту фольклору, Інституту мовознавства, Кабінету академіка Крилова, Інституту фізики, Інституту математики, Інституту академіка Патона, Інституту будівельної механіки та залишки зібрання видань АН УРСР. Крім цих збірок було перенесено та збережено бібліотеки: проф. Попова П.М. – 8413 кн. од.; академіка Холодного М.Г. – 3414 кн. од.; рештки бібліотеки академіка Богомольця О.О., проф. Медведєвої Н.Б., проф. Серенсена С.В. (7000 кн. од.) та ін. Перенесено та збережено також відділ «Орієнтологія», якому загрожувала небезпека і частина якого (приблизно 10 000 кн. од.) була викинута німцями на вулицю, в сніг та бруд. Усього у відділі «Орієнтологія» пощастило врятувати біля 200 000 кн. од.»²⁵.

Відділ рукописів. 1944 р.

²⁵ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 635. Арк. 1–5.

Наприкінці вересня 1943 р., як М.В. Геппенер зазначав у автобіографії, «...німецьке управління архівів, бібліотек та музеїв примусило мене з родиною виїхати як супроводжуючого та охоронника і вантажника з цілим транспортом найцінніших київських архівних матеріалів XVI–XVIII ст. (+10 ящиків з фондами Крайової бібліотеки, серед них: 2 ящики з рукописами, 5 – зі стародруками, 2 – з нотами, 1 – з творами мистецтва, 1 – з українікою) до Кам'янця-Подільського, далі, в січні 1944 р., до Троппау (Східна Чехія) і, нарешті, в лютому 1945 р., до села Триїсти (Західна Чехія), де німці сконцентрували найціннішу частину київських архівів...»²⁶. Насамперед, він турбувався про архівні фонди, що перекидалися з місця на місце і не завжди зберігались у належних умовах, складав охоронні описи. Завдяки М.В. Геппенерові вдалося зв'язатися з радянським командуванням у Празі, і, врешті-решт, усі вивезені нацистами з Києва архіви були в повній збереженості повернені законним власникам.

Після приїзду з Чехії він, як такий, що залишався на окупованій території та працював на нацистів, був висланий із Києва.

Під час окупації Києва власне рукописним фондом Крайової бібліотеки опікувався науковий співробітник ВР О.А. Назаревський, який не встиг евакуюватися. Під його керівництвом проводилася значна робота з розшукування та зберігання не лише комплексних архівів і збірок, а й поодиноких рукописів видатних українських діячів культури, що залишилися в зайнятому нацистами Києві. Після звільнення міста О.А. Назаревський відновив свою педагогічну діяльність у Київському державному університеті.

У 1944–1948 рр. відділи рукописів, стародруків, образотворчого мистецтва та дитячої літератури за сумісництвом знову очолювала **Клара Аронівна Розенберг**.

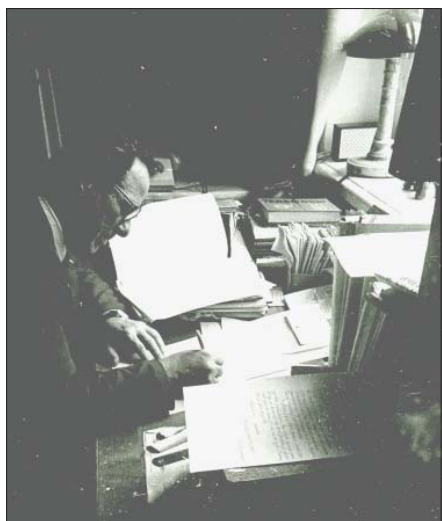
У звіті ВР за 1945 р. ідеться про проведену велику роботу з упорядкування приміщення рукописних фондів, звільнення його від розбитого скла та бруду, а також про розпочаті реєстрацію та розстановку матеріалів.

21 березня 1948 р., за погодженням з Бюро Відділу суспільних наук АН УРСР та згідно з рекомендацією академіка О.І. Білецького, на посаду завідувача ВР було призначено **Давида Михайловича Йофанова**²⁷, який із 1946 р. працював у відділі за сумісництвом.

Д.М. Йофанов доклав багато зусиль для введення до суспільного обігу рукописних документів з фондів відділу, залучаючи до наукової розробки матеріалів дослідників із Москви, Ленінграда та Києва, студентів та аспірантів; організував процеси опрацювання та упорядкування рукописних фондів, активізував укладання каталогів та консультаційно-бібліографічну допомогу читачам, і це при тому, що у відділі на той період ніколи не було більше десяти співробітників. Так, наприклад, на 1 жовтня 1951 р. у штаті підрозділу були завідувачем кандидат філологічних наук Д.М. Йофанов, Й.В. Шубинський (з 1937 р., з перервою на час війни), головний бібліотекар О.М. Матвієнко, бібліотекар О.Й. Ніколаєвська (з 1937 р.), старший бібліотекар З.В. Кирилюк (з 1949 р.), старший бібліотекар О.М. Ярош, В.Я. Зайцева (з 1949 р.). У 1951 р. до відділу прийшов працювати О.В. Молодчиков.

²⁶ ІР НБУВ. Ф. 169. Од.зб. 166. Арк. 2.

²⁷ *Гарбар Л.В.* Д.М. Йофанов – літературознавець, педагог, завідувачий відділом рукописів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2010. Вип. 14. С. 73–84.

М.П. Візир

У 1957 р. Д.М. Йофанов через тяжку хворобу був вимушений залишити роботу в Бібліотеці, і завідувачем ВР на понад 25 років (до 1985 р.) став **Микола Петрович Візир**²⁸, який уже працював тут з 1954 р. У 1986–1987 рр. обіймав почесну посаду головного спеціаліста відділу на штатних засадах та в 1988–1990 рр. – за угодою.

Професійна діяльність М.П. Візира була пов'язана із комплектуванням фондів відділу рукописів НБУВ архівами видатних діячів української науки та культури, організацією науково-довідкового апарату відділу та науковим опрацюванням документів. Власне Микола Петрович був фахівцем із дослідження кирилических рукописних книг XI–XV ст. Як науковий та відповідальний редактор брав участь у публікації збірників документів, рукописних комплексів та окремих рукописів із фондів відділу. Він – ініціатор та керівник трьох археографічних експедицій – у Житомирську, Сумську та Полтавську області, результатом пошукової роботи яких стали рукописи XII–XVI ст., що ними поповнилися фонди ВР.

На період керівництва відділом М.П. Візирем припала трагічна подія в історії Бібліотеки – пожежа 1964 р. На щастя, вона не торкнулася фондів, втрата яких

Відділ рукописів. 1959–1960 рр.

²⁸ Дубровіна Л.А. Микола Петрович Візир – археограф і організатор української архівної й рукописної справи (до 40-річчя професійної та громадської діяльності) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2000. Вип. 6. С. 204–209.

була б непоправною, – рукописів, стародруків та рідкісних видань, історичних колекцій та зібрань. Своєчасна евакуація розпочалася 25 травня, і, згідно з офіційними документами та спогадами безпосередніх учасників подій, 25–29 травня рукописні фонди були вивезені до газетного відділу на території Софійського заповідника. У відбудовані приміщення на Володимирській, 62 рукописи повернулися у вересні 1964 р.

З 1971 р. починається наступний етап в історії Бібліотеки – вона стає науково-дослідною установою, що було затверджено Постановою Держкомітету з науки і техніки при Раді Міністрів УРСР від 4 травня 1971 р.

На нових засадах і в нових умовах Бібліотека стала формувати свою діяльність як академічна книгозбірня, покликана обслуговувати розвиток фундаментальної науки та науково-інформаційні запити суспільства.

На базі існуючих структурних підрозділів було створено п'ять наукових відділів: відділ теорії і методології культури, історії книги та бібліотечної справи (котрий згодом перетворився на відділ книгознавства); відділ наукової бібліографії, відділ наукової інформації та довідково-бібліографічного обслуговування, ВР та науково-методичний відділ²⁹.

6 грудня 1973 р. на Президії АН УРСР розглядалося питання стосовно оновленої структури та Статуту ЦНБ АН УРСР. За новим Статутом, затвердженим у січні 1974 р., Бібліотеці надавався правовий статус універсальної бібліотеки першої групи, державного книгосховища творів друку УРСР, науково-дослідної установи АН УРСР в галузі бібліотекознавства, бібліографії та книгознавства, складової загальносоюзної та республіканської систем науково-технічної інформації, координаційно-методичного центру для бібліотек науково-дослідних установ АН УРСР, підпорядкованого Президії АН УРСР.

І.Д. Лисоченко консультує читача. 1970-ті роки.

З метою зміцнення науково-організаційних основ діяльності, підвищення рівня науково-дослідної роботи та інформаційно-бібліографічного обслуговування вчених і спеціалістів до структури Бібліотеки були внесені часткові зміни, уточнено назви та функції підрозділів³⁰.

Так, до функцій ВР належали: збирання, наукове опрацювання та зберігання рукописів видатних представників науки та культури, наукових товариств, видавництв, окремих пам'яток писемності, наукове дослідження питань історії письма, архівознавства та допоміжних історичних дисциплін.

²⁹ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1538. Арк. 9.

³⁰ Там само. Спр. 1560. Арк. 4–20.

На початку 1980 р. науковим співробітником відділу А.Г. Адаменко був розроблений проект нормативного документа, що регламентував діяльність рукописного підрозділу Бібліотеки, – «Положення про рукописний відділ ЦНБ АН УРСР».

При обговоренні проекту на засіданні відділу від 11 липня 1980 р. (протокол № 7) співробітниками були висловлені думки про необхідність виділення в структурі відділу посади хранителя фондів та диференціації функцій співробітників за такими видами діяльності, як комплектування, обробка і каталогізація фондів, зберігання та обслуговування. Окрім того, було акцентовано увагу на явному заниженні значення наукової роботи, зокрема популяризації фондів, на відсутності науково-методичної ради та посади вченого секретаря відділу. Отож було вирішено даний документ доопрацювати, вивчивши досвід інших великих бібліотек, а також подібні положення, створені у ВР до війни³¹.

У 1985 р., в зв'язку з ускладненням роботи ВР через збільшення кількості читачів, на порядок денний постали питання щодо удосконалення технологічної інструкції з обслуговування та створення нової внутрішньої структури відділу. Зокрема, для впорядкування, удосконалення і кращого управління процесами обслуговування читачів, підготовки нових видань, описування архівних фондів, укладання науково-довідкового апарату, ведення обліку, використання фондів у ВР була прийнята нова структура, згідно з якою співробітники розподілялися на три основні групи – обслуговування і зберігання; обліку і науково-довідкового апарату; наукового описування та наукового використання фондів. До перших двох груп входило по чотири працівники, до третьої – п'ять. Кожну групу очолював керівник із числа співробітників³².

З лютого 1986 р. ВР очолила **Любов Андріївна Дубровіна**³³, на той час кандидат історичних наук, згодом доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України.

Наукова та практична діяльність ВР під керівництвом Л.А. Дубровіної характеризувалася розробкою інноваційних підходів до вивчення спеціальних історичних дисциплін, передусім джерелознавства, архівознавства, кодикології та кодикографії, та запровадженням результатів цих студій до широкого наукового та громадського загалу. Саме тоді до суспільного користування надійшла велика кількість документальних комплексів – або оголошених свого часу неактуальними, або особових матеріалів репресованих діячів української науки та культури. Із забуття були повернуті непорядковані впродовж багатьох років архівні фонди видатних вітчизняних учених та літераторів, пов'язаних з українським національним рухом та діяльністю українських урядів 1917–1920 рр., зокрема перших академіків ВУАН М.П. Василенка, С.О. Єфремова, А.Ю. Кримського, членів Центральної Ради історика і літературознавця В.К. Винниченка та письменника Д.І. Дорошенка, літературознавця М.К. Зерова, громадсько-політичних діячів В.П. Науменка, П.Я. Стебницького, С.П. Шелухіна та багатьох інших. Почала опрацьовуватися недоступна в попередні роки архівна спадщина Української (Всеукраїнської) академії наук, Кабінету єврейської культури, редакції газети «Рада» тощо. Всі документи нарешті стали надаватися у відкритий доступ.

³¹ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 129.

³² Там само. Спр. 2286. Арк. 4–7.

³³ *Онищенко О.С.* Любов Андріївна Дубровіна – сучасний історик, книгознавець, джерелознавець, діяч бібліотечної та архівної справи // Бібліотечний вісник. 2000. № 5. С. 16–26.

Унікальним став міжнародний проект АрхеобібліоБаза, що виконувався спільно НБУВ та американською дослідницею Патрицією Грімстед Кеннеді (Гарвардський університет) у межах фінансування IREX (Міжнародна науково-дослідницька організація, що реалізує міжнародні проекти та обміни і спеціалізується на глобальній освіті та культурному розвитку)³⁴. Основною ідеєю цього проекту було створення комплексної бази даних, що об'єднувала б опис архівів та рукописних відділів бібліотек України, а також надавала б доступ до повної бібліографії стосовно використання документів архівів. База даних передбачала опис англійською мовою, що дозволило б включити архівну інформацію України в світовий контекст. В основу бази було покладено довідник Патриції Грімстед Кеннеді «Archives and Manuscripts Repositories in the USSR: Ukraine and Moldavia» (1988), який надалі мав поповнюватися за участю української сторони. Від Бібліотеки в проекті брала участь Л.А. Дубровіна.

У 1992 р. у зв'язку з реорганізацією Бібліотеки в науково-дослідний, інформаційний та культурно-просвітницький комплекс із широкими науковими та культурологічними функціями на базі ВР був створений Інститут рукопису.

Головною метою діяльності Інституту рукопису (ІР) є збирання, зберігання та введення до наукового і культурного обігу рукописної спадщини українського народу й здійснення студій у галузі науково-дослідної, науково-практичної та науково-інформаційної роботи з рукописними фондами, зокрема всебічне вивчення писемних джерел та рукописних книг, дослідження української рукописно-книжної культури і світової історико-культурної спадщини.

На етапі створення ІР його структура складалася з чотирьох відділів та одного сектору. Це:

– *відділ кодикології та кодикографії*, співробітники якого займалися розробкою питань з історії та теорії української рукописної книги і рукописної книжної культури в Україні, а також створювали методичні документи щодо наукового описування рукописних книг та кодикографічних систем (заввідділу – Л.А. Дубровіна);

– *відділ джерелознавства*, співробітники якого працювали в галузях джерелознавства, архівознавства, камеральної археографії, науково-технічного опрацювання фондів, архівних документально-інформаційних пошукових систем та здійснювали підготовку наукових видань до друку (заввідділу – Н.М. Зубкова);

– *відділ біографічних досліджень*, співробітники якого провадили науково-дослідну та науково-інформаційну діяльність зі створення біографічного словника видатних діячів науки, культури, освіти, економіки, політики України (заввідділу – В.С. Чишко) (в 1994 р. відділ біографічних досліджень ІР був реорганізований в Інститут біографічних досліджень і став окремою структурною одиницею НБУВ);

– *відділ зберігання та використання фондів*, – науково-прикладний підрозділ, співробітники якого займалися організацією та зберіганням рукописних і документальних фондів, а також обслуговуванням дослідників у спеціалізованому читальному залі (заввідділу – О.П. Степченко);

– *сектор «орієнталія»*, до функцій якого належали зберігання, науково-технічна обробка та створення довідкового апарату на спеціалізований фонд єврейської літератури та східних рукописів (заввідділу – І.А. Сергєєва).

³⁴ П.К. Грімстед. Бібліотека – архів: шлях до інтегрування // Бібліотечний вісник. 1994. № 5/6. С. 26–29.

На історії сектору «орієнталія» слід зупинитися докладніше, адже до 1992 р. вона розвивалася самостійно від історії рукописного підрозділу Бібліотеки, а від 1992 р. до сьогодні фонд юдаїки є одним з найцінніших документальних комплексів ІР.

Питання про створення єврейського відділу в НБУ вперше було поставлене в 1919 р. відомими гебраїстами Б. Дінабургом та Я. Ізраельсоном, які запропонували виділити із загальних фондів Бібліотеки єврейські матеріали і об'єднати їх у тематичний комплекс. І хоча окремого єврейського відділу на той час не було створено, даний комплекс став основою фондів одного з підрозділів відділу орієнталії – підвідділу гебраїки-юдаїки, до якого відносилось все, що стосувалося єврейства. Очолив підрозділ семітолог та історик **Яків Ізраїльович Ізраельсон**³⁵.

Рішення про відкриття окремого єврейського відділу було прийняте в червні 1928 р.; завідувачем відділу став радянський єврейський бібліограф, дослідник творчості Шолом-Алейхема **Ісрум Іцкович Мітельман (Мітельман)**³⁶.

У відділі розпочалося опрацювання гебраїки-юдаїки, газет, відбирання матеріалів із відділу обмінно-резервних фондів, проводилися консультації з відомими вченими – фахівцями з опису фондів та історії єврейської культури. Як результат, у 1932 р. було закінчено всю попередню роботу з описування обов'язкового примірника та виокремлення єврейських документів із загальних фондів³⁷.

На жаль, на той період відділові не судилося стати справжнім осередком зберігання та вивчення єврейської культурної спадщини – перевірки та, як наслідок, репресії фактично повністю згорнули його діяльність. У грудні 1931 р. І.І. Мітельмана звільняють із посади, обов'язки завідувача ненадовго покладаються на **Виктора Федоровича Іваницького**³⁸, сходознавця, гебраїста, бібліотекознавця, потім – на знавця мов **Михайла Леопольдовича Ясногородського**³⁹.

Під час Другої світової війни частина колекції єврейських рукописів і друкованих видань разом з іншими фондами Бібліотеки була евакуйована в Уфу. Після звільнення Києва повернулася, але так і не була введена в читацький і науковий обіг.

У 1950 р. за розпорядженням радянського уряду відділ єврейської літератури Бібліотеки взагалі був ліквідований, книги і рукописи, вилучені з основних фондів, до 1990 р. знаходилися у відділі обмінно-резервних фондів, у фонді концентрації, а каталоги і картотеки просто були знищені. Лише завдяки співробітникам Бібліотеки власне фонд гебраїки-юдаїки зберігся практично повністю.

Відродження відділу почалося з 29 жовтня 1990 р. Підрозділ був відтворений, щоправда кілька разів змінював назву та підпорядкування, зокрема з 29.10.1990 р. він номінувався сектором науково-технічної обробки літератури обмінно-резервного фонду; 01.02.1992 р. був приєднаний до відділу історичних колекцій як сектор сходознавства згідно з новим штатним розкладом Бібліоте-

³⁵ Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.) : матеріали до біобібліогр. слов. / авт.-уклад. Л.В. Гарбар ; НАН України, НБУВ. Київ, 2017. С. 185–186.

³⁶ Там само. С. 299.

³⁷ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 378. Арк. 55.

³⁸ *Степченко О.П.* Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934). Київ, 2008. С. 53–66.

³⁹ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 345. Арк. 56.

ки, затвердженим 30.01.1992 р., та новою структурою ЦНБ АН УРСР; 01.10.1992 р. приєднаний до ІР як сектор сходознавства, відповідно до наказу № 8-осн. від 30.09.92 р.; з 01.03.2002 р. має сучасну назву – відділ фонду юдаїки ІР. Завідувачем підрозділу з моменту його відродження до сьогодні є **Ірина Анатоліївна Сергєєва**. Відділ має окремі читальний зал та спеціальні сховища для рукописів, друкованих видань і періодики.

Л.А. Дубровіна була директором ІР до квітня 2018 р., часу, коли її було обрано в.о. генерального директора НБУВ, а від 17 жовтня – генеральним директором Бібліотеки.

З травня 2018 р. посаду в.о. директора ІР обіймає кандидат історичних наук, старший науковий співробітник **Ольга Петрівна Степченко**, яка працює в НБУВ з 1979 р., спочатку на посаді бібліотекаря, а згодом – завідувача відділу фондів рукописної спадщини ІР.

У рік свого століття в ІР функціонують – відділ кодикології та кодикографії (заввідділу – кандидат історичних наук М.А. Філіпович), відділ джерелознавства (заввідділу – кандидат історичних наук Т.В. Коваль), відділ фондів рукописної спадщини (заввідділу – кандидат історичних наук І.С. Корчемна), відділ фонду юдаїки (заввідділу – кандидат історичних наук І.А. Сергєєва).

Підсумком вікової історії рукописного підрозділу Бібліотеки є провідні позиції в таких галузях гуманітарної науки України, як кодикологія та кодикографія, джерелознавство, археографія, які інститут посідає завдяки наполегливій творчій праці високопрофесійного колективу.

Формування та соціальні функції рукописного фонду НБУВ

Комплектування

У перші роки роботи Бібліотеки стратегія комплектування фондів була спрямована на придбання комплексних бібліотечно-архівних зібрань приватних осіб та установ культури й науки. При цьому до книжкових фондів потрапляла бібліотечна частина, до фонду ВР – архіви, колекції та зібрання рукописів.

Для створення рукописного фонду Бібліотеки Тимчасовим комітетом із заснування НБУ була сформована спеціальна комісія у складі Г.П. Житецького, А.Ю. Кримського, М.І. Сагарди, Д.І. Багалія, Б.Л. Модзалевського, І.М. Каманіна, О.І. Левицького, яка здійснювала попередню експертизу документів⁴⁰.

Упродовж 1918 – початку 1919 р. серед найвідоміших приватних зібрань на предмет придбання були переглянуті бібліотеки та архіви В.П. Науменка, В.С. Іконникова, С.Т. Голубєва, І.В. Лучицького, П.Г. Житецького, Ю.А. Кулаковського, М.І. Петрова, О.Ф. Кістяківського. Згідно зі спеціальною інструкцією, складеною Г.П. Житецьким та В.В. Міяковським, усі особові архіви залишалися цілісними комплексами і надходили на зберігання й опрацювання до відділу рукописів і стародруків.

Ідеологія комплектування рукописного підрозділу, вироблена ТК та Г.П. Житецьким, полягала в збиранні рукописної продукції творчого характеру – власне рукописної україніки, а також документів інших народів. Історичні реалії

⁴⁰ Архів НБУВ. Оп.1. Спр. 1. Арк. 76–76 зв., 93, 98, 101 зв., 105 зв., 221.

складалися так, що Україна протягом довгого часу існувала як колоніальна країна і тому не мала власних національних установ, де б переховувалися рукописні колекції та зібрання, а також особові архіви вітчизняних діячів науки і культури. Це й визначило специфіку ВР, у фондах якого мали зберігатися всі види та типи рукописів.

Лише наприкінці 1920 р. ВР отримав своє перше окреме приміщення. Почалося виокремлення і перенесення з т. зв. «комор» та інших книгосховищ рукописних матеріалів; у цьому процесі Г.П. Житецькому, єдиному штатному співробітнику, допомагали також «позаштатники». Одночасно Житецький проводив роботу з відбирання рукописних книг із фондів бібліотечних зібрань, що надходили до ВБУ, користуючись згаданою вище спеціальною інструкцією, для якої характерним був широкий підхід засновників Бібліотеки до об'єктів комплектування ВР. Крім власне документів, відтворених ручним способом, до відділу, згідно з інструктивним документом, мали передаватися книжки з авторськими написами, рукописними помітками, доповненнями та поясненнями, якщо вони мали наукове, літературно-художнє або біографічне значення. Також до ВР приймалися коректурні відбитки і гранки статей, унікальна книжкова продукція (навіть без рукописних поміток), усі малотиражні книжки, видані на правах рукопису⁴¹.

Отож зусиллями членів ТК, членів новоствореного Товариства прихильників Національної бібліотеки, просто добровільних помічників рукописний фонд постійно поповнювався, стаючи загальнонаціональним сховищем творчої рукописної спадщини.

Так, удова відомого педагога, літературознавця, громадського та державного діяча В.П. Науменка передала його архівну збірку, що надійшла до відділу однією з перших⁴². Вона містила документи особистого архіву В.П. Науменка та його родини, а також численні матеріали різних товариств, редакцій часописів, літературних альманахів тощо⁴³.

Серед інших цінних набутоків того часу – архів професора Університету св. Володимира, історика та громадського діяча І.В. Лучицького зі збіркою книжок та рукописів зі всесвітньої історії, історії Західної Європи, економічної історії України.

Архіви істориків Церкви були репрезентовані особистими паперами професорів КДА Ф.І. Титова, М.І. Петрова, С.Т. Голубєва і колекційними документами із загальної історії та історії Церкви в Україні.

У 1919 р. надійшов архів О.В. Головні (молодшої сестри М.В. Гоголя) з родиною збіркою Гоголів-Яновських.

До родинних відносилися також архіви князівського та дворянського роду Лопухіних-Демидових, графів Плятерів, графів Галаганів. До ВР свого часу надійшло і найбільше з відомих нині в Україні фамільних зібрань – архів землевласників, колекціонерів старожитностей і бібліофілів баронів Шодуарів.

У перший, власне організаційний, період фонди ВР поповнювалися великими збірками історичних документів. Передусім треба відзначити збірку манускриптів, яку передала вдова професора О.Ф. Кістяківського, колекції істориків

⁴¹ Архів НБУВ. Оп.1. Спр. 3. Арк. 16.

⁴² Там само. Спр. 1. Арк. 4, 242 зв., 247 зв.

⁴³ Там само. Арк. 4, 241–242.

О.М. Лазаревського, В.Л. Модзалевського, відомого чернігівського громадського діяча П.Я. Дорошенка, статистиків О.О. Русова та Є.Д. Сташевського. В 1921 р. надійшла цінна колекція рукописів громадського та державного діяча, правника, письменника Д.В. Марковича.

Після закриття в 1919 р. Київської духовної академії гостро постало питання про долю її бібліотеки. ТК доклав чималих зусиль для закріплення за собою цієї унікальної книгозбірні, на яку претендували різні державні інституції. Члени ТК звернулися до Спільного зібрання ВУАН, яке, своєю чергою, – до Народного комісаріату освіти з проханням залишити бібліотеку в її власному приміщенні, але передати Академії наук як джерельну базу для наукових досліджень. Згідно з постановою Укрголовпрофосвіти від 30 липня 1923 р., бібліотека Київської духовної академії перейшла до ВБУ. На постійне зберігання до Бібліотеки вона надійшла у 1923–1925 рр. З її фондів були сформовані рукописна і книжкова колекції.

У 1923 р. ВБУ набула право комплектуватися монастирськими та церковними бібліотеками, а також книгозбірнями органів духовного управління. Також було складене спеціальне звернення ВБУ до Укрголовпрофосвіти з клопотанням про те, щоб місцеві органи взяли участь у збиранні давніх книжок (зокрема й іноземними мовами) та рукописів і переданні їх до ВБУ.

Відтак протягом 1920-х років до відділу надійшли рукописні матеріали, що зберігалися в бібліотеках Києво-Печерської та Почаївської лавр, Софійського собору, Михайлівського, Видубицького, Микільського та інших монастирів, Київської духовної семінарії тощо⁴⁴.

З 26 листопада 1924 р. з Подільської філії ВБУ до ВР розпочалося передання рукописів Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії та зв'язок не внесених до каталогів музею та, очевидно, не описаних документів. Згодом з Подільської філії до ВР, знову в кілька етапів, надходили окремі рукописи та зв'язки документів. Останнє суттєве надходження відбулося в 1934 р., коли до ВР було передано рукописи, що свого часу належали ВБУ, проте в 1923 р. потрапили до Лаврського музейного містечка в складі експозиції Церковно-археологічного музею.

Наприкінці 1923 р. остаточно визначилася система розподілу книжкових, газетних та рукописних фондів у межах Бібліотеки. Саме від того часу встановилися правила, які в загальних рисах діють і донині: до рукописного фонду передаються книжки, видані на правах рукопису, та книжки, надруковані звичайним способом, проте з грифами «таємно» чи «конфіденційно», з огляду на їхню унікальність. В інших випадках книжки передаються до відділу стародруків, якщо вони є рідкісним виданням, або до інших відділів Бібліотеки. Вирізки з газет надходять до рукописного підрозділу винятково тоді, коли вони пов'язані з рукописними матеріалами походженням або змістом; зшитки рукописного та друкованого тексту розглядаються окремо в кожному випадку.

2 серпня 1926 р. колегія Народного комісаріату освіти УСРР постановила добудувати спеціальний бібліотечний корпус Університету і передати його ВБУ разом із колекційними фондами бібліотеки Університету. 26 серпня це рішення було затверджене. Для об'єднання фондів була створена авторитетна комісія, до

⁴⁴ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 72. Арк. 17; Спр. 33. Арк. 7, 37.

складу якої увійшли представники Укрнауки, Укрпрофосвіти, Київського інституту народної освіти (колишнього Університету св. Володимира), Київського медичного інституту, Київського інституту народного господарства та Київського виконкому. Зі свого боку, ВУАН також створила Комісію для розгляду даного питання. Згідно з постановою Спільного зібрання ВУАН, члени академічної комісії створили ще й паритетну підкомісію з представників Київського інституту народної освіти та ВБУ, якій доручалося розробити конкретний проект передання колекційних фондів Університету св. Володимира. Після низки засідань у 1927 р. поділ фондів та майна між КІНО та ВБУ був остаточно завершений, і 24–27 жовтня 1927 р. колекція перейшла на постійне місце зберігання до Бібліотеки.

На основі університетського зібрання (а воно налічувало близько 2 тис. рукописних книг, 46 тис. документів та 8 тис. листів⁴⁵) у відділі рукописів ВБУ була сформована власне колекція Університету (ф. VIII), куди ввійшли рукописи із зібрань Й. Судієнка, М. Костомарова, А. Петрушевича, Д. Бібікова. Окремі комплекси документів приєднали до фонду «Літературні матеріали» (ф. I), зокрема рукописи з колекцій Кременецького ліцею, Уманського монастиря, Луцької колегії, О. Романовича-Славатинського, В. Іконникова, баронів Штенгелів, графів Хрептовичів, М. Костомарова, М. Бунге, О. Лазаревського та ін.

У 1927–1930 рр. до ВР надійшов архів Київської духовної консисторії⁴⁶.

У 1929–1930 рр. з фондів бібліотеки Колегії Павла Галагана, що надійшла до ВБУ в серпні-вересні 1919 р., була виокремлена та передана до ВР її рукописна частина.

Слід відзначити важливу роль у комплектуванні відділу його завідувача в 1929–1934 рр. П.М. Попова. На предмет виявлення рукописних документів ним було обстежено фонди Всеукраїнського історичного музею ім. Т.Г. Шевченка в Києві, Лаврського державного історико-культурного заповідника, Фонду письма й друку, Київського центрального історичного архіву, Центрального архіву давніх актів у Києві, низки установ ВУАН, а також бібліотеку Київського Катерининського монастиря; він особисто спілкувався з торговельними організаціями та приватними особами.

При ньому, в 1930 р., розпочалося надходження до ВБУ архіву ВУАН. На пропозицію Наркомосу про передання документів Академії до архівних установ Укрцентрархіву керівництво ВБУ висунуло свою контрпропозицію стосовно того, щоб науково-організаційний архів ВУАН зберігався у ВР Бібліотеки. Мотивувалося це Положенням про ВР та наявністю вільних приміщень, що гарантувало б належне зберігання документів та їхнє широке використання.

Завдячуючи П.М. Попову до ВР надійшли особисті архіви А.М. Лободи, М.К. Зерова, Н.Д. Романович-Ткаченко, П.М. Ардашева, Т.Д. Флоринського, поодинокі документи К.О. Лазаревської, О.А. Назаревського та багато ін.

Проте слід зазначити, що період завідування ВР П.М. Попова характеризувався не лише новими набутками, але й доволі численними переміщеннями рукописних документів до інших підрозділів Бібліотеки та республіканських архівних установ.

⁴⁵ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 363. Арк. 2.

⁴⁶ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 41. Арк. 86, 152.

Так, робота урядової Комісії ВУАН–ВБУ–УНІК з обстеження архівів, що працювала з 19 січня по 12 березня 1930 р., призвела до вилучення з фондів ВР матеріалів з актуальної політичної тематики, що були визначені як документи архівного характеру⁴⁷: П.М. Попов передав Окружному архівному управлінню 21 пакунок архівно-діловодної документації різних зліквідованих установ. На жаль, списки вилучених комплексів не збереглися, відомо лише те, що багато матеріалів, споріднених з колекціями відділу, було передано до Окрарху, наприклад, у ЦДІА надійшов архів Богоявленського Братства та архів правління КДА, щоправда в обмін на це ВР отримав зібрання дисертацій КДА⁴⁸.

Архівні документи свідчать, що П.М. Попов був прихильником передання лише тих рукописів, що беззастережно були архівними (діловодні архіви установ), – вони відразу вилучалися зі старих сховищ ВБУ ще до їхнього переміщення в нову будівлю⁴⁹.

Також під час переїзду в 1930 р. було здійснене ґрунтовне сортування фондів, і частину матеріалів передали до інших підрозділів Бібліотеки, зокрема до музичного – нотну бібліотеку Розумовських та друковані нотні видання, що надійшли до відділу рукописів випадково; до єврейського – папери А. Кагана; до інших спеціалізованих підрозділів – газети, графіки, мапи, малюнки; частину друків – до УНІКу⁵⁰.

У період 1930–1938 рр. приймається низка рішень Народного комісаріату освіти щодо концентрації універсальних книжкових фондів, дореволюційних колекцій і зібрань провінційних бібліотек та музеїв у декількох великих бібліотеках, серед яких ВБУ посідала чільне місце. Відповідно, регіональним бібліотечним та музейним установам було наказано переглянути свої фонди та передати «зайві» (тобто давні) пам'ятки до топографічно найближчої наукової книгозбірні – або до ВБУ в Києві, або до Харківської чи Одеської центральних наукових бібліотек.

У 1931 р. до ВР загалом надійшло 3062 ркп., зокрема через передання з інших установ – 525 од.; купівлю – 83, подарунки – 1124; передання з інших відділів – 345; передання з фонду концентрації філій – 985 од.⁵¹

Так, 10 червня 1931 р. з Софійської філії ВБУ до ВР надійшла рукописна частина бібліотеки Софійського собору. В лютому 1932 р. співробітниками відділу разом з позаштатним завідувачем Софійської філії В.Г. Черським було проведено звірку всіх софійських рукописів за інвентарем та книгою видачі. Вони були виділені й поставлені окремо у відповідності до номерів каталогу М.І. Петрова.

Також у 1931 р., згідно з постановою Рукописної комісії при Соціально-економічному відділі ВУАН, з Історичної секції ВУАН до Бібліотеки був переданий архів колишнього завідувача ВР Г.П. Житецького, а також збірка його батька П.Г. Житецького⁵².

У 1932 р. до відділу надійшла збірка рукописів Волинського державного науково-дослідного музею, що налічувала майже 1700 од. зб. і була сформована

⁴⁷ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 313. Арк. 14–15.

⁴⁸ Там само. Спр. 348. Арк. 34 зв.

⁴⁹ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 33. Арк. 6.

⁵⁰ Там само. Арк. 6 зв.

⁵¹ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 348. Арк. 33.

⁵² Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 42. Арк. 42.

після року праці в музеї спеціальної виїзної бригади працівників ВБУ, серед яких були П.М. Попов, О.Т. Дзбановський та Ф.П. Максименко. Вони детально ознайомилися зі змістом і станом книжкових фондів Волині, встановили доцільні форми розподілу та розпочали перевезення до ВБУ найціннішої частини зібрання – інкунабул та рукописних книг. Списки рукописних пам'яток разом з П.М. Поповим та О.Т. Дзбановським складав М.В. Геппенер.

У 1932 р. Історична та Літературна комісії Академії передали до ВБУ частину архіву письменника, поета, полтавського губернського предводителя дворянства В.В. Капніста.

У 1932–1933 рр. до ВР надійшов комплекс рукописних книг Кам'янець-Подільського краєзнавчого музею. Обліковий документ «Список рукописів Кам'янець-Подільського краєзнавчого музею, що їх передано до ВБУ» складався зі 127-ми позицій.

Крім згаданих вище подільських рукописів надійшли ще 76 од. зб. з інших книгосховищ Кам'янця-Подільського, а саме – з бібліотеки кам'янець-подільських духовної семінарії та університету та поодинокі – з Кам'янець-Подільського давньосховища та Подільського церковно-археологічного товариства. Тоді ж ВР отримав і матеріали П.Г. Клепатського, історіографа, архівіста, приват-доцента Українського університету в Кам'янці-Подільському⁵³. Загалом у березні 1933 р. М.В. Геппенер долучив до фондів ВР 205 рукописних одиниць⁵⁴.

У 1932–1934 рр. до ВБУ з ВУАН надійшли зібрання Комісії української літератури доби промислового капіталізму (495 ркп.; серед рукописів, зокрема, автографи Т.Г. Шевченка) та Етнографічної комісії, архіви громадських діячів та письменників Б.Д. Грінченка і П.О. Куліша, документи про підготовку та проведення земельної реформи 1861 р., зібрані істориком, громадським діячем та бібліофілом О.З. Попельницьким, тощо⁵⁵.

У грудні 1933 р., на прохання президії Науково-дослідного інституту Тараса Шевченка, П.М. Попов був відряджений до Харкова в справі реорганізації відділу рукописів інституту, звідки привіз 24 манускрипти, серед яких особливо цінними були автографи Г.С. Сковороди та літературні збірники XVII–XVIII ст.

У 1933 р. до відділу надійшли особисті архіви історика П.М. Ардашева та славіста Т.Д. Флоринського⁵⁶.

У 1933 р. ВБУ отримала листа від київської філії Інституту Тараса Шевченка з пропозицією про обмін рукописними матеріалами: за 21 автограф Т.Г. Шевченка інститут пропонував 12 рукописів українських письменників та 2 зв'язки документів часопису «Життя і Революція»⁵⁷. Отримавши згоду, директор інституту Є.П. Кирилук своїм наказом від 31 серпня 1933 р. передав зазначені матеріали до фондів ВР.

Того ж року від Медичного інституту був отриманий архів протоієрея, настоятеля Володимирського собору в Києві І.М. Королькова, а від окремих осіб – 4 пергаменні грецькі рукописи XI–XIV ст., листування П.О. Куліша тощо⁵⁸.

⁵³ Портнова Т. Клепатський Павло Григорович // Українські архівісти. Вип. I : XIX ст. – 1930-ті рр. Київ, 1999. С. 164–165.

⁵⁴ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 43. Арк. 98, 98 зв.

⁵⁵ Там само. Арк. 33–35.

⁵⁶ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 422. Арк. 40–41.

⁵⁷ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 43. Арк. 96.

⁵⁸ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 422. Арк. 46–47.

За щоденною копіткою роботою... 1930-ті роки

1920–1930-ті роки стали періодом, коли до ВР надійшло чи не найбільше матеріалів зі спадщини класиків української та світової літератури – автографи П.П. Гулака-Артемовського, Г.Ф. Квітки-Основ'яненка, І.С. Нечуя-Левицького, Панааса Мирного, М.П. Старицького, М.Л. Кропивницького, Марка Вовчка, І.Я. Франка, Лесі Українки, П.А. Грабовського, М.М. Коцюбинського.

Серед матеріалів, пов'язаних із Т.Г. Шевченком, що надійшли до ВР, – автограф вірша «Подражание Эдуарду Сове», три примірники «Кобзаря» та окреме видання «Тризни» з дарчими написами (ці чотири видання поклали початок формуванню у ВР колекції друкованих книг з автографами), частина щоденника капітана-лейтенанта флоту О.І. Бутакова з описанням експедиції 1848–1849 рр. до Аральського моря і Сир-Дар'ї, в якій брав участь Т.Г. Шевченко⁵⁹.

У 1934 р. фонд ВР збагатився колекційною збіркою Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька⁶⁰. Серед рукописів були й автографи М.В. Гоголя.

Значне за обсягом та дуже цінне за складом і змістом зібрання Уманського державного краєзнавчого музею⁶¹ рукописний відділ отримав до своїх фондів у 1934 р.

Згідно з постановою НКО УРСР, у 1935 р. до ВБУ було передано «архівні матеріали та рукописи із збірки колишнього Кооперативного музею, включаючи рукописи робіт кооператорів М. Левитського, [М.] Балліна, [В.] Доманицького, разом 6943 од. зб.»⁶².

У 1936 р. Бібліотека купила для колекції «Гоголіана» невідомий лист М.В. Гоголя від 16 травня 1849 р., адресований ним із Москви до Одеси як відповідь на зауваження адресата з приводу першого тому «Мертвых душ».

У 1936 р. до ВР разом з архівом Головної книжної палати було передано архів Українського наукового інституту книгознавства – науково-дослідної установи, що існувала в Києві при Наркомосвіті УСРР у 1922–1936 рр.

Рукописи XV–XX ст. зі Всеукраїнського історичного музею ім. Т.Г. Шевченка надійшли до ВР у 1937 р.

У 1940 р. був виданий «Збірник положень та інструкцій з питань комплектування Бібліотеки АН УРСР», який ураховував профіль комплектування фондів різних підрозділів Бібліотеки і відповідно до якого основний фонд ВР повинні були складати «рукописні матеріали історико-літературного характеру (архіви та окремі рукописи письменників, критиків, літературознавців, архіви літературних товариств, об'єднань, літературних видавництв, редакцій літературно-періодичних видань); рукописні матеріали з історії науки і техніки (архіви та окремі рукописи видатних представників науки і техніки, архіви наукових товариств); рукописні матеріали до історії Академії наук УРСР та її установ; рукописні матеріали до історії наукової роботи в найбільш значних науково-дослідних і навчальних закладах УРСР (рукописи наукових праць, дисертацій, стенограми наукових сесій, конференцій, зборів і т.д.); історично-документальні матеріали,

⁵⁹ Бібліотечний журнал. 1926. № 2–3. С. 25.

⁶⁰ Описание библиотеки Историко-филологического института князя Безбородко в г. Нежине : в 4 т. / под ред. М. Сперанского. Москва ; Нежин, 1900–1905.

⁶¹ Архів НБУВ. Оп. І. Спр. 455. Арк. 10.

⁶² Архів ІР НБУВ. Оп. І. Спр. 45. С. 16.

головне з історії України; рукописні матеріали з історії власне Бібліотеки; історико-культурні пам'ятники і матеріали до історії письма (репродукції, факсиміле і т. д.); книги з автографами видатних діячів науки, мистецтва, техніки»⁶³.

До підручного довідкового фонду ВР відносилися «література з історії письма, описи рукописних збірок та колекцій, основна довідкова література з історії СРСР, зокрема УРСР, основна довідкова література з історії української та російської літератури, література про організацію опрацювання й збереження рукописних фондів, література з архівознавства, публікації рукописних матеріалів, загальні та літературні енциклопедії, словники»⁶⁴.

Серед останніх передвоєнних надходжень 1940 р. були архів видавництва «Друкар» з автографами П.Г. Тичини, лист В.Г. Короленка до Гусева-Оренбурзького, праця Мартинова «Записки о местностях в войске Донском» 1842–1847 рр., «Книга преподобного ... Феодора игумена обители студийския. Написана в ... Лавре Печерской Киевской в лето 1655»⁶⁵.

У період нацистської окупації м. Києва, що тривала від 1941 до 1943 р., основний рукописний фонд був евакуйований до Уфи. Проте комплектування ВР продовжувалося навіть у таких неординарних умовах: зусиллями фахівців-ентузіастів, які залишилися в місті, були виявлені та доставлені в Бібліотеку (під час нацистської окупації м. Києва – Академічна, згодом Центральна, згодом Крайова) покинуті під час термінової евакуації особисті архіви Івана Ле, В. Сосюри, А. Малишка, С. Скляренка, П. Панча, Н. Рибака, Ю. Яновського, П. Тичини, М. Рильського, О. Богомольця, А. Головка, С. Шелухіна, Б. Зданевича; фонди Музею діячів України з архівами Київського товариства старожитностей і мистецтв, П. Куліша, І. Нечуя-Левицького, родини Лазаревських, В. Ляскоронського, О. Кістяківського, В. Винниченка, Є. Чикаленка⁶⁶. Розгортання цієї діяльності відбувалося без розголосу, оскільки окупаційна влада заборонила збирати «місцеві» матеріали. Основний потік надходжень припав на кінець 1941–1942 рр., коли бібліотека ще не була в центрі уваги німецького управління з архівних, музейних та бібліотечних справ.

Співробітники ВР Крайової бібліотеки на чолі з О.А. Назаревським також приймали на зберігання архівні матеріали від приватних осіб. Так, О.О. Грушевська в лютому 1943 р. передала на тимчасове зберігання архів О.С. Грушевського, який після війни їй повернули⁶⁷. (Взагалі, більшу частину матеріалів після визволення Києва власники отримали назад, про що свідчать акти за 1944–1945 рр. «Про повернення власникам рукописних матеріалів, що переховувалися у Бібліотеці під час тимчасової окупації м. Києва»⁶⁸).

Також у ВР залишалася багато роботи і з матеріалами, що не були вивезені до Уфи. Записка М.В. Геппенера, який у жовтні 1941 р. зробив детальний опис рукописних фондів, що знаходилися на той час в Києві, свідчить про те, що через поспіх у Бібліотеці залишилися частини зібрань Духовної семінарії, Волинського музею, Університету св. Володимира, Уманського музею, Історичного музею,

⁶³ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 607. Арк. 15, 15 зв.

⁶⁴ Там само. Арк. 15 зв., 16.

⁶⁵ Там само. Спр. 602. Арк. 73.

⁶⁶ Архів ІР НБУВ. Книга для запису нових поступлень до Відділу рукописів Бібліотеки УАН. 1941–1947 рр. Арк. 1–9.

⁶⁷ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 47. Арк. 35–36 зв.

⁶⁸ Там само. Оп. 1. Спр. 49.

Софійського собору, Михайлівського монастиря, дисертації випускників КДА, архів Фортеці св. Єлизавети, колекція східних рукописів тощо. Це були, очевидно, досить великі неописані та незаінвентаризовані комплекси, що зберігалися в стосах. З особових архівних фондів у шафах ВР у нерозібраному стані залишилися папери С.Т. Голубєва, Ф.І. Титова, А.І. Степовича, І.В. Лучицького, Б.Д. Грінченка, В.Б. Антоновича, М.П. Левицького, родовий фонд Шодуарів⁶⁹.

У період окупації у ВР зберігалися також архіви деяких державних установ і закладів – Народного комісаріату освіти УРСР, Держплану УРСР, Музейного містечка, УНІКу, картотеки Музею українських діячів, деякі рукописи академіка А.Ю. Кримського⁷⁰.

Під час вивезення окупантами рукописів М.В. Геппенеру вдалося переконати нацистське керівництво в «другорядному значенні» цих матеріалів, отож абсолютна більшість рукописних документів залишилася в Києві, в Бібліотеці.

На жаль, маємо констатувати, що серед того, що окупанти все ж вивезли, були деякі цінні рукописні книги й документи. Так, в акті № 26 від 31 липня 1944 р. про втрати та збитки, спричинені нацистськими загарбниками, підписаному 11-ма співробітниками Бібліотеки та експертом з рукописних книг і стародруків професором Київського державного університету О.А. Назаревським, наводяться дані про втрачені південнослов'янське Євангеліє сербського походження, перше і друге Горностаєвські Євангелія XVI ст., пакунок розрізнених документів XV–XVIII ст., рукопис XV ст., «писаний Васьюкою Писарем» (нині зберігається в ЦДІА України в м. Києві), абіссинський рукопис XVIII ст. та шість рукописних книг XVII–XVIII ст. тощо⁷¹.

Десь у середині 1940-х років до фондів ВР надійшов величезний за обсягом (майже 4 тис. од. зб.) і дуже цінний за складом архів Одеського товариства історії та старожитностей.

У 1945–1946 рр. від удови співробітника АН УРСР В.І. Барвінка до ВР надійшли матеріали канцелярії обер-прокурора Священного Правлячого Синоду. Для огляду цих документів Бюро Відділення суспільних наук АН УРСР 23 червня 1945 р. організувало спеціальну комісію в складі члена-кореспондента АН УРСР С.І. Маслова, старшого наукового співробітника Інституту історії М.М. Ткаченка та співробітника Бібліотеки І.А. Немчинова, яка констатувала безперечну цінність колекційних документів для вивчення політичного і культурного життя Російської держави в XIX ст. і ухвалила придбати зазначену колекцію для ВР Бібліотеки⁷².

Приблизно в той же час – 1945–1947 рр. – до ВР надійшли особистий архів митрополита Галицького й архієпископа Львівського Андрея Шептицького з документами з родового архіву Шептицьких з їхнього родового маєтку в Прилбичах та колекція документів із церковної історії України.

24 грудня 1948 р., згідно з розпорядженням Комітету в справах культурно-просвітницьких установ УРСР, до ВР з бібліотечного фонду Музею-заповідника «Києво-Печерська лавра» на постійне зберігання передали Пересопницьке Євангеліє – унікальну рукописну пам'ятку середини XVI ст., перший із відомих перекладів Святого Письма на староукраїнську літературну мову.

⁶⁹ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 47. Арк. 15–16.

⁷⁰ Там само. Спр. 643. Арк. 34–35.

⁷¹ Там само. Спр. 640. Арк. 1–4; Спр. 642. Арк. 4, 24 зв., 25.

⁷² Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 49. Арк. 58–59; Спр. 50. Арк. 7, 10; Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 657. Арк. 23.

О.П. Степченко представляє Пересопницьке Євангеліє. 2016 р.

У 1948–1949 рр. до ВР надійшов особистий архів неодмінного секретаря УАН–ВУАН академіка А.Ю. Кримського.

У 1950 р. з музичного відділу ВБУ до ВР було передано архів Всеукраїнського музичного товариства ім. М.Д. Леонтовича (понад 2000 од. зб.).

Взагалі-то на початку 1950-х років відзначалося дуже мало надходжень до ВР, через що навіть було вирішено скласти проекти листів-звернень до радянських письменників з метою придбання їхніх творчих рукописних матеріалів⁷³.

У 1955 р. відомий літературо- та книгознавець, колишній завідувач відділу стародруків Бібліотеки С.І. Маслов почав передавати в дар до ВР свій особистий архів з колекцією з 85-ти рукописів та стародруків XV–XIX ст.⁷⁴ Після смерті вченого, з 1959 р. документи продовжили передавати його син Ю.С. Маслов, брат В.І. Маслов та племінниця І.О. Лучник⁷⁵.

У 1950-х роках до ВР надійшли особисті архіви відомих українських композиторів М.В. Лисенка, К.Г. Стеценка, Я.С. Степового, Л.Л. Лісовського, П.П. Сокальського, М.Д. Леонтовича, В.І. Заремби, О.Т. Дзбановського. Архів історика, академіка Російської та Української академії наук В.С. Іконникова поповнився його науковими працями, лекціями з історії та історіографії, матеріалами, пов'язаними з виданням «Университетских известий», листуванням⁷⁶.

У червні 1955 р., згідно з Постановою Президії АН УРСР, з метою концентрації, збереження, наукового вивчення та широкої публікації рукописної спадщини Т.Г. Шевченка було передано всі автографи поета з ВР Бібліотеки до ВР Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР⁷⁷.

Наприкінці 1955 р. з Інституту економіки АН УРСР на постійне зберігання надійшов значний за обсягом комплекс документів стосовно проведення інвентарної реформи на Волині в 1847–1848 рр.

⁷³ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 770. Арк. 84.

⁷⁴ Там само. Спр. 985. Арк. 20.

⁷⁵ Архів ІР НБУВ, Книга надходжень за 1957–1985 рр. Арк. 11 зв., 12.

⁷⁶ Державна публічна бібліотека АН УРСР в 1957 р. Київ, 1959 р. С. 51.

⁷⁷ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 858. Арк. 16, 17.

У 1957–1958 рр. ВР отримав з архіву редакції «Літературної газети» автографи письменників В. Сосюри, М. Рильського, Б. Антоненка-Давидовича, О. Дяченка, Б. Котлярова, Б. Буряка, М. Шагінян, П. Тичини, А. Малишка та ін.

Завдяки наполегливій збирацькій діяльності тодішнього завідувача М.П. Візира відділ збагатився архівами літературознавця М.О. Плевака, істориків та етнографів Ю.А. Яворського, М.Ф. Біляшівського, В.П. Сєдашова, психолога-педагога О.М. Щербини, літераторів Г.М. Литвака, Д.М. Косарика, Н.В. Суровцевої, філологів В.І. Маслова, С.О. Щеглової, М.В. Геппенера, математика Б.Я. Букреєва, економіс-географа А.І. Ярошевича, художників А.Ф. Середи та Ф.З. Коновалука, економіста К.Г. Воблого, біолога М.В. Шарлеманя, композиторів П.Т. Глушкова та І.Я. Берковича, мистецтвознавців С.А. Таранушенка, Б.С. Бутника-Сіверського, В.М. Зуммера, краєзнавців К.Ф. Кушніра-Марченка та П.П. Ротача, географа І.М. Рибачка, геолога О.І. Спасокукоцького, авіабудівника та історика авіації С.І. Карацуби, автографами письменника Джеймса Олдріджа та багатьма іншими матеріалами⁷⁸.

Поповнення рукописних фондів відбувалося також через купівлю, зокрема через магазин Літфонду вдалося придбати цінний список Хронографа XVIII ст., рукописи Є. Дульського та К. Рилєєва (в копіях XIX ст.); у колекціонера Чаговця – цінні рукописні книги XVII–XVIII ст., в тому числі й Хронограф кінця XVII ст.; у Т.В. Шеффер – рукописи Л.М. Ревуцького та А.Й. Кос-Анатольського.

При Президії АН УРСР на правах консультативного органу створюється експертна комісія з придбання у приватних осіб архівних матеріалів, художніх творів і виробів, рідкісних видань, які становлять значний науковий інтерес та історико-культурну цінність⁷⁹. За сприяння цієї комісії в 1960–1965 рр. було набуто кілька особистих архівів видатних українських учених та діячів культури, зокрема математика Д.О. Граве, живописця і графіка І.С. Іжакевича, композитора П.О. Козицького, фольклориста, літературознавця і педагога В.В. Данилова.

У 1960-х роках до ВР від письменника В. Владка надійшли автографи його творів; від В.А. Губенко – рукописи Остапа Вишні; від А.А. Петренка – рукописні книги «Пчела» XVIII ст. та Літургія XVII ст.; від В.М. Розова – «Служба благодарственная за победу над королем Карлом XII»; від О.О. Тезікової-Дорошкевич – колекція документів П.О. Куліша⁸⁰.

Власні книжкове зібрання, архів та колекцію передав у дар до Бібліотеки член-кореспондент АН УРСР, колишній завідувач ВР П.М. Попов⁸¹. Рукописні матеріали він почав здавати до відділу ще від 1961 р., про що свідчить акт передачі, підписаний ним та М.П. Візиром⁸². Нині його особовий фонд нараховує 7795 од. зб. і хронологічно охоплює XVI ст. – 70-ті роки XX ст.

У 1967 р. до ВР надійшли документи особистого архіву Д.М. Йофанова, колишнього завідувача ВР, передані його родичами.

Архівні матеріали О.А. Назаревського спочатку передавалися самим Олександром Адріановичем, а після його смерті, згідно із заповітом, онукою – Наталією Миколаївною та учнем – Володимиром Івановичем Кречотнем.

⁷⁸ Архів ІР НБУВ. Книга надходжень за 1957–1985 рр. Арк. 2 зв. – 3 зв.

⁷⁹ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1061. Арк. 12, 13.

⁸⁰ Архів ІР НБУВ. Книга надходжень за 1957–1985 рр. Арк. 9–10 зв.

⁸¹ Там само. Арк. 5 зв. – 8 зв.

⁸² ІР НБУВ. Ф. 285. Од. зб. 7709.

Через букіністичний магазин Бібліотека придбала дуже рідкісні рукописні книги та стародруки – «Лечебник» XVIII ст., «Летописец, сиречь Хроника Леонтия Боболінського», «География Дионисия Александрийского», «Книги Стародубського магістрата 1686–1690 гг.», «Поезії» Ульріха фон Гутена (Франкфурт, 1536) та ін. Також Бібліотека отримала в дар колекційне книжне зібрання та архів письменника Є.М. Кротевича, де, окрім іншого, були прижиттєві видання Т.Г. Шевченка, Лесі Українки, І.С. Нечуя-Левицького та інших класиків української літератури, а також твори й листування самого письменника⁸³.

На початку 1970-х років до ВР надійшли рукописні книги XVI–XVIII ст., виявлені під час експедиції до старообрядницьких общин, яку очолював М.П. Візир⁸⁴.

Тут ще раз слід віддати належне пам'яті М.П. Візира, який у доволі складний для української культури період 1950–1980-х років, коли нівелювалося все національне, використовуючи можливості своєї посади, збирав рукописи, що вважались ідеологічно шкідливими, і, хоча доступ до них для читачів не завжди був вільним, – зміг зберегти в сховищах відділу спадщину таких відомих українських письменників, учених, діячів культури, як Надія Суровцева, Микола Плевако, Софія Щеглова, Сергій Єфремов, Володимир Винниченко.

Постановою від 15 вересня 1977 р. Президія АН УРСР створила Раду із збереження та використання рукописної спадщини і документальних матеріалів АН УРСР. До її складу увійшов і М.П. Візир. Планом передбачалося проведення археографічних експедицій з метою виявлення в краєзнавчих музеях УРСР рукописних матеріалів до XVII ст. включно та стародруків, а також їхнє описування⁸⁵.

У 1980 р. відбулася чергова експедиція до Житомирської області, в якій її учасники М.П. Візир та П.А. Сотниченко в краєзнавчому музеї обласного центру виявили рукописи XI–XIV ст.⁸⁶

У 1980–1990-х роках до ВР через Ю.О. Первову надійшли документи вдови Олександра Гріна, що висвітлюють історію музею письменника в Криму⁸⁷; в дар Бібліотеці, відгукнувшись на пропозицію О.М. Апанович, яка на той час працювала у ВР, передав свій архів відомий історик та археолог М.Ю. Брайчевський (у 2004 р. архів поповнився документами, які після смерті вдови М.Ю. Брайчевського передав до рукописного підрозділу учень фондоутворювача Ю.В. Кухарчук); надійшли архіви істориків О.С. Компан, Л.А. Проценко та Л.А. Пономаренко, видатних українських елліністів А.О. Білецького та Т.М. Чернишової; архітектора О.К. Оснач, шрифтознавця та графіка М.Г. Різника, багаторічного співробітника відділу рукописів Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України М.С. Грудницької, мистецтвознавця і композитора В.Д. Довженка. Після ліквідації відомчого архіву як окремої структурної одиниці ЦНБ його матеріали були передані до рукописного підрозділу Бібліотеки на постійне зберігання.

У 2000 р. до ІР через сина О.М. Апанович, відомого історика та колишньої співробітниці ВР, надійшов її особистий архів.

⁸³ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1377. Арк. 32–33, 38–39.

⁸⁴ Там само. Спр. 1561. Арк. 54.

⁸⁵ Там само. Спр. 1671. Арк. 99.

⁸⁶ Там само. Спр. 1714. Арк. 69.

⁸⁷ Там само. Спр. 2047. Арк. 59.

У листопаді 2001 р. Почесним президентом Фонду сприяння розвитку мистецтв А.В. Толстоуховим до ІР була передана унікальна пам'ятка української писемності – так зване “Орининське” Євангеліє XVI ст.

А.В. Толстоухов
та О.С. Онищенко.
2001 р.

У грудні 2001 р. Володимир Леник, архіваріус Українського Вільного Університету в Мюнхені, з дозволу ректора Леоніда Рудницького скомплектував архів цього навчального закладу і через Державну службу контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України передав його до Бібліотеки. Документи охоплюють мюнхенський період діяльності університету 1950–1990-х років.

Також у 2000–2005 рр. до ІР надійшли архіви літературознавця Є.П. Кирилюка, історика та археолога С.О. Висоцького, письменників О.Т. Гончара та П.Й. Панча, композитора В.С. Косенка, продовжилося поповнення архіву поета та літературознавця П.П. Ротача.

У 2010–2017 рр. надійшли архіви письменника і драматурга І.К. Микитенка, історика В.О. Голобуцького, бібліотекознавця Ю.О. Меженка, політичного і громадського діяча, письменника Л.Г. Лук'яненка та багато ін.

Одним з останніх у червні 2018 р. надійшов архів колишнього співробітника ВР Й.В. Шубинського.

Каталогізація, облік та обслуговування

Планомірна робота з організації фонду, інвентаризації та класифікації рукописних документів розпочалася в 1921 р., коли відділ нарешті отримав власне приміщення.

У липні 1921 р. Г.П. Житецький написав загальну інструкцію, яка була розглянута Радою бібліотекарів та представниками ТК і затверджена як основний документ для проведення обліку рукописного фонду Бібліотеки.

Незважаючи на брак кадрів, коштів, палива, обладнання, паперу, Г.П. Житецький все ж склав перші інвентарні описи. Він добре розумів, що ці реєстри (так Г.П. Житецький називав описи) не є науковими, але фонд треба було хоча б

первинно організувати, облікувати та закріпити таким чином за ВБУ. Роботу зі складання наукових описів та каталогів перший завідувач ВР бачив лише в перспективі.

Класифікаційні основи інструкції були до значної міри формальні. Отож усі матеріали відділу поділялися на чотири підвідділи: 1-й – рукописні книги; 2-й – документи; 3-й – листування; 4-й – автографи на друкованих книжках. В інструкції Г.П. Житецького був застосований принцип походження архівних матеріалів, коли колекції осіб та установ залишалися єдиними комплексами, класифікаційно та топографічно неподільними, і складали окрему низку номерів в інвентарному описі або окремі описи.

Згідно з інструкцією, кожний підвідділ мав свою інвентарну книгу і свою окрему нумерацію, а на кожний інвентарний запис складалася картка для загального каталогу ВБУ. Крім цієї картки створювалося ще 5 карток для алфавітного карткового покажчика. Всі рукописні матеріали мали зберігатися в теках.

У відповідності до правил інвентарних записів ВР, знаком відділу стала літера М (манускрипт); знаками підвідділів – I, II, III, IV. Слід зазначити, що систему Г.П. Житецького в ІР використовують й досі, а відділи (фонди), створені за його задумом, донині не розфондовані.

Згідно з пропозицією Г.П. Житецького, всі рукописи записувалися в інвентар у хронологічному порядку, відповідно до часу передання їх до підвідділів. Кожна індивідуальна рукописна одиниця мала свій окремий інвентарний номер.

Для полегшення обслуговування читачів інвентарний номер був і топографічним номером теки, що розміщувалася за порядковим номером підвідділу.

Унікальність рукописного фонду вимагала відповідного ставлення до його збереженості, отож в інструкції особливо наголошувалося на тому, що всі шифри відділу, підвідділів та інвентарні топографічні номери, а також і штамп мали ставитися винятково на чистих місцях аркушів, аби не закривати текст рукописного документа.

Через брак кадрів та необхідність якнайшвидшого залучення рукописів до наукового обігу інвентарні книги підвідділів створювалися одночасно і як каталожний, і як обліковий документ. Запис до інвентарної книги в графі «зміст», як правило, дублювався на каталожній картці.

Рукописні книги археографічно опрацьовувалися за схемою: 1) інвентарно-топографічний номер; 2) дата запису; 3) автор чи автори, загальний заголовок і заголовки кожної частини рукопису в транскрипції оригіналів або коротке визначення змісту рукопису чи його частин, вказівка на оригінальність, копійність чи переклад, мова, хронологічний та топографічний шифри; формат у знаках і сантиметрах, кількість зшитків, аркушів чи сторінок; зовнішній вигляд, матеріал, на якому написаний рукопис, філіграні, почерк старих рукописів, палітурки, обгортки, малюнки, мініатюри, заставки та інші додатки до рукописів, дефекти; 4) від кого надійшов, спосіб надходження; 5) бібліотечні примітки.

Документи актового типу (акти, грамоти, укази, справи, архіви, архівні документи різних установ) описувалися за іншою, хоча й близькою схемою: 1) інвентарно-топографічний номер; 2) день запису; 3) заголовок, тема або загальний зміст документа, оригінал, копія чи переклад, мова, хронологічні та топографічні дати, кількість зшитків, аркушів чи сторінок, примітки стосовно зовнішнього вигляду; 4) від кого надійшов документ та спосіб надходження; 5) бібліотечні примітки.

Описання листів складалося з: 1) інвентарно-топографічного номера; 2) дня запису; 3) кореспондента та адресата, місця, де писано листа, і хронологічної дати. Для комплексу листів записові надавався один номер.

Автографи на друкованих книжках підлягали процесові інвентарних записів у ВБУ як і звичайні книжки, втім мали специфічні археографічні ознаки – такі, як фіксація дня запису, автора автографа, часу написання автографа, сторінок книжки, на яких містяться автографічні помітки, мови й характеру автографа, примітки, нотатки.

За даними звіту 1923 р., за 243 робочі дні було описано 221 рукописну книгу, 655 документів, 1237 листів, занумеровано в інвентарних книгах 1113 документів та 1293 листи. Зафіксоване 71 відвідування читачів. Позаштатний співробітник ВР О.М. Александровський час від часу допомагав завідувачеві відділу описувати та штампувати занесений в інвентарні книги рукописний матеріал⁸⁸. З позицій сьогодення, Г.П. Житецький працював майже без вихідних і відпусток, виконуючи величезні для однієї людини обсяги наукової та технічної роботи з опрацювання рукописів.

У 1923 р. спеціальна комісія розглянула принципи організації системи каталогів у Бібліотеці та ухвалила – вливати до загального каталогу лише картки відділу україніки та бібліотекознавства. У газетному відділі, відділі періодики, ВР, відділах стародруків, орієнталії та волянсії (останній збирав листівки та інший аркушевий матеріал) повинні були бути створені індивідуальні форми карток та організована окрема система власних каталогів. До загального каталогу Бібліотеки вносилися лише часописи та видання з підручних бібліотек відділів, а з ВР – ще й книги з автографами⁸⁹.

У 1924–1928 рр. у ВР продовжували комплектуватися фонди, проводитися екскурсії, готуватися тематичні виставки, обслуговуватися читачі у своєму читальному залі, популяризуватися рукописні фонди. На той час у відділі було лише 2 співробітники, отож опрацювання фондів відбувалося дуже повільно.

У своїй доповідній записці⁹⁰ від 20 червня 1928 р. Г.П. Житецький акцентував на необхідності збільшення штату до 5 одиниць, наводячи приблизний обсяг фонду – 150000 первісно облікованих рукописних одиниць. У цьому ж документі він дав характеристику фондів, який за змістом було поділено на два підвідділи:

I – підвідділ рукописних текстів, або власне рукописів, із підрозділами: а) давніх (до 1800 р.), б) нових (XIX ст.) та в) новітніх (XX ст.) рукописів – українських, слов'янських та іншомовних, – усього до 104 тис. од. зб. (на 1928 р. було науково описано близько 3,5 тис. од. зб., заінвентаризовано майже 20,5 тис., не опрацьовано до 80 тис., у тому числі систематизовано 50 тис., а 30 тис. взагалі не розібрано);

II – підвідділ автографів і спеціальних колекцій (рукописні ноти, плани, мапи та інша графіка, видання на правах рукопису) – близько 50 тис. од. зб. За браком робочої сили цей відділ взагалі не був розібраний, документи знаходилися в стогах, отож обсяг встановили лише приблизно.

⁸⁸ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 16.

⁸⁹ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 62. Арк. 4 зв.

⁹⁰ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 4. Арк. 11, 11 зв.

Плануючи переїзд до нового будинку, Г.П. Житецький розробив цілісну програму об'єднання всіх рукописних фондів ВБУ та її філій.

Так, для упорядкування матеріалів ВР, з'ясування змісту його фондів та виявлення їх для дослідників треба було, зокрема: «1) зібрати підручну довідкову бібліотеку; 2) систематизувати та підготувати до описування нерозібрані матеріали (близько 30 тис.); 3) скласти охоронний опис всіх незаінвентаризованих рукописів (провести точний облік, пронумерувати аркуші, поставити штампи, зареєструвати) (близько 80 тис.); 4) скласти інвентарний опис і затопографізувати рукописи; 5) укласти зведений каталог всіх рукописних фондів (104 тис.); 6) зробити покажчики до нових описів – предметного, географічного, хронологічного та іменного; 7) вилучити з усіх фондів ВБУ автографи, рукописну графіку та видання на правах рукопису (переглянути приблизно 60 тис. книжок і рукописів); 8) скласти інвентарний опис та затопографізувати автографи й колекції (до 50 тис.); 9) скласти алфавітний каталог автографів та колекцій (близько 50 тис.); 10) скласти систематичний каталог автографів і колекцій через копіювання карток алфавітного каталогу; 11) науково описати всі рукописні фонди (майже 150 тис. од); 12) скласти бібліографічний репертуар рукописної україніки»⁹¹.

Отож, на думку Г.П. Житецького, окрім штатних співробітників, для виконання зазначених робіт потрібно 68 позаштатних співробітників на 1 рік, а при збільшенні постійних штатів відділу до 5 людей – для тимчасових додаткових робіт – 50 співробітників на 1 рік, або 10 співробітників на 5 років і 5 співробітників на 10 років. З огляду на характер рукописного матеріалу (стародавнє письмо, грецька, латинська, польська, французька та інші мови документів, різноманітність матеріалу щодо форми й змісту тощо) і наукові завдання відділ повинен комплектуватися співробітниками зі спеціальною підготовкою та високою професійною кваліфікацією.

Першим заввідділу також була складена «Попередня робоча інструкція»⁹², якою передбачалося відокремлення рукописних матеріалів від друкованих, з'ясування та занотовування загального змісту паперів на пакунках та картках, очищення від пилу, бруду. Окремо мали позначатися документи архівно-ділового характеру, особливо революційного часу, та матеріали, пошкоджені шкідниками. Заборонялося розбирати комплекти матеріалів, якщо не було визначено, до якої групи вони відносяться, роз'єднувати друковані матеріали з рукописними, якщо вони поєднані за змістом або походженням, застосовувати булавки, хімічні олівці, робити помітки на рукописах, відкидати папери як непотрібні, виривати незаповнені білі аркуші.

У перші роки свого завідування відділом П.М. Попов продовжував займатися налагодженням обліку, зокрема актуванням рукописних документів та підручного книжкового фонду, укладанням списків матеріалів, що передавалися через відділ комплектування, розробив схему та почав археографічне описування рукописів.

У 1929 р., приймаючи відділ, він склав спеціальну доповідну записку про ситуацію з фондами, в якій спробував охарактеризувати тогочасний стан облікового апарату, зокрема інвентарних описів.

⁹¹ Архів ІР НБУВ. Оп.1. Спр. 4. Арк. 11.

⁹² Там само. Спр. 3. Арк. 39.

Документ свідчить, що на кінець 1929 р. було обліковано: по I відділу («Літературні матеріали») – 1664 од. зб., по II відділу («Історичні матеріали») – 7133; по III відділу («Листування») – 11 зшитків листів, разом – 129 103 од. зб.

На частину фондів існували друковані каталоги, інвентарні списки попередніх власників та акти передачі, зокрема на рукописну збірку Церковно-археологічного музею, на частину збірки Університетського відділу тощо. Інші матеріали слід було терміново, в прискореному режимі, ставити на облік та залучати до наукового обігу⁹³.

Переїзд ВБУ до нового приміщення здійснювався протягом 1930 р. Лише в 1931 р. роботи з обліковування рукописів відновилися.

Згідно зі звітом, на 1931 р. надійшло 3062 ркп., зокрема з інших установ передали 525 ркп.; придбали 83 ркп., отримали в дар 1124 ркп.; передали з інших відділів – 345 ркп.; з філій – 985 ркп.⁹⁴

Загальна кількість рукописів у 1932 р. досягла 117 652 од. зб.

У грудні 1935 р. заввідділу рукописів М.М. Хілінська разом з О.А. Назаревським, готуючи документи для передання справ наступному завідувачеві М.В. Геппенеру, склали акт, в якому докладно висвітлили стан облікової документації та кількість заінвентаризованих рукописних документів.

Отож на 1935 р. інвентарна документація у відділі складалася із 27 книг і зшитків. До I відділу, так званої «основної» збірки, було складено 4 інвентарні книги, до II – 5, до III – 7, до IV – 1 зшиток. Також до «основної» збірки складена картотека, яка вміщувалася в 17-ти шухлядах. Окрім того, розпочалося складання інвентарних книг до Університетської збірки, Румянцевського опису, збірки О.М. Лазаревського; Київських духовної семінарії та духовної академії, Софійської та Михайлівської філій, Київської філії Інституту Шевченка, Історичної секції ВУАН, збірки Куліша, переданої з Комісії української літератури доби промислового капіталізму ВУАН. Деякі збірки обліковувалися на основі друкованих описів Петрова, Лебедева, Маслова, Сперанського та ін.

В інвентарних книгах на той час було заінвентаризовано: в I відділі – 4266 од. зб., в II – 10 558, в III – 19306, в IV – 528, підручна бібліотека складала 999 од. зб.

Процес обслуговування читачів полягав у підбиранні та видаванні рукописів, підкладанні повернутих матеріалів, постачанні нового рукописного матеріалу, наданні довідок про рукописний фонд та консультацій бібліографічного, історичного, літературного, палеографічного та археографічного характеру, проведенні екскурсій тощо.

Читальний зал у новому приміщенні Бібліотеки.
1930-ті роки

⁹³ Архів ІР НБУВ. Оп. 1. Спр. 33. Арк. 1.

⁹⁴ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 348. Арк. 33.

Протягом 1928 р. було зафіксовано 906 читацьких відвідувань, в 1929 р. – 985, видано читачам 7359 од. зб. У відгуках про роботу ВР, що нині зберігаються в Архіві Бібліотеки, висловлюється задоволення умовами праці для відвідувачів та високопрофесійним обслуговуванням, проте пропонується більше уваги звертати на укладання спеціальних каталогів на окремі збірки⁹⁵.

Для обслуговування дослідників рукописними фондами відділу існували дві книги видачі (2 зшитки) – одна для реєстрації рукописів, які видаються до читального залу, інша для видачі за межі відділу⁹⁶.

Користуватися рукописними матеріалами можна було винятково в читальному залі, який був відкритий щодня, крім вихідних, від 11 до 16 год. Як виняток, за спеціальним дозволом дирекції Бібліотеки рукописи видавалися за межі відділу.

На 1937 р. фонд ВР налічував 140 000 од. зб.⁹⁷

Діяльність відділу навіть і в 1940 р. характеризувалася відсутністю кваліфікованих кадрів, що не давало змоги здійснювати глибоке та професійне описування рукописних матеріалів. Тому основна робота відділу – науково-технічне опрацювання рукописів – проводилася швидше для складання хоч якогось попереднього опису для інвентаризації матеріалів.

У відповідності до звіту за 1940 р., кількість читачів становила 327 осіб; видача рукописів – 9429; книг – 1582; всього відвідувань – 1213; екскурсій – 49; консультацій – 46; бібліографічних і біографічних довідок – 275; поповнення фондів рукописами – 279, книгами – 155; кількість рукописів, переданих до інших відділів Бібліотеки, – 229, кількість книг, переданих до інших відділів Бібліотеки – 721; було описано рукописів – 2903, документів – 5820, листів – 4544; робота над каталогами – інвентаризація – 7775, рубрикація карток для систематичного каталогу – 6907, звірка з інвентарем – 15 446⁹⁸.

Читальний зал. 1941 р.

⁹⁵ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 497. Арк. 39–40.

⁹⁶ Там само. Спр. 490. Арк. 24.

⁹⁷ Там само. Спр. 551. Арк. 7–8.

⁹⁸ Там само. Спр. 602. Арк. 71.

На 1 січня 1941 р. фонд ВР нараховував 147 538 од. зб.⁹⁹.

З початком Великої Вітчизняної війни, в 1941 р., рукописні матеріали разом із книжними фондами та майном БАН були евакуйовані в м. Уфу. Але Бібліотека не змогла вивезти всі свої фонди, – лише 243 000 найбільш цінних рукописів, стародруків, довідників тощо¹⁰⁰.

У період нацистської окупації м. Києва, що тривала від 1941 р. до 1943 р., основна робота бібліотечних працівників зводилася до збереження та охорони фондів, що залишилися в Києві. Обслуговування читачів фактично не проводилося¹⁰¹.

Період відбудови Бібліотеки тривав з листопада 1943 до 1947 р.¹⁰²

У 1945 р. у ВР розпочалася реєстрація та впорядкування фондів: 230 ящиків, реєвакуйованих з Уфи, були переглянуті й розміщені на полицях, так само й підручна бібліотека відділу. До певної міри рукописний підрозділ вже міг задовольняти запити читачів. Багато часу зайняла робота з повернення довоєнним власникам їхніх фондів, що в період окупації зберігалися в приміщенні Бібліотеки, зокрема Музеєві ім. Лисенка – рукописи колишнього Театрального музею, Музейному містечку – 100 тек його матеріалів¹⁰³.

У 1946 р. вся увага колективу ВР, а це були чотири штатні співробітники, скерувалася на переміщення та раціональне розміщення фондів, а також на розташування реєвакуйованого фонду за довоєнною класифікацією за чотирма відділами і всередині кожного відділу – за усталеною системою¹⁰⁴.

Відповідно, виконання намічених обсягів робіт та їхній характер вимагали від співробітників високої фахової підготовки та знання мов. На той час заввідділу К.А. Розенберг писала в своїй доповідній записці, «що для реалізації накресленого плану (в основному, зорієнтованого на наявну робочу силу) треба відділ забезпечити таким штатом: 1. завідувач (є тимчасовий); 2. науковець-історик (є); 3. консультант з рукописної справи (хоч би на ½ роб. дня) (немає); 4. знавець старослов'янської, латинської, польської мов (немає); 5. знавець старої і нової української літератури (немає); 6. знавець української мови, фольклору (немає); 7. старший бібліотекар (немає); 8. 2 звичайних бібліотекарі (є)»¹⁰⁵.

За 1946 р. ВР домогся значних результатів: були «розставлені на полицях II відділ (33000 номерів, в тому числі архіви В.Б. Антоновича, П.М. Ардашева, Галаганів, В.Л. Модзалевського, редакції «Киевская старина», колишніх історичних установ ВУАН, «Старої громади» та інші), увесь III відділ (2 шафи), історична колекція О.М. Лазаревського (1½ шафи), зібрання Києво-Печерської лаври (1½ шафи – 415 од.), Михайлівського монастиря (понад 200 од.), Софійського собору (понад 700 од.), половина рукописів I відділу (понад 6000 од., в тому числі збірки В.П. Науменка, П.Г. Житецького, документи Географічного товариства, редакції «Киевской старини», Кам'янецького Інституту народної освіти, Волинського державного музею, архіви Капністів, М.М. Страхова, частина Університетської

⁹⁹ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 600. Арк. 3–5.

¹⁰⁰ Там само. Спр. 702. Арк. 4.

¹⁰¹ Там само. Спр. 635. Арк. 1, 4, 7.

¹⁰² Там само. Спр. 702. Арк. 79.

¹⁰³ Там само. Спр. 658. Арк. 8, 65.

¹⁰⁴ Там само. Спр. 670. Арк. 69.

¹⁰⁵ Там само. Спр. 669. Арк. 10, 11, 11 зв.

збірки тощо). Понад план було упорядковано та розташовано на полицях IV відділу авторизованих видань (750 од.)»¹⁰⁶.

Окрім того, були приведені до ладу каталоги та підручна бібліотека відділу, отож рукописний підрозділ Бібліотеки вже міг обслуговувати читачів. Звіт за 1946 р. засвідчив, що план із відвідувань був перевиконаний – 447 (за планом 334), кількість бібліографічних довідок складала – усних – 34, письмових – 4, книговидача становила 3264 од. зб.¹⁰⁷

У 1947 р. співробітники ВР займалися упорядкуванням автографів українських письменників XIX–XX ст., періодики та колекції «Гоголіана»; зв'язали з каталогом дисертації студентів Київської духовної академії; провели первинну систематизацію архіву академіка А.Ю. Кримського тощо. Читачі відвідали ВР 620 разів, при цьому співробітниками було зроблено 8 письмових бібліографічних довідок та 44 усних, видано 7655 книг та рукописів, організовано 22 екскурсії та постійну експозицію зразків старого письма і книги¹⁰⁸.

У 1948 р. виконувалися систематизація та описування архівів Кооперативного музею, часопису «Рада», установ історичного циклу ВУАН, М.П. Левицького, Гоголів-Яновських. Було заінвентаризовано 1290 листів П.Я. Стебницького, 2113 од. зб. з архіву О.З. Попельницького тощо¹⁰⁹. Відвідування читачами відділу сягло 805 разів, було виконано 17 бібліографічних письмових довідок, 55 усних, видано 21519 од. зб., з них 1702 друкованих, проведено 52 екскурсії¹¹⁰.

У 1949 р. співробітники відділу займалися опрацюванням рукописної частини колекції «Гоголіана», листів О.І. Левицького, документів установ Історичного циклу ВУАН. Окрім того, було систематизовано та описано: архіви П.О. Куліша – 1551 од., В.С. Іконникова – 360 од., В.В. Доманицького – 614, М.М. Бережкова – 2508, Є.В. Спекторського – 740, І.В. Лучицького – 409, А.Ю. Кримського – 300, Єрмолових – 50.

Внаслідок активної популяризаторської роботи ВР, зокрема розсилання листів з інформацією про рукописні фонди Бібліотеки до різних наукових, освітніх та культурних установ, написання статей для республіканської періодичної преси, виступів на радіо, було зафіксовано 265 нових читачів, відзначено рекордні 1214 відвідувань, проведено 100 екскурсій.

Аналіз читачів ВР, здійснений у 1949 р., засвідчив, що його відвідували такі групи користувачів: керівні, партійні та радянські працівники – 55, учені (академіки, члени-кореспонденти) – 18, доктори, професори – 63, доценти, кандидати наук – 414, аспіранти – 149, фахівці – 282, студенти – 233¹¹¹.

У 1950 р. планувалися розбирання, систематизація та описування архівів сходознавця А.Ю. Кримського та математика Г.Ф. Вороного, а також інвентаризація опрацьованих у минулому, 1949, році рукописів із різних архівів у кількості 14000 од. зб.¹¹²

¹⁰⁶ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 670. Арк. 67, 67 зв.

¹⁰⁷ Там само. Спр. 670. Арк. 68.

¹⁰⁸ Там само. Спр. 684. Арк. 58, 58 зв.

¹⁰⁹ Там само. Спр. 701. Арк. 75.

¹¹⁰ Там само.

¹¹¹ Там само. Спр. 720. Арк. 109–111.

¹¹² Там само. Спр. 742. Арк. 26.

У читальному залі ВР протягом 1905 р. працювало 28 академіків і членів-кореспондентів АН УРСР, 34 доктори та 134 кандидати наук¹¹³.

На 1951 р. у ВР була запланована інвентаризація вже описаних архівів А.Ю. Кримського, Л.П. Сокальського, Б.Д. Грінченка, О.М. Лазаревського, часопису «Рада». Окрім того, планувалося заінвентаризувати описані архіви П.О. Куліша, Я.С. Степового, К.Г. Стеценка, М.А. Тутковського¹¹⁴.

У 1951–1952 рр. відбулася перевірка стану особливо цінних фондів Бібліотеки, зокрема ВР. У звітних документах комісії увага акцентувалася на необхідності кадрового та методичного забезпечення діяльності відділу і на наданні кадрової та фахової допомоги при описуванні фондів¹¹⁵. Ця проблема була винесена й на засідання Президії Академії наук УРСР, де констатувалося, що наявною кількістю працівників (6 осіб) не можливо забезпечити виконання постанови Президії щодо обліку неопрацьованих 100 тис. рукописів, адже за рік, та й то за скороченою схемою, було упорядковано та заінвентаризовано лише 10–11 тис. рукописів.

У 1951 р., у зв'язку з тим, що вироблені 25–30 років тому правила описування рукописів застаріли і вже не відповідали сучасним вимогам, співробітник ВР Й.В. Шубинський склав уніфіковану робочу інструкцію, що давала можливість опрацьовувати матеріал за єдиною системою¹¹⁶.

На кінець 1951 р. були систематизовані та описані документи О.М. Щербини, П.Г. Житецького, В.Б. Антоновича, В.Ф. Левицького; заінвентаризовані архіви Д.І. Багалія, С.П. Нанія, В.П. Науменка, О.М. Ігнат'єва, Ф.Д. Проценка, архів часопису «Україна»¹¹⁷.

У зв'язку зі складністю та надзвичайною цінністю рукописного фонду Бібліотеки було вирішено залучити до його описування співробітників академічних та культурно-освітніх установ, запланувавши додаткові кошти на оплату їхньої роботи. Ці фахівці працювали в Бібліотеці за угодою. Як результат, протягом 1951–1956 рр. було опрацьовано близько 60 тис. од. зб. за скороченим циклом.

У 1951 р. в читальному залі ВР, розрахованому на 10 місць¹¹⁸, обслуговувався, в основному, звичайний для відділу контингент з провідних наукових працівників – дійсних членів і членів-кореспондентів АН УРСР, докторів, кандидатів наук і доцентів. Того року над «Гоголіаною» працював дійсний член АН УРСР народний художник УРСР В. Касіян; наукову спадщину видатних математиків академіка М. Остроградського та професора Г. Вороного готували до друку дійсний член АН УРСР Б. Гнеденко та член-кореспондент АН УРСР Є. Ремез; кандидати філологічних наук П. Волинський, Н. Крутікова, Д. Чалий за матеріалами рукописного фонду писали докторські дисертації¹¹⁹.

Великою популярністю серед наукової та студентської громади користувалися екскурсії фондами відділу. Серед відвідувачів були студенти Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, Київського державного педагогічного

¹¹³ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 742. Арк. 29.

¹¹⁴ Там само. Спр. 766. Арк. 55–57.

¹¹⁵ Там само. Спр. 758. Арк. 9, 11.

¹¹⁶ Там само. Спр. 770. Арк. 83.

¹¹⁷ Там само. Спр. 797. Арк. 99, 100.

¹¹⁸ Там само. Спр. 777. Арк. 5.

¹¹⁹ Там само. Спр. 769. Арк. 29.

інституту ім. О. М. Горького, учні спеціальних та середніх освітніх шкіл. На екскурсії до відділу приїздили з Харкова, Львова, Житомира тощо¹²⁰.

За 1951 р. було зафіксовано 1576 відвідувань, із них академіків і членів-кореспондентів – 67, докторів наук – 64, кандидатів наук – 455, доцентів та інших наукових працівників – 309, аспірантів – 176, спеціалістів різних галузей знань – 365, студентів – 140¹²¹. Було видано 43007 од зб., з них – 3238 од. довідкової літератури¹²².

Співробітники відділу в 1951 р. розібрали та упорядкували 15558 рукописів, заінвентаризували – 20183¹²³.

У січні 1954 р. під керівництвом Д.М. Йофанова завершилося опрацювання архіву Янки Купали, документи якого були знайдені після війни під час розбирання фондів Подільської філії Бібліотеки. Попередньо (у 1953 р.) з рукописною спадщиною поета ознайомилися співробітники Літературного музею Янки Купали при АН Білоруської РСР¹²⁴, куди згодом, за угодою між АН УРСР та АН БРСР, й було передано науково описаний архів.

Д.М. Йофанов консультує читача. Поч. 1950-х років

До 1957 р. всі надходження документів до ВР систематизувались і зберігались у 4-х відділах. З 1957 р. документи стали обліковуватися за фондами та одиницями зберігання.

У 1956–1958 рр. ВР проводив перевірку фонду І «Літературні матеріали», опрацьовувався архів УАН-ВУАН, особові архіви В. Капніста, О. Олеся, В. Модзалевського, М. Плевака, Ю. Яворського, І. Їжакевича, колекція «Гоголіана», документи архіву Священного Правлячого Синоду, архіви Фортеці св. Єлизавети, Одеського товариства історії та старожитностей тощо¹²⁵.

¹²⁰ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 770. Арк. 83, 84.

¹²¹ Там само. Арк. 84.

¹²² Там само. Арк. 84, 87 зв.

¹²³ Там само. Спр. 769. Арк. 64.

¹²⁴ Там само. Спр. 839. Арк. 16.

¹²⁵ Там само. Спр. 942. Арк. 172, 173.

У 1959–1960 рр. почалося наукове описування історичної колекції О. Лазаревського та зібрання Київської духовної академії¹²⁶.

Станом на 1 січня 1960 р. у ВР було обліковано 254 296 од. зб.

У 1965 р. загальна кількість рукописів становила вже 261 524 од. зб.¹²⁷

У 1970-х роках у ВР були опрацьовані фонди математика Б. Букреєва, археолога М. Біляшівського, істориків В. Іконникова та Н. Полонської-Василенко, письменника Є. Кротевича, біолога М. Шарлеманя, архіви Книжної палати України, Українського наукового інституту книгознавства, родовий архів Лазаревських¹²⁸.

На 1 січня 1974 р. фонд рукописів складав 291 505 од. зб.¹²⁹

У лютому 1979 р. в Бібліотеці з перевіркою її діяльності працювала комісія Відділу науки та навчальних закладів ЦК Компартії України. Комісією були виявлені як позитивні, так і негативні результати роботи Бібліотеки. Зокрема, було відзначено велику кількість неопрацьованих рукописних фондів¹³⁰, що керівництво ВР пояснювало браком кадрів та коштів.

За наслідками перевірки в 1978–1979 рр. деякі рукописні фонди були передані в інші державні документосховища (так, архівні фонди Волинського краєзнавчого музею, Київської митрополії, Віленської медико-хірургічної академії надійшли до Центрального державного історичного архіву УРСР (30984 од.), окремі документи – до Центрального державного архіву Жовтневої революції та соціалістичного будівництва (328 од.), Центрального державного архіву-музею літератури та мистецтва (4 архіви – 93 од.), Центрального наукового архіву АН УРСР (6 архівів – 309 од.), Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР (145 од.), Інституту зоології (один архів із 868 малюнками птахів)¹³¹.

Неописані фонди, що залишилися в Бібліотеці, підлягали швидкісному описуванню, що розпочалося з березня 1979 р.

Співробітники ВР – М.П. Візир, А.Г. Адаменко, І.Д. Лисоченко, Т.І. Воронкова, О.М. Апанович та інші – за методикою стислого описування опрацьовували значну кількість архівів, що надійшли до 1975 р., зокрема особові фонди Д.І. Багалія, О.І. Левицького, І.М. Каманіна, В.І. Доманицького, В.Г. Ляскоронського, О.К. Єлачича, М.І. Лілеєва, М.П. Істоміна, П.Г. Житецького, Н.Д. Романович-Ткаченко, О.В. Романової, О.П. Могиланського, Д.Л. Мордовцева, Л.М. Жебуньова, архів Капністів та ін. Були опрацьовані також архіви редакцій часописів, зокрема «Київської старини», а також Товариства «Просвіта» в Києві¹³².

У 1980 р. в читальному залі ВР було 7 місць для відвідувачів, яким щодня видавалося до 17–20 од. зб.; фонд складав 320 618 од. зб.¹³³

У відділі продовжувалося описування архівів видатних українських діячів, що здійснювалося А.Г. Адаменко, Т.І. Воронковою, І.Д. Лисоченко, О.М. Апанович. У 1980-х роках до наукового обігу було залучено рукописну спадщину

¹²⁶ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1066. Арк. 4, 5; *Петров С.О.* Книги первой четверти XIX в. : каталог книг, хранящихся в ГПБ. Киев, 1961.

¹²⁷ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1256. Арк. 35.

¹²⁸ Там само. Спр. 1482. Арк. 73–74.

¹²⁹ Там само. Спр. 1405“а”. Арк. 57–60.

¹³⁰ Там само. Спр. 1746.

¹³¹ Там само. Спр. 1746. Арк. 27.

¹³² Там само. Спр. 1759. Арк. 52.

¹³³ Там само. Спр. 1810. Арк. 57.

А.Г. Адаменко представляє Луцький градуал
Поч. 1980-х років.

мистецтвознавців – академіка О.П. Новицького та С.А. Таранушенка; філолога, етнографа та мистецтвознавця, члена-кореспондента АН УРСР П.М. Попова; діячів українського кооперативного руху М.В. Левитського, М.П. Балліна та інших¹³⁴. Науково опрацьовувалися фонди О.А. Назаревського, С.А. Карацуби, Г.Ф. Вороного. Загалом за 1981–1986 рр. було описано понад 47 тис. од. зб. рукописних документів.

У 1982 р. фонд відділу рукописів налічував 339 872 од. зб.

У 1984 р. в Бібліотеці, а також в архівних та рукописних відділах інститутів АН УРСР працювала комісія Відділу пропаганди ЦК КПУ, яка виявила значні недоліки в діяльності Бібліотеки, зокрема, недостатню, згідно з правилами Головархіву УРСР, організацію обліку документів. У зв'язку з цим протягом 1984–1985 рр. ВР займався оновленням та доповненням

чинних нормативних документів. Зокрема, були прийняті такі форми облікової документації: книга надходження рукописного матеріалу; анкета-заява на право користуватися рукописним матеріалом; аркуш використання рукописів; заява на дозвіл зняти копію з рукописного матеріалу; аркуш фонду; акт про приєднання одного матеріалу або рукопису до архіву; список фондів відділу; зразок книги реєстрації рукописів, які відправлені на мікрофільмування; паспорт фонду та історія фонду (об'єднані в одну форму); інструкція з перевірки аркушів. Крім того, вирішено було переробити на основі типових нові положення про збереженість і використання фондів, профіль комплектування, розробити робочу інструкцію з упровадження документів, які регламентують роботу зі збереженості рукописних фондів.

У зв'язку із введенням в архівній системі нових інструкцій і положень про Державний архівний фонд СРСР були оновлені й розроблені нові методичні документи, зокрема: положення про ВР; положення про профіль комплектування фондів; правила користування документальними матеріалами, які постійно зберігаються у фондах відділу; положення про експертизу наукової цінності матеріалів архівів особового походження; інструкція про порядок виконання запитів іноземних установ і дослідників за матеріалами відділу; положення про збереженість фондів відділу; інструкція про виявлення, облік і зберігання особливо цінних рукописів; положення про створення і організацію страхового фонду копій особливо цінних документів і рукописних матеріалів відділу; інструкція з перевірки наявності і стану рукописного фонду; інструкція з нумерації і перевірки аркушів при використанні рукописного фонду; правила для читачів відділу¹³⁵.

¹³⁴ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 2001. Арк. 57–59.

¹³⁵ Там само. Спр. 2037. Арк. 11 зб.

У новому «Положенні про відділ рукописів», прийнятому в 1985 р., головною визначалася функція забезпечення збереженості документів і обслуговування читачів, наукова діяльність відходила на другий план¹³⁶.

У прийнятому тоді ж «Положенні про збереженість фондів відділу рукописів ЦНБ АН УРСР» залишили принцип пофондової розстановки матеріалів, укотре відмовившись від форматно-порядкової розстановки рукописів, якою користувалася Бібліотека ім. В.І. Леніна; обґрунтували необхідність облаштування місця для зберігання рукописних матеріалів, виданих співробітникам; ухвалили видавати на загальнобібліотечні виставки винятково копії рукописів, а оригінали експонувати тільки всередині відділу тощо.

Окремо слід зупинитися на створенні в червні 1985 р. Експертно-перевірної комісії (ЕПК), яка була дорадчим органом при завідувачі відділу і на той час складалася із М. Візира, Л. Дубровіної, А. Адаменко та Т. Захарченко, представниці Головархіву УРСР. ЕПК займалася розглядом науково-методичних та практичних питань, пов'язаних із проведенням експертизи цінності рукописних документів і матеріалів для комплектування ними фондів відділу.

Станом на 1 січня 1985 р. фонд ВР становив 346 918 од. зб.

Прийняті в 1980-х роках основні правила та критерії в галузі комплектування, експертизи та обліку рукописних матеріалів в основних рисах залишаються актуальними й донині, хоча їхній зміст і отримав деякі зміни у відповідності до нових умов незалежного розвитку України.

Облік документів в ІР сьогодні здійснюється на підставі нормативних документів відповідно до Порядку державного обліку документів Національного архівного фонду України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 27 вересня 2013 р. № 2045/5, Правил роботи архівних установ України (Київ, 2013), Інструкції з організації державного обліку документів Архівного фонду НАН України та порядку оформлення облікових документів в архівних підрозділах установ НАН України, яким надано право постійного зберігання документів (розпорядження Президії НАН України № 49 від 21 червня 2014 р. про введення в практику) та Інструкції з обліку рукописних матеріалів Інституту рукопису НБУВ.

У рукописному фонді ІР НБУВ зберігаються архіви, колекції та зібрання рукописних книг і особистих документів діячів культури та науки, склад та зміст яких не поглинається і не відображається ніякою іншою документацією, що надає йому статусу унікального. Він є складовою частиною Національного архівного фонду України згідно із Законом України «Про Національний архівний фонд та архівні установи».

До складу рукописного фонду ІР входять фонди, що пройшли науково-технічне опрацювання і поставлені на облік в ІР у відповідності до «Інструкції з обліку рукописних матеріалів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського».

Система облікових документів ІР забезпечує контроль за наявністю і станом рукописних документів та дотримання режимів їхнього зберігання і доступу до них, закріплює їхню організацію і водночас є складовою довідкового апарату до них.

¹³⁶ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 2054. Арк. 1, 2.

Використання багатоаспектних рукописних фондів ІР здійснюється через безпосереднє надання рукописних документів дослідникам із різних наукових, освітніх та культурологічних установ і закладів у читальних залах ІР – основному на 26 місць та залу фонду юдаїки на 12 місць.

Станом на 1 січня 2018 р. рукописний фонд ІР складає 481 789 од. зб., сформованих у 434 фонди.

Рукописний фонд ІР є потужною джерельною базою для наукових досліджень: щорічно у спеціальному читальному залі працює понад 5 тис. фахівців із різних галузей знань, видається близько 50 тис. од. зб.

Читальний зал Інституту рукопису. 2010 р.

Серед науковців, які працюють із фондами ІР НБУВ, – відомі вчені з різних країн світу, зокрема історики зі Сполучених Штатів Америки Патриція Кеннеді Грімстед, Ігор Шевченко, Б. Скинар та Х. Колман; французькі палеографи Домінік Трієр, Ж.-М. Олів'є та Марсель Рішар; професор Віденського університету Йосиф Хамм; науковці з Італії сестра Софія Сенік, Л. Ораці та Ф. Перрукіні; російські дослідники Є.Е. Гранстрем, І.М. Лебедева, Б.Л. Фонкич, В.Г. Ченцова, отець Іннокентій (Просвірнін); болгарські вчені Ліліана Ніколова та В.Б. Панайотов; ізраїльський дослідник Дов Бер Котлеман; доктори наук із Польщі А. Дзеньтол, Т. Хиньчевська-Геннель, А. Гошинський; А. Махір, учений з Туреччини; доктор наук Р. Алакідзе з Грузії; Ю.Л. Борейша з Білорусії; археографи Р. Вабалайте та А. Василяускіне з Литви; історики Л.В. Шаріпова та О. Певна з Великої Британії й багато інших представників світової наукової спільноти.

Одним із найважливіших напрямів діяльності рукописного підрозділу Бібліотеки було і досі є забезпечення збереженості вітчизняної та всесвітньої писемної спадщини, що міститься в його фондах. У першу чергу, йдеться про формування

страхового фонду, який покликаний, у широкому своєму значенні, закласти матеріальну основу історичного джерелознавства, дати надійні гарантії збереженості і використання найбільш цінної інформації про розвиток суспільства з найдавнішого часу до наших днів.

З метою збереження цінних рукописів і документальної інформації на випадок їх втрати або пошкодження в 1985 р. було розроблене «Положення про створення і організацію страхового фонду копій особливо цінних документів і рукописних матеріалів відділу рукописів ЦНБ АН УРСР» (Київ, 1985).

Уже на початку 1986 р. завідувачем ВР М.П. Візиром був складений список на рукописну книгу X–XV ст., що визначається як особливо цінна, до кінця року на ці матеріали вже були створені страхові копії.

Взагалі робота з виявлення особливо цінних рукописів була доручена фахівцям відповідного профілю, тому в результаті з'явилася методика віднайдення таких матеріалів літературного характеру та історичних матеріалів до XVIII ст. Так, наприклад, старший науковий співробітник відділу В.Й. Горобець – учений-мовознавець – займався переглядом I («Літературні матеріали») та II («Історичні документи») фондів, виділивши з них 750 комплексів, що підлягали страховому копіюванню, загальною кількістю до 10 тис. од. зб.

У межах «Національної програми збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000–2005 рр.» в НБУВ було започатковано створення страхового фонду копій особливо цінних документів, тобто переведення інформації на інші носії, які мали більш тривалий термін зберігання, ніж папір, і дозволяли забезпечити зручний доступ до інформації. В тодішніх умовах це завдання реалізовувалося за рахунок створення мікрофільмів.

«Державною програмою розвитку діяльності Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського на 2006–2010 рр.» було розпочато роботи зі створення в Бібліотеці страхового фонду цифрових копій документів, що є повнотекстовими копіями оригіналів рукописного, книжкового, архівного фондів та колекцій спеціалізованих видань НБУВ.

Для виготовлення страхових цифрових копій використовується метод оцифрування – спосіб одержання зображень методом безпосереднього сканування або цифрового фотокопіювання документів.

Облік страхового фонду та всіх процесів створення цифрових копій здійснюється в середовищі САБ «ІРБІС64» Інститутом інформаційних технологій НБУВ. Записи спеціалізованої облікової бази даних включають описові, технічні,

Каталоги Інституту рукопису. 2011 р.

адміністративні та правові метадані. Каталог електронного фонду цифрових копій, призначених для користувачів, публікується онлайн, записи поділяються за рубриками, які визначають приналежність документа до певної електронної колекції.

Один із стелажів підручної бібліотеки.
2012 р.

Можливість онлайнного перегляду документів визначається їхнім статусом – є повний або обмежений доступ. Документи із статусом повного доступу можна переглянути в Інтернет-браузері в загальному доступі, а документи обмеженого доступу надаються користувачам тільки в читальних залах НБУВ.

Науково-довідковий апарат на рукописний фонд, що пропонується користувачам, складається з системи карткових (алфавітного, іменного, предметного, хронологічного та підсобних картотек) та опублікованих каталогів, а також архівних описів на фонди. ІР здійснює системну публікацію довідників-путівників по фондах, а також створення електронних каталогів та баз даних на власні фонди.

В Інституті рукопису зібрано значну за обсягом підручну бібліотеку, яка за своїм складом є науково-довідковим книжковим комплексом гуманітарного спрямування.

Інститут рукопису як науковий підрозділ НБУВ

Науково-дослідна діяльність

Ще у вересні 1918 р. в часопису «Киевская мысль», в статті «Создание национальной библиотеки», серед інших положень про Національну бібліотеку Української Держави було задекларовано: «Национальная библиотека должна являться не только книгохранилищем. Она должна быть и ученым учреждением...»¹³⁷.

На етапі започаткування книгозбірні популяризаторські студії стосовно завдань та функцій Бібліотеки, повідомлення про її структуру, фонди, збирацьку діяльність постійно друкувалися на сторінках газет та журналів. Так, перший завідувач ВР Г.П. Житецький у «Бібліотечному журналі» та «Бібліотечному збірнику» вмістив низку статей, що репрезентували мету та завдання відділу, його фонди, проблеми бібліотечної та архівної справи, зокрема – «Дещо про рукописний відділ ВБУ» (1925), «Відділ рукописів ВБУ: рукописні книги й бібліотеки. Відділ рукописів ВБУ та наукова праця у відділі» (1927), «Архівна справа та відділи рукописів по наукових бібліотеках: спроби перегляду рукописного матеріалу та його розподілу поміж архівами, музеями та бібліотеками» (1928). Окрім сучасної бібліоте-

¹³⁷ Создание Национальной библиотеки. Киевская мысль. 15(2) сентября 1918. № 162.

ко- та архівознавчих студій Г.П. Житецький, за основним фахом – історик та літературознавець, займався дослідженням творчості Т. Шевченка, І. Франка, М. Максимовича, М. Костомарова, О. Русова, М. Марковського, М. Драгоманова, І. Вишенського, М. Смотрицького, О. Пушкіна, М. Гоголя, Л. Толстого, підготував низку археографічних публікацій, зокрема листування М. Лєскова, О. Лазаревського, М. Костомарова («Перші роки «Киевской Старины» та М.І. Костомаров» (1926), «Куліш і Костомаров: Недруковане листування 1860–1870-х рр.» (1927).

Важливим напрямом діяльності Г.П. Житецького було створення першого в Україні науково-практичного бібліотечного журналу «Книжний вісник», що видавався на базі ВБУ за його редагування. На жаль, через скрутні часи, відсутність фінансування, кардинальні політичні зміни світ у 1919 р. побачили лише два випуски журналу. Проте вже й ці видання засвідчили високий фаховий рівень дописувачів і стали прикладом створення спеціального професійного часопису.

У 1926–1928 рр. Г.П. Житецький брав участь у діяльності Науково-дослідної комісії бібліотекознавства, вів практичні семінари з питань палеографії, джерелознавства, етнографії, філології, права, історії для аспірантів ВБУ.

П.М. Попов – і як завідувач ВР, і як літературознавець, фольклорист, мистецтвознавець, славіст, книгознавець – зробив свій значний внесок у наукову діяльність Бібліотеки. Книгознавчу та археографічну цінність мають його описання та огляди бібліотек Київської духовної академії, Курської, Харківської духовних семінарій, Софронівського, Пустинно-Миколаївського, Межигірського монастирів, Києво-Печерської лаври; Лаврського, Путивльського, Волинського музеїв та Музею ім. Б.І. Ханенка; Одеської та Путивльської центральних бібліотек, Всенародної бібліотеки України, бібліотеки Університету св. Володимира та багатьох інших сховищ з різних регіонів України¹³⁸.

П.М. Попов також займався вивченням життя та творчості К. Зіновіїва, Г. Квітки-Основ'яненка, Т. Шевченка, І. Франка, М. Ломоносова (твори деяких з них він готував до видання). Багато зроблено ним у дослідженні творчості Г. Сковороди: він опублікував невідомі твори філософа, його листи. Вперше в українському літературознавстві П.М. Поповим була актуалізована проблема «Сковорода як письменник».

П.М. Попов був одним із перших науковців, який почав дослідження таких тем, як вплив українського фольклору на творчість Т.Г. Шевченка, граверні роботи Кобзаря тощо. Як член редакційної колегії академічного видання літературно-художньої спадщини митця П.М. Попов глибоко дослідив текстологію Шевченкових творів.

Низка праць П.М. Попова репрезентує історію книги: монографія «Друкарство, його винахід і поширення в Європі», статті «Початки друкарства у слов'ян», про першодрукарів Швайпольта Фіоля, Георгія (Франциска) Скорину, з історії Лаврської друкарні, Пакульської паперової фабрики, праці, присвячені книгодрукуванню в Східній Україні в XVII–XVIII ст., та про значення Києва в історії книгодрукування XIX–XX ст. тощо.

Свої глибокі знання П.М. Попов передавав молоді, викладаючи в Київському державному університеті, Київському художньому інституті, в Педагогічному ін-

¹³⁸ Лисоченко І.Д. Огляд архіву П.М. Попова // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 158.

ституті, на Курсах удосконалення вчителів-істориків, в аспірантурі ВБУ. Його навчальні програми з палеографії, історії давньої української літератури (до кінця XVIII ст.), бібліотекознавства, рукописознавства, народнопоетичної творчості зберігаються в особовому архіві у фондах ІР.

Починаючи з 1930 р. М.В. Геппенер, тоді ще науковий співробітник ВР, працював над науковим описуванням фондів КДА, паралельно проводячи палеографічні дослідження рідкісних документів, укладав списки рукописних матеріалів з історії філософії в Україні, вивчав склад та зміст вінницьких збірок та, безпосередньо в Житомирі, – фонди Волинського науково-дослідного музею¹³⁹.

Будучи фахівцем із бібліотечної, архівної та історичної галузей, М.В. Геппенер брав участь у роботі Науково-дослідного кабінету бібліотекознавства як лектор (в особовому архіві збереглися тексти його виступів стосовно бібліотек Київської Русі та з історії письма), проводив заняття з палеографії тощо.

У 1935 р. він працював над розробкою схеми організації та використання спеціального фонду нелегальних дореволюційних видань, який мав зберігатися у ВР як окрема колекція.

М.В. Геппенер доклав чимало зусиль для популяризації рукописних зібрань Бібліотеки. Опублікувавши кілька оглядів фондів ВР та спеціальну тематичну статтю з описаннями рукописів XV–XIX ст. з астрономії, фізики, хімії та техніки, він поклав початок збиранню матеріалів до величезної наукової теми – укладання загального покажчика «Рукописні матеріали з історії науки та техніки в фондах Відділу рукописів Бібліотеки АН УСРР»¹⁴⁰.

В автобіографії М.В. Геппенера, яка зберігається у фонді С.І. Маслова, окрім іншого, згадується про те, що впродовж 1923–1936 рр. учений зміг опублікувати лише дві з 17-ти написаних ним ґрунтовних наукових розвідок. Так, до друку вже були підготовлені «Перші бібліотеки давньої України (спроба історичного нарису)» (1927), «Неописані колекції Київської Духовної Академії (бібліографія)» (1927–1928), «Описи київських рукописних збірок (історично-бібліографічний начерк)» (1930), «Короткий провідник по Відділу Рукописів Бібліотеки АН УСРР» (1935), «Опис кирилівських рукописів Бібліотеки АН УСРР. Вип. 1 (XII–XIV ст.)» (1936) та ін. Досліджуючи давні рукописи київських збірок, М.В. Геппенер мав намір видати довідник із різними зразками письма, який мав би охопити XII–XIX ст. і стати посібником з української палеографії. Перший випуск із матеріалами XII–XIV ст. був підготовлений у 1934 р. С.І. Маслов у своїй рецензії на цю працю писав: «У роботі т. Геппенера почувується фахівець..., а видання важливе для поглибленої розробки різних питань слов'янської палеографії»¹⁴¹.

У 1935 р. М.В. Геппенер написав роботу про унікальну пам'ятку «Київські глаголичні листки», де вмістив детальне палеографічне описання цього рукопису. Розкривши його історію від 1870 р., вчений охарактеризував постать архімандрита Антоніна (Капустіна), який віднайшов «глаголичні листки» та подарував їх своїй alma mater – Київській духовній академії. Детальний палеографічний розгляд унікального рукопису дороблявся вже в окупованому нацистами Києві, а світ стаття побачила лише після війни.

¹³⁹ Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1941). Київ, 1998. С. 183.

¹⁴⁰ Ульяновський В. Микола Геппенер: доля вченого та його наукова спадщина // Київська старовина. 2002. № 2. С. 147.

¹⁴¹ ІР НБУВ. Ф. 33. Од. зб. 736.

До речі, і в період окупації, незважаючи на важкі моральні та фізичні умови, спочатку на посаді співробітника, а потім і директора Крайової бібліотеки, М.В. Геппенер продовжував працювати над монографіями – «Література XIII – першої половини XVIII ст.», «Переводные повести с домонгольского периода по 18 ст.», «Нові українські інтермедії XVIII ст.», «Происхождение русского шрифта», «Заметки к изучению Киевских глаголических листков. К истории открытия рукописи», почав укладати зведений каталог слов'янських рукописів XI–XV ст.

Наукова діяльність М.В. Геппенера продовжувалась і після його звільнення з Бібліотеки та висилання з Києва як такого, що залишався на окупованій території та працював на нацистів. Офіційно він повернувся до ВР уже як читач, допомагав співробітникам відділу оволодіти навичками палеографічного та кодикологічного аналізу, продовжував відшукувати, описувати та досліджувати рукописи слов'янського, зокрема українського, походження XI–XV ст. Система описування рукописних книг та історично-літературних пам'яток М.В. Геппенера ґрунтувалася на глибокому науковому вивченні походження, змісту та історії рукопису, чим істотно відрізнялася від поверхового інформування про основні візуально визначені ознаки документа, що було типовим явищем в археографії того періоду.

Клопотанням співробітників ВР (і передусім завідувача відділу М.П. Візира) світ побачив каталог «Слов'янські рукописи XI–XV ст.». Однак переважна більшість наукових досліджень М.В. Геппенера досі не опублікована. Серед них монографії – «Література XIII – першої половини XVIII ст.», «Переводные повести с домонгольского периода по XVIII ст.», «Троянская история Гвидо де Колумна в новом западно-русском переводе конца XVI ст.», «Славянские рукописи XV в. в фондах отдела рукописей ЦНБ АН УССР»); підготовчі матеріали до наукових тем – «Нові українські інтермедії XVIII ст.», «Происхождение русского шрифта», «Текстологические наблюдения над Словом о Лазареве воскресении», «Перші бібліотеки України-Руси», «О «соборном деянии» – фальсификации, вышедшей из Никольского Пустынного монастыря», «Киевская рукопись 1411 г.»¹⁴².

Незважаючи на превалювання науково-практичних та нормативно-методичних розробок у Бібліотеці в 1930-х роках, наукова робота все ж продовжувалася, хоча б і у спеціалізованих відділах – рукописів та стародрукованої книги. Так, О.А. Назаревський досліджував повістевий репертуар київських рукописних збірок гоголівських автографів із фондів ВР, узагальнив славістичні студії, що ними займалися в Університеті св. Володимира; О.Д. Етінгер вивчала орнамент та мініатюри грецьких і кириличних рукописів IX–XV ст.; Т.І. Грунін працював над тюркськими рукописами; Д.І. Абрамович – над грецькими¹⁴³.

На довге десятиліття ґрунтовні наукові дослідження в Бібліотеці були призупинені. Кадрові зміни, політичні звинувачення, ідеологічне «сито» середини 1930-х років, війна, окупація, реевакуація, відновлення роботи Бібліотеки в другій половині 1940-х років – усе це не сприяло проведенню наукових студій і відсувало їх до «кращих» часів. Ще й у 1948 р. тодішня завідувачка ВР К.А. Розенберг у своїй доповідній записці до дирекції Бібліотеки зазначала: «Рукописний відділ

¹⁴² ІР НБУВ. Ф.169.

¹⁴³ Чернухин Е.К. Д.И. Абрамович как исследователь греческих рукописей Киева // Монофон. Исследования по палеографии, кодикологии и дипломатике / РАН, Ин-т всеобщей истории, Центр «Палеография, кодикология и дипломатика». Москва; Санкт-Петербург: Альянс-Архео, 2007. С. 275–291.

бібліотеки є значною скарбницею найцінніших наукових першоджерел, але через недостатню увагу до нього щодо забезпечення його належним штатом фахівців (кількісно і якісно) велика кількість актуальних збірок законсервована і недоступна для наукового використання. З тієї ж причини протягом 7-ми років у відділі припинено глибоку наукову розробку та публікацію окремих цінних пам'яток старого письма та книги, як і поглиблений опис цінних рукописних груп»¹⁴⁴.

У 1948–1947 рр., з приходом нового завідувача – Д.М. Йофанова, робота з опрацювання та вивчення фондів у ВР значно активізувалася. Зокрема, описувалися та досліджувалися рукописні зразки української повістєвої літератури кінця XVII – початку XVIII ст., драматичної літератури XVIII ст. – збірники Климентія Зіновіїва, автографи Г.С. Сковороди, рукописні списки творів І.П. Котляревського; автографи XIX ст. – Г.Ф. Квітки-Основ'яненка, П.П. Гулака-Артемівського, матеріали про Т.Г. Шевченка, автографи творів та листи Марка Вовчка, Панаса Мирного, М.П. Старицького, М.Л. Кропивницького, М.М. Коцюбинського, Лесі Українки, І.Я. Франка, П.А. Грабовського.

Одним із найзначніших доробків власне Д.М. Йофанова в Бібліотеці є опрацювання ним колекції документів М.В. Гоголя¹⁴⁵.

Ще в жовтні 1934 р. директор Бібліотеки В. Іванушкін видав наказ про створення у ВР окремої колекції «Гоголіана», для якої повинні були збиратися і науково опрацьовуватися рукописні й друковані матеріали про життя та творчість М.В. Гоголя. Спочатку наукове опрацювання колекції і організація її поповнення покладалися на наукового співробітника ВР О.А. Назаревського. Ним було складено «Схему організації колекції «Гоголіана» – це автографи М.В. Гоголя; рукописні матеріали про М.В. Гоголя; М.В. Гоголь у друкованій мемуарній літературі; друковані твори М.В. Гоголя; друковані матеріали про Гоголя та його твори; бібліографічні покажчики гоголівської літератури.

Наприкінці 1936 р. директор Бібліотеки З.М. Ільницька звернулася до Президії АН УРСР з проханням про надання установі права зосередити в своїй колекції «Гоголіана» всі матеріали щодо М.В. Гоголя, які є в архівах, музеях, бібліотеках та інших установах УРСР. Продовжуючи цю роботу в вересні 1948 р., Д.М. Йофанов домігся передачі з історико-культурного заповідника «Києво-Печерська лавра» до ВР листів М.В. Гоголя до батьків.

У грудні 1948 – жовтні 1949 р. під керівництвом Д.М. Йофанова рукописи з колекції «Гоголіана» (1494 од. зб.) були заінвентаризовані в окремий фонд та складена картотека «Гоголіана».

Співробітниця рукописного відділу Є.У. Нарубіна. 1947 р.

¹⁴⁴ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 485. Арк. 10.

¹⁴⁵ Степченко О.Л. Колекція «Гоголіана» // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Київ, 2015. С. 205–208.

Окрім того, завідувач відділу сам прискіпливо розшукував серед неопрацьованих та неописаних документів усе, що так чи інакше стосувалося гоголівської тематики. Ним були знайдені невідомі листи П. Куліша до дружини Ганни Барвінок, до біографа Гоголя В.І. Шенрока, а також листи Шенрока до Куліша, – в них усіх так чи інакше йшлося про Гоголя. На основі цих листів у 1950 р. разом зі співробітником відділу Й.В. Шубинським Д.М. Йофанов підготував збірник публікацій «Новые разыскания, письма, документы о жизни и творчестве Н.В. Гоголя».

Наприкінці 1949 р. Д.М. Йофановим була підготовлена робота «Киевские списки путешествия из Петербурга в Москву Радищева», частину якої згодом опублікувала «Литературная газета», а також статті «Рукописні фонди ДПБ УРСР та їх наукове значення» та «Неизвестный перевод «Слова о полку Игореве» (из архива В.В. Капниста)».

Наприкінці вересня 1951 р. у Видавництві Академії наук УРСР світ побачила монографія Д.М. Йофанова «Н.В. Гоголь. Детские и юношеские годы», ілюстрована юнацькими роботами письменника – портретами та пейзажами.

У 1952 р., до 100-річчя від дня смерті М.В. Гоголя, Й.В. Шубинський описав автографи письменника. Цей опис був покладений в основу наукового каталогу Й.В. Шубинського, С.І. Петрова та О.А. Назаревського «Описание автографов Н.В. Гоголя» (Київ, 1952).

У 1958 р. співробітники відділу працювали над дослідженням таких нових наукових тем, як «Опис рукописів Румянцева-Задунайського, Суворова і Кутузова» (М.П. Візир, Й.В. Шубинський) та «Огляд Архіву АН УРСР» (М.П. Візир, А.Г. Адаменко, І.Д. Лисоченко)¹⁴⁶.

Важливе значення для залучення рідкісних та цінних фондів до суспільного обігу мав підготовлений колективом співробітників відділу рукописів (А.Г. Адаменко, Д.М. Йофанов, З.В. Кирилук, О.К. Олійниченко, Й.В. Шубинський) науковий каталог автографів 16-ти українських письменників із фондів відділу – «Опис автографів українських письменників (XIX – початок XX ст.» (Київ, 1959). До видання увійшли описання невідомих автографів Лесі Українки, І. Нечуя-Левицького, Марка Вовчка, С. Васильченка, М. Коцюбинського, П. Грабовського, А. Тесленка та ін.

У 1959 р. у ВР до 150-річчя від дня народження М.В. Гоголя експонувалися рукописи «Мертвых душ», «Тараса Бульбы», «Носа», «Игрока»; листування М.В. Гоголя та О.М. Максимовича тощо¹⁴⁷.

У 1965 р. співробітники ВР А.Г. Адаменко, М.П. Візир, І.Д. Лисоченко, Й.В. Шубинський розпочали роботу з укладання фундаментального покажчика «Т.Г. Шевченко в епістолярії відділу рукописів ДПБ АН УРСР» (Київ, 1966). У збірнику представлено близько 900 документів – неопублікованих та маловідомих листів сучасників Т.Г. Шевченка, а також діячів науки й культури пізнішого періоду (1842–1917 рр.), в яких висвітлюються життя і творчість поета, його оточення, йдеться про історію окремих рукописів і видань творів Кобзаря тощо.

Середина 1960-х років – період, коли активізувалася популяризація фондів ВР через спеціалізовані часописи та газети, ставши систематичною. Світ побачили джерелознавчі статті, що репрезентували, наприклад, листування М.В. Лисен-

¹⁴⁶ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 940. Арк. 1–11.

¹⁴⁷ Там само. Спр. 1030. Арк. 22–25.

ка та П.Г. Житецького (І.Д. Лисоченко), матеріали про М.І. Костомарова як фольклориста та етнографа (П.М. Попов); твори І.С. Нечуя-Левицького (М.П. Візир) та ін.

Й.В. Шубинський, І.Д. Лисоченко, М.П. Візир, Ф.К. Сарана, А.Г. Адаменко під час роботи над збірником "Т.Г. Шевченко в епістолярії..." 1966 р.

У 1967 р. для популяризації фондів Бібліотеки не лише в Києві, але й поза його межами були організовані відрядження для лекційно-пропагандистської роботи. Від ВР у цих заходах брала участь А.Г. Адаменко¹⁴⁸.

Наукову спадщину М.П. Візира, який вважав безпосереднім обов'язком завідувача відділу популяризаторську роботу, можна розподілити за декількома тематичними напрямками.

Так, до едиційно-археографічних досліджень ученого належать публікації документів історичних діячів, зокрема полководців М.І. Кутузова, О.В. Суворова, П.А. Румянцева-Задунайського, художника В.М. Васнецова, мандрівника та історика Церкви В. Григоровича-Барського, російського письменника та поета О.С. Пушкіна. Зокрема, видання збірника документів «П.А. Румянцев, А.В. Суворов, М.І. Кутузов: Документы и материалы», підготовленого М.П. Візиром разом з Й.В. Шубинським (Київ, 1974), отримало високу оцінку фахівців.

Значне місце в науковому спадку Миколи Петровича займають публікації документів і матеріалів українських класиків літератури – Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Марка Кропивницького, Івана Мажури, Євгена Гребінки, Павла Тичини та ін. Поряд з документознавчими дослідженнями провадилася й значна археографічна робота з метою створення архівних довідкових видань по фондах.

Також М.П. Візир брав участь у підготовці другого тому «Шевченківського словника» (Київ, 1976) як автор статей про В.С. Гнилосирова, родину Лазаревських, К.М. Обручева та ін.

¹⁴⁸ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1292. Арк. 47.

За участю та під загальною редакцією М.П. Візира були підготовлені «Збірник оглядів фондів відділу рукописів ДПБ АН УРСР» (Київ, 1962) та «Рукописні фонди ЦНБ АН УРСР» (Київ, 1989).

Ще один напрям діяльності М.П. Візира – археографічне описування окремих рукописних книг та комплексних зібрань із фондів ВР. Слід також зазначити, що саме завдячуючи завідувачу ВР до роботи з опрацювання слов'янських рукописних книг із фондів Бібліотеки було допущено відомого «опального» археографа та архівіста М.В. Геппенера, звільненого свого часу за «співпрацю з нацистами». Як результат, у 1969 р. вийшов друком ґрунтовний науковий каталог «Слов'янські рукописи XI–XIV ст. у фондах відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української РСР : огляд, опис, публікація» (Київ, 1969), підготовлений спільно М.В. Геппенером, М.П. Візиром та Й.В. Шубинським.

Протягом своєї багаторічної роботи у ВР М.П. Візир здійснив фронтальне виявлення та опрацювання рукописної книги XIV–XV ст., опублікував декілька оглядів колекційних фондів.

Як знаний фахівець-рукописник М.П. Візир брав активну участь в обговореннях актуальних питань кодикології, кодикографії та публікації документів, що відбувалися на щорічних всесоюзних книгознавчих читаннях, наукових конференціях, з'їздах славістів тощо.

За матеріалами конференцій була опублікована низка статей М.П. Візира, зокрема: «Собрание книг XV столетия в отделе рукописей ЦНБ АН УССР» (доповідь на Всесоюзній конференції «Проблеми рукописної і друкарської книги» (Москва, 1976), «Опис рукописів у Центральній науковій бібліотеці Академії наук УРСР» (збірник «Проблеми наукового описання і факсимільного видання пам'яток письменності» (Ленінград, 1981), «О некоторых материалах болгарского происхождения в фондах Центральной научной библиотеки АН УССР» (збірник «Русско-болгарские связи в области книжного дела» (Москва, 1981).

Багатогранною була й просвітницька діяльність завідувача ВР. Спираючись на власні знання та досвід, М.П. Візир активно пропагував історичні знання, постійно публікуючи в газетах та часописах науково-популярні статті, присвячені розкриттю складу і змісту рукописних колекцій та зібрань найбільшої книгозбірні України, знайомлячи широку громадськість з важливими документами з історії, літератури та мистецтва України.

Статус наукової установи, набутий Бібліотекою в 1971 р., визначив й особливості цього періоду в галузі організації наукової діяльності та взагалі – подальшого розвитку ЦНБ. Багато уваги було приділено складанню перспективного плану, обговоренню методичних засад та координації роботи з Президією АН УРСР у відповідності до «Завдань з проблем природничих та суспільних наук на 1971–1975 рр.».

У 1973 р. М.П. Візир та А.Г. Адаменко брали участь у Всесоюзній нараді щодо підготовки каталогу слов'янської рукописної книги, яку проводили Археографічна комісія АН СРСР у Москві та БАН СРСР у Ленінграді.

У період 1974–1975 рр. Бібліотеці було надано статус науково-дослідного інституту, прийнято новий Статут та проведено вдосконалення структури як науково-дослідної установи: науковими стали відділи бібліотекознавства, наукової інформації, книгознавства, рукописів та науково-бібліографічний відділ.

У 1975 р. до плану науково-дослідної роботи Бібліотеки було включено тему «Науковий опис та публікація рукописних матеріалів», згідно з якою ВР мав підготувати наступний після випуску 1962 р. «Збірник оглядів фондів відділу рукописів ЦНБ АН УРСР» (відповідальний редактор М.П. Візир), науково-довідкове видання «Описание славянских рукописей XI–XIII вв., хранящихся в архивохранилищах СССР», покажчик «Востоковедческие работы А.Е. Крымского» (разом з Інститутом сходознавства СРСР).

У 1976 р. на конференції «Історія книги в Росії до середини XIX ст.», організованій БАН СРСР, виступили з доповідями М.П. Візир та А.Г. Адаменко («Колекція рукописних книг ЦНБ АН УРСР»), а також О.М. Апанович («Історична рукописна книга XVI–XVIII ст.»)¹⁴⁹. Згодом ці матеріали були опубліковані¹⁵⁰.

У 1980 р. М.П. Візир брав участь у болгарсько-радянському симпозиумі «Болгарська рукописна книга та російсько-болгарські зв'язки в галузі книжкової справи»¹⁵¹.

До святкування 1500-річчя Києва в 1982 р. в Бібліотеці було проведено низку наукових заходів, зокрема рукописний підрозділ підготував виставку кодексів та документів, що стосувалися історії Києва, а також створив тематичну картотеку всіх рукописів зі своїх фондів, в яких так чи інакше висвітлювалася історія міста¹⁵². Тоді ж був опублікований збірник наукових праць «Київ у фондах ЦНБ АН УРСР» (відповідальний редактор М.П. Візир).

У 1983 р. у видавництві «Наукова думка» побачила світ монографія О.М. Апанович «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине», в якій через джерелознавчий аналіз кодексів, передусім козацьких літописів, із фондів Бібліотеки та інших книгосховищ СРСР простежується історія книжної культури України. До наукового обігу авторкою було залучено велику кількість нових літописних джерел та хронік.

Також О.М. Апанович у своїх дослідженнях звернулася до такого маловивченого джерела атрибуції документів, як маргіналії – записи на берегах книг. Цій темі вона присвятила декілька своїх студій, зокрема «Вкладные, владельческие, дарственные записи и приписки переписчиков XVI–XVIII вв. на рукописных книгах ЦНБ АН УССР», «Исторические записи на старопечатных и рукописных древних книгах» та ін.

У 1983 р. Бібліотека брала активну участь у заходах, присвячених 120-річчю від дня народження В.І. Вернадського: готувався ювілейний збірник наукових праць на його честь, почалося вивчення ролі та значення В.І. Вернадського у фундації Української академії наук та Національної бібліотеки України, провідну роль у чому відіграла старший науковий співробітник ВР, кандидат історичних наук О.М. Апанович. Саме завдяки проведеній нею пошуковій та дослідницькій роботі було віднайдено досі невідомий щоденник та деякі інші

¹⁴⁹ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1635. Арк. 73.

¹⁵⁰ *Визирь Н.П., Адаменко А.Г.* Коллекции рукописных книг в фондах Центральной научной библиотеки Академии наук УССР // Книга в России до середины 19 века : тез. докл. Всесоюз. науч. конф. Ленинград, 13–15 окт. 1976 г. Ленинград, 1976. С. 55–56; *Апанович Е.М.* Историческая книга XVII–XVIII вв. в фондах ЦНБ АН УССР // Книга в России до середины 19 века : тез. докл. Всесоюз. науч. конф. Ленинград, 13–15 окт. 1976 г. Ленинград, 1976. С. 52–53.

¹⁵¹ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1714. Арк. 71–72.

¹⁵² Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1912. Арк. 32.

документи першого президента Української академії наук, що розкривали його діяльність в Україні в 1918–1920 рр. Вона була також співавтором у колективній монографії «В.И. Вернадский: Жизнь и деятельность на Украине. Исследования и материалы» (Київ, 1984)¹⁵³.

О.М. Апанович (у центрі) серед колег по ВР –
О.Й. Ніколаєвської, І.Д. Лисоченко, Т.І. Воронкової, А.Г. Адаменко; позаду С.І. Білокінь. 1979 р.

Грунтовні дослідження О.М. Апанович діяльності В.І. Вернадського, безпосередньо пов'язаної із створенням Національної бібліотеки Української Держави в 1918 р., стали підставою для клопотання перед Урядом про присвоєння ЦНБ АН УРСР його імені. З 1988 р. Бібліотека носить ім'я першого президента УАН.

О.М. Апанович брала участь і у підготовці колективної монографії «История Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР» (Київ, 1979). Зокрема, нею були написані розділи «Заснування Всенародної бібліотеки України та її діяльність у роки громадянської війни» та «Фонди і каталоги бібліотеки».

З 1987 р. ВР працював у межах двох наукових тем – «Дослідження історії рукописної книги та пам'яток писемності в культурно-історичному процесі України» (керівник – Л.А. Дубровіна) і «Організація, вивчення та пропаганда рукописних книг і стародруків, колекцій та зібрань Бібліотеки» (керівник – А.О. Чекмарьов).

У 1988 р., у зв'язку з проведенням Міжнародного симпозиуму, присвяченого 1000-літтю грецько-російських культурних й економічних зв'язків, до Греції були запрошені директор Бібліотеки М.І. Сенченко та завідувач ВР Л.А. Дубровіна для участі в симпозиумі та організації виставки грецьких рукописів із фондів ЦНБ. Для експонування в афінському Візантійському музеї були представлені 47 грецьких манускриптів VI–XVIII ст., а також два рукописи В.Г. Григоровича-Барського –

¹⁵³ Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 1912. Арк. 55.

«Описание странствования монаха Василия Григоровича-Барского им же самим написанное» (1723–1747 pp.) та альбом малюнків монастирів на Афоні, виконаних власне мандрівником.

У 1988–1991 pp., у зв'язку з діяльністю Комісії з вивчення спадщини В.І. Вернадського, знову стає актуальною тема «Вернадськіана». Співробітник ВР С.М. Кіржаєв, спираючись на дослідження, здійснені на початку 1980-х років О.М. Апанович, починає працювати з виявлення та публікації нових архівних джерел стосовно постаті В.І. Вернадського, історії заснування Академії та діяльності Археографічної комісії АН УРСР¹⁵⁴.

Наступний період характеризувався активізацією наукових досліджень грецьких, латинських, східних та слов'янських рукописних книг (Л.А. Дубровіна, О.В. Савченко, Є.К. Чернухін, І.О. Петровський, Л.А. Гнатенко, О.М. Гальченко, О.А. Іванова, С.О. Булатова). Над джерелознавчим вивченням документів працювали С.М. Кіржаєв, Н.М. Зубкова, О.П. Степченко, Л.В. Шаріпова, І.А. Сергєєва, Л.В. Шолохова та ін. Кодикологічні студії провадили Л.А. Дубровіна, О.А. Іванова та О.М. Гальченко.

Слід окремо зупинитися на тому значному внеску в українську кодикологію, кодикографію, археографію, бібліотечну та архівну справу, який здійснила багаторічний директор Інституту рукопису (колишнього ВР) Любов Андріївна Дубровіна.

Наукова діяльність Л.А. Дубровіної присвячена дослідженню інтеграційних процесів у галузі розвитку спеціальних історичних дисциплін, сутності, закономірностям, засобам та формам функціонування рукопису та документа в оперативному та архівному стані, формуванню документально-інформаційних систем і комунікацій як в історичному, так і в сучасному соціокультурному процесі, питанням інформатизації архівної справи. Одним із напрямів її діяльності є розвиток методології та методів архівознавства, історичного документознавства, кодикології та кодикографії, камеральної та едиційної археографії, історичного книгознавства. Нею розвиваються основні наукові засади формування, описування та використання рукописних документальних колекційних фондів бібліотек і архівів в умовах інформатизації суспільства і освоєння новітніх документально-інформаційних технологій, розроблена концепція інформатизації архівної справи (методологічний аспект), що стала базою для її сучасного розвитку в цій сфері.

У 1992 р. була опублікована монографія Л.А. Дубровіної «Кодикологія та кодикографія української рукописної книги», присвячена визначенню теоретичних і методичних підвалин науки про рукописну книгу – кодикології та її камеральної галузі – кодикографії. В ній вводиться поняття «рукописна книга» як комплексне історичне джерело, окреслюються об'єкт і предмет української кодикології та кодикографії, визначається їхнє місце серед наук джерелознавчого та книгознавчого циклів. У наступному науковому виданні Л.А. Дубровіної (разом з О.М. Гальченком та О.А. Івановою) – «Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису

¹⁵⁴ Кіржаєв С.Н. Неопубликованные и малоизвестные письма В.И. Вернадского // Бюл. комис. по разработке науч. наследия акад. В.И. Вернадского. Ленинград, 1990. № 8. С. 3–27; Протоколи перших років діяльності Академії наук / підг. тексту С.М. Кіржаєва // Вісн. АН УРСР. № 2. 1990. С. 73–85; № 7. С. 46–57; 1991. № 4. С. 81–82. № 12. С. 49–59; Из эпистолярного наследия В.И. Вернадского : письма акад. Н.П. Василенко к А.А. Богомольцу / сост. : С.Н. Киржаев, В.А. Толстов. Киев, 1991.

рукопису» (Київ, 1992) – було запропоновано детальну формалізовану структуру опису рукописних книг XI–XVIII ст. як наукову модель опису книги-артефакту.

Ці наукові та науково-практичні студії дали можливість розпочати сучасні дослідження рукописної книги та писемних пам'яток, історичних колекцій, що зберігаються у фондах ІР, визначати особливості історичного розвитку книги, аналізувати її специфічні ознаки в хронологічному зрізі, досліджувати пам'ятки різного мовного та національного походження.

Під керівництвом Л.А. Дубровіної в ІР створено низку комплексних архівних та рукописних довідників нового покоління, досліджуються питання історії слов'янської рукописної книги, розвиваються кодикологічні засади вивчення рукописно-книжної спадщини, камеральної археографії та кодикографії рукописних пам'яток, вивчається текстологія зразків середньовічної слов'янської писемності, на базі унікальних книжкових пам'яток, рукописних та книжкових колекцій і зібрань НБУВ напрацьовані електронні ресурси, здійснюється публікація рукописних документів, розробляються методичні засади наукового описування книжних джерел, колекцій, зібрань, бібліотек. Вона є засновником сучасної української кодикологічної школи, широко відомої як у нашій країні, так і далеко поза її межами.

Деякі фундаментальні праці Л.А. Дубровіної присвячено історії бібліотечної справи в Україні, в тому числі історії Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (видано три томи за період 1918–1941, 1941–1964, 1964–1991 рр.) (Київ, 1998, 2003, 2008 рр.) (разом з академіком О.С. Онищенком), опублікована низка статей з історії бібліотек України в ХХ ст., де розглянуті питання правових засад, функцій, діяльності бібліотек різних типів і видів, розвитку бібліотечних технологій та науково-дослідної роботи в галузі бібліотекознавства, бібліографії, книгознавства в Україні. Підсумком цієї багаторічної дослідницької роботи стала монографія з історії бібліотечної справи та бібліотек України в ХХ ст. (Київ, 2009). Важливим напрямом діяльності Л.А. Дубровіної є студії з історії бібліотек періоду Другої світової війни, зокрема бібліотек Києва (разом з Н.І. Малолітовою): з цієї тематики вийшли фундаментальний довідник та публікація документів, статті щодо грабіжницької політики нацистів, спрямованої на вивезення з України бібліотечних фондів та рукописних колекцій.

Л.А. Дубровіна є автором, укладачем та відповідальним редактором понад 250 наукових публікацій, засновником періодичного збірника наукових праць «Рукописна та книжкова спадщина України» (виходить з 1993 р.). Вона – керівник та учасник комплексних наукових тем НАН України, проектів Міністерства науки та освіти, бере участь у роботі Державного комітету архівів України як член його Колегії. Обрана членом багатьох професійних і громадських об'єднань, серед яких – «Український історик», «Спілка архівістів України», «Українське біографічне товариство» тощо.

Наукова діяльність ІР за період 1993–1995 рр. характеризувалася розробкою інноваційних підходів до вивчення спеціальних історичних дисциплін, передусім наук джерелознавчого та книгознавчого циклів.

За результатами виконання теми «Історико-кодикологічне та джерелознавче дослідження рукописних фондів, організація і використання фондів рукописних

книг та документів» (1993–1995 рр.; науковий керівник доктор історичних наук Л.А. Дубровіна) відділ кодикології та кодикографії провів фронтальний перегляд фондів рукописних книг з метою їхнього атрибутування, опрацював методологічні та методичні засади археографічного опису, визначив ступінь підготовки наукових каталогів рукописних кирилических кодексів. У межах роботи з наукової теми було напрацьовано взаємопов'язану систему методик комплексного кодикологічного, археографічного, джерелознавчого та книгознавчого вивчення джерел і створення науково-довідкових видань нового типу, що об'єднали б дослідження кодексів та їхню репрезентацію в каталогах, укладених на базі нових кодикографічних методик.

Розробка даної наукової теми передбачала й формування попереднього інформаційного масиву джерел до Державного реєстру української рукописної книги в контексті роботи з підготовки Державного реєстру національного культурного надбання¹⁵⁵.

Група науковців-кодикологів ІР (О.І. Іванова, керівник, О.М. Гальченко, Л.А. Гнатенко) та фахівець з інформаційних технологій Є.Л. Шмурак розпочали розробку бази даних, названої ними «Кодекс», яка впродовж другої половини 1990-х років пройшла низку експериментальних тестувань і стала першим електронним ресурсом у галузі рукописної книги в Україні.

У межах наукової теми значна увага приділялася вивченню рукописної книги як окремої системи знань, укладалися перші довідкові видання, що базувалися на нових підходах до опису кодексів. Так, Л.А. Гнатенко було проведено ґрунтовне дослідження комплексу рукописів, що так чи інакше стосувалися започаткування слов'янської писемності, та разом з Інститутом української археографії видано каталог «Просвітителі Кирило і Мефодій у писемних джерелах Інституту рукопису ЦНБ НАН України» (відповідальні редактори О.С. Онищенко, П.С. Сохань (Київ, 1995), до якого ввійшли рукописи про просвітителів Костянтина-Кирила Філософа і Мефодія, єпископа Моравського, в списках другої половини XV – першої чверті XX ст. Частина матеріалів була залучена до наукового обігу вперше.

Історико-текстологічне, кодикологічне та музикознавче дослідження нотних рукописних книг з унікальним болгарським наспівом та його українською традицією співу – «Болгарський наспів з рукописних нотолінійних Ірмолоїв України кінця XVI–XVII ст.» (укладачі Л.П. Корній, Л.А. Дубровіна) (Київ, 1998) було здійснене спільно з Національною музичною академією України ім. П.І. Чайковського. У виданні опубліковані церковні монодичні (одноголосі) піснеспіви болгарського наспіву, зафіксовані в українських та білоруських нотолінійних Ірмолях із книгозховищ Києва та Львова.

Наукова тематика відділу джерелознавства, очолюваного С.М. Кіржаєвим (згодом Н.М. Зубковою), полягала в дослідженні рукописної спадщини з фондів ІР та залученні її до наукового та суспільного обігу. Результатами таких наукових студій, зокрема, стали публікації С.М. Кіржаєвим каталогу «Документальні матеріали М.С. Грушевського у фондах відділу рукописів ЦНБ ім. В.І. Вернадського

¹⁵⁵ Дубровіна Л.А. Формування попереднього інформаційного масиву джерел до Державного реєстру української рукописної книги // Наукова бібліотека в сучасному соціокультурному контексті : тези доп. міжнар. наук. конф. (Київ, 12–15 жовт. 1993 р.) / редкол. : О.С. Онищенко (відп. ред.) [та ін.]. Київ, 1993. С. 85–87.

АН УРСР» (Київ, 1991) та щоденника П.О. Куліша «Пантелеймон Куліш: Щоденник» (Київ, 1993). До каталогу увійшли оригінальні матеріали творчої спадщини видатного вченого і громадського діяча України М.С. Грушевського. Кулішів щоденник побачив світ у серії книжкових пам'яток «Українські пропілеї», він репрезентує період 1845–1848 рр.; записи публікуються вперше.

Особлива увага до спадщини В.І. Вернадського як засновника НАН України та Національної бібліотеки Української Держави визначила започаткування спеціальних наукових читань, присвячених академіку, а також підготовку до друку наукових покажчиків та публікацію його рукописної спадщини, зокрема щоденників. Останні були оприлюднені в двох випусках видання «В.І. Вернадський: Дневники. 1917–1921» – перший охоплював період від жовтня 1917 до січня 1920 р. (Київ, 1994), другий – від січня 1920 до березня 1921 р. (Київ, 1997). Це була спільна публікація Комісії з розробки наукової спадщини В.І. Вернадського НАН України, НБУВ та Архіву Російської АН. Упорядниками обох видань були М.Ю. Сорокіна, С.М. Кіржаєв, О.В. Мемелов, В.С. Неаполітанська. Видання супроводжуються коментарями та ґрунтовним науково-довідковим апаратом, зокрема анованим іменним покажчиком, покажчиком географічних назв, покажчиком установ і організацій та покажчиком періодичних видань та видань, що продовжуються. В 1992 р. світ побачив покажчик «В.І. Вернадський: Громадянин. Вчений. Мислитель. Про вченого та література про нього з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського Академії наук України» (Київ, 1992), що став першою спробою описати наукову спадщину вченого, а також літературу про його життя та діяльність, що зберігається в Бібліотеці. Огляд рукописної спадщини академіка був зроблений С.М. Кіржаєвим.

У межах виконання задекларованої наукової теми «Історико-кодикологічне та джерелознавче дослідження рукописних фондів, організація і використання фондів рукописних книг та документів» був створений бібліографічний покажчик «Вісті Таврійської вченої архівної комісії і Таврійського товариства історії, археології та етнографії (1887–1931)» (Київ, 1994). У виданні, укладеному співробітницею ІР Л.В. Шаріповою, окрім традиційного хронологічного розпису випусків, у даному випадку, двох учених товариств Таврійської губернії, міститься алфавітний покажчик авторів статей і публікацій, уміщених в «Известиях».

З 1996 р., протягом трьох років, ІР працював над виконанням теми «Рукописна україніка у фондах ЦНБ АН України: археографічний реєстр колекцій та зібрань», що була розподілена за декількома напрямками: розробка рукописних документів з історії НБУВ (1918–1941); вироблення концептуальних підходів до поняття національної бібліотеки (О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна); формування фондів україніки (О.П. Степченко); укладання рукописних каталогів на кириличну рукописну книгу (О.М. Гальченко, Л.А. Гнатенко, О.А. Іванова); опис єврейського фонду (юдаїки) (І.А. Сергеева, Л.В. Шолохова, М.Є. Владимиров); опис грецьких документів з фондів ІР (Є.К. Чернухін). Описування документальних джерел актового походження та матеріалів з особових архівних фондів відбувалося під керівництвом заввідділу джерелознавства Н.М. Зубкової (І.Д. Лисоченко, Т.І. Воронкова, О.П. Степченко, С.В. Сохань, І.В. Клименко, М.Л. Скирта). Важливою стала ґрунтовна розробка документальної спадщини Києво-Могилянської академії XVII–XVIII ст. (Т.В. Міцан) та архівів українських часописів кінця XIX – початку XX ст. (І.В. Клименко).

Окрім наукової діяльності ІР здійснює ще й функції архівного підрозділу НБУВ, відповідно працюючи над комплектуванням, формуванням та обліком фондів, опрацюванням архівних джерел, створенням науково-довідкового апарату. Науковим напрямом зберігання, обліку та організації рукописних фондів керувала завідділу рукописних фондів О.П. Степченко.

Як архівний підрозділ ІР відділ рукописних фондів (згодом – відділ фондів рукописної спадщини) здійснював значну роботу з наукового описування архівів, у якій брали участь практично всі наукові співробітники ІР.

Складу та змістові архівів було прив'язано спільний з Інститутом архівознавства Бібліотеки довідник «Видатні вчені Національної академії наук України: особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998 рр.)» (Київ, 1998) під загальним керівництвом академіка О.С. Онищенка. Від ІР у ньому брали участь О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Н.М. Зубкова, І.В. Клименко, І.Д. Лисоченко, Т.Г. Маєр. М.Л. Скірта, К.П. Терещенко, передмову стосовно рукописних фондів написала Л.А. Дубровіна. До цього видання ввійшли наукові описання архівів перших академіків та членів-кореспондентів УАН-ВУАН, документи яких відклалися в Бібліотеці за 80 років і були реконструйовані, описані та введені в науковий обіг лише за часів перебудови та незалежності України.

Ще в 1990-х роках в ІР почалася інтенсивна робота з опрацювання давньої грецької рукописної спадщини, результатом чого стало видання «Грецькі актові документи і листи з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського АН УРСР» (Київ, 1991), укладене Є.К. Чернухіним. До каталогу ввійшли автентичні церковно-правові та приватні документи XVI–XIX ст., копії законодавчих актів і грамот XIV ст., листування ієрархів Православної Церкви тощо. Більшість рукописів залучена до наукового обігу вперше.

У серії «Джерела з історії Церкви в Україні» світ побачила публікація листів грецького духовенства XVIII ст., що зберігалися у фондах ІР, виконана також Є.К. Чернухіним (Київ, 1994). У виданні було проаналізовано греко-українські відносини XVIII ст., зокрема актуалізовано епістолярій представників грецького духовенства до київських митрополитів Рафаїла Заборовського і Арсенія Могилянського, а також лист елисаветградських греків до Григорія Сінайського, кафігумена монастиря св. Катерини у Києві; репрезентовані біографічні відомості про митрополитів Рафаїла і Арсенія.

Археографічне дослідження грецьких рукописних кодексів було продовжене в 2000 р. фундаментальним міжнародним українсько-американським проектом з наукового описування грецької рукописної спадщини в НБУВ, Центральному державному історичному архіві та Національному історико-культурному заповіднику «Києво-Печерська лавра», який здійснювався за участю російського та українського наукових інститутів Гарвардського університету, – «Грецькі рукописи в зібраннях Києва». Видання було підготовлене співробітником ІР Є.К. Чернухіним і видане спільно з Інститутом української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України, Інститутом історії України НАН України та одним із найбільших центрів американської та світової візантиністики Дамбартон Оукс при Гарвардському університеті (Київ; Вашингтон, 2000). У каталозі представлено описання 455 грецьких рукописів IV–XX ст., з яких 447 – з колекції ІР.

Співробітниця відділу сходознавства (нині – відділ фонду юдаїки) Л.В. Шолохова почала наукове опрацювання та описування унікального фоноархіву – музичної колекції фоноваликів із записами єврейського музичного фольклору (1912–1947 рр.). Нею було досліджено стан збереженості, реставрації, атрибуції та наукового опрацювання колекції воскових фоноваликів початку ХХ ст. із зібрання ІР, які не були залучені до наукового обігу через те, що довгий час не існувало безпечного способу зняття з них звуку. В цьому проекті провідну роль відіграв Інститут проблем реєстрації інформації НАН України, яким у 1996–1997 рр. було розроблено унікальну методику перезапису методом безконтактного зняття звуку та фіксації його на електронних носіях¹⁵⁶.

У 1999–2001 рр. ІР працював над виконанням проекту «Рукописна спадщина діячів науки та культури України: джерелознавчі дослідження та археографічний опис (на матеріалах фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (науковий керівник Л.А. Дубровіна), зокрема здійснювалося наукове опрацювання архівної спадщини вчених, описування рукописних книг та документальних колекцій. Виконавцями цього напряму роботи ІР були І.Д. Лисоченко, Т.І. Воронкова, О.П. Степченко, Л.Г. Охріменко, О.М. Гальченко, Т.В. Міцан, М.К. Іваннікова, І.С. Корчемна, І.А. Сергєєва, Н.М. Зубкова та інші. Серед описаних – архіви медика і громадського діяча С.Ф. Глузмана; художника Ф.З. Коновалюка; історика, академіка УАН-ВУАН М.С. Грушевського; правознавця, академіка УАН-ВУАН І.О. Малиновського; історика Ф.П. Шевченка; письменника Г.П. Коляди; академіка ВУАН, філолога А.Ю. Кримського; журналіста та письменника М.А. Шудрі; історика та археолога М.Ю. Брайчевського; історика та етнографа С.А. Ан-ського; історика науки В.В. Кислова; лікаря Г.Й. Бурчинського; художника Г.А. Малакова, а також колекція «Архівні документи про Україну і українців (1917–1948)», подарована ІР Ярославом Кошівом, членом-кореспондентом АН УРСР.

У цей період напрацьовується оновлена концепція архівної спадщини як окремого феномена, що характеризує особистість у сукупності всього її наукового або творчого доробку і полягає в своєрідній реконструкції архіву в усіх документах, у тому числі в різних фондах, створенні бібліографії праць тощо. Серед іншого була розроблена й структура систематизації фонду, що на практиці втілювалося в Путівнику по особових архівних фондах ІР (керівники Л.А. Дубровіна, О.П. Степченко, Н.М. Зубкова).

1999–2001 роки відзначені вагомими результатами роботи відділу сходознавства: завершено підготовку і видано фундаментальний анотований науковий каталог «Фоноархів єврейської музичної спадщини: колекція фонографічних записів єврейського фольклору з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: анотований каталог фоноциліндрів та нотних і текстових розшифровок» (Київ, 2001). У виданні, укладеному Л.М. Шолоховою та О.Ю. Горшихіною, вперше залучається до наукового обігу значний за обсягом матеріал, зібраний під час етнографічних експедицій під керівництвом ви-

¹⁵⁶ Петров В.В., Крючин А.А., Шанойло С.М. Новейшие технологии долговременного хранения электронных информационных ресурсов // Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч. - практ. и теорет. сб. Киев, 2005. Вып. 3. С. 101–108.

датних діячів єврейської культури С. Ан-ського (1912–1914) та М. Береговського (1929–1947) на території України та Білорусі. До фоноархіву увійшли також фоноциліндри з приватних колекцій композитора Ю. Енгеля, фольклориста З. Кісельгофа, матеріали слухача Курсів сходознавства І. Лур'є з Палестини.

Відкриття читального залу відділу фонду юдаїки. 1994 р.
Серед гостей – Чарльз Хофман (Генеральний директор Джойнта), О.С. Онищенко (Генеральний директор НБУВ), ребе Менахем Фельдман, П.П. Толочко (академік НАНУ)

Спільно з Інститутом проблем реєстрації інформації вийшло видання на CD-ROM «Матеріали етнографічної експедиції Юлія Енгеля за 1912 р.» (упоряд. Л.В. Шолохова, відп. ред.: О.С. Онищенко, В.В. Петров, А.А. Крючин) (Київ, 2001). Також побачив світ спільний з Інститутом юдаїки збірник «Катастрофа європейського єврейства» (Київ, 2000), у створенні якого активну участь брали співробітники відділу сходознавства І.А. Сергєєва як член редколегії та рецензент статей і Г.А. Ривкіна – організаційні питання щодо збирання матеріалу. На основі досліджень документів особового архіву С. Ан-ського І.А. Сергєєва, у співавторстві з ізраїльським дослідником-мистецтвознавцем О. Канцедікасом, видала «Альбом єврейской художественной старины» Семена Ан-ского» (Москва, 2000).

У контексті розробки зазначеної наукової теми «Рукописна спадщина діячів науки та культури України: джерелознавчі дослідження та археографічний опис (на матеріалах фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського)» співробітники ІР працювали над низкою спільних проєктів з різними установами України. Так, спільно з Держкомархівом України був підготовлений до друку довідник «Архівні установи України» (Київ, 2000). Він репрезентує відомості про державні центральні, обласні та галузеві архіви, найзначніші рукописні підрозділи бібліотек, академічних інститутів та університетів України, що мають право постійного зберігання документів. Описові статті містять

коротку адміністративну інформацію, історію архівної установи, дані про обсяги, склад та зміст фондів, основну бібліографію станом на 1999 р. У додатках наводяться відомості про музеї та бібліотеки, що мають у фондах рукописні матеріали.

Разом з Національною музичною академією України імені П.І. Чайковського було створено та опубліковано «Музичний архів Леонтовича» (Київ, 1999). Видання, укладене доктором мистецтвознавства Л.П. Корній та співробітником відділу кодикології та кодикографії Е.С. Клименко, є каталогом археографічних описань нотних рукописів духовних і світських творів класика української музики кінця ХІХ – початку ХХ ст. М.Д. Леонтовича (зустрічаються й твори інших композиторів, що були серед його матеріалів), які зберігаються у фондах ІР.

Також за сприяння Українського музичного товариства провінції Альберта (Канада) та Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського видано музичні твори Артема Веделя з фондів ІР НБУВ – «Артем Ведель. Божественна Літургія святого Іоанна Золотоустого та 12 духовних хорових концертів» (Київ; Едмонтон; Торонто: Українське музичне товариство Альберти, НБУВ, 2000).

У 2002–2003 рр. М.К. Іванніковою та О.А. Івановою були розпочаті наукове описування та дослідження рукописної світської книги ХVІ–ХVІІ ст., зокрема розробка методологічних питань атрибуції середньовічних слов'янських кирилических рукописних книг.

І.А. Сергєєва вивчає оздоблення в процесі історико-книгознавчого студіювання та археографічного описування єврейських декорованих рукописних пам'яток України ХVІІІ – початку ХХ ст. з фондів ІР НБУВ.

Популяризація фондів ІР здійснюється через публікацію окремих рукописних книг та унікальних пам'яток писемної культури – і як факсимільних видань, і разом з їхнім комплексним вивченням. Так, під час підготовки до друку ґрунтовного видання «Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр. Дослідження. Транслітерований текст. Словопоказчик» (Київ, 2001) було виконане мовознавче, історико-кодикологічне та палеографічне дослідження його письма та графіко-орфографічних особливостей (Л.А. Гнатенко) та репрезентоване археографічне та кодикологічне описання пам'ятки (Л.А. Дубровіна, Л.А. Гнатенко). У виданні також узяли участь фахівці Інституту української мови НАН України (В.В. Німчук та І.П. Чепіга), Українського мовно-інформаційного центру НАН України (В.А. Широков та І.О. Остапова).

У 2002–2006 рр. ІР виконував науково-дослідну роботу за темою «Книжкові та рукописні пам'ятки: історико-культурні дослідження бібліотечних зібрань, колекцій та рідкісних видань», результатом чого стали фундаментальні видання, зокрема монографія О.М. Гальченко «Оправа східнослов'янських рукописних книг та стародруків: історія, структура, опис» (Київ, 2005); путівник «Особові архівні фонди Інституту рукопису НБУВ» (Київ, 2002); науковий каталог Л.А. Гнатенко «Слов'янська кирилическа рукописна книга ХV ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ» (Київ, 2003); науковий каталог Т.В. Міцан «Києво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. ІІ. Документи з історії Києво-Могилянської академії за матеріалами фондів Інституту рукопису (1615–1917)» (Київ, 2003); монографія С.О. Булатової «Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських у фон-

дах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Київ, 2006); монографія І.А. Сергєєвої «Архівна спадщина Семена Ан-ського у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Київ, 2006); 4 випуски збірника «Рукописна та книжкова спадщина України», а також низка статей.

У 2007–2009 рр. ІР НБУВ працював за науково-дослідною темою «Унікальні книжкові та рукописні фонди: науковий опис, державна реєстрація».

Головним досягненням цього періоду є напрацьована взаємопов'язана система методик всебічного кодикологічного, археографічного, джерелознавчого та книгознавчого вивчення джерел з метою створення Державного реєстру національного культурного надбання через формування документальних ресурсів. Так, було підготовлено посібник «Методичні рекомендації для Державної реєстрації книжкових пам'яток України» (Л.А. Дубровіна, Л.А. Гнатенко, О.А. Іванова та ін.) (Київ, 2006) та «Методичні рекомендації для Державної реєстрації книжкових пам'яток України. Кириличні рукописні книги та стародруки. Методичні матеріали» (Н.П. Бондар, Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіна, Г.І. Ковальчук, Н.М. Зубкова та ін.) (Київ, 2007).

Серед досліджень, присвячених висвітленню змісту і складу особових архівних фондів ІР НБУВ, що побачили світ у період виконання підзвітної теми, є науково-довідковий каталог О.П. Бодак «Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Київ, 2007); монографія О.П. Степченко «Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934)» (Київ, 2008); монографія Н.М. Зубкової «Архів і бібліотека видатного діяча українського просвітництва Б.Д. Грінченка» (Київ, 2008); публікація О. Степченко, Н. Миронець, І. Старовойтенко «Євген Чикаленко, Петро Стебницький. Листування: 1901–1920 роки» (Київ, 2008).

Вийшло друком науково-довідкове видання Л.А. Гнатенко «Слов'янська кирилична рукописна книга XIV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Каталог. Кодиколого-орфографічне дослідження. Палеографічний альбом» (Київ, 2007).

У ювілейному для НАН України 2008 р. світ побачило колективне видання «Національна академія наук України. 1918–2008: до 90-річчя від дня заснування» (Київ, 2008), в написанні якого брала участь директор ІР Л.А. Дубровіна (підрозділ «Історія заснування Академії. Доленосне значення академічної моделі В.І. Вернадського»).

У контексті виконання в 2010–2012 рр. науково-дослідної роботи за темою «Створення системи інтегрованих ресурсів на рукописні фонди, рідкісні видання та книжкові колекції» були опубліковані, зокрема: каталог «Слов'янська кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Київ, 2010) (О.А. Іванова, Л.А. Гнатенко, О.М. Гальченко), де представлено кодикологічні описання 263 слов'янських рукописних книг, уривків та фрагментів XVI ст.; каталог Е.С. Клименко «Кириличні співочі рукописи монодійної традиції XII–XX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: історико-кодикологічні дослідження» (Київ, 2011), що містить наукові описи 65-ти крюкових та знаменних музичних рукописів; каталог Є.К. Чернухіна «Колекція рукописів та архів митрополита Андрея Шептицького: каталог фонду XVIII Інституту рукопису Національної

бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Київ, 2011); каталог Л.А. Гнатенко «Слов'янська кирилична рукописна книга XII–XIII ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: Каталог. Кодиколого-палеографічне та графіко-орфографічне дослідження. Палеографічний альбом» (Київ, 2012), що репрезентує наукові археографічні описання та кодиколого-палеографічне й графіко-орфографічне дослідження 12-ти кириличних пам'яток писемності XII–XIII ст. з фондів ІР; видання «Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XVIII ст. (з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського)» (Київ, 2011) (С.В. Сохань, Т.В. Міцан) з публікаціями 318 документів з унікальної збірки «книги-архіву» Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в Києві; монографія С.О. Булатової «Рукописне та книжкове зібрання баронів Шодуарів у фондах НБУВ», присвячена історії бібліофільських зацікавлень волинських баронів Шодуарів та розглядові комплексних питань з історії книги, колекціонування, книготорговельної та книговидавничої діяльності окремих осіб та видавництва, книжкового асортименту книгарень конкретних регіонів тощо.

Упродовж 2010–2012 рр. колектив ІР (Л.А. Дубровіна, О.П. Степченко, Н.М. Зубкова, С.В. Сохань, О.А. Скрипка, Ю.Б. Дудка, С.О. Булатова, О.А. Іванова, Т.В. Міцан, І.В. Клименко, Л.В. Гарбар, О.С. Боляк) брав участь у підготовці ювілейного видання «Вибрані наукові праці В.І. Вернадського», що укладалося спільно з Інститутом архівознавства НБУВ, Інститутом історії України НАН України та Архівом РАН.

У 2013–2015 рр. ІР виконував науково-дослідну роботу за темою «Кодикологічні та джерелознавчі дослідження рукописних фондів та книжкових пам'яток, формування електронного ресурсу».

Під керівництвом Л.А. Дубровіної, офіційного експерта з оцінки книжкових пам'яток, було проведено роботу з виявлення, проведення експертизи цінності, описування та укладання анотованих переліків унікальних документів XI–XIII ст., що можуть бути віднесеними до Державного реєстру національного культурного надбання (О.А. Іванова, Л.А. Гнатенко).

Вийшли друком монографія В.Е. Лось «Історія Греко-уніатської Церкви на Правобережній Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)» (Київ, 2013), присвячена комплексному дослідженню документальних джерел з історії Уніатської Церкви на теренах Правобережної України в період її входження до складу Російської імперії; монографія М.А. Філіпович «Полоцька земля в літописних та актових джерелах XI–XVI століть» (Київ, 2014) з дослідженням історії нестандартного міста (землі) в складі Давньоруської держави та Великого князівства Литовського крізь призму давньоруських зводів, литовських літописів та полоцьких актових джерел. У рамках дослідження і підготовки видань літописних пам'яток спільно з Інститутом історії України НАН України розпочато роботу з редагування тексту «Літопису Самійла Величка», визначного твору української історико-мемуарної прози XVII–XVIII ст. (О.А. Іванова, М.А. Філіпович). Світ побачив науковий каталог О.П. Степченко «Документальна спадщина П.Я. Стебницького у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Київ, 2014), в якому реконструйований архівний комплекс видатного громадського, політичного та культурного діяча України, знаного публіциста, видавця, одного з фун-

даторів Національної бібліотеки України з фондів ІР. Співробітники відділу фонду юдаїки підготували та опублікували два компакт-диски із записами єврейської народної музики з колекції єврейського музичного фольклору НБУВ – «Хасидская и клезмерская музыка из коллекции С. Ан-ского (1912–1914)» (73 звукові доріжки) та «Первая фольклорная экспедиция Моисея Береговского (1929–1930)» (33 звукові доріжки).

Л.А. Гнатенко підготувала до публікації текст рукопису Псалтиря 1865 р. в перекладі українською мовою П.С. Морачевського, що зберігається у фондах ІР, – «Псалтир. Переклад українською мовою Пилипа Морачевського (1864–1865)» (Київ, 2015).

Спільно з Інститутом історії України НАН України співробітники ІР (Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна, І.С. Корчемна) брали участь у підготовці видання «Федір Шевченко. Історичні студії. Збірка вибраних праць і матеріалів. (До 100-річчя від дня народження)» (Київ, 2014). Зокрема, було здійснено підготовку текстів оригіналів рукописів, що зберігаються у фондах ІР, до публікації.

Опубліковано науковий каталог Є.К. Чернухіна, Т.С. Горбача, О.М. Купченка-Гринчука, В.Е. Лось «Архів філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової в фондах ІР НБУВ» (Київ, 2014), де представлені описання матеріалів, що відображають життєвий та творчий шлях відомих українських учених-елліністів, їхній науковий доробок, листування тощо.

Побачив світ науковий каталог І.В. Клименко «Архів українського мистецтвознавця Б.С. Бутника-Сіверського (1901–1983) у фондах ІР НБУВ» (Київ, 2015), яким було залучено до наукового обігу документи про життя та діяльність ученого через призму його наукової спадщини.

Вийшла друком монографія С.В. Сохань «Микола Петров: життя серед книг і рукописів» (К., 2015), в якій комплексно розглянуто архівну спадщину вченого в контексті проблеми історії писемної та книжкової культури України. У виданні вміщено також каталог приватної бібліотеки М.І. Петрова, який віддзеркалює основні напрями його наукової діяльності, розкриває творчу лабораторію вченого.

Результатом багаторічної копіткої роботи колективу ІР стало науково-довідкове видання «Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: путівник» (Київ, 2015), що продовжило серію науково-довідкових видань, які розкривають склад та зміст багатопрофільних фондів Інституту рукопису НБУВ (О.П. Бодак, О.С. Боляк, С.О. Булатова, О.М. Гальченко, Т.В. Герасімова, Л.А. Гнатенко та інші).

У 2016–2018 рр. ІР НБУВ виконував науково-дослідну роботу за темою «Рукописні фонди бібліотек у системі сучасної історико-культурної комунікації».

У 2016 р. опубліковано монографію О.А. Іванової «Кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: історико-кодикологічне дослідження. Альбом філіграней» (Київ, 2016). У ній розглянуто репертуар рукописних книг на тлі історико-культурних обставин розвитку кириличної рукописної книжності XVI ст., аналізується комплекс питань, пов'язаних із атрибуцією рукописів, встановленням місця виробництва паперу з характерними філігранями, його використанням для написання рукописів у тій чи іншій країні, датуванням рукописних пам'яток тощо.

Вийшла друком монографічна праця Л.А. Гнатенко «Палеографічно-орфографічна атрибуція української кириличної рукописної книги: уставні та півуставні кодекси кінця XIII – початку XVII ст.» (Київ, 2016), де вперше запропоновані атрибуційні орфограми на рівні графічного буквеного узгодження в дублетних позиціях у хронології їхнього функціонування в книжній графіко-орфографічній системі та виведені палеографічно-орфографічні формули для уточнення датування пам'яток.

Побачила світ монографія І.С. Корчемної «Система комплектування й обліку архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Створення електронного інтегрованого ресурсу» (Київ, 2016), в якій визначено специфіку сучасного правового та нормативного забезпечення комплектування та державного обліку рукописних фондів, охарактеризовані основні облікові документи, що створюються в процесі їхнього опрацювання та комплектування, а також репрезентовано інформаційний інтегрований ресурс – базу даних «Електронна справа “Рукописний фонд”».

У монографії Є.К. Чернухіна «Архів протоієрея Трифілія Карацоглу: першоджерела з історії греків Криму та Надазов'я XVIII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Київ, 2016) з археографічними описаннями та текстами рукописних матеріалів розкриваються особливості духовно-релігійного життя кримських греків XVIII ст., а також церковної організації та побуту мешканців Маріупольської округи в перші десятиліття після переселення з Криму до Надазов'я.

Науково-довідкове видання Л.В. Гарбар «Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.): матеріали до біобібліографічного словника» (Київ, 2017) репрезентує біографічні довідки співробітників різних за статусом бібліотек України, імена котрих удалося встановити за архівними джерелами та за згадками в опублікованих документах.

Монографія Т.С. Горбача «*Inter pacem et bellum*: Польща і Німецький орден у XIII – на початку XV ст.» (Київ, 2017) стала першим україномовним синтезом з історії військово-дипломатичних відносин Польщі і Німецького ордену.

Головною метою ІР як науково-практичного підрозділу Бібліотеки в галузі наукової роботи на сучасному етапі є розвиток досліджень в області науково-дослідної, науково-методичної, науково-практичної та науково-інформаційної роботи з фондами рукописів, а також розробка проблем історії писемного джерела у всіх його формах, проявах і властивостях, вивчення основних закономірностей розвитку рукописно-книжної культури та документальної спадщини як історико-культурного феномену.

Пропаганда рукописної та документальної спадщини України здійснюється через організацію виставок, екскурсій, радіо- та телепередач. Для прикладу того, яку велику роботу в цьому напрямі виконують співробітники ІР, наведемо звітні дані за 2013–2015 рр.

Лише за цей період було підготовлено 31 тематичну документально-книжкову виставку, зокрема: «До 95-ї річниці заснування Інституту рукопису (1918–2013)», «Шевченкіана у фондах Інституту рукопису», «Стебницький Петро Януарійович (1862–1923) – український громадсько-політичний діяч, учений, публі-

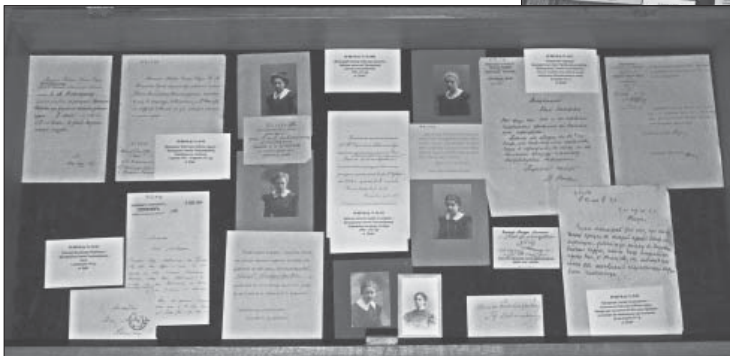
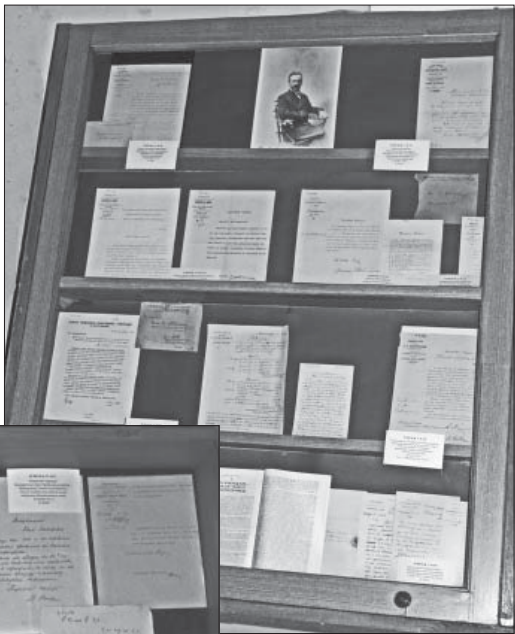
цист», «Таранушенко Стефан Андрійович (1889–1976) – мистецтвознавець, музейний працівник», «До 150-річчя від дня народження Коцюбинського Михайла Михайловича (17.09.1864 – 25.04.1913)», «Назаревський Олександр Адріанович (12.12.1887 – 30.09.1977) – український літературознавець, бібліотечний діяч, бібліограф», «Шевченківський національний заповідник», «Олександр Олесь та Олег Ольжич», «До 150-річчя від дня народження Б.Д. Грінченка», «...Ми, браття, козацького роду», «Микола Зеров: повернення із забуття. До 125-річчя від дня народження видатного українського поета», «Яворницький Дмитро Іванович (1855–1940) – історик, археолог, етнограф, фольклорист», «Попов Павло Миколайович (1890–1971) – літературознавець, фольклорист, мистецтвознавець», «Микола Васильович Левитський (1859–1836) – громадський діяч і кооператор», «Серета Антон Хомич (1890–1961) – літературознавець» та ін.

У відділі юдаїки функціонували такі тематичні документально-книжкові виставки: «Єврейський календар ха-луах ха-іврі (івр. *יְהוּדָיִם לַחַג*) у фондах відділу фонду юдаїки НБУВ», «Шолом-Алейхем (Рабинович, Шолом Нохумович – 02.03.1859, Переяслав, Україна – 13.05.1916, Нью-Йорк) – класик єврейської літератури. До 155-річчя від дня народження», «Різноманітність дитячої літератури на їдиш. 3 фондів відділу фонду юдаїки НБУВ», «Єврейська громада в роки Першої світової війни. До 100-річчя початку Першої світової війни (28 липня 1914 – 11 листопада 1918)», «Феномен Культур-Ліги (*קולטור-ליגע*): художній авангард 1910–1920-х років. Документи, дослідження, історія видавничої діяльності» та ін. Переважна більшість цих виставок представлена також і в електронному вигляді.

Візит онуки Шолом-Алейхема Бел Кауфман до НБУВ. Відділ фонду юдаїки. 1999 р.
У центрі – Бел Кауфман та заступник генерального директора Бібліотеки Л.В. Муха.

Проведено 22 оглядові екскурсії з переглядом документів ІР для студентів історичного факультету та Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; студентів історичного та філологічного факультетів Київського університету ім. Бориса Грінченка; студентів Київської консерваторії. Проведено 17 тематичних екскурсій, зокрема: «Рукописні пам'ятки: українське середньовіччя та ранній новий час» для студентів історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка; «Рукописні книги та матеріали ІР НБУВ» для аспірантів та «Київські глаголичні листки X ст. – найдавніша рукописна пам'ятка: лінгвістичні особливості» для студентів Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; «Рукописи з текстами й перекладами Нового Заповіту, грецька теологічна спадщина в ІР НБУВ» для студентів Українського гуманітарного інституту; «Ф.З. Коновалюк – художник» для співробітників НБУВ. Проводилися відкриті заняття для студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка на тему «Старослов'янська мова» тощо. Проведено екскурсію-лекцію про фонд орієталіста, славіста, історика української мови і літератури А.Ю. Кримського (1871–1942) для молодих науковців Інституту української мови НАН України.

Виставка, присвячена Є.О. Ківлицькому. 2018 р.

Відділом фонду юдаїки проведено 12 екскурсій «Зібрання юдаїки у фондах ІР НБУВ», у тому числі для науковців Національної бібліотеки Ізраїлю.

Співробітники ІР брали участь у спільних міжнародних проектах, зокрема “Міста-порти Чорного моря: розвиток, конвергенція, зв’язки. 1774–1914 рр.” під егідою Іонійського університету на о. Керкера (Грецька Республіка); з текстологічних досліджень кирилических слов’янських Євангелій Х–ХVI ст. (Лаврське Євангеліє, ХІV ст.) разом з Італійською академією наук та НАН України; з вивчення рукописної спадщини України та Македонії, що зберігається в Національній і Університетській бібліотеці “Св. Климент Охридський” та НБУВ, а також із розробки проекту та затвердження методики спільного факсимільного видання рукопису ХVI ст. “Слова монаха Дамаскина”; з розвитку українсько-білоруського культурного обміну між НБУВ та Національним мистецьким музеєм Республіки Білорусь (Оршанське Євангеліє, ХІІІ ст.), Національною академією наук Білорусі (листування М.В. Довнар-Запольського), Меморіальним музеєм ім. Максима Богдановича (автографи М. Богдановича) тощо.

У задекларований період ІР був учасником державних виставкових проєктів, зокрема: «Велике і Величне» (Київ, «Мистецький Арсенал», експонування Пересопницького Євангелія); «Віхи історії: тисячоліття української печатки» (Київ, Національний музей історії України, експонування рукопису ХVІІІ ст. «Права, по которм судится малороссийский народ») тощо.

Окрім того, окремі співробітники ІР брали участь в ювілейних заходах, присвячених 150-річчю від дня народження академіка В.І. Вернадського та 200-річчю від дня народження Т. Шевченка, в телезйомці науково-популярного документального фільму «Кобзар», у зйомці документального фільму до Дня Незалежності України, у відкритті виставки «Шевченкіана Юрія Меженка і Музею книги», у Читаннях академіка В.І. Вернадського – «Спадщина В.І. Вернадського – невичерпне джерело сучасного наукового пошуку і цивілізаційного поступу». Було виголошено серію виступів на українському радіо «Культура», зокрема в рубриці «Шедеври української культури» на тему «Специфіка роботи Інституту рукопису», в проєкті «Відродження» на тему «Архівна спадщина М.В. Левитського у фондах ІР НБУВ», на «Радио-Вести» на тему «Тевтонський орден та питання правителів-іноземців» тощо.

Видавнича діяльність ІР спрямована на впровадження в науковий обіг результатів наукових досліджень співробітників рукописного підрозділу.

Учені ІР НБУВ працюють з таких напрямів комплексних студій:

– теоретичні питання історико-кодикологічних досліджень рукописних фондів, об’єкта, предмета, методів кодикології (Л.А. Дубровіна, М.А. Філіпович, О.М. Гальченко, Л.А. Гнатенко, О.А. Іванова, С.О. Булатова, Т.О. Добрянська);

– кодикографія як методичний апарат кодикології та система комплексного наукового опису рукописних книг за формою, змістом, походженням, побутуванням та історико-культурним значенням (Л.А. Дубровіна, М.А. Філіпович, С.О. Булатова, О.А. Іванова, О.М. Гальченко, Л.А. Гнатенко, Е.С. Клименко, І.А. Сергєєва, Є.К. Чернухін);

– оздоблення рукописних книг і формалізація елементів прикрашення книги та її оправи, вивчення стильових особливостей і художньої рубрикації (О.М. Гальченко, О.А. Іванова, І.А. Сергєєва);

– кодикологічні, палеографічні, графіко-орфографічні дослідження рукописних книг та пам’яток писемності (Л.А. Дубровіна, М.А. Філіпович, О.М. Гальченко, Л.А. Гнатенко, О.А. Іванова, Є.К. Чернухін, Т.О. Добрянська, С.О. Булатова);

– питання історії і теорії археографії, камеральної археографії рукописних книг та писемних пам'яток XIV–XVIII ст. (Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіна, Е.С. Клименко, О.А. Іванова, Т.В. Міцан, С.В. Сохань);

– оправа рукописних книг і розвиток історичних форм книги, аспекти збереженості фондів рукописних книг у системі археографії та кодикології (О.М. Гальченко);

– питання кодикології та наукового описування рукописних книг різного походження: грецької і латинської рукописної книги (Є.К. Чернухін, Т.С. Горбач, І.В. Клименко); польської рукописної книги (С.О. Булатова); єврейської рукописної книги, арабських, єврейських рукописів (І.А. Сергєєва);

– дослідження рукописної книги в різні хронологічні періоди у співвідношенні із розвитком науки, культури, освіти певних історичних часів (Л.А. Гнатенко, Т.О. Бургомістренко, О.А. Іванова);

– кодикологічні дослідження української рукописної музичної книги (Е.С. Клименко);

– розвиток автоматизації та створення бази даних рукописних книг на підставі кодикологічного опису, кодикологічні аспекти створення електронних ресурсів (Л.А. Дубровіна, О.А. Іванова, О.П. Бодак, О.М. Гальченко, Л.В. Гарбар, Т.В. Герасімова);

– історія колекцій рукописних книг (С.О. Булатова, С. В. Сохань, О.А. Іванова);

– питання формування повноцінного рукописного фонду, що відображає історію, науку та культуру України від давніх часів до сьогодення (Л.А. Дубровіна, О.П. Степченко, І.С. Корчемна, Т.В. Коваль);

– організація архівного обліку документів та рукописів, що належать національним державним архівному та бібліотечному фондам за нормативами, встановленими законодавством (О.П. Степченко, І.С. Корчемна, Т.В. Коваль);

– здійснення наукової обробки особових архівів та організації рукописного фонду, довідково-пошукового апарату на рукописні матеріали (О.П. Степченко, І.С. Корчемна, І.В. Клименко, О.П. Бодак, Л.С. Щерба, С.О. Булатова, Н.М. Зубкова, Є.К. Чернухін, Т.С. Горбач, Г.Ю. Калініч, С.В. Сохань, Е.С. Клименко, О.А. Іванова, Л.В. Гарбар, Т.О. Бургомістренко, Л.А. Борисова);

– створення відповідних умов для зберігання рукописів у спеціальному сховищі, спільно з Центром реставрації та консервації НБУВ; організація контролю фізичного стану фондів;

– створення страхового фонду рукописної спадщини спільно з Інститутом інформаційних технологій НБУВ (О.П. Степченко, І.С. Корчемна, О.П. Бодак, К.В. Лобузін);

– організація спеціальної підручної довідкової бібліотеки, яка дає змогу здійснити бібліографічне забезпечення науково-дослідних, науково-методичних та науково-практичних розробок Інституту та допомагає дослідникам працювати з рукописами та документами (Т.В. Коваль, Т.І. Коростельова).

Науково-дослідні студії ІР стали основою низки дисертацій його співробітників. За 25 років існування ІР захищено 2 докторських – Л.А. Дубровіна «Кодикологія та кодикографія як спеціальні дисципліни в дослідженнях з історії української рукописної книги» (1992) та Л.А. Гнатенко «Палеографічно-орфографічна атрибуція українських кириличних уставних та півуставних кодексів кінця XIII – початку XVII ст.» (2018) та 17 кандидатських дисертацій: О.М. Гальченко «Опра-

ва українських книг та стародруків як об'єкт кодикографії» (1994), Н.М. Зубкова «Бібліотека і архів Б.Д. Грінченка як джерело з історії народної просвіти України кінця XIX – початку XX ст.» (1994), Л.А. Гнатенко «Староукраїнський правопис останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. у зв'язку з проблемою другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу (Букви на позначення голосних звуків)» (1997), О.П. Степченко «Особові архівні фонди видатних українських учених як джерело з історії організації спеціалізованих фондів Всенародної (Національної) бібліотеки України (1918–1934)» (1997), І.А. Сергєєва «Історико-книгознавчий аналіз та археографічний опис єврейських декорованих рукописних пам'яток України 18 – поч. 20 ст.» (1998), С.О. Булатова «Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських XVII – сер. XIX ст.: походження, доля та історико-книгознавча реконструкція» (1999), Є.К. Чернухін «Грецькі рукописи IV–XX ст. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: кодикологічне дослідження» (1999), О.А. Іванова «Рукописна книга XVI ст. в Україні: основні засади кодикологічного опису» (2003), М.К. Іваннікова «Кирилична рукописна книга XVII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: історико-кодикологічний опис» (2003), С.В. Сохань «Бібліотечно-археографічна діяльність М.І. Петрова (1840–1921)» (2003), Т.В. Міцан «Києво-Могилянська академія (1615–1817) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: документознавчий аналіз» (2003), І.В. Клименко «Архіви українських часописів кінця XIX – початку XX ст. ІР НБУВ як джерело з історії редакційно-видавничої діяльності» (2003), О.П. Бодак «Документальна історико-бібліографічна спадщина М.Ю. Брайчевського (1924–2001)» (2007), Е.С. Клименко «Музична крюкова рукописна книга XII – початку XX ст. в Україні: історико-кодикологічний опис» (2007), В.Е. Лось «Історія Греко-уніатської Церкви на Правобережній Україні кінця XVIII – першої половини XIX ст.: джерелознавчий аспект» (2007), І.С. Корчемна «Розвиток системи комплектування і обліку рукописних фондів бібліотек України та створення сучасних інформаційних ресурсів (1918–2009)» (2010), Л.В. Гарбар «Українські діячі та їх внесок у розвиток бібліотечної справи (1918–1941)» (2013).

За період від 1993 до 2018 р. світ побачило 22 випуски збірника наукових праць «Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів», що видається на базі ІР, за широкої участі інших наукових підрозділів НБУВ та вітчизняних і закордонних бібліотечних і архівних установ. Кожен випуск збірника становить собою презентацію суспільному загалові наукових студій, що розкривають архівну та бібліотечну спадщину України через залучення нових джерельних матеріалів. З метою реконструкції історії книжної культури України у збірнику висвітлюються різні аспекти вивчення історії та побутування рукописних книг і стародруків, спеціалізованих бібліотечних та архівних фондів; репрезентуються наукові дослідження зі спеціальних історичних дисциплін; серед публікацій документів – невідомі науці артефакти, віднайдені у фондах НБУВ, ЛННБ ім. В. Стефаника, інших книго- та архівосховищ України й зарубіжжя; науково-довідкові та науково-інформаційні матеріали – огляди фондів, археографічні та бібліографічні описи, покажчики, повідомлення, рецензії, Personalia; статті з проблем зберігання, реставрації та

консервації рукописних і книжкових фондів, а також з питань створення автоматизованих технологій обробки, описування рукописів та книг, використання інформаційно-пошукових систем у бібліотечній та архівній справі, представлення результатів формування електронних ресурсів історико-культурної спадщини тощо.

Електронні ресурси

Включення унікальних фондів IP у систему соціальних комунікацій засобами Інтернету сприяє залученню цього комплексу до вирішення наукових та культурологічних проблем сьогодення. Розуміючи це, ще наприкінці 1990-х років фахівці з інформатики НБУВ почали цікавитися досвідом національних бібліотек у формуванні електронних каталогів (ЕК) рукописної спадщини.

У процесі представлення в Інтернеті зазначених пам'яток потрібно врахувати, з одного боку, досвід бібліотек розвинених країн, а з іншого, особливості формування колекцій рукописів в Україні, що спричиняють до виникнення певних інформаційних бар'єрів між цими колекціями і дослідниками. Так, можемо говорити про часові бар'єри, що виникають як наслідок історичної зміни понять; просторові, обумовлені зростанням відстані об'єкта, який надає інформацію, від суб'єкта (дослідника), який її сприймає; та змістовні, пов'язані з неоднозначністю трактування термінів.

Включенню цієї спадщини в сучасний соціокультурний розвиток суспільства передують створення внутрішніх баз даних (БД) та реалізація онлайн-технологій репрезентації інформації щодо пам'яток української книжкової та писемної культури у формі гіпертекстової електронної енциклопедії.

Ідея розробки такої енциклопедії (В.М. Пономаренко, Т.П. Павлуша, І.А. Павлуша, Л.А. Дубровіна, Л.Й. Костенко) виникла ще в 1990-х роках, і полягала вона в наданні дослідникам знань про інформаційне середовище часу створення пам'яток східнослов'янської писемності та українського друку для сприяння у подоланні семантичного бар'єру, обумовленого віддаленістю цього середовища від сучасності.

Об'єктами писемної спадщини України були визначені пам'ятки слов'янської писемності, створені на території України. Понятійний апарат для роботи з історико-культурними фондами бібліотек включав, перш за все, термінологічну систему спеціальних історичних дисциплін, а також необхідні довідкові дані з історії України. Суб'єктами української писемної культури визначалися автори документів і організації, діяльність яких забезпечувала створення та збереження рукописів. Викладена модель онлайн-БД пам'яток східнослов'янської писемності мала структуру, що складалася з системи чотирьох інформаційно-ресурсних компонентів, зокрема:

- пам'яток писемності України (рукописи);
- тлумачення термінів книгознавчої та історичної тематики;
- осіб, які сприяли зародженню і розвитку української писемної культури (літописці, переписувачі);
- установ, що забезпечували створення та збереження рукописних книг (монастирі, бібліотеки тощо).

На жаль, у 1990-х роках перший досвід створення баз даних («Памятники письменности и печати» та електронна енциклопедія «Книжкова спадщина України») не набув належного продовження. Це пояснювалося стрімким розвитком комп'ютерних та програмних технологій, коли платформа і завдання створення бази даних на такий складний об'єкт, як рукописна книга з її розвиненою системою унікальних ознак, ускладнений проблемами остаточної формалізації, старілися, не встигаючи за бурхливим розвитком інформаційного суспільства.

У 1992 р. Державним комітетом України з питань науки та технологій при Кабінеті Міністрів України була прийнята комплексна програма «Книжкова спадщина України: створення бібліографічного реєстру та системи збереження й загальнодоступності» (ДКНТ, напрям 7.1.1.), в межах якої був започаткований проект «Архівна та рукописна Україніка». Методологією програми мав стати комплексний підхід до презентації історичної інформації в системі соціальних комунікацій, який повинен складатися з таких обов'язкових параметрів: зберігання та введення документальних ресурсів за допомогою як традиційних археографічних та бібліографічних методик, так і сучасних інформаційних технологій; формування реальних інформаційних масивів традиційного характеру (археографічних і бібліографічних інформаційних видань) і у вигляді баз даних; створення оперативного доступу та інтелектуального супроводу системи. Серед завдань програми одним із найважливіших було визнане питання про необхідність створення на державному рівні національного комп'ютерного банку «Архівна Україніка». Робоча група в складі відомих вітчизняних науковців та архівістів Г.В. Боряка, Л.А. Дубровіної, Т.М. Захарченко, К.Є. Новохатського сконцентрувала свою увагу на визначенні методологічних та науково-методичних підходів до організації та використання архівної інформації, що зберігається в архівах та рукописних підрозділах бібліотек і музеїв¹⁵⁷.

У 1990-х роках у ВР (IP) у межах проекту «Архівна і рукописна Україніка» було актуалізовано розроблення системи ЕК для РК, а також обґрунтовані теоретичні та практичні засади використання БД у кодикологічних дослідженнях (Л.А. Дубровіна, О.М. Гальченко, О.А. Іванова).

Для автоматизації результатів описування РК XVI ст. було створено БД «Кодекс». Її індивідуальна розробка пояснювалася тим великим значенням, яке має РК XVI ст. для української книжної культури, будучи тією ланкою, яка пов'язує між собою найбільш ранні писемні пам'ятки з РК XVII та XVIII ст.

Укладання БД РК XVI ст. паралельно з науковим каталогом вирішувало завдання стосовно виявлення, атрибуції, датування та аналізу РК XVI ст. у відповідності до сучасних вимог археографії.

На відміну від первинного варіанту БД «Кодекс», який становив розгорнуту деталізовану схему описування, в реальній інформаційно-пошуковій системі «Кодекс» визначені істотні дані, які повинні репрезентувати достатню узагальнену інформацію, що надавала б дослідникам основну інформацію про РК XVI ст.

¹⁵⁷ Ульяновський В.І., Дубровіна Л.А., Новохатський К.Є. Архівна та рукописна Україніка: програма виявлення, обліку, опису архівних документів, рукописних книг та створення національного банку інформації по документальних джерелах з історії України // Архівна та рукописна Україніка : матер. розширеної міжвід. наради "Архівна та рукописна Україніка", Київ, 17 жовт. 1991 р. Київ, 1992. С. 51–62; Лоцицький В.С., Боряк Г.В., Дубровіна Л.А. Національна архівна інформаційна система України і "Архівна та рукописна Україніка" // Національна архівна інформаційна система "Архівна та рукописна Україніка" і комп'ютеризація архівної справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. Інформатизація архівної справи в Україні : сучасний стан та перспективи. С. 12–18.

Створена в ІР НБУВ БД «Кодекс» практично не має обмежень ні за структурою, ні за розміром, і її наповненість залежить винятково від швидкості внесення інформації і обумовленого мінімуму даних, визначених для професійного наукового опису.

У 1999 р. в Україні була прийнята «Національна програма збереження фондів» на 2000–2005 рр., якою передбачалося укладання Державного реєстру книжкових пам'яток України як складової частини загального Державного реєстру національного культурного надбання. Національною бібліотекою як найбільшим в Україні фондоутримувачем рукописних, стародрукованих, рідкісних та цінних пам'яток були підготовлені «Методичні рекомендації для Державної реєстрації книжкових пам'яток України», які стосувалися кирилических рукописних книг та стародруків.

На сьогодні в ІР продовжується робота з удосконалення схеми БД «Кодекс» та описання слов'янських рукописних книг XVI ст. У подальшому планується створення БД слов'янських рукописних книг XVII ст., але вже на основі системи автоматизації бібліотек (САБ) «ІРБІС-64».

Значний крок на шляху залучення до широкого наукового та суспільного обігу електронного ресурсу ІР було зроблено у 2013–2015 рр., коли виконувалася науково-дослідна тема «Розвиток електронних інформаційних ресурсів рукописної та книжкової спадщини в НБУВ».

Варто відзначити, що формування електронних ресурсів відбувалося на платформі ІРБІС-64. Технологічну допомогу з адаптації програми для опису різних видів документів, для конкретних проектів надавала керівник Центру комп'ютерних технологій НБУВ К.В. Лобузїна.

У процесі роботи було здійснено науковий опис рукописних книг XVI–XVII ст., вдосконалено структуру даних відповідно до хронологічної специфіки кодексів різних періодів Середньовіччя, наповнено електронний ресурс на рукописні книги для унікальної науково-інформаційної БД «КОДЕКС : Рукописні книги»¹⁵⁸, призначеної для зберігання та використання інформації про кирилическі рукописні книги з фондів ІР. Проведено наукову атрибуцію та здійснено ґрунтовний кодикологічний опис рукописних книг кирилического письма XII–XVI ст. на основі сучасних атрибутивних кодикологічних підходів та кодикографічних методів.

Підготовка до вироблення наукового опису рукописних книг передбачає визначення назви, авторства та передачу заголовків текстів (оскільки для цього періоду характерними є рукописні книги переважно церковного походження, в яких часто не зазначено автора, немає усталених заголовків та назв, почасти титулів, а в більшості – і перших сторінок та частин тексту). Кодикологи та археографи, долучаючись до підготовки наукових описів (О.А. Іванова, Л.А. Гнатенко, О.М. Гальченко, Т.А. Бургомїстренко (Добрянська), встановили дати створення рукописних книг, зміст і склад текстів, мову, походження, локалізацію, авторів,

¹⁵⁸ Дубровина Л., Іванова О. Научное описание рукописных книг в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского и создание базы данных «Кодекс» // Архівознавство, археографія, джерелознавство. Київ, 2002. Вип. 5. С. 45–55; Іванова О.А. База даних «Кодекс» рукописної книги XVI ст. // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Київ, 2001. Вип. 6. С. 289–294; Іванова О.А. База даних рукописних кирилических книг «Кодекс» в Інституті рукописи Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Бібліотеки національних академій наук : проблеми функціонування, тенденції розвитку. Київ, 2007. Вип. 5. С. 204–216.

писців та жертводавців, почерки, матеріал письма, описали оправу, записи, художнє оздоблення, скрипторії тощо. Було складено бібліографію пам'яток.

У 2014 р. розпочалося заповнення БД відомостями про рукописну книгу XVII ст., надалі планується поповнення БД інформацією про рукописні книги XVIII ст. БД розглядається як основа Державного реєстру національного культурного надбання України, науковий ресурс з історії книги та писемності в Україні. Спочатку база створювалася на програмному забезпеченні «FoxPro», нині вона конвертована у платформу IPБІС-64, яка надає набагато більше можливостей для репрезентації системної інформації та її зберігання, а також для розширення користувацьких функцій. Укладено комплекс інструктивних документів з використання БД. Значення цих розробок і, власне, бази даних визнано науковим здобутком національного масштабу. У 2015 р. БД «КОДЕКС: Рукописні книги» офіційно зареєстровано як інтелектуальну власність НБУВ та її розробників.

Свою унікальну специфіку має БД «Фонди Інституту рукопису»¹⁵⁹. Її основна ідея – створення комплексного, взаємопов'язаного ресурсу на особові архівні фонди IP (а надалі й на колекційні фонди науково-просвітницьких установ та організацій, що зберігаються в IP; загальна кількість архівних фондів становить понад 400 комплексів). БД «Фонди Інституту рукопису» дає змогу простежити рух рукопису, починаючи від прийняття його у фонди і закінчуючи поставленням на облік. У ній відзначено особливості обліку та формування наукового опису, надається подокументна інформація про склад фонду. Наукові співробітники IP створюють та вносять до БД розширену, потрібну як для обліку, так і для використання дослідниками інформацію за окремими розділами, записами, які надалі пов'язуються в системі: «Паспорт фонду»; «Історична довідка про фонд та фондоутворювача»; «Опис фонду на рівні окремого документа» (І.С. Корчемна, О.П. Бодак, С.О. Муссель-Драгомирецька, К.В. Лобузіна).

БД «Фонди Інституту рукопису» – оригінальна розробка НБУВ у галузі архівознавства, і вона не має аналогів у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках. До неї закладено всю облікову та науково-пошукову документацію на особові архівні фонди та колекції. Облікова документація тут тісно пов'язана з процесами комплектування, рухом фондів, відомостями про фондоутворювачів, відображає склад наукових описів фондів та допоміжну інформацію. Запис «Окремий документ» виконує функції електронного каталогу на архівні описи, що надає наукову інформацію про подокументний склад рукописних фондів. Підготовка включає в себе архівний пошук, виявлення і редагування інформації; уточнення назв фондів, видів фондів; дати першого надходження; визначення меж фондів та крайніх дат документів, складу документів; характеристику фонду; обсяг фонду (кількість одиниць зберігання), історичну довідку про фондоутворювача та відомості про історію фонду. Ця база є також інтелектуальним продуктом IP.

Фахівцями IP розробляється БД «Оправи кириличних рукописних книг XIV–XVIII ст.», яка має на меті залучити до наукового обігу значний дослідницький матеріал з розвитку технології та мистецтва оправы впродовж писемного періоду історії слов'янської і, передусім, української, рукописної книги. Нині ведеться

¹⁵⁹ Корчемна І. База даних «Електронна справа рукописного фонду IP НБУВ» // Вісник Книжкової палати. Київ, 2010. № 3. С. 41–44.

робота з апробації робочих аркушів, довідково-пошукового апарату, форматів виведення даних, робочого аркуша, заповнення БД. Відсутність спеціальної термінології щодо технологій оправи, її різноаспектність, багатоваріантність термінів, розпорошення по різних історичних джерелах – усе це, з одного боку, актуалізувало, а з іншого, – ускладнило завдання створення тезауруса та підготовку тримовного (українсько-російсько-англійського) словника спеціальних ремісничих термінів, що будуть покладені в основу тезауруса БД та окремого тлумачного словника. Вже відпрацьовано структуру описової статті і робочого аркуша; розпочато тестування БД та заповнення основних рубрик, що розкривають різні аспекти і деталі оправи (О.М. Гальченко, К.В. Лобузін, Т.В. Герасімова).

Першим результатом ІР зі створення повнотекстових БД стала створена в 2009–2010 рр. бібліографічна БД «Рукописна та книжкова спадщина України»¹⁶⁰ (О.П. Бодак, К.В. Лобузін, А.О. Радзіловська). Вона відображає наукові статті, опубліковані в однойменному науковому збірнику, який видає ІР.

Започатковано проект БД «Українські діячі бібліотечної справи» (Л.В. Гарбар): підготовлено та занесено до БД біобібліографічні довідки на діячів періоду 1918–1941 рр., найбільш складного періоду, що ґрунтується на проведенні значних досліджень зі встановлення біографічної інформації не лише стосовно провідних учених, життя та діяльність яких вивчалися багатьма фахівцями, але й про менш знаних особистостей, які зробили різний за ступенем важливості внесок у розвиток бібліотечної справи України (занесено понад тисячу імен). База даних поповнюється і згодом буде виставлена на порталі НБУВ для створення загальноукраїнського ресурсу (з можливостями приєднання до бази інших бібліотек).

Продовжується наповнення БД науково-довідкових видань «Підручний фонд ІР» (О.А. Скрипка, Т.В. Коваль). Основою створення БД є зібрання з понад 4 тис. книг, зокрема спеціальних довідників, монографій з історії рукописної спадщини, публікацій рукописних пам'яток та каталогів рукописних книг, якими користуються співробітники та дослідники-відвідувачі ІР.

Систему спеціалізованих бібліографічних БД створено у відділі фонду юдаїки. Електронний ресурс відділу вирізняється своєю унікальністю, адже єврейська колекційна книга впродовж радянського періоду перебувала в стані консервації і не залучалася до наукових досліджень. Так, для створення БД «Єврейські стародруки західноєвропейськими мовами» проведено комплекс робіт із первинної атрибуції та наукового опису цих книжкових пам'яток (внесено 700 записів) (Н.О. Щеколдіна).

У процесі формування БД періодичних видань «Юдаїка-росіка» виконуються аналітичні розписи кожного примірника періодичного видання та здійснюється редагування БД для конвертації в ІРБІС-64 (вже внесено 1261 бібліографічний запис). Готується до видання каталог єврейських періодичних видань російською та українською мовами з фондів НБУВ (О.Ю. Горшихіна).

Розпочато створення нової бібліографічної БД за мовним принципом – «Періодика їдишем та івритом у збірці ВФЮ ІР» (внесено 1142 записи) – з перспекти-

¹⁶⁰ Бодак О.П. Повнотекстова база даних «Рукописна та книжкова спадщина України» як електронний науково-інформаційний ресурс Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 359–371.

вою перетворення її на повнотекстовий ресурс. Завершено роботу з виявлення, добору та підготовки для оцифрування єврейських періодичних видань України міжвоєнного періоду (загальна кількість видань – 181 назва), складено списки видань із зазначенням примірників, номерів, сторінок (О.К. Веселко).

Нещодавно започатковано БД «Стародрукована єврейська книга». Спільно з керівником Центру бібліотечних електронних ресурсів і технологій НБУВ К.В. Лобузіною створені та відпрацьовані поля опису з урахуванням мовної, колекційної специфіки видань; внесено 491 запис, відредаговано 716 записів (О.Т. Батанова, Г.А. Ривкіна). Продовжується внесення аналітичних та мистецтвознавчих описів до БД «Єврейський календар» (Г.А. Ривкіна).

Готується цінна електронна колекція «Альбоми навчальних малюнків іконописної та малярської майстерні Києво-Печерської лаври XVIII ст. («Кужбушки») в ІР НБУВ» – 25 альбомів (приблизно 2000 графічних аркушів). Уже проведено комплексний науковий опис друкованої графіки XVI–XVIII ст. із встановленням авторства твору, дати, сюжету, техніки виконання, стану збереження, напрацьовується спеціалізований електронний ресурс, що включатиме в себе як науковий опис, так і зображення малюнків (Н.О. Щеколдіна).

Порівняно новою формою електронних ресурсів, що здобула визнання і прихильність користувачів, стали електронні тематичні виставки. Співробітники ІР підготували понад 40 віртуальних виставок, які ґрунтуються на достовірних джерелах – історико-культурних рукописних фондах. Необхідну інформацію можна віднайти в архіві виставок на порталі НБУВ.

Окрім бібліографічних БД, достатньо глибоких та своєрідних за структурою опису документів, здійснено відбір найцінніших пам'яток та підготовлено наукові метадані для «Цифрової бібліотеки», а також галереї проектів «Електронної світової бібліотеки», «Золотої бібліотеки Євразії», які теж представлені на порталі НБУВ.

Заключне слово

Підсумовуючи сторічну діяльність Інституту рукопису як одного з найбільш знакових підрозділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, можемо констатувати, що він пройшов складний, проте дуже продуктивний шлях свого розвитку, адже для того, щоб зібрати адекватний за значенням та обсягами рукописний фонд іншим книгосховищам світу знадобилося не одне і не два століття.

Формуванню рукописного фонду світового рівня в Національній бібліотеці України сприяли як суб'єктивні, так і об'єктивні фактори. З одного боку, участь у створенні національної книгозбірні брала видатна плеяда вітчизняних учених та громадських діячів, які мали досвід та чітке розуміння того, якою має бути національна бібліотека з її рукописним відділом. З іншого, державна ідеологія націоналізації бібліотечних зібрань та історичних колекцій дореволюційних державних, громадських та релігійних установ дозволила зосередити в стінах Бібліотеки найвідоміші пам'ятки писемної та друкованої спадщини як України, так і всього світу.

Науково-методична політика, вибудована першими завідувачами ІР – Г.П. Житецьким, П.М. Поповим, М.В. Геппенером, стала основою діяльності відділу

на довгі роки. Вона полягала в збиранні та вивченні рукописної продукції творчого характеру – власне рукописної україніки, а також манускриптів інших народів.

Рукописний фонд Бібліотеки, що розпочинався з одиничних надходжень, нині сягає майже півмільйона одиниць зберігання, які складають національне надбання та гордість України. Це – зібрання рукописних книг, особові архівні фонди та документальні колекції, що репрезентують вітчизняну та світову історію. Отож основними завданнями Інституту рукопису є подальше комплектування фонду, науково-технічне опрацювання документів, залучення їх до наукового та суспільного обігу, забезпечення збереженості рукописних пам'яток історії та культури. Як наслідок, в Інституті отримані значні наукові результати з розробки фундаментальних питань з історії книжно-рукописної культури України, що визначали розвиток науки та освіти, формування національного менталітету українського народу впродовж багатьох століть. Також здійснюються ґрунтовні та багатоаспектні джерелознавчі, кодикологічні й книгознавчі дослідження рукописних фондів, що репрезентують розвиток культури та науки інших народів світу.

Це супроводжується створенням багатомовного науково-пошукового та довідкового апарату на ці фонди, підготовкою наукових каталогів та покажчиків писемних джерел як українського та загальнослов'янського походження, так і грецьких, латинських, арабських, єврейських за різні хронологічні періоди, укладанням науково-інформаційних довідників та археографічних реєстрів рукописних фондів, формуванням електронних ресурсів.

Інститут рукопису є не лише джерельною рукописною базою для підтримки гуманітарних досліджень історичного минулого України, але й фундатором нового історико-джерелознавчого напряму наукової діяльності Національної академії наук України, пов'язаного зі всебічною розробкою проблем рукописної та документальної спадщини.

Вивчення рукопису та історичного документа як об'єкта досліджень та суб'єкта історичного процесу, типології та класифікації рукописів, їх джерельних, ідеологічних, естетичних, трансляційних та інших функцій, створення інформаційних масивів для вивчення системи наукових знань та духовного розвитку суспільства – все це закладає основи для майбутнього створення фундаментальної історії рукописно-книжної традиції та історії книги й документа.

**Видання відділу рукописів /
Інституту рукопису
(1918–2018)**

Видання відділу рукописів 1918–1991	91
Видання Інституту рукопису 1992–2018	97
Електронні ресурси на CD-ROM	115
Збірник наукових праць ІР НБУВ	119

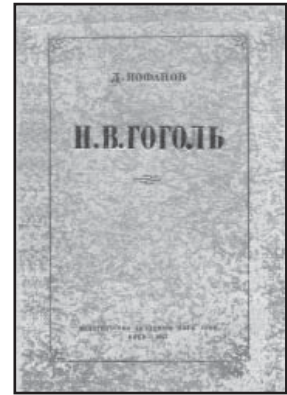

1951

Иофанов Д. Н.В. Гоголь. Детские и юношеские годы. Киев : Изд-во АН УССР, 1951. 431 с. : ил.

В основу дослідження були покладені переважно матеріали з колекції «Гоголіана», що зберігається у відділі рукописів Державної публічної бібліотеки УРСР і містить автографи творів та листи М.В. Гоголя, документи родового архіву Гоголів-Яновських та архівів учбових закладів, де вчився Гоголь, а також критичну, мемуарну та іншу літературу, присвячену життєвому та творчому шляху письменника. Автор також репрезентував й нові документи та матеріали, виявлені як у ДПБ УРСР, так і в архівах м. Ніжина, які дозволили поглибити знання про ранній період життя та діяльності М.В. Гоголя.

1952

Описание автографов Н.В. Гоголя [из фонда отдела рукописей ГПБ УССР] / сост. И.В. Шубинский ; отв. ред. С.О. Петров ; ред. А.А. Назаревский. Киев : Изд-во АН УССР, 1952. 78 с.

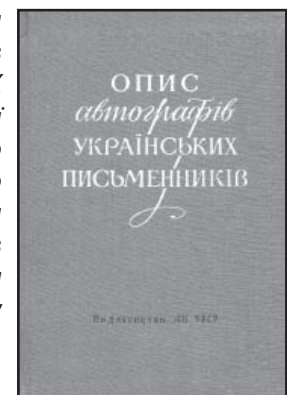
У виданні наведені описання 78 автографів М.В. Гоголя, які зберігаються у відділі рукописів Державної публічної бібліотеки УРСР.

1959

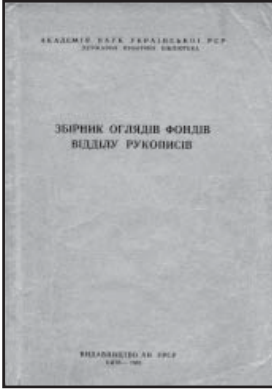
Опис автографів українських письменників (XIX – початок XX ст.) [з фонду відділу рукописів ДПБ УРСР] / АН УРСР. Держ. публ. б-ка ; уклад. А.Г. Адаменко, Д.М. Іофанов, З.В. Кирилюк, О.К. Олійниченко, Й.В. Шубинський ; відп. ред. Є.П. Кирилюк. Київ : Вид-во АН УРСР, 1959. 215 с.

До каталогу увійшли понад 800 автографів оригінальних та перекладних творів, статей, нотаток, записників, листів та записок українських письменників XIX і першої чверті XX ст., що зберігаються у відділі рукописів Державної публічної бібліотеки Академії наук УРСР. В основу опису покладено не одиницю зберігання, в якій подекуди зосереджено декілька автографів, а кожну творчу одиницю. Матеріали подані в хронологічному порядку. Твори письменників систематизовані за жанрами, в межах жанрів – за хронологією. Листи до різних осіб розміщені в алфавітному порядку адресатів, в кожній групі – за хронологією.

1962

Збірник оглядів фондів відділу рукописів / АН УРСР, Держ. публ. б-ка ; [ред. М.П. Візир].
Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. 116 с.

Зміст: Візир М.П. Архів Василя Васильовича Капніста. С. 5–18; Адаменко А.Г. Архів Олександра Івановича Олеся (Кандиби). С. 19–28; Лисоченко І.Д. Архів Фортеці святої Єлизавети. С. 29–35; Шубинський Й.В. Архів Агафангела Юхимовича Кримського. С. 36–48; Лисоченко І.Д. Архів Одеського товариства історії та старожитностей. С. 49–61; Адаменко А.Г. Тарас Григорович Шевченко у матеріалах відділу. С. 62–82; Петров С.О. Прижиттєві видання Т.Г. Шевченка у фондах ДПБ АН УРСР. С. 83–91; Візир М.П. Л.М. Толстой і духовна цензура. С. 92–100; Петров С.О. В.В. Капніст (до питання перекладу і видання «Ябеды» польською мовою). С. 101–108; Візир М.П. Віктор Михайлович Васнецов у матеріалах відділу. С. 109–115.

1966

Т.Г. Шевченко в епістолярії відділу рукописів // АН УРСР. Центр. наук. б-ка ; упоряд. А.Г. Адаменко, М.П. Візир, І.Д. Лисоченко, Й.В. Шубинський ; відп. ред. Ф.К. Сарана. Київ : Наук. думка, 1966. 492 с.

Збірник містить неопубліковані та маловідомі листи сучасників Т.Г. Шевченка, а також діячів науки і культури пізнішого періоду (1842–1917 рр.), в яких ідеться про життя і творчість поета та його оточення, історію окремих рукописів і видань творів, а також про боротьбу, що точилася навколо спадщини Т.Г. Шевченка в дожовтневу добу.

1969

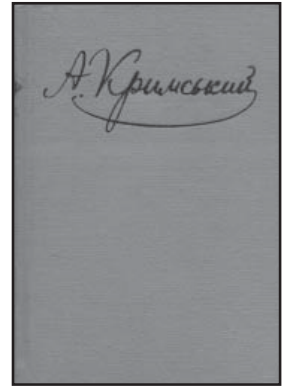
Геппенер М.В., Візир М.П., Шубинський Й.В. Слов'янські рукописи XI–XIV ст. у фондах відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української РСР : огляд, опис, публікація / відп. ред. О.А. Назаревський. Київ : Наук. думка, 1969. 152 с. : іл.

Перший випуск опису рукописів Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української РСР охоплює порівняно невеликий (28 позицій) комплекс найдавніших слов'янських рукописів до XIV ст. включно, що в кількісному відношенні становлять лише частину колекції слов'янських рукописних книг, виявлених у фондах відділу рукописів ЦНБ.

Кримський А.Ю. Твори : в 5-ти томах. Т. 5, кн. 2 : Листи з Сирії та Лівану (1869–1898) / упоряд. та прим. М.П. Візира; ред. тому С.Д. Зубков. Київ : Наук. думка, 1973. 336 с.

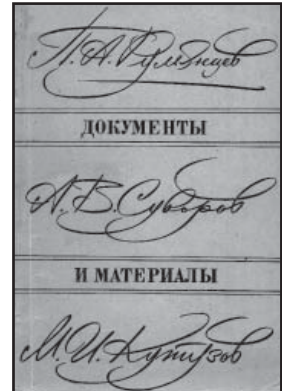
Другу книгу п'ятого тому складляють листи А. Кримського з Сирії та Лівану, адресовані рідним – батькі Юхиму Степановичу, братові Юхиму Юхимовичу, його дружині Марії Фердинандівні та старшій сестрі Марії Юхимівні. Листи вперше репрезентовані за авторизованим машинописом з відділу рукописів ЦНБ АН УРСР, звіреним з автографами, які зберігаються в архіві А.Ю. Кримського у відділі рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР та у відділі рукописів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР.

1974

П.А. Румянцев, А.В. Суворов, М.И. Кутузов : док. и материалы / АН УССР. Центр. науч. б-ка; сост. : Н.П. Визирь, И.В. Шубинский ; отв. ред. В.И. Шелудченко. Киев : Наук. думка, 1974. 88 с.

У збірнику вперше представлені шістьдесят шість документів, що стосуються життя та діяльності видатних російських полководців П.О. Румянцева, О.В. Суворова, М.І. Кутузова і зберігаються у відділі рукописів Центральної наукової бібліотеки Академії наук УРСР. Збірник споряджений іменним та географічним покажчиками, термінологічним словником, переліком документів, ілюстрований портретами полководців та фотокопіями окремих документів.

1975

Крымский А.Е. Письма из Ливана (1896–1898) / АН СССР. Ин-т востоковедения ; АН УССР. Центр. науч. б-ка ; сост. : Н.П. Визирь, И.М. Смилянская. Москва : Наука, 1975. 344 с.

У виданні представлені листи відомого українського сходознавця і письменника А.Ю. Кримського, в яких йдеться про уклад життя та побут ліванського народу, стан громадської думки Лівану кінця ХІХ ст. З 143 листів, відібраних автором власноруч для друку в 30-ті роки ХХ ст., в цьому виданні публікуються (частково в скороченні) 123. Це листи до рідних, більшу частину з яких становлять листи до брата вченого Юхима Юхимовича, з яким А.Ю. Кримського пов'язувала дружба. На жаль, основна частина оригіналів листів не збереглася. До нас дійшли тільки 32 оригінали, які зберігаються в архіві А.Ю. Кримського у відділі рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР та у відділі рукописів Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР. Тексти інших листів відтворюються за машинописними авторизованими копіями з фонду відділу рукописів ЦНБ.

1982

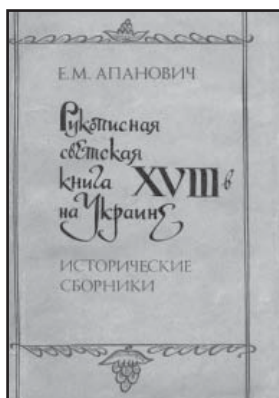
Фонди відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР : зб. наук. пр. / АН УРСР. Центр. наук. б-ка. Київ : Наук. думка, 1982. 155 с.

Зміст: Лисоченко І.Д. Дмитро Олександрович Граве. С. 4–12; Маркітан Л.П. Олександр Іванович Душечкін. С.12–24; Лисоченко І.Д. Костянтин Григорович Воблий. С. 24–32; Брусиловська Ф.А. Огляд фонду Лучицького Івана Васильовича (2.VI.1845 р. – 22.VIII.1918 р.). С. 33–56; Брусиловська Ф.А. Огляд архіву Українського науково-дослідного інституту книгознавства (УНІК). С. 56–69; Попова Л.І. Матеріали про учасників конкурсу на спорудження пам'ятника Т.Г. Шевченка у Києві (1910–1914). С. 69–97; Адаменко А.Г., Воронкова Т.І. Всеукраїнське музичне товариство ім. М.Д. Леонтовича. С. 97–116; Персидська-Герасимова Н.О. Рукописи багатоголосних творів XVII–XVIII ст. у фондах відділу рукописів ЦНБ Академії наук УРСР. С. 116–129; Ясиновський Ю.П. Нотні рукописи у фондах ЦНБ АН УРСР (Ірмологіони). С. 130–154.

1983

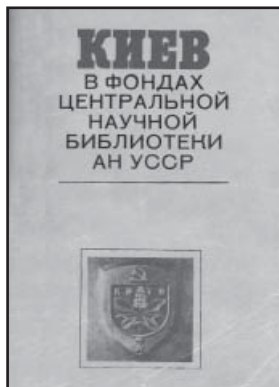
Апанович Е.М. Рукописная светская книга XVIII ст. на Украине : исторические сборники / АН УССР. Центр. науч. б-ка ; отв. ред. Н.Н. Розов. Киев : Наук. думка, 1982. 222 с.

Монографія присвячена одному з популярних у XVIII ст. в Росії та Україні видів світської рукописної книги – історичним збірникам. Досліджується історія створення рукописних історичних збірників, їхній склад та соціальна спрямованість, читацьке коло, а також визначається їхнє значення як історичних джерел. Базою для дослідження стали рукописні фонди Центральної наукової бібліотеки АН УРСР, використані також історичні рукописні збірники українського походження з бібліотек та архівів Москви, Ленінграда, Харкова. Виявлено понад 20 нових, невідомих раніше списків історичних творів XVIII в., що вперше залучаються до наукового обігу.

1984

Київ в фондах Центральної наукової бібліотеки АН УССР : сб. науч. тр. / АН УССР. Центр. науч. б-ка ; редкол. : Н.П. Визирь, Б.П. Ковалевский (отв. ред.), П.А. Сотниченко. Киев : Наук. думка, 1984. 182 с.

Розглянуті унікальні фонди ЦНБ з історії, економіки, культури Києва. Вперше залучаються до наукового обігу стаття Ф.Л. Ернста про київську архітектуру XVII ст., оригінальні рисунки та текстовий матеріал Де ла Фліза про Київ, а також економічне описання Київської губернії та Києва, укладене О.О. Масловським у 1805 р.

1988

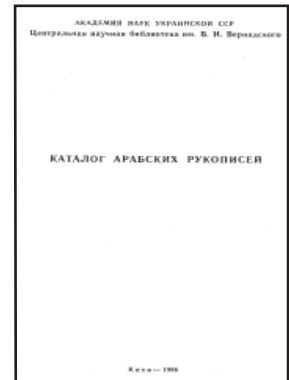
Ελληνικά χειρόγραφα στην Κεντρική βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Επιστημών του Κιέβου (5^{ος} – 19^{ος} αιώνας). Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, 23 Νοεμβρίου – 31 Δεκεμβρίου : [Κατάλογος έκθεσης] / Ακαδημία επιστημών της Ουκρανικής Δημοκρατίας της Σοβιετικής Ένωσης. Κεντρική επιστημονική βιβλιοθήκη Β.Ι. Βερνάντσκι. Υπουργείο Πολιτισμού – Βυζαντινό Μουσείο Υπεύθυνη Μ. Αχειμάστου-Ποταμιάνου, Κείμενα Λ.Α. Ντουμπρόβινα, Ε.Μ. Γκάλτσενκο. Επιμέλεια κειμένων Ν.Ι. Σέντσενκο. Αθήνα, 1988. 23 σ.

Κατάλογος έκθεσης ελληνικών χειρογράφων (V–XIX αιώνα) από τη βιβλιοθήκη του Β.Ι. Βερνάντσκι του ΑΝ ΥΡΣΡ (μ. Κιїв), που εκτέθηκαν στο Βυζαντινό Μουσείο (μ. Αθήνα) 23 Νοεμβρίου – 31 Δεκεμβρίου 1988 π.

Κατάλογος αραβικών χειρογράφων από τη βιβλιοθήκη του Β.Ι. Βερνάντσκι του ΑΝ ΥΡΣΡ : κατάλογος / συντ. Α.Β. Σαβτσένκο ; отв. ред. Л.А. Дубровина. Киев, 1988. 63 σ.

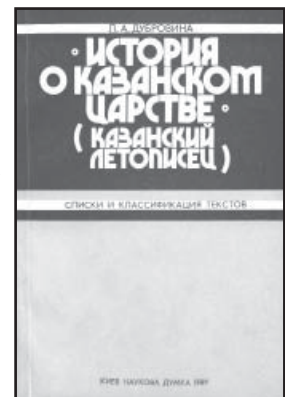
У каталозі наведено описання 60-ти арабських рукописів, що зберігаються у відділі рукописів ЦНБ ім. В.І. Вернадського.

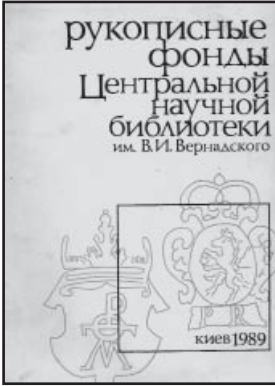
1989

Дубровина Л.А. История о Казанском царстве: (Казанский летописец) : списки и классификация текстов / АН УССР. Центр. науч. б-ка ; отв. ред. С.М. Каштанов. К. : Наук. думка, 1989. 192 с.

У монографії розглядаються списки видатної пам'ятки середньовічної публіцистичної думки, надано їхні кодикологічний та палеографічний описи. На основі історико-текстологічного аналізу запропоновано нову класифікацію списків за типами, редакціями, ізводами. Висвітлені основні етапи становлення тексту, виходячи з внутрішнього розвитку та зовнішньополітичної діяльності Руської держави та України в XVII–XVIII ст.

Рукописные фонды Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского АН УССР : сб. науч.тр. / АН УССР. Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского ; отв. ред. Н.П. Визир. Киев : Наук. думка, 1989. 128 с. : ил.

Содержание: Апанович Е.М. Рукописные материалы В.И. Вернадского в фондах Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского АН УССР. С. 5–17; Адаменко А.Г. Материалы личного архивного фонда Н.Ф. Беляшевского (1897–1926). С. 18–24; Воронкова Т.И. Архив Александра Адриановича Назаревского (1887–1977). С. 25–39; Нимчук В.В. Киевские глаголические листки: история открытия и изучения. С. 39–53; Мороз Т.И., Попов Ю.П. Оптические методы исследования Киевских глаголических листков. С. 53–58; Нимчук В.В., Визирь Н.П., Попов Ю.П., Зыков Г.А. Лазерные исследования Киевских глаголических листков. С. 59–64; Челига И.П. Уникальный памятник украинского языка – Пересопницкое евангелие. С. 64–78; Дубровина Л.А. Списки Казанского летописца в отделе рукописей ЦНБ АН УССР. С. 78–93; Горобец В.И. Филигранные на бумаге украинских рукописей XVIII в. (Материалы к отечественному своду водяных знаков). С. 93–117; Левочкин И.В. Киевские книгописные мастерские XI в. и Изборник Святослава 1073. С. 118–124.

1991

Документальні матеріали М.С. Грушевського у фондах Відділу рукописів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН УРСР : каталог / АН УРСР. Археогр. коміс. ; Центр. науч. б-ка ім. В.І. Вернадського ; уклад. С.М. Кіржаєв ; відп. ред. М.І. Сенченко ; наук. ред. Л.А. Дубровіна ; ред.-археограф О.Д. Василюк. Київ, 1991. 114 с. (Науково-довідкові видання з історії України. Вип. 16).

До каталогу увійшли оригінальні матеріали з творчої спадщини видатного вченого і громадського діяча України М.С. Грушевського – наукові праці і літературні твори, окремі документи науково-організаційної діяльності, фотографії, листи, автографи. Більша частина документальних матеріалів залучається до наукового обігу вперше.

Грецькі актові документи та листи з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського Академії наук України : кат. рукописів XVI–XIX ст. / АН УРСР. Центр. науч. б-ка ім. В.І. Вернадського; уклад. Є.К. Чернухін ; наук. ред. Л.А. Дубровіна ; відп. ред. В.І. Ульяновський. Київ, 1991. 54 с.

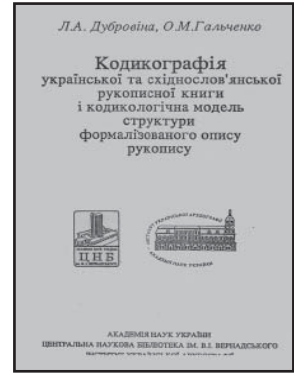
До каталогу увійшли автентичні церковно-правові і приватні документи XVI–XIX ст., копії законодавчих актів і грамот XIV ст., листування ієрархів Православної Церкви та інші документи, що містять цінні відомості з точки зору палеографії, сфрагістики та інших спеціальних історичних дисциплін. Переважна частина рукописів залучається до наукового обігу вперше.

1992

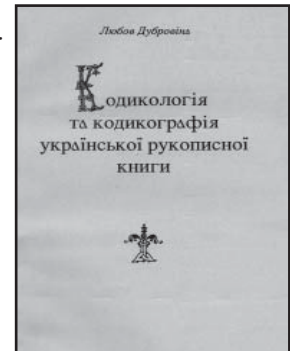
Дубровіна Л.А., Гальченко О.М. Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії ; авт. та уклад. Л.А. Дубровіна, О.М. Гальченко, за участю О.А. Іванової ; вступ. ст. Л.А. Дубровіної ; відп. ред. О.С. Онищенко. Київ, 1992. 152 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика. Вип. 9).

Висвітлено теоретичні та науково-практичні проблеми опису української рукописної книги в контексті історико-кодикографічного дослідження книжкової писемної культури; визначено місце та роль кодикографії як науки джерелознавчого та книгознавчого циклів, її об'єкт і предмет як складової частини кодикології та камеральної археографії. Запропоновано розгорнуту інформаційну археографічну і кодикологічну модель опису у вигляді деталізованої ієрархічної структури. До видання запропоновано бібліографічний список науково-методичної літератури з різних аспектів опису східнослов'янських рукописних книг.

Дубровіна Л.А. Кодикологія та кодикографія української рукописної книги / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії ; відп. ред. О.С. Онищенко. Київ, 1992. 262 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика. Вип. 13).

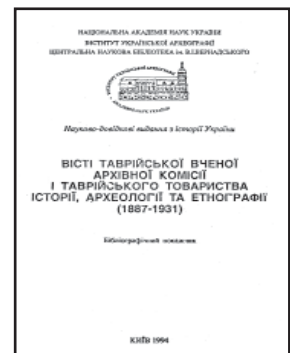
Розглянуто теоретичні і методологічні засади кодикології та кодикографії, зокрема обґрунтовується поняття «рукописна книга» як комплексне історичне джерело, окреслюються об'єкт і предмет української кодикології та кодикографії, визначається їхнє місце серед наук джерелознавчого та книгознавчого циклів. Запропоновано археографічну, кодикологічну і документально-інформаційну моделі рукописних книг та методику їхнього кодикографування.

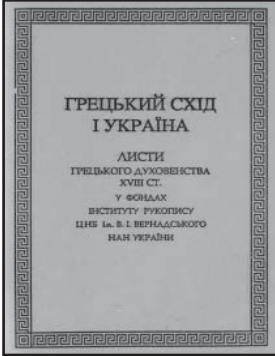
1994

Вісті Таврійської вченої архівної комісії і Таврійського товариства історії, археології та етнографії (1887–1931) : бібліогр. покажч. / НАН України. Ін-т укр. археографії ; Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад. Людмила Шаріпова ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 1994. 160 с. (Науково-довідкові видання з історії України. Вип. 29).

Покажчик охоплює всі статті та публікації «Известий Таврической ученой архивной комиссии», а також «Известий Таврического общества истории, археологии и этнографии» (товариство наслідувало діяльність комісії). Довідник містить хронологічний покажчик випусків «ИТУАК»-«ИТОИАЭ», алфавітний покажчик авторів та публікацій, який, у свою чергу, супроводжується іменним, географічним і предметним покажчиками, покажчиком осіб, що зображені на портретах, а також список скорочень, використаних при складанні довідника.

Грецький Схід і Україна : листи грецького духовенства XVIII ст. в фондах Інституту рукопису ЦНБ ім. В.І. Вернадського / НАН України. Ін-т укр. археографії ; Ін-т історії України ; Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; передм. і перекл. Є.К. Чернухіна. Київ, 1994. 91 с. (Джерела з історії Церкви в Україні).

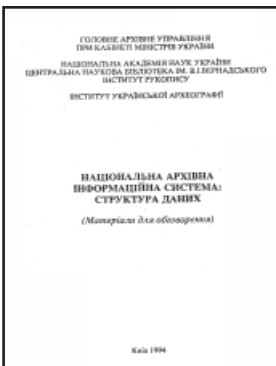
Робота присвячена питанню греко-українських відносин XVIII ст. Вперше публікуються листи представників грецького духовенства до київських митрополитів Рафаїла Заборовського і Арсенія Могілянського, а також лист епископа Катерини в Києві; репрезентовані біографічні відомості про митрополитів Рафаїла і Арсенія.

Б.Д. Грінченко. Документи і матеріали з фондів Інституту рукопису ЦНБ ім. В.І. Вернадського НАН України : покажчик / НАН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії ; упоряд. Н.М. Зубкова. Київ, 1994. Вип. 1 : Віршовані твори. 244 с. (Науково-довідкові видання з історії України. Вип. 38).

Запропоновано подокументний опис віршованих творів українського поета та прозаїка, драматурга та перекладача, критика та літературознавця, фольклориста та етнографа, організатора видавничої та журналістської справи, педагога Б.Д. Грінченка, оригінали яких зберігаються в Інституті рукопису ЦНБ ім. В.І. Вернадського НАН України. Покажчик укладений за жарново-хронологічним принципом, в основу покладено принцип єдності документів. Видання супроводжується алфавітним покажчиком творів.

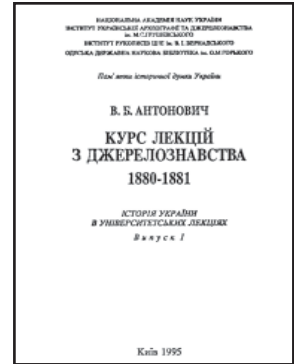
Національна архівна інформаційна система: структура даних (Матеріали для обговорення) / Голов. арх. управління при Кабміні України, НАН України; НБУ ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису; Ін-т укр. археографії та джерелознавства; укл. Л.А. Дубровіна, за участю О.В. Соханя. Київ, 1994. 46 с.

Пропоновані матеріали призначені для попереднього обговорення структури архівного опису для створення зведеної Національної архівної інформаційної системи (НАІС), яка є частиною Державної програми «Архівна та рукописна Україніка», що виконується за Постановою Держкомітету з питань науки та технологій при Кабінеті Міністрів України від 4 травня 1992 р., № 12. НАІС орієнтована на збирання інформації про архівні документи та рукописи в архівній, бібліотечній та музейній системах України та за її межами. Структура даних відображає склад, порядок і наповнення основних рубрик опису, що оформлюється фахівцями при описуванні документа або групи документів (справа, серія, група, фонд) для формалізованого уявлення про архівну інформацію з метою введення до комп'ютерного банку даних НАІС.

В.Б. Антонович. Курс лекцій з джерелознавства. 1880–1881 (Історія України в університетських лекціях. Вип.1) / АН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Ін-т рукопису ЦНБ ім. В.І. Вернадського, Одеська держ. наук. б-ка ім. О.М. Горького ; упоряд., передм., прим. О. Василюк. Київ, 1995. 108 с. (Пам'ятки історичної думки України).

«Курс лекцій з джерелознавства» проф. В.Б. Антоновича – перша узагальнююча праця з джерелознавства історії України. Вона складається з п'яти основних розділів, у яких розглядаються: джерела західноруської історії, козацькі літописи, офіційні документи, приватні видання та іноземні джерела (твори письменників XVII століття, мемуари мандрівників та громадських діячів). ... Минуло понад сто десять років з того часу, як видатний учений і педагог читав ці виклади студентам Київського університету, їх літографоване видання уже давно стало бібліографічною рідкістю. Наведений текст лекцій друкується сучасною російською мовою. До нього додано примітки (пояснення згадуваних подій, осіб, видань), зміст (складений за текстом). Вміщуються також список скорочень, індекс особових та географічних назв. Але й сьогодні лекції не втратили своєї пізнавальної вартості. Вони допомагають глибше пізнати історію українського народу.

1995

Просвітителі Кирило і Мефодій у писемних джерелах Інституту рукопису ЦНБ НАН України : кат. рукописів другої половини XV – першої чверті XX ст. / НАН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; уклад., передм. Л.А. Гнатенко ; вступ. ст. П.С. Соханя ; відп. ред. П.С. Сохань, О.С. Онищенко. Київ, 1995. 113 с., 16 вклейок. (Науково-довідкові видання з історії України. Вип. 40).

Репрезентовані археографічні описання рукописів про просвітителів Костянтина-Кирила Філософа і Мефодія, єпископа Моравського, зокрема житій, сказань, текстів з літописів, хронографів та інших оповідних джерел у списках другої половини XV – першої чверті XX ст., а також творів Кирила Філософа, авторських і приписуваних. Запропоновано бібліографію історіографічних та літературознавчих праць XIX – першої чверті XX ст., присвячених дослідженню проблем, пов'язаних із життям та діяльністю Кирила і Мефодія.

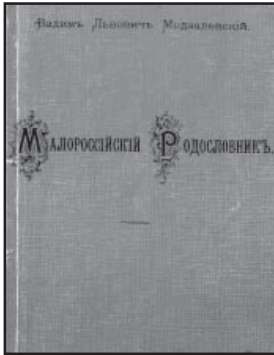
1996

Де ля Фліз Д.П. Альбоми / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Каф. укр. культури та етнографії ім. Гуцуляків Ун-ту Альберти (Канада) ; редкол. П. Сохань (голова), Г. Боряк, К. Вислобоков, Л. Дубровіна та ін. ; передм. В. Наулка, В. Горленка. Київ, 1996. Т. 1. 254 с. (Серія «Етнографічно-фольклорна спадщина»).

У першому томі вперше в повному обсязі наводиться унікальний етнографічний і краєзнавчий опис Київщини і прилеглих теренів з рукописних альбомів («Етнографічні описи...», «Костюми селян Державних маєтностей...» та ін.) відомого дослідника середини XIX ст. Де ля Фліза. Альбоми супроводжуються оригінальними кольоровими малюнками, які не втратили пізнавального значення дотепер.

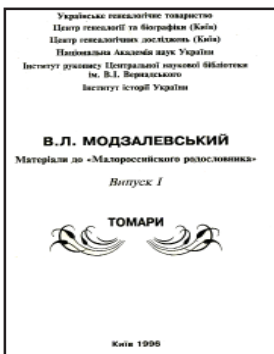

Модзалевський В.Л. Малоросійський родословник / Укр. генеалог. т-во ; Центр генеалогії та біографістики ; Центр генеалог. дослідж. НАН України ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; упоряд. С.В. Шурляков ; редкол.: В.В. Кривошея, В.В. Томазов, С.В. Шурляков. Київ, 1996. Т. 5, вип. 1. 96 + I-II с.

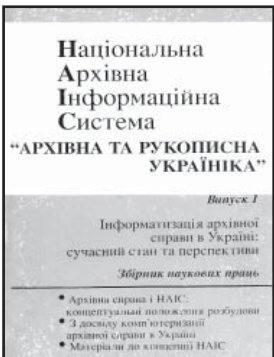
Початок публікації архівного п'ятого тому унікальної праці відомого українського історика і генеалога Вадима Львовича Модзалевського – «Малоросійський родословник», що досі лишався в рукопису. До першого випуску увійшли родовідні розписи шести українських дворянських родів – Танських, Тарасевичів, Тарновських, Тернавіотів, Томар і Троицьких.

Модзалевський В.Л. Матеріали до «Малоросійського родословника», вип. 1 : Томари / Укр. генеалог. т-во ; Центр генеалогії та біографістики ; Центр генеалог. дослідж. ; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т історії України ; упоряд. та нарис В.В. Томазова. Київ, 1996. 40 с.

Перша спроба видання досі неопублікованих родовідних розписів, зроблених видатним українським істориком, мистецтвознавцем та громадським діячем В.Л. Модзалевським до «Малоросійського родословника», фундаментальної праці з генеалогії українських старшинських родів. Випуск, присвячений роду Томар, містить не тільки працю В.Л. Модзалевського, але й матеріали до родоводу, що залишилися поза увагою вченого.

Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка» і комп'ютеризація архівної справи в Україні : зб. наук. праць. Вип. 1: Інформатизація архівної справи в Україні: Сучасний стан та перспективи / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Центр. наук. б-ка ім. В. І. Вернадського, Ін-т рукопису, Голов. арх. управління при Кабміні України, УДНДІАСД; редкол: О.С. Онищенко (голов. ред.), Б.В. Іваненко, В.С. Лозицький, П.С. Сохань, Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк, В.П. Ляхоцький, М.Л. Скірта (відп. секр.). Київ, 1996. 308 с.

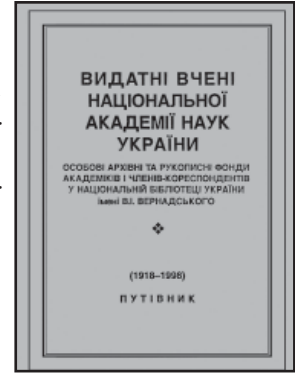

Перший випуск збірника статей та методичних документів присвячений розробці проблеми інформатизації архівної справи, теоретичним, науково-методичним аспектам проблеми створення Національної архівної інформаційної системи. У ньому вміщені теоретичні статті, огляди існуючих в Україні баз даних, а також науково-методичні матеріали: технічне завдання, бібліографія з питань архівних дескриптивних міжнародних стандартів і правил архівної каталогізації для комп'ютерних систем, опису архівних колекцій, фондів тощо.

1998

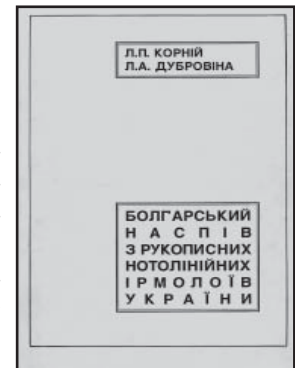
Видатні вчені Національної академії наук України : особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Ін-т архівознавства ; уклад. О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич та ін. (розд. 1); В.Г. Врублевський, О.М. Закусило та ін. (розд. 2) ; передм. Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Путра ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), В.Г. Врублевський, С.Г. Даневич (секр.), Л.А. Дубровіна (заст. голови), Н.М. Зубкова, О.І. Путро (заст. голови). Київ, 1998. 307 с.

Висвітлено склад і зміст документів особових архівних фондів академіків та членів-кореспондентів Національної академії наук України, що зберігаються у фондах Інституту рукопису та Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського і відклялися в результаті цілеспрямованої збирацької діяльності Бібліотеки за 80 років.

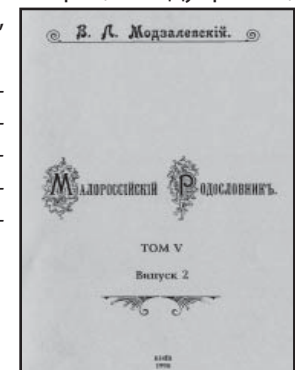
Корній Л.П., Дубровіна Л.А. Болгарський наспів з рукописних нотолінійних Ірмолоїв України кінця XVI–XVII ст. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; М-во культури і мистецтв України ; Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського ; передм. П.С. Соханя ; відп. ред. О.С. Онищенко ; упоряд., розшифровка, підготов. нотних матеріалів до видання, покажч. Л.П. Корній ; кодикологічне дослідж. та археогр. опис нотолінійних Ірмолоїв Л.А. Дубровіної ; ред. словесних текстів піснеспівів болгарського наспіву Г.П. Півторака. Київ, 1998. 324 с.

Репрезентовано церковні монодичні (одноголосі) піснеспіви болгарського наспіву, зафіксовані в українських та білоруських нотолінійних Ірмолоях кінця XVI–XVII ст. з книгосховищ Києва та Львова. Подано дослідницькі матеріали про болгарський наспів та кодикологічне дослідження, археографічний опис нотолінійних Ірмолоїв, з яких узяті зразки болгарського наспіву.

Модзалевський В.Л. Малоросійський родословник / Укр. генеалог. т-во ; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; Ін-т історії України / редкол.: Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна, В.В. Томазов, С.В. Шуряков ; упоряд. В.В. Томазов. Київ, 1998. Т. 5, вип. 2. 96 с.

Публікація архівного п'ятого тому «Малоросійського родословника» – унікальної праці відомого українського історика і генеалoga Вадима Львовича Модзалевського. В другому випуску містяться родовідні розписи шести українських дворянських родів: Тризн, Троцин, Троцьких, Троцьких-Сенютовичів, Туманських, Туранських.

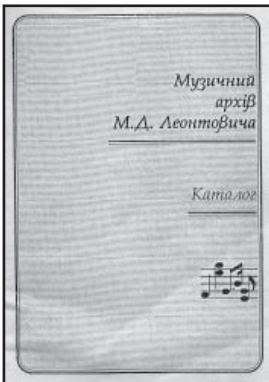
1999

Де ля Фліз Д.П. Альбоми / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Каф. укр. культури та етнографії ім. Гуцуків Ун-ту Альберти (Канада) ; редкол.: П. Сохань (голова), Г. Боряк, Я. Шашкевич, І. Дивний, Л. Дубровіна та ін. Київ, 1999. Т. 2. 687 с. (Серія «Етнографічно-фольклорна спадщина»).

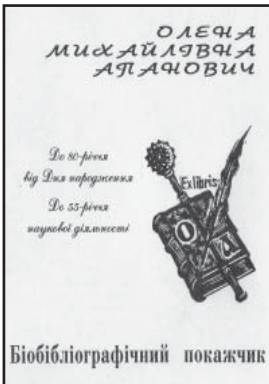
У другому, заключному, томі видання «Д.П. де ля Фліз. Альбоми» представлено його найфундаментальніший твір «Медико-топографічний опис... Київської округи. 1854» (1245 стор. рукописного тексту), в якому розглянуто вплив на здоров'я людини оточуючого природного середовища, особливості господарської діяльності і культури людності.

Музичний архів М.Д. Леонтовича : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; М-во культури і мистецтв України. Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського ; уклад. Л.П. Корній, Е.С. Клименко ; вступ. ст. Л.П. Корній (опис духовних творів), Е.С. Клименко (опис світських творів) ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 1999. 114 с. (З історії музичної спадщини України).

Пропоноване видання – каталог, складений з археографічних описів нотних рукописів духовних і світських творів класика української музики кінця XIX – початку XX ст. М.Д. Леонтовича (зустрічаються твори й інших композиторів, що були серед його матеріалів), які зберігаються у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Подані описи чистових автографів, чернеток, ескізів, варіантів, редакцій творів композитора. Створенню каталогу передували археографічне й текстологічне дослідження рукописів.

Олена Михайлівна Апанович : бібліогр. покажч. : (до 80-річчя від дня народж. і 55-річчя наук. діяльності) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т рукопису, Ін-т історії України; упоряд. С. Даневич; авт. вступ. ст. Л. Дубровіна, В. Гром. Київ: Вид-во імені Олени Теліги, 1999. 80 с.

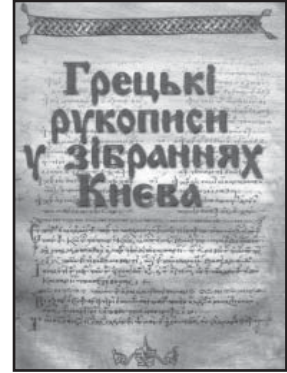

Висвітлено життєвий і науковий шлях Олени Михайлівни Апанович, історика, письменниці, лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка, лауреата наукової нагороди Фундації Антоновичів (США), і подаються бібліографічний та алфавітний покажчики її праць.

2000

Грецькі рукописи в зібраннях Києва / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; Ін-т історії України ; Гарвардський ун-т ; Дамбартон Оукс ; упоряд. Є. Чернухін ; редкол.: І. Шевченко (голова), Е.Л. Кінен, О. Онищенко, Г. Боряк, М. Дмитрієнко, Л. Дубровіна. Київ ; Вашингтон, 2000. 384 с.

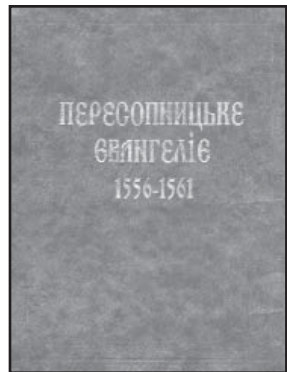
У каталозі представлено понад 450 грецьких рукописів IV–XX ст. з колекцій Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, Національного історико-культурного заповідника «Києво-Печерська лавра» та Центрального державного історичного архіву України в Києві. З представлених в каталозі 455 рукописів – 447 з колекції Інституту рукопису НБУВ.

2001

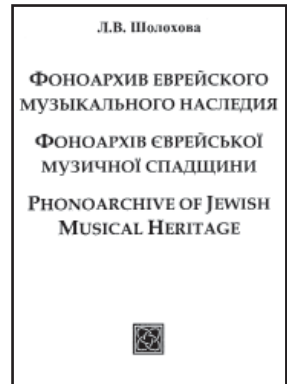
Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр. : транслітерований текст : словопоказчик / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. мови ; Укр. мовно-інформ. фонд ; вид. підгот. І.П. Чепіга, за участю Л.А. Гнатенко ; наук. ред. В.В. Німчук ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна (заст. голови), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова, В.В. Німчук, М.М. Пещак, Р. Процик, В.М. Русанівський, В. А. Широков. Київ, 2001. 703 с, 36 іл.

Пересопницьке Євангеліє – визначна пам'ятка української мови та книжкового мистецтва XVI ст. загальнослов'янського значення – уперше публікується в повному обсязі. Це – один з перших перекладів українською мовою канонічного євангельського тексту. Видання супроводжується науковими дослідженнями про рукопис та повним словопоказником з вичерпною граматичною характеристикою кожної словоформи та її локалізацією в тексті.

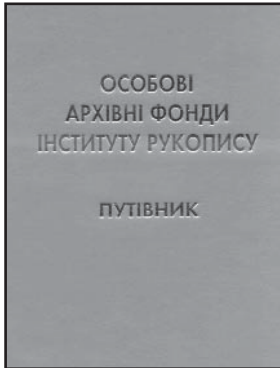
Шолохова Л.В. Фоноархів єврейської музичної спадщини : колекція фонограф. записів євр. фольклору з фондів Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : анот. кат. фоноциліндрів та нотних і текстових розшифровок / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна (заст. голови), В.Ю. Омельчук, І.Б. П'яковський, О.І. Мурзіна, І.А. Сергєєва. Київ, 2001. 843 с. (рос. мовою).

Каталог унікальної колекції фонографічних валиків, яка зберігається в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського, репрезентує музичний фольклор євреїв Східної Європи. Вперше вводиться в науковий обіг значний за обсягом матеріал, зібраний під час етнографічних експедицій під керівництвом видатних діячів єврейської культури С. Ан-ського (1911–1914) та М. Береговського (1929–1947) на території України та Білорусі. До фоноархіву увійшли також фоноциліндри з приватних колекцій композитора Ю. Енгеля і фольклориста З. Кісельгофа, матеріали слухача Курсів сходознавства І. Лур'є з Палестини.

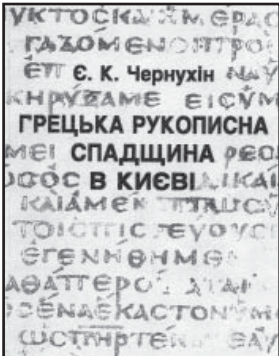
2002

Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; кол. наук.-довідкове вид. ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Г.В. Боряк, С.Г. Даневич (відп. секр.), Л.А. Дубровіна (заст. відп. ред.) Н.М. Зубкова, Т.І. Ківшар, С.Г. Кулешов, В.Ю. Омельчук, Ю.А. Пінчук, П.Т. Тронько. Київ, 2002. 768 с.

У Путівнику містяться дані про склад і зміст 264-х особових архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. Серед документів – рукописи наукових і творчих праць фондоутворювачів (бібліографічні покажчики, персонологічні матеріали), біографічні матеріали, матеріали службової та громадської діяльності, листування. Проаналізовано особливості організації рукописного й особових архівних фондів. Вміщено список фондів, які перебувають у процесі опрацювання.

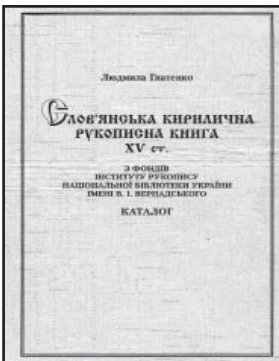
Чернухін Є.К. Грецька рукописна спадщина в Києві : історіографія та огляд матеріалів IV–XX ст. / НАН України. Ін-т історії України ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Держкомархів України ; відп. ред. О.С. Онищенко. Київ, 2002. 326 с : іл.

Видання присвячене комплексному аналізу київських бібліотечних зібрань, у складі яких міститься близько 500 грецьких рукописів IV–XX ст. Висвітлюється історія надходження грецьких матеріалів, розглянуто основні кодикологічні та археографічні характеристики, типологія, генеза грецьких кодексів та локалізація історичних районів побутування грецьких матеріалів в Україні. У додатках представлено археографічний опис документів XVI–XX ст., зокрема з історії українсько-грецьких зв'язків і перебування греків на українських теренах.

2003

Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), М.Ф. Дмитрієнко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, В.В. Німчук. Київ, 2003. 194 с : [158 с. іл.].

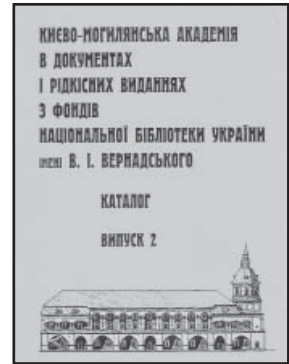

Репрезентовано археографічні описання 57-ми слов'янських рукописних кодексів та уривків XV ст. кириличного письма, виконані з урахуванням сучасних досягнень археографії, палеографії, кодикології та кодикографії, а також досліджень середньовічних південно- та східнослов'янських графіко-орфографічних систем. Видання супроводжується розширеним науково-довідковим апаратом та ілюстраціями зі зразками текстів, почерків та записів XV–XVI ст.

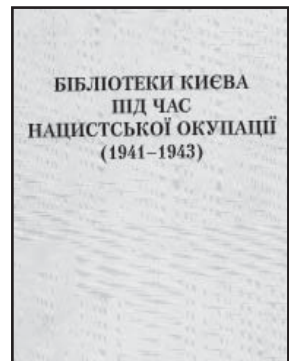
Києво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 2 : Документи з історії Києво-Могилянської академії за матеріалами фондів Інституту рукопису (1615–1817) : анот. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; археогр. опрацювання Т.В. Міцан; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), О.С. Боляк (відп. секр.), В.С. Брюховецький, Н.М. Зубкова, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, П.Т. Тронько, З.І. Хижняк. Київ, 2003. 479 с.

Репрезентовано документи про діяльність першого навчально-просвітницького закладу України – Києво-Могилянської (Київської) академії, зокрема універсали гетьманів про надання прав Києво-Братському монастирю, грамоти і привілеї російських царів, польських королів, духовні заповідати на користь Академії, матеріали навчального процесу, фінансово-економічні документи, витяги та виписи різноманітного характеру з інших джерел, які мають відношення до історії існування та діяльності Академії.

Бібліотеки Києва в період нацистської окупації (1941–1943): дослідж. : анот. покажч. : публ. док. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису, Ін-т укр. археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Держкомархів України, Центр. держ. арх. вищих органів влади та упр. України; уклад. Л.А. Дубровіна, Н.І. Малолетова; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, О.О. Маврін, Н.В. Маковська, Н.І. Миронець, В. Ю.Омельчук, Роман Процик, П.С. Сохань. Київ, 2004. 813 с. («Серія: Бібліотеки України під час Другої світової війни»).

Висвітлено проблеми бібліотек у контексті війни, основні напрями нацистської політики в галузі культурного освоєння окупованих територій, організації «захисту» та переміщення книжкових культурних цінностей, аспекти використання архівних документів, подано структуру Оперативного штабу рейхсляйтера Розенберга, Рейхс-міністерства окупованих східних областей та Рейхскомісаріату України; представлено публікації документів про нацистську діяльність щодо бібліотек у Києві періоду нацистської окупації 1941–1943 рр., які зберігаються в київських архівах.

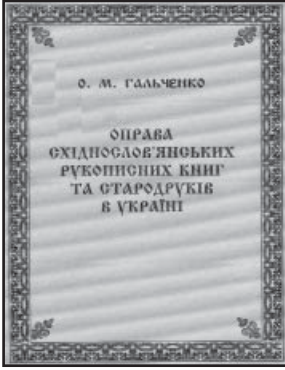
Істину встановлює суд історії: збірник на пошану Федора Павловича Шевченка: в 2-х т. Київ, 2004. Т.1: Джерела / УНДІАСД, Ін-т рукопису НБУВ, Ін-т археології, Ін-т історії України НАН України; упоряд.: С. Батуріна, Г. Боряк, І. Корчемна, Л. Дубровіна, І. Матяш, О. Титаренко; вступ. сл. Д. Табачника; відп. ред. Г. Боряк. Київ, 2004. 782 с. (Архівні та бібліографічні джерела української думки. Вип. 10).

Перший том збірника, що виходить у світ з нагоди 90-річчя від дня народження видатного українського історика, члена-кореспондента НАН України Федора Павловича Шевченка. Публікуються спогади учнів і колег ученого; документи про його життя, наукову й організаційну діяльність; щоденникові нотатки 1942–1944, 1968–1977 рр.; окремі концептуальні, теоретичні та історіософські праці, що були видрукувані впродовж 1959–1968 рр.; першу (1966) та останню (1992) статті Ф.П. Шевченка про М.С. Грушевського; повну бібліографію праць ученого; перевидання тексту монографії О.М. Апанович про Ф.П. Шевченка (2000).

2005

Гальченко О.М. Оправа східнослов'янських рукописних книг та стародруків в Україні : історія, структура, опис / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2005. 375 с.: іл.

Висвітлено розвиток східнослов'янського інтролігаторства взагалі і українського зокрема; запропоновано хронологію української оправи на підставі двох конструктивних технік оправлення, що побутували на східнослов'янських землях; виділено ознаки, за якими можна з певним ступенем вірогідності здійснювати визначення локалізації та датування оправ. Видання супроводжується рисунками, фотографіями; укладений словник інтролігаторських термінів.

2006

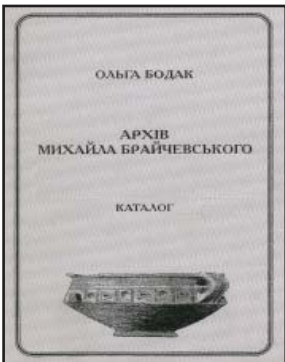
Булатова С.О. Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2006. 332 с. : іл.

Розглянуто історію бібліотечного зібрання роду польських магнатів Яблоновських, що зберігається у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, зокрема його походження, формування та розвиток протягом XVII–XX ст. Встановлено науково-культурні уподобання різних представників роду Яблоновських – власників бібліотеки – та зв'язок з наповненням книжкового фонду. Здійснено спробу реконструкції складу зібрання в різні періоди, для чого проведено аналіз першоджерел з українських і польських книго- та архівосховищ. Видання супроводжується описаннями власницьких книжкових знаків на примірниках зібрання.

2007

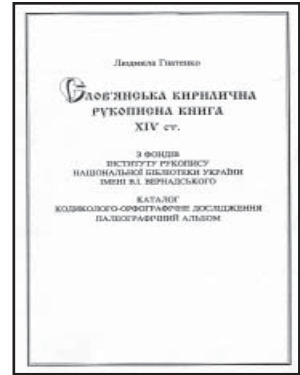
Бодак О.П. Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Л.М. Яременко, Н.М. Зубкова, О.П. Степченко, С.О. Булатова, С.В. Сохань, С.Г. Даневич (відп. секр.). Київ, 2007. 409 с.

Висвітлено зміст та склад архівної спадщини відомого українського історика, культуролога, філософа, громадського діяча М.Ю. Брайчевського, що зберігається в Інституті рукопису НБУВ. Переважна більшість документів з особового фонду М.Ю. Брайчевського залучається до наукового обігу вперше. Видання супроводжується іменним, географічним покажчиками, а також покажчиком установ та організацій.

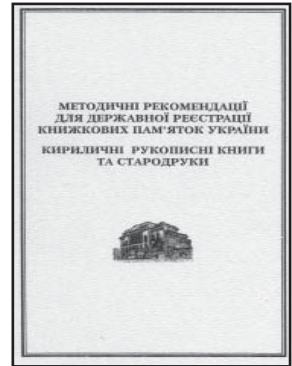
Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XIV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог : кодиколого-орфографічне дослідж. : палеограф. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), В.В. Німчук, С.Г. Даневич (відп. секр.), Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова. Київ, 2007. 264 с. : іл.

Репрезентовано археографічні описання та кодиколого-орфографічне дослідження 35-ти слов'янських кириличних рукописних кодексів та уривків XIV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Видання супроводжується розширеним науково-довідковим апаратом та палеографічним альбомом, в якому вміщено в хронологічній послідовності 59 ілюстрацій зі зразками текстів та почерків писців усіх рукописів.

Методичні рекомендації для державної реєстрації книжкових пам'яток України: Кириличні рукописні книги та стародруки / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського; уклад. Н.П. Бондар, Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, О.А. Іванова; передм. Л.А. Дубровіна, Г.І. Ковальчук. Київ, 2007. 134 с.

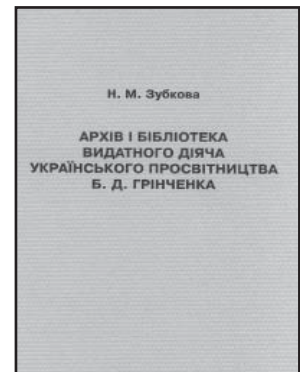
Висвітлено загальні методичні засади та рекомендації щодо заповнення бази даних кириличних рукописних книг (XI–XIX ст.) та стародрукованих видань (XV–XVIII ст.) для Державного реєстру книжкових пам'яток України; запропоновано методику та методологію археографічного та бібліографічного описування рукописних книг і стародруків.

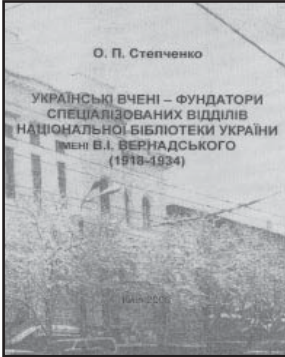
2008

Зубкова Н.М. Архів і бібліотека видатного діяча українського просвітництва Б.Д. Грінченка з фондів НБУВ / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2008. 178 с.

Здійснено джерелознавче і книгознавче дослідження архівної та бібліотечної спадщини видатного діяча українського просвітницького руху України кінця XIX – початку XX ст. Б.Д. Грінченка. Архів та книжкове зібрання Б. Д. Грінченка розглянуті як комплексне культурно-історичне явище, вивчені їхні місце і роль у формуванні духовності українського суспільства. Висвітлено шляхи впровадження Б.Д. Грінченком ідеї народної освіти через розвиток національної мови, його внесок у теорію і практику бібліотечної та видавничої справи в Україні. Встановлено основні напрями діяльності просвітницьких установ України кінця XIX – початку XX ст.

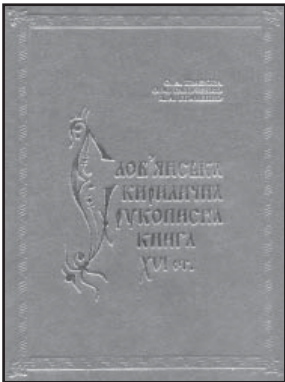
Степченко О.П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2008. 217 с.

Висвітлено історію формування рукописних і книжкових фондів НБУВ, зокрема її спеціалізованих підрозділів у період 1918–1934 рр., на підставі особових архівів видатних українських учених В.Ф. Іваницького, Є.О. Ківлицького, А.С. Криловського, С.І. Маслова, що зберігаються в Інституті рукопису НБУВ. Проаналізовано особливості формування, структуру, наповнення та склад рукописно-книжкового фонду НБУВ даного періоду. Визначено місце та роль архівної спадщини вчених у розкритті історії НБУВ.

2010

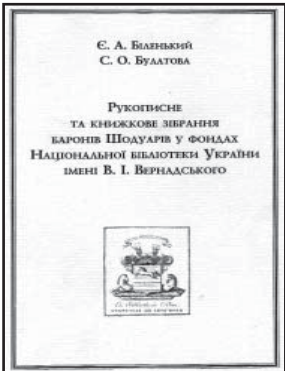
Іванова О.А., Гальченко О.М., Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : наук. кат. : палеограф. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Н.М. Зубкова (заст. голови), Г.В. Боряк, Г.І. Ковальчук, В.Ю. Омельчук, Г.В. Папакін, О.О. Хамрай. Київ, 2010. 791 с. : іл.

У каталозі представлено кодикологічні описання 263 слов'янських рукописних книг, уривків та фрагментів XVI ст. кирилично-го письма, які зберігаються у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Описання здійснені з урахуванням сучасних досягнень археографії, палеографії, філігранознавства, кодикології та кодикографії. У статтях, розміщених в алфавітно-хронологічній послідовності, розкрито зміст пам'яток, наведено дані про стан збереження, художнє оздоблення, оправи пам'яток, подані записи щодо історії рукописів, старі шифри, штампи тощо. Каталог супроводжується кількома покажчиками: за фондами, хронологічним, писців, іменним, географічним, наклейок, старих шифрів і штамтів. У палеографічному альбомі подано зразки почерків XVI ст. всіх рукописів у послідовності їхнього розміщення в каталозі.

2011

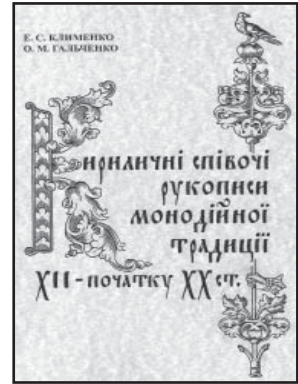
Біленький Є.А., Булатова С.О. Рукописне та книжкове зібрання баронів Шодуарів у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2011. 251, [2] с. : іл.

Монографія присвячена історії рукописного та книжкового зібрання роду баронів Шодуарів, що зберігається у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Висвітлюється походження, формування та розвиток зібрання протягом XVIII–XX ст. – у період приналежності його різним представникам роду, встановлені їхні науково-культурні уподобання і зв'язок з наповненням книжкового фонду. Приділяється увага складові та змісту бібліотеки в Івниці в різний час, аналізу шляхів комплектування та історико-культурному значенню зібрання. У дослідженні репрезентований значний обсяг першоджерел з книго- та архівосховищ України й Польщі.

Клименко Е.С., Гальченко О.М. Кириличні співочі рукописи монодійної традиції XII – початку XX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : іст.-кодикологічне дослідж. : каталог : палеоogr. альб. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Н.М. Зубкова (заст. голови), Г.І. Ковальчук, С.Г. Кулешов, В.Ю. Омельчук, Г.В. Папакін, Н.А. Шип. Київ, 2011. 305 с. : іл.

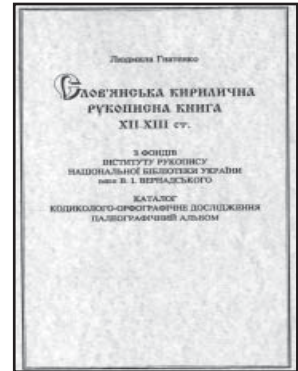
Видання присвячене історико-кодикологічному дослідженню та науковому опису музичних кириличних рукописних книг, що зберігаються у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Розглянуто основні кодикологічні та археографічні характеристики співочих книг, визначено їхні специфічні риси, пов'язані з графічними особливостями письма, правописом гімнографічних текстів, структурною типологією, нотаціями та музичними особливостями. У Каталозі наведено науковий опис 65 співочих рукописних книг монодійної традиції (безлінійних та нотолінійних), який подано в хронологічно-алфавітній послідовності, розкрито зміст та наведено структурно-типологічні характеристики пам'яток, а також зазначені музичні особливості. Каталог супроводжується покажчиками: за фондами, назв рукописів, хронологічним, іменним, географічним, а також указаних розспівів, наспівів та інших музичних версій піснеспівів.

2012

Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XII–XIII ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог : кодиколого-палеоogr. та графіко-орфоogr. дослідж. : палеоogr. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Н.М. Зубкова (заст. голови), Г.В. Боряк, Г.В. Папакін, О.О. Хамрай. Київ, 2012. 154 с. : 52 іл.

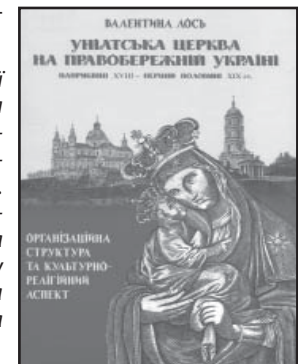
У виданні представлено наукові археографічні описи та кодиколого-палеографічне й графіко-орфографічне дослідження 12-ти кириличних пам'яток писемності XII–XIII ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, здійснені з урахуванням сучасних досягнень археографії, палеографії, кодикології та кодикографії, а також досліджень давніх південно- та східнослов'янських графіко-орфографічних систем. Подано науково-довідковий апарат та палеографічний альбом, в якому вміщено 52 ілюстрації. Повністю публікуються тексти всіх найдавніших кириличних уривків, що зберігаються в Інституті рукопису НБУВ.

2013

Лось В.Е. Уніатська Церква на Правобережній Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX ст. : організаційна структура та культурно-релігійний аспект / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2013. 300 с.

Книга присвячена комплексному дослідженню історії Уніатської Церкви на теренах Правобережної України в період її входження до складу Російської імперії. На основі змістовного архівного матеріалу розглядається організаційна структура Церкви та її зміни залежно від церковно-релігійних курсів російських імператорів. Значно більше уваги приділено внутрішньому становищу Церкви, зокрема детально аналізується освітня, інтелектуальна та душпастирська діяльність уніатського духовенства. В окремому розділі розглядається складне питання релігійної культури та народної релігійної свідомості уніатів, що мали значний вплив на формування ідентифікації населення.

2014

Степченко О.П. Архівна спадщина П.Я. Стебницького у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк (відп. секр.), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, С.Г. Кулешов, В.Ю. Омельчук. Київ, 2014. 464 с. : іл.

Науковий каталог уперше реконструює в одному виданні всю архівну спадщину видатного громадського, політичного та культурного діяча України П.Я. Стебницького, що зберігається у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Залучені до нього документи особового фонду діяча, а також ті, що розпорошені по різних архівах Інституту, є ґрунтовною джерельною базою для вивчення постаті П.Я. Стебницького. Каталог містить описання документальних комплексів, що надають інформацію про наукову та творчу працю знаного українця, його біографію, участь в українському національному русі. Розділ «Документи з громадсько-політичного, культурного та освітнього життя українства кінця ХІХ – 20-х років ХХ ст.» репрезентує матеріали, що є дотичними до особистості П.Я. Стебницького, проте дозволяють глибше дослідити його багатогранний національно спрямований життєвий шлях.

Філіпович М.А. Полоцька земля в літописних та актових джерелах ХІ–ХVІ століть / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2014. 204 с.

Книгу присвячено дослідженню історії нестандартного міста (землі) в складі Давньоруської держави та Велико-го князівства Литовського. В монографії крізь призму давньоруських зводів, білорусько-литовських літописів та полоцьких актових пам'яток розглянуто принципи творення образу Полоцької землі в літописному наративі та актах. Особливу увагу приділено дослідженню «Повісті про Полоцьк» у легендарній частині другого літописного зводу Велико-го князівства Литовського. На матеріалах полоцьких актових джерел здійснено спробу реконструювати соціально-політичну модель Полоцької землі в складі Велико-го князівства Литовського.

Чернухін Є.К., Горбач Т.С., Купченко-Гринчук О.М., Лось В.Е. Архів філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової у фондах ІР НБУВ : біогр. дослідж. : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк, Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, С.Г. Кулешов, В.Ю. Омельчук, О.П. Степченко. Київ, 2014. 304с. : іл.

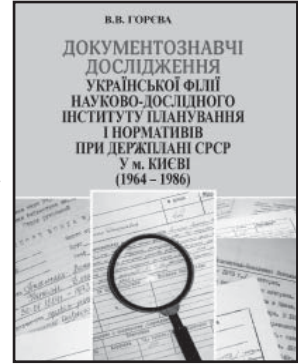

Пропонований каталог репрезентує архівну спадщину видатних українських філологів-елліністів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової, що зберігається у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. У виданні представлені археографічні описання документів, що відображають життєвий та творчий шлях фондоутворювачів, їхній науковий доробок, листування тощо. Подано також описання документів, що стосуються діяльності інших осіб, які формували наукове, культурне та літературне тло епохи. Документи фонду можуть слугувати ґрунтовною джерельною базою для багатовекторних досліджень в галузі лінгвістики, епіграфіки, топоніміки, історії мови та літератури, зокрема греків південно-східної України.

2015

Горєва В.В. Документознавчі дослідження Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР у м. Києві (1964–1986) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. С.Г. Кулешов. Київ, 2015. 160 с.

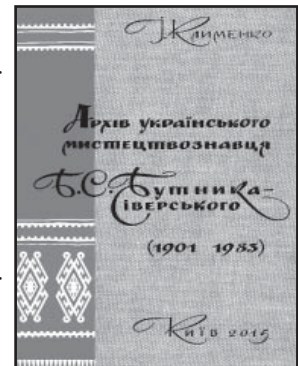
У монографії комплексно висвітлено діяльність Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР у м. Києві в сфері економічних та інформологічних напрямів документознавчих досліджень, здійснених на прикладі державних, наукових установ, підприємств, організацій УРСР у 1964–1986 рр. На основі проведеного історіографічного аналізу наукової продукції цієї інституції репрезентуються розвідки фахівців філії з організації діловодства та його механізації, дослідження питань уніфікації та стандартизації управління, розроблення та удосконалення ними класифікаторів з питань діяльності апаратів управління та документування управлінської інформації.

В
И
Д
А
Н
Я

І
Н
С
Т
И
Т
У
Т
У

Р
У
К
О
П
И
С
У

1
9
9
2
–
2
0
1
8

Клименко І.В. Архів українського мистецтвознавця Б.С. Бутника-Сіверського (1901–1983) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : біогр. дослідж. : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. С.В. Сохань. Київ, 2015. 464 с. : 50 іл.

Видання репрезентує архівну спадщину видатного українського мистецтвознавця Б.С. Бутника-Сіверського, що зберігається у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. У Каталозі представлені документи особового фонду вченого, які висвітлюють основні етапи життєвого шляху, наукову та громадську діяльність Б.С. Бутника-Сіверського і є важливим джерелом для вивчення історії українського образотворчого мистецтва, зокрема народного декоративного мистецтва, агітаційно-масових форм мистецтва, історії монументального мистецтва, мистецької спадщини Т.Г. Шевченка, художньої критики тощо.

Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; кол. наук.-довідкове вид. ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова (заст. голови), О.С. Боляк (відп. секр.), С.Г. Кулешов, Г.В. Папакін, С.В. Сохань, О.П. Степченко, Н.А. Шип. Київ, 2015. 328 с.

Путівник продовжує серію науково-довідкових видань, що розкривають склад та зміст багатoproфільних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Дане видання репрезентує колекційні фонди світських та релігійних установ, організацій, навчальних закладів, установ культури, просвітницьких товариств, документи яких з тих чи інших причин були передані на зберігання до НБУВ. Описові статті надають інформацію про власне фондоутворювачів, історію надходження колекцій до Бібліотеки, склад та зміст документів колекційних фондів, літературу про фонди.

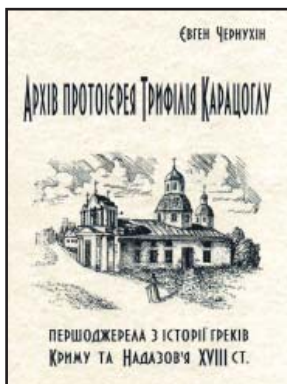
Сохань С.В. Микола Петров : життя серед книг і рукописів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2015. 412 с.

У монографії комплексно досліджено наукову діяльність філолога, історика, археографа, книгознавця, професора Київської духовної академії, завідуючого Церковно-археологічним музеєм, академіка ВУАН М.І. Петрова. Архів та бібліотека вченого розглядаються в контексті вивчення історії писемної та книжкової спадщини України. Використавши широку джерельну базу, розглянуто внесок М.І. Петрова у розвиток польової, камеральної та едиційної археографії, формування рукописно-книжкових колекцій і зібрань Церковно-археологічного музею, бібліотеки КДА, організації власного бібліотечного зібрання та архіву, що зберігаються у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. У виданні проаналізовано інтелектуальне оточення М.І. Петрова, його наукові контакти. Досліджено науково-організаційну роботу вченого в Церковно-археологічному товаристві, участь в археологічних з'їздах, наукових товариствах, архівно-археографічних комісіях.

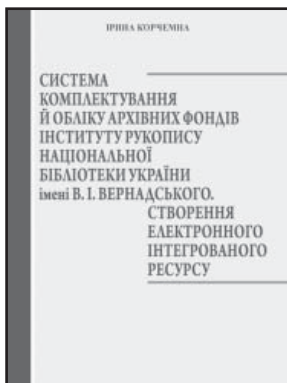
2016

Чернухін Є. Архів протоієрея Трифілія Карацоглу : першоджерела з історії греків Криму та Надазов'я XVIII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України імені В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. О.О. Хамрай. Київ, 2016. 320 с., іл.

У науковому дослідженні представлені археографічні описання та тексти рукописних матеріалів, що належали протоієреєві Трифілію Карацоглу, одному з духовних керівників греків, які були переселені з Криму до Надазов'я в 1778–1780 рр. Документи, складені новогрецькою, російською та тюркськими мовами, розкривають особливості духовно-релігійного життя кримських греків XVIII ст., а також церковної організації та побуту мешканців Маріупольської округи в перші десятиліття після переселення.

Корчемна І.С. Система комплектування й обліку архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Створення електронного інтегрованого ресурсу / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 220 с.

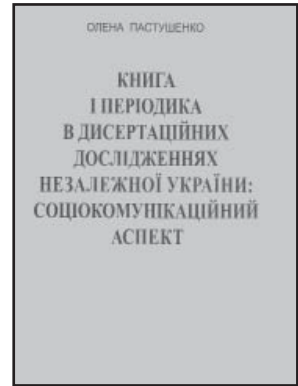

У монографії вперше на основі дослідження історії формування комплексу науково-методичної та облікової документації архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського з'ясована специфіка сучасного правового та нормативного забезпечення комплектування та державного обліку рукописних фондів, охарактеризовані основні облікові документи, що створюються в процесі їх опрацювання та комплектування, а також репрезентовано інформаційний інтегрований ресурс – базу даних «Електронна справа "Рукописний фонд"», досвід підготовки якої синтезує діяльність рукописного підрозділу НБУВ щодо організації фондів та оперативного контролю за їхнім станом.

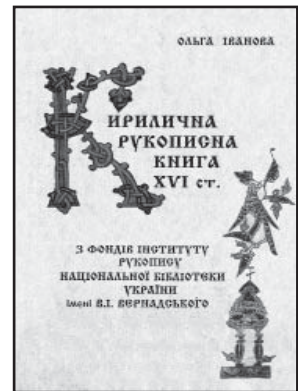
Пастушенко О. Книга і періодика в дисертаційних дослідженнях незалежної України: соціокомунікаційний аспект / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 564 с.

У монографії розглядається широке коло питань, пов'язаних з розвитком дисертаційних досліджень книги і періодики в період незалежності України. Розглянуто особливості системи атестації кадрів в Україні, становлення наукової галузі соціальних комунікацій, методологічні засади досліджень книги і періодики, кількісні показники динаміки захистів у різних наукових напрямках, гуманітарних науках та зі спеціальностей галузі «Соціальні комунікації», формування тематичних напрямів досліджень, наукових центрів підготовки та захисту дисертацій, роль керівників та опонентів тощо. З урахуванням аналізу дисертацій, присвячених книзі і періодиці як модельному об'єкту соціальних комунікацій, запропоновано інтегровану модель інформаційно-аналітичної експертної системи соціокомунікаційного простору науки, що виконує експертні та прогностичні функції розвитку науки.

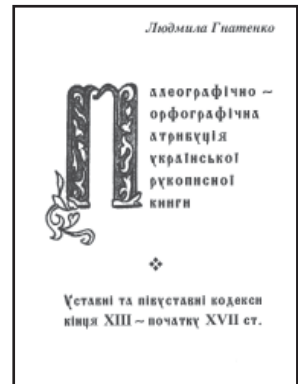
Іванова О.А. Кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : історико-кодикологічне дослідж. : альб. філіграней / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 256 с. : іл.

Монографія є узагальнюючим дослідженням корпусу кирилических рукописних книг XVI ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ, де розглядається репертуар рукописних книг на тлі історико-культурних обставин розвитку кирилическої рукописної книжності XVI ст., аналізується комплекс питань, пов'язаних із атрибуцією рукописів, встановленням місця виробництва паперу з характерними філігранями, його використанням для написання рукописів у тій чи іншій країні, датуванням рукописних пам'яток тощо, досліджується зовнішнє оформлення рукописів та їхнє художнє оздоблення, надаються характеристики записів та висвітлюється їхня роль як історичного джерела. Розглядаються етапи створення бази даних «КОДЕКС : Рукописні книги», призначеної для зберігання структурованого кодикологічного опису, та методика її використання в кодикологічних дослідженнях. У довідковому альбомі подано філіграні датованих рукописів XVI ст. з фондів ІР НБУВ.

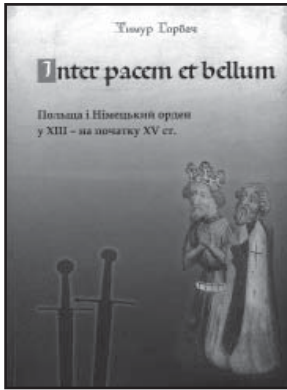
Гнатенко Л. Палеографічно-орфографічна атрибуція української кирилическої рукописної книги : уставні та півуставні кодекси кінця XIII – початку XVII ст. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Інститут рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 476 с.; іл.

У монографії вперше системно репрезентовано методологічні засади палеографічно-орфографічного напрямку дослідження української, загалом східнослов'янської, кирилическої рукописної книги. Палеографічно-орфографічна атрибуція визначається як новий міждисциплінарний напрям палеографії, кодикології та кодикографії. Простежено використання букв в орфограмах на фонетико-орфографічному та позафонетичному рівнях за уставними та півуставними кодексами кінця XIII – початку XVII ст. в еволюції та «революції» розвитку середньовічної української книжної писемності; виділені атрибуційні орфограми на рівні графічного буквеного узгодження в дублетних опозиціях у хронології їхнього функціонування в книжній графіко-орфографічній системі та представлені в палеографічно-орфографічних формулах; подано комплексні дослідження кодексів.

2017

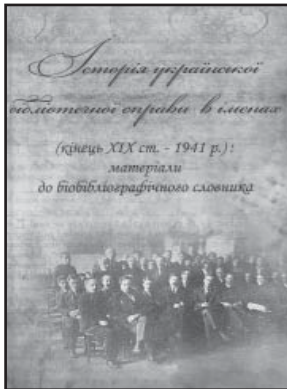
Горбач Т.С. *Inter pacem et bellum* : Польща і Німецький орден у XIII – на початку XV ст. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. М.О. Рудь. Київ, 2017. 200 с.

Пропонована книга є першим україномовним синтезом з історії військово-дипломатичних відносин Польщі і Німецького ордену в XIII – на початку XV ст. У монографії на основі широкого комплексу наративних та актових джерел послідовно розкриті причини та передумови, що призвели до польсько-орденського політичного та збройного протистояння в XIV – першому десятилітті XV ст., з'ясовані його наслідки для подальшого розвитку обох держав. Особливу увагу приділено дослідженню характеру та форм співпраці польських князів з Орденом на початковому етапі його перебування в Пруссії, а також участі польського рицарства у пруських походах європейської знаті. Встановлено, в який спосіб відбувалося розв'язання двосторонніх конфліктів Польського королівства з державою Німецького ордену в Пруссії. Спростовано поширене твердження про винятково антагоністичну модель польсько-орденського співіснування.

2018

Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.): матеріали до біо-бібліогр. слов. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; авт.-уклад. Л.В. Гарбар ; редкол.: Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна (голова), В.І. Попик та ін. Київ, 2017. 616 с.

Матеріали до біобібліографічного словника українських діячів бібліотечної справи репрезентують біографічні довідки співробітників просвітянських, університетських, наукових, публічних, сільських та дитячих бібліотек – як знаних бібліотекознавців – розробників теорії, історії, методики та організації бібліотечної справи, так і пересічних, імена котрих удалося встановити за архівними джерелами та за згадками в опублікованих документах. У виданні надані також відомості про українців – діячів бібліотечної, книжкової та видавничої справи інших держав, які зробили свій внесок у розвиток української національної книжкової культури та бібліотечної справи.

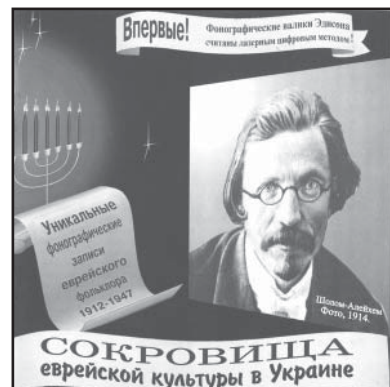
Електронні ресурси на CD-ROM

В Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, у відділі фонду юдаїки, зберігається одне з найбільших зібрань фонографічних записів єврейського музичного фольклору. В 2005 р. це зібрання було занесене до реєстру ЮНЕСКО «Пам'ять світу».

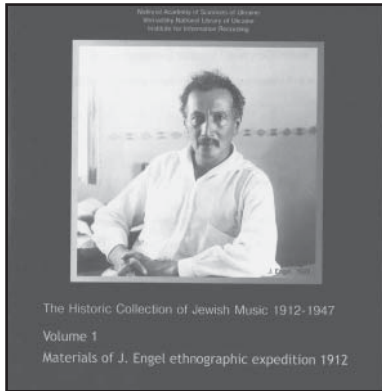
Довгий час записи на воскових циліндрах не були доступними для дослідників, поперше, через свій фізичний стан та, по-друге, через відсутність пристосувань для прослуховування. Вирішити проблему взялися співробітники Інституту проблем реєстрації інформації НАН України (ІПРИ). Для відродження старих записів в їхньому природному живому звучанні ними був використаний «оптичний» метод, що не має аналогів у світі, за допомогою якого напрацьовано систему цифрового неруйнівного відтворення звуку з раритетних воскових циліндрів Едісона. Впродовж 1996–1999 рр. здійснювалися унікальні роботи з перезапису пісень з фоноциліндрів на нові цифрові носії та створення цифрових копій зібрання.

Спільний проект двох академічних установ – Інституту проблем реєстрації інформації НАН України та Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського – зі збереження для нащадків унікальних фонозаписів поклав початок серії CD-ROM, що репрезентують зразки єврейського музичного фольклору. В 1997 р. світ побачив перший компакт-диск – «Скарби єврейської культури в Україні». Компакт-диски зі зразками єврейської музики під загальною назвою «Історична колекція єврейського музичного фольклору 1912–1947» почали регулярно виходити з 2001 р. Започаткована серія, окрім зразків єврейської музики, містить нотні та текстові розшифровки фонозаписів, що зберігаються у відділі фонду юдаїки. Представлені на дисках матеріали репрезентують результати діяльності кількох поколінь дослідників-ентузіастів – учасників етнографічних експедицій з комплексного вивчення єврейської музичної культури України та Білорусі – регіонів компактного проживання єврейської громади в так званій «смусі осідлості» Російської імперії, що хронологічно охоплюють 1912–1947 рр. Кожний диск – це окремий том матеріалів, присвячений певному виду пісенних творів, зібраних експедиціями Юлія Енгеля, Зіновія Кісельгофа, Семена Ан-ського, Мойсея Береговського та Ісаака Лур'є в різний час.

Treasury of Jewish culture of Ukraine Reproduced from phono cylinders recorded in 1912–1945 = Сокровища єврейської культури в Україні [Звукозапис]: Унікальні фонографічні записи єврейського фольклора. 1912–1947 гг. / Institute for Information Recording, National Academy of Sciences of Ukraine Vernadsky National Library of Ukraine ; [уклад.: Л. Шолохова, І. Сергєєва]. Киев : МЧП «МАСЕЛ», 1997. Вып. 1. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (11 с.).

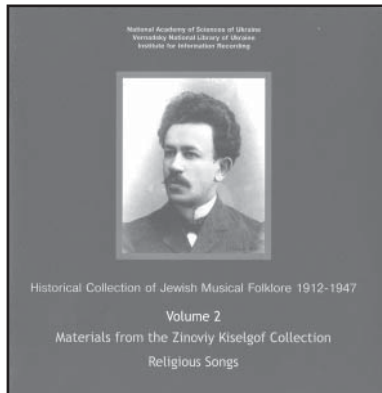

Диск є презентацією загального складу та змісту фоноархіву. Серед іншого на диску представлений єдиний у світі справжній запис голосу Шолом-Алейхема.

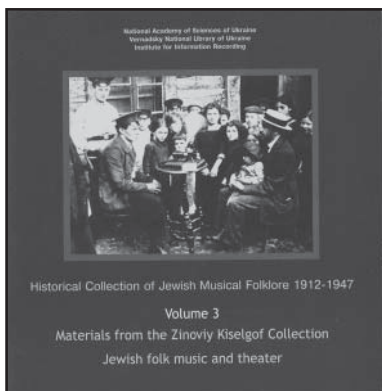
Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [Звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. K., 2001. Vol. 1: Materials of J.Engel ethnographic expedition 1912 / General Ed. : O. Onyschenko, V. Petrov; Edited by Igor Kosyak, Lyudmyla Kryuchyna; Comments by L. Dubrovyna, L. Sholochova, A. Kryuchin, S. Shanoyio; Sound Reproduction from Edison Cylinders by I. Kosyak ; English translation by L. Zimovets (Sound Documents from the Phonoarchive of the Vernadsky National Library of Ukraine). 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (24 с.).

Т. 1. Матеріали етнографічної експедиції 1912 р. Юлія Енгеля, відомого єврейського композитора та музикознавця. Представлені найбільш ранні фонографічні записи фольклору євреїв-ашкеназ.

Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [Звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. K., 2004. Vol. 2 : Materials from the Zinovy Kiselgof Collection. Religious Songs / General Ed. : O. Onyschenko, V. Petrov; notes by A. Kruchin, S. Shanoyio, L. Sholokhova, I. Serheyeva ; re-recording and signal processing Igor Kosyak; editing and design: I. Serheyeva, I. Kosyak, L. Sholokhova, N. Schekoldina. (Phonoarchive of Jewish Musical Heritage Vernadsky National Library of Ukraine). 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (24 с.).

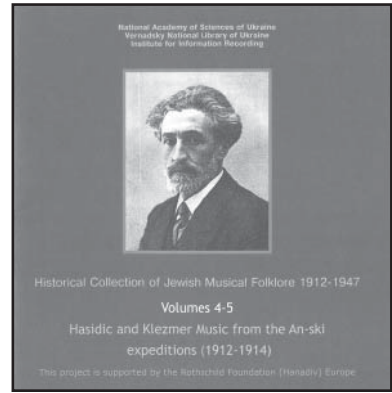
Т. 2. Матеріали з колекції Зіновія Кісельгофа. Релігійні пісні.

Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [Звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. K., 2004. Vol.3: Materials from the Zinovy Kiselgof Collection. Jewish Folk music and Theater / General Ed. : O. Onyschenko, V. Petrov ; notes by A. Kruchin, S. Shanoyio, L. Sholokhova, I. Serheyeva ; re-recording and signal processing Igor Kosyak ; editing and design: I. Serheyeva, I. Kosyak, L. Sholokhova, N. Schekoldina. (Phonoarchive of Jewish Musical Heritage Vernadsky National Library of Ukraine). 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (8 с.).

Т. 3. Матеріали з колекції Зіновія Кісельгофа (1922–1928 рр.). Зразки народної музики та записи голосів співачки Сарі Фібих, композитора Михайла Гнесіна, самого Зіновія Кісельгофа, акторів єврейського театру «Габіма».

Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [Звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. K. : Institute for information recording, 2013. Vol. 4–5 : Hasidic and klezmer Music from the An-ski collections (1912–1914) / General Ed. : O. Onyschenko, V. Petrov ; Edited by Igor Kosyak, Lyudmyla Kryuchyna ; Comments by L. Dubrovyna, L. Sholochova, A. Kryuchin, S. Shanoyio ; Sound Reproduction from Edison Cylinders by I. Kosyak ; English translation by L. Zimovets (Sound Documents from the Phonoarchive of the Vernadsky National Library of Ukraine). 2 електрон. опт. диск (CD-Extra) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (24 с.)

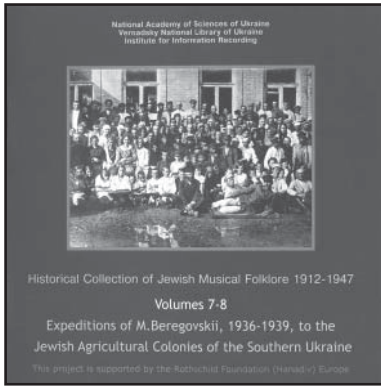

Т. 4–5. Хасидська та клезмерська музика початку ХХ ст. Записи були зроблені під час етнографічних експедицій під керівництвом Семена Ан-ського в 1912–1914 рр. на території України, в містах найбільшого розповсюдження хасидизму. Том 4 вміщує 39 фонограм, том 5 – 36. Диски виконані у форматі CD-Extra, який дозволяє зберігати звукові треки, ноти та фотоматеріали.

Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [Звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. Kyiv : Institute for information recording, 2013. Vol. 6 : The First Folklore Expeditions of Moisei Beregovskii 1929–1930 (Kiev, Odessa, Belaia Tserkov, Slavuta) / General Ed. : O. Onyschenko, V. Petrov ; Edited by Igor Kosyak, Lyudmyla Kryuchyna ; Comments by L. Dubrovyna, L. Sholochova, A. Kryuchin, S. Shanoyio ; Sound Reproduction from Edison Cylinders by I. Kosyak ; English translation by L. Zimovets (Sound Documents from the Phonoarchive of the Vernadsky National Library of Ukraine). 1 електрон. опт. диск (CD-Extra) ; зв., цв.; 12 см +брошура (24 с.).

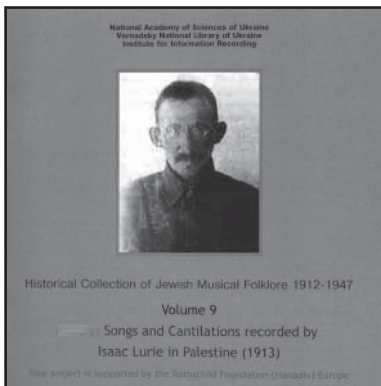

Т. 6. Записи народних мелодій, любовної та родинної лірики, обрядового фольклору першої половини ХХ ст., здійснені відомим етнографом Мойсеєм Береговським упродовж перших фольклорних експедицій у містах Київ, Одеса, Біла Церква, Славута в 1929–1930 рр. Том вміщує 45 фонограм. Диск виконано у форматі CD-Extra, що дозволяє зберігати звукові треки і файли з інформацією.

Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 / National Academy of Sciences of Ukraine, Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. Kyiv : Institute for information recording, 2017. Vols. 7–8 : Expeditions of M. Beregovskii, 1936–1939, to the Jewish Agricultural Colonies of the Southern Ukraine / Discs created by collective of authors : Vyacheslav Petrov, Andriy Kruchin, Semen Shanoylo, Igor Kosyak, Lyudmyla Sholokhova, Lyudmyla Egupova, Iryna Serheyeva (Sound Documents from the Phonoarchive of Jewish Musical Heritage Vernadsky National Library of Ukraine). 2 Enhanced CDs, which contain both regular audio tracks and the image files of the original protocols (sheet music) and photographs, цв. ; 12 см + брошура (21 с.)

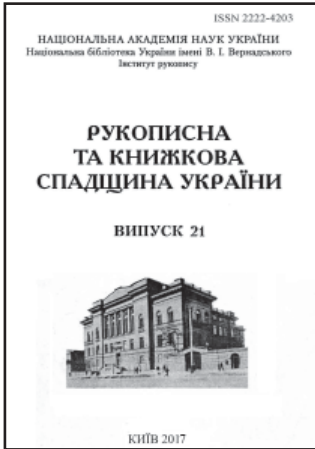
Т. 7–8. Пісні, мелодії та нурімпілі початку ХХ ст., записані впродовж експедицій Мойсея Береговського 1936–1939 рр. до єврейських сільсько-господарських колоній Південної України. Том 7 містить 57 композицій, том 8 – 27.

Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 / National Academy of Sciences of Ukraine. Vernadsky National Library of Ukraine ; Institute for Information Recording. Kyiv : Institute for information recording, 2017. Vol. 9 : Songs and Cantilations recorded by Isaac Lurie in Palestine (1913) / Discs created by collective of authors : Vyacheslav Petrov, Andriy Kruchin, Semen Shanoylo, Igor Kosyak, Lyudmyla Sholokhova, Lyudmyla Egupova, Iryna Serheyeva (Sound Documents from the Phonoarchive of Jewish Musical Heritage Vernadsky National Library of Ukraine). 2 Enhanced CDs, which contain both regular audio tracks and the image files of the original protocols (sheet music) and photographs, зв., цв. ; 12 см + брошура (13 с.)

Т. 9. Пісні та речитативи, записані в Палестині в 1913 р. Ісааком Лур'є, хранителем Музею єврейського історико-етнографічного товариства в Санкт-Петербурзі.

Збірник наукових праць ІР НБУВ

«Рукописна та книжкова спадщина України» – збірник наукових праць, фахове продовжуване видання з підзаголовком «Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів». Розрахований на фахівців у галузі книгознавства, кодикології, археографії, архівознавства, джерелознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства, соціальних комунікацій, а також на широке коло дослідників, які цікавляться вітчизняною історією.

Заснований 1993 р. на базі спеціалізованого науково-дослідного підрозділу Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського (нині – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, НБУВ) – Інституту рукопису, формується із залученням фахівців інших наукових підрозділів НБУВ, а також вітчизняних і закордонних бібліотечних та архівних установ. Засновник і видавець: Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. Виходить з періодичністю

1 випуск на рік. Мови українська, англійська, польська, російська.

Збірник «Рукописна та книжкова спадщина України» зареєстрований Атестаційною колегією МОН України як фахове видання зі спеціальностей «Історичні науки» (наказ МОН України від 07.10.2015 № 1021) та «Соціальні комунікації» (наказ МОН України від 21.12.2015 № 1328).

У збірнику висвітлюються різні аспекти вивчення історії та побутування рукописної книги, стародруків, спеціалізованих бібліотечних та архівних фондів з метою реконструкції історії книжної культури України; репрезентуються наукові дослідження зі спеціальних історичних дисциплін (книжкового джерелознавства, кодикології та кодикографії, філігранології, палеографії, текстології, маргіналістики та ін.); представлені публікації документів, науково-довідкові та науково-інформаційні матеріали (огляди складу та змісту фондів, археографічні та бібліографічні описи, покажчики, повідомлення, рецензії), статті з проблем зберігання, реставрації та консервації рукописних і книжкових фондів, а також з питань створення автоматизованих технологій описування рукописних і друкованих документів, використання інформаційно-пошукових систем у бібліотечній та архівній справі тощо. Репрезентований і зарубіжний досвід.

Теоретичний та науково-методичний рівень збірника «Рукописна та книжкова спадщина України» забезпечується дослідженнями відомої в Україні та поза її межами наукової школи з кодикології та археографії, започаткованої на початку 1990-х років доктором історичних наук, членом-кореспондентом НАН України Л. Дубровіною, а також науковими студіями наукових шкіл у галузі книгознавства, бібліотекознавства, біографістики, національної бібліографії, сформованих у НБУВ.

Матеріали подаються в рубриках: «Дослідження архівних та книжкових фондів», «Історія книжкових колекцій та зібрань», «Кодикологія та кодикографія», «Дослідження в галузі спеціальних історичних дисциплін», «Збереження бібліотечних та архівних фондів», «Інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі», «Публікація документів», «Наші колеги за рубежем», «Повідомлення», «Рецензії», «Personalia». Визначні дати в діяльності НБУВ та НАН України відзначаються започаткуванням ювілейних рубрик, зокрема – «До 100-річчя Національної академії наук України» (Вип. 19) та «До 100-річчя Національної академії наук України та Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Вип. 22).

У сучасній редакційній колегії збірника «Рукописна та книжкова спадщина України» – академік НАН України (1), члени-кореспонденти НАН України (3), доктори (9) та кандидати наук (1). З них 2 члени-кореспонденти, 3 доктори та 1 кандидат наук є співробітниками НБУВ. У різні роки до складу редколегії входили провідні вчені в галузі книгознавства, археографії, джерелознавства: Л. Дубровіна, Г. Боряк, Т. Ківшар, Г. Ковальчук, С. Кулешов, В. Омельчук, О. Онищенко, П. Сохань, Г. Юхимець, Н. Шип та інші. До складу редакційної колегії введено також іноземних фахівців – з Польщі, Канади, Литви, Німеччини, США. Відповідальний редактор збірника – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор Л. Дубровіна. Відповідальний секретар О. Боляк.

Редакційна колегія збірника «Рукописна та книжкова спадщина України» забезпечує внутрішнє та зовнішнє рецензування. Статті готуються з дотриманням вимог до редакційного оформлення наукового фахового видання згідно з державними стандартами. Анотація, резюме, ключові слова та список використаних джерел подаються українською, російською та англійською мовами (список використаних джерел також латинською транслітерацією).

Серед авторів – відомі вітчизняні та зарубіжні вчені: С. Булатова, О. Гальченко, Л. Гнатенко, П. Голобуцький, Л. Дубровіна, Н. Зубкова, О. Іванова, Г. Ковальчук, Л. Корній, Ю. Лабинцев, К. Лобузін, І. Матяш, Л. Муха, Ю. Мицик, В. Плачинда, О. Погрібний, І. Сергєєва, С. Сохань, С. Старовойт, О. Степченко, В. Ульяновський, І. Чепіга, Є. Чернухін, Н. Шип, Л. Яременко, Ю. Ясіновський та інші.

Публікації збірника «Рукописна та книжкова спадщина України» оформлюються згідно з міжнародними вимогами до подання наукових публікацій, відображеними в Реферативній базі даних «Україніка наукова» (http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis), індексуються науковими базами даних: Google Scholar, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Index Copernicus, ResearchBib, Scientific Indexing Services, International Institute of Organized Research (I2OR), CiteFactor, BASE, Open Access Infrastructure for Research in Europe, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Україніка наукова, Наукова періодика України.

Науковий збірник «Рукописна та книжкова спадщина України» має свій веб-сайт (<http://rksu.nbuv.gov.ua/>). Електронний архів видання представлений на сайті збірника: <http://rksu.nbuv.gov.ua/uk/archive> та в БД «Наукова періодика України» на порталі НБУВ.

Рукописна та книжкова спадщина України : археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів : зб. наук. праць. –

Вип. 1 / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії ; відп. ред. : Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк; ред. Н.М. Зубкова; вид. підгот. О.С. Боляк, М.Л. Скірта. Київ, 1993. 249 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика, вип. 14).

Зміст: Ульяновський В.І., Яковенко Н.М. Український переклад Хроніки Стрийковського кінця XVI – початку XVII століття. С. 5–12 ; Дубровіна Л.А. Супрасльський ірмолой 1601 року : деякі аспекти кодикологічного дослідження. С. 13–20 ; Заруба В.М. Охочекомонний полковник Ілля Новицький та його архів. С. 21–38 ; Матвіїшин Я.О. Нові матеріали до біографії Георгія Кониського (1717–1795). С. 39–58 ; Пономаренко Л.А. Офіційні описи губерній XVIII – першої половини XIX століття. С. 59–69 ; Погрібний А.Г. Унікальний документ нашої культури (каталог особистої бібліотеки Б. Грінченка). С. 70–83 ; Василяускене А.В. Списки Другого Литовського Статуту у відділі рукописів бібліотеки ім. В.І. Вернадського АН України. С. 84–96 ; Рибалкін В.С. Маргіналії Київського списку граматичного коментаря Джами в системі арабомовної коментаторської традиції. С. 97–103 ; Банчик Н.Я. Пам'ятки рукописної культури вірмен у західноукраїнському регіоні (з фондів відділу рукописів

ЛНБ ім. В. Стефаника АН України). С. 104–116; *Сергєєва І.А.* Матеріали журналу «Еврейский мир» (Петербург, 1908–1917 рр.) у фондах ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України. С. 111–116; *Онуфрієнко О.П.* До історії Кременецької друкарні. С. 117–122; *Шаріпова Л.В.* З історії рукописного зібрання Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії. С. 123–133; *Плачинда В.П.* Архів Житецьких з рукописних фондів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України. С. 134–139; *Кіржаєв С.М.* З історії рукописних зібрань установ Всеукраїнської академії наук. С. 140–153; *Воронкова Т.І.* Архів Василя Івановича Маслова (1884–1959). С. 154–164; *Лисоченко І.Д.* Матеріали архіву М.В. Шарлеманя. С. 165–171; *Гальченко О.М.* Завдання контролю та аналізу збереження фондів рукописних книг. С. 172–176; *Скрипка Л.В., Бубряк І.І., Левчик О.І., Кашеваров Г.П.* Використання жорсткого гамма-випромінювання як методу термінової стерилізації рукописних книг та стародруків. С. 177–188; *Дубровіна Л.А., Костенко Л.Й.* Розробка системного опису рукописних книг та інтелектуалізація інформаційного пошуку в автоматизованих системах. С. 189–200; *Прудніков С.П.* Схема опису орнаментальних оздоблень рукописних книг та стародруків (вербальна й аналітична моделі). С. 201–211; *Пономаренко В.М.* Автоматизований контекстний пошук в інформаційних масивах довільної символічної комбінації (на прикладі фрагмента електронної публікації «Скифія – Київська Русь – Україна : генеалого-хронологічна таблиця»). С. 212–216; *Чернухін Є.К.* Грецькі акти в рукописних зібраннях ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України. С. 217–237; *Тер-Григорян-Дем'янюк Н.Є.* Унікальний документ з планом Києво-Братського монастиря 1803 року. С. 238–243.

Вип. 2 / НАН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису; Ін-т укр. археографії; відп. ред. : Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк; ред. Н.М. Зубкова; вид. підгот. С.Г. Даневич, М.Л. Скірта. Київ : «Українознавство», 1994. 262 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика, вип. 20).

Зміст: *Ченіза І.П.* Перекладні конфесійні пам'ятки XVI ст. – джерело вивчення історії української лексики. С. 3–7; *Лабынцев Ю.А.* Два «спорных» сочинения Максима Грека в издании Московской старообрядческой книгопечатни (1909 г.). С. 8–12; *Пуцко В.Г.* Киевские миниатюры Кодекса Гертруды. С. 13–21; *Корній Л.П., Дубровіна Л.А.* Турійський Ірмолій початку XVII ст. – стародавня пам'ятка церковного співу в Україні. С. 22–30; *Гальченко О.М.* Унікальна оправа рукописної книги XVI ст. з фондів Інституту рукопису. С. 31–41; *Ульяновський В.І.* Незавершені та маловідомі праці М.А. Маркевича. С. 42–62; *Ясіновський Ю.П.* Соціальна функція українських нотних Ірмолієв. С. 63–72; *Горобець В.Й.* Проблеми жанрово-стилістичної атрибуції актових джерел XVII ст. С. 73–77; *Корній Л.П.* Деякі зв'язки української шкільної драми з культурною гімнографією. С. 78–84; *Василенко В.Н.* Киевские источники рукописных материалов Ю.И. Крашевского. С. 85–96; *Зубкова Н.М.* Народно-просвітницька діяльність Б.Д. Грінченка (за матеріалами особового архівного фонду). С. 97–105; *Сергєєва І.А., Горшихіна О.Ю.* Книжкові знаки як джерело вивчення історії комплексних бібліотечних фондів. С. 106–115; *Торбаков І.Б.* Палеотипи бібліотеки Киевской духовной академии (из истории фондов ЦНБ им. В.И. Вернадского НАН Украины). С. 116–125; *Белічко Н.Ю.* Раритетні видання з історії України (альбом Д.І. Яворницького, С.І. Васильківського, М.С. Самокиша «3 української старовини» та серія листівок А.А. Ждахи за мотивами українських народних пісень). С. 126–135; *Булатова С.О.* Архів реформатів руської провінції (Provincia Russia). С. 136–141; *Зубкова Н.М., Гайкалов О.Є.* Архів Михайла Флегонтовича Владимирського-Буданова. С. 142–146; *Крижанівська Л.О.* Особистий архівний фонд М.М. Бережкова. С. 147–155; *Лисоченко І.Д.* Огляд архіву П.М. Попова. С. 156–168; *Степченко О.П.* Архів письменника К.Р. Анищенка (1885–1929). С. 169–173; *Чернухін Є.К.* Рукописна латинська книга у фондах Інституту рукопису. С. 174–188; *Дубровіна Л.А.* «Архівна та рукописна Україніка» : до проблеми об'єкта

археографічного та інформаційного опису в системі НАІС. С. 189–209 ; *Кіржаєв С.М.* З нових надходжень : листи І.К. Карпенка-Карого до дітей. С. 210–225 ; *Воронкова Т.І.* В.С. Короткевич та О.А. Назаревський : листування. С. 226–235 ; *Гнатенко Л.А.* Костомаровський список Азбучної молитви. С. 236–243 ; *Пендзей Л.* Слов'янська колекція у фондах бібліотеки Торонтського університету (пер. з англ. Л.В. Шаріпової). С. 244–247 ; *Миرونюк Г., Верл Дж.* Українська колекція Дослідного центру історії імміграції : вивчення бібліографічного доступу через комп'ютерні системи (пер. з англ. С.В. Онищенко). С. 248–256.

Вип. 3 / НАН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археології та джерелознавства; відп. ред. : Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк ; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. С.Г. Даневич, М.Л. Скирта. Київ, 1996. 248 с. (Проблеми едиційної та камеральної археології : історія, теорія, методика, вип. 21).

Зміст: *Боряк Г.В.* Документальні ресурси національної та державної спадщини України : бібліографічна, кодикографічна та археологічна україніка (сфери дії та розмежування понять). С. 3–21 ; *Голобуцький П.В.* Проблеми створення сучасної моделі національної бібліографії. С. 22–31 ; *Півторак Г.П.* Києворуська писемність XI–XIII ст. як джерело дослідження історії східнослов'янських мов. С. 32–38 ; *Гнатенко Л.А.* Графіко-орфографічні особливості староукраїнського узусу в правописі голосних конфесійних рукописних пам'яток останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. С. 39–57 ; *Горенко Л.І.* Щоденники Я. Марковича та М. Ханенка як джерело вивчення музичного побуту гетьмансько-старшинського середовища першої половини XVIII ст. на Україні. С. 58–67 ; *Сергеева І.А., Горшихина О.Ю.* Русско-еврейская периодическая печать в Украине во второй половине XIX – начале XX в. (по материалам собрания еврейских рукописей и печати ЦНБ им. В.И. Вернадского НАН Украины). С. 68–83 ; *Шаріпова Л.В.* Хроніка королів Англії від Вільгельма Завойовника до Георга II : визначення прагматичної спрямованості тексту. С. 84–105 ; *Таланчук О.* Одарка Володимирівна Романова (ще одна сторінка нашої напівзабутої історії). С. 106–110 ; *Василенко В.Н.* Восточный источниковедческий аспект автографов Циприана Камиля Норвида. С. 111–120 ; *Булатова С.О.* Рукописи Collectio Regia в фондах Інститута рукописи ЦНБ ім. В.И. Вернадского НАН Украины. С. 121–137 ; *Юхимець Г.М.* Колекція офортів Лева Михайловича Жемчужникова у фондах ЦНБ ім. В.И. Вернадського НАН України. С. 138–171 ; *Кіржаєв С.Н.* Фонд Н.П. Баллина в Інституте рукописи ЦНБ ім. В.И. Вернадского НАН Украины. С. 152–171 ; *Сажин А.Е.* Архівні матеріали кінорежисера та театрального діяча П.Т. Долини. С. 172–174 ; *Терещенко К.П.* Фонд Олексія Петровича Новицького. С. 175–180 ; *Воронкова Т.І.* Олександр Тихонович Дзбановський (1870–1938). С. 181–191 ; *Волкова Т.Ф.* Усть-Цилемский список повести о табаке. С. 192–212 ; *Матяш І.Б.* «Первісне громадянство» – перший науковий етнографічний часопис в Україні 20-х років ХХ ст. (за матеріалами архівного фонду). С. 213–220 ; *Степченко О.П.* З історії бібліотечної справи в Україні : Микола Баллін про реорганізацію бібліотечної діяльності в Харківському університеті (1883–1884 рр.). С. 221–231 ; *Новикова Г.М.* Микодеструкція произведений графіки. С. 232–338 ; *Дубровіна Л.А.* Визначний здобуток української історичної науки (Мацюк О.Я. Історія паперу в Україні. – К., 1995. – 186 с.). С. 239–244.

Вип. 4 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), П.В. Голобуцький, Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, В.І. Наулко, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, М.Л. Скирта, П.С. Сохань, П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець ; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. О.С. Боляк, С.Г. Даневич, М.Л. Скирта. Київ, 1998. 304 с.

Зміст: *Ковальчук Г.І.* Доля репресованих директорів Всенародної бібліотеки України у 20–30-х роках. С. 3–21 ; *Матусевич В.В.* Науково-дослідна комісія бібліотекознавства та біб-

ліографії Всенародної бібліотеки України : завдання й напрями діяльності (1925–1929). С. 22–38 ; *Гнатенко Л.А., Кучинський М.В.* Є.О. Кивлицький – подвижник Всенародної бібліотеки України. С. 39–49 ; *Каліберда Н.Ю.* Система обслуговування в Державній публічній бібліотеці УРСР (1948–1965). С. 50–63 ; *Стоян Ф.В., Франчук Є.І.* Розвиток концепції поняття «українська книга» в бібліографічному та історико-культурологічному аспектах. С. 64–87 ; *Захарова Н.Б.* Виставкова діяльність Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (до 80-річчя НАН України). С. 88–92 ; *Пуцько В.Г.* Київський рукопис французької королеви Анни. С.93–99 ; *Запаско Я.П.* Нотатки з історії українського рукописного мистецтва. С. 100–122 ; *Зінченко С.В.* Унікальний вид інтролігаторства (іконопис на українських книжкових оправах). С. 113–118 ; *Крґстанов Тр.* Четиво в Чест на Св. Димитър Солунски Лука 12: 2–12 в «Българския ватикански палимпсест» Codex Vatican, gr. 2502. С. 119–127 ; *Андрушко В.А.* Ареопагитики в средневековой греко-славянской и западноевропейской традиции. С. 128–138 ; *Мицик Ю.А.* Кілька документів до історії козацько-татарського союзу 1625 року та православної церкви в Україні. С. 139–146 ; *Матяш І.Б.* Джерела до історії архівної освіти в Україні 20–30-х років ХХ ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 147–159 ; *Ходоровський М.Д.* До проблеми вивчення масонського руху в Україні ХVІІІ ст. (джерелознавчий аспект). – С. 160–163 ; *Сохань С.В.* Огляд архіву митрополита Платона. С. 164–171 ; *Шуміліна О.А., Гнатенко Л.А.* Творча спадщина Івана Доманицького (за матеріалами київської рукописної пам'ятки української партесної музики). С. 172–179 ; *Фрис В.Я.* Українська рукописна книга ХVІ – першої половини ХVІІ ст. : проблема репрезентативності та відтворення цілісності. С. 180–187 ; *Гончаренко М.І.* Біографічні матеріали на сторінках журналу «Архітектура Радянської України» : спроба класифікації. С.188–192 ; *Ціборовська-Римарович І.О.* Бібліотека Вишневецького замку та її книжки у Відділі стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С.193–211 ; *Рукавиціна-Гордієвська Є.Д.* Бібліотека київського митрополита Євгенія Болховітінова. С. 212–231 ; *Булатова С.О.* Обзор изданий второй половины ХVІ века книжного собрания Яблоновских. С. 232–261 ; *Чернухін Є.К.* Книжкова спадщина греків України (Монастир Св. Катерини в Києві). С. 262–280 ; *Голобуцький П.В.* Українсько-білоруський рід Хрептовичів (Хребтовичів) в історичних подіях ХV – початку ХVІІІ ст. С. 281–291 ; *Мяскова Т.Є.* Заснування та комплектування Бібліотеки Університету св. Володимира (1834–1841). С. 292–302.

Вип. 5 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), П.В. Голобуцький, Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, В.І. Наулко, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, М.Л. Скирта (відп. секр.), П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець ; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. О.С. Боляк, С.Г. Даневич, М.Л. Скирта. Київ, 2000. 173 с.

Зміст: *Ковальчук Г.І.* Видання Біблії з фондів відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 3–15 ; *Матяш І.Б.* Бібліографічні раритети архівознавства : перші українські підручники з архівістики. С.16–47 ; *Булатова С.О.* Бібліотека Яна Станіслава Яблоновського в Підкамені та її книжки в складі родового зібрання Яблоновських у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського. С. 48–58 ; *Голобуцький П.В.* Бібліотека Хрептовичів : люди, події, книги. С. 59–73 ; *Горшихіна О.Ю.* Російсько-єврейські періодичні видання другої половини ХІХ ст. як фундамент створення єврейської історичної наукової школи. С. 74–81 ; *Кучмаренко В.А., Старовойт С.В.* З історії формування бібліотек академічних установ України і розвитку видавничої справи УАН (1918–1928). С. 82–91 ; *Папакіна Т.П.* Діяльність комісій порайонного дослідження історії України ВУАН (на матеріалах Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського). С. 92–106 ; *Луговський О.Г.* Видання біобібліографічних

показчиків учених-природознавців НАН України (1919–1999). С. 107–117 ; *Вересовська Т.В.* Внесок Інституту демографії УАН-ВУАН на чолі з академіком М.В. Птухою у розвиток статистичної науки та демографії в Україні (1919–1928). С. 118–129 ; *Варава Т.В.* Основні етапи діяльності «Постійної комісії для складання словника українських діячів науки, історії, мистецтва та громадського руху» (1918–1933). С. 130–138 ; *Малолетова Н.І., Дубровіна Л.А.* Нацистська бібліотечна політика в період окупації Києва в 1941–1943 рр. і доля книжкових фондів Бібліотеки Академії наук УРСР. С. 139–172.

Вип. 6 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), П.В. Голобуцький, Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, В.І. Наулко, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, М.Л. Скирта (відп. секр.), П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. О.С. Боляк, С.Г. Даневич, М.Л. Скирта. Київ, 2000. 213 с.

Зміст: *Колодезева С.П.* Біобібліографічні матеріали з історії мистецтва в особовому архіві О.П. Новицького в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 3–10 ; *Гнатенко Л.А.* Правопис приголосних та буквених знаків у староукраїнських конфесійних писемних пам'ятках (у зв'язку з другим південнослов'янським графіко-орфографічним впливом). С. 11–21 ; *Савченко І.В.* Українські нотні видання 1917–1923 рр. (особливості відбору та датування). С. 22–27 ; *Вакульчук О.А.* Музично-фольклористична спадщина Порфирія Демуцького. С. 28–35 ; *Клименко І.В.* В.П. Науменко і його роль у розвитку просвітництва кінця XIX – початку XX ст. (за матеріалами з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 36–40 ; *Сохань С.В.* Внесок Г.П. Житецького в розробку перших нормативних документів для описування рукописних зібрань відділу рукописів ВБУ (20-ті роки XX ст.). С. 41–46 ; *Донець О.М.* До проблеми вивчення графічного лубка 20–40-х років XX ст. (за матеріалами колекції лубкових картинок Сектору естампів та репродукцій Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 47–55 ; *Булатова С.О., Біленький Є.А.* Матеріали з історії бібліотеки баронів де Шодуар у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (архівна та рукописна спадщина). С. 56–74 ; *Шарінова Л.В.* Внутрішній устрій та функціонування бібліотеки Києво-Могилянської академії до пожежі 1780 р. : спроба реконструкції. С. 75–96 ; *Папакін Г.В.* Створення фамільного архіву Скоропадських : доробок Павла Скоропадського. С. 97–110 ; *Мяскова Т.Є.* Передача Бібліотеки Університету св. Володимира до фондів Всенародної бібліотеки України. С. 111–117 ; *Яременко Л.М.* Шляхи оптимізації складу Архівного фонду Національної академії наук України. С. 118–122 ; *Непомнящий А.А.* Церковное краеведение в Крыму и краеведческая библиография. С. 123–147 ; *Петрикова В.Т.* Краєзнавча бібліографія як одна із засад розвитку наукового краєзнавства України (20-ті роки XX ст.). С. 148–159 ; *Мицик Ю.А.* Кілька листів з архіву козацького полковника Іллі Новицького. С. 160–173 ; *Старовойт С.В.* А.Ю. Кримський і видавнича справа в Українській академії наук. С. 174–182 ; *Варава Т.В., Портнова Л.Ю.* Доля особистого архіву та бібліотеки професора Є.К. Тимченка (за матеріалами Інституту рукопису НБУВ та ЦДАГО України). С. 183–192 ; *Тупчиенко-Кадырова Л.Г.* Гипертекстовые технологии в библиотеке : некоторые аспекты использования. С. 192–203 ; *[Дубровіна Л.А.]* Микола Петрович Візир – археограф і організатор української архівної й рукописної справи (до 40-річчя професійної та громадської діяльності). С. 204–211.

Вип. 7 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, В.І. Наулко, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, М.Л. Скирта (відп. секр.), П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. О.С. Боляк, М.Л. Скирта. Київ, 2002. 262 с.

Зміст: Булатова С.О. До витоків історії книжкового колекціонування польського роду магнатів Яблоновських. С. 3–13 ; Сохань С.В. Родинне листування М.І. Петрова у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 14–21 ; Клименко І.В. Часопис «Рада» як джерело для вивчення редакційно-видавничої діяльності в Україні кінця ХІХ – початку ХХ ст. (на матеріалах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 22–31 ; Миронець Н.Р. Епістолярна спадщина Ф.Р. Штейнгеля у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерело його життя та діяльності. С. 32–423 ; Бондар Н.П. З досвіду атрибуції кириличних видань НБУВ : міфічне львівське Євангеліє 1683 р. друкарні Львівського братства. С. 42–51 ; Кисельов Р.Є. Видання Спиридона Соболя у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 52–58 ; Бобришева І.Ф. Рукописи сценічних творів сучасних українських композиторів з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 59–63 ; Іщенко Я.О. Використання військової символіки у гербах українських міст 60–80-х років ХХ ст. С. 64–71 ; Міцан Т.В. Листування Києво-Могилянської академії як документальне джерело з історії розвитку і діяльності першого вищого навчального закладу східних слов'ян. С. 72–90 ; Росовецька Т.М. Примірник видання «Ключ розумення» 1665 року Михайла Сльозки в рукописних коментарях (до реконструкції образу українського читача другої половини ХVІІ – першої половини ХVІІІ ст.). С. 91–102 ; Савченко І.В. Беляєвське видання «Шехерезади» М.А. Римського-Корсакова. С. 103–110 ; Мищук С.М. Регіональне наукове краєзнавство України кінця ХІХ – початку ХХ ст. (Товариство дослідників Волині, Волинський музей у Житомирі, Волинське церковно-археологічне товариство, Волинський окрархів). С. 111–120 ; Паславський Т.Б. Сучасні поняття періодизації в історичній картографії середніх віків та картознавстві України. С. 121–130 ; Непомнящий А.А. Новые материалы об изучении Крыма украинскими историками в конце ХІХ – начале ХХ века. С. 131–145 ; Ковальчук Г.І. Про роботу С.І. Маслова над темою «П.П. Должиков та його бібліотека “Аптека для души”». С. 146–185 ; Мицик Ю.А. З документації козацької старшини другої половини ХVІІ – першої третини ХVІІІ ст. (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 186–203 ; Іванова О.А. До питання датування рукописних книг (за матеріалами фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 204–216 ; Іваннікова М.К. Філігранознавчий аналіз у кодикології рукописних книг ХVІІ ст. (на прикладі Руського Хронографа редакції 1620 р.). С. 217–240 ; Маслакова Н.М. Рукописна і книжкова спадщина на сторінках видання «Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (1998–2002 рр.) : анот. бібліогр. огляд. С. 241–260.

Вун. 8 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова, Р.Г. Іванченко, Г.І. Ковальчук, Н.Є. Крутікова, В.І. Наулко, В.В. Німчук, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, М.М. Пещак, М.Л. Скирта (відп. секр.), П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець ; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. О.С. Боляк, М.Л. Скирта. Київ, 2003. 285 с.

Зміст: Бовгиря А.М. Рукописні збірники Василя Ломиковського «Припасы для Малороссийской истории». С. 3–27 ; Папакін Г.В. Фамільні архіви української лівобережної шляхти у ХVІІ і ХVІІІ ст. та збірка Скоропадських. С. 28–58 ; Винокурова Ф.А. Особові архівні фонди Державного архіву Вінницької області як джерело з історії євреїв Вінниччини у німецькій та румунській зонах окупації у 1941–1944 рр. С. 58–70 ; Іванова О.А., Дубровіна Л.А. Півчі богослужбові книги в репертуарі рукописних книг ХVІ ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 71–79 ; Чернухін Є.К. Мова нотаріальних документів італійських греків ХІІ–ХІІІ ст. (за фрагментом словника юридичних термінів ХІ–ХІІ ст.). С. 80–94 ; Іванова О.А. Характерні риси східнослов'янських мовних

редакцій у церковнослов'янських рукописних пам'ятках постійного змісту XVI ст. (на матеріалі фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 95–103 ; *Михальський І.С.* Публіцистичні твори українських есерів початку XX ст. як складова частина джерелознавчої бази історії українських політичних партій (на прикладі творів М. Залізняка). С. 104–112 ; *Булатова С.О.* Огляд родового архівного фонду Болсуновських у зібранні Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 113–125 ; *Белічко Н.Ю.* Українська книжкова графіка 50–70-х років XX ст. С. 126–141 ; *Ковальчук В.К.* Фонди Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерело дослідження кооперативно-просвітницької діяльності Миколи Балліна. С. 142–149 ; *Девільс М.А.* Рукописний фонд історика та археолога Василя Юхимовича Данилевича як джерело дослідження творчого та життєвого шляху вченого. С. 150–174 ; *Мищук Г.А.* Матеріали до вивчення розвитку нумізматики наприкінці XIX – у 30-х роках XX ст. в особовому архівному фонді В.Ю. Данилевича. С. 175–184 ; *Мищук С.М., Стоян Т.А.* Фонди Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерело з історії духовної освіти в Україні (загальний огляд). С. 185–189 ; *Миронець Н.Р.* Бібліотека барона Ф.Р. Штейнгеля як науково-дослідний відділ Городецького музею Волинської губернії. С. 190–200 ; *Дениско Л.М.* Матеріали до історії бібліотеки та особового фонду Олексія Захаровича Попельницького. С. 201–207 ; *Бугаєва О.В.* Музично-теоретична бібліотека імені К. Стеценка в архівних документах Музичного товариства імені М. Леонтовича. С. 208–215 ; *Лисенко Л.В.* Наукові категорії «колекція», «зібрання». «бібліотека» як об'єкт вивчення, опису та реєстрації : до проблеми класифікації понять. С. 216–224 ; *Гнатюк М.М.* Шляхами пам'яті (листування Івана Сенченка і Олени Компан із Василем Півторадні). С. 225–254 ; *Старовойтенко І.М.* Листи Мордовця до Чикаленка (1896–1898 рр.). С. 155–272 ; *Дубровіна Л.А., Степченко О.П.* Концепція книжкового фонду україніки П.Я. Стебницького. С. 273–283.

Вип. 9 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова, Р.Г. Іванченко, Г.І. Ковальчук, Н.Є. Крутікова, В.І. Наулко, В. В. Німчук, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, М.М. Пещак, М.Л. Скирта (відп. секр.), П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. М.Л. Скирта, О.М. Костюченко. Київ, 2004. 291 с.

Зміст: *Яременко Л.М.* Рукописна та бібліографічна спадщина Комісії ВУАН для виучування продукційних сил України (1926–19130). С. 3–13 ; *Мицан Т.В.* Директивно-розпорядчі акти XVIII ст. як інформативне джерело з історії Києво-Могилянської академії (з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 14–28 ; *Ткаченко І.В.* Видання українського народного тижневика «Засів» у Києві (1911–1912). С. 29–45 ; *Клименко І.В.* Характерні особливості організації змісту та внутрішньої структури українських часописів кінця XIX – початку XX ст. С. 46–52 ; *Сохань С.В.* Бібліотечна діяльність М.І. Петрова. С. 53–59 ; *Росовецька Т.М.* Михайло Сльозка – друкар, письменник, бібліофіл та його бібліотека як джерело творчості. С. 60–70 ; *Солонська Н.Г.* Документи з історії видання Археографічною Комісією ВУАН тексту Руської правди (1928–1933). С. 71–87 ; *Діденко Л.М.* Інтелігенція Білоцерківщини та українське Відродження другої половини XIX – початку XX ст. в архівній колекції Білоцерківського краєзнавчого музею. С. 88–111 ; *Січова О.В.* З історії колонізації південних земель Правобережжя і приєднання їх до Гетьманщини (перша третина XVIII ст.). С. 112–120 ; *Бабару (Семесько) Т.М.* Архівні документи Синайського монастиря св. Катерини в Єгипті як джерело з історії церкви в Україні (за наслідками археографічної експедиції 1997 р.). С. 121–128 ; *Скрипка Л.В.* Фонди архівних установ України як джерело з історії розвитку біологічної науки у Київському університеті та Всеукраїнській академії наук в 20–30-х роках XX ст. С. 129–135 ; *Ясіновський Ю.П.* Друкарня і

бібліотека Святоуспенської Унівської лаври. С. 136–140; Булатова С.О. До історії бібліотеки Станіслава Яна Яблоновського, краківського каштеляна. С. 141–160; Іванова О.А. Папір кириличних рукописів XVI ст. : аналіз походження та динаміка використання. С. 161–173; Гнатенко Л.А. Радивіловський Апостол 1568 року волинської рукописної школи (в порівнянні з Пересопницьким Євангелієм). С. 174–187; Клименко Е.С. Музична знаменна рукописна книга кириличного письма XVI–XVII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 188–202; Сукало А.М. Архівна галузь України в умовах глобального інформаційного середовища. С. 203–216; Зінченко С.В. До питання уніфікації спеціальної термінології для створення електронної пошукової бази суперекслібрисів. С. 217–231; Новальська Т.М. Спроба статистичного аналізу читацького контингенту та наукової тематики досліджень Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (за матеріалами архіву ІР НБУВ). С. 232–237; Кисельова А.А. Українські архівні ресурси в Інтернеті. С. 238–247; Мицик Ю.А. З архіву митрополита Тимофія (Щербацького). С. 248–264; Старовойтенко І.М. Лист прихильника та популяризатора газети «Рада» Л. Жебуньова до її видавця Є. Чикаленка. С. 265–277; Даневич С.Г. Публікації співробітників Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1998–2004) : аналітичний огляд. С. 278–284; Бодак О.П. Про нові надходження архівних матеріалів М.Ю. Браїчевського до фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : тематичний огляд. С. 285–288.

Вип. 10 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова, Р.Г. Іванченко, Г.І. Ковальчук, Н.Є. Крутікова, В.І. Наулко, В.В. Німчук, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, М.М. Пещак, М.Л. Скирта (відп. секр.), П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець; ред. Н.М. Зубкова; вид. підгот. М.Л. Скирта, Г.П. Щокань. Київ, 2005. 471 с.

Зміст: Міцан Т.В. Комплекс рукописних документів з історії Києво-Могилянської академії : до проблеми реконструкції. С. 3–14; Сохань С.В. До історії формування фонду «Київська духовна академія» Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 15–24; Горобець В.Й. Мова староукраїнських календарів і календарна поезія XVII–XVIII ст. С. 25–33; Бодак О.П. Архівна спадщина М.Ю. Браїчевського як джерело вивчення історичної науки та поширення історичних знань (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 34–49; Чернухін Є.К. Митрополит Готії та Кафи Гедеон. С. 50–74; Лось В.Е. Освітня та видавнича діяльність Греко-католицької церкви (Правобережна Україна першої третини XIX ст.). С. 75–90; Ткаченко І.В. «Село» – перша українська суспільно-політична селянська газета. С. 91–104; Клименко І.В. Видавниче товариство «Друкар» (1916–1924) : склад та зміст архівного фонду Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 105–113; Варва Т.В. Структура, персональний склад і діяльність словникових комісій УАН-ВУАН (1918–1931) (за документами Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 114–128; Дениско Л.М. Документи Державної Ради Росії XIX – початку XX ст. з бібліотеки та архіву О.З. Попільницького. С. 129–138; Сергєєва І.А. Семен Ан-ський – письменник, етнограф, громадський діяч (за документами періоду Першої світової війни з архівів Києва та Москви). С. 139–154; Курчинський О.А. Реконструйовані акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV ст. С. 155–162; Булатова С.О. Кароль Васильович Болсуновський – колекціонер екслібрисів (на матеріалах листування з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 163–168; Ціборовська-Римарович І.О. Видання друкарні Бердичівського монастиря босих кармелітів (1760–1840) як джерело до історії видавничої справи в Україні. С. 169–183; Цинковська І.І., Юхимець Г.М. Панегіричні композиції Івана Мигури (за матеріалами

колекції мідних гравірувальних дощок XVII–XIX ст. Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 184–198 ; *Черниш Н.І.* Українське енциклопедичне книговидання : маловідомі факти XIX – першої третини XX ст. С. 199–211 ; *Бондар Н.П.* До історії побутування книжкових ілюстрацій в якості самостійних естампних гравюр наприкінці XV – у XVII ст. С. 212–231 ; *Коваль Т.В., Афанасьєва З.Б.* Книжкові видання колекції Д.Г. Бібікова у фонді Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 232–239 ; *Гнатенко Л.А.* Ідентифікація часу написання українських канонічних манускриптів XIV ст. Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (за графіко-орфографічними особливостями письма). С. 240–262 ; *Кольбух М.М.* Історія формування збірки кириличних рукописних книг відділу рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника. С. 263–276 ; *Симчик М.В.* До питання атрибуції філософських курсів Інокентія Гізеля. С. 277–289 ; *Клименко Е.С.* Основні принципи опису музичної знаменної рукописної книги кириличного письма XII – початку XX ст. (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 290–301 ; *Кулешов С.Г.* Документаційні ресурси інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у місцевому органі державної влади. С. 302–310 ; *Рукавіцина-Гордзієвська Є.В.* Бібліографія наукової спадщини київського митрополита Євгенія (Болховітінова). С. 311–328 ; *Антоненко І.Є.* Засоби класифікації та словниковий контроль у керуванні документацією. С. 329–337 ; *Кульчицька Л.Я.* Бібліографічна інформація і типологія : до постановки проблеми. С. 338–351 ; *Паславський Т.Б.* Бібліографічне джерелознавство і питання репертуару історичної картографії та історичних картографічних джерел. С. 352–357 ; *Мицик Ю.А.* З листування козацької старшини середини XVIII ст. С. 358–365 ; *Зубкова Н.М., Степченко О.П.* Листування П.Я. Стебницького з С.О. Єфремовим як джерело з історії просвітництва в Україні початку XX ст. С. 366–374 ; *Старовойтенко І.М.* Листування П. Стебницького з Є. Чикаленком як джерело просопографічної інформації про кореспондентів. С. 375–384 ; *Вовченко В.Б.* Документ з історії української та російської кооперації : спогади Й. Маєвського про перебування М.В. Левитського в Женеві 1896 р. С. 385–391 ; *Березкіна В.В.* Документальна спадщина видань української діаспори у фондах відділу зарубіжної україніки. С. 392–406 ; *Кондратенко О.Ю.* Архівні фонди особового походження видатних українських учених-істориків як джерело вивчення розвитку історичної науки в АН УРСР (1944–1959). С. 407–411 ; *Корчемна І.С.* Архівна спадщина Ф.П. Шевченка в фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського в світлі сучасної історичної науки. С. 412–417 ; *Мацібора Н.Г.* Підручники XIX – початку XX століття з фондів Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В.О. Сухомлинського як складова національної історико-культурної спадщини. С. 418–420 ; *Стельмашева М.А.* Франкомовні періодичні видання кінця XVIII – початку XX ст. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 421–425 ; *Рабчун О.С.* Праці Юзефа-Ігнаци Крашевського в складі родової книгозбірні Урбановських-Стажинських як джерело вивчення історії польського народу. С. 426–430 ; *Іваннікова М.К.* Наукове дослідження історичних книжкових колекцій та зібрань в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського : історико-книгознавчі засади, завдання та перспективи. С. 431–437 ; *Яроцька М.В.* Рукописні книги XVII ст. з монастирських збірок у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : питання наукового опису. С. 438–442 ; *Солонська Н.Г.* Бібліотека Ярослава Мудрого : бібліографічне моделювання як засіб наукової реконструкції бібліотеки Київської Русі. С. 443–447 ; *Купчинський О.А.* З документів-фальсифікатів Галицько-Волинського князівства XIV ст. : дарча грамота князя Лева Кунатові Біличу [1301–1323]. С. 448–462 ; *Чекмарьова Л.А.* Формування законодавчих засад документальних електронних ресурсів бібліотек та архівів в Україні в 1998–2003 роках і питання їхнього подальшого вдосконалення. С. 463–467.

Bun. 11 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова, Р.Г. Іванченко, Г.І. Ковальчук, Н.Є. Крутікова, В.І. Наулко, В.В. Німчук, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, М.М. Пещак, М.Л. Скірта, П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець ; ред. Н.М. Зубкова, М.Л. Скірта, О.С. Боляк. Київ, 2007. 327 с.

Зміст: *Чернухін Є.К.* Архів Львівської греко-католицької митрополичої консисторії та архів Андрея Шептицького в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : погляд археографа та питання реконструкції джерел. С. 3–15 ; *Мищук С.М.* Зародження наукового опису рукописних пам'яток та стародруків як напрям українського книгознавства : друга половина XIX – початок XX ст. С. 16–34 ; *Бондар Н.П.* Невідомі аркуші віленського друку в складі примірника віленського видання Євангелія з сигнатурами 1600 р. зі збірки Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 35–47 ; *Швець Н.П.* До методології дослідження «власницького знаку» : досвід роботи Наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. І. Франка. С. 48–69 ; *Вовченко В.Б.* Спогади сучасників про М.В. Левитського як історико-біографічне джерело та джерело з історії кооперації в Україні наприкінці XIX – на початку XX століття (за мемуарами особового архіву). С. 70–78 ; *Ковальчук Г.І.* Реєстр І.П. Крип'якевича «Київські друки XVII–XVIII ст.». С. 79–89 ; *Зубкова Н.М.* Документи С.О. Єфремова в фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 90–98 ; *Кондратенко О.Ю.* Документальні архівні фонди НАН України як джерело вивчення основних напрямів наукових досліджень в Інституті історії АН України (1944–1956). С. 99–109 ; *Степченко О.П.* П.М. Попов як археограф та історик книги : маловідомі сторінки наукової біографії. С. 110–121 ; *Мяскова Т.Є.* Бібліотека Острозького єзуїтського колегіуму : історія виникнення, функціонування та сучасний стан. С. 122–135 ; *Шекера І.С.* Бібліотеки Київського Пустинно-Миколаївського, Київського Видубицького Михайлівського та Київського Братського училищного монастирів у фондах відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 136–150 ; *Лось В.Е.* Уніатська церква Правобережної України кінця XVIII – початку XIX століття : історіографія проблеми. С. 151–170 ; *Бодак О.П.* Джерелознавчий та бібліографічний аспекти наукової діяльності Михайла Брайчевського. С. 171–182 ; *Старовойтенко І.М.* Леонід Жебуньов : джерела до біографії. С. 183–199 ; *Клименко Е.С.* Музичні знаменні рукописи поморської традиції у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 200–213 ; *Лиханова І.Г.* Бібліографічний покажчик «Книга в Україні, 1861–1917» як складова Українського бібліографічного репертуару. С. 214–225 ; *Затока Л.П.* Досвід, проблеми та перспективи стабілізації документів з ослабленою матеріальною основою на паперових носіях : бібліографічний огляд. С. 226–246 ; *Даневич С.Г.* Тематичний покажчик студій, опублікованих у збірнику «Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних і бібліотечних фондів» (1993–2005. Вип. 1–10). С. 247–264 ; *Сохань С.В.* Актові документи Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря на Бодаківській, Хрулівській і Ведкалівській землі. С. 265–276 ; *Мицан Т.В.* Документи засвідчувального характеру з діловодної документації Києво-Могилянської академії : за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 277–290 ; *Клименко І.В.* Документ з історії літературного об'єднання «Плуг» (1922–1932 рр.). С. 291–299 ; *Чекмарьова Л.О.* Інформаційні ресурси урядового веб-порталу та веб-сайтів обласних державних адміністрацій України як джерельна база історико-культурних досліджень. С. 300–313 ; *Вербіцька О.І.* Актуальні проблеми репрезентації архівних ресурсів в інформаційно-комунікативних технологіях : вітчизняний та закордонний досвід. С. 314–325.

Bun. 12 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова, Р.Г. Іванченко, Г.І. Ковальчук, Н.Є. Крутікова, В.І. Наулко, В.В. Німчук, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, М.М. Пешак, М.Л. Скірта (відп. секр.), П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець. Київ, 2007. 436 с.

Зміст: *Олексів І.В.* Сербська книжка XIX століття у Львівській науковій бібліотеці ім. В. Стефаніка (за матеріалами фонду відділу рукописної книги). С. 3–17; *Ковальчук Г.І.* Федір Пилипович Максименко як дослідник стародруків і знавець рідкісних видань. С. 18–28; *Бодак О.П.* Історико-бібліографічні методи в наукових дослідженнях М.Ю. Брайчевського. С. 29–39; *Лось В.Е.* «Україніка» в Любліні: короткий огляд церковних джерел. С. 40–51; *Ціборовська-Римарович І.О.* Книжковий фонд відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерельна база історичних досліджень. С. 52–69; *Заболотна Н.В.* Почаївські Трефологоні 1777 р. у відділі стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 70–79; *Сергеева І.А.* Фоноархів єврейської народної музики: історія, содержание фондів і перспективи розвитку. С. 80–92; *Матвійчук Л.О.* Біобібліографічні матеріали з історії української літератури в особовому архівному фонді Миколи Плевака (1890–1941) в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 93–101; *Старовойт С.В.* Документи фізіолога В.М. Нікітіна у фондах Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 102–112; *Кондратенко О.Ю., Шипко Л.В.* Особовий архівний фонд академіка А.А. Смірнова: структура та документальний склад. С. 113–117; *Корчемна І.С.* Комплектування архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: сучасний стан. С. 118–123; *Січова О.В.* Ставлення гетьманського уряду К. Розумовського до створення нової Сербії. С. 124–134; *Воскобойнікова-Гузєва О.В.* Бібліотекознавча думка в контексті європейського історико-культурного розвитку XVIII – початку ХХ ст. С. 135–153; *Гнатенко Л.А., Котенко Т.І.* Переклади Пилипа Морачевського книг Нового Завіту та Псалтиря українською мовою середини ХІХ ст. (оригінали та списки в книгосховищах Росії та України). С. 154–177; *Мяскова Т.Є.* Бібліотека Київського комерційного інституту: історія, сучасний стан. С. 178–190; *Кириченко Р.С.* Французька книга в бібліотеках подвижників української науки і культури кінця ХІХ – початку ХХ століття (до проблем вивчення розпорочених книгозбірень В. Антоновича, Хв. Вовка в фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 191–202; *Рабчун О.С.* Родова книгозбірня Урбановських-Стажинських: перспективи наукового дослідження. С. 203–209; *Сохань С.В.* «Книга-архів» як джерело вивчення документальної спадщини київських монастирів: археографічний та книгознавчий аспекти. С. 210–220; *Гнатенко Л.А.* Апостол ХVІ ст. з колекції ЦАМу КДА – повернення через 150 років. С. 221–227; *Тупчієнко М.П.* До питання про міфо-ритуальну символіку крові в контексті її впливу на формування символіки руди і заліза в уявленнях східних слов'ян. С. 228–240; *Кольбух М.М.* Кириличні рукописні служебники ХVІ ст. в збірках Львова. С. 241–264; *Мицик Ю.А.* Деякі універсали польських королів середини ХVІІ ст. в зібранні Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 265–276; *Міщук С.М.* П.М. Попов як бібліограф рукописів та стародруків Волині. С. 277–309; *Зубкова Н.М., Степченко О.П.* Листування П.Я. Стебницького з С.О. Єфремовим як джерело з історії просвітництва в Україні початку ХХ ст. С. 310–322; *Ткаченко І.В.* Листи М. Шаповала до М. Грушевського як історичне джерело. С. 323–346; *Лосієвський І.Я.* Ірина Василівна Шашкова-Знаменська (1918–1987) – книгознавець, бібліограф. С. 347–358; *Фоменко І.Ю.* Машиночитаемая каталогизация старопечатной книги в научно-исследовательском отделе редкой книги (музее книги) Российской государственной библиотеки. С. 359–363; *Боброва М.І., Кононенко І.І.* До історії відділу рідкісних видань та рукописів Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. С. 364–

370 ; *Подкупко Т.Л.* Відділ рідкісних видань та рукописів Одеської державної наукової бібліотеки ім. Максима Горького. С. 371–375 ; *Полевщикова Е.В.* О.Л. Вайнштейн как исследователь Воронцовского фонда Научной библиотеки Одесского университета. С. 376–390 ; *Трегуб М.Л.* Документальні ресурси XVIII – початку XX ст. як культурне надбання (дослідницька робота відділу рідкісних і цінних видань Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Гмирьова). С. 391–399 ; *Рукавіцина Є.В.* Проект каталогу книг з автографами з колекції видань громадянського друку відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 400–404 ; *Настенко-Капалет Л.Д.* Прообраз Бояна – Янь (літописний життєпис). С. 405–424 ; *Батанова Т.О.* Рецензія на кн.: Документи по истории и культуре евреев в архивах Киева : путеводитель / науч. ред.-сост. Е.И. Меламед, М.С. Куповецкий, Рос. гос. гуманитар. ун-т и др. К. : Дух і Літера, 2006. 752 с. С. 425–428 ; [*Дубровіна Л.А.*] Феномен Сигурда Оттовича Шмідта (до 85-річчя від дня народження). С. 429–432.

Вип. 13 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова, Т.І. Ківшар, Г.І. Ковальчук, В.Ю. Омельчук, О.С. Онищенко, С.Г. Даневич (відп. секр.), П.Т. Тронько, Г.М. Юхимець. Київ, 2009. 461 с.

Зміст: *Бондар Н.П.* Папір заблудівських видань Івана Федорова та Петра Мстиславця. С. 3–21 ; *Бочковська В.Г.* Історія Почаївського монастиря у візитаціях XVIII – першої чверті XX ст. С. 22–35 ; *Ковальчук Г.І.* Архів професора С.І. Маслової як джерело з історії філологічних студій Київського національного університету імені Тараса Шевченка. С. 36–48 ; *Заболотна Н.В.* Почаївські видання акафістів у XVIII ст. : приклад компонування видавничих конволютів. С. 49–65 ; *Суторіус К.В.* Два рукописи з теологічними лекціями Стефана Яворського з Російської національної бібліотеки. С. 66–78 ; *Сохань С.В.* Київські Богословський та Йорданський дівочі монастирі XVI–XVIII ст. : сплетення долі в історичному просторі. С. 79–98 ; *Мицик Ю.А.* Рукопис білоруського шляхтича першої половини XVIII ст. С. 99–102 ; *Цинковська І.І., Юхимець Г.М.* Мідні гравійовані дошки Аверкія Козачковського з колекції відділу образотворчих мистецтв НБУВ. С. 103–126 ; *Боряк Т.Г.* Дарчі написи в бібліотечному сегменті «Празького архіву» (Державна наукова бібліотека, м. Київ). С. 127–138 ; *Ціборовська-Римарович І.О.* Книгозбірня монастиря ордену босих кармелітів у Вишневці : історія та книгознавча характеристика фонду. С. 139–155 ; *Кривенко М.О.* Книгозбірня «Студіону» (1909–1940) у фонді Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника : видання XIX – першої половини XX ст. С. 156–172 ; *Афанасьєва З.Б.* Історико-книгознавче дослідження бібліотеки Київського комерційного інституту (1906–1920 рр.). С. 173–183 ; *Булатова С.О.* Екслібриси Станіслава Шодуара на книжках родового бібліотечного зібрання Шодуарів у фондах НБУВ. С. 184–195 ; *Сергеева І.А.* «...Эта коллекция является неповторимой и единственной в мире...» : судьба музею єврейського історико-етнографічного общества после 1917 года. С. 196–223 ; *Лось В.Е.* «Acta monasterii Lubarensis» : джерело до вивчення історії василіанського чернецтва Правобережної України (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.). С. 224–240 ; *Буряк Л.І.* Історична фемінологія в науковій спадщині Олександра Лазаревського. С. 241–260 ; *Мицан Т.В.* Києво-Могилянська академія в історіографічних дослідженнях її діяльності. С. 261–278 ; *Гнатенко Л.А.* Нові відомості про «Четью Мінею 1489 р.» (за результатами кодиколого-орфографічного дослідження). С. 279–291 ; *Старовойт С.В.* Іван Іларіонович Лукінов : життя і діяльність у документах (за матеріалами особового фонду в Інституті архівознавства НБУВ). С. 292–304 ; *Деменко Л.М.* Наукова періодика Київської духовної академії другої половини XIX – початку XX ст. : перші знахідки з історіографії періоду до 1919 р. С. 305–314 ; *Шинко Л.В.* Становлення М.М. Бережкова як особистості та науковця

(1850–1878 роки). С. 315–331 ; *Клименко Е.С.* Безлінійні співочі рукописні книги XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 332–343 ; *Ковальчук В.М.* Біобібліографічні розвідки культурно-просвітницької діяльності М.П. Балліна в роботах вітчизняних та зарубіжних дослідників. С. 344–354 ; *Яковлев О.В.* Особливості розвитку книговидавничої справи в Україні в 20-х роках XX ст. С. 355–361 ; *Іващук Л.А.* Джерела зі створення та наукової діяльності Київської картинної галереї при ВУАН : археографічний огляд. С. 362–367 ; *Якобчук С.О.* Листування Ф.П. Матушевського з М.С. Грушевським (1896–1911 рр.) як історичне джерело. С. 368–381 ; *Клименко І.В.* Архів часопису «Рідний край» як джерело з історії редакційно-видавничої справи в Україні. С. 382–386 ; *Магурчак А.М.* Епістолярна спадщина Андрія Жука в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 387–395 ; *Зубкова Н.М., Степченко О.П.* Листування П.Я. Стебницького з С.О. Єфремовим як джерело з історії просвітництва в Україні початку XX ст. С. 396–419 ; *Затока Л.П.* Зміцнення паперу документів : сучасні технології та нові матеріали. С. 420–448 ; *Бодак О.П.* Електронні інформаційні ресурси Інституту рукопису НБУВ : історія створення та перспективи розвитку. С. 449–457.

Вип. 14 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), С.Г. Даневич (відп. секр.), Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, С.Г. Кулешов, О.С. Онищенко, Г.В. Папакін, Н.А. Шип. Київ, 2010. 418 с.

Зміст: Вітаємо з ювілеєм! : [Л.А. Дубровіна]. С. 1–6 ; *Юхимець Г.М.* Пересопницьке Євангеліє – шедевр мистецтва української книжності. С. 7–15 ; *Шаповал А.І.* Особовий фонд академіка В.І. Трефілова в Інституті архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 16–23 ; *Чернухин Е.К.* О трех греческих автографах в собраниях Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского. С. 24–47 ; *Сергеева И.А.* Семен Анский и повременное издание «Еврейский мир». С. 48–72 ; *Гарбар Л.В.* Д.М. Йофанов – літературознавець, педагог, завідуючий відділом рукописів Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. С. 73–84 ; *Вовченко В.Б.* Епістолярний комплекс М.В. Левитського як просопографічне джерело дослідження особистості визначного українського кооператора (за фондами Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського). С. 85–102 ; *Ціборовська-Римарович І.О.* Бібліотека Берестецького монастиря Ордену тринітаріїв : історична доля та стан дослідженості фонду. С. 103–114 ; *Афанасьєва З.Б.* Бібліотеки вищих навчальних закладів м. Києва середини XIX – початку XX ст. : історико-книгознавче дослідження (на прикладі книгозбірень Інституту шляхетних дівчат та Політехнічного інституту). С. 115–127 ; *Булатова С.О.* Роль баронеси Люсі Шодуар та її збирацьких зацікавлень в історичній долі рукописного, книжкового та нумізматичного зібрань Івницького маєтку. С. 128–137 ; *Дубровіна Л.А., Гнатенко Л.А.* «Колекція уривків» XII–XVI ст. Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (історія описання, графіко-орфографічний аналіз). С. 138–154 ; *Гальченко О.М., Зінченко С.В.* Оздоблення оправ рукописних Євангелій XVI ст. С. 155–178 ; *Гнатенко Л.А.* Графіко-орфографічні особливості передачі звука «йот» у староукраїнських пам'ятках другої половини XIV – початку XVII ст. С. 179–197 ; *Фрис В.Я.* Періодизація розвитку книги в Україні від найдавніших часів до початку XXI ст. С. 198–210 ; *Бондар Н.П.* Філігранологічний аналіз східнослов'янських кириличних стародруків другої половини XVI ст. як джерело книгознавчих досліджень. С. 211–240 ; *Устиновський Д.В.* Бібліографічні покажчики Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського за 1918–1941 роки і розвиток засад української бібліографії. С. 241–264 ; *Мишук С.М.* Волинські старожитності в наукових студіях українських учених другої половини XIX ст. С. 265–273 ; *Батанова Т.О.* Діяльність єврейських партій в Українській Центральній Раді : докумен-

тознавчий аспект. С. 274–280 ; *Мицик Ю.А.* Листи Олени Апанович до Юрія Назаренка. С. 281–293 ; *Степченко О.П.* Епістолярій П. Стебницького та Б. Грінченка з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерело з вивчення національної видавничої справи в Україні. С. 294–305 ; *Шипко Л.В.* Спогади М.М. Бережкова про К.М. Бестужева-Рюміна (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 306–334 ; *Клименко І.В.* Альманах «Гроно» – видання літературно-мистецької групи «Гроно». С. 335–344 ; *Котенко Т.І.* Неопублікований нарис В.П. Науменка («Чумаки, або Україна з 1768 року» П.С. Морачевського – редакції). С. 345–358 ; *Бодак О.П.* Повнотекстова база даних «Рукописна та книжкова спадщина України» як електронний науково-інформаційний ресурс Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 359–371 ; *Тупчієнко-Кадирова Л.І.* Структурний аналіз інформаційної складової офіційних листів. С. 372–390 ; *Затока Л.П., Сорокіна Л.А.* Технології та матеріали наукової реставрації сьогодення. С. 391–403 ; *Захарова Н.Б.* Особливості становлення культурно-просвітницької діяльності Національної бібліотеки Української держави. С. 404–414.

Вип. 15 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), С.Г. Даневич (відп. секр.), Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, С.Г. Кулешов, О.С. Онищенко, Г.В. Папакін, Н.А. Шип. Київ, 2012. 350 с.

Зміст: *Чернухін Є.К.* Пам'ятки караманлійського письма в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 3–27 ; *Старовойт С.В.* Джерела до історії діяльності НАН України у 1951–1955 роках. С. 28–55 ; *Шипко Л.В.* Документальна спадщина видатного фахівця в галузі гідробіології члена-кореспондента НАН України Т.С. Петіпи (1927–1992) : за матеріалами Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 56–63 ; *Коваленко С.М.* Культурно-просвітницька діяльність Чеського товариства ім. Яна Амоса Коменського в м. Києві (вересень 1907 – червень 1914 р.). С. 64–73 ; *Ковальчук В.М.* Просвітницькі студії М.П. Балліна як джерело з історії світового кооперативного руху. С. 74–79 ; *Ціборовська-Римарович І.О.* Місце і роль медичної літератури в структурі книгозбірні Острозького єзуїтського колегіуму. С. 80–91 ; *Донець О.М.* Український друкований плакат другої половини 1980 – початку 1990 років як хроніка соціокультурних зрушень періоду перебудови (на матеріалах зібрання НБУВ). С. 92–105 ; *Афанасьєва З.Б.* Книгозбірня Київського комерційного інституту (1906–1920) : організація бібліотеки та її місце у фонді Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 106–115 ; *Іванова О.А., Дубровіна Л.А.* Новий список «Казанського літописця» в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 116–125 ; *Гнатенко Л.А.* Уривки з кириличних кодексів XII–XIII ст. з книгосховищ України, Росії, Болгарії у фондах Інституту рукопису НБУВ : історія виявлення та атрибуція. С. 126–142 ; *Січова О.В.* Архівна система Академії наук Української РСР у 60–70-х роках ХХ століття. С. 143–162 ; *Вовченко В.Б.* Наукові студії М.В. Левицького з теорії та практики кооперативного руху України кінця ХІХ – початку ХХ ст. : документознавчий аспект (за архівними матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 163–171 ; *Бондарчук А.В.* Рідкісні видання-підробки Карла Марії Зейппеля : проблеми атрибуції та збереження. С. 172–182 ; *Матвійчук Л.О.* Михайло Ілліч Ясинський (1889–1967) як теоретик індивідуальної біобібліографії. С. 183–197 ; *Гарбар Л.В.* Розвиток бібліотечної справи та бібліотекознавства у Національній (Всенародній) бібліотеці України (1918–1923). С. 198–222 ; *Клименко І.В.* Літературні диспути на шпальтах часопису «Життя й революція» (1925–1934 рр.). С. 223–237 ; *Половинчак Ю.М., Іванова Н.Г.* Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського на шляху інтеграції в Єдиний

європейський інформаційний простір. С. 238–245 ; *Лобузіна К.В., Бодак О.П.* Створення страхового фонду цифрових копій унікальних документів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 246–256 ; *Тупчієнко-Кадирова Л.Г.* Структурний аналіз текстів та описань документів, пов'язаних з оперою «Молода гвардія» Ю.С. Мейтуса (на прикладі кількох документів архівної спадщини композитора). С. 257–272 ; *Лобузіна К.В.* Онлайновий інформаційний ресурс «Історико-культурні фонди». С. 273–284 ; *Устиновський Д.В.* Розвиток науково-бібліографічної діяльності Центральної наукової бібліотеки Академії наук УРСР і організація супроводу академічних наукових досліджень (1965–1991). С. 285–300 ; *Пастушенко О.В.* Розвиток дисертаційних досліджень з історії періодичної преси в Україні у 90-х роках ХХ ст. – на початку 10-х років ХХІ ст. : бібліографічний аспект. С. 301–323 ; *Бондар Н.П.* Новий каталог кирилических видань ХV–ХVІ ст. Бібліотеки РАН (рецензія на видання «Кириллические издания отдела редкой книги БАН, 1493–1600 : каталог / Библиотека РАН ; сост. М. Ю. Гордеева, А.А. Романова. СПб. : БАН, 2010. 170 с.»). С. 324–332 ; *Настенко-Капалет Л.Д.* Найдавніші графіті в Софії Київській : 1019 р. чи ХІІІ століття (деякі нотатки до нової концепції Н. Ніконенко та В. Корнієнка стосовно дати створення Київського Софійського собору). С. 333–347.

Вип. 16 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), С.Г. Даневич (відп. секр.), Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, С.Г. Кулешов, О.С. Онищенко, Г.В. Папакін, Н.А. Шип. Київ, 2012. 547 с.

Зміст: *Бондар Н.П.* До атрибуції стародруків : псевдоунікальний київський примірник видання «Символу віри» Афанасія Александрійського 1717 р. друкарні Києво-Печерської лаври. С. 3–8 ; *Цинковська І.І., Юхимець Г.М.* Ілюстративна заставка в українських стародруках ХVІІ ст. С. 9–42 ; *Брязкало Т.В.* Іван Григорович Підоплічко – визначний зоолог, палеонтолог, археолог (за документами особового архівного фонду вченого). С. 43–50 ; *Шапвал А.І.* Особовий фонд академіка О.І. Кухтенка як джерельна база дослідження життя та діяльності вченого. С. 51–65 ; *Савченко І.В.* Нотно-видавнича діяльність «Дніпросоюзу» (Дніпровського союзу споживчих союзів України). С. 66–79 ; *Губко Г.С.* Праці М.В. Ломоносова в книжковій культурі та науці ХVІІІ ст. С. 80–93 ; *Рудакова Ю.К.* Шлюбні панегірики у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : особливості примірників. С. 94–116 ; *Костюк Є.С.* Архівні джерела з історії виробничих громадських об'єднань 20–30-х років ХХ ст. у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України. С. 117–127 ; *Кравченко О.О.* Архівні джерела партизанського руху Київщини : аналіз складу і змісту документів Центрального державного архіву вищих органів влади та управління (на прикладі партизанського з'єднання ім. В.І. Чапаєва). С. 128–152 ; *Ткаченко І.В.* Редакційний комітет «Літературно-наукового вістника» у листуванні М. Грушевського (1912–1914). С. 153–163 ; *Заболотна Н.В.* Друкарство у дзеркалі української барокової поезії (до 385-річчя виходу в світ «Лексикону слов'янонурського» П. Беринди). С. 164–182 ; *Булатова С.О.* Рукописні дарчі написи на виданнях як джерело з історії комплектування зібрання Шодуарів у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 183–196 ; *Железняк О.О.* Кирилическі видання світського призначення друкарні Почаївського Успенського монастиря. С. 197–205 ; *Олексів І.* Наукова спадщина сербського вченого С. Новаковича (1842–1915) у книгозбірнях Галичини в контексті українсько-сербських книжкових взаємин ХІХ – початку ХХ ст. С. 206–222 ; *Хаманн О.* Исследование провениенций и перемещенные книжные коллекции : основные направления исследований в Германии. С. 223–234 ; *Кунанець Н.Е.* Бібліотека Почаївської Успенської лаври та її роль у соціально-комунікаційних процесах. С. 135–248 ; *Литвинова Л.А.* Колекційні фонди Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : істори-

ко-книгознавча тематика дисертаційних досліджень (1993–2011). С. 249–267 ; *Гальченко О.М., Зінченко С.В.* Сюжети середників шкіряних оправ з майстерні Києво-Печерської лаври : спроба іконографічного вивчення. С. 268–304 ; *Гнатенко Л.А., Клименко Е.С.* Уривок Стихирара мінейного нотованого XII ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ : археографічне та палеографічне дослідження й описування. С. 305–315 ; *Іванова О.А.* Службник і Требник архієрейський 1632 року : кодикологічний опис. С. 316–324 ; *Клименко Е.С.* Російські богослужбові нотолінійні співочі книги другої половини XVII–XVIII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 325–341 ; *Добрянська Т.А.* Українська кирилична рукописна книга XVII ст. як об'єкт кодикології, палеографії, філігранології, мистецтвознавства та археографії в 90-х роках XX – 10-х роках XXI ст. : історіографічний аспект. С. 342–361 ; *Левченко Л.Л.* Розробка теорії експертизи цінності документів у працях видатних американських вчених-архівістів 30–50-х років XX ст. С. 362–389 ; *Гарбар Л.В.* Ніна Володимирівна та Олена Володимирівна Піскорські – діячі української бібліотечної справи. С. 390–416 ; *Березовська О.В.* Особливості документального наповнення архівних фондів музейних установ НАН України. С. 417–424 ; *Лобузіна К.В.* Формування електронних інформаційних ресурсів рукописної та архівної спадщини. С. 425–438 ; *Добровольська В.В.* Стратегічне планування процесу керування документацією в органах управління культурою. С. 439–445 ; *Стоян П.Ф.* Електронні ресурси архівної системи Канади : структура і стан розвитку. С. 446–458 ; *Муссель-Драгомирецька С.О.* Актуальні питання удосконалення електронних каталогів Інституту рукопису в середовищі САБ "ІРБІС64". С. 459–466 ; *Тупчієнко-Кадирова Л.Г.* Листи та листівка від виконавців-співаків до Ю.С. Мейтуса : аналіз документної інформації та визначення відносин між суб'єктами листування. С. 267–476 ; *Матвійчук Л.О.* Біобібліографія гуманітарного циклу у Всеукраїнській академії наук (1918–1933) : історіографія та джерельна база досліджень, основні напрями. С. 477–497 ; *Пастушенко О.В.* Бібліографічні покажчики з історії преси та наукової періодики в Україні (1990–2011 рр.) як джерельна база історико-бібліографічних досліджень. С. 498–514 ; *Затока Л.П.* Сучасна система збереження бібліотечних фондів : поєднання традиційних та новітніх технологій. С. 515–542 ; *Зінченко С.В.* Рецензія на книгу : Чуба Г. Українські рукописні учительні Євангелія : дослідження, каталог, опис. К. ; Л. : «Свічадо», 2011. 223 с. С. 543–544.

Вун. 17 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), О.С. Боляк (відп. секр.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, С.Г. Кулешов, О.С. Онищенко, Г.В. Папакін, Н.А. Шип ; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. О.С. Боляк, М.Л.Скирта, Т.В. Герасімова. Київ, 2013. 621 с.

Зміст: *Чернухін Є.К.* Записки «Господньої молитви» з надчорноморських теренів другої половини XVIII ст. С. 3–24 ; *Шип Н.А.* Ідея всеслов'янської духовної православної єдності в творах викладачів і студентів Київської духовної академії (друга половина XIX – початок XX ст.). С. 25–54 ; *Ковальчук Г.І.* До питання про початок діяльності друкарні Києво-Печерської лаври (за документами з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 55–64 ; *Ткаченко І.В.* Особливості видання і редакційна робота в «Літературно-науковому вістнику» київського періоду у листуванні М. Грушевського зі співробітниками журналу. С. 65–79 ; *Василіук О.Д.* Особисті папери Агатагела Кримського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 80–95 ; *Юхимець Г.М., Цинковська І.І.* Титули українських кирилических видань XVII ст. : типологія і художні особливості. С. 96–151 ; *Булатова С.О.* Невідомі автографи польських авторів у фонді 332 Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 152–167 ; *Старовойт С.В.* Документи з історії діяльності НАН України в 1956–1960 роках в особових фондах Інституту архівознавства Національної

бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 168–184 ; *Лук'янець О.А.* Архівні джерела з дослідження історії соціальних умов життя міського населення УРСР (1950-ті – середина 1960-х років) у фондах ЦДАВО та ЦДАГО України. С. 185–194 ; *Шипко Л.В.* Історія формування, структура та документальний склад особового архівного фонду М.Г. Крейна (за документами Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 195–210 ; *Козак С.Б.* Тодось Осьмачка в часопису «Українські вісті». С. 211–220 ; *Філіпович М.А.* Соціально-політична модель Полоччини в складі Великого князівства Литовського (на матеріалі полоцьких актів кінця XIV – початку XVI ст.). С. 221–238 ; *Заболотна Н.В., Железняк О.О.* Старообрядницькі почаївські книги з фондів Відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : особливості примірників, історія побутування. С. 239–249 ; *Гутник Л.М.* Майстри вітчизняної графіки в мистецтві кіноплаката (на матеріалах зібрання українського кіноплаката ХХ ст. з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 250–269 ; *Донець О.М.* Використання образу Т.Г. Шевченка в українському радянському плакаті (за матеріалами зібрання українського радянського плаката з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 270–276 ; *Рабчун О.С.* Періодичні та продовжувані видання зі складу родового книжкового зібрання Урбановських та Стажинських. С. 277–287 ; *Сергеева І.А.* Музей и архив Еврейского историко-этнографического общества : к проблеме реконструкции документального собрания. С. 288–320 ; *Заєць О.В.* Бібліотека Києво-Печерської Лаври : історія створення та сучасний стан. С. 321–331 ; *Гальченко О.М.* Атрибуція та визначення первинності оправи при описуванні кирилических рукописних книг XVI ст. : спостереження кодиколога. С. 332–355 ; *Іванова О.А.* Замовник копенгагенського Євангелія : історичний контекст створення рукопису. С. 356–369 ; *Гнатенко Л.А.* Проблема датування кирилических кодексів XIV–XVI ст. з колекції Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії в каталозі О. Лебедева. С. 370–379 ; *Добрянська Т.А.* Проблема датування українських кирилических кодексів XVII ст. з колекції Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії в каталозі О. Лебедева. С. 380–389 ; *Рудий Г.Я.* Київські періодичні видання за доби гетьманату Павла Скоропадського (джерелознавчий аспект). С. 390–414 ; *Котенко Т.І.* П.С. Морачевський як дослідник та перекладач українською мовою книг Святого Письма в історіографії кінця XIX – початку ХХ ст. С. 415–428 ; *Шихненко І.М.* Джерела з реконструкції складу наукових співробітників установ Національної академії наук України періоду 1950–1960-х років. С. 429–440 ; *Гарбар Л.В.* Історіографія питань розвитку бібліотечної справи та бібліотекознавства в Україні в 20–30-х роках ХХ ст. С. 441–471 ; *Бондар Н.П.* Деякі зауваження до бібліографії українських кирилических стародруків XVIII ст. С. 472–479 ; *Пастушенко О.В.* Релігійна преса і періодика України як об'єкт дисертаційних досліджень (2001–2013). С. 480–493 ; *Стоян П.Ф.* Електронні ресурси регіональних сегментів єдиної архівної мережі Канади. С. 494–509 ; *Кунанець Н.Е.* Бібліотечні інформаційні технології обслуговування користувачів з особливими потребами. С. 510–527 ; *Лавров В.В.* А.И. Маркевич и его работы «Из культурного прошлого Крыма XIX ст.». С. 528–571 ; *Шаповал А.І.* До історії формування ентомологічної колекції в Інституті зоології НАН України (листування вчених-зоологів В.Г. Доліна та В.М. Лазорка). С. 572–603 ; *Клименко І.В.* Протоколи загальних адміністративних зборів Українського наукового товариства у Києві (1907 р.). С. 604–617.

Bun. 18 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), В.І. Попик, О.С. Онищенко, Г.І. Ковальчук, С.М. Міщук, К.В. Лобузін, С.Г. Кулешов, Н.М. Зубкова, Аліна Дзентьол (Польща), Ксенія Кабузинські (Канада), Ріма Ціценене (Литва), Ольга Олескіч (США), Олаф Хаманн (Німеччина), О.С. Боляк (відп. секр.) ; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. О.С. Боляк, Т.В. Герасімова. Київ, 2014. 651 с.

Зміст: *Ковальчук Г.І.* Базельські стародруки XV–XVI ст. у Відділі стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 3–37 ; *Булатова С.О.* Археографічна й історична пам'ятка єзуїтів колегіуму Св. Яна в Ярославі кінця XVII ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 38–55 ; *Бондар Н.П.* До історії паперу вільнюського Євангелія (без сигнатур) 1600 р. друкарні Мамоничів. С. 56–71 ; *Железняк О.О.* Оправи та обкладинки кириличних стародруків з друкарні Почаївської Успенської лаври. С. 72–80 ; *Курганова О.Ю.* Українські барокові видання XVII ст. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 81–90 ; *Шаповал А.І.* Особовий фонд Сергія Яковича Парамонова як джерело для дослідження біографії та наукової діяльності вченого. С. 91–112 ; *Заболотна Н.В.* Невідоме в бібліографії видання з фондів НБУВ – джерело до біографії власника книжки XVIII ст. (опис видання та примірника). С. 113–119 ; *Рудакова Ю.К.* Примірники з фондів Відділу стародруків та рідкісних видань НБУВ, не відображені в «Сводном каталоге книг на иностранных языках, изданных в России в XVIII веке». С. 120–134 ; *Наумова Н.А.* Внесок ученого-економіста М.В. Птухи в розвиток демографії та статистики в Україні : до 130-річчя від дня народження. С. 135–144 ; *Герасімова Т.В.* Особовий архів М.А. Шудри у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : археографічний огляд. С. 145–157 ; *Корчемна І.С.* Архів Українського Вільного Університету в Мюнхені у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : історія, структура, науковий опис. С. 158–168 ; *Лис М.М.* «Памятки войны 1914–1917 гг.» подпоручика Владислава Павловского как документальные свидетельства Первой мировой войны (по материалам рукописного фонда ЦНБ НА Беларуси). С. 169–175 ; *Рабчун О.С.* Фонд концентрації Відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУВ : «нові» надходження – опрацювання – організація книжкових колекцій. С. 176–182 ; *Ціборовська-Римарович І.О.* Стародруки бібліотек осередків Товариства Ісуса, що діяли на теренах Луцької дієцезії у XVII–XVIII ст., у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : особливості історичної долі, шляхи надходження, історико-культурне значення. С. 183–209 ; *Альмес І.І.* Бібліотека Віциньського василіанського монастиря (за матеріалами інвентарного опису 1774 р.). С. 210–232 ; *Мяскова Т.Є.* Особова бібліотека С.П. Томашевського : історико-книгознавча характеристика книгозбірні (за матеріалами фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 233–241 ; *Афанасьєва З.Б.* Кабінет залізничного транспорту Київського комерційного інституту : навчальна діяльність та бібліотека. С. 242–251 ; *Гуржій І.О.* Приватна бібліотека барона Ф.Р. Штейнгеля у фондах Відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського : склад та значення. С. 252–259 ; *Стефанович А.В.* А.Е. Богданович и его книжная коллекция. С. 260–266 ; *Приймак І.М.* Книжковий фонд та читачі Житомирської публічної бібліотеки (1866–1910 рр.). С. 267–277 ; *Заєць О.В.* Бібліотека «Киевского общества естествоиспытателей» у фондах Відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 278–285 ; *Дубровіна Л.А.* Рукописно-книжна спадщина України в сфері національної культури : створення традиційних та електронних ресурсів. С. 286–315 ; *Зінченко С.В.* Малярська оправа Євангелія-тетр 1631 р. зі збірки Російської національної бібліотеки в Санкт-Петербурзі. С. 316–327 ; *Гнатенко Л.А.* Палеографо-орфографічна методика атрибуції староукраїнської рукописної книги : до актуалізації питання. С. 328–339 ; *Добрянська Т.А.* Українська кирилична рукописна книга XVII ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ : кодиколого-палеографічне вивчення й описування. С. 340–354 ; *Барабаш Т.М.* Методика прочитання польських рукописів другої половини XVI – кінця XVIII ст. : теорія та практика (на прикладі матеріалів ЦДІА України, м. Львів). С. 355–387 ; *Старовойт С.В.* Видавнича діяльність та видавнича продукція АН УРСР у першій половині 1950-х років. С. 388–398 ; *Соколов В.Ю.* Кириличні видання «Феатрон, или позор

исторический» В. Стратемана в контексті розвитку книжкової культури та книгодрукування праць з історії в Росії першої чверті XVIII ст. : історико-книгознавчий та культурологічний аналіз. С. 399–435 ; *Булгаков Ю.В.* Довідники по фондах архівних установ Півдня і Сходу України : історіографічний дискурс. С. 436–445 ; *Дзира О.І.* Преса української діаспори в Канаді в міжвоєнний період як виразник думки громадськості. С. 446–459 ; *Васильєва О.О.* Шептаківська волость в рамках комплексу гетьманських рангових маєтностей (друга половина XVII – перша третина XVIII ст.). С. 460–474 ; *Гутник Л.М.* Синтез художньої літератури і кіномистецтва в українському кіноплакаті (на матеріалах зібрання українського кіноплаката ХХ ст. з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 475–496 ; *Бойко Ю.О.* Євген Чикаленко – видавець першої україномовної щоденної газети «Рада». С. 497–512 ; *Пастушенко О.В.* Бібліографознавчий аналіз пресознавчих дисертацій як метод дослідження ступеня розробки проблем та прогнозування розвитку науки. С. 513–525 ; *Опришко Т.С.* Періодичні видання «Бюлетень» та «Мистецькі матеріали» (1928–1929 рр.) літературної групи «Авангард» : розвиток ідей конструктивного динамізму. С. 526–534 ; *Ясіновський Ю.П.* Дві передмови Манявських ірмолоїв. С. 535–544 ; *Чернухін Є.К.* З історії перекладів творів Тараса Шевченка в Греції : листи Еллі Алексію та Яніса Ріцоса до Тетяни Чернишової 1958–1964 років у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 545–565 ; *Степченко О.П.* До історії видання Шевченкового «Кобзаря» Санкт-Петербурзьким «Благодійним товариством видання загальнокорисних та дешевих книг для народу». С. 566–575 ; *Горбач Т.С., Купченко-Гринчук О.М.* З невиданої спадщини видатного мовознавця : стаття А.О. Білецького «Σαστήρ – vox obscura». С. 576–583 ; *Шипко Л.В.* Листування М.М. Бережкова та К.М. Бестужева-Рюміна : джерелознавчий огляд. С. 584–596 ; *Гальченко О.М.* Сюжет «Розп'яття» на сюжетних середниках українських тиснених оправах XVI–XVIII ст. та уніфікація описання для баз даних. С. 597–620 ; *Стронська Н.Т.* Формування мережевих ресурсів українського бібліографознавства та перспективи його розвитку. С. 621–633 ; *Муха Л.В., Затока Л.П.* Збереження унікальних документів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського під час експонування : дослідження та практика. – С. 634–646.

Вип. 19. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), В.І. Попик, О.С. Онищенко, Г.І. Ковальчук, С.М. Міщук, К.В. Лобузін, С.Г. Кулешов, Н.М. Зубкова, Аліна Дзентьол (Польща), Ксенія Кабузінські (Канада), Олаф Хаманн (Німеччина) ; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. Г.Ю. Калініч, Т.В. Герасімова, О.С. Боляк. Київ, 2015. 525 с.

Зміст: *Булатова С.О.* Археографічна спадщина вченого-реформата Станіслава Домініка Клечевського (1714–1776) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 3–19 ; *Васильюк О.Д.* Агатангел Кримський та український правопис. С. 20–30 ; *Сукало А.М.* Життєпис Олександра Богомазова (за документами особового архіву ЦДАМЛМ України). С. 31–49 ; *Корчемна І.С.* Архів письменника, поета О.Д. Розумієнка у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 50–55 ; *Шаповал А.І., Булгаков Ю.В.* Документальна спадщина академіка НАН України П.Т. Тронька. С. 56–68 ; *Герасімова Т.В.* Шевченкознавчі документи в архіві М.А. Шудрі (за матеріалами фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 69–75 ; *Філіпович М.А.* Особовий архів О.С. Компан у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : склад та інформаційний потенціал. С. 76–85 ; *Горєва В.В.* Особовий архів Ольги Іванівни Сорокіної (1892–1988) : структура та склад фонду. С. 86–99 ; *Горбач Т.С.* Науковий шлях С.З. Заремби (за матеріалами особового фонду Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 100–107 ; *Ціборовська-Римарович І.О.* Агіографічна літерату-

ра в книгозбірнях католицьких монастирів Луцької/Луцько-Житомирської дієцезії XVII–XIX ст. : репертуар видань та їх роль у формуванні духовності чернечих осередків. С. 108–117 ; *Дзира О.І.* Мініатюрні книжки як вид бібліофільських видань (на прикладі колекції відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 118–126 ; *Заболотна Н.В.* Побутування почаївських кириличних стародруків у XVIII–XIX ст. на Холмщині та Підляшші (за даними фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 127–145 ; *Курганова О.Ю.* Художня структура українських видань доби бароко. С. 146–157 ; *Рудакова Ю.К.* Латиношрифті видання творів Іоанікія Галятовського у фонді Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : історико-книгознавче дослідження примірників. С. 158–181 ; *Гутник Л.М.* Портретні зображення акторів в українському кіноплакаті 1920 – початку 1990-х років (за матеріалами зібрання українського кіноплаката з фондів НБУВ). С. 182–304 ; *Донець О.М.* Український друкований плакат другої половини 1960 – початку 1980-х років з фондів НБУВ : художні особливості. С. 205–228 ; *Чернухін Е.К., Гальченко Е.М.* Євангелія караманлійського письма XVIII ст. із Северного Причорномор'я в фондах Інституту рукописи Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 329–253 ; *Зінченко С.В.* Малярська оправа : спроба класифікації. С. 254–282 ; *Бондар Н.П.* Філіграні примірників «Гербарія» М. Сенніка 1568 р. як джерело дослідження краківського паперу кінця 60-х років XVI ст. С. 283–298 ; *Мищук С.М., Мищук Г.А.* Документи О.А. Фотинського у фондах Інституту рукопису НБУВ та їхня джерелознавча роль у дослідженнях з біографістики та бібліографістики Волині. С. 298–317 ; *Пастушенко О.В.* Сучасна книга та книжкова комунікація в дисертаційних дослідженнях. С. 318–331 ; *Гарбар Л.В.* Михайло Михайлович Новицький (1892–1964) : матеріали до біографії. С. 332–343 ; *Тимченко І.В.* Публіцистика Михайла Грушевського на сторінках тижневиків «Село» та «Засів» як джерело з історії української селянсько-робітничої дореволюційної періодики. С. 344–352 ; *Гордеев А.Ю.* Вновь открытый рукописный атлас морских карт в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского. С. 353–365 ; *Матвійчук Л.О.* Бібліографічна діяльність провідних бібліотек Національної академії наук України в 1991–2013 рр. : матеріали до біобібліографії. С. 366–384 ; *Шорсткіна О.Ф.* Михайло Драгоманов і західноукраїнська інтелектуальна еліта : до питання культурного співробітництва в історіографії (середина ХХ – початок ХХІ ст.). С. 385–398 ; *Жбанова К.Ю.* Прижиттєві примірники творів Ганса Сакса відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 399–408 ; *Шипко Л.В.* Листування М.М. Бережкова та К.М. Бестужева-Рюміна у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 409–427 ; *Гальченко О.М.* Тезаурус ремісничої та професійної термінології в українській бібліопегістиці : питання формування фахового словника. С. 428–448 ; *Муха Л.В., Затока Л.П.* Особливості властивості паперу бібліотечних документів : методи дослідження та фактори довговічності. С. 449–468 ; *Старовойт С.В.* Наукова періодика АН УРСР у 1950-х роках. С. 469–484 ; *Січова О.В.* Фондування документів науково-дослідної установи НАН України. С. 485–494 ; *Індиченко Г.В.* Науково-інформаційний обмін в гуманітарній сфері між академічними установами України і Польщі (1955–1960). С. 494–510 ; *Горєва В.В., Філінович М.А.* До Дня слов'янської писемності і культури. Міжнародна наукова конференція «Науковий потенціал славістики : історичні здобутки та тенденції розвитку». С. 511–517.

Bun. 20 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), В.І. Попик, О.С. Онищенко, Г.І. Ковальчук, С.М. Мищук, К.В. Лобузін, Г.В. Папакін, Н.А.Шип, Н.М. Зубкова, Аліна Дзентьол (Польща), Ксенія Кабузинські (Канада), Ріма Ціценене (Литва), Олаф Хаманн (Німеччина) ; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. О.С. Боляк, Т.В. Герасімова, Г.Ю. Калініч. Київ, 2016. 534 с.

Зміст: *Тарасенко М.О.* Невідомі фотографії давньоєгипетського папірусу з бібліотеки О. Браницького (ІР НБУВ, ф. XXIV, № 2702). С. 3–21 ; *Булатова С.О.* Рукописна книга XVIII ст. з історії старопольської кухні «Zbiór dla kuchmistrza tak potraw jako ciast robienia» з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 22–42 ; *Чернухін Е.К.* Записки «Османського дипломата» о событиях в Польше 1766–1767 гг. в греческой рукописи из фондов Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского. С. 43–57 ; *Рудакова Ю.К.* Примірники видань творів Лазаря Барановича латинським шрифтом у фонді Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 58–89 ; *Курганова О.Ю.* Поетична молитва як «текст у тексті» в українських кириличних виданнях доби бароко. С. 90–101 ; *Герасімова Т.В.* Документальна спадщина українських істориків авіації та авіаконструкторів з фондів Інституту рукопису НБУВ : джерелознавчий аспект. С. 102–111 ; *Бондар М.А.* Попримірникові каталоги кириличних стародруків як унікальне джерело історико-краєзнавчих досліджень. С. 112–121 ; *Березовська О.В.* Склад та інформативність архівного фонду Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України (2006–2010). С. 122–132; *Корчемна І.С.* Особовий архівний фонд книго- та бібліотекознавця Федора Захаровича Шимченка (1922–1989) : структура та інформаційна складова. С. 133–139 ; *Соколов В.Ю.* Видання та рукописи з астрономії в книжкових зібраннях в Україні у XVIII ст. С. 140–174 ; *Мяскова Т.Є.* Провенієнції на книгах з історико-культурного фонду «Віленська медико-хірургічна академія» Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерело з вивчення історії формування фонду наукової бібліотеки академії. С. 175–190 ; *Афанасьєва З.Б.* Київське перше комерційне училище та його бібліотека : історія створення і подальша доля книгозбірні (1896–1934). С. 191–203 ; *Алексєенко М.В.* Приватні дари викладачів Рішельєвського ліцею – важлива складова фонду ліцейської бібліотеки в Одесі. С. 204–221 ; *Волощенко С.А.* Крехівський устав XVII ст. : кодикологічний опис пам'ятки. С. 222–231 ; *Дубровіна Л.А.* Бібліотеки в системі інституцій національної пам'яті України та національної культурної спадщини. С. 232–251; *Матяш І.Б.* Український дипломатичний архів як джерело дослідження історії консульської служби. С. 252–266 ; *Шип Н.А.* Слов'янська тематика в документах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 267–293 ; *Кашеварова Н.Г.* Бібліотеки України під час окупації періоду Другої світової війни (за донесеннями німецького бібліотекаря Олександра Гімпеля). С. 294–326 ; *Фрис В.Я.* Книжкова культура України XI–XVI ст. : термінологія і проблеми. С.327–339 ; *Василіук О.Д.* Бібліографічні джерела в науковій спадщині Агатангела Кримського. С. 340–349 ; *Зуб (Руденко) Н.М.* Епістолярій родини Бібікових про події на Кавказі середини XIX ст. (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 350–365 ; *Sharipova L.* Polonisation and all that, or religions identity and cultural change in Ruthenia : the Union of Lublin and the myths of «polonisation». С. 366–277 ; *Ліхачова О.Є.* Джерельна база дослідження наукової біографії педагога та освітянина О.І. Георгієвського. С. 378–390 ; *Гуль О.М.* Діяльність фірми «Леон Ідзіковський» (книготоргівля, книго- та нотовидання, приватна публічна бібліотека). С. 391–400 ; о. *Юрій Мицик.* З документації київських монастирів XVII–XVIII ст. (26 документів з церковного, соціально-економічного, політичного та повсякденного життя Гетьманщини). С. 401–427 ; *Чернухін Е.К., Кульчинський О.Б.* Автографи св. Ігнатія Маріупольського з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 428–439 ; *Філіпович М.А.* До питання про ідеологічну політику в українській історичній науці в 1970-х роках (стенограма засідання відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР стосовно рецензії О.С. Компан на видання «Історія українського мистецтва»). С. 440–456 ; о. *Юрій Мицик, Тарасенко І.Ю.* Літописець Видубицького монастиря початку XVIII ст. С. 457–468 ; *Клименко І.В.* Бібліографічний покажчик «Друковані праці Б.С. Бутника-Сіверського» як джерело до вивчення наукової діяльності українського мис-

тектвознавця. С. 469–477 ; *Рибачок О.М.* Європейський досвід формування електронних ресурсів історико-культурної спадщини. С. 478–487 ; *Затока Л.П., Баляниця Н.Б., Мозгова С.Г., Суббота А.Г., Чуєнко А.І., Письменна Ю.Б.* Стабілізація бібліотечних документів : експериментальні дослідження та перспективи впровадження. С. 488–508 ; *Горєва В.В., Філіпович М.А., Бондар Н.П.* Міжнародна наукова конференція до Дня слов'янської писемності і культури «Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур» : підсумки та перспективи. С. 509–518 ; *Горєва В.В.* Українські вчені та українознавча проблематика на Першому міжнародному з'їзді слов'янських філологів (Прага, 1929 р.). С. 519–528.

Вип. 21 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол. : Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк (заст. відп. ред.), В.І. Попик, О.С. Онищенко, Г.І. Ковальчук, С.М. Міщук, К.В. Лобузін, Г.В. Папакін, Н.А.Шип, Н.М. Зубкова, Аліна Дзентьол (Польща), Ксенія Кабузинські (Канада), Ріма Ціценене (Литва), Олаф Хаманн (Німеччина) ; ред. Н.М. Зубкова ; вид. підгот. О.С. Боляк, Т.В. Герасімова, Г.Ю. Калініч. Київ, 2017. 592 с.

Зміст: *Бондар Н.П., Бургомістренко Т.А.* Рідкісний примірник «Життя святого Володимира» (Київ, 1670) у складі рукописного збірника житій святих як джерело вивчення київської агіографії XVII ст. С. 3–19 ; *Барабаш Т.М.* Індукти міських канцелярій руського воєводства XVI–XVII ст. як джерело до просопографії міських писарів. С. 20–34 ; *Савченко І.В.* Богослужбовий спів Києво-Печерської лаври, особливості та послідовність його нотного запису та друку. С. 35–47 ; *Курганова О.Ю.* Вербалізація іконописних образів у віршах з українських кириличних стародруків. С. 48–60 ; *Заболотна Н.В.* Образ власниці й дарувальниці кириличної книжки в Україні XVIII ст. за даними покрайніх записів. С. 61–72 ; *Булатова С.О.* Традиційні напої шляхетського двору на білоруських землях Великого князівства Литовського у першій чверті XVII ст. (за рукописом Млечка із зібрання Хрептовичів у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 73–96 ; *Степченко О.П.* Особовий архівний фонд С.А. Таранушенка з фондів Інституту рукопису НБУВ як джерело з історії українського народного монументального та житлового будівництва. С. 97–106 ; *Рудакова Ю.К.* Методика атрибуції дефектних видань, надрукованих латинським шрифтом. С. 107–117 ; *Юхимець Г.М., Цинковська І.І.* Ініціальні літери на сторінках українських стародруків XVII–XVIII ст. (зібрання відбитків друкарні Києво-Печерської лаври у фондах НБУВ). С. 118–130 ; *Лоштин Н.Т.* Книжкові збірки лекторів філософії та теології у бібліотеці львівських бернардинців (середина XVIII ст.). С. 131–142 ; *Альмес І.І.* Бібліотека Золочівського василіанського монастиря наприкінці 60-х – початку 70-х років XVIII ст. : реконструкція репертуару книг. С. 143–169 ; *Мяскова Т.Є.* Наукова спадщина Ореста Новицького в фондах Інституту книгознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 170–182 ; *Заєць О.В.* Археографічна та бібліофільська діяльність архімандрита Антоніна (Капустіна) (до 200-річчя з дня народження). С. 183–193 ; *Донець О.М.* Гендерні аспекти візуалізації жінки в українському радянському плакаті 1940–1980 рр. (на основі зібрання українського друкованого плаката ХХ ст. відділу образотворчих мистецтв Інституту книгознавства НБУВ). С. 194–201 ; *Волощенко С.А.* Устав церковної служби : Білостоцький устав. С. 202–212 ; *Дубровіна Л.А.* До витоків концепцій інформаційних ресурсів україніки : міжвідомчі проекти та державні програми в галузі архівознавства, археографії та бібліографії в 90-х роках ХХ ст. С. 213–232 ; *Шип Н.А.* Український модус слов'янофільства. С. 233–264 ; *Чернухін Є.К.* Написи та епіграми на двох іконах грецького художника Теодора Пулакиса з колекції Національного музею імені Богдана та Варвари Ханенків у Києві. С. 265–282 ; *Дзира О.І.* Вітчизняні дослідження історії української діаспори Канади у міжвоєнний період. С. 283–298 ; *Гальченко О.М.* Сюжетні середники на

українських шкіряних оправах XVI–XVIII ст. : питання іконографічного вивчення. С. 299–317 ; *Козак С.Б.* Архів діаспори журналу «Київ». С. 318–329 ; *Рудий Г.Я.* Газетна періодика Києва 1919 р. як джерело вивчення соціально-економічного, міжнародного, культурно-освітнього розвитку України за денікінського режиму. С. 330–346 ; *Ткаченко І.В.* Видавнича діяльність М. Грушевського в Києві (1907–1914 рр.) у документах Київського губернського жандармського управління. С. 347–356 ; *Чернухін Є.К., Кульчинський О.Б.* Благодійний лист протоієрея Трифілія Карацоглу до митрополита Ігнатія Гозадинова від січня 1785 р. (за матеріалами архіву Трифілія Карацоглу в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 357–370 ; *Кіржаєв С.М.* З листування М.П. Драгоманова : два невідомі листи до М.В. Водовозова 1894 р. С. 371–389 ; о. *Юрій Мицик.* Універсали гетьмана Івана Скоропадського (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 390–413 ; о. *Юрій Мицик, Тарасенко І.Ю.* 12 документів з історії Полтавщини XVII–XVIII ст. (з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 414–427 ; *Суббота А.Г., Муха Л.В., Затока Л.П.* Мікобіота повітря сховищ і документів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (історичний аспект, дослідження 1992 р.). С. 428–460 ; *Ковальчук Г.І.* Степан Йосипович Петров – завідувач відділу рідкісних і цінних книг Державної публічної бібліотеки УРСР (1949–1961 рр.). С. 461–478 ; *Старовойт С.В.* Джерела до історії славістики в особовому фонді академіка НАН України І.К. Білодіда. С. 479–491 ; *Булгаков Ю.В.* До історії українсько-польської наукової співпраці у галузі механіки : наукове відрядження академіка А.Д. Коваленка до ПНР (15 січня – 5 лютого 1958 р.). С. 492–505 ; *Індыченко А.В.* Межакадемическое сотрудничество украинских, чешских и словацких ученых в гуманитарной сфере : исторический экскурс (1955–1960 гг.). С. 506–525 ; *Лук'янець О.А.* Документальні джерела до реконструкції історії створення Українського республіканського наукового товариства (за документами архівного фонду НАН України. С. 526–535 ; *Шаповал А.І.* Участь В.П. Адріанової-Перетц в українському науковому житті : епістолярний дискурс (до 130-річчя від дня народження). С. 536–563 ; *Поперечна Л.А.* Наукові читання в Інституті книгознавства НБУВ на пошану бібліографа і книгознавця Степана Йосиповича Петрова. С. 564–567 ; *Лиханова І.Г.* Бібліографічний покажчик «Книга в Україні, 1861–1917 рр. : матеріали до репертуару української книги». С. 568–571 ; *Настенко-Каналет Л.Д.* Скільки церков було в Києві XI ст. і можливі помилки в перекладі «Хроніки» Тітмара Мерзебургського. С. 572–576 ; *Дубровіна Л.А., Лобузін К.В., Гнатенко Л.А., Бондар Н.П.* Пам'яті видатного українського вченого, дослідника давньої рукописної і друкованої спадщини України члена-кореспондента НАН України Василя Васильовича Німчука. С. 577–583.

Вун. 22 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису ; наук. рада : О.С. Онищенко, В.І. Попик, Г.І. Ковальчук, І.Н. Войцехівська, С.М. Міщук, Аліна Дзентьол (Польща), Ксенія Кабузинські (Канада), Рима Ціценене (Литва), Олаф Хаманн (Німеччина) ; редкол. : Л.А. Дубровіна (гол. ред.), О.П. Степченко (заст. гол. ред.), Т.В. Коваль (заст. гол. ред.), М.А. Філіпович (заст. гол. ред.), Н.М. Зубкова (заст. гол. ред.), Г.В. Боряк, Л.А. Гнатенко, Г.В. Папакін, О.О. Хамрай, Н.А. Шип, С.О. Булатова, О.М. Гальченко, О.А. Іванова, О.С. Боляк (відп. секр.), Т. В. Герасімова (відп. за випуск) ; ред. Н.М. Зубкова ; редактор-перекладач Т. В. Герасімова ; видання підготували О.С. Боляк, Я. В. Кучмії. Київ, 2018. 604 с.

Зміст: *Байкеніч Д.В.* Організація святкування першого ювілею ВУАН у світлі звітної документації академічних установ. С. 3–23 ; *Чернухін Є.К.* Фонд 350 (архів родини Гориновичів) в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : фондоутворювачі, структура, огляд матеріалів. С. 24–48 ; *Старовойт С.В.* Нові джерела з історії науки у фондах Інституту архівознавства НБУВ. С. 49–66 ; *Вакульчук О.А.* Багатотиражні газети України: створення, функціонування, характерні особливості. С. 67–82 ; *Вербіць-*

ка О.І. Розвиток шевченкознавчих досліджень у Національній академії наук України в 1930-х роках (за документами АФ НАН України). С. 83–99 ; Булатова С.О. Традиційні напої шляхетського двору на білоруських землях Великого князівства Литовського в першій чверті XVII ст. : столове начиння та посуд (за рукописом Млечка із зібрання Хрептовичів з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського). С. 100–116 ; Принь М.О. Особовий фонд академіка Є.П. Федорова як джерело з висвітлення міжнародної діяльності вченого: видовий склад та інформаційний потенціал документів. С. 117–127 ; Шаповал А.І. Наукова співпраця В.М. Перетца та М.І. Петрова через призму епістолярних джерел. С. 128–140 ; Кіржаєва І.Г. Взаємовідносини академіка О.І. Бродського з українськими письменниками та художня колекція родини Бродських (за документами Інституту архівознавства НБУВ). С. 141–149 ; Булгаков Ю.В. Участь А.Д. Коваленка в роботі наукових форумів у галузі механіки (1942–1957). С. 150–164 ; Коломієць М.С. Новий джерельний ресурс з історії української науки: особовий архівний фонд академіка НАН України А.В. Чекунова. С. 165–179 ; Ціборовська-Римарович І.О. Доля книгозбірень католицьких монастирів Волинської губернії у світлі їхньої касації 1832 р. російською імперською владою. С. 180–191 ; Мяскова Т.Є. Бібліотечна діяльність Дмитра Івановича Багалія та історична доля його особової бібліотеки. С. 192–209 ; Шекера І.С. Провенієнції на книгах з бібліотеки П.П. Кудрявцева в складі колекції Бібліотеки Київської духовної академії як одне з джерел для визначення шляхів поповнення академічної книгозбірні. С. 210–229 ; Афанасьєва З.Б. Становлення Київського реального училища та його бібліотеки (1873–1920). С. 230–238 ; Гуржій І.О. Збірка слов'янознавчих видань із фондів відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій Інституту книгознавства НБУ: до питання реконструкції бібліотеки Т.Д. Флоринського. С. 239–259 ; Зінченко С.В. Атрибуція старобрядницького рукопису 20-х років XIX ст. зі збірки Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького. С. 260–183 ; Волощенко С.А. Списки Уставу церковного Єрусалимського XVII ст.: датування, переписувачі, локалізація, побутування (за матеріалами Інституту рукопису НБУ імені В. І. Вернадського). С. 284–300 ; Охріменко О.С. Збірка проповідей XV ст. із нюрнберзького монастиря Святого Егидія: автор, писець та читач. С. 301–312 ; Рудий Г.Я. Періодика України 1917–1920 рр.: історіографія та джерельний потенціал. С. 313–330 ; Шип Н.А. Слов'янофільський проект розв'язання «польського питання» в Російській імперії (початок XX ст.). С. 331–357 ; Січова О.В. Організація архівної справи в наукових установах Національної академії наук України. С. 358–374 ; Маврін О.О. До історії української археографії : деформації джерела, «спротив матеріалу» і трансформаційні процеси (1940-ві – 1980-ті роки). С. 375–396 ; Петренко О.В. Історичний дискурс методології державної статистики друку: на прикладі обліку дитячих книг у 20–30-х роках XX ст. С. 397–425 ; Отець Юрій Мицик, Тарасенко І.Ю. Із джерел з історії Полтавщини XVII–XVIII ст. (із зібрання Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 426–449 ; Булатова С.О. Секрети старопольської юхи за рецептурою з рукопису XVIII ст. «Zbior dla kuchmistrza tak potraw jako ciast robenia» з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. С. 450–466 ; Філіпович М.А. «За рікою за бистрою вогні горять великі»: рецензія Олени Компан на книги Я.Є. Боровського «Походження Києва: історіографічний нарис» (Київ, 1981) та «Мифологический мир древних киевлян» (Київ, 1982). С. 467–478 ; Сторчай О.В. З листів Івана Іжакевича до Федора Коновалюка (1941–1961 роки): до 155-річчя від дня народження І. Іжакевича. С. 479–526 ; Левченко Н.П. Відкриті електронні ресурси в умовах інформаційного суспільства: огляд джерельної бази дослідження. С. 527–541 ; Рудакова Ю.К. Друкований каталог українських латиношрифтових стародруків XVI–XVIII ст. : дослідження та популяризація фондів Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. С. 542–555 ; Курганова О.Ю. Інноваційні форми підготовки наукових каталогів стародруків на прикладі

проекту «Поезія в українських стародруках». С. 556–567 ; *Заболотна Н.В.* Укладання по-примірникових каталогів кириличних стародруків василіанських друкарень з фондів НБУВ : практичний досвід та теоретичні напрацювання. С. 568–580 ; *Лук'янець К.Ю., Шорсткіна О.Ф.* Методологічні аспекти каталогізації аркушевих видань доби Української революції 1917–1921 рр. (на основі колекції листівок Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського). С. 581–590 ; *Поберезкіна П.Ю.* Невідома листівка Сергія Бердяєва до Бельгії. С. 591– 596.

PERSONALIA

Керівний склад	147
Постійний склад	248
Тимчасовий склад	421

ВІЗИР МИКОЛА ПЕТРОВИЧ

(24 березня 1924 р., с. Лоцманська Кам'янка
Дніпропетровського р-ну Дніпропетровської обл. –
13 грудня 2012 р., м. Київ)

Початок трудової діяльності співпав із Другою світовою війною – разом із київською молоддю брав участь у будівництві оборонних споруд навколо міста. В липні 1941 р. з батьками був евакуйований у Сталінську (нині Донецьку) обл., де почав працювати в колгоспі, пізніше став завідувачем сільського клубу, а з жовтня 1941 р. призначений «перегонником худоби», яку мали евакуювати. В листопаді 1941 р. разом з родиною був евакуйований у с. Бустон Бухарської обл. (Узбецька РСР), де працював чорноробом. У серпні 1942 р. пішов добровольцем в армію. Був направлений на навчання до Подільського артилерійського училища (1942–1943), по закінченні якого відправлений в діючу армію: брав участь у бойових діях як командир взводу артилерійського полку та командир батареї артилерійської бригади на 1-му Прибалтійському фронті (1943–1944). Кілька разів був поранений, утратив ногу, впродовж серпня 1944 – лютого 1945 р. перебував на лікуванні в різних військових шпиталях.

У 1945–1950 рр. навчався на історичному факультеті КДУ ім. Т.Г. Шевченка. У 1951–1953 рр. – аспірант КДУ ім. Т.Г. Шевченка (кафедра архівознавства), одночасно працював старшим науковим співробітником Державного архіву Київської області (березень – червень 1950 р.), директором архіву (червень 1950 – березень 1951 р.), заступником директора Центрального державного історичного архіву УРСР в м. Києві (червень 1952 – березень 1953 р.). Через роботу за сумісництвом у березні 1953 р. був відрхований з аспірантури; з березня 1953 до квітня 1954 р. перебував на лікуванні у військовому шпиталі.

З кінця квітня 1954 р. починає працювати в ДПБ АН УРСР – спочатку тимчасово за угодою (29.04.1954 – вересень 1955 р.). З жовтня 1955 р. переведений у постійний штат ВР, де працював до 1990 р. на посадах старшого бібліотекаря (з 01.10.1955 р.), завідувача сектору ВР (грудень 1956 р.), завідувача ВР (10.11.1957–1985), головного бібліотекаря (15.12.1985–1988). Після виходу на пенсію, у 1988–1990 рр., працював у ВР за угодою.

Основна діяльність була пов'язана із комплектуванням, організацією та опрацюванням фондів ВР. Фахівець з дослідження кирилических рукописних книг XI–XV ст. Брав участь у публікації збірників документів, рукописних комплексів та окремих рукописів, зокрема листування та творчих праць Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Марка Кропивницького, Івана Манжури, Євгена Гребінки, Павла Тичини, Агатангела Кримського та інших, як науковий та відповідальний редактор, а також член редакційної ради. Залучався як рецензент видань. Учасник всесоюзного обговорення проблем наукового описування та видання пам'яток писемності, що проводилося на базі найбільших бібліотек СРСР

у 1970-х роках, один з авторів інструкції з описування рукописів XI–XV ст. зі сховищ СРСР. У 1984 р. було видано 1-й випуск «Сводного каталога славяно-русских рукописных книг XI–XIII вв., хранящихся в СССР», де описання слов'янських рукописів цього періоду, що зберігалися у фондах ВР ЦНБ АН УРСР, було підготовлене власне М.П. Візіром.

Ініціатор та керівник трьох археографічних експедицій – в Житомирську, Сумську та Полтавську області. Результатом пошукової роботи експедицій стали рукописи XII–XVI ст., якими поповнилися фонди ВР. Окрім того, було взято на облік близько 700 рукописів XVII–XIX ст. та близько 400 стародруків, що зберігалися в обласних, міських та районних бібліотеках і музеях зазначених регіонів.

Зусиллями М.П. Візира було актуалізоване питання про необхідність пошуків бібліотеки Ярослава Мудрого на території Межигірського монастиря, проведені експедиції та перші розкопки, в яких також брали участь археологи П. Толочко та В. Харламов.

Після виходу на пенсію працював у ВР за угодою, переглядаючи описи з метою виявлення документів XVIII ст. та їхнього археографічного опрацювання тощо.

Член Міжвідомчої методичної ради з використання документальних матеріалів АН УРСР, Міжвідомчої ради Міністерства культури УРСР з книгознавства, член Експертної комісії Центрального наукового архіву АН УРСР, Координаційної комісії з роботи з архівами особового походження. Член правління Українського товариства охорони пам'яток історії та культури і Всеукраїнського товариства краєзнавців.

Особовий архів М.П. Візира зберігається в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України (м. Київ) – ф. 1360, 347 од.зб.

Напрями наукових досліджень: археографія, кодикологія та кодикографія, джерелознавство, книгознавство, бібліотекознавство.

Статті

1955

1. Нові документи про О.В. Суворова та М.І. Кутузова // Вісн. АН УРСР. Київ, 1955. № 8. С. 70–71.
2. Нові документи про О.В. Суворова та М.І. Кутузова // Вечірній Київ. 1955. 24 верес. (№ 227). С. 4.

1956

3. Зв'язки українських і югославських вчених // Вечірній Київ. 1956. 2 черв. (№ 129). С. 3.
4. Неопубликованные документы М.И. Голенищева-Кутузова // Ист. архив. Киев, 1956. № 5. С. 246.
5. Публикация двух документов М.И. Кутузова // Русские полководцы : сб. док. и материалов. Москва : Воениздат, 1956. Т. 5. С. 609–610.

1957

6. Коллекция рукописей Киевского университета, хранящаяся в Государственной публичной библиотеке УССР // Науч.-информ. бюл. Арх. упр. МВД УССР. Киев, 1957. № 1 (27). С. 99–108.

1958

7. Перша російська революція 1905–1907 років і Київський університет // Зб. наук. пр. Київ : АН УРСР, 1958.

1959

8. Невідомі рукописи // Літ. газ. 1959. 10 квіт. (№ 30). С. 4.

1960

9. 200 років тому : з щоденника В.Г. Барського // Зміна. Київ, 1960. № 7 (88). С. 24.
 10. Листи Івана Франка до Юліана Яворського // Рад. літературознавство. Київ, 1960. № 3. С. 119–124.
 11. Листи, що досі були відомі // Вечірній Київ. 1960. 11 листоп. (№ 269 (4985)). С. 2.
 12. Рукописи розповідають // Рад. освіта. 1960. 21 груд. (№ 102 (998)). С. 4.
 13. У відділі рукописів Державної публічної бібліотеки АН УРСР // Рад. літературознавство. Київ, 1960. № 5. С. 156–157.

1961

14. Із рукописної спадщини І. Манжури // Рад. літературознавство. Київ, 1961. № 4. С. 110–126. (Співавтор – М. Бернштейн).
 15. Листи Миколи Лисенка // Рад. культура. 1961. 27 квіт. (№ 34). С. 3.
 16. Манжура І. «Як ми з дідом багатіли, коли ще батька на світі не було» / подали М.П. Візир, Ю.А. Колесниченко // Перець. Київ, 1961. № 20. С. 4.
 17. Скарби, відкриті вдруге // Вечірній Київ. 1961. 1 лип. (№ 153). С. 4. (Співавтор – А. Адаменко).
 18. Скарби, відкриті вдруге // Літ. газ. 1961. 4 лип. (№ 52). С. 4.
 19. Невідомі листи Кропивницького // Вечірній Київ. 1961. 11 верес. (№ 214). С. 3. (Співавтор – Ю.А. Колесниченко).
 20. Невідомі листи // Вечірній Київ. 1961. 30 листоп. (№ 278). С. 4.
 21. Наші публікації : Червоний горицвіт І. Манжури / публ. тексту М. Візира, Ю. Колесниченко // Вечірній Київ. 1961. 14 серп. (№ 190). С. 3–4.

1962

22. Архів Василя Васильовича Капніста // Зб. оглядів фондів відділу рукописів / АН УРСР. Держ. публ. б-ка. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. С. 5–18.
 23. Віктор Михайлович Васнецов у матеріалах відділу // Зб. оглядів фондів відділу рукописів / АН УРСР. Держ. публ. б-ка. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. С. 109–115.
 24. Гребінка в Ніжинській гімназії : 150 років з дня народження письменника : з мало-відомих документів // Україна. Київ, 1962. № 3. С. 17. (Співавтор – Ю. Колесниченко).
 25. Забутий автограф О.С. Пушкіна // Україна. Київ, 1962. № 3. С. 9. (Співавтор – Ю. Колесниченко).
 26. За проектом Шіортіно // Україна. Київ, 1962. № 3.
 27. Листи Леоніда Глібова // Україна. Київ, 1962. № 10. С. 22. (Співавтор – Ю. Колесниченко).
 28. Листи М. Старицького // Вечірній Київ. 1962. 19 січ. (№ 16). С. 4. (Співавтор – Ю. Колесниченко).
 29. Л.М. Толстой і духовна цензура // Зб. оглядів фондів відділу рукописів / АН УРСР. Держ. публ. б-ка. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. С. 92–100.
 30. Перший український словник // Україна. Київ, 1962. № 24. С. 15. (Співавтор – Ю. Колесниченко).
 31. Незакінчена опера // Україна. Київ, 1962. № 9. С. 24. Підпис: В. К. ([М. Візир, Ю. Колесниченко]).

1963

32. Де Дніпро і кручі... // Зміна. Київ, 1963. № 3. С. 17. (Співавтор – Ю. Колесниченко).

1964

33. Гнилоширов В. До історії могили Т.Г. Шевченка // [підгот. до друку М.П. Візир, Ю.Я. Колесниченко] // Дніпро. Київ, 1964. № 2. С. 138–142.
 34. До історії могили Т. Шевченка в Каневі // Дніпро. Київ, 1964. № 2. С. 138–142. (Співавтор – Ю. Колесниченко).
 35. Т.Г. Шевченко в епістолярії відділу рукописів Державної публічної бібліотеки АН УРСР // Світова велич Тараса Шевченка : тези доп. Респ. міжвуз. наук. сесії, присвяч. 150-річчю з дня народж. Т.Г. Шевченка, 17–19 берез. 1964 р. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1964. С. 14–18.

1965

36. Скарбниця українського народу // Укр. іст. журн. Київ, 1965. № 5. С. 104–113. (Спів-автор – О.В. Молодчиков).
37. Листи Лесі Українки // Рад. літературознавство. Київ, 1965. № 6. С. 80–86. (Співавтор – О.І. Тезикова-Дорошкевич).

1967

38. Не померкнет никогда (новые документы о первой обороне Севастополя) // Слава Севастополя. 1967. 27 янв. (№ 19). С. 3. (Співавтор – А.Г. Адаменко).
39. Несправджений замір // Україна. Київ, 1967. № 6. С. 17. (Співавтор – Ю. Колесниченко).
40. Неоціненний скарб // Літ. Україна. 1967. 29 груд. (№ 104). С. 3.

1968

41. Шевченко в епістолярії відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР // З досліджень про Т.Г. Шевченка. Київ : Дніпро, 1968. С. 82–106.

1969

42. Вінницький полк // Рад. енцикл. історії України. Київ : УРЕ, 1969. Т. 1 : Абазин-державець. С. 309.

1971

43. З епістолярної спадщини Павла Тичини // Рад. літературознавство. Київ, 1971. № 11. С. 72–78. (Співавтор – О.І. Бандура).

1976

44. Коллекции рукописных книг в фондах Центральной научной библиотеки Академии наук УССР // Книга в России до середины XIX века : тез. докл. Всесоюз. науч. конф., г. Ленинград, 13–15 окт. 1976 г. Ленинград, 1976. С. 55–56. (Співавтор – А.Г. Адаменко).
45. Іофанов Д.М. [с. 265] ; Гнилосиров В.С. [с. 158–159] ; Лазаревська А.О. [с. 340] ; Лазаревський В.М. [с. 340] ; Лазаревський І.М. [с. 340–341] ; Лазаревський М.М. [с. 341] ; Лазаревський Ф.М. [с. 341] ; Лазаревський Я.М. [с. 341–342] // Шевченківський слов. : у 2 т. / Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР. Київ : УРЕ, 1976. Т. 1 : А–Мол.
46. Оберучев В.П. // Шевченківський слов. : в 2 т. / Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР. Київ : УРЕ, 1977. Т. 2: Мол–Я. С. 60.
47. Собрание книг XV ст. в отделе рукописей ЦНБ АН УССР // Проблемы рукописной и печатной книги. Москва : Наука, 1976. С. 63–70.
48. Коллекции рукописных книг в фондах Центральной научной библиотеки Академии наук УССР // Книга в России до середины XIX века : тез. докл. Всесоюз. науч. конф. Ленинград, 13–15 окт. 1976 г. / БАН СССР ; отв. ред. С.П. Луппов. Ленинград : БАН, 1976. С. 55–56. (Співавтор – А.Г. Адаменко).

1981

49. Бібліотеки Київської Русі : до 1500-річчя Києва // Знання та праця. Київ, 1981. № 5. С. 20–21.
50. О некоторых материалах болгарского происхождения в фондах ЦНБ АН УССР // Русско-болгарские связи в области книжного дела. Москва, 1981. С. 138–141.
51. Описание рукописей Центральной научной библиотеки Академии наук УССР // Проблемы научного описания рукописей и факсимильного издания памятников письменности : материалы Всесоюз. конф., 14–18 февр. 1979 г. Ленинград, 1981. С. 160–167.
52. Книголюби минулого [рец. на: О.М. Апанович. Рукописна світська книга XVIII століття в Україні] // Вечірній Київ. 1982. 29 листоп. С. 4.

1984

53. № 1 Миссал [с. 27–30] ; № 60 Апостол («Христианопольский» или «Городисский» [с. 102–103] ; № 68 Евангелие апракос [с. 110] ; № 114 Апостол апракос полный («Слепченский апостол») [с. 141–142] ; № 132 Стихирарь нотированный минейный [с. 156–157] ;

№ 148 Евангелие апракос полный [с. 169] ; № 201 Евангелие [с. 225] ; № 242 Евангелие апракос полный [с. 249–250] ; № 216 Парамейник [с. 236–237] ; № 393 Пролог, ноябрь [с. 271] ; № 398 Пролог, июль–август [с. 272–273] ; № 428 Апостол [с. 343] ; № 439 Евангелие апракос полный [с. 348–349] ; № 444 Евангелие апракос полный [с. 350] ; № 477 Слова постнические Исаака Сирина [с. 367–368] ; № 481 Стихирарь минейный [с. 369] // Сводный каталог славяно-русских рукописных книг XI–XIII вв., хранящихся в СССР : XI–XIII вв. / под ред. Л.П. Жуковской, Н.Б. Тихомирова, Н.Б. Шеламановой. Москва : Наука, 1984.

1985

54. Выставка рукописей Центральной научной библиотеки АН УРСР // IX Междунар. съезд славистов. Киев, сент. 1983 г. : науч.-информ. материалы / отв. ред. Г.В. Степанов. Москва : Наука, 1985. С. 221–224.

1989

55. Лазерные исследования Киевских глаголических листков АН УССР // Рукописные фонды Центр. науч. б-ки им. В.И. Вернадского / АН УССР. Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского. Киев : Наук. думка, 1989. С. 59–63. (Співавтори – В.В. Нимчук, Ю.В. Попов, Г.А. Зыков).

Редакційна діяльність та упорядкування

56. Збірник оглядів фондів відділу рукописів / АН УРСР. Держ. публ. б-ка ; [ред. М.П. Візир]. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. 116 с.

57. Державна публічна бібліотека Академії наук УРСР у 1960 році / АН УРСР, Держ. публ. б-ка ; відп. ред. С.Й. Петров. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. 120 с.

58. Т.Г. Шевченко в епістолярії відділу рукописів // АН УРСР. Центр. наук. б-ка ; упоряд.: А.Г. Адаменко, М.П. Візир. І.Л. Лисоченко, Й.В. Шубинський ; відп. ред. Ф.К. Сарана. Київ : Наук. думка, 1966. 492 с.

59. Слов'янські рукописи XI–XIV ст. у фондах відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української РСР : огляд : опис : публ. / упоряд.: М.В. Геппенер, за уч. М.П. Візира, І.В. Шубинського ; відп. ред. О.А. Назаревський. Київ : Наук. думка, 1969. 152 с.

60. Кримський А.Ю. Твори : в 5 т. Київ, 1973. Т. 5. Кн. 2: Листи з Сирії та Лівану (1869–1898) / упоряд. та прим. М.П. Візира. 336 с.

61. П.А. Румянцев, А.В. Суворов, М.И. Кутузов : док. и материалы / АН УССР. Центр. науч. б-ка ; сост. Н.П. Визирь, Й.В. Шубинский ; отв. ред. В.И. Шелудченко. Киев : Наук. думка, 1974. 88 с. : рис.

62. Крымский А.Е. Письма из Ливана (1869–1898) / АН СССР. Ин-т востоковедения, Центр. науч. б-ка ; сост.: Н.П. Визирь, И.М. Смилянская. Москва : Наука, 1975. 344 с.

63. Фонди відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР : зб. наук. пр. / АН УРСР. Центр. науч. б-ка ; ред. М.П. Візир. Київ, 1982. 155 с.

64. Киев в фондах Центральной научной библиотеки АН УССР : сб. науч. тр. / редкол.: Б.П. Ковалевский (отв. ред.), Н.П. Визирь, П.А. Сотниченко. Киев : Наук. думка, 1984. 180 с.

65. Рукописные фонды Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского / АН УССР. Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского ; отв. ред. Н.П. Визирь. Киев : Наук. думка, 1989. 128 с. : ил.

Літ.: Кожухар С. «... І засіяв книжними словами серця» // Літ. Україна. 1980. 15 квіт. (№ 31). С. 3; Дубровіна Л.А. Микола Петрович Візир – археограф і організатор української архівної й рукописної справи (до 40-річчя професійної та громадської діяльності) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2000. Вип. 6. С. 204–209; Дубровіна Л.А. Візир Микола Петрович // Укр. архівісти : біо-бібліогр. довід. Вип. 2: 1940–1960-ті рр. Київ, 2002. С. 40–43; Дубровіна Л. Візир Микола Петрович // Укр. архівісти (XIX–XX ст.) : біо-бібліогр. довід. / Держкомархів України, УНДІАСД ; упоряд.: І.Б. Матяш (кер.), С.Л. Зворський, Л.Ф. Приходько та ін. Київ, 2007. С. 112–114.

ГЕППЕНЕР

МИКОЛА ВОЛОДИМИРОВИЧ

(14 вересня 1901 р., м. Кронштадт,
нині Ленінградська обл., Росія –
17 жовтня 1971 р., м. Київ)

Закінчив літературно-лінгвістичний відділ факультету профосвіти Київського інституту народної освіти (1924) та аспірантуру ВБУ (1930) (науковий керівник С.І. Маслов).

У 1925–1927 рр. працював викладачем у трудовій школі № 5 м. Києва.

У Бібліотеці – від 1927 р. Обіймав посади позаштатного бібліотекаря (1927–1929), бібліотекаря, старшого бібліотекаря (1930–1931); наукового співробітника (1931–1934); завідувача ВР (1934–1938).

У 1938–1941 рр. – співробітник, старший співробітник відділу історії давньої української літератури Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка, викладач палеографії в аспірантурі Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка, Інституту історії Академії наук, педагогічного інституту та університету.

У квітні 1941 р. в Інституті літератури захистив дисертацію «Повість про Троянську війну в літературі східних слов'ян XV–XVII ст. (Повість Гвідо де Колумна в новому білоруському перекладі XVI ст.)» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук (офіційні опоненти – С.І. Маслов та О.А. Назаревський).

У 1941 р. мобілізований на фронт як військовий перекладач (володів вісьмома іноземними мовами). У вересні 1941 р. потрапив у полон, проте через гострий туберкульозний напад був відпущений. У Києві знову влаштувався в Бібліотеку Академії наук (у 1941–1943 рр. – Крайова бібліотека при міській управі). З 1942 р. – директор Крайової бібліотеки. Наприкінці вересня 1943 р. за наказом німецького управління архівів, бібліотек і музеїв супроводжував транспорт з матеріалами київських архівів і бібліотек спочатку до Кам'янця-Подільського, потім – до Троппау (Опави, Чехія), де в 1944 р. було сконцентровано найцінніші українські документи. У лютому 1945 р. почав займатися реевакуацією вивезених з України культурних цінностей. Після повернення з Чехії був висланий з Києва як такий, що залишався на окупованій території та працював на німців.

Жив у Бучі під Києвом, працював секретарем заводууправління Бучанського скляного заводу; молодшим співробітником Київського НДІ ортопедії (1945–1947), Інституту мікробіології та епідеміології (1947–1948), молодшим бібліографом бібліотек Стоматологічного інституту (1948–1955), завідувачем бібліотеки та молодшим науковим співробітником відділу інформації Київського інституту ортопедії та травматології (1956–1964, 1968–1971).

У ВР займався науково-технічним описуванням фондів КДА, проводив палеографічні дослідження рідкісних документів; укладав списки рукописних матеріалів з історії філософії в Україні, вивчав склад та зміст вінницьких збірок та фондів Волинського науково-дослідного музею, читав лекції в Науково-дослідній ко-

місії бібліотекознавства та бібліографії; проводив заняття з палеографії; займався проблемами створення книжно-рукописних фондів бібліотек. Під час Другої світової війни сприяв урятуванню книжкових та рукописних зібрань установ АН УРСР і Наркомосу, приватних бібліотек та архівів українських учених і письменників, які не встигли вивезти в евакуацію і які після війни були повернуті власникам, зокрема П. Попова, М. Холодного, О. Богомольця, Н. Медведєвої, С. Серенсена, І. Ле, В. Сосюри, А. Малишка, Н. Рибак, П. Тичини, М. Рильського, С. Шелухіна.

Особовий архівний фонд М.В. Геппенера зберігається в ІР НБУВ (ф. 169).

Напрями наукових досліджень: історія давньої української літератури та письма, славістика, кодикологія та кодикографія, палеографія, археографія, історія бібліотечної справи.

Монографії

1. Слов'янські рукописи XI–XIV ст. у фондах відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української РСР : огляд : опис : публ. / упоряд. М.В. Геппенер, за участю М.П. Візира, І.В. Шубинського. Київ : Наук. думка, 1969. 152 с.

Статті

1927

2. До історії старої української повісті // Зап. іст.-філол. відділу УАН. Київ, 1927. Кн. 12. С. 40–47.

1928

3. С.Л. Дроздов-Мишківський // Бібліолог.вісті. Київ, 1928. № 1. С. 137–138.

1934

4. К истории перевода повести о Трое Гвидо де Колумна // Сб. ст. к 40-летию ученой деятельности акад. А.С. Орлова. Ленинград, 1934. С. 351–360.

5. «Київські глаголичні листки» // Пролетарська правда. 1934. 8 жовт. (№ 232). С. 4.

1936

6. Рукописи з історії науки // Рад. Академія. Київ, 1936. (№ 7). С. 4.

1937

7. Відділ рукописів Бібліотеки Академії наук УРСР // Вісті АН УРСР. Київ, 1937. № 1. С. 77–94 : іл.

1939

8. Рукописна спадщина Т.Г. Шевченка // Памяті Т.Г. Шевченка : ювіл. зб. АН УРСР. Київ, 1939. С. 297–315.

9. Нові листи Т.Г. Шевченка (публікація Відділу рукописів Інституту літератури ім. Шевченка АН УРСР) // Пам'яті Т.Г. Шевченка : Рад. літературознавство. Київ, 1939. № 4. С. 137–152.

1951

10. Zur Forschungsgeschichte über die Kiever Glägolitischen Blätter. 1. Zur Entdeckungsgeschichte der Handschrift // Zeitschrift für slawische Philologie. Bd. XXI, Hft. 1. 1951. S. 39–63.

1961

11. Отрывок пергаментного молитвенника кирилловского письма конца XIII в. (Из находки в старых переплётках) // Тр. отдела древнерус. л-ры Ин-та рус. л-ры (Пушкинско-го Дома). Москва ; Ленинград, 1961. Т. XVII. С. 618–623.

Редакційна діяльність та упорядкування, укладання

12. Т.Г. Шевченко. Повне зібрання творів : в 10 т. / редкол.: О.Є. Корнійчук, Ф.А. Редько, П.Г. Тичина, М.Т. Рильський, Д.Д. Копиця, С.І. Маслов, О.І. Білецький, П.М. Попов,

М.В. Геппенер; АН УРСР. Ін-т укр. л-ри ім. Т.Г. Шевченка. Київ: Вид-во АН УРСР, 1939. Т. 1: Поезії, 1837–1847. Х, 592, [6] с., 1 портр., 11 іл. – Вступні зауваження (с. 555–562); т. 2: Поезії, 1847–1861. 550 с., 1 портр. – С. 483–494 та частина коментарів.

Лит.: Грімстед Кеннеді П., Боряк Г. Доля українських культурних цінностей під час Другої світової війни: винищення архівів, бібліотек, музеїв. Київ; Львів, 1991. С. 25–26, 87–108; Дубровіна Л.А. М.В. Геппенер – український архівіст і палеограф та його архівні матеріали у фондах ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України // Укр. археогр. щорічник. Київ, 1993. Вип. 2 (5). С. 32–37; Дубровіна Л.А. Геппенер Микола Володимирович // Укр. архівісти: біобібліогр. довід.: в 3 вип. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства; упоряд.: О.М. Коваль та ін. Київ, 1999. Вип. 1: ХІХ ст. – 1930-ті рр. С. 82–84; Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, 1918–1941. Київ, 1998. С. 183; Ульяновський В. Микола Геппенер: доля вченого та його наукова спадщина // Київ. старовина. Київ, 2002. № 2. С. 145–159; Геппенер Микола Володимирович – завідувачий відділом рукописів ВБУ в 1934–1938 рр. // Степченко О.П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934). Київ, 2008. С. 12–20; Скірта М.Л. Геппенер Микола Володимирович // Особові архівні фонди Інституту рукопису: путівник. Київ, 2002. С. 99–101.

ГОРЕВА
ВІКТОРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА
(18 жовтня 1984 р., с. Журавка
Варвинського р-ну Чернігівської обл.)

У 2007 р. закінчила Київський національний університет культури і мистецтв.

З 2002 по 2008 р. працювала в Національній парламентській бібліотеці України. З 2009 по 2014 р. – в Державній архівній службі України.

У липні 2012 р. в Українському науково-дослідному інституті архівної справи та документознавства захистила дисертацію «Дослідницька діяльність Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР в м. Києві: економічні та інформологічні напрями документознавчих досліджень» на здобуття ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник С.Г. Кулешов).

У 2015–2016 рр. – співробітниця ІР. Обіймала посади старшого наукового співробітника (з 05.01.2015 р.), завідувача (з 16.03.2016 по 31.12.2016 р.) відділу джерелознавства ІР. Займалася джерелознавчими дослідженнями особових архівів видатних учених, діячів мистецтва і культури, зокрема брала участь у науково-технічному опрацюванні фондів В.С. Косенка (ф. 411) та О.І. Сорокіної (ф. 325); укладанням та удосконаленням нормативно-методичних документів із питань експертизи цінності, відбирання, наукового описування фондів ІР; репрезентацією внеску вчених та громадських діячів у науку та культуру України, публікацією їхніх праць; наповненням профільних електронних ресурсів ІР; одна із розробників фундаментальних наукових студій ІР з археографії, джерелознавства, архівної справи та документознавства.

У 2015–2016 рр. була координатором щорічної Міжнародної наукової конференції до Дня слов'янської писемності і культури. Входила до складу міжвідомчої робочої групи з питань створення та наповнення електронного архіву документів із життя і діяльності М.С. Грушевського. За сумісництвом виконувала обов'язки вченого секретаря ІР.

Напрями наукових досліджень: документознавство, джерелознавство, архівознавство, бібліотекознавство, археографія, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1. Дослідницька діяльність Української філії науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР в м. Києві : економічні та інформологічні напрями документознавчих досліджень : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2012. 21 с.

2. Документознавчі дослідження Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР у м. Києві (1964–1986) / відп. ред. С.Г. Кулешов. Київ : НБУВ, 2015. 160 с.

Статті

2010

3. Дослідницька діяльність Української філії Науково-дослідного інституту планування у сфері економічних документознавчих досліджень // Студії з арх. справи та документознавства. 2010. Т. 18. С. 63–69.

4. Дослідницька діяльність Української філії НДІ планування у сфері економічних документознавчих досліджень // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25–27 трав. 2010 р. Київ, 2010. С. 98–100.

2011

5. Інформологічні дослідження в документознавстві в Україні у 60–70-і роки ХХ ст. (на прикладі досліджень Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР в м. Києві) // Архіви України. Київ, 2011. № 2/3. С. 46–56.

6. Еволюція поняття “інформологія” в документознавчому контексті // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 2011. Т. 19. С. 94–100.

7. Інформологічні дослідження в документознавстві в Україні у 60–70-і роки ХХ ст. (на прикладі досліджень Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР в м. Києві) // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 17–19 трав. 2011 р. Київ, 2011. С. 10–11.

2012

8. Досвід Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР у м. Києві у сфері розроблення класифікаторів питань діяльності // Політ. сучасні проблеми науки : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених і студентів, м. Київ, 4–5 квіт. 2012 р. Київ, 2012. С. 86.

9. Розвідки Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів у сфері економічних та інформологічних документознавчих досліджень у 1960–1980-х рр. // Архіви України. Київ, 2012. № 2. С. 92–101.

2015

10. Особовий архів Ольги Іванівни Сорокіної (1892–1988) : структура та склад фонду // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2015. Вип. 19. С. 86–99.

11. Застосування сучасних діловодних термінів на прикладі нормативно-правових актів у сфері архівної справи та діловодства // Архіви – наука – суспільство : шляхи взаємодії : матеріали Всеукр. (з міжнар. участю) наук.-практ. конф., м. Київ, 21–22 трав. 2015 р. /

Держ. архів. служба України, УНДІАСД, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, іст. ф-т, каф. архівознавства та спец. галузей іст. науки, Спілка архівістів України ; редкол.: Г.І. Калінічева (голова) [та ін.]. Київ, 2015. С. 78–81.

12. Григорій Миколайович Литвак – поет, фольклорист, перекладач // Науковий потенціал славістики : історичні здобутки та тенденції розвитку : матеріали Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури, м. Київ, 21 трав. 2015 р. Київ, 2015. С. 179–181.

13. Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. Ч. 2. Київ, 2015. С. 89–92.

14. До Дня слов'янської писемності і культури : Міжнар. наук. конф. «Науковий потенціал славістики : історичні здобутки та тенденції розвитку» // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2015. Вип. 19. С. 511–517. (Співавтор – М.А. Філіпович).

2016

15. Українські вчені та українознавчі питання на Першому міжнародному з'їзді слов'янських філологів (Прага, 1929 р.) // Рукописна та книжкова спадщина України : НБУВ, 2016. Вип. 20. С. 519–528.

16. Особовий фонд композитора Віктора Косенка у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 4–6 жовт. 2016 р. : в 2 ч. Ч. 2. Київ, 2016. С. 488–491.

17. Українознавчі студії на Першому міжнародному з'їзді слов'янських філологів у Празі (1929 р.) // Глобалізація / європеїзація і розвиток нац. слов'ян. культур : матеріали Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури, м. Київ, 24 трав. 2016 р. Київ, 2016. С. 303–306.

18. Міжнародна наукова конференція до Дня слов'янської писемності і культури «Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур» // Рукописна та книжкова спадщина України : зб. наук. пр. Київ : НБУВ, 2016. Вип. 20. С. 509–518. (Співавтори – М.А. Філіпович, Н.П. Бондар).

Редакційна діяльність та упорядкування, укладання

19. Науковий потенціал славістики : історичні здобутки та тенденції розвитку : тези доп. Міжнар. наук. конф. до Дня слов'янської писемності і культури, м. Київ, 21 трав. 2015 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Укр.мовно-інформ. фонд ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2015. 209 с.

20. Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 24 трав. 2016 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Укр. мовно-інформ. фонд ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2016. 420 с.

ГОРОДКОВ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ

(1904 р., м. Умань Київської губ. – після 1942 р.)

Працював викладачем Київської філії Українського бібліотечного інституту (1936); завідувачем методичного сектору Науково-методичного кабінету бібліотекознавства та масової бібліографії Бібліотечного управління НКО УСРР (з 01.09.1936 р.); помічником завідувача відділу наукової бібліографії, завідувачем кабінету бібліотекознавства (1936–1938), ученим секретарем (1937–1938), завіду-

вачем (1940–1941) ВР БАН УРСР; керівником бібліографічної групи Інституту української літератури ім. Т.Г. Шевченка (1940–1941); в евакуації – науковим бібліографом, в.о. старшого наукового співробітника Інституту суспільних наук; в.о. наукового співробітника відділу історії української літератури Інституту мови та літератури ім. Т.Г. Шевченка (1942).

Працюючи у ВР, займався обслуговуванням читачів; наданням бібліотечно-бібліографічних консультацій читачам щодо змісту та складу фондів; систематизацією документальних комплексів А.С. Криловського, А.І. Степовича, О.Ф. Кістяківського, Уманської колекції; науково-технічним описуванням архівів А.С. Криловського та Уманської колекції; каталогізацією фондів (складання робочої схеми систематичного каталогу, рубрикація карток); складанням фондових описів (карток для I, II, III фондів). Керував роботою з упорядкування літературних матеріалів XI–XX ст.

Член Комісії історії книги Українського наукового інституту книгознавства (1933). Член Ученої ради БАН (1938).

Напрями наукової діяльності: літературознавство, книгознавство, джерелознавство, бібліотекознавство, архівознавство, бібліографознавство.

Статті

Буржуазний націоналізм в теорії українського бібліографічного репертуару // *Наук. зап. УНІК. Київ, 1933. Т. 1. С. 193–194.*

ДІАКОВСЬКИЙ (ДІЯКОВСЬКИЙ) ЮХИМ (ЄВФІМІЙ) ПЕТРОВИЧ

(12 березня 1875 р., с. Семенівка Благодатновської вол.
Єлисаветградського пов. Херсонської губ. – ?)

Закінчив Єлисаветградське духовне училище (1889); Одеську семінарію (1895); історичний відділ Київської духовної академії (1899). Навчався на юридичному факультеті Київського університету св. Володимира (1907–1911). Працював помічником інспектора духовних семінарій (Київ, 19.05.1900–18.12.1903; Могильов, 31.12.1903–1904), помічником завідувача Київського центрального архіву давніх актів (16.08.1904–1914), членом комісії з організації та керування міської публічної бібліотеки і музею у м. Вільно (12.06.1914–1916), одночасно – викладачем історії, географії, педагогіки та українознавства середніх шкіл та педагогічних курсів у Вільно, Ольвіополі, Голті; вчителем (1917–1922), головою педагогічної ради (1916–1920) Херсонської гімназії; діловодом Херсонських педагогічних курсів (1921–1922); бібліотекарем-фахівцем читальні ВБУ (05.06.1923–1926), помічником завідувача (1926–1931), в.о. завідувача (15.01–14.09.1929) ВР ВБУ; завідувачем бібліотеки Київського сільськогосподарського інституту (1929–1930), завідувачем фундаментальної бібліотеки київських сільськогосподарських інститутів: Агрохімічного, Агропедагогічного, Цукрової промисловості, Механізації й електрифікації (1931–1932).

Вивчав та описував українські, польські, латинські рукописи, переважно XVI–XVIII ст. З метою збирання та вивчення рукописних матеріалів виїздив до Ленінграда, Москви, Вільно, Туреччини та Греції (1901–1904). За завданням Історично-географічної комісії ВУАН перебував у наукових відрядженнях на Херсонщині (1928), Белоцерківщині (1929), де розшукував цінні стародруки для ВБУ.

Працюючи помічником завідувача, пізніше завідувачем ВР, займався організацією розміщення фондів; упорядкуванням неописаних архівів, збірань та колекцій; описуванням документів, обслуговуванням та консультуванням відвідувачів. Виділив і систематизував нотну збірку О. Розумовського XVIII ст. Склав реєстр справ архіву «Фортеця св. Єлисавети». Добре володіючи російською, українською, польською, німецькою, французькою, грецькою та латинською мовами, виконував наукові доручення Археографічної комісії Білоруської АН зі збірки рукописних книг та доручення кабінету бібліографії Науково-дослідного інституту Тараса Шевченка в Харкові з розшукування наукових матеріалів для «Словника українських письменників» (1929). Ініціатор створення зведеного покажчика українських рукописних збірок. Опрацьовував науково-методичні питання формування книжкових фондів і створення зведеного каталогу наукових бібліотек.

Дійсний член Богоявленського братства Київської духовної академії (1915). Член Київського педагогічного товариства (1905), Київського історичного товариства Нестора-Літописця (з 1910 р.), Південно-Західного відділу Географічного товариства у Вільно, бібліографічної секції Науково-дослідної комісії бібліотекознавства ВБУ (1925–1931), Історично-географічної (1929), Візантологічної (з 01.04.1926 р.), Україно-молдавської комісії ВУАН. Секретар Паритетної комісії в справі розподілу рукописних матеріалів Софійського та Університетського відділів ВБУ (1927–1929). Делегат археологічних з'їздів (Катеринослав, 1905; Чернігів, 1910) та I конференції наукових бібліотек (Київ, 1925).

Напрями наукових досліджень: історія, візантологія, палеографія, бібліотекознавство, архівознавство.

Окремі видання

1. Описи актовых книг Киев. Центр. архива. № 37. Киевская гродская поточная и записовая книга 1723 года. [Киев], 1906. 67 с.
2. Описи актовых книг Киев. Центр. архива. № 2051. Луцкая гродская записовая и поточная книга 1577 года. [Киев], 1907. 143 с.
3. Из истории богослужения. «Чин тритекти» // Тр. КДА. Киев, 1908. 42 с.
4. Последование ночных часов (чин 12-ти псалмов) // Там же. 1909. Т. 2. С. 546–595.
5. Последование часов Великой Пятницы // Там же. 1909.
6. Описи актовых книг Киев. Центр. архива. № 38. Киевская гродская записовая и поточная книга 1724 и 1725 годов. [Киев], 1909. 110 с.
7. Последование часов и изобразительных : историческое исследование [церковных служб]. Киев : Типопр. Т.Г. Мейндера, 1913. 302 с.

Статті

8. Про зведений каталог ВБУ та інших академічних бібліотек України // Бібл. журн. Київ, 1925. № 8/10. С. 29–33.
9. Зведений каталог українських бібліотек як негайна справа : конспект доповіді в Наук.-досл. ін-ті бібліотекознавства (НДІБ) ВБУ // Там само. 1926. № 2/3. С. 22–25.
10. Про розміщення книжок в ВБУ // Там само. 1925. № 6/7. С. 27–31.
11. І.П. Житецький // Журн. бібліотекознавства та бібліографії. Київ, 1930. № 4. С. 71–73.

Лит.: Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной Академии. 9 июня 1899 г. // Тр. КДА. Киев, 1900. Май. С. 168–171; Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной Академии. 9 июня 1899 г. // Там же. 1900. Сент. С. 355–358; Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. 1918–1941. Київ : НБУВ, 1998. С. 182–184, 206, 208, 216; Київський центральний архів давніх актів. 1852–1943. Т. 1. Київ, 2002; Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Бібліотечна справа в Україні в XX ст. Київ, 2009. С. 181, 198, 200; Енцикл. сучасної України. Т. 7. Київ, 2007. С. 647; Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии. 1819–1920-е гг. : материалы из собр. проф. протоиерея Ф.И. Титова и архива КДА : в 4 т. Т. 1: А–И / [сост. В.И. Ульяновский]. Киев, 2014. С. 443; Київська духовна академія в іменах : 1819–1924 : енцикл. : в 2 т. Т. 1: А–К. Київ, 2015. С. 454–456.

**ДУБРОВІНА
ЛЮБОВ АНДРІЇВНА**

(30 вересня 1950 р, м. Шадринськ
Курганської обл., Росія)

Вищу освіту отримала на історико-філологічному факультеті Волгоградського державного педагогічного інституту ім. О.С. Серафимовича (1972).

Працювала в секторі історії Марійського науково-дослідного інституту мови, літератури, історії та археології (10.05.1973–10.11.1974).

У 1977 р. закінчила аспірантуру Інституту історії СРСР АН СРСР.

Повернувшись до Марійського науково-дослідного інституту мови, літератури, історії та археології, працювала молодшим науковим співробітником (з 14.11.1977 р.) та завідувачем (15.02.1979–27.08.1981) сектору історії.

Після переїзду до Києва обіймала посади старшого редактора ВР ЦНБ (25.09.1981–31.12.1981), археографа (з 30.08.1982 р.) та завідувача (05.10.1982–13.04.1984) відділу інформації, публікації та наукового використання документів Київського обласного архіву.

У 1982 р. в Інституті історії СРСР АН СРСР захистила дисертацію «Казанський літописець: історико-текстологічне дослідження» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник С. М. Каштанов).

У Бібліотеці – з 1984 р. Обіймала посади старшого наукового співробітника (з 26.04.1984 р.), завідувача ВР (з 19.02.1986 р.), в.о. директора (з 01.10.1992 р.), директора (з 18.02.1993 р.) ІР, генерального директора НБУВ (з 07.11.2018 р.).

24 вересня 1993 р. в Інституті історії України АН України захистила дисертацію «Кодикологія та кодикографія як спеціальні історичні дисципліни в дослідженнях історії української книги» на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук.

Старший науковий співробітник (1988), професор (1996), Заслужений діяч науки і техніки України (2004), член-кореспондент Національної академії наук України (2006).

Нагороджена преміями: НАН України ім. М. Костомарова (1996); Державного комітету архівів України ім. Василя Веретеннікова (2000); НАН України за кращі історичні дослідження, присвячені вивченню подій Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. в Україні (2005); почесними відзнаками НАН України «За підготовку наукової зміни» (2010) та «За сприяння розвитку науки» (2015); Української бібліотечної асоціації «За внесок у розвиток бібліографознавства» (2005); почесною відзнакою Міністерства культури і туризму України «За досягнення в розвитку культури і мистецтва» (2010).

Має почесні звання «Жінка року» Міжнародного біографічного центру (Кембридж, Велика Британія, 1992) та «Жінка успіху» Американського біографічного інституту (США, 2000).

Нагороджена орденами Української Православної Церкви: орденом Преподобного Нестора Літописця III ступеня (2008), орденом Святої великомучениці Варвари (2017).

Член Міжнародного товариства «Український історик», Спілки архівістів України, Міжнародної асоціації українців, Українського біографічного товариства, Колегії та Науково-видавничої ради Державного комітету архівів України, Міжнародної ради архівів тощо.

Наукова діяльність присвячена дослідженню інтеграційних процесів у галузі розвитку спеціальних історичних дисциплін, сутності, закономірностям, засобам та формам функціонування рукопису та документа в оперативному та архівному стані, формуванню документально-інформаційних систем і комунікацій як в історичному, так і в сучасному соціокультурному процесі, питанням інформатизації архівної справи. Дослідник розвитку нових методологій та методик кодикології та кодикографії, камеральної та едиційної археографії, історичного книгознавства, архівознавства, історичного документознавства. Розробник основних наукових засад формування, описування та використання рукописних документальних колекційних фондів бібліотек і архівів в умовах інформатизації суспільства і освоєння новітніх документально-інформаційних технологій, а також концепції інформатизації архівної справи (методологічний аспект). Історик НАН України, бібліотечної справи в Україні ХХ ст., Національної бібліотеки України (1918–2018).

Член Міжурядової українсько-польської комісії в справі охорони та повернення втрачених і незаконно переміщених під час Другої світової війни культурних цінностей (Голова групи експертів з питань бібліотек) (1996–2018), член Змішаної українсько-німецької комісії з питань повернення та реституції втрачених та незаконно переміщених під час та внаслідок Другої світової війни культурних цінностей (2000–2018).

Заступник голови (з 1994 р.) та голова (2014–2016) спеціалізованої вченої ради Д 26.165.01 із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського; у різні роки – член спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського, Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Автор, укладач та науковий редактор понад 250 наукових публікацій, присвячених історії розвитку академічної науки, біографічним дослідженням життя та діяльності вчених, які зробили внесок у розвиток архівної і бібліотечної справи, дослідженню рукописної спадщини. Засновник та відповідальний редактор періодичного збірника наукових праць ІР «Рукописна та книжкова спадщина України» (з 1993 р.).

Створила власну наукову школу, що відповідає сучасному рівню розвитку книго-, бібліотеко-, бібліографо- та архівознавства. Підготувала понад 40 кандидатів та докторів наук.

Напрями наукових досліджень: археографія, кодикологія, кодикографія, історичне книгознавство, архівознавство, бібліотекознавство, джерелознавство, текстологія, історія України, біографістика, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1981

1. Казанский летописец. Классификация списков. Йошкар-Ола, 1981. 114 с. Деп. в ИНИОН АН СССР 11.09.81, № 8462.

1988

2. Ελληνικά χειρόγραφα στην Κεντρική βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Επιστημών του Κιέβου (5ος – 19ος αιώνας). Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, 23 Νοεμβρίου – 31 Δεκεμβρίου : [Κατάλογος έκθεσης] / Ακαδημία επιστημών της Ουκρανικής Δημοκρατίας της Σοβιετικής Ένωσης. Κεντρική επιστημονική βιβλιοθήκη Β.Ι. Βερνάντσκι. Υπουργείο Πολιτισμού – Βυζαντινό Μουσείο. Υπεύθυνη Μ. Αχειμάστου-Ποταμιάνου, Κείμενα Λ.Α. Ντουμπρόβινα, Ε.Μ. Γκάλτσενκο. Επιμέλεια κειμένων Ν.Ι. Σέντσενκο. Αθήνα, 1988. 23 σ. Γрец. м. [Κατάλογος έκθεσης грецких рукописів (V–XIX ст.) з фондів Центральної наукової бібліотеки імені В.І. Вернадського Академії наук УРСР, що експонувалися у Візантійському музеї (Αθήναι), 23 листопада – 31 грудня 1988 р. / уклад.: Л.А. Дубровіна, О.М. Гальченко].

1989

3. История о Казанском царстве (Казанский летописец) : списки и классификация текстов. Киев : Наук. думка, 1989. 192 с.

4. Основные направления развития Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского АН Украины. Киев, 1989. 12 с. Препр. (Співавтори – Н.И. Сенченко, Л.И. Костенко, М.С. Слободяник).

1992

5. Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису / АН України. ЦНБ ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії ; вступ. ст. Л.А. Дубровіної ; відп. ред. О.С. Онищенко. Київ : Ін-т укр. археографії, 1992. 153 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика ; вип. 9). (Співавтори – О.М. Гальченко, О.А. Іванова).

6. Кодикологія та кодикографія української рукописної книги / АН України. ЦНБ ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії ; відп. ред. О.С. Онищенко. Київ, 1992. 262 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика ; вип. 13).

1994

7. Національна архівна інформаційна система : структура даних (матеріали до обговорення) / Голов. арх. упр. при Кабінеті Міністрів України, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археографії ; матеріали розроблені Л.А. Дубровіною за участю О.В. Соханя. Київ, 1994. 46 с.

1995

8. Історико-кодикологічне і джерелознавче дослідження рукописних фондів, організація та використання рукописних книг і документів (1993–1995 рр.) : заключний звіт про наук.-дослід. роботу / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кер. проекту Л.А. Дубровіна. Київ, 1995. [18] с.

1998

9. Архівознавство : підруч. для студ. іст. ф-тів вузів. Київ, 1998. 316 с. (Співавтори – Я.С. Калакура, Г.В. Боряк, К.І. Климова, В.П. Ляхоцький).

10. Болгарський наспів з рукописних нотолінійних Ірмолоїв України кінця XVI–XVII ст. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, М-во культури і мистецтв України. Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського ; передм. П.С. Соханя ; відп. ред. О.С. Онищенко. Київ, 1998. 324 с. (З історії музичної спадщини України). (Співавтор – Л.П. Корній).

11. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : 1918–1941 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1998. 336 с. (Співавтор – О.С. Онищенко).

12. Рукописна «Україніка» у фондах НБУВ : археографічний реєстр колекцій та зібрань (1996–1998 рр.) : заключний звіт про наук.-дослід. роботу / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кер. проекту Л.А. Дубровіна. Київ, 1998. [34] с.

2001

13. Рукописна спадщина діячів науки та культури України : джерелознавчі дослідження та археографічний опис (1999–2001 рр.) : заключний звіт про наук.-дослід. роботу / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кер. проекту Л.А. Дубровіна. Київ, 2001. 16, 14 с.

2002

14. Архівознавство : підруч. для студ. іст. ф-тів вищ. навч. закл. / Держкомархів України, УНДІАСД. 2-е вид., випр. і допов. Київ : Вид. Дім «КМ Академія», 2002. 356 с. (Співавтори – Г.В. Боряк, Я.С. Калакура, К.І. Климова, В.П. Ляхоцький, І.Б. Матяш, К.Є. Новохатський, Г.В. Папакін, Р.Я. Пиріг).

15. Архівна справа і діловодство в Національній академії наук України : зб. законодавчих актів, нормат. і метод. док. з арх. справи і діловодства // НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Держкомархів України ; передм. О.С. Онищенко; авт.-уклад.: Л.А. Дубровіна, Л.Є. Варшавська, Л.С. Воловик та ін.; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна (заст. голови) та ін. К., 2002. 168 с.

16. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Л.А. Дубровіна та ін.; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Г.В. Боряк, С.Г. Даневич (відп. секр.), Л.А. Дубровіна (заст. відп. ред.) та ін. Київ, 2002. 766 с.

2003

17. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, 1941–1964 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ : Наук. думка, 2003. 357 с. (Проект «Наукова книга»). (Співавтор – О.С. Онищенко).

2004

18. Основні правила роботи державних архівів України / Держкомархів України, УНДІАСД. ; кол. авт. : Г.В. Боряк, О.П. Володіна, Л.О. Драгомірова, Л.А. Дубровіна, Т.М. Захарченко, Я.С. Лозиця, І.Б. Матяш, К.Є. Новохатський, Г.В. Папакін, Г.В. Портнов, Т.П. Прись, Г.П. Рижкова, Т.М. Рокитенець, К.Т. Сільвестрова, С.В. Сельченкова, З.О. Сендик, А.К. Шурубура ; заг. ред. Л.О. Драгомірова, К.Є. Новохатський. Київ, 2004. 228 с., [53] арк. додат.

2007

19. Методичні рекомендації для державної реєстрації книжкових пам'яток України: кирилична рукописна книга і стародруки / уклад.: Н.П. Бондар, Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, О.А. Іванова; передм. Л.А. Дубровіна, Г.І. Ковальчук. Київ, 2007. 134 с.

2008

20. Історія Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. 1965–1991 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2008. 373 с. (Співавтор – О.С. Онищенко).

21. Національна академія наук України. 1918–2008 : до 90-річчя від дня заснування / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кол. авт. : О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, Т.Л. Кулаковська, В.А. Кучмаренко, В.І. Попик, Л.М. Яременко, С.В. Старовойт [та ін.] ; редкол.: Б.Є. Патон (голов. ред), О.С. Онищенко та ін. Київ : Вид-во КММ, 2008. 624 с.

2009

22. Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2009. 530 с. (Співавтор – О.С. Онищенко).

2010

23. Описування та організація зберігання електронних інформаційних ресурсів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і органі-

зацій : метод. рек. // Укрдержархів України, УНДІАСД ; уклад.: Ю.С. Ковтанюк, П.М. Марчен-ко, Л.А. Дубровіна. Київ, 2010. 30 с.

2011

24. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кол. авт.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, В.М. Горовий, В.І. Попик, К.В. Лобузінна, Н.Ф. Самохіна, Н.Ю. Каліберда, Т.В. Добко, Г.І. Солоіденко, Т.Л. Кулаковська, Л.А. Чуприна, А.В. Матвійчук, М.О. Кудінов, Л.М. Яременко. Київ, 2011. 332 с.

25. Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кол. авт.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, В.М. Горовий, В.І. Попик, Л.І. Костенко, Т.Л. Кулаковська, К.В. Лобузінна, О.В. Ворошилов, Ю.М. Половинчак, Д.В. Соловяненко, О.Д. Платонов, О.М. Моторний. Київ : НБУВ, 2011. 224 с.

26. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1. Кн. 1: Володимир Іванович Вернадський. Науково-організаційна діяльність (1918–1921) / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; редкол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. ; авт.-уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, С.М. Кіржаєв та ін. Київ, 2011. 699 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського).

27. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими. Т. 2. Кн. 1: Листування : А–Г. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Архів РАН ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна, В.Ю. Омельчук та ін. ; уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, С.А. Кіржаєв та ін. Київ, 2011. 824 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського ; т. 2, кн.1).

2012

28. Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2012. 245 с. : табл. (Співавтори – О.С. Онищенко, В.М. Горовий, В.І. Попик, Л.І. Костенко, Л.А. Чуприна, Н.І. Іванова, К.В. Лобузінна, Н.С. Вітушко, Л.О. Матвійчук, Т.Ю. Гранчак).

29. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими. Т. 2. Кн. 1: Листування : А–Г. / НАН України. Нац. б-ка України імені В.І. Вернадського, Ін-т історії України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Архів РАН ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна, В.Ю. Омельчук та ін. ; уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, С.А. Кіржаєв та ін. Київ, 2011. 824 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського ; т. 2, кн.1).

30. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими. Кн. 2: Листування : Д–Я. Ч. 1 : Д–Н / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Архів РАН ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна, В.Ю. Омельчук та ін. ; авт.-уклад.: О.С. Онищенко, ... Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2012. 742 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського, т. 2, кн.2, ч. 1).

31. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими. Кн. 2 : Листування : Д–Я. Ч. 2 : Листування: О–Я / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Архів РАН ; ред. кол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), В.А. Смолій та ін. ; авт.-уклад.: О.С. Онищенко, В.Ю. Афіані, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова та ін. К., 2012. 692 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського, т. 2, кн. 2, ч. 2).

2013

32. Украинские этапы жизни и деятельности В.И. Вернадского. Москва, 2013. 32 с. (Співавтори – О.С. Онищенко, А.Г. Загородній).

2014

33. Національний інформаційний комплекс і його роль у глобальному інформаційному просторі : [монографія] / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кол. авт.: О.С. Онищенко, В.М. Горовий, В.І. Попик, О.Д. Рябоконт, Ю.М. Половинчак, Н.С. Вітушко, С.В. Горова, Л.А. Дубровіна, А.В. Матвійчук, Л.А. Чуприна, Г.В. Індиченко, Д.В. Бондаренко, С.П. Шубенко ; ред.: Т. Дубас, О. Федоренко, Ю. Шлапак. Київ, 2014. 217 с.

2015

34. Технології розвитку і захисту національного інформаційного простору : [монографія] / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кол. авт.: О. Онищенко (кер. проекту), В. Горовий, Ю. Половинчак, С. Горова, Л. Костенко, А. Матвійчук, Л. Чуприна, В. Попик, Л. Дубровіна, Г. Індиченко ; відп. ред. О. Онищенко. Київ, 2015. 296 с. Розділ 7: Центри збереження і розвитку інформаційного документного ресурсу національної пам'яті. С. 198–282.

2018

35. Національна академія наук України (1918–2018). До 100-річчя від дня заснування / кол. авт.: О.С. Онищенко, Г.І. Індиченко, Л.А. Дубровіна, Л.О. Матвійчук, Л.М. Яременко та ін. Київ: Академперіодика, 2018. 336 с.

36. Керманіч української науки : життєвий шлях Б.Є. Патона : до 100-річчя від дня народження / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кол. авт.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, О.К. Маковецька та ін. Розділ 2. О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна. Патонівські науково-технічні прориви. Київ, 2018. С. 13–84.

37. Керманіч української науки : життєвий шлях Б.Є. Патона : до 100-річчя від дня народження / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кол. авт.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, О.К. Маковецька та ін. Розділ 3. О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна. На чолі академії : сума стратегій розвитку науки. Київ, 2018. С. 85–125.

38. Інформаційно-культурне забезпечення інтеграції регіонів України : монографія / кол. авт.: О. Онищенко, В. Горовий; С. Горова, Ю. Половинчак; Л. Дубровіна; М. Закіров; А. Матвійчук; Н. Іванова, Г. Індиченко. Розділ 5. Л.А. Дубровіна. Національні книжкові та рукописні фонди – як джерело міжрегіональної інтеграції в епоху цифрового суспільства. К., 2018. С. 160–190.

Статті

1975

39. О некоторых проблемах развития феодализма в Марийском крае накануне присоединения к Русскому государству // Материалы науч. сес. МарНИИ по итогам исследований, 1974 г. Йошкар-Ола, 1975. С. 13–15.

1976

40. «Казанский летописец» как источник по истории Марийского края в XV–XVI веках // Науч. сес. МарНИИ по итогам работы за 1971–1975 : тез. докл. Йошкар-Ола, 1976. С. 35–37.

41. Социально-экономическое и политическое развитие Марийского края в XV–XVI вв. : на материалах Казанского летописца // Вопросы дореволюционной истории Марийского края : сб. науч. тр. Йошкар-Ола, 1976. С. 3–23.

1980

42. Некоторые вопросы истории текста Казанского летописца (к вопросу об основании Казанского ханства) // Материалы конф. молодых ученых МарНИИ. Йошкар-Ола, 1980. С. 12–20.

43. Первая Крестьянская война в Марийском крае // Из истории крестьянства Марийского края. Йошкар-Ола, 1980. С. 3–65. (Труды МарНИИ ; вып. 44).

1986

44. Некоторые особенности протографа списков II типа Казанского летописца // Материалы Всесоюз. конф. по проблемам источниковедения отечественной истории. Днепропетровск, 1986. С. 81–83.

1987

45. Маленький аркушик поштового паперу... : [про лист К. Рилєєва і О. Бестужева до В. Туманського у відділі рукописів] // Прапор комунізму. 1987, 25 черв. № 145. С. 4.

46. Материалы по историческому краеведению в фондах ЦНБ АН УССР // Первая Всесоюз. конф. по ист. краеведению (Полтава, окт. 1987 г.) : тез. докл. и сообщ. Киев, 1987. С. 165–166. (Співавтор – Л.А. Крижановская).

47. «Не сердься, люб'язний Туманський...» : [про лист К. Рилєєва і О. Бестужева до В. Туманського у відділі рукописів] // Вечірній Київ. 1987. 10 серп. № 183. С. 3.

1988

48. Использование математических методов и средств вычислительной техники в кодикологических исследованиях рукописных книг // Информатика и науковедение : тез. докл. и сообщ. Всесоюз. науч. конф., Тамбов, 1–4 июня 1988 г. Тамбов, 1988. С. 118. (Співавтор – В.А. Ясулайтис).

49. Історія науки і археографія // Укр. археографія : сучасний стан та перспективи розвитку : тези доп. Респ. наради, груд. 1988 р. Київ, 1988. С. 141–143. (Співавтор – О.М. Апанович).

50. Кодикологія та комп'ютеризація : актуальні проблеми камеральної археографії // Укр. археографія : сучасний стан та перспективи розвитку : тези доп. Респ. наради, груд. 1988 р. Київ, 1988. С. 212–213.

51. Материалы по историческому краеведению в фондах ОР ЦНБ АН УССР // Первая Всесоюз. науч. конф. по ист. краеведению, Полтава, окт. 1987 г. : тез. докл. и сообщ. Полтава, 1988. С. 90–91.

1989

52. Библиотечному делу – интенсивное развитие // Роль библиотек в развитии общества : тез. докл. и сообщ. Междунар. науч. конф., Киев, 10–13 окт. 1989 г. Киев, 1989. Вып. 1. С. 4–8. (Співавтори – Л.И. Костенко, М.С. Слободяник).

53. Библиотечные фонды : к проблеме классификации и научного использования археографии // Роль библиотек в развитии общества : тез. докл. и сообщ. Междунар. науч. конф., Киев, 10–13 окт. 1989 г. Киев, 1989. Вып. 1. С. 84–86.

54. Историко-культурные фонды библиотек как объект междисциплинарных исследований // Роль библиотек в развитии общества : тез. докл. и сообщ. Междунар. науч. конф., Киев, 10–13 окт. 1989 г. Киев, 1989. С. 33–37. (Співавтор – М.С. Слободяник).

55. Исторические коллекции книг и библиотечных собраний и совершенствование их организации и хранения // Прогрессивные библиот. технологии : организация и управление. Киев, 1989. С. 127–133. (Співавтор – Л.В. Муха).

56. Київ–Афіни : тисячолітня історія зв'язків // Наука і культура. Київ, 1989. Вип. 23. С. 232–240.

57. О возможностях классификации рукописных и старопечатных книг по базисным системам признаков // Автоматизация и механизация библиотечно-библиографических процессов : сб. науч. ст. / АН УССР. Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского ; отв. ред. Н.И. Сенченко. Киев, 1989. С. 69–73. (Співавтор – В.А. Ясулайтис).

58. Проблемы исследования рукописных и старопечатных фондов в ЦНБ им. В.И. Вернадского АН УССР // Оптимизация науч. исследований в области библиотековедения и библиографии : сб. науч. тр. Москва, 1989. С. 90–101. (Співавтор – Л.В. Муха).

59. Рукапісна книга XVI ст. у фондах аддзела рукапісаў ЦНБ АН УССР // Спадчына Скарыны : зб. мат. першых скарынаўскіх чытаньняў, 1986 р. Мінск, 1989. С. 216–222.

60. Рукописная книга : проблемы кодикологии и автоматизации // Науч.-техн. прогресс, ист. опыт и современность. Взаимодействие техн. и социального прогресса в эпоху феодализма. Свердловск, 1989. С. 54–55.

61. Сохранность рукописных и старопечатных фондов : основные задачи исследования физического состояния фонда и методика его анализа // Исследование, реставрация и консервация средневековых рукописных памятников : тез. докл. Междунар. конф., 16–21 окт. 1989 г. Москва, 1989. С. 48–50. (Співавтор – Е.М. Гальченко).

62. Списки Казанского летописца в отделе рукописей ЦНБ АН УССР // Рукописные фонды Центр. науч. б-ки им. В.И. Вернадского АН УССР. Киев, 1989. С. 78–93.

1990

63. Актуальные вопросы исследования рукописных и старопечатных книг // Библиотеки АН УССР : сб. науч. тр. / АН УССР. Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского ; отв. ред. А.А. Чекмарев. Киев : Наук. думка, 1990. С. 73–78. (Співавтор – В.А. Ясулайтис).

64. Историко-кодикологические исследования в библиотеке и проблемы компьютеризации описания рукописной книги // Перспективы развития библиотечного дела в Укр. ССР : тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф., 16–18 окт. 1990 г. Киев, 1990. Ч. 1. С. 79–81.

65. Перспективы изучения отечественной средневековой книжности и автоматизированная система «Памятники письменности и печати» // Библиотечно-информ. системы : сб. науч. тр. / АН УССР, Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского ; отв. ред. Н.И. Сенченко. Киев, 1990. С. 18–32.

66. Перспективы развития Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского АН Украины // Библиотечно-информ. системы : сб. науч. тр. Киев, 1990. С. 4–9. (Співавтори – Н.И. Сенченко, Л.И. Костенко, М.С. Слободяник).

67. Сучасні проблеми едиційної археографії : [рецензія] // Метод. рек. по передачі текстів документів XV–XVIII ст. : матеріали наради. Київ, 1990. С. 89–94.

1991

68. К программе создания рукописной «Украиники» // Библиотека – информатизация – наука : тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф., Киев, 8–10 окт. 1991 г. Киев, 1991. Ч. 2. С. 57–59.

69. Проблема стандартизации описания рукописных и архивных фондов для создания автоматизированных информационных массивов // Библиотека – информатизация – наука : тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф. (Киев, 8–10 окт. 1991 г.). Киев, 1991. Ч. 1. С. 31–33.

1992

70. Архівна та рукописна Україніка : програма виявлення, обліку, опису архівних документів, рукописних книг та створення національного банку інформації по документальних джерелах з історії України // Арх. та рукописна Україніка : матеріали розширеної міжвід. наради «Арх. та рукописна Україніка», Київ, 17 жовт. 1991 р. Київ, 1992. С. 51–62. (Співавтори – В.І. Ульяновський, К.Є. Новохатський).

71. Архівна та рукописна Україніка : Міжвід. нарада у Києві, 17 жовт. 1991 р. // Вісн. АН України. Київ, 1992. № 1. С. 97–98.

72. Историко-кодикологичні дослідження рукописних фондів // Дослідження фондів наук. б-к України : сучасний стан та перспективи розвитку : перша наук. сес. бібліотекознавства, Київ, 29 жовт. 1992 р. Київ, 1992. С. 10–12.

73. Перспективні напрями роботи відділу історії і теорії археографії та споріднених джерелознавчих наук // Матеріали до розробки концепції діяльності Ін-ту укр. археографії : до Всеукр. наради «Українська археографія сьогодні : проблеми і перспективи», Київ, 16–18 груд. 1992 р. Київ, 1992. С. 6–10.

74. Додаток № 4. Структура і зразки кодикологічного опису східнослов'янської рукописної книги // Арх. та рукописна Україніка : матеріали розширеної Міжвідом. наради по обговоренню Держ. програми «Арх. та рукописна Україніка» Київ, 17 жовтня 1991 р. / АН України. Ін-т укр. археографії, Головархів при Кабміні України, Спілка архівістів України. Київ : ІУА, 1991. С. 92–115. (Співавтор – О.М. Гальченко).

75. Українська рукописна книга як об'єкт кодикології та камеральної археографії // Укр. археогр. щорічник. Київ, 1992. Вип. 1. С. 59–70.

1993

76. Інститут рукопису : завдання і перспективи // Бібл. вісн. Київ, 1993. № 3/4. С. 41–45.

77. Кодикологія української книги XV–XVIII ст. : об'єкт та проблеми археографічного опису // Слов'янська писемність і розвиток духовної культури : зб. матеріалів. Київ, 1993. С. 27–30.

78. М.В. Геппенер – український архівіст і палеограф та його архівні матеріали у фондах ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України // Укр. археогр. щорічник. Київ, 1993. Вип. 2 (5). С. 32–37.

79. Національна архівна інформаційна система (НАІС) : актуальні проблеми «Архівної та рукописної України» і шляхи створення зведеної бази даних на бібліотечні, музейні та архівні колекції, фонди // Бібл. вісн. Київ, 1993. № 3/4. С. 58–64. (Співавтори – Г.В. Боряк, С.М. Кіржаєв).

80. Опис рукописних книг : бібліографія, археографія, кодикографія // Бібл. вісн. Київ, 1993. № 1/2. С. 12–20.

81. [Проблема інформаційного «повернення» в Україну культурних цінностей : вступ директора Інституту рукопису ЦНБ ім. В.І. Вернадського Л.А. Дубровіної] // Проблеми повернення в Україну культурних цінностей : матеріали Всеукр. наради. Київ, 1993. С. 26–30.

82. Розробка системного опису рукописних книг та інтелектуалізація інформаційного пошуку в автоматизованих системах // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. Вип. 1. С. 189–200. (Співавтор – Л.Й. Костенко).

83. Супрасльський ірмолой 1601 р.: деякі аспекти кодикологічного дослідження // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. Вип. 1. С. 13–20.

84. Формування попереднього інформаційного масиву джерел до Державного реєстру української рукописної книги // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті : Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовт. 1993 р. Київ, 1993. Ч. 1. С. 85–87.

85. [Рец. на:] Grimsted Patricia Kennedy. Archives and Manuscripts Repositories in the USSR : Ukraine and Moldavia. Princeton, 1988. В. I: General Bibliography and Institutional. LIII, 107 р. // Укр. археограф. щорічник. Київ, 1993. Вип. 2. С. 399–401.

86. [Рец. на:] Grimsted Patricia Kennedy. Archives in Russia. Brief Directory, Moscow ; St.-Petersburg, 1992. Pt. 1. // Архіви України. Київ, 1993. № 1/3. С. 106–108. (Співавтор – К.Є. Новахатський).

1994

87. «Архівна та рукописна Україніка» : до проблеми об'єкта археографічного та інформаційного опису в системі НАІС // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 189–209.

88. Вступ // Олена Михайлівна Апанович : бібліогр. покажч. : до 75-річчя від дня народж. і 50-річчя наук. діяльності / НАН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії ; упоряд. С. Даневич. Київ, 1994. С. 4–16. (Співавтор – В. Гром).

89. Турійський ірмолой початку XVII ст. – стародавня пам'ятка церковного співу в Україні // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 22–30. (Співавтор – Л.П. Корній).

1995

90. Рукописна книга як історико-культурне джерело та її джерелознавче вивчення // Історія укр. середньовіччя. Козацька доба : зб. наук. пр. : на пошану історика, лауреата Держ. премії ім. Т. Шевченка Олени Михайлівни Апанович : у 2 ч. Київ, 1995. Ч. 1. С. 152–161.

1996

91. «Архівна та рукописна Україніка» : до проблеми об'єкта археографічного та інформаційного опису в системі НАІС // Нац. арх. інформ. система «Арх. та рукописна Україніка» і комп'ютеризація арх. справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. С. 41–62.

92. Визначний здобуток української історичної науки : [Рец. на :] Мацюк О.Я. Історія паперу в Україні. Київ, 1995. 186 с. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1996. Вип. 3. С. 239–244.

93. Зарубіжна анотована бібліографія з питань уніфікації та стандартизації архівної каталогізації // Нац. арх. інформ. система «Арх. та рукописна Україніка» і комп'ютеризація арх. справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. С. 272–301. (Співавтор – Л.В. Шаріпова).

94. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : комплектування та використання колекційних фондів // Стратегія комплектування фондів наук. б-ки : тези доп. Міжнар. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 1996 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1996. С. 99–101.

95. «Інтелектуальне» повернення історичної спадщини : до проблеми опису та реєстрації документальної інформації в Національній архівній та бібліотечній автоматизованій системі України // Повернення культ. надбання України : проблеми, завдання, перспективи. Київ, 1996. Вип. 6. С. 261–270.

96. Книжкова спадщина України : електронна енциклопедія // Нац. арх. інформ. система «Арх. та рукописна Україніка» і комп'ютеризація арх. справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. С. 181–188. (Співавтори – Л.Й. Костенко, Т.П. Павлуша).

97. [Научная деятельность Института рукописи НБУВ] : выступления участников совещания // Материалы рабочего совещания директоров науч. б-к и информ. центров академий наук – членов Междунар. ассоц. академий наук и академий наук стран Балтии, 15–16 мая 1996 года / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского ; сост.: Л.П. Карпова, Н.Н. Макаренко ; отв. за вып. М.С. Слободяник ; науч. ред. О.С. Онищенко. Киев, 1996. С. 31–32 (На обложке другое название: «Информ. бюл. раб. совещ. директоров науч. б-к и информ. центров акад. наук – членов Междунар. ассоц. акад. наук СНГ и акад. наук стран Балтии, 15–16 мая 1996 г. № 1»).

98. Національна архівна інформаційна система України і «Архівна та рукописна Україніка» // Нац. арх. інформ. система «Арх. та рукописна Україніка» і комп'ютеризація арх. справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. С. 12–18. (Співавтори – В.С. Лозицький, Г.В. Боряк).

99. Рівні організації та опису інформації для Національної архівної інформаційної системи України : до питання дескриптивних методик // Актуальні проблеми розвитку арх. справи в Україні : доп. та повідомл. наук. конф., 15–16 берез. 1995 р. Київ, 1996. С. 43–48.

1997

100. Архівознавчі аспекти концепції архівної справи в Україні // Укр. архівознавство : історія, сучасний стан та перспективи : наук. доп. Всеукр. конф., Київ, 19–20 листоп. 1996 р. : у 2 ч. Київ, 1997. С. 37–42.

101. [Каталогизация рукописных фондов в НБУВ : выступление] // Информ. бюл. № 2 / МААН. Совет директоров науч. б-к и информ. центров нац. акад. наук. Киев, 1997. 14 с. Содержание: Протокол 15.10.97 г. заседания Совета директоров науч. б-к и информ. центров академий наук – членов МААН, приуроченный к Междунар. науч. конф. НБУВ «Проблемы усовершенствования каталогов научных библиотек», Киев, 14–17 окт. 1997 г. С. 6–48; Итоговый документ. С. 49–52.

102. Концепція національного бібліотечного та архівного фонду «Україніка» : історія становлення і розвитку // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 1997. Т. 2. С. 13–25. (Співавтор – О.П. Степченко).

1998

103. Всенародна бібліотека України під час реорганізації її діяльності в 1929–1934 рр. // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1998. Вип. 1. С. 4–17.

104. З історії створення Вінницької філії Всенародної бібліотеки України // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1998. Вип. 1. С. 26–28. (Співавтор – Н.М. Зубкова).

105. Інформатизація в архівній справі : Розд. 11 // Архівознавство : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 1998. С. 228–246.

106. Кодикологія // Джерелознавство історії України : довідник. Київ, 1998. С. 51.

107. М.П. Василенко та В.І. Вернадський як фундатори Національної бібліотеки Української держави // Арх. та бібл. справа в Україні доби визвольних змагань (1917–1921 рр.) : зб. наук. пр. Київ, 1998. С. 185–198.

108. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського в 1918–1998 рр. : основні етапи розвитку // Бібл. вісн. Київ, 1998. № 5. С. 5–18.

109. Основні положення концепції комп'ютеризації архівної справи в Україні // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 1998. Т. 3. С. 6–17.

110. Передмова // Видатні вчені Національної академії наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник. Київ, 1998. С. 5–16. (Співавтори – В.Г. Врублевський, О.І. Путро).

1999

111. Бантиш-Каменський Микола Миколайович // Укр. архівісти : біобібліогр. довід. : у 3 вип. Київ, 1999. Вип. 1: XIX ст. – 1930-ті рр. С. 35–37.

112. Бібліотекознавець і бібліографознавець Михайло Семенович Слободяник // Михайло Семенович Слободяник : біобібліогр. покажч. / М-во культури і мистецтв України. Нац. парламентська б-ка України; уклад. : Р.С. Жданова, О.Г. Кириленко. Київ, 1999. С. 1–4.

113. Геппнер Микола Володимирович // Укр. архівісти : біобібліогр. довід. : у 3 вип. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства; упоряд.: О.М. Коваль та ін. Київ, 1999. Вип. 1. XIX ст. – 1930-ті рр. С. 82–84.

114. Гнат Житецький як засновник та перший керівник відділу рукописів Всенародної бібліотеки України (1918–1929) // Вісн. Харків. держ. акад. культури. Харків, 1999. Вип. 1. : Бібліотекознавство. Документознавство. Інформатика. С. 111–119.

115. Житецький Гнат Павлович // Укр. архівісти : біобібліогр. довід. : у 3 вип. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства; упоряд.: О.М. Коваль та ін. Київ, 1999. Вип. 1: XIX ст. – 1930-ті рр. С. 140–143.

116. Життя і творчий шлях Олени Михайлівни Апанович : вступ. ст. // Олена Михайлівна Апанович : біобліогр. покажч. : до 80-річчя від дня народж. і 55-річчя наук. діяльності / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України; упоряд. С. Даниевич. Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 1999. С. 4–23. (Співавтор – В. Гром).

117. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як архівна установа // Архіви України. Київ, 1999. № 1/6. С. 13–26. (Співавтор – Н.М. Зубкова).

118. Кодикологія та її метод у взаємозв'язках зі спорідненими галузями історичної науки // Історія арх. справи : спогади, дослідження, джерела. Київ, 1999. Вип. 2 : Спец. галузі іст. науки : зб. на пошану М.Я. Варшавчика. С. 54–67.

119. На чьм присягал Л. Кучма во время инаугурации? // Факты и комментарии. 1999, 4 дек. (№ 227). С. 7.

120. Національна архівна інформаційна система України «Архівна та рукописна Україніка» // Актуальні проблеми сучасного джерелознавства : матеріали укр.-рос. наук. семінару, Київ; Санкт-Петербург, 1999 р. Київ, 1999. С. 81–86.

121. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського в 1991–1998 рр. : основні етапи розвитку // Бібл. вісн. Київ, 1998. № 5. С. 18. (Співавтор – О. Онищенко).

122. Один козак, і той жінка : [до 80-річчя колишньої співробітниці відділу рукописів О. Апанович] // Укр. слово. 1999. 9 верес. № 36. С. 13.

123. Рукописна книга як об'єкт національного бібліографічного репертуару України в контексті поняття «писемна пам'ятка» та її автора // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1999. Вип. 2. С. 141–154.

124. Самоквасов Дмитро Якович // Укр. архівісти : біобібліогр. довід. : в 3 вип. Київ, 1999. Вип. 1: XIX ст. – 1930-і рр. С. 292–295.

125. М.С. Слободянику – до 50-літнього ювілею та 25-річчя наукової діяльності : вступна ст. // Михайло Семенович Слободяник. : бібліогр. покажч. Київ, 1999. С. 5–10.

126. Статути Всенародної бібліотеки України при ВУАН як джерело з історії розвитку та трансформації ідеї Національної бібліотеки (1918–1934) // Укр. археограф. щорічник. Київ, 1999. Вип. 3/4. С. 308–331.

127. Створення Національної бібліотеки Української Держави та її концепція // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 1999. Т. 5. С. 139–142.

2000

128. Інститут рукопису НБУВ // Арх. установи України : довідник. Київ, 2000. С. 179–184. (Архівні зібрання України : спеціальні довідники).

129. Кодикографія у системі кодикологічного аналізу рукописної книги : до змісту поняття // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики : зб. наук. пр. Київ, 2000. Вип. 4, ч. 2. С. 307–322.

130. Кодикологія як спеціальна історична дисципліна, об'єкт, предмет, методи і перспективи досліджень в Україні // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики [Число 5] / Історіогр. дослідження в Україні. [Вип. 10] : зб. наук. пр. на пошану акад. В.А. Смолія : у 2 ч. Ч. 1: Джерелознавство та спец. іст. дисципліни. Київ, 2000. С. 362–377.

131. Микола Петрович Візир – археограф і організатор української архівної й рукописної справи (до 40-річчя професійної та громадської діяльності) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2000. Вип. 6. С. 204–209. (Стаття без підпису).

132. Нацистська бібліотечна політика в період окупації Києва у 1941–1943 рр. і доля книжкових фондів Бібліотеки Академії наук УРСР // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2000. Вип. 5. С. 139–172. (Співавтор – Н.І. Малолєтова).

133. [Істориографія и источники Казанского летописца] Предисловие к изданию 2000 г. // История о Казанском царстве (Казанский летописец). Москва : Язык рус. культуры, 2000. С. IV–XXVI. (Полное собрание русских летописей ; т. 19).

134. Грецькі рукописи у зібраннях Києва : каталог / упоряд. Є.К. Чернухін. Київ ; Вашингтон, 2000 : презентація книги // Бібл. вісн. Київ, 2000. № 4. С. 42–44. (Співавтор – Н.Г. Солонська).

135. Рукописная книга как исторический и библиографический источник : проблемы анализа формы и содержания в процессе создания структуры данных для электронного каталога // Библиотеки нац. академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. Киев, 2000. Вып. 1. С. 43–57.

136. Святий обов'язок фахівця – поділитися досвідом // Архіви України. Київ, 2000. № 1/3. С. 22–28.

137. Статути Всенародної бібліотеки України при ВУАН як джерело з історії розвитку та трансформація ідеї Національної бібліотеки (1918–1934) // Укр. археограф. щорічник. Київ, 2000. Вип. 3/4. С. 250–272.

138. Фонди Бібліотеки Академії наук УРСР та її філій у кінці 1943 – на початку 1948 рр. : перерозподіл між бібліотеками, установами, приватними особами // Библи. дело и краеведение : сб. науч. тр. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского ; Респ. крымско-татарская б-ка им. И. Гаспринского ; Фонд поддержки б-к Крыма. Киев ; Симферополь, 2000. Вып. 2. С. 27–40.

2001

139. Археографічний та кодикологічний опис Пересопницького Євангелія // Пересопницьке Євангеліє, 1556–1561 : дослідження : транслітерований текст : словопоказчик. Київ, 2001. С. 74–104. (Співавтор – Л.А. Гнатенко).

140. Археографія [С. 36–37] ; Геппенер Микола Володимирович [С. 156–157] ; Житецький Гнат Павлович [С. 242] // Довідник з історії України (А–Я) / під ред. І.З. Підкови і Р.М. Шуста. Київ : Генеза, 2001.

141. Бібліотеки Києва в період нацистської окупації (1941–1943) // Бібл. вісн. Київ, 2001. № 3. С. 2–18. (Співавтор – Н.І. Малолєтова).

142. 2001 рік: перше академічне видання Пересопницького Євангелія XVI ст. // Бібл. вісн. Київ, 2001. № 6. С. 40–43.

143. Звіти про діяльність Крайової бібліотеки Рейхскомісаріату України як джерело з історії бібліотек і долі бібліотечних фондів у період нацистської окупації Києва (1941–1943 рр.) // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики : зб. наук. пр. та спогадів пам'яті відомого вченого, доктора іст. наук, проф. Володимира Олександровича Замлинського : у 2 ч. Київ, 2001. № 6 (7), ч. 2. С. 6–24. (Співавтор – Н.І. Малолетова).

144. «Рукопис» як пам'ятка писемності та джерело духовного розвитку суспільства // Соціокультурні чинники розвитку інтелектуального потенціалу укр. суспільства і молодь : наук. пр. та матеріали конф. Київ, 2001. Т. 1. С. 205–211.

145. Фонд «Рейхскомісара України (1941–1944)» у ЦДАВО України : огляд документів з історії бібліотек періоду нацистської окупації Києва // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : студії на пошану Руслана Пирого : міжвід. зб. наук. пр. Київ, 2001. Вип. 4. С. 408–427. (Співавтор – Н.І. Малолетова).

2002

146. Візир Микола Петрович [С. 40–43] ; Попов Павло Миколайович [С. 161–163] // Укр. архівісти : біобібліогр. довід. Вип. 2: 1940–1960-ті рр. / упоряд. Т.В. Портнова. Київ, 2002.

147. 10 років на службі національної бібліографії України : до 70-річчя від дня народж. історика і бібліографа Володимира Юхимовича Омельчука // Бібл. вісн. Київ, 2002. № 4. С. 41–46. (Співавтор – П. Тронько).

148. Доля бібліотеки Оссоленіум в історії України та Польщі у документах 1945–1946 рр. : повертаючись до питань спільної історико-культурної спадщини // Бібл. вісн. Київ, 2002. № 2. С. 2–21. Дод.: с. 6–21. (Співавтор – О.С. Онищенко).

149. Інтеграція знань і професій у діяльності бібліотекаря : про роботу однойменного круглого стола на міжнародній конференції «Професійний імідж бібліотекаря інформаційного суспільства» // Бібл. вісн. Київ, 2002. № 6. С. 35–36.

150. Інформатизація архівної справи. Розд. 13 // Архівознавство : підруч. для студ. іст. ф-тів вищих навч. закл. / Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна [та ін.] ; Держкомархів України. УНДІАСД. 2-е вид., випр. і допов. Київ : Видавничий Дім «КМ Академія», 2002. С. 235–250.

151. Книжкові й архівні фонди БАН УРСР та академічних інститутів у 1944–1948 роках // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 2002. Т. 8. С. 37–49. (Співавтор – О.С. Онищенко).

152. Книжные и рукописные памятники : историко-культурные исследования библиотечных собраний, коллекций и редких изданий : [Наукова тема] / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; [наук. кер. Л.А. Дубровіна] // Бюл. реєстрації НДР та ДКР. 2002. № 1. С. 8. № 0065. 1301.02.0065 / 0102U000510.

153. Научное описание рукописных книг в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского и создание базы данных «Кодекс» // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. пр. Київ, 2002. Вип. 5: Архіви – складова частина інформ. ресурсів суспільства. С. 45–55. (Співавтор – О. Іванова).

154. Судьба Львовского книжного собрания «Оссолениум» 1945–1946 гг. // Ист. архив. Москва, 2002. № 4 : Россия и Украина XVI–XX вв. С. 46–69. (Співавтор – О.С. Онищенко).

2003

155. Анфологон [С. 110] ; Археографія [С. 131–132, співавтор – Г.В. Боряк] // Енцикл. історії України. Київ, 2003. Т. 1.

156. Бібліотечно-інноваційний продукт : проблеми творення і використання : [про роботу однойменної секції на Міжнар. наук. конф. «Інноваційна діяльність – стратегічний напрям розвитку наукових бібліотек»] // Бібл. вісн. Київ, 2003. № 6. С. 17–20. (Співавтори – В.Ю. Омельчук, Ж.В. Огуннаїке, Т.В. Міцан).

157. [Рец. на:] Віра Фрис. Історія кириличної рукописної книги в Україні X–XVIII ст. Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2003. 188 с. : іл. + 8 арк. кольор. іл. // Укр. гуманіст. огляд. Київ, 2005. Вип. 11. С. 225–231. (Співавтори – Л. Гнатенко, О. Іванова).

158. Генеральному директору Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, академіку НАН України О. Онищенко – 70 років // Бібл. планета. Київ, 2003. № 1. С. 39–40.

159. Грунтовне дослідження історії дитячих бібліотек : [Рец. на:] Погребняк Г.І. Становлення та розвиток дитячих бібліотек України. Київ, 2003. 92 с. // Бібл. вісн. Київ, 2005. № 1. С. 44–48.

160. Діяльність Київської міської управи в галузі бібліотечної справи під час нацистської окупації (1941–1942) // Бібл. вісн. Київ, 2003. № 3. С. 17–28. (Співавтор – Н.І. Малолетова).

161. Концепція книжкового фонду україніки П.Я. Стебницького // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2003. Вип. 8. С. 273–283. (Співавтор – О.П. Степченко).

162. Нацистська політика щодо вивезення бібліотечних фондів з окупованих територій у 1941–1944 рр. і формування Східної бібліотеки і Центральної бібліотеки Вищої школи у Німеччині // Пам'ятки : археограф. щорічник. Київ, 2003. Т. 4. С. 46–69. (Співавтор – Н.І. Малолетова).

163. Півчі богослужбові книги у репертуарі рукописних книг XVI ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2003. Вип. 8. С. 71–79. (Співавтор – О.А. Іванова).

164. Создание Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского и концепция её фонда // Библиотека в контексте истории : материалы 5-й Междунар. науч. конф., Москва, 21–23 окт. 2003 г. Москва : Пашков Дом, 2003. С. 206–211.

165. У творчому пошуку : [до 70-річчя з дня народження академіка НАНУ О.С. Онищенка] // Пам'ять століть. Київ, 2003. № 1. С. 112–114.

166. Закарбований миттю : [Некролог. Про директора Інституту біографічних досліджень В.С. Чижка] // Пам'ять століть. Київ, 2003. № 1. С. 151. (Підп.: І.Ф. Курас, О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна та ін.).

167. Бібліотечно-інноваційний продукт: проблеми творення і використання: [про роботу однойменної секції на Міжнародній науковій конференції «Інноваційна діяльність – стратегічний напрям розвитку наукових бібліотек»] // Бібл. вісн. Київ, 2003. № 6. С. 17–20.

2004

168. Архів Українського Вільного Університету в Мюнхені : попередній огляд фондів // Архіви України. Київ, 2004. № 4/6. С. 84–93. (Співавтор – Г.В. Боряк).

169. Бібліотеки м. Києва в період нацистської окупації (1941–1943) : загальні напрями політики і діяльність окупаційних установ // Бібліотеки Києва в період нацистської окупації (1941–1943) : дослідж. : анот. покажч. : публ. док. Київ, 2004. С. 59–113. (Співавтор – Н.І. Малолетова).

170. Дослідження з археографії та архівознавства в діяльності Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1992–2004 рр.) // Студії з арх. справи та документознавства / Держкомархів України. УНДІАСД, Європ. ун-т. ; редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.), Л.А. Дубровіна [та ін.]. Київ, 2004. Т. 12. С. 65–72 (Співавтори – Н.М. Зубкова, О.П. Степченко).

171. Дослідження історії переміщення книжкової культурної спадщини України в період Другої світової війни // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ, 2004. Вип. 1. С. 23–36. (Співавтор – Г.В. Боряк).

172. Дослідження історії переміщення книжкової культурної спадщини України в період Другої світової війни (доповнене) // Бібліотеки Києва під час нацистської окупації України (1941–1943) : дослідж. : анот. покажч. : публ. док. Київ, 2004. С. 36–58. (Співавтор – Г.В. Боряк).

173. Історико-культурна спадщина у формуванні стратегії суспільних перетворень // Бібл. вісн. Київ, 2004. № 6. С. 26–34. (Співавтор – Т.В. Міцан).

174. Кодикологічні, кодикографічні, палеографічні та археографічні дослідження Інституту рукопису НБУВ : бібліогр. огляд (1988–2003 рр.) // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики : до 10-річчя заснування відділу спец. іст. дисциплін Ін-ту історії України НАН України : зб. наук. пр. : у 2 ч. / НАН України. Ін-т історії України. Київ, 2004. Число 11, ч. 2. С. 44–64. (Співавтор – О.М. Гальченко).

175. Перше фундаментальне дослідження з історії архіву Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV ст. [Рец. на:] Купчинський О. Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV століть : дослідж. тексту. Львів, 2004. 1284 с. // Архіви України. Київ, 2005. № 1/3. С. 652–654.

176. Розвиток історичного кримиознавства : енциклопедичне біобібліографічне дослідження А.А. Непомнящего : [Рец. на:] Непомнящий А.А. Історичне кримиознавство (кінець XVIII – початок XX століття) : біобібліогр. дослідж. Сімферополь : Бізнес-Інформ, 2003. 452 с. : іл. // Бібл. вісн. Київ, 2004. № 1. С. 50.

2005

177. Бібліотечна справа в Україні наприкінці XIX – у 10-х роках XX ст. : стан і основні напрями розвитку // Бібл. вісн. Київ, 2005. № 2. С. 3–13. (Співавтор – О.С. Онищенко).

178. Бібліотечна справа в Україні XX ст. : 1917–1931 рр. // Бібл. вісн. Київ, 2005. № 3. С. 3–16. (Співавтор – О.С. Онищенко).

179. Бібліотечна справа в Україні у XX ст. : 30–50-ті роки // Бібл. вісн. Київ, 2005. № 4. С. 3–16. (Співавтор – О.С. Онищенко).

180. Ґрунтовне дослідження історії дитячих бібліотек України : [Рец. на:] Погребняк Г.І. Становлення та розвиток дитячих бібліотек України. Київ, 2003. 92 с. // Бібл. вісн. Київ, 2005. № 1. С. 44–46.

181. «Документ» у бібліотеці та архіві : трансформація понять і рукописні фонди бібліотек у XXI столітті // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17–18 трав. 2005 р. Київ, 2005. Ч. 1. С. 3–5.

182. Кодикологічні дослідження Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Давня македонська рукописна книга // Укр.-македонський наук. зб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Македонська академія наук і мистецтв. Київ, 2005. Вип. 1. С. 288–304. (Співавтор – Л.А. Гнатенко).

183. Методологічні засади історичних досліджень в бібліотекознавстві та документознавстві : базові принципи і поняття // Бібліотекознавство. Документознавство, Інформологія. 2005. № 1. С. 22–30.

184. Нацистська окупаційна політика в бібліотечній справі та діяльність Центральної бібліотеки рейхскомісара України в період окупації 1941–1943 рр. // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17–18 трав. 2005 р. Київ, 2005. Ч. 1. С. 70–72. (Співавтор – Н.І. Малолєтова).

185. Развитие кодикологических исследований в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского : 1988–2003 // Федоровские чтения, 2005 / РАН. Науч. совет «История мировой культуры», Отд-ние ист.-филол. наук [и др.] ; сост.: М.А. Ермолаева, А.Ю. Самарин ; отв. ред. В.И. Васильев. Москва : Наука, 2005. С. 613–627.

186. Современное состояние изучения истории библиотек и книжных коллекций Украины в период Второй мировой войны // Библиотека в контексте истории : материалы 6-й Междунар. науч. конф., Москва, 4–5 окт. 2005 г. Москва, 2005. С. 177–187. (Співавтор – Г.В. Боряк).

2006

187. Археографія [С. 31–32, (співавтор – Г.В. Боряк)]; Бантиш-Каменський Микола Миколайович [С. 126–127]; Геппенер Микола Володимирович [С. 190–194] // Укр. арх. енцикл.: Робочий зошит : А–Г / Держкомархів України. УНДІАСД. Київ, 2006. (Також опубл. у: Укр. арх. енцикл. Київ, 2008. С. 36–37, 167–168, 237–238).

188. Бібліотечна справа в Україні наприкінці 50-х років – у 80-х роках ХХ ст. // Бібл. вісн. Київ, 2006. С. 24–38. (Співавтор – О. Онищенко).

189. Головна академічна бібліотека України (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського) в контексті ХХ ст. // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2006. Вип. 15. С. 11–21. (Співавтор – О. Онищенко).

190. Датування [С. 5]; Житецький Гнат Павлович [С. 160–161]; Кодикографія [С. 265]; Кодикологія [С. 265]; Колонцифра [С. 266]; Манускрипт [С. 297] // Укр. арх. енцикл. Робочий зошит : Д–М. Київ, 2006. (Також опубл. в: Укр. арх. енцикл. Київ, 2008. С. 261, 409–410, 518, 518–519, 562).

191. Збереження та використання документів у бібліотеках і архівах : функціональний аспект протиріччя та його наслідки // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ, 2006. № 2. С. 13–19.

192. Кодикологічні, палеографічні та археографічні дослідження рукописних книг в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (кінець 80-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.) // Вісн. Львів. ун-ту. Серія «Книгознавство, бібліотекознавство та інформ. технології». Львів, 2006. Вип. 1. С. 20–30.

193. Не унікальних рукописів немає [інтерв'ю з директором Інституту рукопису професором Л.А. Дубровіною] / записала Вікторія Скоропуд // Дзеркало тижня. 2006, 29 лип. – 4 серп. № 29. С. 19 : фото.

194. Нове покоління бібліотечних довідників : путівник з історико-культурних фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали ІІІ Міжнар. наук. конф., Київ, 16–18 трав. 2006 р. / М-во освіти і науки України. Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтв [та ін.]. Київ, 2006. С. 194–195.

195. Новий погляд на бібліотечне читачезнавство : [Рец. на:] Новальська Т.В. Український читач у бібліотечних дослідженнях (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.). Київ, 2005. 252 с. // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2006. № 1. С. 53–54.

196. Основные принципы описания киевской части архива Оперативного штаба рейхсфлягера Розенберга и организации справочника-указателя // Кашеварова Н., Малолетова Н. Деятельность Оперативного штаба рейхсфлягера Розенберга в оккупированной Европе в период Второй мировой войны : справочник-указатель арх. док. из киев. собраний. Киев, 2006. С. 11–21.

197. Развитие кодикологических исследований в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского (1988–2003 гг.) // Книжная культура в трудах стран СНГ: сб. ст. по материалам междунар. науч. конф. / Рос. академия наук [и др.] Москва, 2006. С. 43–56.

198. Розвиток бібліотечної справи в Україні наприкінці 1950-х – у 80-х роках ХХ ст. // Бібл. вісн. Київ, 2006. № 3. С. 24–38. (Співавтор – О. Онищенко).

199. Співробітництво Національної академії наук України і Польської академії наук, Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського і Бібліотеки Народової // Бібл. вісн. Київ, 2006. № 4. С. 3–5. (Співавтори – С.О. Булатова, І.О. Ціборовська-Римарович).

2007

200. Бантиш-Каменський Микола Миколайович [С. 45–47]; Візир Микола Петрович [С. 112–114]; Геппенер Микола Володимирович [С. 133–135]; Житецький Гнат Павлович [С. 231–233]; Попов Павло Миколайович [С. 596–507]; Самоквасов Дмитро Якович [С. 552–

554] // Укр. архівісти (XIX–XX ст.) : біобібліогр. довід. / Держкомархів України. УНДІАСД ; упоряд.: І.Б. Матяш (кер.), С.Л. Зворський, Л.Ф. Приходько та ін. Київ, 2007.

201. Бібліотеки української діаспори в Канаді // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми освіти, науки, практики : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 21–22 трав. 2007 р. / М-во освіти і науки України. Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтв [та ін.] ; редкол.: М.С. Слободяник (голова), Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна [та ін.]. Київ, 2007. С. 94–96.

202. Институт рукописей Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского // Вестн. Библиотечной ассамблеи Евразии. Москва, 2007. № 3. С. 53–56.

203. Канада і Україна єднаються серцями : [Рец. на:] Пам'ятки: археограф. щорічник. Київ, 2007. Т. 7. 446 с. // Бібл. вісн. Київ, 2007. № 4. С. 46–48. (Співатор – С.Л. Зворський).

204. Классификация и научно-информационное описание коллекций и собраний в Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского // Библиотеки нац. академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теор. сб. / МААН. Совет директоров науч. б-к и информ. центров. Киев, 2007. Вып. 5. С. 58–80.

205. Кодикографія [С. 394–395] ; Кодикологія [С. 395–396] // Енцикл. історії України. Київ : Наук. думка, 2007. Т. 4: Ка–Ком.

206. Привітання колективу НБУВ О.Г. Мітюкову, колишньому начальнику Головного архівного управління при Раді Міністрів УРСР, з нагоди 80-річчя // Зб. на пошану Олександра Георгійовича Мітюкова / редкол.: І.Н. Войцехівська [та ін.]. Київ, 2007. С. 190–191. (Історія архівної справи : спогади, дослідження, джерела ; вип. 8). (Співатор – О.С. Онищенко).

207. Рукопис [С. 85] ; Рукописна книга [С. 85–86] ; Рукописні фонди бібліотек [С. 86–87] ; Рукописні фонди наукових установ системи Національної академії наук України [С. 87] ; Самоквасов Дмитро Якович [С. 91–93] // Укр. арх. енцикл. Н–Я : робочий зошит / Держкомархів України; УНДІАСД. Київ, 2007. (Також опубл. в : Укр. арх. енцикл. / Держкомархів України; УНДІАСД. Київ, 2008. С. 677, 715–718, 721–723.

2008

208. Архетип [С. 40–41] ; Кліометрія, кліометрика [С. 511–512] ; Протограф [С. 677] // Укр. арх. енцикл. / Держкомархів України. УНДІАСД. Київ, 2008.

209. Кліометрія історична, або кліометрика [С. 303–308. (Співатор – Н.М. Зубкова)] ; Кодикологія та кодикографія [С. 317–326] // Спец. іст. дисципліни : довід. : посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2008.

210. Кодикологические исследования рукописных книг в Национальной библиотеке Украины им. В.И. Вернадского в 1991–2008 гг. // Книжная культура : особенности становления и развития : материалы Рос.-укр. науч. форума, Киев, 11 июня 2008 г. / Международ. асоц. академий наук, РАН, НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского. Москва : Наука ; Киев : НБУВ, 2008. С. 34–38.

211. Македонские рукописи в фондах Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Укр.-македонський наук. зб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського [та ін.]. Київ, 2008. Вип. 3. С. 87–91.

2009

212. Архівні та рукописні фонди бібліотек у формуванні суспільства знань : [за матеріалами Міжнар. наук. конф. «Бібліотечно-інформаційний комплекс у контексті розвитку суспільства знань», Київ, 6–7 жовт. 2009 р.] // Бібл. вісн. Київ, 2009. № 6. С. 22–25. (Співатор – Т.Є. Мяскова).

213. Бібліотечна діяльність емігрантських українознавчих центрів у 20–30-х роках ХХ ст. // Бібл. вісн. Київ, 2009. № 2. С. 3–13.

214. Библиотека Хрептовичей : цифровая реконструкция родового книжного собрания // Библиотека Хрептовичей : каталог. Минск ; Киев, 2009. С. 3–7.

215. Нове просопографічне видання з серії «Бібліографія кримиознавства» : [Рец. на:] Непомнящий А.А. Подвижники кримиоведения. Т. 2: Taurica Orientalia. Симферополь, 2008. 600 с. (Библиография кримиоведения ; вып. 12) // Бібл. вісн. Київ, 2009. № 3. С. 59–60.

2010

216. Внесок М.С. Слободяника у формування нової концепції розвитку Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського у 1986–1991 рр. // Слободяник М.С. Бібліотека. Документ. Комунікації : вибрані пр. / уклад. О. Кириленко. Київ : Ліра, 2010. С. 242–252.

217. Деякі методологічні питання щодо створення бібліографічного словника бібліотекознавців та бібліотечних діячів України // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми освіти, науки, практики : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 16–18 трав. 2006 р. ; матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–27 трав. 2010 р. / М-во культури і туризму України [та ін.] ; редкол.: В.А. Бітаєв, ... Л.А. Дубровіна [та ін.]. Київ, 2010. С. 14–16.

218. Книгознавство та документознавство : нові пріоритети розвитку в інформаційному просторі : [про роботу секції Міжнар. наук. конф. «Еволюція структури і функцій бібліотекознавства під впливом сучасних інформаційних технологій», 5–6 жовт. 2010 р., Київ] // Бібл. вісн. Київ, 2010. № 6. С. 62–64. (Співавтори – Г.І. Ковальчук, Л.М. Яременко, Т.Є. Мяскова).

219. «Колекція уривків» XII–XVI ст. Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (історія, описання, графіко-орфографічний аналіз) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 138–154. (Співавтор – Л.А. Гнатенко).

220. Омельчук В.Ю. [С. 595] ; Онищенко О.С. [С. 598] // Енцикл. історії України. Київ, 2010. Т. 7.

221. Сергій Кулешов – учений, завжди відкритий до вдосконалення // Сергій Кулешов: учений-документознавець : до 60-річчя від дня народж. : біобібліогр. покажч. Київ, 2010. С. 41–46.

222. Судьба библиотек Украины в период Великой Отечественной войны в трудах современных украинских историков // Вестн. Библ. Ассамблеи Евразии. 2010. № 2. С. 27–31.

223. Формування нової концепції розвитку Центральної наукової бібліотеки імені В.І. Вернадського в 1986–1991 рр. та внесок М.С. Слободяника у розвиток бібліотечної справи та бібліотекознавства // Бібліотека. Документ. Комунікації. Київ, 2010. С. 189–195. (До 60-річчя від дня народж. і 35-річчя наук. діяльності).

2011

224. Археографічний та кодикологічний опис Пересопницького Євангелія // Пересопницьке Євангеліє, 1556–1561 : дослідження : транслітерований текст : словопоказчик / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Укр. мовно-інформ. фонд ; вид. 2-е, допов. ; вид. підгот. І.П. Чепіга за уч. Л.А. Гнатенко. Київ, 2011. С. 74–104. (Співавтор – Л.А. Гнатенко).

225. В.І. Вернадський і Україна // Вибрані наук. праці акад. В.І. Вернадського / авт.-уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова [та ін.]. Київ, 2011. Т. 1 : Володимир Іванович Вернадський і Україна, кн. 1 : Науково-організаційна діяльність (1918–1921). С. 97–132. (Співавтори – О.С. Онищенко, В.А. Смолій).

226. Кодикографія у системі кодикологічного аналізу рукописної книги : до змісту поняття // Книга в сучасній культурі України : в 2 т. Т. 1 : Хрестоматія. Київ, 2011. С. 77–87.

227. Кодикологічні особливості Пересопницького Євангелія як пам'ятки книжної культури // Пересопницьке Євангеліє та рукописна традиція в історії і сьогоденні слов'янських культур : тези Міжнар. наук. конф. «Слов'янство XXI століття: тенденції інтеграції і диференціації» до Дня слов'ян. писемності і культури, 24–26 трав. 2011 р. Київ, 2011. С. 3-5. (Співавтор – Л.А. Гнатенко).

228. Пересопницьке Євангеліє – початок створення кодексу в Дворецькому монастирі // Пересопницьке Євангеліє – видатна пам'ятка української національної культури : матеріали Всеукр. міждисциплінарної наук. конф, присвяч. 450-й річниці написання Пересопницького Євангелія / упоряд. П.М. Кралюк. Ізяслав-Острог, 2011. С. 67–76. (Спів-автор – Л. Гнатенко).

229. Цифрові ресурси архівної, рукописної та книжкової спадщини в бібліотечно-інформаційному просторі : [про роботу секції на міжнародній науковій конференції «Формування і розвиток бібліотечного електронного середовища», м. Київ, 4–6 жовт. 2011 р.] // Бібл. вісн. Київ, 2011. № 6. С. 55–59. (Співавтори – Г. Ковальчук, Л. Яременко, Т. Мяскова).

2012

230. Кодикологические исследования рукописных книг в Национальной библиотеке Украины В.И. Вернадского в 1991–2008 гг. // Научная книга : междунар. науч.-практ. журн. Москва, 2012. № 1 : Спец. вып. С. 63–66.

231. Новий список «Казанського літописця» в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 15. С. 116–125. (Співавтор – О.А. Іванова).

232. Развитие кодикологических исследований в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского (1992–2011) // Проблемы дипломатики, кодикологии и актовой археологии : материалы XXIV Междунар. науч. конф., Москва, 2–3 февр. 2012 г. / Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высш. школа источниковедения, спец. и вспомогательных ист. дисциплин ; Рос. акад. наук, ФГБУН ИВИ РАН, Археограф. комис. ; редкол.: Ю.Э. Шустова (отв. ред.) и др. Москва, РГГУ, 2012. С. 275–278.

233. Рукописна книга [С. 357–359. (Співавтор – В.Я. Фріс)] ; Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів: збірник наукових праць [С. 360] // Енцикл. історії України. Т. 9. Київ, 2012.

2013

234. «Ви знаєте, як мені дорога Україна...» : до 150-річчя від дня народж. В.І. Вернадського // День. 2013. 12 берез. № 44. С. 5. (Співавтор – О.С. Онищенко).

235. В.І. Вернадський – засновник Національної бібліотеки Української Держави // Світогляд. Київ, 2013. № 1. С. 8–13. (Співавтор – О.С. Онищенко).

236. В.І. Вернадський і Україна // Вісн. НАН України. Київ, 2013. № 3. С. 38–66. (Співавтори – О.С. Онищенко, В.А. Смолій).

237. В.І. Вернадський та його концепція Національної бібліотеки України // Бібл. вісн. Київ, 2013. № 2. С. 3–11. (Співавтор – О.С. Онищенко).

238. Галина Ковальчук – провідний учений у галузі книгознавства та книжкової культури України // Книгознавець Галина Іванівна Ковальчук (до 25-річчя наукової діяльності): біобібліогр. покажч. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад. Н.І. Моїсеєнко; вступ. ст. Л.А. Дубровіної; редкол.: В.І. Попик (голова) [та ін.]. Київ : НБУВ, 2013. С. 14–11.

239. Кліометрія [С. 338] ; Кодикологія [С. 595–596] ; Кодикографія [С. 596] // Енцикл. сучасної України. Київ, 2013. Т. 13 : Кот–Кок.

240. Концепція національного і світового в ідеях організація науки та освіти в Україні В.І. Вернадського // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матеріали VIII Всеукр. конф. молодих учених та спеціалістів, Київ, 21 трав. 2013 р. / Нац. академія аграр. наук України. Нац. наук. с.-г. б-ка України. Київ, 2013. С. 24–30. (Співавтор – О.С. Онищенко).

241. Корисний посібник з документознавства : [Рец. на:] Кулешов С.Г. Загальне документознавство : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Києво-Могилянська академія», 2012. 123 с. // Архіви України. Київ, 2013. № 1. С. 247–249.

242. Наукова вершина Вернадського – ноосфера : сьогодні 150 років від дня народження першого президента Академії наук України // Урядовий кур'єр. 2013. 12 берез. № 45. С. 13. (Співавтор – О.С. Онищенко).

243. Пріоритетність розвитку довідково-бібліографічної сфери // Бібл. вісн. Київ, 2013. № 4. С. 54–55.

244. Синтез національного та світового в концепції організації науки та освіти в Україні В.І. Вернадського // Україна ХХ століття : культура, ідеологія, політика / НАН України. Ін-т історії України ; редкол.: С.І. Білокінь, В.М. Даниленко (відп. ред.) [та ін.]. Київ, 2013. Вип. 18. 15–23. (Співавтор – О.С. Онищенко).

245. Слово про історика : [Рец. на:] Ярослав Степанович Калакура : до 75-річчя від дня народж. та 50-річчя наук. діяльності : біобібліогр. довід. / упоряд.: І.Н. Войцехівська [та ін.]. Київ, 2012. 159 с. : іл. // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ, 2013. № 2. С. 82–83.

246. Фонд унікальних рукописів // Київ. журналіст : альм. Київ. спілки журналістів. Київ : ВПК «Експресполіграф», 2013. С. 37–42.

247. Фундатор вітчизняної академічної науки : до 150-річчя від дня народж. акад. В. Вернадського // Віче. Київ, 2013. № 5. С. 14–17. (Співавтори – А.Г. Загородній, О.С. Онищенко).

248. Украина отмечает юбилей В.И. Вернадского // Вестн. Библ. Ассамблеи Евразии : науч.-практ. журн. Киев, 2013. С. 90–91. (Співавтор – О.С. Онищенко).

249. Українські сторінки життя й творчості Володимира Вернадського // Історія України. Шкільний світ. Київ, 2013, берез. № 5. С. 4–21 : фото; Київ, 2013, берез. № 6. С. 12–16 : фото. (Співавтори – А.Г. Загородній, О.С. Онищенко, В.А. Смолій).

250. Юбилейные торжества, посвященные выдающемуся ученому и мыслителю, академику В.И. Вернадскому в Украине // Библиотеки нац. академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. Киев, 2013. Вип. 11. С. 7–15. (Співавтор – О.С. Онищенко).

2014

251. Рукописно-книжна спадщина України в сфері національної культури створення традиційних та електронних ресурсів // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С. 286–315.

2015

252. Передмова [С. 3–10] ; Архів та збирання рукописів Університету св. Володимира [С. 82–90. (Співавтор – О.П. Степченко)] ; Архів Колегії Павла Галагана [С. 71–72] // Архіви, колекції та збирання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015.

2016

253. Бібліотеки в системі інституцій національної пам'яті України та національної культурної спадщини // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2016. Вип. 20. С. 232–251.

254. Духовний символ української нації. [Пересопницьке Євангеліє] // Україна дипломатична : наук. щорічник. Київ, 2016. Вип 17. С. 841–847. (Співавтор – І. Войцехівська).

255. Історія книжкової культури в Україні [Огляд діяльності секції Міжнар. наук. конф. «Бібліотека. Наука. Комунікація : формування національного інформаційного простору», Київ, 4–6 жовт. 2016 р.] // Бібл. вісн. Київ, 2016. № 6. С. 33–35. (Співавтори – Г. Ковальчук, Т. Мяскова).

256. Розвиток електронних інформаційних ресурсів рукописної та книжкової спадщини в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського та діяльність у галузі створення Державного реєстру національного культурного надбання України // Бібл. вісн. Київ, 2016. № 1. С. 3–11. (Співавтор – Г. Ковальчук).

257. Рукописна книга та рукописно-книжна культура : співвідношення понять у джерелознавчому аспекті // Бібліотека. Наука. Комунікація : формування нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 4–6 жовт. 2016 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2016. С. 128–130.

258. Українська аграрна наука крізь призму особистості : [Рец. на:] Вергунов В.А. С.Л. Франкфурт та Україна (до 150-річчя від дня народження) / Нац. академія аграр. наук України. Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки. Київ, 2016. 260 с. (Історично-бібліографічна серія «Аграрна наука України в особах, документах, бібліографії»; кн. 95) // Вісн. аграр. історії : зб. наук. пр. Київ, 2016. Вип. 16/17. С. 294–295.

259. Українське книгознавство : етапи розвитку : [Рец. на:] Ковальчук Г.І. Український науковий інститут книгознавства (1922–1936) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; наук. ред. В.І. Попик. Київ : Академперіодика, 2015. 684, [3] с. : іл. // Вісн. НАН України. Київ, 2016. № 6. С. 92–94.

260. С.Л. Франкфурт і створення Національної академії наук України (1918) // Професор Соломон Львович Франкфурт (1866–1954) : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 150-річчю від дня народж. видатного вченого-агробіолога, одного із дієвих організаторів акад. науки в Україні, Київ, 17–18 листоп. 2016 р. Київ, 2016. С. 41–46.

2017

261. Архіви, бібліотеки, музеї – джерельна основа національної пам'яті, культурної спадщини України // Бібл. вісн. Київ, 2017. № 1. С. 3–10. (Співавтори – А. Киридон, І. Матяш).

262. До витоків концепцій інформаційних ресурсів україніки : міжвідомчі проекти та державні програми в галузі архівознавства, археографії та бібліографії в 90-х роках ХХ ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Вип. 21. Київ, 2017. С. 213–232.

263. Кодикологічна атрибуція рукописних книг як комплексних джерел // Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 3–5 жовт. 2017 р. Київ, 2017. С. 127–130.

264. Пам'яті видатного українського вченого, дослідника давньої рукописної та друкованої спадщини України, члена-кореспондента НАН України Василя Васильовича Німчука // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2017. Вип. 21. С. 577–583. (Співавтори – К.В. Лобузін, Л.А. Гнатенко, Н.П. Бондар).

2018

265. Академік В.І. Вернадський і заснування Української академії наук // Вісн. НАН України. Київ, 2018. № 5. С. 23–26.

266. Великий будівничий української науки // Вісн. НАН України. Київ, 2018. № 11. С. 35–79. (Співавтор – О.С.Онищенко).

267. Видатні організатори академічної науки // Вісн. НАН України. Київ, 2018. № 11. С. 18–33. (Співавтор – С.І. Пирожков).

268. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: історія та погляд у майбутнє // Бібліотека. Наука. Комунікація. 100-річчя Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського: матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 листоп. 2018 р. / НАН України. НБУВ, Асоц. б-к України, Рада директорів наук. б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2018. С. 3–6.

269. Роль академіка С.П. Тимошенка в заснуванні Української академії наук та Інституту технічної механіки УАН : до 140-річчя від дня народж. акад. С.П. Тимошенка // Вісн. НАН України. Київ, 2018. № 12. С. 67–78. (Співавтор – В.Л. Богданов).

270. Наукова та науково-організаційна діяльність В.Ф. Іваницького у Всенародній бібліотеці України (1923–1933) // Віктор Федорович Іваницький (1881–1955). Життя, віддане книзі / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського; упоряд., наук. ред. Г.І. Ковальчук ; ред. колегія: Л.А. Дубровіна (голова) та ін. Київ, 2018. С. 77–88.

271. НБУВ як центр підготовки кадрів вищої кваліфікації та розвитку нових наукових напрямів у бібліотечній та архівній галузі в Україні (1993–2018). 1. Становлення та розвиток системи підготовки кадрів вищої кваліфікації в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського у 1993–2010 рр. // Бібл. вісн. Київ, 2018. № 2. С. 48–58.

272. НБУВ як центр підготовки кадрів вищої кваліфікації та розвитку нових наукових напрямів у бібліотечній та архівній галузі в Україні (1993–2018). 2. Становлення та

розвиток системи підготовки кадрів вищої кваліфікації в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського у 2011–2018 рр. // Бібл. вісн. Київ, 2018. № 3. С. 3–11.

273. Час плинний... бібліотека вічна : [Рец. на:] Вергунов В.А. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України : історія та сучасність (до 100-річчя від дня створення) : монографія. Київ, 2017. 403 с. // Бібл. вісн. Київ, 2018. Вип. № 1. С. 45–46.

Редакційна діяльність та упорядкування

1979

266. В помощь составителям сводного каталога старопечатных изданий кириллического и глаголического шрифтов : метод. указания / сост.: Т.П. Золотарь, М.А. Шамрай, Н.С. Миронова и др. Москва, 1979. Вып. 4. – Член редколлегии.

1980

275. Из истории крестьянства Марийского края. Йошкар-Ола, 1980. (Труды / МарНИИ ; вып. 44). – Науковий редактор.

276. Сельское хозяйство Марийской АССР в 1940–1960 гг. Йошкар-Ола, 1980. (Труды / МарНИИ ; вып. 50). – Науковий редактор.

1988

277. Каталог арабских рукописей / сост. А.В. Савченко. Киев, 1988. 63 с. – Відповідальний редактор.

1991

278. Грецькі актові документи і листи з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського АН УРСР : кат. рукописів XVI–XIX ст. / уклад. Є.К. Чернухін. Київ, 1991. 54 с. – Відповідальний редактор.

279. Документальні матеріали М.С. Грушевського у фондах відділу рукописів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН УРСР : каталог / уклад. С.М. Кіржаєв. Київ, 1991. 114 с. – Науковий редактор.

1993

280. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практич. журн. / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Київ, 1993. № 1–6. – Член редколлегии.

281. Ділова документація Гетьманщини XVIII ст. : зб. док. / АН України. Археограф. коміс., Ін-т укр. археографії, Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького ; упоряд., авт. передм. та комент. В.Й. Горобець ; авт. вступ. ст. В.В. Панасенко ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : Наук думка, 1993. 391 с. ; іл. (Пам'ятки політично-правової культури України).

282. Історія Академії наук, 1918–1923 : док. і матеріали. Київ : Наук. думка, 1993. 376 с. – Член редколлегии.

283. Києво-Могилянська академія в рукописних та книжкових зібраннях Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського Академії наук України : анот. покажч. / уклад. О.М. Ігнатенко та ін. Київ, 1993. – Відповідальний редактор.

284. Наукова бібліотека в сучасному соціокультурному контексті. Ч. 1–2 : Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовт. 1993 р. / АН України. Центр. наук. б-ка ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Л.А. Дубровіна, Л.Й. Костенко та ін. Київ, 1993. 258 с.

385. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних бібл. та арх. фондів. Вип. 1 / АН України. Центр. наук. б-ка. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ; відп. ред.: Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк. Київ, 1993. 243 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика ; вип. 14).

286. Український археографічний щорічник : вип. 2 / АН України ; Археограф. коміс., Ін-т укр. археографії та джерелознавства ; редкол.: П.С. Сохань (гол. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ : Наук. думка, 1993. 472 с. (Нова серія : Український археографічний збірник ; т. 5).

1994

287. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Київ, 1994. № 1–6. – Член редколегії.

288. Б.Д. Грінченко : анот. покажч. особистого архіву з фондів Центр. наук. б-ки ім. В.І. Вернадського Академії наук України : каталог / уклад. Н.М. Зубкова. Київ, 1994. Вип. 1: Віршовані твори. 240 с. – Відповідальний редактор.

289. Вісті Таврійської вченої архівної комісії і Таврійського товариства історії, археології та етнографії (1887–1931) : бібліограф. покажч. / АН України. Ін-т укр. археології, Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського ; уклад. Л. Шаріпова. Київ, 1994. 162 с. (Науково-довідкові видання з історії України ; вип. 29). – Відповідальний редактор.

290. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних бібл. та арх. фондів. Вип. 2. Київ, 1994. 262 с. – Відповідальний редактор.

1995

291. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Київ, 1995. № 1–6. – Член редколегії.

292. Києво-Могилянська академія у документах і рідкісних виданнях Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського НАН України. Видання XVIII – першої чверті ХХ ст. : матеріали до бібліограф. покажч. / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського та ін. ; уклад. Л.М. Дениско, за участю М.С. Рубльової, В.Р. Галай ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.), Л.А. Дубровіна (заст. гол. ред.) та ін. Київ, 1995. Вип. 1. 187 с.

1996

293. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Київ, 1996. № 1–6. – Член редколегії.

294. Боряк Г.В. Національна архівна спадщина України та державний реєстр «Археологічна Україніка : архівні документальні ресурси та науково-інформаційні системи». Київ, 1996. – Відповідальний редактор.

295. Де ля Фліз Д.П. Альбоми. Т. 1 / НАН України. Ін-т укр. археогр. та джерелознавства, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Каф. укр. культури та етнографії ім. Гуцуляків Ун-ту Альберти (Канада) ; передм. В. Наулко, В. Горленко ; редкол.: П. Сохань (голова), Г. Боряк, Л. Дубровіна та ін. Київ, 1996. 254 с. (Серія «Етнографічно-фольклорна спадщина»).

296. Зарубіжна анотована бібліографія з питань уніфікації та стандартизації архівної каталогізації / уклад.: Л.А. Дубровіна, Л.В. Шаріпова // Нац. арх. інформ. система «Архівна та рукописна Україніка» і комп'ютеризація арх. справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. С. 272–301.

297. Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка» : зб. наук. пр. Вип. 1: Інформатизація архівної справи в Україні : сучасний стан та перспективи. Київ, 1996. 308 с. – Член редколегії.

298. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних бібл. та арх. фондів. Вип. 3 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археології та джерелознавства ; відп. ред.: Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк. Київ, 1996. 248 с. (Проблеми едиційної та камеральної археології : історія, теорія, методика ; вип. 21).

299. Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки : тези доп. Міжнар. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 1996 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: Л.А. Дубровіна, Л.Й. Костенко, В.Г. Попроцька, М.С. Слободяник, Н.Г. Солонська, А.О. Чекмарьов. Київ, 1996. 130 с.

1997

300. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1997. № 1–6. – Член редколегії.

1998

301. Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. Вип. 1 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 1998. 483 с.

302. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1998. № 1–6. – Член редколегії.

303. Видатні вчені Національної академії наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т архівознавства ; уклад.: О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Н.М. Зубкова та ін. ; передм. Л.А. Дубровіної та ін. Київ, 1998. 307 с. – Автор передмови, заступник голови редколегії.

304. Історія Національної академії наук України : 1924–1928 : документи і матеріали / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археології та джерелознавства ; уклад.: В.А. Кучмаренко, О.Г. Луговський, Т.П. Папакіна та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ : НБУВ, 1998. 762 с. (Джерела з історії науки в Україні).

305. Історія Національної академії наук України : 1929–1933 : документи і матеріали / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археології та джерелознавства ; уклад.: Т.В. Вересовська, В.Г. Врублевський, В.А. Кучмаренко та ін. ; редкол.: П.С. Сохань (відп. ред.), Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін. Київ : НБУВ, 1998. 542 с. (Джерела з історії науки в Україні).

306. Книга в Україні : 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги. Вип. 1: А / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад. С.Й. Петров, С.С. Петров. Київ, 1998. – Член редколегії.

307. Модзалевський В.Л. Малоросійський родословник / Укр. генеалогічне т-во ; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Ін-т історії України ; редкол.: Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна, В.В. Томазов, С.В. Шуряков (відп. секр.) ; упоряд. В.В. Томазов. Т. 5, вип. 2. Київ, 1998. 96 с.

308. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних бібл. та арх. фондів. Вип. 4 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археології та джерелознавства ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.) та ін. Київ, 1998. 304 с.

309. Студії з архівної справи та документознавства. Т. 3, вип. 3 / Держкомархів України. УНДІАСД ; редкол.: В.П. Ляхоцький (гол. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 1998.

1999

310. Архівознавство. Археологія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. пр. Вип. 1: Архів і особа / УНДІАСД, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. Київ, 1999. 328 с. – Член редколегії.

311. Библиотечное дело и краеведение : сб. науч. тр. Вип. 1 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Респ. кримскотатарская б-ка, Фонд підтримки б-к Крима. Київ ; Симферополь, 1999. 176 с. – Член редколегії.

312. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Київ, 1999. № 1–6. – Член редколегії.

313. Де ля Фліз Д.П. Альбоми / НАН України. Ін-т укр. археології та джерелознавства, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Каф. укр. культури та етнографії ім. Гуцуляків Ун-ту Альберти (Канада) ; редкол.: П. Сохань (голова), Г. Боряк, Л. Дубровіна та ін. Київ, 1999. Т. 2. 687 с. (Серія «Етнографічно-фольклорна спадщина»).

314. Книга в Україні : 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги. Вип. 2: «Б» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: С.Й. Петров, С.С. Петров. Київ, 1999. 365 с. – Член редколегії.

315. Музичний архів М.Д. Леонтовича : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, М-во культури і мистецтв України, Нац. муз. акаде-

мія України ім. П.І. Чайковського ; уклад.: Л.П. Корній, Е.С. Клименко ; вступ. ст. Л.П. Корній (опис духовних творів), Е.С. Клименко (опис світських творів) ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 1999. 114 с. (З історії музичної спадщини України).

316. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 2 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1999. 356 с. – Член редколегії.

317. Студії з архівної справи та документознавства. Т. 5: Гетьман Павло Скоропадський та Українська Держава 1918 року / Держкомархів України. УНДІАСД. Київ, 1999. 263 с. – Член редколегії.

318. Український археографічний щорічник. Нова сер. Вип. 3/4 / НАН України. Археограф. коміс., Ін-т укр. археографії ; редкол.: П.С. Сохань (гол. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 1999. 751 с. (Український археографічний збірник ; т. 6/7).

2000

319. Архівні установи України : довідник / Держкомархів України , М-во культури і мистецтв України, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; авт.-уклад.: О.І. Алтукова та ін. ; переднє слово О.С. Онищенко, Р.Я. Пирога ; упоряд.: Г.Б. Боряк, С.Г. Даневич, Л.А. Дубровіна та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко, Р.Я. Пиріг (співголови), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2000. 259 с. (Архівні зібрання України. Спеціальні довідники).

320. Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. пр. Вип. 2: Архівознавчі читання / УНДІАСД, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. Київ, 2000. 280 с. – Член редколегії.

321. Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теор. сб. Вып. 1. Киев, 2000. 211 с. – Член редколегії.

322. Библиотечное дело и краеведение : сб. науч. тр. Вып. 2 / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Респ. крымскотатарская б-ка, Фонд поддержки б-к Крыма ; редкол.: П.Т. Тронько (пред.), Л.А. Дубровина, В.И. Наулко та ін. Киев ; Симферополь, 2000. 235 с.

323. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2000. № 1–6. – Член редколегії.

324. Грецькі рукописи у зібраннях Києва / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Ін-т історії України, Гарвардський ун-т, Дамбартон Оукс ; упоряд. Є. Чернухін ; редкол.: І. Шевченко (голова), Е.Л. Кінен, ... Л. Дубровіна та ін. ; ред. Н. Черкаська. Київ ; Вашингтон, 2000. 384 с.

325. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 3 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2000. 388 с.

326. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 4 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2000. 245 с.

327. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 5 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2000. 447 с.

328. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів. Вип. 5 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, П.В. Голобуцький та ін. Київ, 2000. 304 с.

329. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів. Вип. 6 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, П.В. Голобуцький та ін. Київ, 2000. 213 с.

330. Студії з архівної справи та документознавства. Т. 6 / Держкомархів України. УНДІАСД. Київ, 2000. 163 с. – Член редколегії.

331. Цинковська І.І., Юхимець І.І. Опис аркушевих образотворчих документів / редкол.: Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко (голова), В.Ю. Омельчук та ін. Київ : НБУВ, 2000. 64 с.

2001

332. Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. пр. Вип. 3: Джерелознавчі дисципліни / НАН України, УНДІАСД, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. Київ, 2001. 576 с. – Член редколегії.

333. Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. пр. Вип. 4: Студії на пошану Руслана Пирого / уклад. Л.А. Дубровіна та ін. (спільно з Держкомархівом України, Ін-том історії НАН України та ін.). Київ, 2001. 587 с.

334. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Київ, 2001. № 1–6. – Член редколегії.

335. Книга в Україні : 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги. Вип. 3: «В» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: С.Й. Петров, С.С. Петров ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. ; наук. ред. В.Ю. Омельчук. Київ, 2001. 334 с. (Національна бібліографія України).

336. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 6 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2001. 534 с.

337. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 7 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2001. 479 с.

338. Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр. : дослідження : транслітерований текст : словопоказчик / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Укр. мовно-інформ. фонд ; вид. підгот. І.П. Чепіга за участю Л.А. Гнатенко ; наук. ред. В.В. Німчук ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна (заст. голови) та ін. Київ, 2001. 703 с., 36 іл.

339. Фоменко Д.Д., Цинковська І.І., Юхимець Г.М. Аркушеві образотворчі видання у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1904–1923) : бібліограф. покажч. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), П.Т. Тронько, Л.А. Дубровіна, В.Ю. Омельчук, В.С. Чишко ; авт. вступ. ст. Г.М. Юхимець. Київ : НБУВ, 2001. 194 с.

340. Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : 1798–1916 : бібліограф. покажч. Вип. 4: 1911–1916 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: М.Д. Бойченко, О.О. Фіклістова, Т.Є. Яковець. Київ : НБУВ, 2001. 537, [3] с. (Національна бібліографія України). – Член редколегії.

341. Українська революція і державність (1917–1920 рр.) : наук.-бібліограф. вид. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: А.Л. Панова, В.Ф. Солдатенко, Л.В. Беляєва, В.С. Гоїнець, Л.В. Лісовська, О.А. Смиченко. Київ, 2001. 816 с. – Член редколегії.

342. Шолохова Л.В. Фоноархів єврейської музичної спадщини : кат. фонограф. записів євр. фольклору із фондів Ін-ту рукопису : анот. кат. фотоциліндрів та нотних і текстових розшифровок / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; упоряд. О.Ю. Горшихіна. Київ, 2001. 842 с. – Член редколегії.

343. Енциклопедія життя і творчества Н.І. Костомарова. Киев ; Донецк, 2001. 565 с. – Член редколегії.

2002

344. Библиотечное дело и краеведение : сб. науч. тр. Вип. 3 / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Респ. крымскотатарская б-ка, Фонд поддержки б-к Крыма. Киев, 2002. 235 с. – Член редколегії.

345. Библиотечное дело и краеведение : сб. науч. тр. Вип. 4 / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Респ. крымскотатарская б-ка, Фонд поддержки б-к Крыма. Киев ; Симферополь, 2002. 211 с. – Член редколегії.

346. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2002. № 1–6. – Член редколегії.

347. Історія Національної академії наук України (1918–1933) : наук.-довід. апарат / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства. Київ : НБУВ, 2002. 448 с. (Джерела з історії науки в Україні). – Член редколегії.

348. Книга в Україні : 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги. Вип. 4: «Г» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: С.Й. Петров, С.С. Петров. Київ, 2002. 334 с. (Національна бібліографія України). – Член редколегії.

349. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 8 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2002. 512 с. – Член редколегії.

350. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 9 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2002. 647 с. – Член редколегії.

351. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів. Вип. 7 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2002. 262 с. – Відповідальний редактор.

352. Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : 1798–1916 : бібліограф. покажч. Вип. 5, ч. 1–2: 1917–1923 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: Л.С. Новосьолова, Ж.В. Барчук, О.В. Давидович, О.О. Ісаєнко, Т.Б. Корольова, С.А. Парпалій, Л.І. Тіманова, Д.В. Устиновський. Київ : НБУВ, 2002. – Член редколегії.

353. Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : 1798–1916 : бібліограф. покажч. Вип. 5, ч. 1–2: 1917–1923 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: Л.С. Новосьолова, Ж.В. Барчук, О.В. Давидович, О.О. Ісаєнко, Т.Б. Корольова, С.А. Парпалій, Л.І. Тіманова, Д.В. Устиновський. Київ : НБУВ, 2002. – Член редколегії.

2003

354. Архівознавство, археографія, документознавство : міжвідом. зб. наук. пр. Вип. 6 / Держкомархів України. УНДІАСД, НАН України. Ін-т історії, Ін-т укр. археографії та джерелознавства. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, КНУ ім. Т. Шевченка ; редкол.: Г.В. Боляк (голова), ... Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко, Г.В. Папакін та ін. Київ, 2003. 286 с.

355. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2003. № 1–6. – Член редколегії.

356. Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського : каталог / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2003. 194, [158] с. – Відповідальний редактор.

357. Історія Національної академії наук : 1934–1937 : документи і матеріали / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т архівознавства. Київ, 2003. 831 с. – Член редколегії.

358. Історія Національної академії наук : 1938–1941 : документи і матеріали / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т архівознавства. Київ, 2003. 917 с. – Член редколегії.

359. Києво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог. Вип. 2: Документи з історії Києво-Могилянської академії за матеріалами фондів Інституту рукопису (1615–1817) : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; археограф. опрацювання Т.В. Міцан ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), О.С. Боляк (відп. секр.) та ін. Київ, 2003. 479 с.

360. Листи Євгена Чикаленка з еміграції до Сергія Єфремова / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; упоряд., вступ та комент. І. Старовойтенко. Київ, 2003. 107 с. : іл. – Член редколегії.

361. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 10 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2003. 378 с.

362. Наукові праці Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. Вип. 11 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2003. 654 с.

363. Олексій Семенович Онищенко : матеріали до біобібліогр. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: Т.В. Добко, А.Л. Панова ; вступ. ст. П.Т. Тронька ; редкол.: І.Ф. Курас (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2003. 112 с.

364. Петро Могила (1596–1647) : бібліограф. покажч. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія» ; уклад. П.В. Голобуцький, Н.І. Моїсеєнко, З.І. Хижняк ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2003. [12], 247 с.

365. Рукописна та книжкова спадщина : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів. Вип. 8 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2003. 285 с.

366. Студії з архівної справи та документознавства. Т. 10 / УНДІАСД ; редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2003. 246 с.

367. Теліга Олена Іванівна. Листи. Спогади / упоряд., вступ. ст., прим., комент. Надії Миронець ; наук. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2003. 399 с. : фотоіл., портр. ; бібліогр.: с. 389–394.

368. Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : 1798–1923 : бібліограф. покажч. : у 3 т. / упоряд. М.Д. Бойченко, С.А. Дзюбич, Т.Б. Корольова та ін. ; вступ. ст. О.С. Онищенко, В.Ю. Омельчук. Київ, 2003. (Національна бібліографія України). – Член редколегії.

369. Пам'ятки : археограф. щорічник. Т. 4 / Держкомархів України. УНДІАСД, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2003. 262 с. – Член редколегії.

2004

370. Багалій Д.І. Вибрані праці : у 6 т. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; упоряд. В.В. Кравченко ; редкол.: В.І. Астахова, ... Л.А. Дубровіна та ін. Т. 3, ч. 1: Опыт истории Харьковского университета (по неизданным материалам) : 1802–1815 гг. Харків : Вид-во НУА, 2004. 1152 с. ; Т. 3, ч. 2: Опыт истории Харьковского университета (по неизданным материалам) : 1815–1835 гг. / упоряд. В.В. Кравченко ; редкол.: В.І. Астахова, ... Л.А. Дубровіна та ін. Харків : Вид-во НУА, 2005. 1004 с.

371. Бібліотеки Києва в період нацистської окупації (1941–1943) : дослідж. : анот. покажч. : публ. док. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Держкомархів України. Центр. держ. архів вищ. органів влади та управління України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна, та ін. ; уклад.: Л.А. Дубровіна, Н.І. Малолетова. Київ, 2004. 814 с. (Бібліотеки України під час Другої світової війни).

372. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2004. № 1–6.

373. Библиотечное дело и краеведение : сб. науч. тр. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Респ. крымскотатарская б-ка им. И. Гаспринского, Фонд поддержки б-к Крыма ; редкол.: П.Т. Тронько (пред.)... Л.А. Дубровина, В.Е. Омельчук и др. Киев ; Симферополь, 2004. Вып. 5. 184 с.

374. Братковський Д. Світ по частинах розглянутий. Переклад. Джерела. Студії / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т л-ри ім. Т. Шевченка, Волин. краєзнавчий музей та ін. ; авт.-упоряд. О.А. Бірюліна ; редкол.: О.А. Бірюліна, ... Л.А. Дубровіна, Г.І. Ковальчук та ін. Фототип. вид. Луцьк, 2004. 464 с.

375. Газети України 1930–1934 рр. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України ; авт.-уклад.: Т.О. Борисенко, О.С. Залізник, О.С. Лук'янчук ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2004. Ч. 1. 853 с. ; ч. 2. 986 с.

376. Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–26 трав. 2004 р. / М-во культури і мистецтв України. Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтв ; редкол.: М.С. Слободяник (голова), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2004. 212 с.

377. Івченко Л.В. Реконструкція нотної колекції графа О.К. Розумовського за каталогами XVIII сторіччя / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), В.Д. Шульгіна, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2004. 644 с. (З історичної спадщини України ; Нотне зібрання Розумовських з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського ; вип. 1).

378. «Істину встановлює суд історії» : зб. на пошану Федора Павловича Шевченка : у 2 т. Київ, 2004. Т. 1: Джерела / Держкомархів України та ін. ; упоряд.: С. Батуріна, ... Л. Дубровіна, І. Корчемна та ін. ; у підготовці вид. брали участь: Л. Андрієвська, ... О. Степченко та ін. ; вступ. сл. Д. Табачника ; відп. ред. Г. Боряк. Київ, 2004. 782 с. (Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки ; вип. 10).

379. Книжкові джерела української біографістики у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : матеріали до бібліографії (середина XIX–XX ст.) / НАН України. Ін-т біограф. дослідж. ; авт.-уклад.: Т.В. Куриленко, Н.І. Мельник, О.М. Яценко ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), В.І. Попик, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2004. 365 с. (Джерела української біографістики ; вип. 1). Присвячується пам'яті Віталія Сергійовича Чижка (1951–2003).

380. Ковальчук Г.І. Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах. Київ, 2004. 643 с. – Відповідальний редактор.

381. Модзалевський В.Л. Малоросійський родословник / Укр. генеалог. т-во, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису та ін. ; редкол.: Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін. Київ ; Санкт-Петербург, 2004. Т. 5, вип. 3. 80 с.

382. Модзалевський В.Л. Малоросійський родословник / Укр. генеалог. т-во, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису та ін. ; редкол.: Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін. Київ ; Санкт-Петербург, 2004. Т. 5, вип. 4. 80 с.

383. Модзалевський В.Л. Малоросійський родословник / Укр. генеалог. т-во, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису та ін. ; редкол.: Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін. Київ ; Санкт-Петербург, 2004. Т. 5, вип. 5. 80 с.

384. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна (заст. голови) та ін. Київ, 2004. Вип. 12. 310 с.

385. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна (заст. голови) та ін. Київ, 2004. Вип. 13. 567 с.

386. Наукові праці Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. Вип. 14 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна (заст. голови) та ін. Київ, 2004. 900 с.

387. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2004. Вип. 9. 292 с.

388. Студії з архівної справи та документознавства / Держкомархів України, УНДІАСД, Європ. ун-т ; редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2004. Т. 11. 277 с.

389. Теліга О. Листи. Спогади : монографія / НАН України ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; Фондація ім. О. Ольжича ; упоряд. Н. Миронець ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. 2-ге вид., випр. Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2004. 400 с.

390. Український археографічний щорічник. Нова серія = Ukrainian archeographic year book / НАН України. Археогр. коміс. ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; редкол.: П. Сохань (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ ; Нью-Йорк : Вид-во М.П. Коць, 2004. Вип. 8/9. 812 с.

2005

391. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Київ, 2005. № 1–6. – Член редколегії.

392. Гальченко О.М. Оправа східнослов'янських рукописних книг та стародруків в Україні : історія, структура, опис / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2005. 376 с. : іл.

393. Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17–18 трав. 2005 р. / М-во освіти і науки України. Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтва та ін. ; редкол.: М.С. Слободяник (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2005. Ч. 1. 242 с.

394. Епістолярна спадщина Агатангела Кримського (1890–1941) : в 2 т. Т. 1: 1890–1917 / НАН України. Ін-т сходознавства ім. А. Кримського ; відп. ред. вип. О.Д. Василюк. Київ, 2005. 500 с. : вкл. л. 7 (фото). (Серія «Наукова спадщина сходознавців» / редкол. серії: Л.В. Матвеева (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін.).

395. Епістолярна спадщина Агатангела Кримського (1890–1941) : у 2 т. Т. 2: 1918–1941 / НАН України. Ін-т сходознавства ім. А. Кримського ; відп. ред. В.А. Кучмаренко. Київ, 2005. 358 с. : вкл. л. 8 (фото). (Серія «Наукова спадщина сходознавців» / редкол. серії: Л.В. Матвеева (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін.).

396. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2005. Вип. 7 : 3, І, І, І. 404 с.

397. Маргіналії з стародруків кириличного шрифту 15–17 ст. з фонду Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / уклад. М.А. Шамрай. Київ, 2005. – Член редколегії.

398. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2005. Вип. 14. 890 с.

399. Перелік документів, що утворюються в діяльності НАН України та її установ, із зазначенням строків зберігання документів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т архівознавства ; уклад.: Л.М. Яременко (кер.), О.Г. Мітюков, В.В. Сендик, Л.Є. Варшавська та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна. Київ, 2005. 278 с.

400. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.) та ін. Київ, 2005. Вип. 10. 471 с.

401. Сербські фольклор і література в українських перекладах та дослідженнях, 1837–2004 : матеріали до бібліографії / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: Д.В. Айдачич, Н. Дацькова, Т. Добко тв. ін. ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л. Дубровіна. Київ, 2005. 267 с.

402. Українсько-сербські історико-культурні взаємозв'язки : кат. книжково-інформ. виставки з фондів Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: Н.П. Бондар, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2005. 109 с.

403. Шамрай М.А. Маргіналії в стародруках кириличного шрифту 15–17 ст. з фонду Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко, П.С. Сохань, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2005. 334 с.

2006

404. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О. Онищенко (гол. ред.), Л. Дубровіна та ін. Київ, 2006. № 1–6.

405. Булатова С.О. Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2006. 332 с. : іл.

406. Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали III Міжнар. наук. конф., Київ 16–18 трав. 2006 р. / М-во освіти і науки України. Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтв та ін. ; редкол.: М.С. Слободяник (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2006. 232 с.

407. Кашеварова Н., Малолетова Н. Деятельность Оперативного штаба рейхслайтера Розенберга в оккупированной Европе в период Второй мировой войны : справ.-указ. арх. док. из киев. собр. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского и др. ; редкол. А.С. Онищенко (председатель), ... Л.А. Дубровина, Н.М. Зубкова и др. ; науч. руководитель проекта Л. Дубровина ; науч. консультанты Г. Боряк, Н. Маковская. Киев, 2006. 578 с.

408. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2006. Вип. 8, ч. 1: К–Кн. 2006. 405 с. ; вип. 8, ч. 2: Ко–Кя. 2006. 492 с. (Національна бібліографія України).

409. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2006. Вип. 9: Л. 2006. 340 с. (Національна бібліографія України).

410. Книжкові джерела української біографістики у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : матеріали до бібліографії (2001–2003) / НАН України. Ін-т біограф. дослідж. ; авт.-уклад.: Н.І. Мельник-Любовець, О.М. Яценко ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2006. 204 с. (Джерела української біографістики ; вип. 2).

411. Міщук Г.А. Бібліотечні колекції з історії нумізматики ХІХ – початку ХХ століття в фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Київ, 2006. 200 с. – Відповідальний редактор.

412. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2006. Вип. 15: Бібліотеки Національної академії наук України : історія і сучасність. 365 с.

413. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2006. Вип. 16. 606 с.

414. Пам'ятки : археограф. щорічник / Держкомархів України, УНДІАСД ; редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2006. Т. 6. 162 с.

415. Сергеева І.А. Архівна спадщина Семена Ан-ського у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Центр досліджень історії і культури східноєвроп. єврейства ; редкол.: О. Онищенко (голова), І. Шевченко (співголова), Г. Боряк, Р. Процик, Л. Дубровіна. Київ : Дух і Літера, 2006. 544 с.

416. Студії з архівної справи та документознавства / Держкомархів України, УНДІАСД, Європ. ун-т ; редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2006. Т. 14. 2006. 132 с.

417. Українська архівна енциклопедія : робочий зошит / Держкомархів України, УНДІАСД ; редкол.: Г.В. Боряк (голова), ... Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко та ін. Київ, 2006. [Вип. 2]: Д–М. 2006. 349 с.

2007

418. Багалій Д.І. Вибрані праці : у 6 т. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, ... Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; упоряд. В.В. Кравченко ; редкол.: В.І. Астахова, ... Л.А. Дубровіна та ін. Харків : Вид-во НУА, 2007. Т. 5, ч. 1: Історія колонізації Слобідської України. 576 с.

419. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2007. № 1–6.

420. Бодак О.П. Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Л.М. Яременко, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2007. 409 с.

421. Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XIV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог : кодиколого-орфографічне дослідження : палеографічний альбом / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), В.В. Німчук, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2007. 380 с., 59 іл.

422. Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми освіти, науки, практики : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 21–22 трав. 2007 р. / М-во освіти і науки України. Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтв та ін. ; редкол.: М.С. Слободяник (голова), Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2007. 356 с.

423. Історія Національної академії наук України, 1941–1945 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т архівознавства, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2007. Ч. 1: Документи і матеріали. 808 с. ; ч. 2: Додатки. 576 с. (Джерела з історії науки в Україні).

424. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2007. Вип. 10: М. 486 с. (Національна бібліографія України).

425. Кримський А.Ю. Вибрані сходознавчі праці : в 5 т. / Ін-т сходознавства ім. А. Кримського ; редкол.: Л.В. Матвєєва (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Т. I: Арабістика. Київ : [Стилос], 2007. 432 с. ; Т. II: Тюркологія. Київ : [Стилос], 2007. 528 с.

426. Міщук С.М. Рукописні та книжкові зібрання Волині у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2007.

427. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2007. Вип. 17: Інноваційні технології збереження документальних фондів : запобігання надзвичайній ситуації у бібліотеці, шляхи її подолання. 170 с.

428. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2007. Вип. 18. 228 с.

429. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2007. Вип. 19. 2007. 712 с.

430. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2007. Вип. 11. 328 с.

431. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2007. Вип. 12. 436 с.

432. Савченко О.В. Українські нотні видання, 1917–1923 років у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна, В.Ю. Омельчук, Л.В. Муха, Л.В. Івченко. Київ, 2007. 384 с. (З історії музичної спадщини України).

433. Студії з архівної справи та документознавства / Держкомархів України, УНДІАСД, Європ. ун-т ; редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2007. Т. 15. 232 с.

434. Україна в глобалізованому світі : зб. наук. пр. / НАН України, Ін-т світової економіки та міжнар. відносин, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.Г. Білорус (голова), ... Л.А. Дубровіна, Н.Г. Солонська. Київ, 2007. 176 с.

435. Українська архівна енциклопедія : робочий зошит / Держкомархів України, УНДІАСД ; редкол.: І.Б. Матяш (голова), ... Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко та ін. Київ, 2007. [Вип. 3]: Н–Я. 2007. 258 с.

2008

436. Багалій Д.І. Вибрані праці : у 6 т. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, ... Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; упоряд. В.В. Кравченко ; редкол.: В.І. Астахова, ... Л.А. Дубровіна та ін. Харків : Вид-во НУА, 2008. Т. 5, ч. 2: Заселення Полудневої України (Запорозжжя й Новоросійського краю) і перші початки її господарства і культурного розвитку. З додатками Н.Д. Полонської-Василенко. 552 с.

437. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.), Л.А. Дубровіна, Н.М. Маслакова та ін. Київ, 2008. № 1–6.

438. Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. / Междунар. асоц. академий наук, Сов. директоров науч. б-к и информ. центров ; междунар. редкол.: А.С. Онищенко (председатель), ..., В.Н. Горовой, Л.А. Дубровина, ..., Г.И. Ковальчук, ..., П.Т. Тронько, В.А. Широков и др. Киев, 2008 Вып. 6. 480 с.

439. Волинські історичні записки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України. Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка ; редкол.: С.М. Міщук ..., Л.А. Дубровіна та ін. Житомир, 2008. Т. 1. 264 с.

440. Волинські історичні записки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України. Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка ; редкол.: С.М. Міщук ..., Л.А. Дубровіна та ін. Житомир, 2008. Т. 4. 148 с.

441. Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20–22 трав. 2008 р. / М-во освіти і науки України. Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтв ; редкол.: М.С. Слободяник (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2008. 256 с.

442. Зубкова Н.М. Архів і бібліотека видатного діяча українського просвітництва Б.Д. Грінченка : з фондів НБУВ / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : НБУВ, 2008. 178 с.

443. Історія Національної академії наук України, 1946–1950 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т архівознавства, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2008. Ч. 1: Документи і матеріали. 604 с.; ч. 2: Додатки. 716 с. (Джерела з історії науки в Україні).

444. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 1996–2017. (Національна бібліографія України). Вип. 11: Н / [уклад.]: С.Й. Петров, С.С. Петров, В.С. Гоїнець, О.В. Давидович, І.Г. Лиханова, Л.С. Новосьолова, Д.В. Устимовський. 2008. 340 с.

445. Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського / АПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В.О. Сухомлинського ; редкол.: Л.А. Дубровіна, ... Т.І. Ківшар (голова) та ін. Київ, 2008. Вип. 1: Науково-інформаційне забезпечення освітянської галузі України. 2008. 404 с. ; Вип. 2. 320 с. : іл.

446. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2008. Вип. 20: Інформаційні технології в системі інноваційної діяльності наукової бібліотеки. 224 с.

447. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2008. Вип. 21. 324 с.

448. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк... Л.А. Дубровіна та ін. ; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2008. Вип. 22. 336 с.

449. Національна академія наук України, 1918–2008 : до 90-річчя від дня заснування / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад. О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, ... В.І. Попик та ін. ; редкол.: Б.Є. Патон (гол. ред), ... О.С. Онищенко та ін. Київ : Вид-во КММ, 2008. 624 с.

450. Пам'ятки : археограф. щорічник / Держкомархів України. УНДІАСД ; редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2008. Т. 8.

451. Степченко О.П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2008. 217 с.

452. Реєстр імен Українського біографічного словника : літери А–Б / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т біограф. дослідж., Укр. біограф. т-во ; уклад. О.В. Бугаєва, ... В.І. Попик (керівник) та ін. ; редкол.: В.І. Попик (відп. ред.), ... Л.А. Дубровіна, ... О.С. Онищенко та ін. Київ, 2008. 162 с. (Серія «Реєстр Українського біографічного словника. Робочі зошити» ; вип. 1).

453. Українська архівна енциклопедія / Держкомархів України, УНДІАСД ; редкол.: І.Б. Матяш (голова), ... Л.А. Дубровіна, ... О.С. Онищенко та ін. Київ, 2008. 882 с.

454. Франкомовні довідкові та бібліографічні видання XVIII – початку ХХ ст. у фондах Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: М.А. Стельмашева, А.М. Беба, Р.С. Кириченко ; редкол.: Л.А. Дубровіна, М.К. Іваннікова, Г.І. Ковальчук, Г.М. Юхимець, Л.В. Івченко. Київ, 2008. 272 с.

455. Шамрай М.А. Альдини в бібліотеках України : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко, П.С. Сохань, Л.А. Дубровіна, Г.І. Ковальчук, В.Ю. Омельчук та ін. Київ, 2008. 144 с. : іл.

2009

456. Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвідом. зб. наук. пр. / Держкомархів України, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т біограф. дослідж. та ін. ; редкол.: Г.В. Боряк (голова), ... Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко та ін. Київ, 2009. Вип. 10. 384 с.

457. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О. Онищенко (гол. ред.), Л. Дубровіна, ... Г. Боряк та ін. Київ, 2009. № 1–6.

458. Гізель Інокентій. Вибрані твори : у 3 т. Т. 1, кн. 2 / упоряд. Л. К. Довга ; НАН України. Ін-т філософії ім. Г. Сковороди. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Т-во дослідників Центр.-Сх. Європи, Dipartimento di Studi Linguistici Letterari e Filologici dell' Università di Milano ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Фототип. перевид. 2009.

459. Івченко Л.В. Українські нотні видання 1923–1934 у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : інструментальна музика : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; наук. ред. В.Ю. Омельчук ; редкол.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, В.Ю. Омельчук, Г.І. Ковальчук, Л.В. Муха. Київ, 2009. 395 с. (3 історії музичної спадщини України).

460. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2009. Вип. 12, ч. 1: О–От. 2009. 671 с. ; ч. 2: От–Ош. 2009. 615 с. (Національна бібліографія України).

461. Міщук С.М. Збирання та наукове описування рукописно-книжкової спадщини України (друга половина ХІХ – 30-ті роки ХХ ст.) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, М-во освіти і науки України. Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2009. 380 с. : іл.

462. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2009. Вип. 23. 344 с.

463. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2009. Вип. 24. 2009. 344 с.

464. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2009. Вип. 25. 346 с.

465. Пам'ятки : археограф. щорічник / Держкомархів України. УНДІАСД ; редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2009. Т. 10. 256 с.

466. Соціально-економічний стан України : наслідки для народу та держави : національна доповідь / НАН України. Секція сусп. і гуманітар. наук ; уклад. О.І. Амоша, ... Л.А. Дубровіна, ... О.С. Онищенко та ін. ; заг. ред. В.М. Гейця, ... О.С. Онищенко та ін. Київ, 2009. 687 с.

467. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2009. Вип. 13. 460 с.

2010

468. Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Междунар. асоц. академий наук, Совет директоров науч. б-к и информ. центров ; междунар. редкол.: А.С. Онищенко (председатель), ... В.Н. Горовой, Л.А. Дубровина и др. Киев, 2010. Вип. 8. 2010. 376 с.

469. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.), Л.А. Дубровіна, Н.М. Маслакова та ін. Київ, 2010. № 1–6.

470. Волинські історичні записки : зб. наук. пр. 2010. – Член редколегії.

471. Вовченко В.Б. Архівна спадщина кооператора, державного і громадського діяча М.В. Левитського / М-во освіти і науки України ; Київ. економ. ін-т менеджменту. Київ, 2010. 193 с. – Відповідальний редактор.

472. Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми освіти, науки, практики : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 16–18 трав. 2006 р. ; матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–27 трав. 2010 р. / М-во культури і туризму України та ін. ; редкол.: В.А. Бітаєв, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2010. 300 с.

473. Іванова О.А., Гальченко О.М., Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : наук. кат. : палеограф. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2010. 791 с. : іл.

474. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2010. Вип. 13, ч. 1: П–По. 511 с. ; ч. 2: По–Пя. 511 с. (Національна бібліографія України).

475. Кримський А.Ю. Вибрані сходознавчі праці : в 5 т. / НАН України. Ін-т сходознавства ім. А. Кримського ; редкол.: Л.В. Матвеева (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Т. III: Тюркологія. Київ : [Стилос], 2010. 416 с. : іл. ; Т. IV: Іраністика. Київ : Стилос, 2008. 388 с. ; Т. V: Іраністика. 2010. 428 с.

476. Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського / Нац. академія пед. наук України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В.О. Сухомлинського ; редкол.: Л.А. Дубровіна, ... Т.І. Ківшар (голова) та ін. Київ, 2010. Вип. 2. 320 с. : іл.

477. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2010. Вип. 28. 654 с.

478. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, С.Г. Даневич та ін. Київ, 2010. Вип. 14. 418 с.

479. Слов'янські обрії / НАН України. Укр. ком. славистів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; ред. рада: Б.М. Ажнюк, ... О.С. Онищенко та ін. Київ, 2010. Вип. 3 / редкол. вип.: Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. 2010. 228 с.

480. Студії з архівної справи та документознавства / Держкомархів України, УНДІАСД, Європ. ун-т ; редкол.: І.Б. Матяш (гол. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2010. Т. 18. 232 с.

481. Формування всеукраїнського інформаційного ресурсу з психолого-педагогічних питань та освіти : сучасний стан та шляхи розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 22–24 верес. 2010 р. / ред. Л.А. Дубровіна. Київ : Пед. думка, 2010. 320 с.

482. Чикаленко Є., Ніковський А. Листування. 1908–1921 роки / упоряд.: Н. Миронець, Ю. Середенко, І. Старовойтенко ; вступ. ст.: Ю. Середенко, І. Старовойтенко. Київ : Темпора, 2010. 448 с. – Науковий редактор.

2011

483. Актуальні проблеми нумізматики у системі спеціальних галузей історичної науки : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. : Перші (міжнар.) Ястребовські читання, Київ, 20–22 жовт. 2011 р. / НАН України. Ін-т історії України, Кіровоград. нац. техн. ун-т ; редкол.: В.А. Смолій, Г.В. Боряк, М.Ф. Дмитрієнко, Л.А. Дубровіна. Київ, 2011. 248 с.

484. Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теор. сб. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Междунар. асоц. академий наук, Сов. директоров науч. б-к и информ. центров ; междунар. редкол.: А.С. Онищенко (председатель), ... В.Н. Горовой, Л.А. Дубровина и др. Киев, 2011. Вып. 9. 302 с.

485. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.), Л.А. Дубровіна, В.І. Попик. Київ, 2011. № 1–6.

486. Біленький Є.А., Булатова С.О. Рукописне та книжкове зібрання баронів Шодуарів у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2011. 251, [1] с. : іл.

487. Володимир Іванович Вернадський Щоденники (1917–1921) / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. ; авт-уклад.: С.М. Кіржаєв, О.В. Мемелова, В.С. Неополітанська, М.Ю. Сорокіна. Київ, 2011. 660 с. (Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського ; т. 9).

488. «Громадська думка» : анот. системат. покажч. 1905–1906 рр. / упоряд. І. Старовойтенко та ін. ; кер. кол. авт. Л.А. Дубровіна. Київ : Темпера, 2011. 465 с.

489. Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XVIII ст. з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : зб. док. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, П.С. Сохань та ін. ; авт.-уклад.: Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан, І.Л. Сіняк, Я.В. Затилюк. Київ, 2011. 560 с. : іл.

490. Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17–19 трав. 2011 р. / М-во освіти і науки України, Нац. академія керівних кадрів культури і мистецтв ; редкол.: М.С. Слободянюк (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2011. 244 с.

491. Историко-культурное взаимодействие на пространстве СНГ в контексте развития книгоиздания, книгообмена и науки о книге : материалы Междунар. науч. конф., Киев, 4–6 окт. 2011 г. / Междунар. асоц. академий наук, НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского и др. ; редкол.: Д.Н. Бакун, ... Л.А. Дубровина и др. Киев, 2011. 200 с.

492. Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій / редкол.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, В.М. Горовий. 2011.

493. Клименко Е.С., Гальченко О.М. Кириличні співочі рукописи монодійної традиції XII – початку XX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : іст.-кодикологічне дослідж. : каталог : палеограф. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, С.Г. Кулешов. Київ, 2011. 305 с.

494. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна. Київ, 2011. Вип. 14: Р. 408 с. (Національна бібліографія України).

495. Купчинський О. Вибрані статті та матеріали : [в 3 т.] / Наук. т-во ім. Шевченка. Львів, 2011. Т. 2: Прикладна архівістика та спеціальні історичні дисципліни / редкол.: С. Білокінь, ... Л. Дубровіна та ін. 756 с. : іл. (Українознавча наукова бібліотека НТШ ; число 29).

496. Міщук С.М. Наукове описування рукописних книг та стародруків в Україні (друга половина XIX – 30-ті рр. XX ст.) : історіографія : бібліографія / відп. ред. Л.А. Дубровіна. Житомир : Полісся, 2011. 184 с.

497. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2011. Вип. 29. 258 с.

498. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2011. Вип. 30. 304 с.

499. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2011. Вип. 31. 702 с.

500. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2011. Вип. 32. 416 с.

501. Пересопницьке Євангеліє, 1556–1561 : дослідження : транслітерований текст : словопоказчик / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Укр. мовно-інформ. фонд ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна та ін. Вид. 2-е, допов. Київ, 2011. 700 с. : фото.

502. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica : зб. наук. пр. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т біограф. дослідж. ; редкол.: Т.І. Ківшар (гол. ред.), В.І. Попик, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2011. Вип. 8. 340 с.

2012

503. Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теор. сб. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Междунар. асоц. акад. наук, Совет директоров науч. б-к и информ. центров ; междунар. редкол.: А.С. Онищенко (председатель), ... Л.А. Дубровина и др. Киев, 2012. Вып. 10. 2012. 360 с.

504. Бібліографія праць В.І. Вернадського. Література про життя та діяльність / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна та ін. ; авт.-уклад.: О.С. Онищенко та ін. Київ, 2012. 603 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського ; т. 10).

505. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2012. № 1–6.

506. Газети України 1935–1940 років у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог : [у 2 ч.] / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ;

уклад.: О.А. Вакульчук, О.С. Залізнюк, К.В. Лобузін, О.С. Лук'яничук, Н.Ф. Самохіна ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... В.М. Горючий, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2012. Ч. 1. 567, [1] с. ; ч. 2. 661 с.

507. Газети України 1946–1950 років у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. ; бібліограф. ред.: О.О. Стрикул, І.М. Швець ; авт.-уклад.: О.А. Вакульчук, О.С. Залізнюк, К.В. Лобузін. Київ, 2012. 410 с.

508. Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XII–XIII ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог : кодиколого-палеографічне та графіко-орфографічне дослідж. : палеографічний альбом / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Н.М. Зубкова, Г.В. Боряк. Київ, 2012. 154 с. : іл.

509. Гранчак Т. Бібліотека і політична комунікація : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2012. 480 с.

510. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.В. Беляєва, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2012. Вип. 15, ч. 1. 587 с. ; вип. 15, ч. 2: Сн–Сю. 587 с. (Національна бібліографія України).

511. Мицик Ю.А., Сохань С.В., Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в Києві XVI–XVIII ст. (з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) / редкол.: Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова ; ред.: Н.М. Зубкова, М.Л. Скірта, О.С. Боляк ; уклад. покажч. Т.В. Міцан. Київ, 2012.

512. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2012. Вип. 34. 536 с.

513. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.) та ін. Київ, 2012. Вип. 15. 351 с.

514. Степан Онисимович Сірополько (1872–1959) : біобібліограф. покажч. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т біограф. дослідж. ; редкол.: В.І. Попик, О.С. Онищенко, В.М. Горючий, Л.А. Дубровіна ; уклад.: Т.І. Ківшар. Київ, 2012. 197 с.

515. Українська біографістика = Biographistica Ucrainica : зб. наук. пр. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т біограф. дослідж. ; редкол.: Т.І. Ківшар (гол. ред.), В.І. Попик, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2012. Вип. 9. 456 с.

2013

516. Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів : матеріали Міжнарод. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 2013 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: В.І. Попик, Л.А. Дубровіна та ін. Київ : НБУВ, 2013. 415 с.

517. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.), Л.А. Дубровіна, В.І. Попик та ін. Київ, 2013. № 1–6.

518. Газети України 1951–1955 років у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. ; авт.-уклад.: О.А. Вакульчук, О.С. Залізнюк. Київ, 2013. 496 с.

519. Книгознавець Галина Іванівна Ковальчук : до 25-річчя наукової діяльності : біобібліограф. покажч. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад. Н.І. Моїсєєнко ; редкол.: В.І. Попик (голова), Т.В. Добко, Л.А. Дубровіна, Т.Л. Кулаковська, В.Ю. Омельчук. Київ, 2013. 83, [1] с.

520. Лось В.Е. Уніатська Церква на Правобережній Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX ст.: організаційна структура та культурно-релігійний аспект / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2013. 300 с.

521. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2013. Вип. 35. 704 с.

522. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2013. Вип. 36. 560 с.

523. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2013. Вип. 37. 704 с.

524. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2013. Вип. 38. 412 с.

525. Попик В.І. Ресурси довідкової біографічної інформації : історичний досвід формування, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2013. 518 с.

526. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, О.С. Онищенко та ін. Київ, 2013. Вип. 17. 621 с.

527. Слов'янські обрії : зб. наук. пр. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол. вип.: Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2013. Вип. 5. 274 с.

528. Слов'янські обрії : зб. наук. пр. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2013. Вип. 7 : Спец. вип., присвяч. XV Міжнар. з'їзду славістів : матеріали круглого столу «Інтегрований електронний славістичний фонд бібліотек світу» / редкол. вип.: Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. 2013. 100 с.

529. Українська біографістика : зб. наук. пр. Ін-ту біограф. дослідж. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Т.І. Ківшар, В.І. Попик, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2013. Вип. 10. 531 с.

2014

530. Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теор. сб. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Междунар. асоц. академий наук. Совет директоров науч. б-к и информ. центров ; междунар. редкол.: А.С. Онищенко (председатель), ... В.Н. Горовой, Л.А. Дубровина и др. Киев, 2014. Вип. 12. 370 с.

531. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.), Л.А. Дубровіна, В.І. Попик та ін. Київ, 2014. № 1–6.

532. Вакульчук О.А., Залізнюк О.С. Газети України 1917–1920 років у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко(голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. ; бібліогр. ред.: О.О. Стрикул, І.М. Швець. Київ, 2014. 433, [1] с. : іл.

533. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.В. Беляєва, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2014. Вип. 17: У. 699 с. ; вип. 18: Ф, Х, Ц. 439 с. (Національна бібліографія України).

534. Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 21–22 жовт. 2014 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. бібл. України, Рада директорів наук. б-к та інформ. центрів-членів МААН ; редкол.: В.І. Попик, Л.А. Дубровіна, В.М. Горовий та ін. Київ, 2014. 544 с.

535. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2014. Вип. 39. 488 с.

536. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2014. Вип. 40. 427 с.

537. Рукописна та книжкова спадщина України : археогр. дослідж. унікальних архів. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, В.І. Попик та ін. Київ, 2014. Вип. 18. 651 с.

538. Степченко О.П. Архівна спадщина П.Я. Стебницького у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк (відп. секр.), Г.В. Боряк та ін. Київ, 2014. 464 с. : іл.

539. Тарас Григорович Шевченко : бібліографія видань творів, 1840–2014 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; кол. авт.: В.Ю. Омельчук, Л.В. Беляєва, І.Д. Войченко та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), В.І. Попик, ... Л.А. Дубровіна. Київ, 2014. 546 с.

540. Українська біографістика = Biographistica ukrainica : зб. наук. пр. Ін-ту біограф. дослідж. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: В.І. Попик (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2014. Вип. 11. 416 с.

541. Українська енциклопедистика : матеріали Третьої міжнар. наук. конф., Київ, 22–23 жовт. 2013 р. / НАН України, Ін-т енцикл. дослідж. та ін. ; редкол.: М.Г. Железняк (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2014. 282 с.

542. Філіпович М.А. Полоцька земля в літописних та актових джерелах XI–XVI століть / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2014. 204 с.

543. Чернухін Є.К., Горбач Т.С., Купченко-Гринчук О.М., Лось В.Е. Архів українських філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : біограф. дослідж. : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк, Н.М. Зубкова. Київ, 2014. 303 с. : іл.

544. Шевченко Федір. Історичні студії : зб. вибр. пр. і матеріалів (до 100-річчя від дня народж.) / НАН України. Ін-т історії України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: В. Смолій (голова), Г. Боряк, Л. Дубровіна, В. Попик, О. Удод ; упоряд. і комент.: С. Батуріна, С. Блащук, І. Корчемна, О. Ясь. Київ: НАН України. Ін-т історії України, 2014. 700 с.

2015

545. Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова (заст. голови) та ін. Київ, 2015. 328 с.

546. Беляєва Л.В., Войченко І.Д. «Кобзар» Т.Г. Шевченка у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : книгознавче та бібліографічне дослідження / НАН України ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), В.І. Попик, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2015. 994 с.

547. Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; редкол.: В.І. Попик, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2015. Ч. 1. 355 с. ; ч. 2. 303 с.

548. Бібліотечний вісник : наук.-теорет. та практ. журн. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.), Л.А. Дубровіна, В.І. Попик та ін. Київ, 2015. № 1–6.

549. Науковий потенціал славістики : історичні здобутки та тенденції розвитку : тези доп. Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури, Київ, 21 трав. 2015 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевчен-

ка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Укр. мовно-інформ. фонд, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2015. 209 с.

550. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: В.І. Попик (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2015. Вип. 41. 624 с.

551. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: В.І. Попик (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2015. Вип. 42. 596 с.

552. Псалтир : переклад новою українською мовою П.С.Морачевського (1865) / НАН України, Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т укр. мови ; підгот. до вид. Л.А. Гнатенко, дослідж. Л.А. Гнатенко, В.В. Німчука ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2015. 196 с. : іл. (Пам'ятки української мови XIX ст. : серія канонічної літератури).

553. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних архів. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк та ін. Київ, 2015. Вип. 19. 526 с.

554. Симон Петлюра на сторінках українських газет 1917–1920 років : матеріали до біобібліографії : [анот. бібліограф. покажч.] / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; авт.-уклад.: О.А. Вакульчук (керівник), Т.О. Борисенко, О.С. Залізнюк, Н.М. Носкіна ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2015. 384 с.

555. Сохань С.В. Микола Петров : життя серед книг і рукописів / відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2015. 412 с.

556. Українська біографістика = Biographistica ukrainica : зб. наук. пр. Ін-ту біограф. дослідж. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: В.І. Попик (гол. ред.), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2015. Вип. 12. 496 с.

2016

557. Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Междунар. асоц. науч. б-к ; редкол.: А.С. Онищенко, ... В.Н. Горовой, ... Л.А. Дубровина и др. Киев, 2016. Вип. 13. 246 с.

558. Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 4–6 жовт. 2016 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; редкол.: В.І. Попик, Л.А. Дубровіна, В.М. Горовий та ін. Київ, 2016. 640 с.

559. Бібліотечний вісник наук.-теорет. та практ. журн. / редкол.: Л.А. Дубровіна (заст. гол. ред.), Г.В. Боряк, Г.І. Ковальчук та ін. 2016. № 1–6.

560. Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 24 трав. 2016 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. Київ, 2016. 420 с. – Член редколегії.

561. Гнатенко Л. Палеографічно-орфографічна атрибуція української кириличної рукописної книги : уставні та півуставні кодекси кінця XIII – початку XVII ст. : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 476 с. ; іл.

562. Іванова О.А. Кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : іст.-кодикологічне дослідж. : альб. філіграней / відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 256 с. : іл.

563. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.В. Беляєва, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2016. Вип. 19 : Ч–Я. 663 с. (Національна бібліографія України).

564. Корчемна І.С. Система комплектування й обліку архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Створення електронного інтегрованого ресурсу / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 220 с.

565. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: В.І. Попик (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2016. Вип. 43.

566. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: В.І. Попик (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2016. Вип. 44. 704 с.

567. Пастушенко О. Книга і періодика в дисертаційних дослідженнях назалежної України: соціокомунікаційний аспект : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 564 с.

568. Полтавська міська книга (1668–1740) / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; упоряд. В. Риневич ; редкол.: Г.В. Папакін (голова), ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2016. 661, [1] с. (Серія II. Матеріали до українського дипломатарію ; Пам'ятки історії України. Актові книги міст Гетьманщини).

569. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), В.І. Попик, О.С. Онищенко та ін. Київ, 2016. Вип. 20. 536 с.

570. Схід і Південь України : час, простір, соціум : у 2 т. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; редкол.: В.А. Смолій (голова), Г.В. Боряк, ... Л.А. Дубровіна та ін. ; наук. ред. В.І. Попик. Київ, 2016. Т. 2: Матеріали до бібліографії. 944 с.

571. Українська біографістика = Biographistica ukrainica : зб. наук. пр. Ін-ту біограф. дослідж. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: В.І. Попик (гол. ред.), Т.І. Ківшар, ... Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2016. Вип. 13. 336 с.

572. Чернухін Є.К. Архів протоієрея Трифілія Карацоглу : першоджерела з історії греків Криму та Надзав'я XVIII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Публікація документів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. 2016. 320 с., іл.

573. Шаповал А.І. Документи С.Я. Парамонова у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : джерелознавче дослідж. : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т архівознавства ; редкол.: Л.М. Яременко (відп. ред.), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2016. 352 с. : фото.

574. Яценко О.М., Любовець Н.І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856–2013) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т біограф. дослідж. ; редкол.: В.І. Попик (голова), Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2015. 470 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).

2017

575. Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Междунар. асоц. академий наук, Совет директоров науч. б-к и информ. центров ; междунар. редкол.: А.С. Онищенко (председатель), ... В.Н. Горовой, ... Л.А. Дубровина и др. Киев, 2017. Вип. 14. 244 с.

576. Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 3–5 жовт. 2017 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів наук. б-к та інформ. центрів-членів МААН ; редкол.: В.І. Попик, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2017. 640 с.

577. Горбач Т.С. Inter bellum et rasem : Польща і Німецький орден у XIII – на початку XV ст. : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 200 с.

578. Книга в Україні, 1861–1917 : матеріали до репертуару укр. книги / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.В. Беляєва, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2017. Вип. 20: Додаток А–Я. 499 с. (Національна бібліографія України).

579. Слов'янознавство і нові парадигми та напрями соціогуманітарних досліджень : матеріали Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури, Київ, 24 трав. 2017 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, Н.П. Бондар та ін. Київ, 2017. 400 с.

2018

580. Віктор Федорович Іваницький (1881–1955). Життя, віддане книзі / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; упоряд., наук. ред. Г.І. Ковальчук ; ред. колегія: Л.А. Дубровіна (голова), Т.В. Добко, Г.І. Ковальчук (заст. голови); О.С. Онищенко, В.І. Попик, О.П. Степченко. Київ, 2018. 312 с.

Рецензування наукових робіт

1998

581. Архівістика : термінологічний словник / авт.-упоряд.: К.Є. Новохацький, К.Т. Сільвестрова та ін. Київ, 1998. 106 с.

2005

582. Заремба О.С. Видавнича та бібліотечна діяльність української еміграції в Чехо-Словаччині (1918–1939). Київ : Центр пам'яткознавства НАН України та Укр. т-во охорони пам'яток історії і культури, 2005. 176 с.

2007

583. Библиотеки академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теор. сб. / Совет директоров науч. б-к и информ. центров-членов МААН. Киев, 2007. Вып. 5. 446 с.

584. Кириличні рукописні книги у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України : каталог. Т. 1: XI–XVI ст. / уклад.: М.М. Кольбух (гол. ред.), Т.М. Гуцаленко, О.О. Дзьобан, І.Я. Патер, І.Р. Сус, Г.В. Чуба ; передм. М.М. Кольбух ; уклад. наук.-довід. апарату: М.М. Кольбух, Я.П. Сенік ; НАН України. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника. Львів, 2007. XLIV, 522 с., 24 кол. іл.

585. Міщук С.М. Рукописні та книжкові зібрання Волині у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : склад, історія, походження. Київ, 2007. 242 с.

2008

586. Є. Чикаленко і П. Стебницький. Листування. 1901–1922 роки / упоряд.: Н. Миронець, І. Старовойтенко, О. Степченко ; вступ. ст.: Н. Миронець, І. Старовойтенко ; комент. та покажч. І. Старовойтенко. Київ : Темпора, 2008. 628 с. : іл.

2010

587. Є. Чикаленко, С. Єфремов. Листування. 1903–1928 роки / упоряд. та вступ. ст. І. Старовойтенко. Київ : Темпора, 2010. 384 с. : іл.

2011

588. Друкарня Почаївського Успенського монастиря та її стародруки. : зб. наук. пр. / [редкол.: О.С. Онищенко (голова) та ін.]. Київ : Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, 2011. 261 с. : іл.

589. Ковальчук Г.І. Рукописні книги і стародруки : навч. посіб. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2011. 100 с. : іл.

2012

590. Крайня О. Києво-Печерський жіночий монастир XVI – початку XVIII ст. і доля його пам'яток / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. Київ : Нац. Києво-Печерський іст.-культурний заповідник, 2012. 128 с.

591. Ковальчук Г.І. Український науковий інститут книгознавства (1922–1936) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Видавничий Дім «Академперіодика»; наук. ред. В.І. Попик. Київ : Академперіодика, 2015. 688 с.

Електронні ресурси

592. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [Звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. Київ, 2001. Vol. 1: Materials of J. Engel ethnographic expedition 1912 / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov; Edited by Ihor Kosiak, Liudmyla Kriuchyna; Comments by L. Dubrovina, L. Sholokhova, A. Kriuchyn, S. Shanoilo; Sound Reproduction from Edison Cylinders by I. Kosiak; English translation by L. Zymovets. (Sound Documents from the Phonoarchive of the Vernadsky National Library of Ukraine). 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); зв., кол.; 12 см + брошура (24 с.).

593. Книжное собрание рода Хрептовичей [Электронной ресурс] // Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского; Нац. б-ка Беларуси; Нац. комис. Республики Беларусь по делам ЮНЕСКО; сост.: Л.Г. Кирюхина, Л.А. Дубровина; под науч. ред. Л.Г. Кирюхиной, Т.И. Роциной. Минск, Нац. б-ка Беларуси, 2009. 488 с. Электронные данные. Электронные графические данные. Программа (1,1 Гб). 1 электрон. опт. диск. (DVD-ROM). Системные требования: Intel Pentium PP 400 : 64 Mb PAM : SVGA Window 98. (Видання під егідою ЮНЕСКО).

Лит.: Президія НАН України присудила свої чергові щорічні премії імені видатних учених України. У 1997 році присуджено: премію ім. М.І. Костомарова – Дубровиній Л.А., доктору історичних наук, директору Інституту рукопису НБУВ за роботи з проблем історії та культури України // Вісн. НАН України. Київ, 1997. № 5/6. С. 75; [За цикл робіт з проблем історії та культури України премію НАН України ім. М.І. Костомарова удостоєно Л.А. Дубровину] // Звіт про діяльність Національної академії наук України у 1997 році. Київ, 1998. Ч. 1. С. 163; Матяш І.Б. Дубровіна Любов Андріївна // Джерелознавство історії України: довідник. Київ, 1998. С. 169–170; Дубровіна Любов Андріївна // Кто есть кто в библиотечной сфере России и СНГ: справочник. Москва, 1999. С. 68–69; Дубровіна Любов Андріївна : [біограф. довідка] // Хто є хто у видавничій і бібліотечній справі. Київ, 1999. С. 47–48; Дубровіна Любов Андріївна : [біограф. справка] // Кто есть кто в библиотечно-информационной сфере России и СНГ: справочник. 4-е доп. изд. Москва, 2000. С. 110–111; Онищенко О.С. Любов Андріївна Дубровіна – сучасний історик, книгознавець, джерелознавець, діяч бібліотечної та архівної справи // Бібл. вісн. Київ, 2000. № 5. С. 16–26; Слободяник М. Лідер вітчизняного книгознавства : [до ювілею Л.А. Дубровині] // Бібл. планета. Київ, 2000. № 3. С. 29–31; Дубровіна Любов Андріївна : [біогр. справка] // Кто есть кто в библиотечно-информационном мире России и СНГ: справочник. 5-е доп. и испр. изд. Москва, 2001. Т. 1. С. 204; Онищенко О. Любов Андріївна Дубровіна – сучасний історик, книгознавець, джерелознавець, діяч бібліотечної та архівної справи // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Джерелознавчі дисципліни : міжвід. зб. наук. пр. Київ, 2001. Вип. 3. С. 371–382; Дубровіна Любов Андріївна // Жінки – вчені Києва. Київ, 2003. С. 166; Даниленко В.М. Дубровіна Любов Андріївна // Укр. історики ХХ століття : біобібліограф. довід. Вип. 2, ч. 1 / НАН України. Ін-т історії. Київ ; Львів, 2003. С. 108–109; Матяш І.Б. Дубровіна Любов Андріївна // Укр. архівісти : біобібліограф. довід. Київ, 2003. Вип. 3: 1970–1990-ті роки. С. 69–72; Дубровіна Любов Андріївна // Портрети сучасниць. Вип. 2. Київ, 2004. С. 56; Дубровіна Любов Андріївна // Київ : іст.-біограф. енцикл. довідник / УАН. Ін-т гуманіт. дослідж; відп. ред. Ю.О. Храмов. Київ : Фенікс, 2007. С. 1072; Дубровіна Любов Андріївна // Укр. бібліографи : біографічні відомості : професійна діяльність : бібліографія / Нац. парламентська б-ка України; авт.-уклад.: Р.С. Жданова, Н.І. Абдуллаєва, В.О. Кононенко; наук. ред.: В.О. Кононенко, Н.Я. Зайченко; відп. ред. Т.І. Вилегжаніна. Київ, 2008. Вип. 1. С. 130–133; Дубровіна Любов Андріївна // Національна академія наук України, 1918–2008. Персональний склад / НАН України, Центр дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва; уклад. В.М. Палій, Ю.О. Храмов. [5-е вид., допов. і випр.]. Київ, 2008. С. 154; Матяш І.Б. Дубровіна Любов Андріївна // Енцикл. сучасної України / НАН України, Наук. т-во ім. Шевченка [та ін.]. Київ, 2008. Т. 8: Дл–Дя. С. 490–491; Дубровіна Любов Андріївна // Національна академія наук України, 1918–2013. Персональний склад / НАН України, Центр дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва; уклад. В.М. Палій, Ю.О. Храмов. [5-е вид., допов. і випр.]. Київ, 2013. С. 200; International Who's Who of Professional and Business Women. American Biographical Institute: Eighth Edition. 2002. P. 65.

ЖИТЕЦЬКИЙ ГНАТ ПАВЛОВИЧ

(15 лютого 1866 р., м. Кам'янець-Подільський,
тепер Хмельницької області, –
8 квітня 1929 р., м. Київ)

Народився в сім'ї відомого українського вченого та просвітника П.Г. Житецького. В 1889 р. закінчив історико-філологічний факультет Київського університету св. Володимира.

Учителював у середніх навчальних закладах Петербурга і Києва, зокрема в Петропавловському та Кавказькому училищах, воєнному і морському корпусах, жіночих гімназіях Болсунової, Таганцевої, Фундуклеєвській (1890–1918). Секретар редакції часопису «Киевская старина».

У 1918–1923 рр. – член Тимчасового комітету для заснування ВБУ; у 1919 р. – старший бібліотекар, у 1920–1929 рр. – перший завідувач ВР.

Займався формуванням фондів Бібліотеки, зокрема організацією рукописного фонду; розробляв статuti та інструкції; складав перші реєстри рукописних документів; описував рукописні книги та збірки документів; створив системи обліку документів та їхнього збереження; розробив перші алфавітний та хронологічний каталоги; організував перший в Україні науково-практичний бібліотечний журнал «Книжний вісник»; брав участь у діяльності НДКБ; вів практичні семінари з питань палеографії, джерелознавства, етнографії, філології, права, історії для аспірантів ВБУ; член комісії з розподілу рукописних та архівних документів між архівами, музеями і бібліотеками.

Член Історичної секції та Археографічної комісії ВУАН, дійсний член НТШ, член петербурзького осередку товариства «Громада».

Редактор журналу «Книжний вісник» (1919); редактор відділу російської і української історії видавництва «Просвещение» (написав близько 300 статей та довідок для «Большой энциклопедии») (1898–1903).

Напрями наукових досліджень: історія України, літературознавство, книгознавство, біографістика, історія бібліотечної та архівної справи.

Особовий архівний фонд зберігається в ІР НБУВ (ф. 86).

Статті, рецензії **1904**

1. Первый редактор Киевского университета (М.А. Максимович) // Рус. школа. С.-Петербург, 1904. № 10/11. С. 40–54.

1905

2. Українські і російські оповідання А.П. Стороженко // Киев. старина. Киев, 1905. № 9. С. 367–382.

1919

3. Граматика Мелетія Смотрицького (з приводу 300-ліття її видання) // Книжний вісн. Київ, 1919. № 2. С. 67–86.

1924

4. Лист і вірші Свидницького про селянські езекуції // Україна. Київ, 1924. № 4. С. 93–98.

1925

5. Дещо про рукописний відділ ВБУ // Бібл. журн. Київ, 1925. № 2/3. С. 17–20. Підпис: Ж-кий.
6. «Київська старовина» за часи Ф. Лебединцева (1882–1887) // Україна. Київ, 1925. № 6. С. 113–120.
7. Останній виїзд М.П. Драгоманова за кордон // Україна. Київ, 1925. № 6. С. 39–37.

1926

8. Останній виїзд М.П. Драгоманова за кордон // Україна. Київ, 1927. № 2/3. С. 29–37.
9. Перші роки «Київської старовини» та М.І. Костомаров // Україна. Київ, 1926. № 4. С. 97–120.
10. Архівна справа та відділи рукописів по наукових бібліотеках : спроби перегляду рукописного матеріалу та його розподілу поміж архівами, музеями та бібліотеками : конспект доп[овіді], прочит[аної] в прилюд[ному] засіданні Наук.-досл. ін-ту бібліотекознавства 7.VI.1926 р. // Бібл. журн. Київ, 1926. № 4/5. С. 48–53.
11. Олександр Олександрович Русов : біобібліогр. нарис / уклад. Г.П. Житецький // Україна. Київ, 1926. № 1. С. 182–185. Портр.

1927

12. Відділ рукописів ВБУ : рукописні книги й бібліотеки. Відділ рукописів ВБУ та наукова праця у відділі // Бібл. зб. Київ, 1927. № 2. С. 66–73.
13. Куліш і Костомаров : [недруковане листування 1860–1870] // Україна. Київ, 1927. № 21. С. 40–47.
14. Листування О.М. Лазаревського і М.І. Костомарова // Україна. Київ, 1927. № 23. С. 98–104.
15. Листування М.С. Лєскова з професором П.О. Терновським // Україна. Київ, 1927. № 21. С. 182–193.
16. До листування М.С. Лєскова // Україна. Київ, 1928. № 2. С. 111–114.

Лит.: Степченко О.П. Житецький Гнат Павлович // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник. Київ, 2002. С. 176–179; Степченко О.П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934). Київ, 2008. С. 35–52; Дубровіна Л. Житецький Гнат Павлович // Укр. архівісти : бібліограф. довід. Київ, 1999. Вип. 1. С. 141–142; Карачківський М.Ф. Сорокалітній ювілей Г.П. Житецького в Історичній секції ВУАН // Україна. Київ, 1928. Кн. 4. С. 165–167; Грушевський М. І.П. Житецький (некролог) // Україна. Київ, 1929. Кн. 33, берез.–квіт. С. 176–177; Микитась В.Л. Житецький Гнат Павлович // Укр. літ. енцикл. Київ, 1990. Т. 2. С. 202; Шевченко Л.В. Житецький Гнат Павлович. Український історик і діяч культури // Репресоване краєзнавство (20–30-ті роки). Київ, 1991. С. 343–344; Енцикл. українознавства. Львів, 1993. Т. 2. С. 680; Плачинда В.П. Архів Житецьких з рукописних фондів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. Вип. 1. С. 134–139; Побірченко Н.С. Павло Житецький – український вчений, педагог, громадський діяч. Київ : Пед. думка, 1997. 36 с.; Дубровіна Л.А. Гнат Житецький як засновник та перший керівник відділу рукописів Всенародної бібліотеки України (1918–1929) // Вісн. Харків. держ. академії культури. 1999. Вип. 1: Бібліотекознавство. Документознавство. Інформатика. С. 111–119; Дубровіна Л.А. Житецький Гнат Павлович // Укр. арх. енцикл. : робочий зошит : Д–М. Київ, 2006. С. 409–410. Житецький Гнат Павлович // Укр. архівісти : біобібліограф. довід. : у 3 вип. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ; упоряд.: О.М. Коваль та ін. Київ, 1999. Вип. 1: ХІХ ст. – 1930-ті рр. С. 140–143; Житецький Г.П. // Енцикл. українознавства. Т. 2. С. 202; Житецький Гнат Павлович (завідувач відділу рукописів ВБУ) // Оглоблин О. Українська історіографія. 1917–1956 / КНУ ім. Т. Шевченка та ін. Пер. з англ. Київ, 2003. С. 146–147; Сохань С.В. Внесок Г.П. Житецького в розробку перших нормативних документів для описування рукописних зібрань відділу рукописів ВБУ (20-ті роки ХХ ст.) : збірка ЦАМ КДА // Рукописна та книжкова спадщина. Київ : НБУВ, 2000. Вип. 6. С. 41–46.

ЗУБКОВА
НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА
(4 серпня 1956 р., м. Київ)

У 1979 р. закінчила вечірнє відділення філологічного факультету КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

У 1978–1983 рр. працювала старшим лаборантом Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського НАН України, у 1984–1985 рр. – редактором відділу пропаганди Виставки досягнень народного господарства УРСР.

Від січня 1990 р. – в ІР НБУВ. Обіймала посади редактора (з 22.01.1990 р., тимчасово, з 11.03.1990 р. переведена в штат), редактора 2 категорії (з 01.02.1992 р.), редактора відділу рукописів та стародруків (з 15.05.1992 р.); після реорганізації ВР в ІР затверджена на посаді завідувача відділу зберігання та використання фондів (з 01.10.1992 р.), у 1994–2012 рр. очолювала відділ джерелознавства. З 01.07.2012 р. – старший науковий співробітник відділу джерелознавства.

У 1994 р. в НБУВ захистила дисертацію «Бібліотека та архів Б.Д. Грінченка як джерело з історії народної просвіти України кінця ХІХ – початку ХХ ст.» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна). У 2009 р. отримала звання старшого наукового співробітника.

Керівник дисертаційної роботи «Архіви українських часописів кінця ХІХ – початку ХХ ст. в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерело з історії редакційно-видавничої діяльності» І.В. Клименко на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (2003). Офіційний опонент низки дисертаційних досліджень на здобуття звання кандидата наук, захищених в НБУВ та інших наукових й освітніх закладах України.

Займалася науково-технічним опрацюванням документів Архіву ВР та створенням науково-довідкового апарату до них. Виконувала науково-технічне описування фондів, що надійшли на зберігання до ВР, зокрема архівів В.М. Зуммера (ф. 291), І.О. Малиновського (ф. 356), Колекції документів з історії та культури Білорусі (ф. 389).

Як завідувач відділу та член Науково-методичної ради ІР відповідає за виконання планових наукових тем, за комплектування та науково-технічне опрацювання фондів, укладання нової та удосконалення існуючої науково-методичної та інструктивної документації.

Очолює видавничий сектор ІР. Від 1993 р., часу започаткування збірника наукових праць «Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів», є членом редакційної колегії видання та його науковим редактором. Науковий редактор монографічних та науково-довідкових студій співробітників ІР. Бере участь у загальнобібліотечних та загально-академічних проектах як співавтор та член редакційних колегій, зокрема у багатотомній ювілейній серії «Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського» та багатотомному виданні «В.І. Вернадський і Україна: з листування» (спільно з ІА НБУВ).

Автор низки монографічних, науково-довідкових видань та статей до наукових часописів. Член Асоціації архівістів України.

Напрями наукових досліджень: джерелознавство, архівознавство, історіографія, археографія, історія України кінця XIX – початку XX ст., українська література, фольклористика, культурологія.

Окремі видання

1. Бібліотека і архів Б.Д. Грінченка як джерело з історії народної просвіти України кін. XIX – поч. XX ст. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 05.25.04 «Книгознавство» / НАН України. Центр. наук. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1994. 23 с.

2. Архів і бібліотека видатного діяча українського просвітництва Б.Д. Грінченка : з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : НБУВ, 2008. 178 с.

3. В.І. Вернадський і Україна: з листування. У 2-х кн. Кн. 1 : А-І / НАН України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т архівознавства ; авт. та упоряд.: С.М. Кіржаєв, К.Є. Новохатський, Л.М. Яременко, ... Н.М. Зубкова та ін ; редкол. : А.Г. Загородній (голова), О.С. Онищенко (заст. голови) та ін. Київ, 2018. 572 с.

Статті, рецензії

1990

4. Изучение и пропаганда личных архивных фондов отдела рукописей ЦНБ им. В.И. Вернадского АН УССР : материалы жизни и деятельности А.Б. Гринченко // Перспективы развития библиотечного дела в Укр. ССР : тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф., 16–18 окт. 1990 г. Киев, 1990. Ч. 1. С. 88–89.

1991

5. Аннотированный указатель архивного фонда Б.Д. Гринченко. Структура и принципы археографического описания // Библиотека – Информатизация – Наука : тез. докл. и сообщ. Респ. конф., г. Киев, 8–10 окт. 1991 г. Киев, 1991. Вып. 2. С. 62–63.

1993

6. Усна народна творчість України у фондах Інституту рукопису : на матеріалах особового архіву Ю. Яворського // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті : Міжнар. наук. конф., м. Київ, 12–15 жовт. 1993 р. Київ, 1993. Ч. 1. С. 91–92.

1994

7. Архів Михайла Флегонтовича Владимирського-Буданова // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 142–146. (Співавтор – О.Є. Гайкалов).

8. Народньо-просвітницька діяльність Б.Д. Грінченка за матеріалами особового архівного фонду // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 97–105.

1996

9. Бібліотечна діяльність Бориса Грінченка : з фондів ЦНБ // Бібл. вісн. Київ, 1996. № 1. С. 11–12.

1998

10. З історії створення Вінницької філії Всенародної бібліотеки України // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. НБУВ / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1998. Вип. 1. С. 26–28. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

1999

11. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як архівна установа // Архіви України. Київ, 1999. № 1/6. С. 13–26. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

2002

12. Афанасьєв Георгій Омелянович [С. 25–26]; Грінченки [С. 110–123]; Зуммер Всеволод Михайлович [С. 189–192]; Кравцов Дмитро Овсійович [С. 273–274]; Малиновський Іоанікій (Онікій) Олексійович [С. 344–345]; Плевако Микола Антонович [424–429]; Плевако Олександр Антонович [С. 429–431]; Середа Антон Хомич [С. 485–489]; Спасокукоцький Олександр Іванович [С. 497–499]; Шелухін Сергій Павлович [С. 584–590] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник. Київ, 2002.

2004

13. Дослідження з археографії та архівознавства в діяльності Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1992–2004 рр.) // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 2004. Т. 12. С. 65–73. (Співавтори – Л.А. Дубровіна, О.П. Степченко).

2005

14. Листування П.Я. Стебницького з С.О. Єфремовим як джерело з історії просвітництва в Україні початку ХХ ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 366–374. (Співавтор – О. П. Степченко).

2006

15. Развитие научно-информационной деятельности и системы справочных изданий в Институте рукописи НБУВ (1992–2006) // Библиотеки нац. академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теор. сб. / Междунар. асоц. академий наук, Совет директоров науч. б-к и информ. центров ; редкол.: А.С. Онищенко (председатель) [и др.]. Киев : 2006. Вып. 4. С. 128–141

2007

16. Документи С.О. Єфремова в фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 11. С. 90–98.

17. Історико-культурні фонди бібліотек як комплексний об'єкт наукового дослідження (на прикладі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ, 2007. № 4. С. 10–15.

18. Листування П.Я. Стебницького з С.О. Єфремовим як джерело з історії просвітництва в Україні початку ХХ ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 12. С. 310–322. (Співавтор – О.П. Степченко).

19. Початки книговидавничої діяльності Бориса Грінченка : [за матеріалами архіву Б. Грінченка] // Бібл. планета. Київ, 2007. Вип. 3. С. 8–10.

20. Рукописна та книжкова спадщина України // Укр. арх. енцикл. НЯ : робочий зошит / Держкомархів України. УНДІАСД. Київ, 2007. С. 86–95. (Також опубл.: Укр. арх. енцикл. / Держкомархів України. УНДІАСД. Київ, 2008. С. 716–717).

2008

21. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [С. 454–456. (Співавтор – О.П. Степченко)]; Текстологія історична [С. 760–762] // Укр. арх. енцикл. / Держкомархів України. УНДІАСД. Київ, 2008.

22. Кліометрія історична, або кліометрика [С. 303–308. (Співавтор – Л.А. Дубровіна)]; Текстологія історична [С. 454–461] // Спеціальні іст. дисципліни : довідник : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / редкол.: В.А. Смолій (голова) [та ін.]. Київ : Либідь, 2008.

2009

23. Листування П.Я. Стебницького з С.О. Єфремовим як джерело з історії просвітництва в Україні початку ХХ ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2009. Вип. 13. С. 396–419. (Співавтор – О.П. Степченко).

2015

24. Колекція рукописів з історії літератури [С. 257–266] ; Колекція рукописів з історії науки [С. 251–257] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015.

2018

25. Рукописні фонди Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в період Другої світової війни: події та особи (до 100-річчя Національної бібліотеки України від техногенних катастроф у період з 2008 по 2012 рр. // Бібліотека. Наука. Комунікація : 100-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 лист. 2018 р. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів наук. б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2018. С. 624-628. (Співавтор О.П. Степченко)

Редакційна діяльність та упорядкування, укладання

26. Б.Д. Грінченко. Документи і матеріали з фондів Інституту рукопису ЦНБ ім. В.І. Вернадського НАН України : покажчик / НАН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії ; упоряд. Н.М. Зубкова. Вип. 1: Віршовані твори. Київ, 1994. 244 с. (Науково-довідкові видання з історії України ; вип. 38).

27. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Г.В. Боряк, ... Н.М. Зубкова та ін. Київ, 1993–2017. Вип. 1–22.

1992

28. Дубровіна Л. Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії ; авт. та уклад.: Л.А. Дубровіна, О.М. Гальченко, за уч. О.А. Іванової, вступ. ст. Л.А. Дубровіної ; відп. ред. О.С. Онищенко ; ред.: Н.М. Зубкова, О.В. Лігостова. Київ : ІУА, 1992. 152 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика ; вип. 9).

29. Дубровіна Л.А. Кодикологія та кодикографія української рукописної книги / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археографії ; відп. ред. О.С. Онищенко ; ред.: Н.М. Зубкова, М.Л. Скірта. Київ, 1992. 262 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика ; вип. 13).

1996

30. Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка» і комп'ютеризація архівної справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1: Інформатизація архівної справи в Україні : сучасний стан та перспективи : зб. наук. пр. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства, Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Гол. арх. упр., УНДІАСД ; редкол.: О.С. Онищенко (гол. ред.) та ін. ; вид. підгот. С.Г. Даневич та ін. ; ред. Н.М. Зубкова. Київ, 1996. 308 с.

31. Муха Л.В. Бібліотечні книжкові колекції та зібрання : походження, історія, реконструкція / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; відп. ред. О.С. Онищенко ; ред. Н.М. Зубкова. Київ, 1997. 52 с.

1998

32. Видатні вчені Національної академії наук України : особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т архівознавства ; уклад.: О.С. Боляк, ... С.Г. Даневич, Н.М. Зубкова та ін. (розділ 2) ; передм. Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Путра ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна (заст. голови), Н.М. Зубкова та ін. Київ, 1998. 307 с.

33. Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, 1918–1941 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; ред. Н.М.Зубкова. Київ, 1998. 336 с.

34. Корній Л.П., Дубровіна Л.А. Болгарський наспів з рукописних нотолінійних ірмолоїв України кінця XVI–XVII ст. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, М-во культури і мистецтв України. Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського ; передм. П.С. Соханя ; відп. ред. О.С. Онищенко ; ред. Н.М. Зубкова. Київ, 1998. 324 с. (З історії музичної спадщини України).

2000

35. Архівні установи України : довідник / Держкомархів України, М-во культури і мистецтв України, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; авт.-уклад.: О.І. Алтукова, ... Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова [та ін.] ; переднє слово О.С. Онищенко, Р.Я. Пирого ; упоряд.: Г.Б. Боряк, ... Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова [та ін.] ; редкол.: О.С. Онищенко, Р.Я. Пиріг (співголови), ... Н.М. Зубкова [та ін.]. Київ, 2000. 259 с. (Архівні зібрання України. Спеціальні довідники).

36. Музичний архів М.Д. Леонтовича : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, М-во культури і мистецтв України, Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського ; уклад.: Л.П. Корній, Е.С. Клименко ; вступ. ст. Л.П. Корній (опис духовних творів), Е.С. Клименко (опис світських творів) ; відп. ред. Л.А. Дубровіна, ред. Н.М. Зубкова. Київ, 1999. 114 с. (З історії музичної спадщини України).

2001

37. Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр. : дослідження : транслітерований текст : словопоказчик / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Укр. мовно-інформ. фонд ; вид. підгот. І.П. Чепіга, за уч. Л.А. Гнатенко ; наук. ред. В.В. Німчук ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна (заст. голови), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2001. 703 с., 36 іл.

2002

38. Архівна справа і діловодство в Національній академії наук України : зб. законодавчих актів, нормат. і метод. док. з арх. справи і діловодства / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Держкомархів України ; передм. О.С. Онищенко ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна (заст. голови), Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2002. 168 с.

39. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, ... Н.М. Зубкова та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Г.В. Боряк, ... Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2002. 768 с.

2003

40. Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису ; редкол.: О.С. Онищенко (голова) М.Ф. Дмитрієнко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, В.В. Німчук. Київ, 2003. 194 с., [158 с.] : іл.

41. Києво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 2: Документи з історії Києво-Могилянської академії за матеріалами фондів Інституту рукопису (1615–1817) : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; археограф. опрацювання Т.В. Міцан ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), О.С. Боляк (відп. секр.), ... Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2003. 479 с.

2004

42. Бібліотеки Києва в період нацистської окупації (1941–1943) : дослідження : анот. показч. : публ. док. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Держкомархів України. Центр. держ. архів вищих органів влади та управління України ; уклад.: Л.А. Дубровіна, Н.І. Малолєтова ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова [та ін.]. Київ, 2004. 813 с. (Бібліотеки України під час Другої світової війни).

2005

43. Гальченко О.М. Оправа східнослов'янських рукописних книг та стародруків в Україні : історія : структура : опис / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна ; ред. Н.М. Зубкова. Київ, 2005. 375 с. : іл.

44. Шамрай М.А. Маргіналії в стародруках кириличного шрифту 15–17 ст. з фонду Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко, П.С. Сохань, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2005. 334 с.

2006

45. Булатова С.О. Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна, ред. Н.М. Зубкова. Київ, 2006. 332 с. : іл.

46. Кашеварова Н., Малолетова Н. Деятельность Оперативного штаба рейхсфюрера Розенберга в оккупированной Европе в период Второй мировой войны : справ.-указ. арх. док. из киев. собр. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского [и др.] ; редкол.: А.С. Онищенко (председатель), ... Л.А. Дубровина, Н.М. Зубкова [и др.] ; науч. руководитель проекта Л.А. Дубровина. Київ, 2006. 577 с.

2007

47. Бодак О.П. Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), ... Н.М. Зубкова, О.П. Степченко та ін. Київ, 2007. 409 с.

48. Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XIV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог : кодиколого-орфограф. дослідж. : палеограф. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... С.Г. Даневич (відп. секр.), Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова. Київ, 2007. 264 с. : іл.

49. Методичні рекомендації для державної реєстрації книжкових пам'яток України. Кириличні рукописні книги та стародруки / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: Н.П. Бондар, Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, О.А. Іванова. Київ, 2007. 134 с.

2010

50. Іванова О.А., Гальченко О.М., Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : наук. кат. : палеограф. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Н.М. Зубкова (заст. голови) та ін. Київ, 2010. 791 с. : іл.

2011

51. Біленький Є.А., Булатова С.О. Рукописне та книжкове зібрання баронів Шодуарів у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; ред. Н.М. Зубкова. Київ, 2011. 251, [1] с. : іл.

52. Гальченко О.М. Оправа східнослов'янських рукописних книг та стародруків в Україні : історія, структура, опис / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна, ред. Н.М. Зубкова. Київ, 2005. 375 с. : іл.

53. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 1: Володимир Іванович Вернадський. Науково-організаційна діяльність (1918–1921) / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; редкол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), ... Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2011. 699 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського). – Укладання, загальна археографічна уніфікація та редагування, коментарі.

54. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 2: Володимир Іванович Вернадський. Науково-організаційна діяльність (1918–1921) / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України; ред. кол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), ... Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2011. 584 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського). – Укладання, загальна археографічна уніфікація та редагування.

55. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими. Т. 2, кн. 1: Листування : А–Г / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т історії України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Архів РАН; редкол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), В.А. Смолій та ін.; авт.-уклад.: О.С. Онищенко, ... Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2011. 824 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського, т. 2, кн. 1).

56. Володимир Іванович Вернадський. Щоденники (1917–1921) : [зб. док.] / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Архів РАН; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна (заст. гол.), В.Ю. Омельчук, В.А. Смолій [та ін.]; уклад.: С.М. Кіржаєв, О.В. Мемелов, В.С. Неаполітанська, М.Ю. Сорокіна; археогр. передмова – Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова. Київ, 2011. 660 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського; т. 9).

57. Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XVIII ст. з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : зб. док. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського [та ін.]; редкол.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, ... Н.М. Зубкова та ін.; авт.-уклад.: Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан, І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк. Київ, 2011. 560 с. : іл.

58. Клименко Е.С. Гальченко О.М. Кириличні співочі рукописи монодійної традиції XII – початку XX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : іст.-кодикологічне дослідж. : каталог : палеограф. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Н.М. Зубкова (заст. голови), Г.І. Ковальчук, С.Г. Кулешов, В.Ю. Омельчук, Г.В. Папакін, Н.А. Шип. Київ, 2011. 305 с. : іл.

59. Пересопницьке Євангеліє, 1556–1561 : дослідження : транслітерований текст : словопоказчик / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Укр. мовно-інформ. фонд; вид. підгот.: І.П. Чепіга за уч. Л.А. Гнатенко; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова [та ін.]. Вид. 2-е, допов. Київ, 2011. 700 с. : фото іл.

2012

60. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими. Кн. 2: Листування : Д–Я. Ч. 1: Листування : Д–Н / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Архів РАН; ред. кол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), В.А. Смолій, Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк [та ін.]; уклад.: О.С. Онищенко, ... Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2012. 742 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського, т. 2 кн. 2, ч. 1).

61. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими. Кн. 2: Листування : Д–Я. Ч. 2: Листування : О–Я / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Архів РАН; редкол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), В.А. Смолій, Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк [та ін.]; уклад.: О.С. Онищенко, ... Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2012. 692 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського, т. 2, кн. 2, ч. 2).

62. Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XII–XIII ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог : кодиколого-палеограф. та графіко-орфограф. дослідж. : палеограф. альб. / редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Н.М. Зубкова (заст. голови), Г.В. Боряк, Г.В. Папакін, О.О. Хамрай. Київ : НБУВ, 2012. 154 с. : 52 іл.

2014

63. Степченко О.П. Архівна спадщина П.Я. Стебницького у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк (відп. секр.), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2014. 464 с. : іл.

64. Чернухін Є.К., Горбач Т.С., Купченко-Гринчук О.М., Лось В.Е. Архів філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової в фондах ІР НБУВ : біограф. дослідж. : наук. кат. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2014. 304 с. : іл.

65. Філіпович М.А. Полоцька земля в літописних та актових джерелах XI–XVI століть / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна ; ред. Н.М. Зубкова. Київ, 2014. 204 с.

2015

66. Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; передм. Л.А. Дубровіної ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), ... Н.М. Зубкова (заст. голови) та ін. Київ, 2015. 328 с.

67. Науковий потенціал славистики : історичні здобутки та тенденції розвитку : тези доп. Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури, м. Київ, 21 трав. 2015 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Укр. мовно-інформ. фонд, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), ... Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2015. 209 с.

68. Клименко І.В. Архів українського мистецтвознавця Б.С. Бутника-Сіверського (1901–1983) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського : біограф. дослідж. : наук. кат. / відп. ред. С.В. Сохань ; ред. Н.М. Зубкова. Київ, 2015. 464 с. : 50 іл.

59. Сохань С.В. Микола Петров : життя серед книг і рукописів / відп. ред. Л.А. Дубровіна ; ред. Н.М. Зубкова. Київ : НБУВ, 2015. 412 с.

2016

70. Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 24 трав. 2016 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського ; редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна, ... Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2016. 420 с.

71. Чернухін Є. Архів протоієрея Трифілія Карацоглу : першоджерела з історії греків Криму та Надазов'я XVIII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / ред. Н.М. Зубкова. Київ : НБУВ, 2016. 320 с., іл.

2017

72. Слов'язознавство і нові парадигми та напрями соціогуманітарних досліджень : матеріали Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури, м. Київ, 24 трав. 2017 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського [та ін.] ; редкол.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, ... Н.М. Зубкова [та ін.]. Київ, 2017. 400 с.

Літ.: Зубкова Наталя Михайлівна [біограф. спр.] // Кто есть кто в библиотечно-информационной сфере России и СНГ : справочник. 4-е доп. изд. Москва, 2000. С. 138; Зубкова Наталя Михайлівна [біограф. спр.] // Кто есть кто в библиотечно-информационном мире России и СНГ : справочник. 5-е доп. и испр. изд. Москва, 2001. Т. 1. С. 254.

**ЙОФАНОВ (ІОФАНОВ)
ДАВИД МИХАЙЛОВИЧ**
(28 квітня 1903 р., м. Харків –
грудень 1964 р., м. Київ)

Вищу освіту отримав на фінансово-економічному факультеті Харківського інституту народного господарства (1926). Навчався в аспірантурі Інституту літератури АН УРСР (з 1939 р.).

Працював у Дорожньо-транспортній надзвичайній комісії південних та донецьких доріг – спочатку редактором таємного інформаційного бюлетеня, а згодом уповноваженим оперативної частини (1921–1923); на різних посадах у Всеукраїнській конторі Промислового банку (1926–1928); співробітником Харківського державного політичного управління Народного комісаріату внутрішніх справ УСРР (1928); уповноваженим Економічного управління ДПУ НКВС УСРР у Харкові та Артемівську (1929–1930); старшим економістом Харківського об'єднання «Укр-текстиль» (1930–1931); деканом факультету легкої промисловості Української промислової академії ім. Сталіна (з кінця 1931 р.), згодом – заступником директора цієї установи; проректором Марксистсько-ленінського університету для наукових робітників (з 1934 р.); ученим секретарем, членом Президії та старшим науковим співробітником Ради виробничих сил АН УРСР (жовт. 1934 – берез. 1937 р.); помічником голови Відділу суспільних наук АН УРСР (берез. 1937 – лип. 1940 р.). З 1933 по 1935 р., одночасно з роботою в Укрпромакадемії та університеті, обирається першим секретарем та членом центрального українського бюро Всесоюзної асоціації працівників науки і техніки для сприяння соціалістичному будівництву.

Під час Другої світової війни працював у Киргизії викладачем літератури бурудайської середньої школи Кемінського району Фрунзенської області (з груд. 1941 р.) та пізніше – головою колгоспу «Схід» цього ж району (1942–1944).

У жовтні 1944 р. переведений до м. Фрунзе на посаду керівника відділу пропаганди, літератури та мистецтв республіканської газети «Советская Киргизия», де згодом почав публікувати власні статті та нариси. Згідно з угодою з Киргизькою філією АН СРСР, підготував до друку монографію про життя та творчість народного поета Киргизії Аали Токомбаєва.

У жовтні 1946 р. повернувся до Києва, де був відновлений в аспірантурі Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР. 14 лютого 1948 р. захистив в Інституті літератури ім. Т.Г. Шевченка дисертацію «Лермонтов та українська література» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук.

21 березня 1948 р. призначений на посаду завідувача ВР ДПБ УРСР.

До кола обов'язків належало керівництво опрацюванням та упорядкуванням рукописних фондів, організація укладання каталогів, забезпечення консультаційно-бібліографічної допомоги читачам.

За час його перебування завідувачем відділу рукописів значно активізувалася робота з опрацювання та вивчення рукописів з історії і взаємозв'язків української та російської мови, фольклору та літератури. Зокрема, досліджувалися рукописи української повістєвої літератури кінця XVII – початку XVIII ст., драматичної літератури XVIII ст., зокрема інтермедії, маловідомі збірки поезій та фольклору кінця XVII ст. і початку XVIII ст., як, наприклад, збірники Климентія Зіновіва, автографи Г.С. Сковороди, рукописні списки творів І.П. Котляревського; автографи XIX ст. – Г.Ф. Квітки-Основ'яненка, П.П. Гулака-Артемовського, матеріали про Т.Г. Шевченка, автографи творів та листи Марка Вовчка, Панаса Мирного, М.П. Старицького, М.Л. Кропивницького, М.М. Коцюбинського, Лесі Українки, І.Я. Франка, П.А. Грабовського; твори російської літератури XVIII ст. – А. Кантеміра, М.В. Ломоносова, Г.Р. Державіна, В.В. Капніста, О.М. Радіщева; XIX ст. – рукописні списки творів О.С. Грибоєдова, К.Ф. Рилєєва, О.С. Пушкіна, М.Ю. Лермонтова, І.С. Тургенєва, російського критика М.М. Страхова та ін.

Серед найзначніших доробків – опрацювання колекції документів М.В. Гоголя. У вересні 1948 р. дбанням Д.М. Йофанова Гоголіана ВР поповнилася листами М.В. Гоголя до батьків, переданими з історико-культурного заповідника «Києво-Печерська лавра». У грудні 1948 – жовтні 1949 р. рукописи з колекції «Гоголіана» були заінвентаризовані в окремий фонд (ф. 324) та на них було складено окрему картотеку.

Серед неопрацьованих та неописаних документів відділу рукописів Д.М. Йофановим були знайдені невідомі листи П.О. Куліша до дружини Ганни Барвінок про Гоголя, до біографа Гоголя В.І. Шенрока, а також листи В.І. Шенрока до П.О. Куліша.

Одночасно з роботою в Бібліотеці керував за сумісництвом кафедрою російської літератури в Київському державному педагогічному інституті ім. О. М. Горького (з березня 1948 до вересня 1950 р.).

У січні 1954 р. під керівництвом Д.М. Йофанова у відділі рукописів було завершено опрацьовування архіву Янки Купали, документи якого були знайдені після війни, під час розбирання фондів Подільської філії Бібліотеки. Попередньо (у 1953 р.) з рукописною спадщиною поета ознайомилися співробітники Літературного музею Янки Купали при АН БРСР, куди згодом й було передано архів.

У 1957 р. через погіршення стану здоров'я залишає роботу в Бібліотеці.

Напрями наукових досліджень: літературознавство, джерелознавство, архівознавство, бібліотекознавство.

Окремі видання

1. М.Ю. Лермонтов. Новые материалы о жизни и творчестве. Киев, 1947.
2. Лермонтов и Шевченко. Киев, 1947.

Статті

3. Пoesия Советской Украины // Літ. критика. Київ, 1940. № 5.
4. Против низкопоклонства перед Западом в изучении классического литературного наследства // Киев. правда, 1947, 22 июля.
5. Франко о Лермонтове // Наук. записки Київ. держ. пед. ін-ту ім. О.М. Горького. Київ, 1948. Т. VII, Філологічна серія.
6. Он любил Украину (Белинский и Украина) // Літ. газета. 1948, 8 июня.

7. Дореволюционные нелегальные произведения, посвященные великому критику // Літ. газета. 1948, 8 черв.
8. А.И. Радищев // Дніпро. Київ, 1949. № 8.
9. Киевские списки «Путешествия из Петербурга в Москву» А.Н. Радищева // Літ. газета. Київ, 1949, 1 верес.
10. Натхненний поет революції (до 25-річчя з дня смерті В. Маяковського) // Вісн. АН УРСР. Київ, 1955. № 4. С. 54–65.
11. Неопубликованные письма Ивана Франко // Сов. Украина. Киев, 1955. № 7. С. 148–167.
12. Сергей Есенин // Там же. С. 151–156.
13. Записи о Шевченко в дневниках В.С. Гнилосырова (1860–1865) // Лит. наследство. Москва, 1955.
14. К истории могилы Шевченко (1882–1884) // Лит. наследство. Москва, 1955.
15. Шевченко в неизданной переписке П.А. Кулиша // Лит. наследство. Москва, 1955.
16. Об отделе рукописей Государственной публичной библиотеки УССР // Соц. культура. Киев, 1955.
17. Эпопея народного патриотизма («Война и мир» Л.Н. Толстого) // Советник Киргизстана. Фрунзе, 1942. № 6.
18. Сила колхозная // Правда. 1943, 31 дек.
19. Народный полководец (М.В. Фрунзе) // Сов. Киргизия. 1944, 31 окт.
20. Образ Кирова в художественной литературе // Там же. 1944, 1 дек.
21. Ленин и современное литературоведение // Там же. 1945, 21 янв.
22. Великий писатель патриот (А.С. Грибоедов) // Там же. 1945, 12 янв.
23. «Не все коту масленица» (А.И. Островский в театрах Фрунзе) // Там же. 1945, 9 янв.
24. Семья Милицких // Там же. 1945, 23 фев.
25. Мираб Иса // Там же. 1945, 1 апр.
26. Выдающийся писатель-гуманист (Чарльз Диккенс) // Там же. 1945, 15 апр.
27. Аалы Токомбаев // Там же. 1945, 18 июля.
28. Овладевать передовой революционной теорией // Там же. 1945, 5 авг.
29. Ги де Мопассан // Там же. 1945, 11 июля.
30. Летчик Джекшеи // Там же. 1945, 18 авг.
31. Питомцы комсомола // Там же. 1945, 3 авг.
32. Анри Барбюс // Там же. 1945, 31 авг.
33. Худайберген и Безиль // Там же. 1945, 2 сент.
34. Лейтенант Василий Беляндры // Там же. 1945, 28 окт.
35. Друг киргизского народа (Фрунзе) // Там же. 1945, 31 окт.
36. Ленин и современная литературная наука // Там же. 1946, 21 апр.
37. Свекловичница Керимбюбю Шапокова // Там же. 1946, 1 марта.
38. Киргизстан // Там же. 1946, 16 апр.
39. Друг киргизского народа (Фрунзе) // Там же. 1946, 31 окт.
40. Театральное искусство Киргизии // Там же. 1946, 26 окт.
41. Поэт демократ (Некрасов) // Київ. правда. 1946, 5 груд.
42. Гениальный Кобзарь Украины (85 лет со дня смерти Шевченко) // Сов. Киргизия. 1946, 10 марта.

**КІРЖАЄВ
СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ**

(07 липня 1958 р., м. Міас Челябінської обл., Росія)

Після закінчення в 1980 р. історичного факультету КДУ ім. Т.Г. Шевченка був направлений на роботу в Державний архів м. Києва, де працював архівістом 1 категорії (жовтень–грудень 1980 р.) та т.в.о. старшого архівіста відділу комплектування, експертизи цінності документів та контролю за відомчими архівами (грудень 1980 – жовтень 1981 р.). В жовтні 1981 р. був переведений до організаційно-методичного відділу Головного архівного управління при РМ УРСР, де працював інспектором (з жовтня 1981 р.), старшим інспектором (з вересня 1982 р.), заступником начальника відділу та керівником групи забезпечення збереженості документів (лютий 1986 – січень 1988 р.).

За клопотанням адміністрації ЦНБ АН УРСР та погодженням з Управлінням кадрами АН УРСР в січні 1988 р. переведений до ВР на посаду в.о. наукового співробітника (з 14.01.1988 р.) з подальшим затвердженням на цій посаді згідно з існуючим порядком. 1 листопада 1990 р. затверджений на посаді наукового співробітника ВР, з 03.02.1992 р., перебуваючи на посаді наукового співробітника відділу рукописів та стародруків, виконував обов'язки завідувача сектору, з 30.09.1992 до 25.05.1994 р. – в.о. завідувача відділу джерелознавства ІР.

У 1994 р., після закінчення заочної аспірантури при Інституті української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за темою «Археологічна комісія ВУАН (1918–1934) : внесок у розвиток археології в Україні» (науковий керівник П.С. Сохань).

Як фахівець з архівної справи здійснював методичне керівництво та організацію фондів ІР, їх облік та комплектування. Один з упорядників розпорядчої, інструктивно-методичної та облікової документації ІР. Брав участь у складанні науково-довідкового апарату на рукописні фонди, зокрема підготував історичні довідки та паспорти на понад 60 фондів. Займався докомплектуванням рукописних фондів та довідкової бібліотеки ВР, підготовкою тематичних виставок, проведенням наукових конференцій до Дня слов'янської писемності, бібліотечних і республіканських конференцій тощо. Виконував науково-технічне описування особового архівного фонду Н.Д. Полонської-Василенко, дописував окремі документи, що стосувалися історії УАН-ВУАН.

Спільно з відділом архівних фондів Бібліотеки брав участь у науковій темі «Особисті фонди і фонди установ АН УРСР як джерело з історії АН СРСР і АН УРСР».

Опублікував понад 50 наукових розвідок, зокрема у співавторстві вийшли студії про М.С. Грушевського як академіка ВУАН, підготував до друку та опублікував щоденники першого президента ВУАН В.І. Вернадського.

Був членом Науково-методичної та Експертної рад та комісії з організації фондів ВР, головою Ради молодих спеціалістів Бібліотеки.

Лауреат премії ім. М.С. Грушевського НАН України (1993).

Від 1994 р. працює у ЗМІ, з 1998 р. – на посаді випускового редактора Інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна».

З березня 2011 р. працює за сумісництвом в ІА НБУВ на посаді старшого наукового співробітника відділу архівознавства та документознавства. Продовжує займатися виданням джерел, присвячених історії НАН України та її першому президентові – В.І. Вернадському.

Напрями наукової роботи: археографія, джерелознавство, бібліотекознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1. М.С. Грушевський і Academia : ідея, змагання, діяльність / НАН України. Ін-т укр. археографії. Київ : Ін-т укр. археографії, 1993. 318 с. : іл. (Співавтори – П.С. Сохань, В.І. Ульяновський).

2. Археографічна комісія ВУАН (1918–1934) : внесок у розвиток археографії в Україні : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.09 / АН України. Ін-т укр. археографії. Київ, 1994. 19 с.

Статті

1984

3. Организация внедрения нормативных документов в практическую деятельность архивных учреждений Украинской ССР // Материалы Всесоюз. совещ.-семинара «Внедрение результатов научно-исследовательских работ в учреждениях гос. арх. службы». Москва, 1984.

1987

4. Питання забезпечення схоронності документів на сторінках «Архівів України» // Архіви України. Київ, 1987. № 1. С. 26–31.

1988

5. Архивные отделы облисполкомов, государственные архивы областей, гг. Киева и Севастополя // Гос. архивы Укр. ССР : справочник. Киев : Наук. думка, 1988. С. 112–115.

6. Вернадський В. Тієї грізної години (щоденник 1918) / пер. з рос. Н. Сидоренко ; О.М. Апанович «Пророк зоряної доби» : [інтерв'ю взяв М. Шудря : с. 13–14 (№ 47)] / публ. підгот. : О.М. Апанович, С.М. Кіржаєв // Україна. Київ, 1988. № 47. С. 14–15; № 48. С. 13–15; № 49. С. 17–19.

7. До питання про видання статистично-етнографічних альбомів Де ла Фліза // Укр. археографія : сучасний стан та перспективи розвитку : тези доп. Респ. наради, груд. 1988. Київ : Наук. думка, 1988. С. 177–180.

1989

8. Документальні матеріали історико-краєзнавчого характеру у фонді Всеукраїнської Академії наук // Четверта респ. наук. конф. з іст. краєзнавства : тези доп. і повідомл. Київ, 1989. С. 203–204.

9. Документи про діяльність Археографічної комісії Всеукраїнської Академії наук // Архіви України. Київ, 1989. № 6. С. 5–12.

10. Из истории организационно-административного руководства и управления Всенародной библиотекой Украины в первые годы ее существования (1918–1920) // Роль б-к в развитии общества : тез. докл. и сообщ. Междунар. науч. конф., г. Киев, 10–13 окт. 1989 г. Киев, 1989. Вып. 1. С. 74–78.

1990

11. Аннотированный перечень писем из архива В.И. Вернадского, хранящегося в отделе рукописей ЦНБ АН УССР / сост. С.Н. Киржаев // Бюл. комис. по разработке науч. наследия акад. В.И. Вернадского. Ленинград, 1990. № 8. С. 35–50.

12. Документальные источники о деятельности ВУАН (1918–1936) // Перестройка в ист. науке и проблемы источниковедения и спец. ист. дисциплин : тез. докл. и сообщ. V Всесоюз. конф. Киев, 1990. С. 132–133.

13. К изучению издательской деятельности Всеукраинской Академии наук (на материалах рукописных фондов ЦНБ им В.И. Вернадского АН УССР) // Перспективы развития библиотечного дела в Укр. ССР : тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф., 16–18 окт. 1990 г. Киев, 1991. Ч. 1. С. 86–87.

14. Неопубликованные и малоизвестные письма В.И. Вернадского // Бюл. комис. по разраб. науч. наследия акад. В.И. Вернадского. Ленинград, 1990. № 8. С. 3–27.

15. Протоколи перших років діяльності Академії наук / підготов. тексту, передм., прим. С.М. Кіржаєва // Вісн. АН УРСР. Київ, 1990. № 2. С. 73–85; № 7. 46–57; 1991. № 4. С. 81–82; № 12. С. 49–59.

16. Рукописные материалы В.И. Вернадского : документы о его жизни и деятельности в архивохранилищах г. Киева // Бюл. комис. по разработке науч. наследия акад. В.И. Вернадского. Ленинград, 1990. № 7. С. 3–40. (Співавтор – О.М. Апанович).

1991

17. Маловідома історико-краєзнавча праця Ю.І. Сіцінського // Тез. доп. і повідомл. V конф. «Розвиток іст. краєзнавства у контексті нац. і культ. відродження України». Кам'янець-Подільський, 1991. С. 8–9.

18. Особисті матеріали Д.І. Яворницького у відділі рукописів ЦНБ АН УРСР // Вчений-подвижник : життєвий шлях та літ. спадщина відомого на Придніпров'ї археолога, історіографа, краєзнавця та етнографа Д.І. Яворницького : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 135-річчю з дня народж. вченого, м. Дніпропетровськ, 26–27 жовт. 1990 р. Дніпропетровськ, 1991. С. 15–19. (Співавтор – В.І. Ульяновський).

1992

19. Біля джерел Української Академії в Києві (сторінки щоденника В.І. Вернадського 1918 р.) // Укр. археограф. щорічник. Київ, 1992. Нова серія. Вип. 1 С. 321–331. (Український археографічний збірник ; т. 4).

20. До історії Всеукраїнської академії наук : Михайло Грушевський і Агатангел Кримський (з приводу «Осібної гадки» академіка М. Грушевського до протоколу спільного зібрання УАН від 17 жовтня 1927 р.) // Укр. археограф. щорічник. Київ, 1992. Нова серія. Вип. 1. С. 332–351. (Український археографічний збірник ; т. 4). (Співавтор – І.В. Гирич).

21. Східні зорі академіка Д.І. Яворницького // Всесвіт. Київ, 1992. № 3/4. С. 168–181. (Співавтор – В.І. Ульяновський).

1993

22. Вернадський В. Щоденник (1918 рік, Полтава) / переднє слово, публ. та прим. С. Кіржаєва // Київ. старовина. Київ, 1993. № 3. С. 35–45; № 4. С. 20–35.

23. З історії рукописних зібрань установ Всеукраїнської академії наук // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. Вип. 1. С. 140–153.

24. З наукової спадщини академіка Багалія // Архіви України. Київ, 1993. № 1/3. С. 54–56.

25. Національна архівна інформаційна система: (НАІС: актуальні проблеми «Архівної та рукописної України» і шляхи створення зведеної бази даних на бібліотечні, музейні та архівні колекції, фонди) // Бібл. вісн. Київ, 1993. № 3/4. С. 58–64. (Співавтори – Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк).

26. Із історії праці Археологічної комісії ВУАН щодо створення правил видання документів // Укр. археограф. щорічник. Київ : Наук. думка, 1993. Нова серія. Вип. 2. С. 24–31.

27. Причинки до студій української орієнталістики 1920–1930-х років : незнаний збірник «Україна і Схід» // Україна в минулому. Київ ; Львів : Львів. обл. книжкова друк., 1993. Вип. 4. С. 77–89. (Співавтор – В.І. Ульяновський).

28. Проблеми вивчення стародруків у діяльності Археологічної комісії ВУАН // Укр. археограф. щорічник. Київ : Наук. думка, 1993. Нова серія. Вип. 2. С. 15–23.

29. [Рец. на:] Wynar B.S. Ukraine : A Bibliographic Guide to English-Language Publications. Englewood, Colorado : Ukrainian Academic Press, A. Division of Libraries Unlimited, Inc., 1990. 406 р. // Укр. археограф. щорічник. Київ, 1993. Нова серія. Вип. 2. С. 414.

30. Протоколи спільного зібрання Академії наук України / регести протоколів та прим. С.М. Кіржаєва // Історія Академії наук України, 1918–1923 : док. і матеріали. Київ, 1993. С. 426–505.

31. Сторінки «Білої книги» втрат // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті. Ч. 2: Міжнар. наук. конф., м. Київ, 12–15 жовт. 1993 р. Київ, 1993. С. 140–141.

32. Шануючи пам'ять : до історії збірника «Сыну України» : післямова // Синові України : зб. ст. 1906 року на пошану проф. Володимира Антоновича (фототипне відтворення) / Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка ; АН України. Ін-т укр. археографії, Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 1993. С. 114–122. (Співавтор – В. Ульяновський).

1994

33. 3 нових надходжень : листи І.К. Карпенка-Карого до дітей // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 210–225.

34. Николай Петрович Баллин и его архив : библиограф. исследование о пионере рус.-укр. кооперативного движения // Acta slavica japonica. Sapporo, Japan. 1994. Vol. 12. P. 161–179. (Співавтор – Еосио Имаи).

35. Традиції В. Антоновича-археографа в едиційній праці Археографічної комісії ВУАН // Академія пам'яті проф. Володимира Антоновича : док. і матеріали. Київ, 1994. С. 112–121.

1996

36. Національна архівна інформаційна система : техн. завдання // Нац. арх. інформ. система «Арх. та рукописна Україніка» і комп'ютеризація арх. справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. С. 196–224. (Співавтори – М.В. Пийтер та ін.)

37. Спадщина Михайла Грушевського : [з фондів Інституту рукопису НБУВ] // Архіви України. Київ, 1996. № 1/3. С. 79–86.

38. Фонд Н.П. Баллина в Інституте рукописей ЦНБ ім. В.І. Вернадського НАН України // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1996. Вип. 3. С. 152–171.

1997

39. Причинки до історії Всеукраїнської Академії наук 1933 року // Ucrainica : арх. студії. Київ, 1997. Вип. 1. С. 55–75. (Співавтор – В.І. Онопрієнко).

1999

40. Деякі зауваження щодо археографічної діяльності УНТ (чи існувала в товаристві окрема Археографічна комісія) // Укр. археограф. щорічник. Київ, 1999. Нова серія. Вип. 3/4. С. 77–86.

41. Дмитро Багалій і Олександр Оглоблин : до історії творчих стосунків // Схід-Захід : іст.-культурологічний зб. / упоряд. В.В. Кравченко. Харків : Майдан, 1999. Вип. 2. С. 218–271. (Співавтор – І. Верба).

42. Кордт Веміанін Олександрович // Укр. архівісти : біобібліограф. довід. Київ, 1999. Вип. 1: XIX ст. – 1930-ті рр. С. 168–171.

2004

43. Листи В.І. Вернадського до українських вчених // [вступ., упоряд. тексту, приміт. С.М. Кіржаєва] // Хроніка-2000. Київ, 2004. Вип. 57/58. С. 624–673.

2015

44. «Конспіративне» листування В. Вернадського і М. Василенка 1919 р. / публ. С.М. Кіржаєва і К.Є. Новохатського // Пам'ятки : археограф. щорічник. Київ, 2015. Т. 15/16. С. 103–126.

2017

45. З листування М.П. Драгоманова : два невідомих листи до М.В. Водовозова 1894 р. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2017. Вип. 21. С. 371–389.

Редакційна діяльність та упорядкування

46. Документальні матеріали М.С. Грушевського у фондах відділу рукописів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН УРСР : каталог / АН УРСР. Археограф. коміс., Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського ; [уклад. С.М. Кіржаєв ; відп. ред. М.І. Сенченко]. Київ, 1991. 118 с. (Науково-довідкові видання з історії України ; вип. 16).

47. Из эпистолярного наследия В.И. Вернадского : письма акад. Н.П. Василенко к А.А. Богомольцу / АН УССР. Комис. по разработке науч. наследия В.И. Вернадского и др. ; сост.: С.Н. Киржаев, В.А. Толстов. Киев : Комис. АН УССР по разработке. науч. наследия В.И. Вернадского, 1991. 46, [1] с.

48. Багалій Д.І. Нариси української історіографії доби феодалізму й доби капіталістичної. 3. Поміщицька історіографія к. 18 і 1 ч. 19 ст. / [підготов. до друку С.М. Кіржаєва]. Архіви України. Київ, 1993. № 1/3. С. 56–59; № 4/6. С. 25–36.

49. В.І. Вернадський : громадянин, вчений, мислитель : праці вченого та л-ра про нього з фондів Центр. наук. б-ки АН України / АН України. Коміс. по розробці наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Центр. наук. б-ка ; уклад.: С.О. Задоя, І.А. Певзнер, С.М. Кіржаєв. Київ : Наук. думка, 1992. 95 с. (Оновлене перевид. Київ, 2003).

50. Едиційна археографія в Україні XIX–XX ст. Вип 1: Плани, проекти, програми видань / НАН України. Археограф. коміс., Ін-т укр. археографії та джерелознавства ; упоряд.: О. Журба, К. Капраль, С. Кіржаєв, Г. Папакін, С. Рильков ; відп. ред. П. Сохань. Київ, 1993. 230 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика ; вип. 15).

51. Куліш Пантелеймон. Шоденник / НАН України. Ін-т укр. археографії, Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського, Київ. організація Спілки письменників України, Ін-т підвищення кваліфікації працівників культури М-ва культури України ; вступ. сл., упоряд. тексту, приміт. С.М. Кіржаєва ; відп. ред. В.С. Шандра ; редкол.: М. Жулинський (голова) та ін. Київ, 1993. 87 с. (Серія книжкових пам'яток «Українські Пропілеї»).

52. Синові України : зб. ст. 1906 р. на пошану проф. Володимира Антоновича (фототипне відтворення) / Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка, АН України. Ін-т укр. археографії, Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; упоряд., післямова С.М. Кіржаєва, В.І. Ульяновського. Київ, 1993. 122 с.

53. Вернадский В.И. Дневники, 1917–1921 (октябрь 1917 – январь 1920) / НАН Украины. Комис. по разработке науч. наследия акад. В.И. Вернадского, Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского, Архив РАН ; сост.: М.Ю. Сорокина, С.Н. Киржаев, А.В. Мемелов, В.С. Неаполитанская ; отв. ред.: К.М. Сытник, Б.В. Левшин. Киев : Наук. думка, 1994. 270 с. : портр., 8 л. ил.

54. Вернадський В.И. Дневники : 1917–1921 (январь 1920 – март 1921) / НАН Украины. Комис. по разработке науч. наследия акад. В.И. Вернадского ; Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского, Архив РАН ; сост. : С.Н. Киржаев, А.В. Мемелов, В.С. Неаполитанская, М.Ю. Сорокина ; отв. ред.: К.М. Сытник, Б.В. Левшин ; ред. Н.С. Колосок. Киев : Наук. думка, 1997. 327 с. : порт., 10 арк. фот.

55. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 1 : Володимир Іванович Вернадський. Науково-організаційна діяльність (1918–1921) / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; редкол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), В.А. Смолій [та ін.] ; уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, С.М. Кіржаєв [та ін.]. Київ, 2011. 699 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського).

56. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими. Кн. 1, кн. 2 (ч. 1–2) / НАН України. Нац. б-ка України імені В.І. Вернадського, Ін-т історії України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Архів РАН ; редкол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), В.А. Смолій [та ін.] ; уклад.: О.С. Онищенко, В.Ю. Афіані, Л.А. Дубровіна, С.М. Кіржаєв [та ін.]. Київ, 2011–2012. 824 с.; 742 с.; 692 с.

57. Вернадський В.И. Щоденники (1917–1921) = Дневники (1917–1921) / НАН України. Коміс. з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського,

Архів РАН ; [редкол.: О.С. Онищенко (голова) та ін. ; уклад.: С.М. Кіржаєв та ін.]. Київ, 2011. 327, [34] с. : фот. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського ; т. 9).

58. Иконников В.С. Опыт русской историографии. Т. 2, кн. 3 / Архив РАН, СПб. филиал, Нац. акад. наук Украины, Ин-т укр. археографии и источниковедения ; Науч. совет Программы фундаментальных исслед. Президиума РАН «Издание трудов выдающихся ученых» ; [отв. ред. И.В. Тункина]. С.-Петербург : Наука, 2013. 1213 с. – Куратор проекту, статті, археограф. підготовка тексту, покажчики, бібліографія.

59. В.І. Вернадський і Україна : з листування. Кн. 1 : А–І / НАН України. Коміс. з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т архівознавства ; авт. та упоряд.: С.М. Кіржаєв, К.Є. Новохатський, Л.М. Яременко [та ін.] ; редкол.: А.Г. Загородній (голова), О.С. Онищенко (заст. голови) [та ін.]. Київ, 2018. 572 с.

Літ.: Васько Л. Кіржаєв Сергій Миколайович // Укр. архівісти : бібліограф. довід. : у 3 вип. Вип. 3: 1970–1990-ті роки / Держкомархів України. УНДІАСД ; упоряд. Л.М. Федорова. Київ, 2003. С. 96–97.

**КОВАЛЬ
ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА**

(8 травня 1964 р.,
с. Оленівка Васильківського р-ну Київської обл.)

У 1993 р. закінчила Київський державний інститут культури ім. О.Є. Корнійчука.

У НБУВ працює з 1985 р. Обіймала посади бібліотекаря, редактора, редактора 2 категорії, бібліотекаря, бібліотекаря 1 категорії, в.о. молодшого наукового співробітника, молодшого наукового співробітника відділу обслуговування літературою гуманітарного профілю (сектор обслуговування періодичними виданнями) Інституту бібліотекознавства (03.12.1985–14.11.1994).

У 1994–1997 рр. навчалася в аспірантурі НБУВ.

17.11.1997 р. зарахована на посаду в.о. молодшого наукового співробітника відділу обслуговування літературою гуманітарного профілю (сектор обслуговування періодичними виданнями) Інституту бібліотекознавства, 2.11.1998 р. переведена на посаду в.о. молодшого наукового співробітника, 3.05.2002 переведена на посаду в.о. наукового співробітника відділу стародруків та рідкісних видань Інституту української книги, 25.10.2005 р. переведена на посаду завідувача відділу обмінно-резервного фонду Інституту бібліотекознавства.

В ІР – з 1.05.2016 р. Обіймала посади старшого наукового співробітника відділу фондів рукописної спадщини, в.о. завідувача (з 03.07.2017 р.), завідувача відділу джерелознавства (з 13.07.2017 р.).

У 1998 р. захистила в НБУВ дисертацію «Журнали України 1917–1928 рр. у фонді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як історико-книгознавче джерело» на здобуття ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник М.С. Слободяник).

Упродовж роботи в різних відділах НБУВ працювала в галузях бібліотечного фондознавства та книжкового джерелознавства (в тому числі із спеціалізованими фондами), історії бібліотечних колекцій за зібрань, біографістики (досліджувала доробок діячів бібліотечної та архівної справи), формування обмінних фондів. Наукова діяльність зосереджена на питаннях оптимізації формування книжкового фонду НБУВ взагалі та фондів ІР зокрема в аспекті вивчення їхнього походження, складу й змісту; на розробці теоретичних, організаційних та методичних проблем дослідження, історії формування, наукового опрацювання, ефективного використання, обліку та забезпечення збереженості фондів НБУВ.

Напрями наукових досліджень: бібліотекознавство, архівознавство, книгознавство, джерелознавство, біографістика, бібліографознавство.

Окремі видання

1. Журнали України 1917–1928 рр. у фонді Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як історико-книгознавче джерело : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 1998. 17 с.

2. Обмінний фонд Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : покажчик. Вип. 1 / уклад.: Л.А. Пестрецова, І.О. Шульга, Т.В. Коваль, В.С. Кабкова ; наук. ред. О.П. Бодак ; бібліограф. ред. І.П. Антоненко. Київ : НБУВ, 2013. 104 с.

3. Обмінний фонд Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : бібліограф. покажч. Вип. 2 / уклад.: Л.А. Пестрецова, І.О. Шульга, Т.В. Коваль, В.С. Кабкова, М.Ю. Кузнєцова ; наук. ред. О.П. Бодак ; бібліограф. ред. І.П. Антоненко. Київ : НБУВ, 2013. 106 с.

4. Обмінний фонд Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : бібліограф. покажч. Вип. 1 / уклад.: Л.А. Пестрецова, І.О. Шульга, Т.В. Коваль, В.С. Кабкова, М.Ю. Кузнєцова ; наук. ред. О.П. Бодак ; бібліограф. ред. І.П. Антоненко. Київ : НБУВ, 2014. 102 с.

5. Обмінний фонд Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : бібліограф. покажч. Вип. 2 / уклад.: Л.А. Пестрецова, І.О. Шульга, С.Ю. Брянцева, Т.В. Коваль, В.С. Кабкова, М.Ю. Кузнєцова ; наук. ред. О.П. Бодак ; бібліограф. ред. І.П. Антоненко. Київ : НБУВ, 2014. 111 с.

6. Обмінний фонд Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : бібліограф. покажч. Вип. 1 / уклад.: Л.А. Пестрецова, І.О. Шульга, С.Ю. Брянцева, Т.В. Коваль, В.С. Кабкова, М.Ю. Кузнєцова ; наук. ред. О.П. Бодак ; бібліограф. ред. І.П. Антоненко. Київ : НБУВ, 2015. 152 с.

7. Обмінний фонд Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : бібліограф. покажч. Вип. 2 / уклад.: Л.А. Пестрецова, І.О. Шульга, С.Ю. Брянцева, Т.В. Коваль, В.С. Кабкова, М.Ю. Кузнєцова ; наук. ред. О.П. Бодак. Київ : НБУВ, 2015. 148 с.

8. Обмінний фонд Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : бібліограф. покажч. Вип. 1 / уклад.: Л.А. Пестрецова, І.О. Шульга, С.Ю. Брянцева, Т.В. Коваль, В.С. Кабкова, М.Ю. Кузнєцова. Київ : НБУВ, 2016. 156 с.

Статті

1995

9. Аналіз попиту читачів академічної бібліотеки на сучасну наукову періодику // Бібліотека в демократ. суспільстві : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. Київ, 1995. С. 165–166.

10. АРМ обробки періодичних видань наукової бібліотеки // Бібліотечно-бібліограф. класифікації та інформ.-пошукові системи : тези доп. Міжнар. наук. конф. Київ, 1995. С. 73. (Співавтори – Л.В. Джуржа, С.В. Верещагіна).

1996

11. З історії книгообміну як засобу реалізації культурних зв'язків УСРР з Західною Україною в 20–30-х рр. // Стратегія комплектування фондів наук. б-ки : тези доп. Міжнар. наук. конф. Київ, 1996. С. 90.

12. Роль міжнародного книгообміну в комплектуванні ВБУ // Стратегія комплектування фондів наук. б-ки : тези доп. Міжнар. наук. конф. Київ, 1996. С. 95–96.

1997

13. Організація роботи з періодичними виданнями у Всенародній бібліотеці України (ВБУ) // Вісн. Книжкової палати. Київ, 1997. № 8. С. 20–22.

14. Дослідження історії розвитку журнальної періодики 20-х років за документами державних архівів України // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 1997. Т. 2. С. 60–65.

1998

15. Формування книжкового фонду ВБУ періодичними виданнями (1918–1921 рр.) // Арх. та бібл. справа в Україні доби визвольних змагань (1917–1921) : зб. наук. пр. Київ, 1998. С. 47–53.

2004

16. Практик та теоретик бібліотечної справи Микола Іванович Сагарда // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2004. Вип. 13. С. 139–149.

17. Жизнь, посвященная науке [С. XVI–XXVI] ; Библиография трудов Н.И. Сагарды [С. XVII–XXXVI] // Сагарда Н.И. Лекции по патрологии I–IV века : пособие по курсу патрологии для духов. учеб. заведений Рус. православ. церкви. Москва, 2004.

2005

18. Проблеми бібліографічного опису стародруків у програмі ІРБІС // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 17–18 трав. 2005 р. Київ, 2005. Ч. 1. С. 29–30.

19. Книжкові видання колекції Д.Г. Бібікова у фонді Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 232–239. (Співавтор – З.Б. Афанасьєва).

2009

20. Репозитарні бібліотеки : тенденції перерозподілу бібліотечних фондів // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 19–21 трав. 2009 р. Київ, 2009. С. 123–125.

2011

21. Сагарда Микола Іванович // Сходознавство і візантологія в Україні в іменах. Київ : Ін-т сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАНУ, 2011. С. 199–200.

2013

22. Особиста бібліотека Юрія Олексійовича Меженка у фондах НБУВ // І тільки незмінна книга! : зб. ст. до 120-річчя від дня народж. Юрія Олексійовича Меженка (1892–1969). Київ, 2013. С. 81–88.

24. Нормування як складова планування бібліотечної роботи // Адаптація завдань і функцій наук. б-ки до вимог розвитку цифрових інформ. ресурсів : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 8–10 жовт. 2013 р. Київ, 2013. С. 392–394.

2015

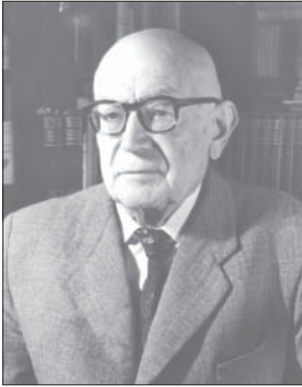
23. Взаємодія бібліотек в контексті формування інформаційного ресурсу з документообміну // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 6–8 жовт. 2015. Київ, 2015. С. 168–170.

24. Організація обмінних фондів бібліотек науково-дослідних установ НАН України // Робота б-к наук.-досл. установ НАН України в 2014 р. Київ : НБУВ, 2015. Вип. 20. С. 62–68. (Співавтор – О.Ю. Кірданова).

2017

25. Опубліковані рукописні документи та їхня роль у наукових дослідженнях // Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 3–5 жовт. 2017 р. Київ, 2017. С. 476–478.

ПОПОВ
ПАВЛО МИКОЛАЙОВИЧ

(16(28) липня 1890 р., с. Миколаївка,
тепер Буринського р-ну Сумської обл. –
4 квітня 1971 р., м. Київ)

У 1910 р. закінчив Курську духовну семінарію, в 1916 р. – Київський університет св. Володимира.

Від 1920 р. – позаштатний співробітник ВУАН. У 1922 р. навчався в аспірантурі Інституту народної освіти в Києві. Завідувач відділу письма й друку Лаврського музею та Портретної галереї Київського державного культурно-історичного заповідника (1923–1929).

Професор Київського художнього інституту (1928–1930), професор кафедри історії української літератури КДУ (1934–1938), викладач давньої української літератури та українського й російського фольклору Київського педагогічного інституту (1935–1940). Науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР (1938–1971). Доктор філологічних наук (1946), член-кореспондент АН УРСР. Член Спілки письменників України (з 1939 р.).

У 1929–1934 рр. – завідувач ВР.

Займався налагодженням обліку рукописного фонду, зокрема актуванням рукописних документів та підручного книжкового фонду, укладанням списків матеріалів, що передавалися через відділ комплектування, розробив схему та почав здійснювати археографічне описування рукописів. Обґрунтував принципи розподілу рукописних документів між архівами, бібліотеками та музеями. Продовжив роботу з комплектування фондів, обстежуючи бібліотеки Історичного музею ім. Шевченка в Києві, Лаврського державного історико-культурного заповідника, Київського центрального історичного архіву, Центрального архіву давніх актів у Києві, ряду установ ВУАН; особисто спілкувався з торговельними організаціями та приватними особами. Виїздив у експедиційні поїздки Україною. Такими заходами фонд ВР за період завідування П.М. Попова було поповнено на понад 250 тис. од. зб. Його дбанням до ВР надійшли архів ВУАН, особові архіви А.М. Лободи, М.К. Зерова, Н.Д. Романович-Ткаченко, П.М. Ардашева, Т.Д. Флоринського, окремі документи К.О. Лазаревської, О.А. Назаревського та багато ін. Лише за 1931 р. до фондів ВР надійшло 3062 рукописи (з них 25 – XVI–XVIII ст.). Протягом роботи у ВР досліджував питання давньої української літератури та фольклору, граверного мистецтва, проблеми розвитку письменства і друкарства в Європі та в слов'янському світі.

Напрями наукових досліджень: літературознавство, мистецтвознавство, фольклористика, книгознавство, славістика, історіографія, історія України XVII–XIX ст.

Окремі видання

1. Друкарство, його початок і поширення в Європі. Київ, 1925.
2. М.О. Максимович. Київ, 1954.
3. Про деякі питання теорії народно-поетичної творчості. Київ, 1955.
4. Григорій Сковорода : життя і творчість. Київ, 1960.
5. Шевченко і Київський університет. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1964.

Статті, рецензії

1926

6. Матеріали до історії словника українських граверів : [рец. на кн.: Witold Klinger. Z motuwow wedrownnych pochodzenia klasycznego Serja pierwsza] // Етнограф. вісн. Київ, 1926. Кн. 2. С. 141–145.
7. До питання про способи збирати фольклорні матеріали // Етнограф. вісн. Київ, 1926. Кн. 2. С. 5–19.

1927

8. До текстів т. зв. «Калинівських» пісень // Етнограф. вісн. Київ, 1927. Кн. 4. С. 8–30.
9. Панегірик Кризановича Лазарю Барановичу – невідоме Чернігівське видання 80-х рр. XVII ст. // Юбіл. зб. на пошану акад. Д.І. Багалія. Київ : УАН, 1927. № 51. С. 668–697

1961

10. Сторінка дружби. Нове в історії польсько-українських мистецьких зв'язків : [про допомогу Президії АН УРСР та ДПБ АН УРСР у розшуку брацлавських гравюр Г. Левицького у Польщі] // Рад. культура. 1961. 9 квіт. (№ 29). С. 2.

1963

11. До питання про Шевченка як художника-літографа // Зб. пр. XI наук. шевченківської конф. Київ, 1963. С. 149.
12. От первой книги до мирового первенства. Русской печати – 400 лет : [про наукову конференцію в ДПБ АН УРСР «Книга. Исследования и материалы»] // Правда Украины. 1963. 12 июня (№ 137). С. 2. (Співавтор – А. Молодчиков).

1965

13. Першодрукар слов'янських кирилівських книг : [про повні примірники видань Фіоля, що зберігаються у відділі рідкісних книг ЦНБ АН УРСР] // Друг читача. 1965. 2 жовт. (№ 40). С. 7.
14. Початкове книгодрукування у західних і південних слов'ян : [про «Осьмогласник или октоих» (1493–1494 рр.), «Псалтырь с часословцем» (1529), що зберігаються у відділі рідкісних книг ЦНБ АН УРСР] // Друг читача. 1965. 18 верес. (№ 38). С. 7.
15. Рідкісна збірка стародруків : [про колекцію професора В.О. Вітте] // Друг читача. 1965. 26 берез. (№ 70). С. 3. (Співавтор – А. Молодчиков).

Лит.: Шолом Ф.Я. та ін. Павло Миколайович Попов. Київ, 1961. 32 с.; Лисоченко І.Д. Огляд архіву П.М. Попова // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 156–168; Енцикл. українознавства. Львів, 1996. Т. 6. С. 2265; Укр. сов. енцикл. Киев, 1982. Т. 8. С. 430; Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник. Київ, 2002. С. 440–452; Попов Павло Миколайович // Укр. архівісти : біобібліограф. довід. Вип. 2: 1940–1960-ті рр. / упоряд. Т.В. Портнова. Київ, 2002. С. 161–163.

**РОЗЕНБЕРГ
КЛАРА АРОНІВНА**

(1899, м. Острополь Новоград-Волинського пов. і губ. – ?).

Навчалася в жіночій гімназії (м. Старокостянтинів Волинської губ., 1917, 1919); Одеській жіночій гімназії (1918). Закінчила двокласну школу (1912); курси для виховательок (1920); соціально-історичний цикл Київського інституту

народної освіти (1926); аспірантуру Українського наукового інституту книгознавства (1936). Працювала приватним лектором (1916); діловодом Вінницького губернського відділу охорони здоров'я (1920); викладачем суспільствознавчих дисциплін 1-ї хімічної профшколи (пізніше – Хімічного технікуму) (Київ, 1926–1932); викладачем історії 1-го механічного технікуму (Київ, 1932–1934); бібліотекарем-консультантом з історії народів СРСР (01.11.1934–10.06.1935), молодшим науковим співробітником, завідувачем Кабінету революційної преси (1936–1947), завідувачем газетного відділу (1936–1941) та ВР (грудень 1938 – червень 1939 р.; травень 1944 – березень 1946 р.) БАН; в евакуації – завідувачем та викладачем історії в середній школі (с. Мраково Кучарського р-ну Башкирії, вересень 1941 – червень 1942 р.); завідувачем відділу комплектування БАН (Уфа, липень 1942 – жовтень 1943 р.; Москва, жовтень 1943 – травень 1944 р.); завідувачем відділу літератури народів СРСР та Сходу ДПБ УРСР (з 21.03.1948 р.); співробітником Одеської наукової бібліотеки ім. М. Горького (з 14.04.1949 р.). Добре володіла англійською мовою. Після закінчення аспірантури Українського наукового інституту книгознавства за спеціальністю «історія преси» заснувала Кабінет революційної преси БАН. Підготувала до видання наукову бібліографічну працю «Радянська преса України. 1917–1920», що не вийшла друком через Другу світову війну.

Напрями наукової діяльності: бібліотекознавство, суспільствознавство, історія, книгознавство, бібліографія.

Статті

1. Кабінет революційної преси // Журн. БАН УРСР. 1946. № 1. С. 29–34.
2. Відділ рукописів БАН УРСР // Вісн. АН УРСР. 1947. № 8. С. 59–67.

**СЕРГЄЄВА
ІРИНА АНАТОЛІЇВНА**
(18 липня 1958 р., м. Київ)

Після закінчення школи в 1975 р. працювала в Інституті археології АН УРСР, в Центральній реставраційній лабораторії Головного архівного управління при РМ УРСР, учителем історії в середній школі № 4 м. Києва та викладачем історії в середньому професійно-технічному училищі № 25. У 1982 р. закінчила вечірнє відділення історичного факультету КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

З квітня 1986 р. працює в НБУВ. Займала такі посади: за тимчасовою угодою – старшого бібліотекаря (22.04.–31.12.1986) та старшого редактора (11.05.–31.12.1986, 08.01.–31.12.1987, 11.01.–30.12.1988) відділу обмінно-резервних фондів; у 1989 р. переведена в постійний штат зазначеного відділу – старшим бібліотекарем (з 20.01.1989 р.), редактором (з 02.10.1989 р.), завідувачем сектору науково-технічного опрацювання фондів (з 09.08.1990 р. донині). Згідно з новим

штатним розкладом Бібліотеки, затвердженим 30.01.1992 р., сектор науково-технічного опрацювання фондів з 01.02.1992 р. був приєднаний до відділу бібліотечних колекцій як сектор сходознавства, а з 01.10.1992 р. – до ІР, де 02.01.2002 р. став відділом фонду юдаїки. Від цього часу І.А. Сергєєва – завідувач відділу.

У 1998 р. захистила в НБУВ дисертацію «Історико-книгознавчий аналіз та археографічний опис єврейських декорованих рукописних пам'яток України XVII – початку XX ст.» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. (науковий керівник Л.А. Дубровіна).

Займається питаннями відновленням обсягів унікального зібрання єврейських рукописів та друків, яке було започатковане в 1918 р. фундаторами НБУВ академіками В.І. Вернадським та А.Ю. Кримським і збиралося впродовж понад 30-ти років. У 1948–1950 рр. за розпорядженням радянського уряду більша частина зібрання була вилучена з основних фондів Бібліотеки та до 1990 р. знаходилася у відділі обмінно-резервних фондів, у фонді концентрації. Як завідувач сектору, згодом відділу, з 1992 р. безпосередньо працює над виявленням єврейських друків та рукописних документів їдишем та івритом у фондах НБУВ.

Керівник робіт з відновлення довідково-бібліографічного апарату (каталогів і картотек) на зібрання юдаїки, що був практично повністю знищений в 1950–1951 рр., здійснення бібліографічного та наукового опрацювання рукописів та друків і залучення їх до наукового та суспільного обігу.

Представляє Бібліотеку в міжнародних проектах, що виконуються спільно з науковими та громадськими організаціями США, Росії, Німеччини, Польщі та Ізраїлю і присвячені дослідженням юдаїки та збереженню єврейського надбання як в Україні, так і в інших країнах світу.

Учасник (разом з Л.В. Шолоховою) проекту між НБУВ та Інститутом проблем реєстрації інформації НАН України з перезапису матеріалів єврейського фоноархіву на нові електронні носії інформації та їхнього видання. Один із керівників, розробників та укладачів антології «Єврейський музичний фольклор», що виконується НБУВ спільно з Інститутом проблем реєстрації інформації НАН України (на сьогодні світ побачили дев'ять компакт-дисків).

Бере участь у підготовці наукових кадрів за напрямом своєї наукової діяльності, рецензує статті, монографії, каталоги та енциклопедії фахового спрямування, реферати аспірантів і пошукачів. Займається популяризацією колекційних фондів відділу – виступає зі статтями в періодиці, проводить оглядові та тематичні екскурсії для студентів профільних вузів України, читає спецкурс з єврейського мистецтва. В 2002 р. викладала спецкурс в Соломоновому університеті та Києво-Могилянській академії. Бере участь в організації і проведенні наукових конференцій, виступає з доповідями та повідомленнями.

Залучається до підготовки збірників документів: виявлення документів певної тематики, розшифрування тексту документів, їх археографічне опрацювання, вчитка та звірка з оригіналом після набору, наукове редагування тексту, розкриття та уточнення ініціалів осіб, що згадуються в документах, збирання матеріалів до біографічних довідок та посилань.

Напрями наукових досліджень: історія та матеріальна культура Східної й Центральної Європи, історія України, джерелознавство, архівознавство, археографія, палеографія, книгознавство, гебраїка, юдаїка.

Окремі видання

1. Історико-книгознавчий аналіз та кодикологічний опис єврейських декоративних рукописних пам'яток України XVII – початку XX ст. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1998. 16 с.

2. Канцедикас А. Альбом єврейської художественної старини Семена Ан-ського = The Jewish Artistic Heritage Album by Semyon An-sky. Москва : Мости культури, 2001. 335 с. : ил. (Шедеври єврейського мистецтва ; [т. 6]). Текст паралельно на рус. и англ. яз. (Співавтор – А. Канцедикас).

3. Архівна спадщина Семена Ан-ського у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Центр дослід. історії і культури східноєвроп. єврейства ; редкол.: О. Онищенко (голова), І. Шевченко (співголова), Г. Боряк, Р. Процик, Л. Дубровіна. Київ : Дух і Літера, 2006. 544 с.

Статті

1990

4. Доля бібліотеки : [про бібліотеку Інституту єврейської культури] // Вечірній Київ. 1990. 27 листоп. № 272. (Співавтор – М. Сенченко).

5. Реконструкція книжних зібрань ЦНБ : к вопросу о создании сводной картотеки книжных знаков // Тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф. «Перспективы развития библиотечного дела в Укр. ССР», г. Киев, 16–18 окт. 1990 г. Киев, 1990. Ч. 1. С. 92–93.

1991

6. З історії формування колекції єврейської літератури Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського // Світ. Київ, 1991. № 3/4. С. 64–87. (Співавтор – М. Сенченко).

7. Jewish Scholar Institution and Library Collection in Kiev after 1917 : a Brief Historical Sketch // Soviet Jewish Affairs. Vol. 21. No. 2. 1991. P. 45–50. (Підпис: I. Sergeeva; співавтор – N. Senchenko [М. Сенченко]).

1992

8. Еврейские фонды ЦНБ им. В.И. Вернадского // Новый круг. Москва, 1992. № 2. С. 273–288. (Співавтор – І. Петровський).

1993

9. Деятельность Киевского отделения Общества для распространения просвещения между евреями в России в конце XIX – начале XX вв // История евреев в России : проблемы источниковедения и историографии : сб. науч. тр. / С.-Петербург. евр. ун-т. Санкт-Петербург, 1993. Вып. 1. С. 122–133. (Співавтор – О. Горшихіна).

10. Матеріали журналу «Єврейський мир» (Петербург, 1908–1917 рр.) в фондах ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. Вип. 1. С. 111–116.

11. Програма наукового освоєння і введення в культурний обіг зібрання колекцій єврейських рукописів та друкованих видань ЦНБ // Бібл. вісн. Київ, 1993. № 3. С. 26–29. (Співавтор – О.С. Онищенко).

1994

12. Будні Сектору сходознавства // Бібл. вісн. Київ, 1994. № 5/6. С. 57.

13. Книжкові знаки як джерело вивчення історії комплексних бібліотечних фондів // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 106–115. (Співавтор – О.Ю. Горшихіна).

1995

14. Ан-ський С. Шолом-Алейхем, Перец и Фруг / публ. тексту І.А. Сергєєва // Єгупець. Київ, 1995. № 1. С. 82–86.

15. Иллюстрированные пинкасы Украины конца XVIII – начала XX веков (из собрания Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского НАН Украины) // Євр. історія

та культура в Україні : матеріали конф., м. Київ, 8–9 груд. 1994 р. / Асоц. євр. орг. та общин України ; Асоц. юдаїки – наук.-досл. центр. Київ, 1995. С. 174–179.

16. *Über eine einzigartige Dokumenten- und Materialsammlung zur jüdischer Historie, Ethnographie und Folklore // Ukraine : Theater untern Dach.* Berlin : Deutsche UNESCO-Kommission. 1995. P. 36–38. (Підпис: I. Sergeeva; співавтор – L. Scholochova [Л. Шолохова]).

1996

17. З історії формування колекції єврейської літератури Національної бібліотеки України (1918–1939) // Бібл. вісн. Київ, 1996. № 6. С. 13–15.

18. Русско-еврейская периодическая печать на Украине во второй половине XIX – начале XX в. (по материалам собрания еврейских рукописей и печати ЦНБ им. В.И. Вернадского НАН Украины) // *Рукописна та книжкова спадщина України.* Київ, 1996. Вип. 3. С. 68–83. (Співавтор – О.Ю. Горшихіна).

19. Фонд Шолом-Алейхема в Институте рукописей ЦНБ им. В.И. Вернадского // *Jews and Slavs.* Jerusalem, 1996. Vo1. 5. P. 175–182. (Підпис: И.А. Сергеева).

20. *Über eine einzigartige Dokumenten- und Materialeinsammlung zur jüdischen Historie, Ethnographie und Folklore // Ukraine : Ein Beitrag zur Weltdekade für kulturelle Entwicklung.* Berlin, 1996. S. 36–38. (Підпис: I. Sergeeva; співавтор – L. Scholochova [Л. Шолохова]).

1997

21. С.А. Ан-ський і «Альбом еврейской художественной старины» : [з фондів Бібліотеки] // Бібл. вісн. Київ, 1997. № 6. С. 20–23.

22. Марк Эпштейн : возвращение забытого имени // *Євр. історія та культура в Україні : матеріали конф., м. Київ, 2–5 верес. 1996 р. / Ін-т юдаїки.* Київ, 1997. С. 204–208. (Підпис: И.А. Сергеева; співавтор – Х. Казовський).

23. Память о Храме в оформлении еврейских рукописей из собрания НБУ им. В.И. Вернадского // *Євр. історія та культура в Україні : матеріали конф., м. Київ, 2–5 верес. 1996 р. / Ін-т юдаїки.* Київ, 1997. С. 199–203. (Підпис: И.А. Сергеева).

24. Память о Храме в оформлении еврейских рукописей и книг Украины // *Галицько-буковинський хронограф.* Івано-Франківськ ; Чернівці, 1997. № 1 (2). С. 69–74. (Підпис : И.А. Сергеева).

25. П'ята Міжнародна конференція «Єврейська культура в країнах Центральної та Східної Європи» // Бібл. вісн. Київ, 1997. № 5. С. 32.

1998

26. «Альбом еврейской художественной старины» С. Ан-ского // *Живая старина : журн. о рус. фольклоре и традиционной культуре.* 1998. № 3. С. 38–41 : порт., ил.

27. Память о Храме в оформлении еврейских рукописей и книг Украины // *Євреї України та Держава Ізраїль : зб. наук. пр. / Міжнар. Соломонів ун-т.* Київ, 1998. С. 112–118. (Підпис: И.А. Сергеева).

28. Пінкасім як джерело для вивчення історії євреїв в Україні (на матеріалах зібрання єврейських рукописів та друкованих видань сектору сходознавства Інституту рукопису НБУВ) // *Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр.* Київ, 1998. Вип. 1. С. 138–145.

29. Проблеми і задачі створення інформаційної системи про єврейські ілюміновані рукописи і рідкісні видання // *Матеріали першої Всеукр. наук.-практ. сходознавчої конф. : зб. наук. пр. / Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія».* Київ, 1998. Вип. 1. С. 75–81.

30. Проблемы и задачи создания информационной системы о еврейских иллюминированных рукописях и редких изданиях // *Наук. зап. / Ін-т політ. і етнонац. дослідж.* Київ, 1998. Вип. 4. С. 136–142. (Підпис: И. Сергеева).

1999

31. Ан-ський Семен Якимович // *Укр. бібліографістика : зб. наук. пр.* Київ : РІО, 1999. Вип. 2. С. 59–61.

32. Деякі аспекти історіографії досліджень єврейського декоративно-ужиткового мистецтва // «Штетл» як феномен євр. історії : зб. наук. пр. : матеріали VI Міжнар. наук. конф. «Євр. історія та культура в країнах Центр. та Сх. Європи», 30 серп. – 3 верес. 1998 р. / Ін-т юдаїки. Київ, 1999. С. 284–293.

33. В Національній бібліотеці : [про відкриття виставки «Шолом-Алейхем і єврейська література в Україні»] // Евр. вести. Киев, 1999, март. № 5–6. С. 9. (Підпис: Ірина Сергєєва).

2000

34. Пінкасім як єврейські хронікальні документи України (на матеріалах зібрання єврейських рукописів та друкованих видань сектору сходознавства ІР НБУВ) // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. НБУВ. Київ, 2000. Вип. 3. С. 358–368.

35. Художнє оздоблення єврейських рукописних пам'яток України кінця XVIII – першої чверті ХХ ст. : традиції і побутування // История и культура евреев Левобережной Украины и Литвы X–XX ст. : тез. докл. Чернигов, 2000. С. 3–5. (Підпис: І.А. Сергєєва).

2001

36. Ан-ський С.Я. // Енцикл. сучасної України. Т. 1: А. Київ, 2001. С. 537.

37. Ан-ський С.А. Встреча (легенда); История с Бештом и убитыми христианами; История с Бештом и святопогибшими из-за навета / публ. И. Сергеевой // Єгупець. Київ, 2001. № 9. С. 236–242.

38. Семен Акимович Ан-ский : собиратель, этнограф, писатель // Єгупець. Київ, 2001. № 9. С. 229–236.

39. Уникальное собрание документов и материалов по еврейской истории, этнографии, фольклору : прошлое и настоящее // Десять років євр. нац. відродження в пострадянських країнах : досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. пр. : матеріали конф., м. Київ, 28–30 серп. 2000 р. Київ, 2001. С. 273–282. (Підпис: І.А. Сергєєва).

40. Vernadsky National Library of Ukraine // Preserving Jewish Archives as Part of the European Cultural Heritage. Proceedings of the Conference of Judaica Archives in Europe, for Archivists and Librarians, Potsdam, July 11–13, 1999. Paris, 2001. P. 85–93. (Підпис: І. Sergeeva).

2002

41. Ан-ський Семен Якимович [С. 601–602]; Гаркаві Авраам Якович [С. 96–97]; Шолом-Алейхем [С. 601–602] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник. Київ, 2002.

42. Семен Ан-ский : исследования жизни и творчества // Евреи Евразии. Київ, 2002. № 1. С. 54–58.

43. С.А. Ан-ский. Документы к биографии (1914–1917) // Євр. історія та культура кінця ХІХ – початку ХХ ст. : матеріали наук. конф. Київ, 2002.

2003

44. Ан-ський. Документы к биографии (1914–1917 гг.) : из фондов б-ки // Євр. історія та культура кінця ХІХ – початку ХХ ст. : зб. наук. пр. / Ін-т юдаїки та ін. Київ, 2003. С. 235–250. (Підпис: І.А. Сергєєва).

45. Береговський Мойсей Якович // Енцикл. сучасної України. Київ, 2003. Т. 2. С. 484.

46. Переписка барона Вл. Гинцбурга и С. Ан-ского по поводу этнографической экспедиции в черту еврейской оседлости // Ab Imperio. Казань, 2003. № 4. С. 429–473.

47. «Хождение в еврейский народ». Этнографические экспедиции Семена Ан-ского в документах // Ab Imperio. Казань, 2003. № 4. С. 395–428.

48. Энгель Ю.Д. Еврейская народная песня : этнографическая поездка / вступ. ст., публ. текста и ком. И.А. Сергеевой // Східний світ. Київ, 2003. № 3. С. 176–189.

49. Этнографические экспедиции Семена Ан-ского в документах // Східний світ. Київ, 2003. № 3. С. 141–157. (Підпис: І. А. Сергєєва).

50. Этнографические экспедиции Семена Ан-ского в документах // Параллели : рус.-евр. ист.-лит. и библиогр. альм. Москва : Дом Евр. Книги, 2003. № 2/3. С. 97–124.

2004

51. «... Если пьеса хорошая – ее и через 50 лет будут ставить без моего содействия...» : «Диббук» Семена Ан-ского // Доля євр. громад Центр. та Сх. Європи в першій половині ХХ ст. : зб. наук. пр. : матеріали конф., 26–28 серпня 2003 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т юдаїки ; редкол.: Л. Фінберг (голова), ... І. Сергєєва [та ін.]. Київ, 2004. С. 344–360. (Підпис: І.А. Сергєєва).

52. О.Юлиі Дмитрієвичє Анґєлє // Параллєлє : рус.-євр. ист.-лит. и библиограф. альм. Москва, 2004. № 4/5. С. 281–285.

53. Анґєль Юлий. Еврейская народная песня. Этнографическая поездка / публ. текста и ком. І.А. Сергєєвой // Параллєлє : рус.-євр. ист.-лит. и библиограф. альм. Москва, 2004. № 4/5. С. 285–305.

54. Archival Judaica in the Post-Soviet Countries to the Problem of its Preservation and Use // Future of Jewish Heritage in the Europe. Conference in Prague. 2004. URL: www.jewish-heritage-europe.eu/confer/prague04/papers/Serheyeva.pdf.

2005

55. «...і ніколи не вимовляв імені Божого всує». Семен Ан-ський – організатор і популяризатор єврейської етнографії // Українознавство. Київ, 2005. № 3. С. 126–133.

56. Драма писателя и драма жизни : Семен Ан-ский. Драма «Диббук» // Параллєлє : рус.-євр. ист.-лит. и библиограф. альм. Москва, 2005.

57. Семен Ан-ський – письменник, етнограф, громадський діяч (за документами періоду Першої світової війни з архівів Києва та Москви) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 139–154.

58. «... екстаз, мистицизм, етнографія – здеє все дано убедительно...» («Диббук» Семена Ан-ского) // Параллєлє : рус.-євр. ист.-лит. и библиограф. альм. Москва, 2005. № 6/7. С. 97–116.

2006

59. Єврейська (Жидівська, Гебраїстична) історико-археографічна комісія Всеукраїнської Академії наук [С. 152–153] ; Єврейських рукописів зібрання Інституту рукопису НБУВ [С. 153–154] // Укр. арх. енцикл. : робочий зошит. Київ, 2006. Вип. 2: Д–М.

60. С.А. Ан-ский. Разрушение Галиции / публ. текста І.А. Сергєєва // Архив євр. истории. Москва : РОССПЭН, 2006. Т. 3. С. 9–29.

2007

61. Отдел фонда иудаики Института рукописи НБУВ : история и современность // Библиотеки нац. академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. / Междунар. асоц. академий наук, Совет директоров науч. б-к и информ. центров ; редкол.: А.С. Онищенко (пред.) [и др.]. Киев, 2007. Вип. 5. С. 369–385.

62. Фоноархив еврейской народной музыки : история, содержание фондов и перспективы развития : [хранится в Институте рукописи] // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 12. С. 80–92.

2008

63. «Рукописи не горят» (Собрание иудаики Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского) // Антиквар. Киев, 2008. № 9 (сент.). С. 52–59.

64. Єврейська (Жидівська, Гебраїстична) історико-археографічна комісія Всеукраїнської Академії наук [С. 403–404] ; Забезпечення національних інтересів України в архівній справі [С. 414–415] ; Зібрання єврейських рукописів Інституту рукопису НБУВ [С. 428] // Укр. арх. енцикл. Київ, 2008.

2009

65. Семен Ан-ский и повременное издание «Еврейский мир» // На зламі століть : історія та культура євреїв Східної Європи : 1880–1920 : зб. пр. 4-х академ. читань пам'яті Семена Акимовича Ан-ського. 2009.

66. «...Эта коллекция является неповторимой и единственной в мире...»: судьба Музея Еврейского историко-этнографического общества после 1917 года // Рукописна та книжкова спадщина України. Киев, 2009. Вип. 13. С. 196–223.

67. Юдаїка у бібліотеках і архівах пострадянських країн : проблеми збереження та використання // Бібл. вісн. Київ, 2009. № 3. С. 35–39.

68. Destiny of Museum of the Jewish Historical and Ethnographical Society // The First Congress of Jewish Art in Poland : Jewish Artists and Central-Eastern Europe, 19th Century to WWII. Warsaw, 2009.

2010

69. Записні книги єврейських громад у фондах НБУВ // Орієнтальні студії в Україні : до ювілею Л.В. Матвєєвої : зб. наук. ст. / НАН України. Ін-т сходознавства ім. А.Ю. Кримського. Київ, 2010. С. 452–463. (Співавтор – О.О. Хамрай).

70. «Еврейский мир» Семена Ан-ського // Зб. пр. 4-х академ. читань пам'яті С.А. Ан-ського. Київ, 2010

71. Семен Ан-ский и повременное издание «Еврейский мир» // Рукописна та книжкова спадщина України. Киев, 2010. Вип. 14. С. 48–72.

72. Художнє оздоблення єврейських рукописних пам'яток України кінця XVIII – першої чверті XX ст. : традиції і побутування (на матеріалах колекції Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Вісн. Харків. держ. академії дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. Харків : ХДАДМ, Центр Сходознавства, 2010. (Мистецтвознавство, № 8: Сходознавчі студії, вип. 3: Євр. мистецтво і укр. контекст. Обрії традиційної художньої культури). С. 199–235.

73. Destiny of the Museum of the Jewish Historical and Ethnographical Society after 1917 // Jewish Artists and Central-Eastern Europe : Art Centers – Identity – Heritage from the 19th Century to the Second World War. Warszawa : DiG, 2010. P. 163–182.

2011

74. Израельсон Яків Ізраїльович // Енцикл. сучасної України. Київ, 2011. Т. 11: Зор–Как. С. 230–231.

2012

75. Зібрання єврейських рукописів та друкованих видань у фондах НБУВ // Юдаїка у Сх. Європі. Відень, 2012. (Співавтор – О.Ю. Горшихіна).

76. Собрание пинкасов (записных книг еврейских общин) в фондах Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Новые исследования по евр. истории : материалы XIX Междунар. ежегодной конф. по иудаике. Москва, 2012. С. 9–22. (Сефер, Академическая серия. Вып. 42). (Співавтор – А. Хамрай).

77. Кісельгоф Зіновій Аронович // Енцикл. сучасної України. Т. 12.

2013

78. Документальна спадщина Семена Акимовича Ан-ського в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Бібліотекознавство, архівознавство, інформологія. Київ, 2013. Вип. 2. С. 25–32.

79. Документальное наследие Семена Ан-ского в архивах и библиотеках России : ист.-архивоведческий обзор // Библиотеки нац. академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теор. сб. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Междунар. асоц. академий наук, Совет директоров науч. б-к и информ. центров ; междунар. редкол.: А.С. Онищенко (пред.), ... В.Н. Горовой, Л.А. Дубровина [и др.]. Вип. 11. Киев : НБУВ, 2013. С. 263–282.

80. Музей и архив Еврейского историко-этнографического общества : к проблеме реконструкции документального собрания // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2013. Вип. 17. С. 288–320.

81. Наследие Семена Акимовича Ан-ского в библиотеках, архивах и музеях Украины // Музей. Традиция. Этничность : науч. журн. Санкт-Петербург : Рос. этнограф. музей, 2013. № 2 (4). С. 101–111.

2014

82. The Pinkasim that the V.I. Vernadsky National Library of Ukraine holds // The Proceedings of the 32nd IAJGS International Conference on Jewish Genealogy. Paris, 2014. Vol. 2: Central and Eastern Europe.

83. Jewish Collections and Documents in Kyiv Archives and in the V. Vernadskiy National Library of Ukraine // The Proceedings of the 32nd IAJGS International Conference on Jewish Genealogy. Paris, 2014. Vol. 2: Central and Eastern Europe.

2015

84. Архів та зібрання рукописів Кабінету єврейської культури Академії наук УРСР [С. 155–157] ; Колекція єврейських рукописних документів [С. 240–243] ; Колекція єврейського музичного фольклору [С. 244–245] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015.

85. Письма Леви-Ицхока Вайнштейна Семену Акимовичу Ан-скому / пер. с идиша Н. Риндюк ; предисл. и ком. И. Сергеевой и Н. Риндюк // Judaica Ukrainica Annual Journal of Jewish Studies. 2015. Vol. 4. P. 137–162.

2017

86. Історична періодизація російсько-єврейських часописів другої половини XIX – першої чверті XX ст. // Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 3–5 жовт. 2017 р. Київ, 2017. С. 170–173.

87. Єврейські рукописи у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : історія, склад і зміст фондів // Збереження і популяризація євр. культ. спадщини : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 26 жовт. 2016 р. Київ, 2017.

88. Модернизм в осознании еврейского наследия : С. Ан-ский – от русского народника к создателю Еврейского музея // Материалы семинара «Модернизм в євр. культурі міжвоєнного періода», г. Киев, 2 нояб. 2016. Вильнюс, 2017.

Редакційна діяльність та упорядкування

89. Шолохова Л.В. Фоноархів єврейської музичної спадщини : колекція фонографічних записів єврейського фольклору із фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : анот. кат. фоноциліндрів та нотних і текстових розшифровок / редкол.: О.С. Онищенко (голова), Л.А. Дубровіна (заст. голови), В.Ю. Омельчук, І.Б. П'ясковський, О.І. Мурзіна, І.А. Сергєєва ; упоряд. О.Ю. Горшихіна. Київ : НБУВ, 2001. 843 с.

90. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, ... І.А. Сергєєва та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Г.В. Боряк, С.Г. Даневич (відп. секр.), Л.А. Дубровіна (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2002. 766 с.

91. Доля єврейських громад Центральної та Східної Європи в першій половині XX століття : зб. наук. пр. : матеріали XI конф., 26–28 серп. 2003 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т юдаїки ; редкол.: Л. Фінберг (голова), ... І. Сергєєва [та ін.]. Київ : Ін-т юдаїки, 2004.

92. «Культур-Ліга» : художній авангард 1910–1929 років : кат.-альб. / Нац. художній музей України, Центр дослідж. історії та культури східноєвроп. єврейства Нац. ун-ту «Києво-Могилян. акад.», Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; упоряд. Г. Козовський ; уклад. Н. Щеколдіна ; передм.: А. Мельник, ... О.С. Онищенко [та ін.] ; наук. ред.: С. Захаркін, І. Сергєєва. Київ : Дух та Літера, 2007. 216 с.

Електронні ресурси

93. Treasury of Jewish culture of Ukraine reproduced from phono cylinders recorded in 1912–1945 = Сокровища єврейської культури в Україні [звукозапис] : унікальні фонографічні записи єврейського фольклору. 1912–1947 гг. / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording ; [сост.: Л. Шолохова, И. Сергеева]. Киев : МЧП «МАШЕЛ», 1997. Вып. 1. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (11 с.).

94. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. Kyiv, 2004. Vol. 2: Materials from the Zinoviy Kiselgof Collection. Religious Songs / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov ; notes by A. Kruchin, S. Shanoylo, L. Sholokhova, I. Serheyeva ; re-recording and signal processing Igor Kosyak ; editing and design: I. Serheyeva, I. Kosyak, L. Sholokhova, N. Schekoldina. (Phonoarchive of Jewish Musical Heritage of V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (24 с.).

95. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. Kyiv, 2004. Vol. 3 : Materials from the Zinoviy Kiselgof Collection. Jewish Folk music and Theater / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov ; notes by A. Kruchin, S. Shanoylo, L. Sholokhova, I. Serheyeva ; re-recording and signal processing Igor Kosyak ; editing and design: I. Serheyeva, I. Kosyak, L. Sholokhova, N. Schekoldina. (Phonoarchive of Jewish Musical Heritage of V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (8 с.).

Лит.: Сергеева Ирина Анатольевна // Кто есть кто в библиотечно-информационной сфере России и СНГ : справочник. 4-е доп. изд. Москва, 2000. С. 319; Сергеева Ирина Анатольевна // Кто есть кто в библиотечно-информационном мире России и СНГ : справочник. 5-е доп. и испр. изд. Москва, 2001. Т. 1. С. 580.

СОХАНЬ
СВІТЛАНА ВАЛЕНТИНІВНА
(28 лютого 1967 р., м. Київ)

У 1988 р. закінчила Київський державний інститут культури імені О.Є. Корнійчука.

В ІР – з 1992 р. Обіймала посади бібліотекаря 1 категорії, тимчасово (з 02.01.1992 р.), редактора 2 категорії (з 15.05.1992 р.) ВР, в.о. молодшого наукового співробітника (з 01.10.1992 р.), молодшого наукового співробітника (з 01.12.1992 р.) відділу джерелознавства ІР, молодшого наукового співробітника (з 01.12.2001 р.), в.о. наукового співробітника (з 01.01.2003 р.) відділу зберігання та використання фондів; в.о. наукового співробітника (з 02.01.2004 р.), наукового співробітника (з 18.05.2004 р.), в.о. старшого наукового співробітника (з 14.02.2007 р.), старшого наукового співробітника (з 12.06.2007 р.), в.о. завіду-

вача відділу (з 01.07.2012 р.), завідувача (з 15.03.2013 р.) відділу джерелознавства, старшого наукового співробітника (з 16.12. 2016 р.) відділу кодикології та кодикографії.

У 2003 р. захистила дисертацію «Бібліотечно-археографічна діяльність М.І. Петрова (1840–1921)» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна).

Основним напрямом діяльності є дослідження та наукове описування рукописних фондів, що надходять на зберігання до ІР, а також доописування фондів, опрацьованих за принципом термінової обробки. Зокрема, до таких фондів належать особові архіви І.О. Малиновського (ф. 356) та О.І. Сорокіної (ф. 325), колекція документів київських монастирів XVI–XVIII ст., «Літературні матеріали» (ф. I), «Історичні документи» (ф. II), «Історичні матеріали» (ф. XIV), архів Київської духовної академії (ф. 160), колекція Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії (ф. 301), колекція східних рукописів (ф. 74), підручний фонд ІР.

Провідний фахівець з історії монастирських зібрань, зокрема рукописної спадщини київських монастирів XVI–XVIII ст. Має низку публікацій, присвячених історії формування, організації та реконструкції рукописно-книжкового зібрання Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії. Також займається створенням науково-довідкового апарату на рукописні та книжкові фонди ІР. Як член Науково-методичної ради ІР бере участь у розробці теоретичних проблем походження рукописних колекцій та зібрань і методики їхнього археографічного опрацювання.

Учасник конференцій, круглих столів, семінарів, надає відгуки на автореферати кандидатських дисертацій з фахової тематики.

Напрями наукових досліджень: архівознавство, джерелознавство, дипломатика та актова археографія XVI–XIX ст., книгознавство, історія України XVI–XIX ст.

Окремі видання

1. Бібліотечно-археографічна діяльність М.І. Петрова (1840–1921) : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 19 с.
2. Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XVIII ст. (з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського : зб. док. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; авт.-уклад.: Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан, І.Л. Синяк, Я.В. Затилюкю. Київ : НБУВ, 2011. 559 с. : 31 іл.
3. Микола Петров : життя серед книг і рукописів : монографія. Київ : НБУВ, 2015. 412 с.

Статті

1993

4. Підручна бібліотека Інституту рукопису ЦНБ // *Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті : тези доп. і повідом. Міжнар. наук конф., м. Київ, 12–15 жовт. 1993 р.* Київ, 1993. Ч. 1. С. 102–104. (Підпис: С.В. Онищенко).

1998

5. Огляд архіву митрополита Платона // *Рукописна та книжкова спадщина України.* Київ, 1998. Вип. 4. С. 164–171.

2000

6. Внесок Г.П. Житецького в розробку перших нормативних документів для описування рукописних зібрань відділу рукописів ВБУ (20-ті роки ХХ ст.) : збірка ЦАМ КДА // *Рукописна та книжкова спадщина.* Київ, 2000. Вип. 6. С. 36–41.

2001

7. Особливості формування рукописного фонду Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (20-ті роки ХХ ст.) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2001. Вип. 7. С. 262–268.

2002

8. Білозерський Микола Михайлович [С. 43–45] ; Данилевич Василь Юхимович [С. 132–135] ; Дорошенко Дмитро Іванович [С. 149–152] ; Дорошенко Наталія Михайлівна [152–153] ; Іофанов Давид (Даниїл) Михайлович [С. 199–201] ; Ковалевський Микола Васильович [С. 234–235] ; Крокос Володимир Іванович [С. 283] ; Куліш Пантелеймон Олександрович [С. 289–293] ; Лесевич Володимир Вікторович [С. 315–316] ; Могилянський Олександр Петрович [С. 368–371] ; Могилянський Михайло Михайлович [С. 366–368] ; Онацький Євген Дементійович [С. 406–407] ; Платон (Городецький Микола Іванович) [С. 422–424] ; Постернак Степан Пилипович [С. 452–454] ; Ротач Петро Петрович [С. 466–469] ; Синьов Микола Васильович [С. 490–491] ; Сокальський Леонід Петрович [495–496] ; Соловійов Олександр Олександрович [496–497] ; Степаненко Василь Пилипович [С. 506–507] ; Тутковський Микола Аполлонович [С. 558–560] ; Шварц Григорій Вільгельмович [С. 583–584] ; Шугуров Микола Васильович [С. 605–606] ; Яновська Любов Олександрівна [С. 643–644] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, ... С.В. Сохань та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Г.В. Боряк, С.Г. Даневич (відп. секр.), Л.А. Дубровіна (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова та ін. Київ : НБУВ, 2002.

9. «Воспоминания и переписка к разным лицам. 1840–1882» М.І. Петрова як джерело реконструкції біографії та творчості вченого // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 2002. Т. 8. С. 118–123.

10. Родинне листування М.І. Петрова у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2002. Вип. 7. С. 14–21.

11. Роль М.І. Петрова у створенні Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії // Библ. дело и краеведение : сб. науч. тр. Вип. 4. Киев, Симферополь, 2002. С. 72–77.

12. Рукописні матеріали М.І. Петрова і традиції збирацької діяльності та особливості формування рукописного фонду бібліотеки Київської духовної академії // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2002. Вип. 9. С. 327–336.

2003

13. Приватна книгозбірня філолога та історика церкви М.І. Петрова: реконструкція зібрання // Бібл. вісн. Київ, 2003. № 3. С. 29–32.

2004

14. Бібліотечна діяльність М.І. Петрова (1840–1921) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2004. Вип. 9. С. 53–59.

15. М.І. Петров та його внесок у видання «Актів и документов, относящихся к истории Киевской Академии» // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ, 2004. № 2. С. 54–57.

2005

16. Визначні постаті української історіографії ХІХ–ХХ ст. : М.І. Петров // Історіограф. дослідж. в Україні. Київ, 2005. Вип. 15. С. 226–263.

17. До історії формування «Архіву “Київська духовна академія”» з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 15–24.

18. Каталог рукописного зібрання Церковно-археологічного музею Київської духовної академії, складений М.І. Петровим : структура та принципи організації // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 17–18 трав. 2005 р. Київ, 2005. С. 214–216.

2006

19. Комплекс документів Київської казенної палати з історії монастирської власності в Україні у фондах Інституту рукопису НБУВ // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство. Київ, 2006. Вип. 8. С. 149–157.

20. Матенадаран // Укр. арх. енцикл. Д–Н : робочий зошит. Ч. II. Київ, 2006. С. 300–301. (Співавтор – Л.П. Одинока).

2007

21. Актові документи Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря на Бодаківські, Хрулівські і Ведкалівські землі : публ. док. // Рукописна та книжкова спадщина. Київ, 2007. Вип. 11. С. 265–276.

22. Документи Київської казенної палати з історії актових монастирських документів XVII–XVIII ст. // Пам'ятки : археограф. щорічник. Т. 8. Київ, 2007. С. 224–254.

23. «Книга-архів» як джерело вивчення документальної спадщини київських монастирів : археограф. та книгознавчий аспекти // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 12. С. 210–220.

24. Рукописна збірка Київської казенної палати бібліотеки Київської духовної академії : до питання складу та реконструкції першої половини XIX ст. // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2007. Вип. 19. С. 444–454.

2008

25. Документи Київської казенної палати з історії зберігання актових монастирських документів XVII–XVIII ст. : публ. // Пам'ятки : археограф. щорічник. Київ, 2008. № 8. С. 114–122.

2009

26. Київські Богословський та Йорданський дівочі монастирі XVI–XVIII ст. : сплетіння долі в історичному просторі // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2009. Вип. 13. С. 79–98.

2012

27. Книга-архив Киевского Михайловского Золотоверхого монастыря 40-х гг. XVIII в. : вопросы изучения и публикации // Проблемы дипломатики, кодикологии и актовой археографии : материалы XXIV Междунар. науч. конф., г. Москва, 2–3 февр. 2012 г. / Рос. гос. гуманит. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высш. школа источниковедения, спец. и вспомогат. ист. дисциплин ; Рос. акад. наук, ФГБУН ИВИ РАН, Археограф. комис. ; редкол.: Ю.Э. Шустова (отв. ред.) и др. Москва : РГГУ, 2012. С. 493–494.

2014

28. Створення електронних ресурсів особових архівних фондів Інституту рукопису НБУВ // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики. Електронні інформ. ресурси : зб. наук. пр. Київ, 2014. № 25. С. 91–102. (Співавтори – І.С. Корчемна, К.В. Лобузина, М.А. Філіпович).

2015

29. Архів Київської духовної консисторії [С. 117–120] ; Архів та зібрання рукописів Київської духовної академії [С. 91–103] ; Зібрання історичних документів та колекція Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії [С. 163–168] ; Колекція документів з історії землеволодіння України і Росії [С. 227–229] ; Колекція документів київських монастирів [С. 217–219] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; ред. кол.: Л.А. Дубровіна (голова), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова (заст. голови) ... С.В. Сохань та ін. Київ : НБУВ, 2015. 300 с.

30. Документи Київського Пустинного Микільського монастиря XVI–XVIII ст. зі збірки Київської казенної палати з фондів Інституту рукопису НБУВ // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. Ч. 2 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів академій наук-членів МААН. Київ, 2015. С. 132–134.

31. Микола Петров – дослідник давньої слов'янської писемної пам'ятки «Пролог» // Наук. потенціал славістики : іст. здобутки та тенденції розвитку : тези доп. Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури, м. Київ, 21 трав. 2015 р. Київ : НБУВ, 2015. С. 175–177.

Переклади

32. Миронюк Г. Українська колекція Дослідного центру історії іміграції : вивчення бібліографічного доступу через комп'ютерні системи / Дж. Верл ; [пер. з англ. С.В. Онищенко] // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 248–256.

Редакційна діяльність та упорядкування, укладання

33. Бодак О.П. Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Н.М. Зубкова, С.В. Сохань та ін. Київ : НБУВ, 2007. 409 с.

34. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 1: Володимир Іванович Вернадський. Науково-організаційна діяльність (1918–1921) / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; редкол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), В.А. Смолій та ін. ; уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, С.М. Кіржаєв та ін. Київ, 2011. 699 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського). – Науково-допоміжні археографічні роботи.

35. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 2: Володимир Іванович Вернадський. Вибрані праці / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; редкол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), В.А. Смолій та ін. ; уклад.: О.С. Онищенко, В.М. Даниленко, Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 2011. 584 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського). – Науково-допоміжні археографічні роботи.

36. Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова (заст. голови), ... С.В. Сохань та ін. Київ : НБУВ, 2015. 300 с.

37. Клименко І.В. Архів українського мистецтвознавця Б.С. Бутника-Сіверського (1901–1983) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : біограф. дослідж. : наук. кат. / відп. ред. С.В. Сохань. Київ, 2015. 464 с. : 50 іл.

СТЕПЧЕНКО ОЛЬГА ПЕТРІВНА

(10 вересня 1953 р.,

с. Півні Фастівського р-ну Київської обл.)

У 1988 р. закінчила бібліотечний факультет Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука.

У НБУВ – від 1979 р. Займала посади бібліотекаря (з 1979 р.), редактора (з 01.04.1981 р.), бібліотекаря 1 категорії (з 01.12.1991 р.), в.о. завідувача відділу (з 01.11.1994 р.), завідувача відділу фондів рукописної спадщини ІР (з 12.12.2000 р.), в.о. директора ІР (з 10.05.2018 р.).

У 1997 р. захистила в НБУВ дисертацію «Особові архівні фонди видатних українських учених як джерело з історії організації спеціалізованих фондів ВБУ (1918–1934 рр.)» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна). У 2009 р. отримала звання старшого наукового співробітника.

Провідний фахівець у галузі комплектування, описування та зберігання рукописних фондів, керує науково-практичними заходами зі збирання, обліку та каталогізації рукописних документів, що надходять до фондів ІР, та бере в них активну участь. Одна з укладачів методологічної та науково-методичної документації відносно різних аспектів науково-практичної діяльності ІР. Керівник та співвиконавець планових наукових тем ІР, що стосуються дослідження походження, складу та змісту особових архівних фондів, окремих пам'яток історії та культури, їхнього джерелознавчого наповнення, археографічного описування та публікації. Автор низки монографічних та науково-довідкових видань, підготовлених на документах з фондів ІР. Співавтор путівника «Особові архівні фонди Інституту рукопису НБУВ» (2002) та путівника «Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису НБУВ» (2015). Здійснила науково-технічне описування особових архівів, що надійшли на зберігання до ІР, зокрема К.Р. Анищенка (ф. 55), П.О. Богацького (ф. 369), М.А. Виноградова М.А. (ф. 98), М.С. Грушевського (ф. 358), Ф.З. Коновалюка (ф. 269), Н.Д. Романович-Ткаченко (ф. 121), О.І. Спасокукоцького (ф. 265), Д.Г. Чукіна (ф. 266), Є.І. Чепур (ф. 267), та залучила отриману інформацію до широкого наукового та суспільного обігу.

З метою популяризації рукописних фондів ІР бере участь у теле- та радіопередачах, присвячених книжній та рукописній культурі України.

Координатор формування електронних ресурсів історико-культурної спадщини України, що зберігається у фондах ІР.

Член Ученої ради НБУВ. Член Асоціації архівістів України та Асоціації бібліотекарів України.

Напрями наукових досліджень: бібліотекознавство, архівознавство, джерелознавство, історія України кінця ХІХ – початку ХХ ст., культурологія, археографія.

Окремі видання

1. Особові архівні фонди видатних українських учених як джерело з історії організації спеціалізованих фондів Всенародної (Національної) бібліотеки України (1918–1934) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1997. 16 с.

2. Український портрет ХVІ–ХVІІІ століть : кат.-альб. / В. Александрович, ... Г. Ковальчук, О. Степченко, Н. Щеколдіна [та ін.] ; Нац. художній музей України. Київ : Артанія Нова, 2004. 351 с. : іл.

3. Є. Чикаленко і П. Стебницький. Листування, 1901–1922 роки / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; уклад.: Н. Миронець, І. Старовойтенко, О. Степченко ; вступ. ст. Н. Миронець, І. Старовойтенко ; наук. ред. І. Гирич. Київ : Темпора, 2008. 628 с.

4. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2008. 217 с.

5. Петро Стебницький в українському національному житті (до 150-річчя від дня народження) / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; уклад. Н. Миронець, В. Піскун, І. Старовойтенко, ... О. Степченко [та ін.]. Київ, 2013. 252 с.

6. Архівна спадщина П.Я. Стебницького у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк, ... Н.М. Зубкова [та ін.]. Київ, 2014. 461 с. : іл.

Статті

1993

7. Особовий архівний фонд художника Ф.З. Коновалюка (1890–1984 рр.) в Інституті рукопису ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті : Міжнар. наук. конф., м. Київ, 12–15 жовт. 1993 р. / АН України. Центр. наук. б-ка ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Л.А. Дубровіна, Л.Й. Костенко та ін. Київ, 1993. Ч. 1. С. 100–101.

1994

8. Архів письменника К.Р. Анищенка (1885–1929) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 169–173.

1996

9. З історії бібліотечної справи в Україні : Микола Баллін про реорганізацію бібліотечної діяльності в Харківському університеті (1883–1884 рр.) // Рукописна та книжкова спадщина України. Вип. 3. Київ, 1996. С. 221–231.

10. Проблеми комплектування та формування матеріалів особових архівних фондів діячів науки й культури // Стратегія комплектування фондів наук. б-ки : тези доп. Міжнар. наук. конф., м. Київ, 8–10 жовт. 1996 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: Л.А. Дубровіна та ін. Київ, 1996. С. 107–108.

1997

11. Концепція Національного та архівного фонду "Україніка" : історія становлення і розвитку // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 1997. Т. 2. С. 13–25. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

12. Особовий архівний фонд С. Маслової в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Перші книгознавчі читання : зб. наук. пр. Київ, 1997. С. 13–18. (Співавтор – Т.І. Воронкова).

13. Особовий архівний фонд С.І. Маслової як джерело для вивчення історії Всенародної бібліотеки України // Наук. зап. : зб. наук. пр. молодих учених та аспірантів / Ін-т укр. археографії та джерелознавства. Київ, 1997. Вип. 3. Т. 2. С. 396–422.

14. П.М. Попов та УНІК // Проблеми вдосконалення каталогів наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 14–17 жовт. 1997 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1997. С. 141–142.

1998

15. Роль Тимчасового комітету по заснуванню Національної бібліотеки Української Держави в збереженні бібліотек духовних закладів // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1998. Вип. 1. С. 18–21. (Співавтор – О.М. Гальченко).

2001

16. Архів М.С. Грушевського у фондах Інституту рукопису НБУВ // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. пр. Київ, 2001. Вип. 3. С. 28–34.

2002

17. Анищенко Калістрат Романович [С. 13–14] ; Богацький Павло Олександрович [С. 49–50] ; Виноградський Юрій Степанович [С. 76–77] ; Дашкевич Микола Павлович [С. 137–139] ; Житецький Гнат Павлович [С. 176–180] ; Житецький Павло Гнатович

[С. 180–184] ; Коваленко Григорій Андрійович [С. 232–234] ; Коновалюк Федір Зотикович [С. 245–249] ; Косинка (Стрілець) Григорій Михайлович [С. 266–268] ; Криловський Амвросій Семенович [С. 274–276] ; Кулябко-Корецький Микола Григорович [С. 294. Співатор – С.О. Булатова] ; Первова Юлія Олександрівна [С. 410–414] ; Сакун Костянтин Антонович [С. 475–476] ; Старицькі [С. 501–502. Співатор – О.А. Іванова] ; Терещенки [С. 542–543] ; Чукін Дмитро Григорович [С. 574–575] ; Широцький [Шероцький] Костянтин Віталійович [С. 591–593] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, ... О.П. Степченко та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Г.В. Боряк, С.Г. Даневич (відп. секр.), Л.А. Дубровіна (заст. відп. ред.), Н.М. Зубкова та ін. Київ : НБУВ, 2002.

18. Концепція книжкового фонду україніки П.Я. Стебницького // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2003. Вип. 8. С. 273–283. (Співатор – Л.А. Дубровіна).

19. Специфіка процесу обслуговування в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського на сучасному етапі // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2002. Вип. 9. С. 315–323.

2003

20. Балінський Б.І. [С. 363] ; Іванушкін В.М. [С. 350–352] ; Ільницька З.М. [С. 372] ; Іофанов Д.М. [С. 375] ; Зайкін Я.І. [С. 361] ; Зеленко І.Н. [С. 387] ; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [С. 385] // Історія Нац. академії наук України (1934–1937) : док. і матеріали. Київ : НБУВ, 2003.

21. Концепція книжкового фонду україніки П.Я. Стебницького // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2003. Вип. 8. С. 273–283. (Співатор – Л.А. Дубровіна).

2004

22. Дослідження з археографії та архівознавства в діяльності Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1992–2004 рр.) // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 2004. Т. 12. С. 65–73. (Співатор – Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова).

2005

23. Листування П.Я. Стебницького з С.О. Єфремовим як джерело з історії просвітництва в Україні початку ХХ ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 366–374. (Співатор – Н.М. Зубкова).

2007

24. Листування П.Я. Стебницького з С.О. Єфремовим як джерело з історії просвітництва в Україні початку ХХ ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 12. С. 310–322. (Співатор – Н.М. Зубкова).

25. Михайло Ілліч Ясинський (1889–1967) як завідувач відділу “Україніки” Всенародної бібліотеки України // Бібліотекознавство, документознавство, інформологія. Київ, 2007. Вип. 4. С. 58–64.

26. П.М. Попов як археограф та історик книги : маловідомі сторінки наукової біографії // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 11. С. 110–121.

2008

27. Віктор Федорович Іваницький як організатор спеціалізованих фондів ВБУ // Бібліотекознавство, документознавство, інформологія. Київ, 2008. Вип. 4. С. 14–22.

28. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Укр. арх. енцикл. Київ, 2008. С. 454–456. (Співатор – Н.М. Зубкова).

2009

29. Листування П.Я. Стебницького з С.О. Єфремовим як джерело з історії просвітництва в Україні початку ХХ ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2009. Вип. 13. С. 396–419. (Співатор – Н.М. Зубкова).

30. Кордт Веніамін // Енцикл. історії України. Київ, 2009. Т. 5. С. 147–148. (Співатор – О.Є. Маркова).

2010

31. Епістолярій П. Стебницького та Б. Грінченка з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерело з вивчення національної видавничої справи в Україні // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 294–305.

2011

32. Пересопницьке Євангеліє – питання збереженості та популяризації // 450 років створення Пересопницького Євангелія. Рівне, 2011. С. 25–30. (Наук. зап. / Рівн. обл. краєзнавчий музей ; вип 9, ч. 1).

2014

33. До історії видання Шевченкового Кобзаря Санкт-Петербурзьким «Благодійним товариством видання загальнокорисних та дешевих книг для народу» // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С. 566–575.

34. «Артільний батько» Левитський Микола Васильович на Поділлі // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський, 2014. Т. 21. С. 376–386. (Співавтор – В.П. Рекрут).

2015

35. Архів та зібрання рукописів Університету св. Володимира [С. 82–90. Співавтор – Л.А. Дубровіна] ; Зібрання рукописів Історико-філологічного інституту князя Безбородька [С. 69–71] ; Колекція «Гоголіана» [С. 205–208] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова (заст. голови), та ін. Київ : НБУВ, 2015.

36. Краєзнавчі бібліотечно-інформаційні ресурси : досвід провідних бібліотек // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. Київ, 2015. Ч. 1. С. 125–128.

2016

39. Семінар «Архівна спадщина в інформаційному просторі : традиції, інновації, перспективи» // Бібл. вісн. Київ, 2016. № 6. С. 47–49. (Співавтор – В.В. Горєва).

40. Архівна спадщина в інформаційному просторі : традиції, інновації, перспективи : [про роботу наук. семінару, що відбувся 6 жовтня 2016 р. у рамках Міжнар. наук. конф. «Бібліотека. Наука. Комунікація : формування нац. інформ. простору»] // Бібл. вісн. Київ, 2016. № 6. С. 41–42. (Співавтор – Л.М. Яременко, В.В. Горєва).

41. Особовий архівний фонд Стефана Андрійовича Таранушенка як джерело вивчення народного мистецтва України // Бібліотека. Наука. Комунікація : формування нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 4–6 жовт. 2016 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2016. С. 530–533.

2017

42. Документи з козацької тематики в архіві О.М. Апанович з фондів Інституту рукопису НБУВ // Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 3–5 жовт. 2017 р. Київ, 2017. С. 496–499.

43. Особовий архівний фонд С.А. Таранушенка з фондів Інституту рукопису НБУВ як джерело з історії українського народного монументального та житлового будівництва // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2017. Вип. 21. С. 97–106.

2018

44. В.Ф. Іваницький – теоретик і практик бібліотечної справи в Україні // Віктор Федорович Іваницький (1881–1955). Життя, віддане книзі / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; упоряд., наук. ред. Г.І. Ковальчук ; ред. колегія: Л. А. Дубровіна (голова) та ін. Київ, 2018. С. 89–94.

Редакційна діяльність та упорядкування

45. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, ... О.П. Степченко та ін. ; редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.), Г.В. Боряк, С.Г. Даневич (відп. секр.), Л.А. Дубровіна (заст. відп. ред.) та ін. Київ, 2002. 766 с.

46. Істину встановлює суд історії : збірник на пошану Федора Павловича Шевченка : в 2 т. Київ, 2004. Т. 1: Джерела / УНДІАСД, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т археології України, Ін-т історії України ; упоряд.: С. Батуріна, Г. Боряк. І. Корчемна та ін. ; у підгот. вид. брали участь: Л. Андрієвська, О. Бернікова, ... О. Степченко ; вступ. сл. Д. Табачника ; відп. ред. Г. Боряк. Київ, 2004. 782 с. (Архівні та бібліографічні джерела української думки ; вип. 10).

47. Бодак О.П. Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (відп. ред.), Н.М. Зубкова, О.П. Степченко та ін. Київ, 2007. 409 с.

48. Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; редкол.: В.І. Попик, Л.А. Дубровіна, ... О.П. Степченко та ін. Київ, 2015. Ч. 1. 355 с. ; ч. 2. 303 с.

49. Чернухін Є.К., Горбач Т.С., Купченко-Гринчук О.М., Лось В.Е. Архів філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової в фондах ІР НБУВ : біограф. дослідж. : наук. кат. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк, ... О.П. Степченко. Київ, 2014. 304 с. : іл.

50. Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Г.В. Боряк, ... О.П. Степченко та ін. Київ, 2015. 328 с.

51. Віктор Федорович Іваницький (1881–1955). Життя, віддане книзі / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; упоряд., наук. ред. Г.І. Ковальчук ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), Т.В. Добко, Г.І. Ковальчук (заст. голови); О.С. Онищенко, В.І. Попик, О.П. Степченко. Київ, 2018. 312 с.

52. Тутковський Павло Апполонович, Криловський Амвросій Семенович, Стебницький Петро Януарійович // Укр. бібл. енцикл. Київ, 2018.

53. Грінченко Б. Зібрання творів. Педагогічна спадщина : у 2-х кн. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; упоряд. О.М. Мислива, А.І. Мовчун, В.В. Яременко ; вступ. слово В.О. Огнев'юка; передм., комент., прим. В.В. Яременка. Київ : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. Кн. 1. 551 с.: іл., табл., портр. ; Кн. 2. 422 с.: іл., портр. – Чл. ред. ради.

54. Грінченко Б. Зібрання творів. Народопросвітня спадщина : у 2-х кн. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; упоряд. О. В. Бурко, А. І. Мовчун, В. В. Яременко ; голов. ред. ради, кер. проекту В.О. Огнев'юк ; вступ. слово В.О. Огнев'юк ; передм., комент., прим. А.І. Мовчун. Київ : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2014. Кн. 1 544 с. : іл.; Кн. 2. 408 с. : іл. – Чл. ред. ради.

55. Грінченко Б. Зібрання творів. Етнографічна спадщина у 3-х кн. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; упоряд. О.М. Мислива, В.В. Яременко ; голова ред. ради, кер. проекту В.О. Огнев'юк ; вступ. слово В.О. Огнев'юка ; передм., комент., прим. В.В. Яременка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. Кн. 1. 656 с. : іл. ; Кн. 2. 784 с. : іл.; Кн. 3. 536 с. : іл. – Чл. ред. ради.

56. Грінченко Б. Зібрання творів. Фольклористична спадщина : у 2-х кн. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; упоряд. О.В. Бурко, А.І. Мовчун, В.В. Яременко ; голова ред. ради, кер. проекту В.О. Огнев'юк ; вступ. слово В.О. Огнев'юк ; передм. В.В. Яременко; комент., прим. А.І. Мовчун. Київ: [Київ, ун-т ім. Б. Грінченка], 2018. Кн.1. 488 с. ; Кн. 2. 616 с. – Чл. ред. ради.

**ФІЛІПОВИЧ
МАРИНА АНАТОЛІЇВНА**
(25 листопада 1979 р., м. Київ)

У 2002 р. закінчила з відзнакою історичний факультет КНУ імені Тараса Шевченка. В 2009 р. закінчила учбово-науковий інститут магістерської підготовки та післядипломної освіти Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» (з відзнакою; спеціаліст з фінансів). У 2011 р. закінчила аспірантуру історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка. В 2012 р. захистила дисертацію «Полоцька земля в наративних та актових джерелах (друга половина XIII – перша половина XVI ст.)» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник докт. іст. наук, проф. В.І. Ульяновський).

У 2000–2001 рр. працювала викладачем історії в середній школі № 268 м. Києва; у 2002–2003 рр. – викладачем соціально-гуманітарних дисциплін у Київському коледжі Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій.

З 2012 р. працює в ІР на посадах молодшого наукового співробітника відділу джерелознавства (2012–2013), молодшого наукового співробітника (2013), наукового співробітника (2013–2015), завідувача відділу кодикології та кодикографії (з 2015 р.). У 2013–2015 рр. – учений секретар ІР.

Стипендіат Національної академії наук України (2014–2016). Координатор Міжнародної наукової конференції до Дня слов'янської писемності і культури (2014–2016).

Провідний фахівець з історії східноєвропейського середньовіччя і ранньомодерної доби, джерелознавства, едиційної археографії, кодикології та кодикографії. Головною сферою наукових зацікавлень є історія Полоцької землі в складі Великого князівства Литовського, історія літописання Великого князівства Литовського, рукописна книга як об'єкт кодикології та комплексне історичне джерело.

Здійснює ґрунтовні джерелознавчі та кодикологічні дослідження фондів ІР, виконує науково-інформаційний та джерелознавчий опис архівних джерел особового походження. Зокрема, опрацьовано документи та підготовлено науковий опис особового архівного фонду «Компан Олена Станіславівна (1916–1986), історик» (ф. 297); відредаговано наукові описи фондів «Коломієць Олексій Федотович (1919–1994), драматург» (ф. 346) та «Терещенко Таміла Олексіївна (1917–1995), літературознавець» (ф. 345).

Здійснює керівництво науковою, науково-організаційною та бібліотечно-бібліографічною діяльністю відділу кодикології та кодикографії.

Як член Експертної та Науково-методичної рад ІР бере участь у розробці питань комплектування, археографічного опрацювання документів, обліку та зберігання фондів, форм та методів залучення їх до наукового обігу.

Напрями наукових досліджень: історія середньовічної та ранньомодерної України, джерелознавство, едиційна археографія, кодикологія та кодикографія, архівознавство.

Окремі видання

1. Полоцька земля у наративних та актових джерелах (друга половина XIII – перша половина XVI ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2011. 17 с.
2. Полоцька земля в літописних та актових джерелах XI–XVI століть / відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : НБУВ, 2014. 204 с.

Статті**2004**

3. Польсько-литовська унія у білорусько-литовській літописній традиції // Укр. іст. зб. Київ, 2004. Вип. 6. С. 35–46.

2005

4. Унія у білорусько-литовському літописанні та польських хроніках // Від духовних джерел Візантії до сучасної України : матеріали IV Всеукр. наук. конф. аспірантської та студентської молоді. Київ, 2005. С. 113–117.

2010

5. Полоцька земля у білорусько-литовській літописній традиції // Укр. іст. зб. Київ, 2010. Вип. 13. С. 44–56.
6. Полоцька земля у легендарній частині білорусько-литовських літописів // Матеріали III Волин. міжнар. іст.-краєзнавчої конф. : зб. наук. пр. Житомир, 2010. С. 314–317.

2011

7. Полоцька земля у відображенні загальноруської частини першого білорусько-литовського зводу // Гілея (наук. вісн.) : зб. наук. пр. Київ, 2011. № 49. С. 183–191.
8. Полоцьк у другому та третьому білорусько-литовських зводах // Гілея (наук. вісн.) : зб. наук. пр. Київ, 2011. № 50. С. 210–217.
9. Полоцька земля в «Літописці великих князів литовських» // Київ. старовина : наук. іст.-філолог. журн. Київ, 2011. № 3. С. 57–65.
10. «Повість про Полоцьк» у білорусько-литовській літописній традиції // Несторівські студії : Єфросинія Полоцька в історії Православ'я. Київ, 2011. С. 128–132.
11. Особливості соціальної моделі Полоцької землі в складі Великого князівства Литовського (на матеріалі полоцьких актів другої половини XIII – початку XVI ст.) // Матеріали IV Волин. міжнар. іст.-краєзнавчої конф., присвяч. 10-річчю заснування іст. ф-ту Житомир. ун-ту ім. Івана Франка : зб. наук. пр. Житомир, 2011. С. 290–293.

2012

12. Полацкая земля ў беларуска-літоўскай летапіснай традыцыі // Беларускі гістарычны часопіс. Мінск, 2012. № 5 (154), май. С. 20–31.
13. Полоцька земля у білорусько-литовській літописній традиції // Полацк у гісторії і культури Еуропа : матеріали Міжнар. навук. канф. (Полацк, 22–23 мая 2012 г.). Мінск, 2012. С. 60–71.

2013

14. Текстологія Повісті временних літ. Згадка про «навье» у Полоцьку в 6600/1092 р. // Адаптація завдань і функцій наук. б-ки до вимог розвитку цифрових інформ. ресурсів : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 8–10 жовт. 2013 р.). Київ, 2013. С. 302–304.
15. Соціально-політична модель Полоччини в складі Великого князівства Литовського (на матеріалі полоцьких актів кінця XIV – початку XVI ст.) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2013. Вип. 17. С. 221–238.

2014

16. До Дня слов'янської писемності і культури (міжнародні наукові конференції «Слов'янський світ у культурному просторі XXI століття» і «Тарас Григорович Шевченко в слов'янському світі») // Вісн. Нац. академії наук України. Київ, 2014. № 9. С. 72–76. (Співавтор – Н.Г. Солонська).

2015

17. Розвиток електронних ресурсів на особові архівні фонди Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики : зб. наук. пр. / відп. ред. Г.В. Боряк. Київ : НАН України. Ін-т історії України, 2015. Число. 25. С. 91–102. (Співавтори – І.С. Корчемна, К.В. Лобузін, С.В. Сохань).

18. Назва собору Святої Софії в полоцькій актовій мові (про деякі особливості термінології полоцьких актів XIV–XVI ст.) // Наук. потенціал славістики : іст. здобутки та тенденції розвитку : матеріали Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури (Київ, 21 трав. 2015 р.). Київ, 2015. С. 132–133.

19. Архів Олени Станіславівни Компан (1916–1986) : огляд фонду // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 6–8 жовт. 2015 р.) : в 2 ч. Ч. 2. Київ, 2015. С. 142–144.

20. Особовий архів О.С. Компан у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : склад та інформаційний потенціал // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 76–85.

21. До Дня слов'янської писемності і культури : Міжнар. наук. конф. «Науковий потенціал славістики : історичні здобутки та тенденції розвитку» // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 511–517. (Співавтор – В.В. Горєва).

2016

22. До питання про ідеологічну політику в українській історичній науці в 1970-х роках (стенограма засідання відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР стосовно рецензії О.С. Компан на видання «Історія українського мистецтва») // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2016. Вип. 20. С. 440–456.

23. Міжнародна наукова конференція до Дня слов'янської писемності і культури «Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур» // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2016. Вип. 20. С. 509–518. (Співавтори – В.В. Горєва, Н.П. Бондар).

2018

24. «За рікою за бистрою вогні горять великі». Рецензія Олени Компан на книги Я.Є. Боровського «Походження Києва: історіографічний нарис» (Київ, 1981) та «Мифологический мир древних киевлян» (Київ, 1982) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2016. Вип. 22. С. 467–478.

Редакційна діяльність та упорядкування

25. Науковий потенціал славістики : історичні здобутки та тенденції розвитку : тези доп. Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури (Київ, 21 трав. 2015 р.) / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Укр. мовно-інформ. фонд, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2015. 209 с. – Член редколегії.

26. Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 24 трав. 2016 р.) / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Укр. мовно-інформ. фонд, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2016. 420 с. – Член редколегії.

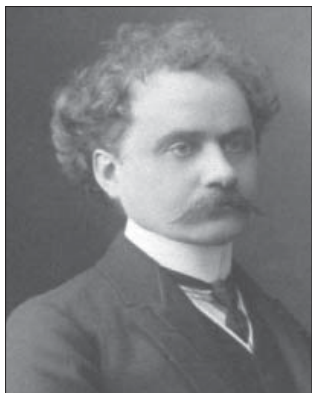
27. Бібліотека. Наука. Комунікація : 100-річчя Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 6–8 лист. 2018 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Асоц. б-к України, Рада дир. б-к та інформ. центрів – членів МААН. Київ, 2018. 824 с. – Редактор.

ХИЛІНСЬКА
МАРІЯ МИХАЙЛІВНА
(1898 – ?)

Працювала заступником директора (19.10.1933–1935), в.о. директора (1935), науковим співробітником, завідувачем відділу рукописів (04.06–13.12.1935) Бібліотеки АН УРСР. Звільнена за незабезпечення керівництва ВР.

АБРАМОВИЧ ДМИТРО ІВАНОВИЧ

(кримт.: А-ч, Д.; Д. А.)

(1 вересня 1873 р., с. Гулевичі Луцького пов.
Волинської губ. – 4 березня 1955 р.,
м. Вільнюс, Литва)

Закінчив Санкт-Петербурзьку духовну академію (1897). Працював там завідувачем кафедри російської й церковнослов'янської мови та історії російської літератури (1898–1909); згодом – викладачем історії російської літератури Бестужевських вищих жіночих курсів, Петроградського університету та Вищих педагогічних курсів Товариства експериментальної педагогіки (1909–1919); старшим помічником, головним бібліотекарем відділу рукописів Петербурзької імператорської публічної бібліотеки (з 1910 р.); професором Петроградського університету та Археологічного інституту (з 1919 р.); вчителем школи (територія кремля Соловецького монастиря, 1927); ученим хранителем історично-археологічного відділу музею Соловецького товариства краєзнавців (1927–1928); співробітником Центральної бібліотеки (Ніжин, з 1928 р.); викладачем Смоленського педагогічного інституту (1939–1941); професором, викладачем Вільнюського університету (після 1945 р.).

Дійсний член Науково-дослідного інституту порівняльної історії мови й літератури Заходу та Сходу при Петроградському державному університеті (з 1919 р.). Член Товариства шанувальників давнього письменства, Російського бібліологічного товариства, Ленінградського товариства дослідників української історії письменства та мови. Позаштатний співробітник Комісії давнього письменства ВУАН та журналу «Україна». За завданням Комісії давнього письменства ВУАН підготував до друку «Києво-Печерський патерик» (1930). Член-кореспондент РАН (з 1921 р.) та АН СРСР (з 1925 р.).

У Бібліотеці АН УРСР працював позаштатним співробітником ВР (1933–1936).

Підготував опис збірки латинських рукописів з фондів ВР. Працював над науковою темою «Грецькі рукописи Бібліотеки АН УРСР». Як член Комісії з придбання грецьких рукописів XII–XVII ст. для ВР здійснював пошук давніх рукописів на Чернігівщині та проводив експертизу їхньої наукової цінності. Разом з М.В. Геппенером розбирав та систематизував фонд Київського університету св. Володимира.

Напрями наукових досліджень: історія російської та української літератури, палеографія, археологія, краєзнавство, бібліотекознавство.

Лит.: Берков П.Н. Хронологический список печатных работ члена-корреспондента АН СССР Д.И. Абрамовича (1873–1955) и литературы о нем // Тр. Отдела древнерус. л-ры Ин-та рус. л-ры / Пушкинский Дом АН СССР. Москва ; Ленинград, 1956. Т. XII. С. 613–621; Кравців Б. Удар в основу. Ліквідація наукових дослідів над давньою українською літературою в УРСР // Сучасність. Київ, 1961. № 5. С. 65; Енцикл. сучасної України. Т. 1 : А. Київ, 2001. С. 38; Чернухин Е.К. Д.И. Абрамович как исследователь греческих рукописей Киева // Монфокоп. Исследования по палеографии, кодикологии и дипломатике. Москва ; Санкт-Петербург, 2007. Кн. I. С. 284.

АДАМЕНКО АНАСТАСІЯ ГРИГОРІВНА

(4 листопада 1914 р., с. Небрат Бородянської вол.
Київського пов. і губ. – 1989, м. Київ)

У 1933 р. закінчила бібліотечний факультет Київського технікуму масової комуністичної освіти; в 1937 р. – без відриву від виробництва факультет Харківського державного бібліотечного інституту в м. Києві.

У Бібліотеці з 1933 р. – працювала на посадах бібліотекаря ВР (1933–1936); бібліотекаря відділу стародруків (1936); старшого бібліотекаря (1937), головного бібліотекаря ВР (1940–8.07.1941); завідувача відділу спецфондів (18.04.1944–1951); завідувача сектору (1952–1955), старшого редактора (1955–1964), завідувача сектору (1964–1968), старшого редактора (1968–29.08.1986) ВР.

Займалася упорядкуванням та науковим описуванням унікальних рукописних пам'яток та особових архівів, що надійшли на зберігання до фондів ВР, зокрема опрацювала особові фонди: К.Р. Анищенка (ф. 55), М.Ф. Біляшівського (ф. XXXI), С.Л. Дроздова (ф. 102), М.К. Зерова (ф. XXXV), Г.М. Косинки (ф. 54), І.І. Манжури (ф. XVI), О.І. Олеся (Кандиби) (ф. XV), О.О. Русова (ф. 159), П.Я. Стебницького (ф. 244), В.П. Степаненка (ф. 205), В.В. Хвойки (ф. 153), Я.І. Щоголева (ф. 263), Ю.А. Яворського (ф. XXI); архівні фонди Спілки українських селянських письменників «Плуг» (ф. 249), журналів «Будяк» (ф. 253), «Гарт» (ф. 258) та «Дзвін» (ф. 257), газет «Бутырский вестник», «Бутырский курьер» (ф. 254) та «Рада» (ф. 44). Упорядковувала хронологічний каталог ф. II «Історичні документи». Одна з розробників науково-методичних документів з опрацювання рукописних фондів. У 1946 р. була відряджена в складі групи працівників БАН до Львова для допомоги у відбиранні стародруків та рукописів для передання фондів Оссолінеуму в «дар польському народові, який постраждав від Другої світової війни». Брала участь у підготовці наукового каталогу «Опис автографів українських письменників» (1959). Досліджувала рукописні фонди бібліотек Києва.

Напрями наукових досліджень: джерелознавство, археографія, архівознавство, документознавство.

Статті

1938

1. Рукописи Лесі Українки // Вісті АН УРСР. Київ, 1938. № 6. С. 58–59.
2. Список «Енеїди» Ів. Котляревського // Там само. 1938. № 8–9. С. 58–50.

1961

3. Державна публічна бібліотека АН УРСР // Опис рукописів Т.Г. Шевченка. Київ, 1961. С. 438–443. (Співатор – З.В. Кирилюк).

1962

4. Архів Олександра Івановича Олеся (Кандиби) (с. 19–28) ; Тарас Григорович Шевченко у матеріалах відділу (с. 62–82) // 36. оглядів фондів відділу рукописів / АН УРСР.

Держ. публ. б-ка ; уклад.: А.Г. Адаменко, М.П. Візир, І.Д. Лисоченко, С.Й. Петров, Й.В. Шубинський. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962.

1976

5. Коллекции рукописных книг в фондах Центральной научной библиотеки Академии наук УССР // Книга в России до середины XX века : тез. докл. Всесоюз. науч. конф., Ленинград, 13–15 окт. 1976 г. Ленинград, 1976. С. 55–56. (Співавтор – Н.П. Визирь).

1982

6. Всеукраїнське музичне товариство ім. М.Д. Леонтовича // Фонди відділу рукописів Центр. наук. б-ки АН УРСР : зб. наук. пр. / АН УРСР. Центр. наук. б-ка ; відп. ред. М.П. Візир. Київ : Наук. думка, 1982. С. 97–116. (Співавтор – Т.І. Воронкова).

1984

7. Де ля Флиз и его работы по описанию бывших окрестностей Киева // Киев в фондах Центр. науч. б-ки АН УССР : сб. науч. тр. / АН УССР ; Центр. науч. б-ка. Киев : Наук. думка, 1984. С. 161–174.

1989

8. Материалы личного архива Н.Ф. Беяшевского (1897–1926) // Рукописные фонды ЦНБ им. В.И. Вернадского АН УССР / АН УССР. Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского. Киев : Наук. думка, 1989. С. 18–24.

1959

9. Опис автографів українських письменників (XIX – поч. XX ст.) / АН УРСР. Держ. публ. б-ка ; відп. ред. Є.П. Кирилюк ; уклад.: А.Г. Адаменко, Д.М. Іофанов, З.В. Кирилюк, О.К. Олійниченко, Й.В. Шубинський. Київ, 1959. 215 с.

1962

10. Збірник оглядів фондів фондів відділу рукописів / АН УРСР. Держ. публ. б-ка ; уклад.: А.Г. Адаменко, М.П. Візир, І.Д. Лисоченко, С.Й. Петров, Й.В. Шубинський. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. 116 с.

1966

11. Т.Г. Шевченко в епістолярії / уклад.: А.Г. Адаменко, М.П. Візир, І.Д. Лисоченко, Й.В. Шубинський. Київ, 1966. 492 с.

АЛЕКСАНДРОВСЬКИЙ (ОЛЕКСАНДРОВСЬКИЙ) ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

(3 жовтня 1860 р., с. Дубовка Царицинського пов. Саратовської губ. – ?)

Закінчив Київський університет св. Володимира. Працював викладачем Паризької школи східних мов; викладачем вечірніх курсів для неписьменних та школи Кулицьких Київського учбового округу.

У Бібліотеці працював постійним позаштатним співробітником (з 19.12.1922 р.) та науковим співробітником (1928) ВР.

До кола обов'язків належало описування іноземних рукописів. У Національній бібліотеці Франції описував слов'янські рукописи, копіював для Румянцевського музею грецькі рукописи для поповнення дефектних документів фонду.

Постійний член Паризького лінгвістичного товариства. Дійсний член Саратовської архівної комісії, член-кореспондент Київського товариства старожитностей та мистецтв, Київського товариства історії та літератури. Друкувався в «Филологическом вестнике», «Русском богатстве», «Киевском слове», «Жизни и искусстве», «Русских ведомостях», «Саратовском дневнике».

Напрями наукової діяльності: журналістика, педагогіка, археографія.

Статті

1. Паризька національна бібліотека та її рукописний відділ // Бібл. журн. Київ, 1925. № 2–3. С. 31.
2. Прошлое, настоящее и будущее Парижской национальной библиотеки // Науч. работник. Харьков, 1929. № 3. С. 70–75.

Л-ра: Труды Саратовской ученой архивной комиссии. Саратов, 1911. Вып. 25; Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті. Київ, 2009. С. 208; Русская интеллигенция. Автобиографии и библиографические документы в собрании С.А. Венгерова : аннот. указатель : в 2 т. Т. 1 : А–Л. Санкт-Петербург, 2001. С. 46.

**АПАНОВИЧ
ОЛЕНА МИХАЙЛІВНА**

(9 вересня 1919 р., м. Мелекес Самарської губ.,
нині м. Димитровград Ульяновської обл., Росія, –
21 лютого 2000 р., м. Київ)

У 1937 р. вступила до Всесоюзного комуністичного інституту журналістики при ЦК ВКП(б) (м. Москва). У зв'язку з його ліквідацією в 1938 р. продовжила навчання на філологічному факультеті Харківського державного педагогічного інституту, який закінчила в 1941 р. Під час Другої світової війни була евакуйована в Південний Казахстан, потім до Башкирії, де працювала інспектором відділу санітарної просвіти Башкирського комітету охорони здоров'я (1941–1943) та інструктором вузлого радіомовлення Башкирського радіокомітету (1943–1944). У 1944 р. повернулася в Україну – спочатку до Харкова, згодом до Києва. Почала працювати в Центральному державному історичному архіві УРСР на посадах наукового співробітника (1944), старшого наукового співробітника (1944–1949) та завідувача відділу давніх актів (1949–1950). У 1945–1948 рр. навчалася в аспірантурі при Центральному державному історичному архіві. В 1950 р. в Інституті історії АН УРСР захистила дисертацію «Запорозьке військо, його устрій та бойові дії в складі російської армії під час російсько-турецької війни 1768–74 рр.» (науковий керівник К.Г. Гуслистий) на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук; в 1954 р. отримала вчене звання старшого наукового співробітника. В 1950 р. перейшла на роботу до відділу феодалізму Інституту історії АН УРСР, де перебувала на посадах молодшого наукового співробітника (1950–1956), старшого наукового співробітника (1956–1972). У 1951 р. брала участь в археологічних експедиціях на місцях Запорозьких Січей. Через посилення великодержавної політики Москви в Україні 12 вересня 1972 р. була звільнена з роботи в Інституті історії «за пропаганду буржуазно-націоналістичних ідей і дружні взаємини з репресованими дисидентами» (формально «за скороченням штатів»).

Від 1973 р. – у ВР на посадах в. о. старшого наукового співробітника (з 06.02.1973 р.) та наукового співробітника (09.1973–24.10.1985). Після виходу на

пенсію працювала у ВР за угодами (01.11–30.12.1985, 07.01–06.03.1986, 01.11–31.12.1989, 08.01.–07.03.1990).

До службових обов'язків належали упорядкування та наукове описування архівних фондів і рукописних книг.

Крім того, займалася дослідженням української рукописної історичної книги XV–XVIII ст., зокрема козацькими літописами Григорія Граб'янки та Самовидця. В бібліотеках Києва, Харкова, Одеси, Москви, Ленінграда виявила, атрибутувала та реконструювала з різних літературних джерел 30 невідомих списків літопису Григорія Граб'янки. Результатом вивчення маргінальних записів на берегах рукописних книг стала праця «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине. Исторические сборники» (1983).

За час роботи у ВР описала значну кількість особових архівних фондів, зокрема О.П. Новицького (ф. 279), Я.П. Новицького (ф. 202), А.І. Степовича (ф. 179), М.І. Лілеєва (ф. 127), Г.Ф. Вороного (ф. 280) та М.В. Остроградського (ф. 281), київського митрополита Платона (М.І. Городецького) (ф. 174); фамільних та родових архівів Болсуновських (ф. 237), Капністів (ф. 130), Шодуарів (ф. 283).

Досліджувала життєвий та творчий шлях першого президента Української академії наук академіка В.І. Вернадського: уклала ґрунтовну біографію вченого, визначила роль В.І. Вернадського у створенні УАН, виявила у фондах ВР невідомі документи вченого, зокрема його щоденник. Результатом творчих пошуків стала монографія (у співавторстві) «Вернадський: життя і діяльність на Україні» (1984, 1988).

Дослідження О.М. Апанович стали підставою для клопотання в 1988 р. перед Урядом щодо присвоєння Бібліотеці, заснованій з ініціативи В.І. Вернадського, його імені. За наукові розвідки стосовно творчої спадщини академіка та її популяризацію нагороджена срібною медаллю ВДНГ (1988).

Популяризувала склад та зміст рукописних фондів Бібліотеки на конференціях у Вільнюсі, Таллінні, Москві, Ленінграді.

У 1986–1989 рр. – науковий керівник першої комплексної експедиції «Запорозька Січ : зруйноване й уціліле». В 1987–1991 рр. – заступник ученого секретаря Комісії АН УРСР з розробки наукової спадщини В.І. Вернадського.

Член Спілки письменників України (1991). Лауреат Державної премії України імені Тараса Шевченка (1994). Лауреат премії Антоновичів (1995, США).

У 1995 р. поновлена на посаді старшого наукового співробітника відділу історії України середніх віків Інституту історії України НАН України, де працювала до останніх років життя.

Напрями наукових досліджень: історія України XVI–XVIII ст., книгознавство, кодикологія, кодикографія, культурологія.

Окремі видання¹

1. История Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР / АН УССР. Центр. науч. б-ка ; [кол. авт.: С.К. Гутянский, Е.М. Апанович, Е.М. Кравец и др.]. Киев : Наук. думка, 1979. 227 с.

¹ У переліку наводяться лише ті видання, які були підготовлені та опубліковані протягом роботи у ВР. Детальніше бібліографію див. : Олена Михайлівна Апанович : бібліогр. покажч. : (до 80-річчя від дня народжен. і 55-річчя наук. діяльності) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т історії України ; упоряд. С. Даневич ; авт. вступ. ст. Л. Дубровіна, В. Гром. Київ : Вид-во імені Олени Теліги, 1999. 80 с.

2. Рукописная светская книга XVIII в. на Украине : исторические сборники / АН УССР. Центр. науч. б-ка. Киев, 1982. 222 с.
3. Рукописная светская книга XVIII в. на Украине : исторические сборники / АН УССР. Центр. науч. б-ка ; отв. ред. Н.Н. Розов. Киев : Наук. думка, 1983. 222 с.
4. В.И. Вернадский: Жизнь и деятельность на Украине / АН УССР. Киев : Наук. думка, 1984. 235 с. (Співавтори – К.М. Сытник, С.М. Стойко).
5. В.И. Вернадский : Жизнь и деятельность на Украине. 2-е изд., испр. и доп. Киев : Наук. думка, 1988. 366 с. (Співавтори – К.М. Сытник, С.М. Стойко).

Статті

1974

6. Записи на рукописных книгах ЦНБ АН УССР и их источниковедческое значение // Книговедение и его задачи в свете актуальных проблем советского книжного дела : тез. докл. II Всесоюз. науч. конф. по проблемам книговедения. Секция рукописной книги. Москва, 1974. С. 27–31.

1975

7. Розповідають рукописи. Історія // Молодь України. 1975, 2 лют. № 23. С. 4.

1976

8. Записи на рукописных книгах ЦНБ АН УССР // Проблемы рукописной и печатной книги : [сб. науч. тр.]. Москва, 1976. С. 70–86.
9. Историческая книга XVI–XVIII вв. в фондах ЦНБ АН УССР // Книга в России до середины XIX века : тез. докл. Всесоюз. науч. конф., Ленинград, 13–15 окт. 1976 г. Ленинград, 1976. С. 52–53.

1977

10. Вкладные, владельческие, дарственные записи и приписки переписчиков XVI–XVIII вв. на рукописных книгах ЦНБ АН УССР // История книги и издательского дела. Ленинград : БАН СССР, 1977. С. 22–52.

1978

11. Историческая рукописная книга XVI–XVIII вв. в фондах Центральной научной библиотеки АН УССР // Книга в России до середины XIX века : докл. конф. Ленинград, окт. 1976 г. Ленинград : Наука, 1978. С. 195–204.

1979

12. Исторические записи на старопечатных и рукописных древних книгах // История СССР. Ленинград, 1979. № 2. С. 151–161.
13. Основание Всенародной библиотеки Украины и ее деятельность в годы гражданской войны. [Гл. 2. С. 24–35] ; Фонды и каталоги библиотеки. [Гл. 4. С. 52–70, співавтор – Н.И. Малолетова] // История Центр. науч. б-ки Академии наук Укр. ССР. Киев : Наук. думка, 1979.

1980

14. Подорож киянина : [нотатки українського мандрівника XVIII ст.] : до 1500-річчя Києва // Знання та праця. Київ, 1980. № 6. С. 20–21.

1981

15. Живі голоси давніх книг // Знання та праця. Київ, 1981. № 1. С. 10.
16. Летопись Грабянки и ее список в Тихомировском собрании ГПНТБ СО АН СССР // Сибирское собрание М.Н. Тихомирова и проблемы археографии : сб. науч. тр. Новосибирск, 1981. С. 85–96.

1982

17. Архив А.И. Степовича // Сов. славяноведение. Москва, 1982. № 5. С. 95–105.
18. Из истории украинско-чешских культурных связей. Л. Куба и А.И. Степович // Узловые вопросы сов. славяноведения : тез. докл. и сообщ. IX Всесоюз. конф. историков-славистов, Ужгород, 21–23 сент. 1982 г. Ужгород, 1982. С. 284–285.

19. Подорож киянина [Василя Григоровича-Барського – вченого-сходознавця XVIII ст.] // Сузір'я. Київ, 1982. С. 121–125.

1983

20. Мистецтво у житті вченого // Музика. Київ, 1983. № 6. С. 30. (Співавтор – К. Майбурова).

21. Степович Андроник Онікійович // Укр. рад. енцикл. 2-ге вид. Київ, 1983. Т. 10. С. 531.

22. Читацьке середовище України XVIII ст. // Рад. літературознавство. Київ, 1983. № 5. С. 43–49.

1984

23. Академік Вернадський і слов'янський світ // Всесвіт. Київ, 1984. № 6. С. 151–156.

24. Бібліотека першого президента // Культура і життя. 1984. 15 лют. № 8. С. 8.

25. Комиссия истории Киева Академии наук УССР // Киев в фондах Центр. науч. б-ки АН УССР : сб. науч. тр. / АН УССР. Центр. науч. б-ка. Київ : Наук. думка, 1984. С. 161–174.

26. Роль книги в жизни и научном творчестве В.И. Вернадского // Книга и социальный прогресс : тез. докл. 5-й Всерос. науч. конф. по пробл. книговедения, Москва, [10–12 апр. 1984 г.]. Москва, 1984. С. 14–16.

27. Степович Андроник Аникеевич // Укр. сов. енцикл. Киев, 1984. Т. 10. С. 458.

28. 55 хвилин про Вернадського. [Рец. на фільм: «Закон Вернадського»] // Культура і життя. 1984, 5 серп. № 32. С. 5.

1985

29. Вчений, організатор науки, людина // Отчий край-85 : іст.-літ. зб. Київ : Молодь, 1985. С. 48–58.

30. Polemicheskie zapisi na poljah харьковского экземпляра Острожской библии // Федоровские чтения. 1985. Москва, 1985. С. 172–178.

31. Распространение рукописной книги на Украине в XVIII в. // Книга в России до середины XIX в. : тез. докл. 3-й Всесоюз. науч. конф. Ленинград, 2–4 окт. 1985 г. Ленинград, 1985. С. 39–40.

Лит.: Серіков А. Січ уціліла?! // Пам'ятки України. Київ, 1989. № 4. С. 6–10; Козацька слава Олени Апанович // Укр. газ. 1994, 17–30 берез. № 6; Білик І. Під знаком Діви, або Гороскоп для Олени Михайлівни // Літ. Україна. 1994, 13 жовт.; Дмитрієнко М. Штрихи до портрета історика-сучасника // Укр. слово. 1994, 8 верес.; Загороднюк Л. Зоряний час Олени Апанович // Нар. армія. 1994, 29 верес.; Козацька слава Олени Апанович // Укр. газ. 1994, 17–30 берез.; Солонська Н.Г. Олена Апанович // Бібл. вісн. Київ, 1994. № 4. С. 26–28; Богачевська-Хом'як М. Людина повної посвяти науці // Неопалима купина. Київ, 1995. № 7/8; Історія українського середньовіччя : козацька доба : зб. наук. пр. : на пошану історика – лауреата Держ. премії ім. Т.Г. Шевченка Олени Михайлівни Апанович : у 2 ч. Київ, 1995; Під знаком Кліо : на пошану Олени Апанович : зб. ст. Дніпропетровськ : Промінь, 1995; Дмитрієнко М. Жіночий портрет в історичному інтер'єрі : передмова // Історія укр. середньовіччя : козацька доба : зб. наук. пр. : на пошану історика – лауреата Держ. премії ім. Т.Г. Шевченка Олени Михайлівни Апанович : у 2 ч. Київ, 1995; Миронець Н., Слюсаренко А. На пошану Олени Апанович // Бібл. вісн. Київ, 1996. № 3; Мицик Ю.А. Олена Апанович про українське козацтво // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Запоріжжя, 1997. Вип. 1. С. 191–195; Комаренко Т. Апанович Олена Михайлівна // Вчені Інституту історії України : бібліограф. довід. Київ, 1998. Вип. 1. С. 6–7; Дубровіна Л.А. Один козак, і той жінка // Укр. слово. 1999. 9 верес. № 36. С. 13; Дмитрієнко М.Ф. 80-річчя від дня народження О.М. Апанович // Укр. іст. журн. Київ, 1999. № 5; Мицик Ю.А. Козацька мати // Слово «Просвіти». Київ, 1999. № 9(63), 10(64); Фалько А. Зустрічі з Оленою Апанович // Робітничая газ. 1999, 8 груд. № 182. С. 4; Дмитренко М. Берегиня козацької слави // Народна армія. 2000, 29 лют. № 38. С. 2; Кипіани В. «Один козак, і той жінка...» // Киев. ведомости. 2000, 29 февр. № 46. С. 3; Овсієнко В. Коли козацтво стало ідеологічним криміналом : фрагменти неопублікованих спогадів Олени Апанович // Політика і культура. 2000, 17 березня. № 10 (45). С. 41–43; Жуковський А.І. Апанович Олена Михайлівна // Енцикл. сучасної України. Київ, 2001. Т. 1 : А. С. 607–608; Шевченківські лауреати 1962–2001 : енцикл. довід. Київ, 2001. С. 25–26; Овсієнко В. Свідчить Олена Апанович // Матеріали 10-х липневих академ. читань. Вип. 1. Київ : Центр духовної культури, 2002. С. 48–57; Комаренко Т.

Апанович Олена Михайлівна // Укр. історики ХХ ст. : біобібліограф. довід. Київ ; Львів, 2003. Вип. 2, ч. 1. С. 9–10; Унгурян Т. Олена Апанович. Час київський // Вечірній Київ. 2003. № 123. С. 8–9; Дмитрієнко М.Ф. Апанович Олена Михайлівна // Енцикл. історії України. Київ, 2005. Т. 1. С. 110; Інститут історії України НАН України : 1936–2006. Київ, 2006. С. 479.

**АСТАХОВА
СВІТЛАНА АНАТОЛІЇВНА**
(13 серпня 1968 р., м. Ізмаїл Одеської обл.)

У 1990 р. закінчила романо-германський факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

У ВР працювала редактором, тимчасово (12.11.1990–29.12.1990, 08.01.1991–20.05.1991), з 21.05.1991 р. була переведена в постійний штат, з 03.03.1992 р. – редактор відділу рукописів та стародруків, згодом перейшла до сектору обслуговування в читальних залах відділу обслуговування літературою гуманітарного профілю, де працювала бібліотекарем 2 категорії (25.02.1992–08.09.1992). Працювала в Австрійській бібліотеці, створеній на базі сектору.

Брала участь в опрацюванні документів архіву Львівської греко-католицької митрополичої консисторії (ф. XVIII). Склала описи на архів Львівської греко-католицької митрополичої консисторії (ф. XVIII), архів С.І. Маслової (ф. 33), колекцію грецьких рукописів (ф. 72). Дублювала картки для поповнення системи каталогів ВР.

**БАЛАБАН
МАРІЯ ОРЕСТІВНА**
(20 серпня 1969 р., м. Київ)

У 1992 р. закінчила Київський політехнічний інститут. У 1986–1993 рр. працювала в Українському науково-дослідному інституті зі спеціальних видів друку на посаді техника. В 1993–1994 рр. – у Міністерстві фінансів України на посаді провідного інженера відділу організації і виробництва цінних паперів і документів суворого обліку. В 2011–2015 рр. – робота на посаді менеджера ТОВ «Новий друк».

В ІР працює з травня 2018 р. на посаді провідного бібліотекаря. До кола професійних обов'язків належать обслуговування читачів, зберігання та використання рукописних фондів.

БАТАНОВА
ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА
(4 червня 1984 р., м. Житомир)

У 2007 р. закінчила Національний університет «Києво-Могилянська академія». У 2007–2008 рр. навчалася в Центральноєвропейському університеті (Будапешт, Угорщина), де захистила магістерську роботу «Jewish National Autonomy in Ukraine, 1917–1918: Institutional Organization, Self-Perception, Attitudes and Historiographical Interpretations» («Єврейська національна автономія в Україні, 1917–1918: інституційна організація, самосприйняття, ставлення та історіографічні інтерпретації»). У 2007–2010 рр. – аспірантура НБУВ.

У Бібліотеці – з 2013 р. на посадах бібліотекаря 2 категорії (з 02.12.2013 р.), бібліотекаря 1 категорії (з 01.12.2014 р.), молодшого наукового співробітника (з 16.01.2016 р.) відділу фонду юдаїки ІР.

Бере участь в описуванні та каталогізації книг ХІХ – першої половини ХХ ст. їдишем, івритом. Задіяна в науковому описуванні документальних джерел колекційних фондів для введення до електронного ресурсу «ІРБІС»

Напрями наукових досліджень: історія єврейства, історія України, книгознавство, джерелознавство, архівознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Статті та рецензії

2006

1. Из материалов к биографии Ивана Выговского // *Ucrainica Petropolitana* : сб. науч. тр. Вып. 1 : Материалы Междунар. конф. «Шевченковские чтения», март 2005 г. / С.-Петербург. гос. ун-т, Центр по изучению истории Украины ; под ред. Т.Г. Яковлевой. СПб., 2006. С. 13–15.

2. Винайдення традицій під час націєтворення // *Сучасність*. Київ, 2006. № 9. С. 152–156.

2007

3. Рецензія на кн.: *Документи по истории и культуре евреев в архивах Киева : путеводитель* / Рос. гос. гуманитар. ун-т и др. ; науч. ред.-сост.: Е.И. Меламед, М.С. Куповецкий. Київ : Дух і Літера, 2006. 752 с. // *Рукописна та книжкова спадщина України*. Київ, 2007. Вип. 12. С. 425–428.

2008

4. *Jewish National Autonomy in Ukraine, 1917–1918 : Institutional Organization, Self-Perception, Attitudes, and Historiographical Interpretations*. Магістерська робота англ. мовою за спеціальністю «Історія». Центральноєвроп. ун-т, Будапешт, Угорщина, 2008. URL: www.etd.ceu.hu/2008/batanova_tetyana.pdf.

2010

5. Діяльність єврейських партій в Українській Центральній Раді : документознавчий аспект // *Рукописна та книжкова спадщина України*. Київ, 2010. Вип. 14. С. 274–280.

6. Дослідження історії єврейських партій в Українській Центральній Раді : історіографічний аспект // *Студії з арх. справи та документознавства*. Київ, 2010. Т. 18. С. 118–124.

7. Політичні платформи та діяльність єврейських партій в Українській Центральній Раді та Міністерстві з єврейських справ (1917–1918 рр.) // *Наук. зап. : зб. пр. молодих учених та аспірантів*. Київ, 2010. Т. 21. С. 262–280.

8. До історії єврейського представництва в Українській Центральній Раді : декілька документів Міністерства з єврейських справ // *Пам'ятки : археограф. щорічник*. Київ, 2010. Т. 11. С. 175–184.

2017

9. Єврейські партійні і позапартійні періодичні видання України 1917–1918 років у Відділі фонду юдаїки Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // *Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наук*. 6-к : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 3–5 жовт. 2017 р.) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів наук. б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2017. С. 103–105.

10. Дер Тункелер [Йосеф Тункель]. Мандри Бін'яміна Четвертого : з укр. хаосу. Нью-Йорк ; Варшава : Вид-во «Мізрах ун майрев», 1920. 91 с. Уривок, розділи 1–7 / [передм. та переклад з їдишу Тетяни Батанової] // *Judaica Ukrainica : Annual Journal of Jewish Studies*. № 5. 2017.

БАУЕР НАДІЯ МИКОЛАЇВНА

(8 березня 1879 р., м. Орел, Росія, – ?)

Закінчила брянську жіночу гімназію (1897); історико-філологічний відділ Московських вищих жіночих курсів (1906), бібліотечні курси при Московському міському народному університеті ім. А.Л. Шанявського (1912).

У Бібліотеці від 1928 р. Обіймала посади бібліотекаря ВР, завідувача, головного бібліотекаря - вченого спеціаліста відділу комплектування (01.11.1928–1946); в евакуації в Уфі – бібліотекаря відділу книжкових фондів АН УРСР (з 27.05.1942 р.). Звільнилася в 1946 р.

Наприкінці 1929 – на початку 1930-х років як єдиний штатний співробітник ВР разом із завідувачем П.М. Поповим та його помічником Ю.П. Діаковським займалась упорядкуванням фондів ВР під час переїзду ВБУ в нове приміщення, зокрема матеріалів збірок Софійського собору та Михайлівського монастиря, Церковно-археологічного музею Київської духовної академії та Університетського відділу. Здійснювала комплектування, інвентаризацію підручної довідкової бібліотеки ВР, обслуговування та консультування читачів.

Пізніше, працюючи у відділі комплектування, брала участь в укладанні «Збірника положень та інструкцій з питань комплектування Бібліотеки АН УРСР» (1940).

Напрями наукових досліджень: бібліотекознавство, архівознавство.

Статті

1919

1. До книжних видавництв і редакцій часописів // *Книж. вістн*. Київ, 1919. № 1. С. 61.

1946

2. Про роботу з малотиражними виданнями // *Журн. БАН УРСР*. Київ, 1946. № 1. С. 52–55.

Упорядкування

1940

3. Збірник положень та інструкцій з питань комплектування БАН УРСР. Київ, 1940. 74 с. (співукладач).

БІЛОКІНЬ СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ

(1 липня 1948 р., м. Київ)

У 1971 р. закінчив історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка. Працював молодшим науковим співробітником відділу охорони пам'яток архітектури Київського державного історико-культурного заповідника «Києво-Печерська лавра» (листопад 1971 – вересень 1972); старшим науковим співробітником Державного музею книги та книгодрукування УРСР (вересень 1972 – листопад 1974). У 1974–1977 рр. навчався в аспірантурі на філологічному факультеті Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова і там само 03.03.1978 р. захистив кандидатську дисертацію «Предмет і завдання літературознавчого джерелознавства» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук (науковий керівник О.І. Овчаренко).

З вересня 1978 р. працював у ВР в.о. молодшого наукового співробітника (з 07.09.1978 р.) та молодшим науковим співробітником (12.07.1978 –04.11.1981).

Виконав науково-технічне описування особових фондів В.Л. Модзалевського (ф. 12), О.К. Єлачича, В.М. Доманицького (ф. 95), С.А. Таранушенка (ф. 278), фондів установ – редакції часопису «Киевская старина» (ф. 112), Колегії Павла Галагана (ф. 120), колекції Ф.І. Міщенко (ф. 117). Брав участь у створенні та редагуванні предметно-тематичного карткового каталогу на документи з фондів ВР.

Від 1989 р. працює в Інституті історії України НАН України. Обіймав посади старшого наукового співробітника (1989–1996), провідного наукового співробітника відділу історії української культури (з 1996 р.), провідного наукового співробітника (з 2002 р.), головного наукового співробітника (з 2005 р.) відділу історії України другої половини ХХ ст.

У 2000 р. в Інституті української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України захистив дисертацію «Масовий терор як засіб державного управління в СРСР, 1917–1941 рр. : джерелознавче дослідження» на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук.

Керівник Центру культурологічних студій Інституту історії України НАН України, член редколегії журналу «Пам'ятки України» (від 2000 р.). Ініціатор видання журналу «Наше минуле» (1993) та серії «Хто є хто в Україні» (1994). Голова Київського наукового товариства ім. Петра Могили (1990).

Дійсний член Української вільної академії наук (Нью-Йорк, 2005); член-пошукувач Російсько-американської академічної групи США, почесний академік АН вищої школи України (2007), почесний професор Києво-Могилянської академії (2012).

Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (2002).

Напрями наукових досліджень: історія України, джерелознавство, історіографія, книгознавство, біографістика.

Статті¹**1980**

1. Книгоиздательская деятельность товарищества «Друкарь» (1916–1923 гг.) : к истории книжного дела ленинского периода // В.И. Ленин и книга : Всесоюз. науч. конф. по проблемам книговедения. Москва, ноябрь 1980 г. : тез. докл. Москва, 1980. С. 40–42.

1981

2. Генеалогические материалы в архиве В.Л. Модзалевского // Археограф. ежегодник за 1979 г. Москва, 1981. С. 266–273.

1982

3. Праці Ф.П. Максименка в галузі краєзнавчої бібліографії // 2-га Респ. наук. конф. з іст. краєзнавства, 19–21 жовт. 1982 р., м. Вінниця : тези доп. Київ, 1982. С. 48–50.

4. Чи можна знати все? : [про засновника рад. бібліографії в Україні Ф.П. Максименка] // Друг читача. 1982, 24 черв. № 25. С. 7.

Лит. : Сергій Білокінь // Митці України : енцикл. довід. Київ, 1992. С. 70; Сергій Білокінь // Хто є хто в Україні. Київ, 1997. С. 44; Білокінь Сергій Іванович // Мистецтво України : біограф. довід. Київ, 1997. С. 64; Гирич І. Оборонець і дослідник національної культурної спадщини // Пам'ятки України. Київ, 1998. Ч. 3/4 (120–121). С. 139–144; Ткачова Л. Білокінь С.І. // Вчені Інституту історії України : бібліограф. довід. Київ, 1998. С. 16–17; Білокінь Сергій Іванович // Хто є хто в Україні. Київ, 2001. С. 34; Про присудження Національної премії України імені Т. Шевченка Білоконю Сергію Івановичу, культурологу, за науково-публіцистичну книгу «Масовий терор як засіб державного управління в СРСР» : Указ Президента України, від 5 берез. 2002 р.; № 209/2002 // Вісн. Книжкової палати. Київ, 2002. № 3. С. 5; Ковальчук О. Білокінь Сергій Іванович // Укр. історики ХХ століття : біобібліограф. довід. Київ ; Львів, 2003. Вип. 2, ч. 1. С. 23–24; Романі О.М. Білокінь Сергій Іванович // Енцикл. сучасної України. Київ, 2003. Т. 2 : Б–Біо. С. 812; Швидкий В.П. «Масовий терор» С. Білоконя і новітні праці з історії голодомору : текстолог. спостереження // Україна ХХ ст. : культура, ідеологія, політика : зб ст. Київ, 2004. Вип. 7. С. 516–520; Топачевський А. Не тільки як трагедія // Київ. Київ, 2005. № 6. С. 9–12; Укр. бібліографи. Біографічні відомості. Професійна діяльність. Бібліографія / Нац. парламентська б-ка України. Київ, 2008. С. 37–39; Ковальчук О.О. Білокінь Сергій Іванович // Енцикл. історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 1. С. 286; Інститут історії України НАН України, 1936–2006. Київ, 2006. С. 487; Білокінь Сергій Іванович // Шевченківські лауреати. 1962–2007 : енцикл. довід. Вид. 2. Київ : Криниця, 2007. С. 66–67; Білокінь Сергій Іванович // Міжнар. біограф. слов. дисидентів країн Центр. та Сх. Європи й колишнього СРСР. Т. І. Україна. Ч. 3. Харків : Харків. правозахисна група ; «Права людини», 2011. С. 1051–1052.

**БИРЮК (БІРЮК)
ЯКІВ ДЕМЕНТІЙОВИЧ**

(17 травня 1902 р., м. Коссово Слонімського пов.
Гродненської губ., Російська імперія, – ?)

У 1918 р. закінчив Зміївське вище початкове училище. Працював службовцем на різних місцях роботи.

¹ У переліку наводяться лише ті видання, які були підготовлені та опубліковані протягом роботи у ВР. Детальніше бібліографію див.: Сергій Білокінь: бібліогр. покажч. / уклад. О.Д. Кузьменко ; наук. ред. С.І. Побожій ; Добровільне т-во любителів книги УРСР, Секція книгознавства, Сум. клуб есклібрисистів і любителів графіки. Київ, 1989. 65 с.

В 1927 р. закінчив суспільно-педагогічний факультет Військово-політичної академії Робітниче-селянської червоної армії ім. Толмачова (м. Ленінград). У подальшому служив викладачем історії СРСР у Владивостоцькій піхотній школі (1927–1934), в Омському піхотному училищі (1934–1936), у Томському артилерійському училищі (1936–1941). Одночасно, за сумісництвом, лектор в лекційному бюро м. Томська, викладач основ марксизму-ленінізму в Томському медичному інституті, начальник соціально-економічного циклу в Канській військово-авіаційній школі (1941–1942). У вересні 1942 р. призначений заступником начальника політвідділу Ленінградського артилерійське технічного училища зенітної артилерії. У червні 1947 р. в званні підполковника звільнений у запас і переїздить до м. Києва.

У Бібліотеці – з кінця 1948 р. Працював на посадах в. о. головного бібліотекаря (з 01.11.1948 р.) та головного бібліотекаря (1949–1951) відділу марксизму-ленінізму (одночасно виконуючи обов'язки заступника директора з наукової роботи), в. о. завідувача консультаційно-бібліографічного відділу (з 07.11.1951 р.), головного бібліотекаря ВР (з 08.12.1951 р.), завідувача кабінету революційної преси (з 16.04.1952 р.), головного бібліотекаря відділу рідкісних та цінних книг (1954–1961). У 1963–1973 рр., після виходу на пенсію, з перервами працював т. в. о. завідувача відділу марксистсько-ленінської літератури, у відділі комплектування вітчизняною літературою та ВР.

За час роботи у ВР як знавець латини та польської мови залучався до опрацювання колекційних фондів, зокрема архіву та зібрання рукописів Київської духовної академії (ф. 160), колекції документів Всеукраїнського історичного музею імені Т.Г. Шевченка (ф. XXVIII) та особового архіву О.Ф. Кістяківського (ф. 61). Також залучався до процесу каталогізації рукописних документів.

У 1963 р. разом з М.Н. Новицьким працював над підготовкою збірника документів «Т. Г. Шевченко в епістолярії відділу рукописів».

Напрями наукових досліджень: книгознавство, бібліотекознавство, археографія, джерелознавство.

Окремі видання

1. Славянские книги кирилловской печати XV–XVIII вв. : описание книг, хранящихся в ГПБ УССР / АН УССР. Гос. публ. б-ка ; отв. ред. П.Н. Попов. Киев, 1958. 266 с. (Співавтори – С.Й. Петров, Т.П. Золотар).

Редакційна діяльність та упорядкування, укладання

2. Климент Єфремович Ворошилов : що читати до 70-річчя з дня народж. / уклад.: Я.Д. Бирюк, А.Д. Титаренко. Київ, 1951. 19 с.

3. Державна публічна бібліотека Академії наук УРСР у 1960 році / АН УРСР. Держ. публ. б-ка ; відп. ред. С.Й. Петров. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. 120 с.

Статті, рецензії

4. Інкунабули Центральної наукової бібліотеки Академії наук УРСР // Архіви України. Київ, 1968. № 5. С. 73–79.

**БОДАК
ОЛЬГА ПЕТРІВНА**

(23 травня 1981 р., с. Леляки
Баришівського р-ну Київської обл.)

У 2003 р. закінчила філософський факультет КНУ імені Тараса Шевченка.

Того ж року прийнята до ІР на посаду редактора 1 категорії (з 03.11.2003 р.), переведена на посаду в.о. молодшого наукового співробітника (з 01.02.2008 р.), затверджена на посаді молодшого наукового співробітника (з 17.11.2008 р.), переведена на посаду в.о. наукового співробітника (з 01.12.2009 р.), затверджена на посаді наукового співробітника (з 02.12.2010 р.) відділу кодикології та кодикографії.

Надалі переведена на посаду в.о. завідувача відділу організації та використання документального фонду Фонду президентів України (з 06.01.2011 р.), в.о. керівника Центру формування бібліотечно-інформаційних ресурсів із виконанням обов'язків завідувача відділу комплектування (з 01.05.2012 р.), з 26.09.2012 р. затверджена на посаді керівника Центру формування бібліотечно-інформаційних ресурсів НБУВ.

З 17.03.2016 р. переведена на посаду старшого наукового співробітника відділу фондів рукописної спадщини ІР.

До кола обов'язків належать наукове описування рукописних фондів та залучення їх до наукового обігу. Так, у 2007 р. за результатами наукового опрацювання особового архівного фонду історика та археолога М.Ю. Брайчевського (ф. 320) уклала каталог «Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського». Окрім того здійснила науково-технічне описування особового архіву О.М. Апанович (ф. 374). Виконувала пошукову та дослідницьку роботу стосовно виявлення та опрацювання латинських рукописів XVI–XVIII ст., що зберігаються в різних фондах ІР, та створила на них науково-довідковий апарат. Займається розробкою та формуванням електронних інформаційних ресурсів ІР, зокрема баз даних «Фонди Інституту рукопису» та «Рукописна та книжкова спадщина України». У 2010 р., спільно з К.В. Лобузіню, розробила «Положення про страховий фонд цифрових копій НБУВ» та «Робочу інструкцію зі створення, обліку і використання страхового фонду цифрових копій НБУВ».

У 2007 р. в НБУВ захистила дисертацію «Документальна історико-бібліографічна спадщина М.Ю. Брайчевського (1924–2001)» на здобуття вченого ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна).

Напрями наукових досліджень: архівознавство, джерелознавство, археографія, документознавство, бібліотекознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1. Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : каталог. Київ: НБУВ, 2007. 410 с.
2. Документальна історико-бібліографічна спадщина М.Ю. Брайчевського (1924–2001) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство». Київ, 2007. 19 с.

Статті

2004

3. Про нові надходження архівних документів М.Ю. Брайчевського до фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : тематичний огляд // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2004. Вип. 9. С. 285–288.

2005

4. Архівна спадщина М.Ю. Брайчевського як джерело з вивчення історичної науки та поширення історичних знань (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 34–49.
5. Літературно-мистецькі документи з фонду М.Ю. Брайчевського Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як просопографічне джерело // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 17–18 трав. 2005 р. Київ, 2005. Ч. 1. С. 218–220.

2006

6. Джерелознавство у науковому доробку М.Ю. Брайчевського // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 16–18 трав. 2006 р. Київ, 2006. С. 203–204.
7. Із наукового листування М.Ю. Брайчевського з М.Ф. Лучинським : до проблеми історії грошового обігу на Русі // Пам'ятки. Київ, 2006. № 6. С. 95–103.
8. Літературно-мистецька спадщина М.Ю. Брайчевського як інформаційне джерело українці Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Наук. пр. НБУВ. Київ, 2006. Вип. 16. С. 254–259.

2007

9. Внесок М.Ю. Брайчевського у розвиток інформаційного забезпечення української бібліографічної діяльності // Бібл. вісн. Київ, 2007. № 4. С. 37–39.
10. Джерелознавчий та бібліографічний аспекти наукової діяльності Михайла Брайчевського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 11. С. 171–182.
11. Історико-бібліографічні методи в наукових дослідженнях М.Ю. Брайчевського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 12. С. 29–39.

2008

12. Джерелознавство в науковому доробку М.Ю. Брайчевського (1924–2001) // Волин. іст. записки. Житомир, 2008. Т. 1. С.194–200.

2009

13. Електронні інформаційні ресурси Інституту рукопису НБУВ : історія створення та перспективи розвитку // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2009. Вип. 13. С. 449–457.

2010

14. Постать М.Ю. Брайчевського в українській історіографії // Волин. іст. записки. Житомир, 2010. Т. 4. С. 47–57.
15. Повнотекстова база даних «Рукописна та книжкова спадщина України» як електронний науково-інформаційний ресурс Інституту рукопису Національної бібліотеки

України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 359–371.

2011

16. Електронний інформаційний ресурс «Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського у дзеркалі газетної періодики» // Бібл. вісн. Київ, 2011. № 5. С. 33–37. (Співатор – А.Г. Федорчук).

17. Формування електронних інформаційних ресурсів Фонду президентів України в контексті розвитку вітчизняних соціально-інформаційних комунікацій // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2011. Вип. 32. С. 250–259.

2012

18. Науково-інформаційний ресурс «Україна у відгуках зарубіжної преси» як джерело аналізу іміджу держави // Учений інформ. покоління : інновації, традиції та перспективи : зб. матеріалів III Міжнар. наук. конф. молодих учених, 17 трав. 2012 р. Київ, 2012. С. 15–17.

19. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського в пресі : аналітичний огляд публікацій за 2011 р. // Бібл. вісн. Київ, 2012. № 4. С. 46–51.

20. Створення страхового фонду цифрових копій унікальних документів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 15. С. 246–256. (Співатор – К.В. Лобузін).

2013

21. Бібліотечно-інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : проблеми формування та шляхи їх вирішення // Адаптація завдань і функцій наук. б-ки до вимог розвитку цифрових інформ. ресурсів : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 8–10 жовтня 2013 р. Київ, 2013. С. 32–35.

22. Інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерело формування іміджу держави // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2013. Вип. 35. С. 49–58. (Співатор – К.В. Лобузін).

23. Михайло Брайчевський : життя та діяльність (за архівними документами) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2013. Вип. 37. С. 677–691.

24. Нормативно-правова база міжнародного книгообміну Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Наук. молодь в умовах розвитку соціокомунікативної сфери : зб. матеріалів IV Міжнар. наук. конф. молодих учених. Київ, 16 трав. 2013 р. Київ, 2013. С. 110–112.

25. Формування бібліотечно-інформаційних ресурсів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : сучасний стан і перспективи розвитку // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2013. Вип. 38. С. 74–89.

2014

26. Кваліфікаційні вимоги до комплектаторів наукової бібліотеки в сучасних умовах розвитку бібліотечної діяльності // Молодь. Наука. Інновації : зб. матеріалів V Міжнар. наук. конф. молодих учених. Київ, 15 трав. 2014 р. Київ, 2014. С. 68–71.

27. Международный документообмен Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Вестн. Библ. ассамблеи Евразии. Москва, 2014. № 1. С. 21–24.

28. Международный документообмен Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского с библиотеками и научными учреждениями Беларуси : история, современность, перспективы // Библиотека и общество: проблемы и направления развития : материалы V Междунар. науч.-практ. конф. молодых ученых и специалистов. Минск, 30–31 окт. 2013 г. Минск: Ковчег, 2014. 1 электрон. опт. диск (CD ROM). Загл. с экрана. С. 24–26.

29. Формування електронних інформаційних ресурсів наукових бібліотек : сучасні тенденції, проблеми та перспективи // Місце і роль бібліотек у формуванні нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 21–22 жовт. 2014 р. Київ, 2014. С. 431–433.

30. Формування електронних інформаційних ресурсів наукових бібліотек : прикладний аспект : [про роботу наук.-практ. семінару] // Бібл. вісн. Київ, 2014. № 6. С. 48.

2015

31. Архів редакції газети «Воля» [С. 196–197]; Архів редакції газети «Народна воля» [С. 201] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник. Київ : НБУВ, 2015.

32. Міжнародний документообмін Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського в системі формування бібліотечно-інформаційних ресурсів // Бібл. вісн. Київ, 2015. № 1. С. 33–45. (Співавтор – Н.І. Малолетова).

33. Централізоване бібліотечне опрацювання документів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського : технологічна інструкція. Київ : НБУВ, 2015. 87 с. (Співавтори – О.М. Василенко, І.П. Антоненко та ін.).

р
0
З
Д
І
Л
III

БОЛЯК

ОКСАНА СТЕПАНІВНА
(27 грудня 1965 р., м. Київ)

Вищу освіту отримала у Київському технологічному інституті легкої промисловості (1984–1989).

З жовтня 1991 р. працює в ІР на посадах редактора (08.10.1991–31.12.1991, тимчасово), редактора 2 категорії відділу рукописів та стародруків (з 15.05.1995 р.), редактора 2 категорії (з 01.10.1992 р.), редактора 1 категорії (з 01.02.1999 р.) відділу зберігання і використання фондів, редактора 1 категорії відділу джерелознавства (з 01.12.2001 р.), в.о. молодшого наукового співробітника відділу зберігання та використання фондів (з 02.01.2003 р.), в.о. молодшого наукового співробітника (з 02.01.2004 р.), молодшого наукового співробітника (з 12.06.2007 р.) відділу джерелознавства.

Виконувала бібліотечну роботу з обслуговування читачів, звіряла наявність рукописних документів. Брала участь у перекладанні описів на фонди ІР українською мовою, залучалася до опрацювання архівів М.К. Холодного (ф. 375) та Д.М. Косарика (ф. 375). Здійснила науково-технічне описування архівів Ю.О. Корчака-Чепурківського (ф. 391) та П.Л. Варгатюка (ф. 361).

З 1993 р. – часу створення наукового збірника ІР «Рукописна та книжкова спадщина України» – член редакційно-видавничої групи: виконує редакторську та коректорську роботу, готує комп'ютерну верстку та оригінал-макети видання. Від 2014 р. – відповідальний секретар збірника, член редакційної колегії.

Провідний фахівець з укладання науково-довідкового апарату до наукових (монографії) та науково-довідкових (покажчики, каталоги, путівники) видань ІР та НБУВ. Зокрема, виконувала науково-допоміжні археографічні роботи для видань: «Володимир Іванович Вернадський і Україна» (Т. 1, кн. 1, 2; Київ, 2011) та «Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими» (Кн. 1–2; 2011–2012), що вийшли в ювілейній серії «Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського», підготовленій установами НАН України.

Залучається до науково-інформаційної діяльності ІР (листування з користувачами через Інтернет, підготовка довідок за запитамі дослідників та установ, організаційна робота з наукометричними базами даних).

Напрями наукових досліджень: архівознавство, бібліотекознавство, археографія, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Статті

1. Архів київського Товариства «Просвіта» [С. 153–155] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : путівник. Київ : НБУВ, 2015.

Редакційна діяльність та упорядкування, укладання

2. Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів : зб. наук. пр. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 1993–2018. Вип. 1–22. – Чл. редкол., ред. підготовка вид., комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

1998

3. Видатні вчені національної академії наук України : особові арх. та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Нац. б-ці України ім. В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т архівознавства ; уклад.: О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич [та ін.] (розділ 1) ; В.Г. Врублевський, О.М. Закусило, О.О. Колобов [та ін.] (розділ 2) ; передм. Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Путра. Київ, 1998. 307 с.

4. Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, 1918–1941 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1998. С. 326–333. – Іменний покажчик, редактування.

5. Корній Л.П., Дубровіна Л.А. Болгарський наспів з рукописних нотолінійних ірмолоїв України кінця XVI–XVII ст. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Мін-во культури і мистецтв України, Нац. муз. академія України ім. П.І. Чайковського ; передм. П.С. Сохання ; відп. ред. О.С. Онищенко ; упоряд., розшифровка, підготовка нотних матеріалів до видання, покажчики Л.П. Корній ; кодикологічне дослідження та археогр. опис нотолінійних ірмолоїв Л.А. Дубровіної ; редакція словесних текстів пісенспівів болгарського наспіву Г.П. Півторака ; Київ, 1998. 321 с. (З історії музичної спадщини України). – Редагування.

1999

6. Музичний архів М.Д. Леонтовича : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Мін-во культури і мистецтв України, Нац. муз. академія України ім. П.І. Чайковського ; уклад. Л.П. Корній, Е.С. Клименко ; вступ. ст. Л.П. Корній (опис духовних творів), Е.С. Клименко (опис світських творів) ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 1999. 114 с. – Редагування.

2000

7. Архівні установи України : довідник / Держкомархів України, М-во культури і мистецтв України, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; авт.-уклад.: О.І. Алтукова, В.П. Даниленко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова [та ін.] ; передне сл. О.С. Онищенко, Р.Я. Пирога ; упоряд.: Г.Б. Боряк, С.Г. Даневич, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова [та ін.] ; Київ, 2000. (Архівні зібрання України. Спеціальні довід.) С. 244–255. – Іменний покажчик, редактування.

2002

8. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, [та ін.] Київ, 2002. 766 с.

2003

9. Києво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 2 : Документи з історії Києво-Могилянської академії за матеріалами фондів Інституту рукопису (1615–1817) : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; археогр. опрацювання Т.В. Міцан. Київ, 2003. 479 с. – Редагування.

10. Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2003. 194 с., [158 с.] : іл. – Редагування.

2008

11. Зубкова Н.М. Архів і бібліотека видатного діяча українського просвітництва Б.Д. Грінченка : з фондів НБУВ / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : НБУВ, 2008. 178 с. – Редагування.

12. Дубровіна Л.А., Онищенко О.С. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, 1965–1991 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2008. 373 с. – Редагування.

13. Степченко О.П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918–1934) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : НБУВ, 2008. 217 с. – Редагування.

2009

14. Дубровіна Л.А. Онищенко О.С. Бібліотечна справа в Україні в XX столітті / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2009. С. 511–527. – Іменний покажчик, редагування

2011

15. Біленький Є.А., Булатова С.О. Рукописне та книжкове зібрання баронів Шодуарів у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2011. 251, [1] с. : іл. – Редагування.

16. Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XVIII ст. з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. : зб. док. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; авт.-уклад.: Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан, І.Л. Сияк, Я.В. Затилюк. Київ, 2011. 559 с. : іл. – Редагування.

17. Клименко Е.С., Гальченко О.М. Кириличні співочі рукописи монодійної традиції XII – початку XX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : іст.-кодикологічне дослідж. : каталог : палеогр. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; відп. ред. Л.А. Дубровіна ; Київ, 2011. 305 с. : іл. – Редагування.

2013

18. Лось В.Е. Українська Церква на Правобережній Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX ст.: організаційна структура та культурно-релігійний аспект / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2013. 300 с. – Редагування.

2014

19. Степченко О.П. Архівна спадщина П.Я. Стебницького у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2014. 464 с. : іл. – Іменний покажчик, редагування, комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

20. Філіпович М.А. Полоцька земля в літописних та актових джерелах XI–XVI століть / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2014. 204 с. – редактування, комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

21. Чернухін К.Є., Горбач Т.С., Купченко-Гринчук О.М., Лось В.Е. Архів філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової в фондах ІР НБУВ : біогр. дослідж. : наук. кат. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; редкол.: Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк, Н.М. Зубкова, О.П. Степченко та ін. ; Київ, 2014. 304 с. : іл. – Редагування, комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

2015

22. Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2015. 328 с. – Чл. редкол., автор-уклад., іменний покажчик, редактування, комп'ютерна верстка та оригінал макет].

23. Горєва В.В. Документознавчі дослідження Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР у м. Києві (1964–1986) : моногр. / відп. ред. С.Г. Кулешов. Київ : НБУВ, 2015. 160 с. – Редагування.

24. Клименко І.В. Архів українського мистецтвознавця Б.С. Бутника-Сіверського (1901–1983) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського : біогр. дослідж. : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. С.В. Сохань. Київ, 2015. 464 с. : 50 іл. – Редагування, комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

25. Псалтир : переклад новою українською літературною мовою П.С. Морачевського (1865) / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови ; підготовка вид. Л.А. Гнатенко ; дослідж. Л.А. Гнатенко, В.В. Німчука ; відп. ред. Л.А. Дубровіна ; Київ : НБУВ, 2015. 200 с. ; 5 іл. (Пам'ятки української мови XIX ст., Серія канонічної літератури). – Технічне редактування, комп'ютерна верстка та оригінал макет.

26. Сохань С.В. Микола Петров : життя серед книг і рукописів / відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : НБУВ, 2015. 412 с. – Коректура, комп'ютерна верстка та оригінал макет.

2016

27. Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 24 трав. 2016 р.) / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. Київ, 2016. с. – Комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

28. Чернухін Є. Архів протоієрея Трифілія Карацоглу : першоджерела з історії греків Криму та Надазов'я XVIII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Київ, 2016. 320 с., іл. – Підготовка видання, комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

29. Іванова О.А. Кирилична рукописна книга XVI ст з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : іст.-кодикологічне дослідж. : альб. філіграней / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 256 с., іл. – Підготовка видання, комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

2017

30. Горбач Т. С. Inter pacem et bellum : Польща і Німецький орден у XIII – на початку XV ст. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського; відп. ред. М. О. Рудь. Київ, 2017. 200 с., іл. – Комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

31. Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.) : матеріали до біобібліогр. слов. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; авт.-уклад. Л.В. Гарбар ; редкол.: Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна (голова), В.І. Попик та ін. ; Київ, 2017. 616 с. – Підготовка видання, комп'ютерна верстка та оригінал-макет.

**БОРИСОВА
ЛАРИСА АНАТОЛІЇВНА**
(12 жовтня 1952 р., м. Черкаси)

Закінчила бібліотечний факультет Київського державного інституту культури (28.08.1973–01.07.1977).

Працювала: в Державній історичній бібліотеці УРСР – з 30.08.1977 р. зарахована на посаду бібліотекаря відділу читальних залів, 09.03.1978 р. переведена тимчасово на посаду старшого бібліотекаря того ж відділу, з 03.07.1978 р. – бібліограф науково-бібліографічного відділу, з 14.09.1978 р. по 24.03.1983 р. – старший редактор того ж відділу. З 25.03.1983 р. до 14.08.1987 р. – старший інженер бюро науково-технічної інформації Інституту ботаніки ім. М.Г.Холодного АН УРСР.

Продовжила роботу в Камчатській обласній бібліотеці: з 19.01.1989 р. – бібліотекарем довідково-бібліографічного відділу, з 01.12.1989 р. переведена завідувачем сектору загальної бібліографії того ж відділу, 25.07.1990 р. звільнилася.

У Національній парламентській бібліотеці України обіймала посади редактора 1 категорії (з 27.04.1995 р.), провідного бібліотекаря (з 02.01.1996 р.), головного бібліотекаря (02.02.2004–08.10. 2004) відділу каталогізації.

З 2004 р. працює у відділі зберігання та використання фондів ІР бібліотекарем 1 категорії (з 11.10.2004 р.), згодом – провідним бібліотекарем (з 01.04.2012 р.).

В ІР займається описуванням особових архівів та створенням облікової документації на них (архів Є.П. Демченко, ф. 392), організовує тематичні виставки архівних документів, залучається до упорядкування архіву ВАКу, обслуговує читачів, звіряє наявність рукописних фондів.

Електронні виставки

1. Рукописні джерела української культури в фондах Інституту рукопису [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад.: Л.А. Борисова, С.О. Муссель-Драгомирецька // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (39 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2012. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/38>, вільний. Назва з екрана.

2. Федір Зотикович Коновалюк – видатний український художник [електронний ресурс] : електронна виставка / [авт.-уклад. Л.А. Борисова] // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (48 зображ.) та текст. дані : передмова. Київ, 2013. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1126>, вільний. Назва з екрана.

3. Родина Григоровичів-Барських [електронний ресурс] : електронна виставка / вист. підгот.: Л.А.Борисова, Т.В. Герасімова, С.О. Муссель-Драгомирецька // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. графіч. (86 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2017. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3444>, вільний. Назва з екрана.

**БРУСИЛОВСЬКА
ФАНЯ АБРАМІВНА**

(17 квітня 1923 р.,
с. Березань Березанського р-ну Київської обл. –
не пізніше 1979 р.)

Закінчила історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка (1949). Працювала бібліотекарем Дитячої бібліотеки Залізничного району м. Києва (1945–1950); учителем загальноосвітньої школи офіцерського складу при Округовому будинку офіцерів м. Києва (1950–1960); архівістом групи з науково-технічного упорядкування відомчих архівів Київського міського державного архіву (1964–1967).

У Бібліотеці – від 1967 р. Обіймала посади редактора відділу бібліотекознавства (з 7.06.1967 р.), редактора (з 16.05.1970 р.), головного бібліотекаря (до 10.02.1977 р.) ВР.

У ВР виконувала обов'язки відповідального за Архів Бібліотеки. Опрацювала документи з науково-організаційної та наукової діяльності Бібліотеки за 1918–1966 рр. Виконала науково-технічне описування особових архівних фондів М.Х. Бунге (ф. 57), М.Д. Владимирського-Буданова (ф. 60), І.В. Лучицького (ф. 66), С.П. Постернака (ф. 52), Є.В. Спекторського (ф. 43), М.М. Ясинського (ф. 59), архівних фондів редакцій періодичних видань – газети «Воля» (ф. 247), журналів «Дніпрові хвилі» (ф. 256), «Літературно-науковий вістник» (ф. 246), «Сяйво» (ф. 250), архівних колекцій документів Головної книжкової палати (ф. 48) та Українського наукового інституту книгознавства (ф. 47).

Напрями наукових досліджень: архівознавство, документознавство, бібліотекознавство.

Статті

1. Огляд фонду Лучицького Івана Васильовича (2.VI 1845–22.III 1918 р.) (с. 33–55) ; Огляд архіву Українського науково-дослідного Інституту книгознавства (УНІК) (56–69) // Фонди відділу рукописів Центр. наук. б-ки АН УРСР : зб. наук. пр. / АН УРСР. Центр. наук. б-ка ; відп. ред. М.П. Візир. Київ : Наук. думка, 1982.

**БУЛАТОВА
СВІТЛАНА ОЛЕГІВНА**

(27 лютого 1962 р., м. Хабаровськ, Росія)

У 1983 р. закінчила філологічний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О.М. Горького.

У НБУВ працює від 1988 р. на посадах бібліотекаря 1 категорії (з 01.05.1988 р.), в.о. наукового співробітника (з 01.02.1999 р.), в.о. старшого наукового співробітника (з 16.03.2000 р.), старшого наукового співробітника (з 18.12.2000 р.) відділу кодикології та кодикографії ІР.

Очолює самостійний напрям у науково-дослідницькій роботі ІР – «Археографічне та джерелознавче дослідження рукописної полоніки». Наукова діяльність зосереджена на книгознавчому вивченні проблем формування, розвитку, а також визначення первісного складу рукописно-книжкових колекційних фондів XVI–XVIII ст. у контексті історико-книгознавчої та бібліографічної реконструкції. Основною сферою досліджень є полоністичні колекції рукописних книг та стародруків, що зберігаються в рукописних та книжкових зібраннях Києва і пов'язані з історичним минулим Польщі й України. Вивчає рукописну та книжкову спадщину польських королів, магнатів і шляхти, а також документи з архівів католицьких монастирів, церковних установ, історико-культурних закладів. У напрямі дослідження ретроспективних фамільних фондів польського походження працювала над вивченням рукописних та книжкових зібрань Яблоновських та Шодуарів. Займається атрибуцією, зокрема кодикологічним та археографічним описуванням, рукописів XVII–XIX ст. польською мовою з історії старопольської кулінарії та повсякденної шляхетської культури. Залучає отриману інформацію до широкого наукового та суспільного загалу: автор низки монографічних видань та статей до наукових часописів. Співатор путівника «Особові архівні фонди Інституту рукопису НБУВ» (2002) та путівника «Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису НБУВ» (2015). Здійснила науково-технічне описування особових фондів, що надійшли на зберігання до ІР, зокрема архіву реформатів Руської провінції (Provincia Russia) (ф. 314), колекції документів релігійних і навчальних установ та приватних осіб польського походження (ф. 332), зібрання рукописів з історії церков Західної України XVIII–XX ст. (ф. 398). Доопрацьовувала описання колекції історичних документів (ф. XIV), Прилбицького родового архіву Шептицьких (ф. XVIII), особового архівного фонду П.П. Ротача (ф. 276) та родового фонду Шодуарів (ф. 283).

У межах міждержавних науково-бібліотечних контактів між Польщею та Україною, започаткованих нарадою Міжнародної експертної комісії в 2005 р., є одним із співвиконавців спільного проекту, спрямованого на підготовку публікації фахових видань, зокрема брала участь у теоретичній розробці схеми виявлення та реєстрації полоніки в українських сховищах та україніки в польських бібліотеках.

У 1999 р. захистила в НБУВ дисертацію «Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських XVI – середини XIX ст.: походження, доля та історико-книгознавча реконструкція» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна). У 2007 р. отримала звання старшого наукового співробітника.

Член Асоціації архівістів України, Асоціації бібліотекарів України.

Напрями наукових досліджень: джерелознавство, архівознавство, археографія, книгознавство, бібліографія, кодикологія, кодикографія, історія старопольської культури XVII–XVIII ст.

Окремі видання

1. Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських XVII – сер. XIX ст. : походження, доля та історико-книгознавча реконструкція : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Наук. кер. Л.А. Дубровіна. Київ, 1999. 17 с.

2. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, М.К. Іваннікова, О.А. Іванова, І.В. Клименко, І.Д. Лисоченко, Т.Г. Маєр, Т.В. Міцан, І.А. Сергєєва, М.Л. Скирта. С.В. Сохань, О.П. Степченко, К.П. Терещенко. Київ, 2002. 766 с.

3. Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / відп. ред. Л.А. Дубровіна ; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2006. 332 с. : іл.

4. Рукописне та книжкове зібрання баронів Шодуарів у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Київ, 2011. 250 с. (Співавтор – Є.А. Біленький).

Статті**1993**

6. Архів Львівської греко-католицької митрополичої консисторії в фондах Інституту рукопису ЦНБ // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті. Ч. 1 : Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовт. 1993 р. / АН України. Центр. наук. б-ка. Київ, 1993. С. 98–99.

1994

6. Архів реформатів Руської провінції (Provincia Russia) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 136–141.

1996

7. Про особливості комплектування зібрання Ю.О. Яблоновського в бібліотеці Кременецького ліцею // Стратегія комплектування фондів наук. б-ки : тези доп. Міжнар. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 1996 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1996. С. 119–120.

8. Рукописи Collectio Regia в фондах Інституту рукопису ЦНБ ім. В.І. Вернадського НАН України // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1996. Вип. 3. С. 121–137.

1997

9. Екслібриси в книжковому зібранні Яблоновського / пер. з рос. Н. Солонська // Бібл. вісн. Київ, 1997. № 1. С. 20–29.

10. Книжкове зібрання Яблоновських у бібліотеці Кременецького ліцею // Наук. зап. : зб. пр. молодих учених та аспірантів / Ін-т укр. археографії та джерелознавства. Київ, 1997. Т. 2. С. 209–231.

1998

11. Обзор изданий второй половины XVI века книжного собрания Яблоновских // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1998. Вип. 4. С. 232–261.

12. Провенієнції видань другої половини XVI ст. колекції Яблоновських (у фондах НБУВ) / пер. з рос. Н. Солонська // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. Вип. 1 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1998. С. 122–128.

1999

13. Листи Ю.О. Яблоновського до Ю.А. Залуського як джерело з історії князівської бібліотеки Яблоновських // Вісн. Харк. держ. академії культури : зб. наук. пр. Харків, 1999. Вип. 1 : Бібліотекознавство. Документознавство. Інформатика. С. 120–129.

14. Періодичне видання Товариства польських архівістів // Архівіст : вісн. САУ. Київ, 1999. Вип. 1(4). С. 90–95. Рец. на журн.: Archiwista polski. 1997. № 1–4; 1998. № 1–4.

15. Провенієнції видань другої половини XVI ст. колекції Яблоновських (у фондах НБУВ) // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. НБУВ. Київ, 1998. Вип. 1. С. 122–129.

2000

16. Бібліотека Яна Станіслава Яблоновського у Підкамені та її книжки у складі родового зібрання Яблоновських у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2000. Вип. 5. С. 48–58.

17. Матеріали з історії бібліотеки баронів де Шодуар у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (архівна та рукописна спадщина) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2000. Вип. 6. С. 56–74. (Співавтор – Є.А. Біленький).

18. Провенієнції Яблоновських (на матеріалі вид. з фондів Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського та польських книгосховищ) // Библиотечное дело и краеведение : сб. науч. тр. / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Респ. крымско-татарская б-ка, Фонд поддержки б-к Крыма. Киев ; Симферополь, 2000. Вип. 2. С. 12–19.

2002

19. До витоків історії книжкового колекціонування польського роду магнатів Яблоновських // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2002. Вип. 7. С. 3–13.

20. Рукописні матеріали з колекції Яблоновських в Інституті рукопису НБУВ як об'єкт історико-книгознавчого дослідження // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2002. Вип. 9. С. 294–300.

21. Бережков Михайло Миколайович [с. 39–42]; Болсуновські [с. 52–53]; Косачевська Євдокія Марківна [с. 264–266]; Кудрявцев Петро Павлович [с. 287–288]; Кулаковський Юліан Андрійович [с. 288–289]; Кулябо-Корецький Микола Григорович (співавтор – О.П. Степченко) [с. 294]; Мержанова Антоніна Миколаївна [с. 365]; Новицький Яків Павлович [с. 397–400]; Омельченко Петро Остапович [с. 404–406]; Савицький Іван Олексійович [с. 474–475]; Саливон Григорій Дмитрович [с. 476–478]; Склярєнко Семен Дмитрович [с. 492]; Степович Андроник Оникійович [с. 507–511]; Федоренко Павло Костянтинович [с. 560]; Флоринський Тимофій Дмитрович [с. 560–563]; Шодуари [с. 594–601]; Яновський Людвіг Вікторович [с. 644–645] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2002.

2003

22. Огляд родового архівного фонду Болсуновських у зібранні Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2003. Вип. 8. С. 113–125.

2004

23. До історії бібліотеки Станіслава Яна Яблоновського, краківського каштеляна // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2004. Вип. 9. С. 141–160.

24. Польські рукописи у фондах родового походження в зібранні Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Бібл. вісн. Київ, 2004. № 4. С. 7–10.

25. *Rekopisy «Collectio Regia» w zbiorach Instytutu Rekopisu Biblioteki Narodowej Ukrainy im. W.I. Wernadskiego w Kijowie* // *Rocznik Biblioteki Narodowej. Warszawa, 2004. T. XXXVI. S. 251–264.*

2005

26. Кароль Васильович Болсуновський – колекціонер екслібрисів (на матеріалах листування з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 163–168.

27. Невідомі листи Казимежа Рейхмана до Кароля Болсуновського // Пам'ятки : археограф. щорічник. Київ, 2005. С. 250–256.

28. Рідкісні рукописи XVIII ст. з історії класичної археології із зібрання польського короля Станіслава Августа Понятовського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Архіви України. Київ, 2005. № 4. С. 132–146.

2006

29. Співробітництво Національної академії наук України і Польської академії наук, Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського і Бібліотеки Народової // Бібл. вісн. Київ, 2006. № 4. С. 3–5. (Співавтори – Л. Дубровіна, І. Ціборовська-Римарович).

2009

30. Екслібриси Станіслава Шодуара на книжках родового бібліотечного зібрання Шодуарів у фондах НБУВ // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2009. Вип. 13. С. 184–195.

31. Ю.Й. Сіцінський та І.М. Каманін як дослідники рукописних книг Подільського давньосховища (1904–1907) // Архіви України. Київ, 2009. № 1/2. С. 221–234. (Співавтор – С.М. Міщук).

2010

32. Роль баронеси Люсі Шодуар та її збирацьких зацікавлень в історичній долі рукописного, книжкового та нумізматичного зібрань Івницького маєтку // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 128–137.

2012

33. Рукописні дарчі написи на виданнях як джерело з історії комплектування зібрання Шодуарів у фондах Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 16. С. 183–196.

2013

34. Невідомі автографи польських авторів у фондї 332 Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2013. Вип. 17. С. 152–167.

35. Рукописні конфесійні пам'ятки польського походження Правобережної України кінця XVI – початку XX ст. (за матеріалами ф. 332 Інституту рукопису НБУВ) // Адаптація завдань і функцій наук. б-ки до вимог розвитку цифрових інформ. ресурсів : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 8–10 жовт., 2013 р. Київ : НБУВ, 2013. С. 248–250.

36. Роль екслібрисов Станіслава Шодуара как источника по истории родовой библиотеки // Вспомогательные ист. дисциплины в современном науч. знании : материалы XXV Междунар. науч. конф. (Москва, 31 янв. – 2 февр. 2013 г.) : в 2 ч. / Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высшая школа источниковедения, спец. и вспомогательных ист. дисциплин. Ч. 2. Москва : РГУ, 2013. С. 236–238.

2014

37. Археографічна та історична пам'ятка єзуїтів колегіуму Св. Яна у Ярославі кін. XVII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С. 38–55.

38. Інформативний потенціал та перспективи дослідження рукописної пам'ятки єзуїтів Ярославського колегіуму кінця XVII ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ // Місце і роль б-к у формуванні нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 21–22 жовт. 2014 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2014. С. 106–108.

2015

39. Архів і зібрання рукописів Одеського товариства історії та старожитностей [с. 60–65]; Архів реформатів Руської провінції (Provincia Russia) [с. 131–132]; Зібрання рукописів

з історії церков Західної України XVIII–XX ст. [с. 220–221]; Колекція документів релігійних і навчальних установ та приватних осіб польського походження [с. 237–240]; Колекція історичних документів «Уманська збірка» [с. 211–216]; Рукописний каталог бібліотеки Станіслава Августа Понятовського *Collectio Regia* [с. 249–151] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису; редкол.: Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2015.

40. Неизвестный автограф рукописи К.В. Вуйцицкого по истории Варшавы 1827–1830-х годов в фондах Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // *Вспомогательные ист. дисциплины и источниковедение: современные исследования и перспективы развития: материалы XXVII Междунар. науч. конф. Москва, 9–11 апр. 2015 г.* / Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высшая школа источниковедения, спец. и вспомогательных ист. дисциплин. Москва: РГГУ, 2015. С. 148–150.

41. Рукопис праці Станіслава Домініка Клечевського «*Lechus historiae Polonae restitutus*» (1773 р.) у контексті славистичних ініціатив Юзефа Олександра Яблоновського // *Науковий потенціал славістики: іст. здобутки та тенденції розвитку: тези доп. Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури. Київ, 21 трав. 2015 р.* Київ, 2015. С. 118–120.

42. Рукописне дослідження з біблійної історії Станіслава Клечевського (1714–1776) у фонді Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського // *Бібліотека. Наука. Комунікація: матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 жовт. 2015 р.: в 2 ч. Ч. 2 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів академій наук-членів МААН. Київ, 2015. С. 147–149.*

43. Археографічна спадщина вченого-реформата Станіслава Домініка Клечевського (1714–1776) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // *Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 3–19.*

2016

44. Невідомі автографи польського літератора XIX ст. Яна Прусіновського у зібранні Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського // *Глобалізація / європеїзація і розвиток нац. слов'ян. культур: матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 24 трав. 2016 р.* Київ, 2016. С. 232–235.

45. Польська рукописна книга XVIII ст. «*Zbiór dla kuchmistrza jak potraw jako ciast robienia*» з фондів Інституту рукопису НБУВ: спроба кодикологічного аналізу // *Бібліотека. Наука. Комунікація: формування нац. інформ. простору: матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 4–6 жовт. 2016 р.* Київ, 2016. С. 96–98.

46. Рукописна книга XVIII ст. з історії старопольської кухні «*Zbiór dla kuchmistrza jak potraw jako ciast robienia*» з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // *Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2016. Вип. 20. С. 22–42.*

2017

47. Історико-кодикологічний аспект дослідження рукописної пам'ятки Млечка першої чверті XVII ст. із зібрання Хрептовичів з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // *Бібліотека. Наука. Комунікація: стратегічні завдання розвитку наук. б-к: матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 3–5 жовт. 2017 р.* Київ, 2017. С. 113–116.

48. Традиційні напої шляхетського двору на білоруських землях Великого князівства Литовського у першій чверті XVII ст. (за рукописом Млечка із зібрання Хрептовичів у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // *Рукописна та книжкова спадщина. Київ, 2017. Вип. 21. С. 73–96.*

2018

49. Традиційні напої шляхетського двору на білоруських землях Великого князівства Литовського у першій чверті XVII ст.: начиння та посуд // *Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2018. Вип. 22. С. 100–116.*

50. Секрети старопольської юхи XVIII ст. (за рецептурою з рукопису «Zbiór dla kuchmistrza jak potraw jako ciast robienia» з фондів Інституту рукопису НБУВ) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2018. Вип. 22. С. 450–466.

51. Впливи традиції італійської кухні на кулінарну практику галицької шляхти в першій третині XVII ст. // Італійська їжа в історії та культурі : зб. наук. ст. / Одеса : ОНУ, 2018. С. 12–17.

52. До питань публікації археографічних пам'яток XVIII ст. з полонки з фондів Інституту рукопису НБУВ // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 листоп. 2018 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2018. С. 147–150.

Редакційна діяльність та упорядкування

53. Бодак О.П. Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2007. 409 с. Член редколегії.

БУРГОМІСТРЕНКО
(дівоче прізвище **ДОБРЯНСЬКА**)
ТЕТЯНА АНДРІЇВНА
(6 травня 1989 р., м. Бровари)

Закінчила Інститут української філології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (2011) та аспірантуру НБУВ (2015).

В ІР працює від 2014 р. на посадах молодшого наукового співробітника відділу кодикології та кодикографії (2014), наукового співробітника відділу джерелознавства (2017).

У 1915 р. захистила дисертацію «Українська кирилична рукописна книга XVII ст.: атрибуція та кодикологічний опис» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Гнатенко).

Наукова діяльність зосереджена на вивченні кириличної рукописної книги – загальнослов'янської та української. Фахівець з кодикологічного описування рукописів XVII ст., яке включає комплекс палеографічних, археографічних, джерелознавчих, книгознавчих, філігранознавчих досліджень; здійснює підготовку описів для Державного реєстру національного культурного надбання України. Спільно з Інститутом історії України НАН України брала участь у підготовці до друку видатної пам'ятки української історико-мемуарної прози XVII–XVIII ст. – «Літопису Самійла Величка».

Залучається до організації документально-книжкових виставок ІР. Займається науково-інформаційною та консультаційною діяльністю. Виконує науково-технічне описування рукописних фондів, зокрема архіву С.І. Білоконя (ф. 404).

З 2016 р. є вченим секретарем ІР.

Напрями наукових досліджень: кодикологія та кодикографія, книгознавство, джерелознавство, палеографія, філігранологія, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1. Українська кирилична рукописна книга XVII ст. : атрибуція та кодикологічний опис : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2015. 18 с.

Статті

2011

2. Новий Завіт у перекладі українською мовою В. Негалевського 1581 року : опис кодексу та кодиколого-орфографічна розвідка // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2011. Вип. 31. С. 398–409. (Співавтор – Л.А. Гнатенко).

2012

3. Кирилична рукописна книга XVII ст. у зібранні бібліотеки Історико-філологічного інституту князя Безбородька (друга половина 19 – початок 20 ст.) // Учений інформ. покоління : інновації, традиції та перспективи : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. молодих учених. Київ, 17 трав. 2012 р. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2012. С. 151.

4. Кирилична рукописна книга XVII ст. у зібранні бібліотеки Історико-філологічного інституту князя Безбородька : історія описування та датування // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2012. Вип. 34. С. 446–461.

5. Українська рукописна книга XVII ст. в європейському історико-культурному процесі Відродження та Реформації // Традиції слов'ян. писемності і культури : трансформації в XXI ст : тези Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури. Київ, 24–25 травня 2012 р. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2012. С. 88–89.

6. Українська кирилична рукописна книга XVII ст. як об'єкт кодикології, палеографії, філігранології, мистецтвознавства та археографії в 90-х роках XX – 10-х роках XXI ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 16. С. 342–362.

2013

7. Проблема датування українських кириличних кодексів XVII ст. із колекції Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії в каталозі О. Лебедева // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2013. Вип. 17. С. 380–389.

8. Создание электронной базы данных кириллических рукописных кодексов XVII в. Институте рукописи НБУВ в системе «ИРБИС64» : начальный этап // Материалы Международного конгресса «Библиотека как феномен культуры», Минск, 23–24 октября 2013 г. / [сост. А.А. Суша ; науч. ред. Р.С. Мотульский]. Минск : НББ, 2013. С. 105–109. (Співавтор – Л.А. Гнатенко).

9. Українські датовані кодекси XVII ст. з колекції Церковно-археологічного музею Київської духовної академії (до питання наукового описування) // Сучасна славістика : ключові проблеми та тенденції розвитку : тези Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури. Київ, 23–24 трав. 2013 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад. і відп. ред. Н.Г. Солонська. Київ, 2013. С. 92–93.

2014

10. База даних українських кириличних кодексів XVII ст. Інституту рукопису НБУВ (створення та перспективи розвитку) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2014. Вип. 40. С. 305–316.

11. Кодиколого-палеографічне вивчення й описування української кириличної книги XVII ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С. 348–354.

12. Новые поля базы данных украинских рукописных кодексов XVII ст. // Материалы XIII Международного науч. конф. по проблемам книговедения. Москва, 28–30 апр. 2014 г. : в 4 ч. / отв. ред. В.И. Васильев ; сост.: Д.Н. Бакун, М.А. Ермолаева. Москва : ФГБУ науки НИЦ «Наука» РАН, 2014. С. 43–44.

13. Списки книги Симеона Полоцкого «Венец Веры» 1670 г. в Институте рукописи НБУВ // Здабыткі : дакументальныя помнікі на Беларусі / Нацыянальная бібліятэка Беларусі ; складальнікі: Т.А. Сапега, А.А. Суша, К.В. Суша. Мінск, 2014. Вып. 17. С. 83–93.

14. Украинские рукописные кодексы XVII века, переписанные со старопечатных : жанровая специфика, проблемы атрибуции и описания // Фёдоровские чтения. Москва, 2014. С. 186–195.

15. Українська кирилична рукописна книга XVII ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ : кодиколого-палеографічне вивчення й описування // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С. 340–354.

2015

16. До питання специфіки опису української кириличної рукописної книги XVII ст. в Базі даних «Кодекс» : поля «Протограф» та «Стародрук» // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики : зб. наук. пр. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2015. Вип. 25. С. 131–136.

17. Друковане «Житіє св. князя Володимира» у складі рукописного збірника 1671 р. // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. Ч. 2 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів академії наук-членів МААН. Київ, 2015. С. 161–163.

18. Зібрання рукописних книг Мелецького монастиря [с. 144–145]; Зібрання рукописних книг митрополита Макарія Булгакова [с. 219–220] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2015.

19. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 60931 Україна. База даних «КОДЕКС : Рукописні книги» / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; К.В. Лобузін, Л.А. Дубровіна, О.А. Іванова, Л.А. Гнатенко, Т.А. Добрянська. Дата реєстрації 29.07.2015. Київ : Державна служба інтелектуальної власності України. 1 с.

2016

20. Особливості атрибуції та кодикологічного опису української кириличної рукописної книги XVII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // «Глобалізація / європеїзація і розвиток нац. слов'ян. культур : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 24 трав. 2016 р. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2016. С. 236–238.

21. Списки твору «Палінодія» Захарія Копистенського з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Бібліотека. Наука. Комунікація : формування нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 4–6 жовт. 2016 р. Київ, 2016. С. 99–100.

2017

22. Произведения Симеона Полоцкого среди письменных источников XVII в. Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Берковские чтения. Книжная культура в контексте междунар. контактов : к 500-летию белорус. книгопечатания : материалы IV Междунар. науч. конф. Полоцк, 24–25 мая 2017 г. Полоцк, 2017. С. 52–55.

23. Рідкісний примірник «Житія святого Володимира» (Київ, 1670) у складі рукописного збірника житій святих як джерело вивчення київської агіографії XVII ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2017. Вип. 21. С. 3–19. (Співавтор – Н.П. Бондар).

24. Списки книги Симеона Полоцкого «Краткие вопросы и ответы катехистические» 1671 г. в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского // Нацыянальная бібліятэка Беларусі ; складальнікі: Т.А. Сапега, А.А. Суша, К.В. Суша. Мінск, 2014. Вып. № 20. С. 39–47.

2018

25. Редкие экземпляры старопечатных книг из типографии Кутеинского Богоявленского монастыря в составе рукописных сборников XVII в. Института рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского // Материалы XIV Междунар. книговед. чтений к 400-летию первого «Букваря». Минск, 23–24 апр. 2018 г. / [сост.: Т.А. Сапега, А.А. Суша]. Минск : НББ, 2018. С. 152–155.

Електронні виставки

27. Антон Хомич Середа : виставка до 125-річчя від дня народження українського графіка, майстра прикладного мистецтва, мистецтвознавця та культурного діяча [електронний ресурс] : електронна виставка / вист. підгот.: Т.А. Бургомістренко, Т. Герасімова // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (44 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2444>, вільний. Назва з екрана.

28. Пантелеймон Куліш: виставка до 120-річчя від народження українського письменника, фольклориста, громадського та культурного діяча [електронний ресурс] : електронна виставка // вист. підгот.: Т.А. Бургомістренко, Т. Герасімова // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. графіч. (66 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3062>, вільний. Назва з екрана.

29. Геппенер Микола Володимирович (1901–1971). Виставка, присвячена науковому доробку видатного українського архівіста, археографа, славіста, палеографа та кодиколога [електронний ресурс] : електронна виставка / вист. підгот.: Т.А. Бургомістренко // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. графіч. (35 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2017. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3580>, вільний. Назва з екрана.

**БУТЕЙКО
ВЕРОНІКА ВЛАДИСЛАВІВНА**
(13 лютого 1968 р., м. Київ)

У ВР обіймала посаду бібліотекаря (20.03.1986–19.08.1986).
Здійснювала обслуговування читачів та поточну бібліотечну роботу.

**ВАСИЛЬЄВА
ОЛЬГА ОЛЕКСІЇВНА**

(1 червня 1988 р., м. Київ)

Закінчила історичний факультет (2009) та аспірантуру (2012) КНУ імені Тараса Шевченка. Там само захистила дисертацію «Двір гетьманів Лівобережної України у 1663–1734 рр.» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (2013) (науковий керівник О.Г. Сокирко).

З 01.08.2013 р. працює в ІР на посаді наукового співробітника відділу кодифікації та кодифікації (спочатку тимчасово, а від 07.07.2015 р. переведена в штат).

Займалася редагуванням та уточненням описань українських документів періоду середньовіччя з фондів ІР, розпочала виявлення серед них матеріалів часів Гетьманщини для внесення їх до переліку особливо цінних архівних документів. Брала участь в описуванні особового архівного фонду О.М. Апанович (ф. 374), здійснювала наукове редагування заголовків документів особового архівного фонду О.Т. Гончара (ф. 380). Залучалася до укладання електронного анотованого переліку особливо цінних документів НАФ України.

Надає науково-консультаційну допомогу читачам стосовно складу та змісту фондів ІР, щодо прочитання документів, написаних скорописом, виконує письмові довідки на запити дослідників.

Напрями наукових досліджень: історія України XVII–XVIII ст., джерелознавство, архівознавство, палеографія, книгознавство.

Окремі видання

1. Двір гетьманів Лівобережної України у 1663–1734 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.01 – історія України / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2012. 16 с.

Статті

2007

2. Гетьманський двір Лівобережної Гетьманщини // Шевченківська весна : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених, присвяч. 90-річчю Укр. революції 1917–1920 рр. Київ, 2007. Вип. 5, ч. 1 : Історія. С. 59–62.

2008

3. Гетьманський двір Данила Апостола // Шевченківська весна. Історія : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених, Київ, 2008. Вип. 6, ч. 2 : Праці аспірантів та студентів. С. 67–70.

4. Гетьманський двір Данила Апостола : принципи формування та функціонування // Дні науки іст. ф-ту – 2008 : матеріали Міжнар. наук. конф. студентів, аспірантів та молодих учених, присвяч. 90-річчю Гетьманату Павла Скоропадського, Київ, 23–24 квіт. 2008 р. Київ, 2008. Вип. 1, ч. 1. С. 10–13.

2009

5. Бенкет як елемент придворної культури Гетьманщини першої третини XVIII ст. // Каразінські читання (іст. науки) : тези доп. 62-ї Міжнар. наук. конф. молодих учених, Харків, 24 квіт. 2009 р. Харків, 2009. С. 44–45.

6. До структури управлінського апарату гетьманського двору : дозорці та старости гетьманських маєтностей (1687–1734 рр.) // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : зб. наук. пр. : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Рівне : РДГУ, 2009. Вип. 16. С. 20–24.

7. Урядники та служителі гетьманського двору часів правління Данила Апостола (1727–1734 рр.) // Київ. старовина. Київ, 2009. № 1–2. С. 131–168.

8. Церемоніал гетьманського двору часів правління Данила Апостола (1727–1734) // Одіссос : актуальні проблеми історії, археології та етнології. Одеса, 2009. С. 78–84.

2010

9. Придворний бенкет на Гетьманщині у другій половині XVII – першій третині XVIII ст. // Конотопські читання : зб. наук. пр. за результатами Конотопських читань 2010 р. Конотоп, 2010. Вип. 1. С. 42–49.

10. Святування та розваги при дворі гетьманів Лівобережної України у 1663–1734 рр. // Каразінські читання (іст. науки) : тези доп. 63-ї Міжнар. наук. конф. молодих учених, Харків, 23 квітня 2010 р. Харків, 2010. С. 59–60.

11. Фінансова система гетьманського двору (1687–1734 рр.) // Дні науки іст. ф-ту – 2010. Матеріали Міжнар. наук. конф. молодих учених, присвяч. 65-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні. Київ, 22–23 квіт. 2010 р. Київ, 2010. Вип. 4, ч. 1. С. 10–13.

2011

12. Візити гетьманів до Москви та Петербурга і участь у них служителів рейментарського двору // Каразінські читання (іст. науки) : тези доп. 64-ї Міжнар. наук. конф. молодих вчених. Харків, 22 квітня 2011 р. Харків, 2011. С. 203–204.

13. Гетьманський «дворець» у с. Марчишина Буда (др. пол. XVII – пер. трет. XVIII ст.) // Конотопські читання : зб. наук. пр. за результатами Конотопських читань 2011 р. Конотоп, 2011. Вип. 2. С. 26–32.

14. Господарі Батуринського замку та гетьманського двору // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіст. ун-ту. Рівне : РДГУ, 2011. Вип. 22. С. 17–21.

15. Господарі Гадяцького замку в структурі управлінського апарату гетьманського двору (1687–1734 рр.) // Матеріали III Волин. міжнар. іст.-краєзнавчої конф. Житомир, 12–13 листоп. 2010 р. Житомир, 2010. С. 23–25.

16. Лікарі при дворі гетьманів Лівобережної України (1672–1734 рр.) // Дні науки іст. ф-ту – 2011 : матеріали Міжнар. наук. конф. молодих учених, присвяч. 20-річчю Незалежності України. Київ, 28–29 квіт. 2011 р. Київ, 2011. Вип. 4, ч. 1. С. 4–5.

17. Стрільці в структурі козацького стану (друга половина XVII – XVIII ст.) // Гілея. Київ, 2011. Вип. 52. С. 185–191.

2012

18. Палубничі та конюшеві гетьманського двору (друга половина XVII – перша третина XVIII ст.) // Сіверщина в історії України : зб. наук. пр. Київ ; Глухів, 2012. Вип. 5. С. 165–167.

19. Гетьманські дворяни й слуги наприкінці XVII – у першій третині XVIII ст. : порівняльний аналіз // Гілея. Київ, 2012. Вип. 66. С. 44–49.

20. Формування традиції придворного бенкету в Гетьманщині (друга половина XVII – перша третина XVIII ст.) // Повсякдення ранньомодерної України. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2013. № 1. С. 57–68.

2013

21. Особовий склад гетьманського двору (1670–1730 рр.) // Запорозька Січ і українське козацтво : зб. наук. пр. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2013. С. 108–121.

2014

22. Шептаківська волость в рамках комплексу гетьманських рангових маєтностей (друга половина XVII – перша третина XVIII ст.) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С.460–474.

**ВЕСЕЛКО
ОЛЕКСАНДРА КОСТЯНТИНІВНА**
(29 вересня 1955 р., м. Софія, Болгарія)

У 1980 р. закінчила філологічний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

Працювала старшим бібліотекарем Наукової бібліотеки КДУ ім. Т.Г. Шевченка (09.08.1976–15.02.1978).

Обіймала посади старшого бібліотекаря (з 27.10.1980 р.), редактора (з 01.05.1981 р.), методиста (з 01.02.1983 р.) у Державній науково-технічній бібліотеці УкрНДІІНТІ Держплану УРСР, у відділі зберігання патентної документації

У період від 5.09.1989 р. до 24.12.1992 р. – відповідальний секретар Старокиївської районної організації Правління Київської міської організації Українського товариства охорони пам'яток та культури.

З 10.10. 2005 р. працює у відділі фонду юдаїки ІР провідним редактором.

Займається обслуговуванням дослідників у читальному залі відділу, упорядкуванням колекції єврейської періодики – систематизацією, каталогізацією, атрибуцією та науковим описуванням часописів їдишем, івритом та західноєвропейськими мовами і підготовкою їх для введення до електронного ресурсу «ІРБІС».

Напрями наукової діяльності: юдаїка, бібліотекознавство, архівознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

**ВІОЛІНА
ВАЛЕНТИНА ЄВГЕНІВНА**
(10 січня 1950 р., м. Київ)

У 1969 р. закінчила Київський технікум електронних приладів.

В ІР працювала на посадах бібліотекаря 2 категорії (з 09.10.1995 р.) та бібліотекаря 1 категорії (з 01.02.2000 р.) відділу кодикології та кодикографії, бібліотекаря 1 категорії (з 12.12.2001 р.) та провідного бібліотекаря (02.01.2003–01.02.2006) відділу зберігання та використання фондів.

До службових обов'язків належали обслуговування читачів, підготовка документів до страхового копіювання, редагування каталогів та картотек, удосконалення описів. Брала участь у науково-методичній роботі ІР, зокрема займалася укладанням методичних документів з питань діяльності відділу зберігання та використання фондів, надавала науково-консультаційну допомогу читачам про склад та зміст фондів ІР, готувала тематичні довідки на запити читачів.

**ВЛАДИМИРОВ (ВЛАДІМІРОВ)
МИКОЛА ЄВСТАФІЙОВИЧ**
(16 травня 1965 р., м. Радвілішкіс, Литва)

У 1993 р. закінчив історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка. Учитель історії в київській середній школі № 289 (серпень – листопад 1993 р.), старший науковий співробітник музею «Київська фортеця» (1993–1995).

Працював у секторі сходознавства ІР бібліотекарем 1 категорії (з 12.05.1996 р.) та молодшим науковим співробітником (08.02.1999–19.11.1999).

Займався розбиранням, систематизацією та описуванням єврейської періодики і єврейських стародруків.

Напрями наукових досліджень: історія євреїв Східної Європи, джерелознавство, книгознавство, архівознавство.

Статті

1997

1. Вивчення історії єврейського друку в УНІК // Проблеми вдосконалення каталогів наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ. 14–17 жовт. 1997 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1997. С. 145–146. (Підпис – М. Владіміров).

1998

2. Колекція єврейських періодичних видань Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського // Наук. зап. / Ін-т політ. і етнонац. дослідж. Київ, 1998. Вип. 4. С. 112–116. (Підпис – М. Владіміров).

1999

3. Вивчення історії єврейського друку в УНІК // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Вип. 2. Київ, 1999. С. 131–139. (Підпис – М.Є. Владіміров).

**ВОРОНКОВА
ТЕТЯНА ІВАНІВНА**
(27 грудня 1932 р., с. Новий Крупець
Добруського р-ну Гомельської обл., Білорусь)

У 1955 р. закінчила факультет французької мови Київського державного педагогічного інституту іноземних мов.

Від лютого 1966 р. працювала в ЦНБ на посадах бібліотекаря (з 03.02.1966 р.), старшого бібліотекаря (з 28.01.1971 р.) відділу обслуговування. З серпня 1971 р.

перейшла до ВР, де пропрацювала до виходу на пенсію в 2002 р. За час роботи у ВР обіймала посади старшого редактора (з 25.08.1971 р.), в.о. молодшого наукового співробітника (з 23.05.1984 р.), молодшого наукового співробітника (з 21.06.1984 р.), наукового співробітника (з 01.07.1988 р.), наукового співробітника відділу рукописів та стародруків (з 03.02.1992 р.), наукового співробітника відділу джерелознавства ІР (13.10.1992–04.12.2002).

Провідний фахівець у галузі науково-технічного описування архівів особового походження. За час роботи у ВР описала 38 архівів, серед яких архів Музичного товариства ім. М.Д. Леонтовича (ф. 50), Уманська колекція автографів (ф. XXIV), архів Кооперативного музею (ф. 290), особові фонди – Є.О. Ківлицького (ф. 71), О.А. Назаревського (ф. 78), О.М. Ігнат'єва (ф. 87), М.П. Балліна (ф. 326), С.І. Карацуби (ф. 275), О.П. Могилянського (ф. 123), С.І. Маслова (XXXIII), В.І. Маслова (ф. 243), Є.В. Корольової (ф. 328), М.А. Шудрі (ф. 299) та інших, загальною кількістю понад 40 тис. од. зб. На опрацьовані фонди створювався відповідний науково-довідковий апарат, складалися історичні довідки, публікувалися наукові огляди.

Долучалася до описування та атрибуції документів іноземними мовами (французькою, німецькою, іспанською, польською та англійською). Брала участь у підготовці до друку документів з особових фондів В.І. Вернадського, С.О. Єфремова, Д.І. Дорошенка та В.К. Винниченка. Одна з авторів-укладачів путівників «Видатні вчені Національної академії наук України: особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998)» (1998) і «Особові архівні фонди Інституту рукопису» (2002).

Популяризатор наукових знань – публікувала статті в періодичних виданнях, організовувала виставки документів та рукописних матеріалів, проводила оглядові та тематичні екскурсії для студентів профільних вищих навчальних закладів України. Надавала науково-консультаційну допомогу читачам та співробітникам відділу й Бібліотеки, готувала тематичні довідки та переліки археографічного характеру, брала участь у підготовці методичних посібників з науково-технічного опрацювання рукописів особового походження, зі створення науково-довідкового апарату та наукового забезпечення обліку фондів.

Член Науково-методичної та Експертної комісії ВР, керівник семінару з науково-технічного опрацювання особових фондів.

Напрями наукових досліджень: архівознавство, археографія, документознавство, культурологія.

Окремі видання

1. Видатні вчені Національної академії наук України : особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України ; НБУВ ; Ін-т рукопису ; Ін-т архівознавства ; уклад.: О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Н.М. Зубкова, І.В. Клименко, І.Д. Лисоченко, Т.Г. Маєр, М.Л. Скірта, К.П. Терещенко (розділ 1) ; В.Г. Врублевський, О.М. Закусило, О.О. Колобов, О.Г. Луговський, С.В. Старовойт, Л.І. Стрельська (розділ 2) ; передм. Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Путра. Київ, 1998. 307 с.

2. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. НБУВ. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, М.К. Іваннікова, О.А. Іванова, І.В. Клименко, І.Д. Лисоченко, Т.Г. Маєр, Т.В. Міцан, І.А. Сергєєва, М.Л. Скірта. С.В. Сохань, О.П. Степченко, К.П. Терещенко. Київ, 2002. 766 с.

Статті

1966

3. Присвячено вождю : [про книжкову виставку «В.І. Ленін – засновник марксистської партії в Росії»] // Вечірній Київ. 1966. 18 квіт. № 91. С. 2.

1967

4. «Капіталу» присвячено : [про книжкову виставку до 100-річчя з дня виходу «Капіталу» К. Маркса] // Вечірній Київ. 1967. 31 лип. № 177. С. 1.

5. Присвячено П.П. Постишеву : [про книжкову виставку до 80-річчя з дня народження] // Вечірній Київ. 1967. 18 верес. № 219. С. 1.

1968

6. Змістовна виставка : [до 190-річчя з дня народження Г.Ф. Квітки-Основ'яненка] // Вечірній Київ. 1968. 26 листоп. № 277. С. 2.

7. Присвячено Алішеру Навої : [про книжкову виставку до 525-річчя з дня народження] // Вечірній Київ. 1968, 18 верес. № 220. С. 1.

8. Присвячено І.С. Нечую-Левицькому : [про книжкову виставку до 100-річчя з дня народження] // Вечірній Київ. 1968. 16 листоп. № 269. С. 1.

9. Славному ювілею присвячена : [про книжкову виставку, присвячену 50-річчю Збройних Сил СРСР] // Вечірній Київ. 1968. 14 лют. № 38. С. 1.

1982

10. Всеукраїнське музичне товариство ім. М.Л. Леонтовича : [огляд фонду] // Фонди відділу рукописів Центр. наук. б-ки АН УРСР : зб. наук. пр. / АН УРСР. Центр. наук. б-ка. Київ : Наук. думка, 1982. С. 97–116. (Співавтор – А.Г. Адаменко).

1989

11. Архів Александра Адриановича Назаревского (1887–1977) // Рукописные фонды Центр. науч. б-ки им. В.И. Вернадского АН УССР / АН УССР. Центр. науч. б-ка им. В.И. Вернадского ; отв. ред. Н.П. Визирь. Киев : Наук. думка, 1989. С. 25–39.

1993

12. Архів Василя Івановича Маслова (1884–1959) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. Вип. 1. С. 154–164.

13. Особистий архівний фонд академіка Сергія Олександровича Єфремова в Інституті рукопису ЦНБ // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті. Ч. 1 : Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовт. 1993 р. / АН України. Центр. наук. б-ка. Київ, 1993. Ч. 1. С. 99–100. (Співавтор – К.П. Терещенко).

1994

14. В.С. Короткевич та О.А. Назаревський : листування // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 226–235.

1996

15. Рукописне зібрання бібліотеки Всеукраїнського центрального кооперативного музею // Стратегія комплектування фондів наук. б-ки : тези доп. міжнар. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 1996 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1996. С. 108–109.

16. Олександр Тихонович Дзбановський (1870–1938) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1996. Вип. 3. С. 181–191.

1997

17. Особовий архівний фонд С. Маслова в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Перші книгознавчі читання : зб. наук. пр. Київ, 1997. С. 23–27. (Співавтор – О.П. Степченко).

2002

18. Баллін Микола Петрович [с. 31–39]; Ваксель Платон Львович [с. 69]; Голубєв Степан Тимофійович [с. 105–107]; Дзбанівський Олександр Тихонович [с. 139–145]; Душечкін Олександр Іванович [с. 157–163]; Єпифанович Сергій Леонтійович [с. 167]; Єрмолови [с. 168–171]; Єфремов Сергій Олександрович [с. 171–175]; Ігнат'єв Олексій Миколайович [с. 193–194]; Карацуба Степан Ісакович [с. 210–216]; Карпека Олександр Данилович [с. 216–217]; Ківлицький Євген Олександрович [с. 219–224]; Корольова Євгенія Володимирівна [с. 249–258]; Корольков Іван Миколайович [с. 258–261]; Левитський Микола Васильович [с. 303–311]; Лопухіни-Демидови [с. 326–327]; Лященко Тимофій Іванович [с. 333–336]; Маслов Василь Іванович [с. 347–354]; Маслов Сергій Іванович [с. 354–381]; Мелешко-Малишкевич Адам [с. 363–364]; Назаревський Олександр Адріанович [с. 376–381]; Наній Сергій Петрович [с. 381]; Романович-Славатинський Олександр Васильович [с. 462–463]; Сарандинаки Віра Миколаївна [с. 480–481]; Седашов Олександр Павлович [с. 481–483]; Стеценко Кирило Григорович [с. 511–516]; Суровцова-Олицька Надія Віталіївна [с. 528–531]; Штейнрель Федір Рудольфович [с. 602–605]; Шудря Микола Архипович [с. 606–623]; Щеглова Софія Олексіївна [с. 626–628]; Щербатов Микола Борисович [с. 629–630] // Особові архівні фонди Інституту рукопису: путівник. Київ, 2002. □

ВОРОНОВА Т.

(? – ?).

Нетривалий час через брак бібліотечних спеціалістів одночасно працювала бібліотекарем ВР та кабінету революційної преси (липень – вересень 1945 р.).

Займалася упорядкуванням реєвакуйованих з м. Уфи матеріалів рукописного фонду та періодичних видань кабінету ревпреси, перевіркою стану цілісності одиниць зберігання, очисткою їх від пороху, перенесенням з нижніх поверхів до приміщень відділу та розміщенням на полицях, впорядкуванням підручної бібліотеки ВР, колекції «Гоголіана» (збірки друкованих видань про М.В. Гоголя) та нелегальної періодики до 1917 р. (фонд кабінету ревпреси). Обслуговувала читачів ВР та кабінету ревпреси (обслуговувалися в одному приміщенні). □

**ВРУБЛЕВСЬКИЙ
ВОЛОДИМИР ГРИГОРОВИЧ**

(19 липня 1941 р., с. Бовбасівка
Хорольського р-ну Полтавської обл.)

Вищу освіту отримав на історичному факультеті КДУ ім. Т.Г. Шевченка (1968).

У 1967–1971 рр. працював у Радянському райкомі ЛКСМУ м. Києва на посадах інструктора, завідувача відділу комсомольських організацій (1967–1968) та першого секретаря (1968–1971).

У 1971–1974 рр. навчався в очній аспірантурі при Київському інституті народного господарства, де захистився, отримавши науковий ступінь кандидата історичних наук (1975).

Працював у Київському автомобільно-дорожньому інституті – старшим викладачем (1977–1981), у Вищій партійній школі при ЦК Компартії України – доцентом кафедри партійного будівництва (1981–1998), в Академії державного управління при Президенті України – начальником навчально-організаційного відділу Інституту підвищення кваліфікації кадрів (1998–2000).

У НБУВ працював двічі: в 1990–1998 рр. (у штаті) – старшим науковим співробітником та завідувачем сектору, в 2004–2006 рр. (за контрактом) – старшим науковим співробітником відділу архівознавства і документознавства Інституту архівознавства (група наукового дослідження і формування фондів особового походження) та в 2004–2006 рр. (за контрактом) – старшим науковим співробітником відділу джерелознавства ІР.

В ІР займався науково-технічним описуванням рукописних фондів, що надійшли на зберігання, зокрема архіву Д.М. Косарика-Коваленка (ф. 316) та В.П. Гама-на (ф. 383).

Напрями наукових досліджень: історія, архівознавство, документознавство, джерелознавство.

Редакційна діяльність та упорядкування

1. Видатні вчені Національної академії наук України : особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т архівознавства ; передм. Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Путра. Київ, 1998. 307 с.

ГАЙКАЛОВ

ОЛЕКСАНДР ЄВГЕНОВИЧ

(25 серпня 1961 р., м. Алма-Ата,
нині м. Алмати, Казахстан)

У 1985 р. закінчив історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

Навчаючись в університеті, за угодою працював редактором відділу обслуговування ЦНБ (20.05.1981–06.07.1981). У ВР – старший редактор за додатковим тимчасовим штатом (14.09–31.12.1987, 08.01–30.12.1988) та старший редактор, переведений до постійного штату (20.01–04.10.1989).

Займався звірянням наявності рукописів монастирських зібрань та ЦАМ КДА. У 1989 р. перейшов на роботу до бібліотеки Київської духовної семінарії.

Статті

1990

1. Повернення літератури : [про повернення книг духовного змісту в семінарію з ЦНБ АН УРСР] // Вечірній Київ. 1990. 18 жовт. (№ 240). С. 2.

1994

2. Архів Михайла Флегонтовича Владимирського-Буданова // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 142–146. (Співавтор – Н.М. Зубкова).

**ГАЛАЙ
ВАЛЕНТИНА РОМАНІВНА**
(1 березня 1964 р., м. Старокостянтинів
Хмельницької обл.)

У 1984–1987 рр. навчалася на історичному факультеті Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту ім. В.П. Затонського; у 1987 р. перевелася на історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка, який закінчила в 1990 р.

У Бібліотеці працювала редактором, тимчасово (з 28.12.1988 р.), старшим бібліотекарем, переведена до постійного штату (з 20.01.1989 р.), редактором (з 02.10.1989 р.) ВР, редактором (03.03.1992–27.08.1992) відділу рукописів та стародруків.

До кола службових обов'язків належали обслуговування читачів, підготовка рукописів до мікрофільмування, інформаційно-виставкова робота, проведення екскурсій. Брала участь у науково-технічному описуванні фондів П.П. Ротача (ф. 276), О.Г. Макогона (ф. 289), А.К. Сакуна (ф. 319).

Одна з укладачів бібліографічного покажчика «Києво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського НАН України» (вип. 1).

Редакційна діяльність та упорядкування

1. Києво-Могилянська академія у документах і рідкісних виданнях Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського НАН України. Видання XVIII – першої чверті XX ст. : матеріали до бібліограф. покажч. Вип. 1 / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія»; уклад. Л.М. Дениско, за уч. М.С. Рубльової, В.Р. Галай. Київ, 1995. 187 с.

**ГАЛЬЧЕНКО
ОЛЕНА МИХАЙЛІВНА**
(21 жовтня 1958 р., м. Київ)

У 1975 р., після закінчення школи, тимчасово (жовтень – листопад 1975 р.), працювала молодшим бібліотекарем у Державній історичній бібліотеці. З 24 листопада 1975 р. – робота в Центральній лабораторії мікрофільмування і реставрації документів Головного архівного управління при Раді Міністрів УРСР (1975–1976 – технік, 1976–1977 – старший лаборант, 1977–

1982 – реставратор рідкісних книг, рукописів та документів). У 1976–1982 рр. – навчання на вечірньому відділенні історичного факультету КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

3 травня 1983 р. працює в ЦНБ АН УРСР: завідувачем (з 10.05.1983 р.), реставратором рідкісних і цінних книг, рукописів і документів (з 04.03.1988 р.) відділу гігієни та реставрації. Надалі – у ВР: редактором (з 10.03.1988 р.), редактором 1 категорії (з 02.10.1989 р.), головним бібліотекарем (01.12.1991–30.09.1992), науковим співробітником відділу кодикології та кодикографії (з 01.10.1992 р.), в.о. старшого наукового співробітника сектору сходознавства (з 02.02.1994 р.), старшим науковим співробітником відділу кодикології та кодикографії ІР (з 02.01.1995 р.).

У 1994 р. в НБУВ захистила дисертацію «Оправа українських рукописних книг та стародруків як об'єкт кодикографії» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна). У 2006 р. отримала вчене звання старшого наукового співробітника.

Діяльність у ВР почала з розробки питань збереженості рукописних та архівних документів на різних етапах їхнього опрацювання та використання. Очолювала групу з обліку та збереженості фондів. Здійснювала наукове описування одиничних надходжень до фондів ІР. Займалася упорядкуванням, удосконаленням та веденням облікової документації (паспорти, аркуші фондів, історичні довідки тощо) на фонди ІР та розробкою проблем систематизації, класифікації та уніфікації описів фондів.

Виконує методичні роботи, пов'язані з упорядкуванням та вдосконалення інструктивної-методичної документації, що регламентує діяльність ІР (після реорганізації ВР), зокрема бере участь у підготовці нових та в доопрацюванні існуючих положень та інструкцій і методичних рекомендацій, присвячених питанням обліку, описування, науково-технічного опрацювання рукописів та складання науково-довідкового апарату. Член Науково-методичної ради та Експертної комісії ІР з визначення цінності рукописних документів та архівів, що надходять на зберігання до фондів ІР.

Є провідним теоретиком і практиком української бібліопегістики як спеціальної історичної дисципліни. Наукова діяльність зосереджена на археографічному та кодикологічному дослідженні історії східнослов'янської та української рукописної книги XI–XVIII ст. та вивченні слов'янських середньовічних і, зокрема, українських оправ XIV–XVIII ст. Об'єктом студій є оправи кирилических рукописних книг та стародруків, що зберігаються в рукописних та книжкових зібраннях Києва і Львова. Бере участь у виданнях наукових каталогів рукописних книг (аспекти описування оправи та оздоблення). Має публікації, присвячені обґрунтуванню науково-методичних основ описування давніх та середньовічних оправ у межах кодикологічних та книгознавчих досліджень кирилическої книги, питанням історії інтролігаторства та палітурництва східнослов'янської та української рукописної книги, проблемам вивчення і збереження пам'яток рукописної книжності України.

З кінця ХХ ст. разом з Л.А. Дубровіною займається питаннями комп'ютеризації архівної справи та впровадження автоматизованих інформаційних технологій в діяльність ІР. Співвиконавець розробки робочих аркушів, укладання форматів виведення даних для створення інформаційних ресурсів на українські та загальнослов'янські писемні пам'ятки XI–XVI ст. з фондів НБУВ та для бази з обліку особових архівних фондів (в основу покладено паспорти, справи фондів та інші

облікові документи IP). Напрацьовувала уніфіковану методика джерелознавчо-кодикологічного дослідження кирилических книг та модель їхнього описування із залученням методів спеціальних історичних та філологічних дисциплін (палеографії, текстології, філігранології, археографії тощо). Один із розробників методологічних та методичних засад описування рукописних книг різного типу, структури даних для комп'ютерних технологій, основ формалізованого опису та підготовки метаданих на книжкові оправи для баз даних рукописної книги. Автор оглядів та досліджень історичних книжкових оправ та баз даних в Інтернет-ресурсах, зокрема аналізу структури та функцій, класифікації тощо. Брала участь у створенні форматів для інформаційного ресурсу БД «Кодекс», присвяченої рукописній книзі. Здійснює зв'язок між IP та відділами, що займаються формуванням бібліотечно-інформаційних ресурсів у форматі «РБІС64». Проводить тестування баз даних IP з метою виявлення недоліків у робочих аркушах та підготовки інструктивно-методичних матеріалів із ведення та редагування БД Інституту.

Бере участь у підготовці наукових кадрів за напрямом своєї наукової діяльності, рецензує статті, монографії, каталоги та енциклопедії фахового спрямування, реферати аспірантів і пошукачів. Результати досліджень з різних аспектів вивчення кирилических оправ стали теоретичним та методичним підґрунтям для подальшого розвитку української бібліопегістики як спеціальної історичної дисципліни та основою спецкурсу з історії світового інтролігаторства та палітурництва, що від 2002 р. викладається в Українській академії друкарства (м. Львів). У 2006 р. монографія О.М. Гальченко «Оправа східнослов'янських рукописних книг та стародруків в Україні: історія, структура, опис» (К., 2005) рекомендована як основний україномовний навчальний посібник для слухачів зазначеного спецкурсу. Проводить практичні заняття та тематичні екскурсії для студентів профільних кафедр закладів вищої освіти Києва, які готують фахівців зі спеціальних історичних дисциплін.

Бере участь у видавничій діяльності IP – макетуванні, оздобленні та дизайні наукових видань. Здійснює бібліографічне та археографічне редагування, створення науково-довідкового апарату.

Член редакційних колегій ряду профільних видань IP, автор низки статей у спеціальних архівних довідниках та енциклопедіях.

Напрями наукових досліджень: книгознавство, кодикологія, кодикографія, бібліопегістика, архівна справа, джерелознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1. Ελληνικά χειρόγραφα στην Κεντρική βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Επιστημών του Κιέβου (5^{ος} – 19^{ος} αιώνας). Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, 23 Νοεμβρίου – 31 Δεκεμβρίου : [Κατάλογος έκθεσης] / Ακαδημία επιστημών της Ουκρανικής Δημοκρατίας της Σοβιετικής Ένωσης. Κεντρική επιστημονική βιβλιοθήκη Β.Ι. Βερνάντσκι. Υπουργείο Πολιτισμού – Βυζαντινό Μουσείο. Υπεύθυνη Μ. Αχειμάστου-Ποταμιάνου, Κείμενα Λ.Α. Ντουμπρόβινα, Ε.Μ. Γκάλτσενκο. Επιμέλεια κειμένων Ν.Ι. Σέντσενκο. Αθήνα, 1988. 23 σ. Γρεц. м. [= Каталог виставки грецьких рукописів (V–XIX ст.) з фондів Центральної наукової бібліотеки Академії наук УРСР імені В.І. Вернадського, що експонувалися у Візантійському музеї (Афіни), 23 листоп. – 31 груд. 1988 р., уклад.: Л.А. Дубровіна, О.М. Гальченко].

2. Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису / АН України. Центр. наук. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т укр. археографії. Київ : ІУА, 1992. 152 с. (Серія: Проблеми

едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика ; Вип. 9). Текст укр. та рос. м. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

3. Оправа українських рукописних книг та стародруків як об'єкт кодикографії : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 05.25.04 «Книгознавство» / НАН України. Центр. наук. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1994. 18 с.

4. Оправа східнослов'янських рукописних книг та стародруків в Україні : історія, структура, опис / відп. ред. Л.А. Дубровіна ; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2005. 375 с. : іл.

5. Слов'янська кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : наук. кат. : палеогр. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2010. 791 с. : іл. (Співавтори – О.А. Іванова, Л.А. Гнатенко).

6. Кириличні співочі рукописи монодійної традиції XII – початку XX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : історико-кодикологічне дослідження : каталог : палеогр. альб. / відп. ред. Л.А. Дубровіна ; НАН України. Нац. б-ка України імені В.І. Вернадського. Київ, 2011. 305 с. : іл. (Співавтор – Е.С. Клименко).

Статті

1988

7. Проблеми обліку, збереження та контролю фізичного стану рукописів і стародруків в Центральній науковій бібліотеці ім. В.І. Вернадського АН УРСР // Тези доп. наук.-практ. конф. з питань охорони та використання пам'яток нар. мистецтва, м. Хуст, Закарпатська обл. 1988. С. 68. (Співавтор – І.В. Стадніченко).

1989

8. Методика описания переплётов и старопечатных книг // Исследование, реставрация и консервация средневековых рукописных памятников (16–21 окт. 1989 г.) : тез. докл. / ВНИИР. Москва, 1989. С. 12–13.

9. Сохранность рукописных и старопечатных фондов : задачи научного исследования физического состояния фонда и методика его анализа // Исследование, реставрация и консервация средневековых рукописных памятников. Москва, 16–21 окт. 1989 г. : тез. докл. / ВНИИР. Москва, 1989. С. 48–50. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

1990

10. Археографическое описание украинского переплёта XVI–XVIII вв. : к проблеме о терминологии // Библиотека – Информатизация – Наука : тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф. Киев, 8–10 окт. 1990 г. Киев, 1990. Ч. 2. С. 59–60.

1991

11. Создание вспомогательных иллюстрированных справочников в отделе рукописей ЦНБ им. В.И. Вернадского АН УССР для изучения истории отечественного переплёта // Перспективы развития библиотечного дела в Укр. ССР : тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф. Киев, 16–18 окт. 1990 г. Киев, 1991. Ч. 1. С. 81–82.

12. Додаток № 4. Структура і зразок кодикологічного опису східнослов'янської рукописної книги / сост. О.М. Гальченко, Л.А. Дубровіна // Архівна та рукописна Україніка : матеріали розширеної міжвід. наради по обговоренню Держ. програми «Архівна та рукописна Україніка», Київ, 17 жовт. 1991 р. / АН України. Ін-т укр. археографії, Головархів при Кабміні України, Спілка архівістів України. Київ : Ін-т укр. археографії, 1991. С. 92–115.

1993

13. Завдання контролю та аналізу збереження фондів рукописних книг // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. Вип. 1. С. 172–176.

14. Оправа рукописної книги в археографічному описі // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті : тези доп. Міжнар. конф. Київ, 12–15 жовт. 1993 р. / АН України. Центр. наук. б-ка. Київ, 1993. Ч. 1. С. 87–89.

1994

15. Унікальна оправа рукописної книги XVI ст. з фондів Інституту рукопису // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 31–41.

1995

16. Давня оправа : історичний огляд // Бібл. вісн. Київ, 1995. № 3. С. 32–36.

1996

17. До проблеми власності при комплектуванні рукописних фондів // Стратегія комплектування фондів наук. б-ки : Міжнар. наук. конф. Київ, 8–10 жовт. 1996 р. Київ, 1996. С. 105–107.

1998

18. Роль Тимчасового комітету по заснуванню Національної бібліотеки Української Держави в збереженні бібліотек духовних закладів // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. НБУВ / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1998. Вип. 1. С. 18–21. (Співавтор – О.П. Степченко).

2000

19. Бібліопегістика – спеціальна історична дисципліна про історію, техніку та мистецтво оздоблення оправи // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики [Число 5] / Історіографічні дослідження в Україні [Вип. 10] : зб. наук. пр. на пошану акад. НАН України В.А. Смолія : у 2 ч. / НАН України. Ін-т історії України ; відп. ред. М.Ф. Дмитрієнко, Ю.А. Пінчук. Київ, 2000. Ч. 1 : Джерелознавство та спец. іст. дисципліни. С. 313–322.

20. Оправа східнослов'янських рукописних книг та стародруків в археографічному описі : спроба аналізу // Зб. НТШ. Львів, 2000. Т. 215. С. 438–456.

2001

21. Історичні форми книги // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. наук. зб. / НАН України, УНДІАСД. Київ, 2001. Вип. 3 : Джерелознавчі дисципліни. С. 124–142.

2004

22. Деякі спостереження стосовні оздоблення та конструкції видавничих оправ друкарні Михайла Сльозки // До джерел : зб. наук. пр. на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя : в 2 т. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. Київ ; Львів, 2004. Т. 1. С. 810–827.

23. Кодикологічні, кодикографічні, палеографічні та археографічні дослідження Інституту рукопису НБУВ : бібліограф. огляд (1988–2003 рр.) // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики : до 10-річчя заснування відділу спец. іст. дисциплін Ін-у історії України НАН України : зб. наук. пр. / НАН України. Ін-т історії України. Київ, 2004. Число 11 : у 2 ч. Ч. 2. С. 44–65. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

2006

24. Атрибуція [с. 119–120] ; Берестяні грамоти [с. 133–134] ; Бомбіцина [с. 151] ; Воскові таблички [с. 173–174] // Укр. арх. енцикл. А–Г : робочий зошит / Держкомархів України ; УНДІАСД. Київ, 2006. (Також опубл. в : Укр. арх. енцикл. Київ, 2008. С. 161, 175–176, 192, 221).

25. Деякі питання методичних засад визначення композиційного рішення у декоративному оздобленні східнослов'янських оправ // Зап. НТШ. Львів, 2006. Т. 252 : Праці Коміс. спец. (допоміжних) іст. дисциплін. С. 440–464.

2007

26. Зошит [с. 179] ; Зшиток [с. 180] ; Книга [с. 258–259] ; Книжка [с. 261] ; Кодекс [с. 264–265] ; Кустодія [с. 277] ; Листівка [с. 285–286] ; Мініатюра [с. 319] // Укр. арх. енцикл.

Д–М : Робочий зошит / Держкомархів України ; УНДІАСД. Київ, 2007. (Також опубл. в : Укр. арх. енцикл. Київ, 2008. С. 432, 433, 512, 514–515, 517–518, 535, 544–545, 586).

27. Нумерація [с. 12] ; Обкладинка [с. 20] ; Оправа [с. 28] ; Оправлення [с. 28] ; Пагінація [с. 34] ; Палімпсест [с. 35] ; Палітурка [с. 35] ; Папір [с. 38–41] ; Папірус [с. 41] ; Папка [с. 42] ; Пергамен [с. 42–43] ; Список [с. 105.] ; Сувій [с. 112–113] ; Фоліація [с. 173] ; Форзац [с. 178] // Укр. арх. енцикл. Н–Я : Робочий зошит / Держкомархів України ; УНДІАСД. Київ, 2007. (Також опубл. в : Укр. арх. енцикл. Київ, 2008. С. 618, 623, 631, 637–638, 639, 643–648, 738–739, 749–648, 799, 803).

28. Переплет украинских рукописных и первопечатных книг : современное состояние изучения и дальнейшие перспективы // Библиотеки академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : научно-практ. и теорет. сб. / МААН. Вып. 5. Київ, 2007. С. 81–105.

2008

29. Бібліопегістика // Спец. іст. дисципліни : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. Київ : Либідь, 2008. С. 80–86.

2010

30. Оздоблення оправ рукописних Євангелій XVI ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 155–178 : іл. (Співавтор – С.В. Зінченко).

2011

31. Оправа Пересопницького Євангелія : спостереження кодиколога // Пересопницьке Євангеліє – видатна пам'ятка укр. нац. культури: матеріали Всеукр. міждисциплінарної наук. конф. [12–13 трав. 2011], присвяч. 450-річчю написання Пересопницького Євангелія / упоряд. П.М. Красилюк. Ізяслав ; Острог, 2011. С. 85–88.

32. Оправа Пересопницького Євангелія : спроба реконструкції // 450 років з часу створення Пересопницького Євангелія. Рівне, 2011. С. 31–35. (Наук. зап. / Рівнен. обл. краєзнавчий музей ; вип 9, ч. 1).

2012

33. Переплет украинской рукописной книги : история и перспективы изучения // Проблемы дипломатики, кодикологии и актовой археографии : материалы XXIV Междунар. науч. конф., Москва, 2–3 февр. 2012 / Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высшая школа источниковедения, спец. и вспомогательных ист. дисциплин ; Рос. акад. наук, Федеральное гос. бюджетное учрежд. науки «Ин-т всеобщей истории РАН», Археограф. комис. Москва : РГГУ, 2012. С. 229–232.

34. Сюжети середників шкіряних оправ з майстерні Києво-Печерської Лаври : спроба іконографічного вивчення // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 16. С. 268–304. (Співавтор – С.В. Зінченко).

35. Сюжетні середники на українських оправах другої половини XVI – XVIII ст. : перспективи вивчення // Історіограф. та джерелознавчі проблеми історії України : книга в історії і культурі : міжвуз. зб. наук. пр. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2012. С. 147–160.

2013

36. Атрибуція та визначення первинності оправи при описуванні кирилических рукописних книг XVI ст. : спостереження кодиколога // Рукописна та книжкова спадщина. Київ, 2013. Вип. 17. С. 332–355.

37. Переплет рукописной книги как исторический источник // Вспомогательные ист. дисциплины в современном науч. знании : материалы XXV Междунар. науч. конф. Москва, 31 янв. – 2 февр. 2013 г. : в 2 ч. / Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высшая школа источниковедения, спец. и вспомогательных ист. дисциплин. Ч. I. Москва : РГГУ, 2013. С. 261–263.

38. Питання уніфікації описань сюжетних зображень для бази даних «Оправи кирилических книг XIV–XVIII ст.» // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Вип. 37 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2013. С. 392–401.

39. Специфіка іконографічного дослідження та створення бази даних оздобленя українських середньовічних оправ // Адаптація завдань і функцій наук. б-ки до вимог розвитку цифрових інформ. ресурсів : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 8–10 жовт. 2013 р. Київ, 2013. С. 254–255.

40. Сюжетные средники на украинских переплетах второй половины XVI – XVIII ст. : история и перспективы изучения // Здабыткі: дакументальныя помнікі на Беларусі. Мінск, 2013. Вип. 15. С. 203–210.

2014

41. Бази даних на книжкові оправы: мета, специфіка та основні характеристики // Місце і роль б-к у формуванні нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 21–23 жовт. 2014 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2014. С. 120–122.

42. Контурні середники на українських оправах XVII–XVIII ст. // Рукописна книга з Пересопниці. II : зб. ст. учасників II наук. симпозиуму «Рукописна книга в Україні» 7–8 листоп. 2014 р. / Упр. культури і туризму Рівнен. облдержадміністрації, Комунальний заклад «Культурно-археол. центр «Пересопниця» Рівнен. облради, Музей Пересопницького Євангелія ; [уклад. Микола Федоришин ; ред. Володимир Баланович]. Рівне ; Пересопниця : О. Зень [вид.], 2014. С. 11–16.

43. Сюжет «Распятія» на сюжетных средниках украинских тисненых переплетов XVI–XVIII вв. // Музейные б-ки в современном обществе : книжный переплет. Проблемы изучения : научно-практ. конф. Москва, 8–10 апр. 2014 : тез. докл. / М-во культуры РФ, Гос. историко-культурный музей-заповедник «Московский Кремль». Москва, 2014. С. 7–8.

44. Сюжет «Розп'яття» на сюжетних середниках українських тиснених оправ XVI–XVIII ст. та уніфікація описання для бази даних // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С. 597–620.

45. Сюжетные средники на украинских переплѣтах XVI–XVIII вв. : типология и атрибуция // Вестн. Екатеринбургской духовной академии. Вип. 1(7). 2014. С. 184–192.

2015

46. Бази даних на історичні книжкові оправы в Інтернет-ресурсах : аналіз структури та функцій, класифікація // Спец. іст. дисципліни: питання теорії та методики : зб. наук. пр. Київ, 2015. Ч. 25: Електронні інформ. ресурси. С. 137–148.

47. Євангелія караманлійського письма XVIII в. из Северного Причерноморья в фондах Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 229–253. (Співавтор – Є.К. Чернухін).

48. Колекція фотографій та ілюстративних матеріалів // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015. С. 267–270.

49. Науковий каталог та його роль у наукових дослідженнях писемних пам'яток (сучасний погляд на проблему) // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. Ч. 2 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів академій наук-членів МААН. Київ, 2015. С. 150–152.

50. Тезаурус ремісничої та професійної термінології в українській бібліопегістиці : питання формування фахового словника // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 428–448.

51. Электронные ресурсы по истории книжных переплетов в глобальной сети : вопросы классификации // *Вспомогательные ист. дисциплины и источниковедение : современные исследования и перспективы развития : материалы XXVII Междунар. науч. конф. Москва, 9–11 апр. 2015 г. / Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высшая школа источниковедения, спец. и вспомогательных ист. дисциплин. Москва: РГУ, 2015. С. 162–164.*

2016

52. Києво-Печерська лавра та розвиток українського інтролігаторства // *Глобалізація / європеїзація і розвиток нац. слов'ян. культур : матеріали Міжнар. наук. конф. до дня слов'ян. писемності і культури. Київ, 24 трав. 2016 р. Київ, 2016. С. 365–367.*

53. Науковий каталог писемних пам'яток як джерело і різновид наукових досліджень // *Бібл. вісн. Київ, 2016. № 5 (235). С. 7–14.*

54. Украинско-русско-английский тезаурус для базы данных «Переплеты кириллических рукописных книг XIV–XVIII в.» в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского : цели, задачи, этапы создания // *El'Manuscript–2016. Rašytinis palikimas ir informacinė technologijos = Письменное наследие и информационные технологии : VI tarptautinė mokslinė konferencija : Pranešimai ir tezės Vilnius, 2016 m. rugpjūčio 22–28 d. Vilnius : Iževskas, 2016. С. 27–31.*

2017

55. Атрибуційні ознаки шкіряних оправ українських кирилических стародруків XVI–XVIII ст. // *Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 3–5 жовт. 2017 р. Київ, 2017. С. 116–119.*

56. Сюжетні середники на українських шкіряних оправах XVI–XVIII ст. : питання іконографічного вивчення // *Рукописна та книжкова спадщина України. Вип. 21. Київ, 2017. С. 297–317.*

CD-ROM

57. Сюжетные средники на украинских переплетах второй половины XVI – XVIII ст. : история и перспективы изучения // *Материалы Междунар. конгресса «Национальная библиотека как феномен культуры», приуроченного к 90-летию Нац. б-ки Беларуси [Электронный ресурс] / Нац. б-ка Беларуси. Электронные текстовые, графические данные и программа (19,5 Мб). Минск : Национальная библиотека Беларуси, 2012. С. 1–8. 1 электронный оптический диск (CD-ROM). Системные требования: Intel Pentium II 400 ; RAM 64 ; SVGA ; Windows 98. Заглавие с титульной этикетки.*

Редакційна діяльність та упорядкування

58. Архівні установи України : довідник / *Держкомархів України, М-во культури і мистецтв України, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; авт.-уклад.: О.І. Алтукова, В.П. Даниленко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова [та ін.] ; переднє слово О.С. Онищенко, Р.Я. Пирога ; упоряд.: Г.Б. Боряк, С.Г. Даневич, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова [та ін.] ; редкол.: О.С. Онищенко, Р.Я. Пиріг (співголови), Л.А. Дубровіна, О.М. Гальченко, Н.М. Зубкова [та ін.] ; Київ, 2000. 259 с. (Архівні зібрання України. Спеціальні довідники).*

Рецензування

59. Архівістика : термінологічний слов. / авт.-упоряд.: К.Є. Новохацький, К.Т. Селіверстова та ін. Київ, 1988. 106 с.

60. Кирилическі рукописні книги у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка НАН України : каталог. Т. 1 : XI–XVI ст. / НАН України. Львів. наук. б-ка України ім. В. Стефаніка ; уклад.: М.М. Кольбух (голов. ред.), Т.М. Гуцаленко, О.О. Дзьобан, І.Я. Патер, І.Р. Сус, Г.В. Чуба. Львів, 2007. XLIV, 522 с., 24 кол. іл.

61. Дзендзелюк Л.С., Люда Л.М. Підготовка пам'яток писемності та друку до реставрації : матеріали, лабораторні дослідження / НАН України. Львів. наук. б-ка України ім. В. Стефаніка ; відп. ред. Л.В. Снісарчук. Львів, 2012. 134 с.

62. Кириличні стародруки XVI–XVIII століть у зібранні Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника : каталог / авт.-упоряд. Л. Юріна, Н. Батенко. Київ : НКПІКЗ, видавець Олег Філюк, 2016. 216 с. : іл.

63. Волощенко С. Колекція митрополита Володимира (Сабодана) : рукописи, стародруки і рідкісні видання : каталог / наук. ред. В. Фрис. Київ : Фонд пам'яті Блаженнішого митрополита Володимира, 2017. 504 с., іл.

ГАРБАР
ЛАРИСА ВОЛОДИМИРІВНА
 (31 грудня 1969 р., м. Нікополь
 Дніпропетровської обл.)

Закінчила Черкаський кооперативний технікум за спеціальністю «організація діловодства» (1989). Вищу освіту отримала на факультеті інформаційної, бібліотечної і архівної справи Київського університету культури і мистецтв (2006). Навчалася в аспірантурі НБУВ (2006–2010).

З 2 лютого 2000 р. працює в НБУВ на посадах: редактора Інституту архівознавства; з липня 2003 р. – редактора 1 категорії, з квітня 2006 р. – провідного бібліотекаря, з лютого 2008 р. – молодшого, з лютого 2011 р. – наукового співробітника ІР.

Працюючи в Інституті архівознавства, брала участь в укладанні розділів з особового складу та бібліографії для збірників з історії НАН України (1934–1937, 1938–1941) та упорядкуванні покажчика архівних установ НАН України.

У 2003–2013 рр., працюючи в ІР, виконувала обов'язки завідувача Архіву НБУВ: здійснювала методичне керівництво та займалася організацією діловодства і розробкою номенклатур справ для структурних підрозділів у відділах НБУВ, обліком документів архіву НБУВ, удосконаленням НДА, комплектуванням архіву документами, забезпеченням їх збереженості, опрацюванням архівних документів НБУВ, підготовкою до подання на ЕПК Президії НАН України описів науково-організаційної та управлінської документації НБУВ та з особового складу; наданням архівних довідок соціально-правового характеру.

У 2013 р. в НБУВ захистила дисертацію «Українські діячі та їх внесок у розвиток бібліотечної справи (1918–1941)» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна).

Професійна діяльність зосереджена в напрямі розробки прикладних методик організації, використання та збереженості архівного фонду НБУВ, зокрема здійснення науково-практичних заходів зі збирання, зберігання, обліку та каталогізації архівних документів НБУВ, формування архівно-інформаційних ресурсів НБУВ у форматі «ІРБІС-64» (БД «Українські діячі бібліотечної справи ХХ ст.»). Виконала науково-технічне описування особових архівних фондів О.А. Назаревського (ф. 78), І.Д. Золотоверхого (ф. 371) та Ю.О. Меженка (ф. 430).

Автор-укладач «Інструкції з діловодства в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського», описів Архіву НБУВ з наукової та науково-організаційної роботи НБУВ та особового складу за 1986–2005 рр. Автор низки наукових статей з історії бібліотечної справи, біографічних довідок для ювілейного видання документів та листів В.І. Вернадського; біографічного довідника про українських бібліотекарів (кін. XIX ст. – 1941) та ідеї створення бази даних «Українські діячі бібліотечної справи XX ст.» на базі «ІРБІС».

Учасниця щорічних міжнародних наукових конференцій та читань, що проводяться в НБУВ.

Напрями наукових досліджень: діловодство, архівознавство, документознавство, історія бібліотечної справи в Україні, археографія, бібліографія, бібліотекознавство, біографістика, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1. Українські діячі та їх внесок у розвиток бібліотечної справи (1918–1941) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 27.00.03 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2013. 16 с.

2. Інструкція з організації та ведення діловодства в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського. Київ, 2013. 100 с. (Співавтор – Л.Г. Охріменко).

3. Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець XIX ст. – 1941 р.) : матеріали до біобібліограф. слов. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : НБУВ, 2017. 700 с.

Статті

2003

4. Список наукових співробітників ВУАН-АН УРСР // Історія Нац. академії наук України (1934–1937) : док. і матеріали. Київ : НБУВ, 2003. С. 492–557. (Джерела з історії науки в Україні). (Співавтори – О.Г. Луговський, Т.В. Варава, С.М. Ляшко, Т.П. Папакіна, Л.Ю. Портнова).

5. Список наукових співробітників ВУАН-АН УРСР // Історія Нац. академії наук України (1938–1941) : док. і матеріали. Київ : НБУВ, 2003. С. 566–639. (Джерела з історії науки в Україні). (Співавтори – О.Г. Луговський, Т.В. Варава, С.М. Ляшко, Т.П. Папакіна, Л.Ю. Портнова).

2007

6. Дияківський Юхим Петрович // Енцикл. сучасної України / НАН України. Наук. т-во ім. Шевченка [та ін.]. Київ, 2007. Т. 7 : Г-Ді. С. 647.

2008

7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського // Арх. фонди установ Нац. академії наук України : путівник. Київ, 2008. С. 305–308.

2010

8. Біографічні джерела з історії дослідження української бібліотечної справи (1918–1934) з архіву Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського та питання персоналістичної реконструкції // Волин. іст. зап. : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України. Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2010. Т. 5. С. 210–219.

9. Архів Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського як джерело до створення словника діячів української бібліотечної справи (1918–1934) // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми освіти, науки, практики : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–27 трав. 2010 р. / М-во культури і туризму України [та ін.]. Київ, 2010. С. 272–273.

10. Д.М. Йофанов – літературознавець, педагог, завідувачий відділом рукописів Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 73–84.

2011

11. Всеволод Олександрович Козловський : життя та діяльність на бібліотечній ниві // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2011. Вип. 31. С. 591–615.

12. Формування біографічного ресурсу з історії бібліотечної справи в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1933 рр.) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2011. Вип. 32. С. 369–376.

13. Біографічний довідник // Володимир Іванович Вернадський і Україна / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського [та ін.] ; авт.-уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, С.М. Кіржаєв, В.В. Лавров, С.В. Старовойт, Н.М. Хоменко, Л.М. Яременко. Київ, 2011. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського ; т. 1). Кн. 2 : Вибрані праці. С. 383–523. (У співавт.).

2012

14. Основні напрями розвитку бібліотекознавства в Національній бібліотеці України (1918–1941) та створення його біографічного ресурсу // Бібліотека і розвиток доступу до правової та соціально значущої інформації : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. «Інноваційна модель наукової бібліотеки XXI століття», Київ, 9–10 жовт. 2012 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2012. С. 49–51.

15. Розвиток бібліотечної справи та бібліотекознавства у Національній (Всенародній) бібліотеці України (1918–1933) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 15. С. 198–222.

16. Ніна Володимирівна та Олена Володимирівна Піскорські – діячі української бібліотечної справи // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 16. С. 390–416.

2013

17. Історіографія питань розвитку бібліотечної справи та бібліотекознавства в Україні в 20–30-х роках ХХ ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2013. Вип. 17. С. 441–471.

18. Козловський Всеволод Олександрович // Енцикл. сучасної України / НАН України, Наук. т-во ім. Шевченка [та ін.]. Київ, 2013. Т. 13 : Кий-Кок. С. 675.

2015

19. Михайло Михайлович Новицький (1892–1964) : матеріали до біографії // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 332–343.

Упорядкування, участь у виданні

20. Архівні фонди установ Національної академії наук України : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т архівознавства ; авт.-упоряд.: Л.М. Яременко, О.В. Березовська, О.В. Січова, Л.С. Воловник, Л.С. Герасименко, Ю.О. Бойко, Л.В. Гарбар. Київ, 2008. 448 с.

21. Володимир Іванович Вернадський і Україна / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського [та ін.] ; авт.-уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, С.М. Кіржаєв, В.В. Лавров, С.В. Старовойт, Н.М. Хоменко, Л.М. Яременко. Київ, 2011. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського ; т. 1). Кн. 1 : Володимир Іванович Вернадський. Науково-організаційна діяльність (1918–1921). 698 с.; Кн. 2 : Вибрані праці. 583 с.

22. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського [та ін.] ; авт.-уклад.: О.С. Онищенко, В.Ю. Афіані, В.А. Вергунов, В.М. Даниленко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, І.М. Ільїна, М.Ю. Кисельов, С.М. Кіржаєв, Н.О. Лаас, В.В. Лавров, К.Є. Новохатський, І.Г. Тараканова, Н.М. Хоменко, Л.М. Яременко. Київ, 2011. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського ; т. 2). Кн. 1 : Листування. А-Г. 823 с.

23. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського [та ін.] ; авт.-уклад.: О.С. Онищенко, В.Ю. Афіані, В.А. Вергунов, В.М. Даниленко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, І.М. Ільїна, М.Ю. Кисельов, С.М. Кіржаєв, Н.О. Лаас, В.В. Лавров, К.Є. Новохатський, І.Г. Тараканова, Н.М. Хоменко, Л.М. Яременко. Київ, 2012. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського ; т. 2). Кн. 2 : Листування. Д-Я, ч. 1 : Д-Н. 741 с.; Кн. 2 : Листування. Д-Я, ч. 2 : О-Я. 692 с.

Електронні виставки

24. Сергій Іванович Маслов [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-укл. Л.В. Гарбар, С. О. Муссель-Драгомирецька // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (40 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. Київ, 2012. URL : <http://nbuv.gov.ua/node/38>, вільний. – Назва з екрана.

25. До 150-річчя від дня народження Бориса Дмитровича Грінченка / [авт.-укл. Л. Гарбар, О. Купченко-Гринчук] // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (70 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. Київ, 2013. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/1056>, вільний. – Назва з екрана.

26. 3 нагоди 95 річниці заснування фондів Інституту рукопису (1918–2013) / [авт.-укл. Л.Гарбар] // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (70 зображ.) та текст. дані: передмова. Київ, 2013. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/1126>, вільний. – Назва з екрана.

27. Шевченкініана у фондах Інституту рукопису / виставку підгот. Л.В. Гарбар // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (75 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. Київ, 2014. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/1155>, вільний. – Назва з екрана.

28. Назаревський Олександр Адріанович (12 грудня 1887 р. – 30 вересня 1977 р.) – видатний український літературознавець, бібліограф, педагог / Виставку підгот. Л.В. Гарбар // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (50 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. Київ, 2015. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/1920>, вільний. – Назва з екрана.

29. Плевако Микола Антонович (27.11.1890 – 11.04.1941) – український літературознавець, бібліограф [електронний ресурс] : електронна виставка / Виставку підгот. Л.В. Гарбар // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (75 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. Київ, 2015. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/2632>, вільний. – Назва з екрана.

30. Агатангел Кримський (1871–1942) : виставка до 145-річчя з дня народження українського історика, письменника, мовознавця [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Л.В. Гарбар, Т.В. Герасімова // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. / Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (105 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2750>, вільний. Назва з екрана.

31. Біляшівський Микола Федотович (1867–1926) : до 150-річчя з дня народження [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. Л.В. Гарбар // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. – Електрон. графіч. (78 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. Київ, 2017. <http://www.nbuv.gov.ua/node/3777>, вільний. – Назва з екрана.

32. Житецький Гнат Павлович (1866–1926) – фундатор відділу рукописів Всенародної бібліотеки України [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. Л.В. Гарбар // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки

ставки Інституту рукопису. – Електрон. графіч. (45 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. Київ, 2017. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/3705>, вільний. – Назва з екрана.

33. Проценко Людмила Андріївна (1927–2000) : фото з архіву [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. Л.В. Гарбар // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. – Електрон. графіч. (63 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. Київ, 2017. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/3694>, вільний. – Назва з екрана.

**ГЕРАСИМОВА
ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА**
(26 грудня 1990 р., м. Київ)

У 2013 р. закінчила факультет лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» за спеціальністю «перекладач з англійської та французької мов».

В ІР – від 1913 р. Працювала на посадах бібліотекаря 1 категорії (11.2013–06.2014), провідного редактора (06.2014–01.2016), молодшого наукового співробітника (з 01.2016 р.). У 2015–2016 рр. навчалася в аспірантурі НБУВ.

До кола обов'язків належать редагування та коректура видань ІР; переклади іноземними мовами; упорядкування архіву Вищої атестаційної комісії України, що зберігається в ІР; організація тематичних виставок за документами з фондів ІР; ведення кореспонденції із закордонними читачами; контент-менеджмент сторінок ІР на порталі НБУВ; контент-менеджмент тримовного сайту видання ІР «Рукописна та книжкова спадщина». Брала участь у редагуванні описів архівних фондів, зокрема фонду М.А. Шудрі (ф. 299) та фонду Ю.О. Корчака-Чепурківського (ф. 391).

Напрями наукових досліджень: архівознавство, документознавство, бібліографознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Статті

2013

1. Функціонування мікробіологічних термінів у фармацевтичному бізнес-дискурсі // Актуальні проблеми ділового дискурсу та бізнес-комунікації : матеріали II Міжнар. очно-заочної наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених. Горлівка : Вид-во ПІМ, 2013. С. 174.

2014

2. Особовий архів М.А. Шудрі у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : археограф. огляд // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С. 145–157.

3. Схема систематизації особового фонду М.А. Шудрі : засади та принципи укладання // Місце і роль бібліотек у формуванні нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 21–22 жовтня 2014 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к. України, Рада директорів б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2014. С. 123–125.

2015

4. Колекція документів з історії та культури Білорусі [с. 236] ; Колекція документів Пантелеймона Олександровича Куліша [с. 216–217] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ : НБУВ, 2015.

5. Особистість Тараса Шевченка в дослідженні Миколи Шудрі (за матеріалами фондів Інституту рукопису НБУВ) // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. Ч. 2 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів академій наук-членів МААН. Київ, 2015. С. 84–86.

6. Схема систематизації особового фонду М.А. Шудрі : засади та принципи укладання // Місце і роль бібліотек у формуванні нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 21–23 жовт. 2014 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів академій наук-членів МААН. Київ, 2015. С. 123–126.

7. Шевченкознавчі документи в архіві Миколи Шудрі (за матеріалами з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України Київ, 2015. Вип. 19. С. 69–75.

2016

8. Документальна спадщина українських істориків авіації та авіаконструкторів з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : джерелознавчий аспект // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2016. Вип. 20. С. 102–111.

9. Особові фонди українських істориків авіації та фахівців авіаційної галузі в архівах України : інформаційний потенціал // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 жовт. 2016 р. : в 2 ч. Ч. 2 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів академій наук-членів МААН. Київ, 2016. С. 485–487.

Редакційна діяльність та упорядкування

10. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т рукопису. Київ. 2014–2018. Вип. 17–22. – Редактор.

2014

11. Степченко О.П. Архівна спадщина П.Я. Стебницького у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2014. 464 с. : іл. – Редактор.

12. Філіпович М.А. Полоцька земля в літописних та актових джерелах XI–XVI століть / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського., Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна / Київ, 2014. 204 с. – Редактор.

2015

13. Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2015. 328 с. – Редактор.

14. Горєва В.В. Документознавчі дослідження Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР у м. Києві (1964–1986) : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. С.Г. Кулешов. Київ : НБУВ, 2015. 160 с. – Редактор.

15. Клименко І.В. Архів українського мистецтвознавця Б.С. Бутника-Сіверського (1901–1983) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського : біограф. дослідж. : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. С.В. Сохань. Київ, 2015. 464 с. : 50 іл. – Редактор.

16. Псалтир : переклад новою українською літературною мовою П.С. Морачевського (1865) / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови ; підгот. вид. Л.А. Гнатенко ; дослідж. Л.А. Гнатенко, В.В. Німчука ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : НБУВ, 2015. 200 с. ; 5 іл. (Пам'ятки української мови XIX ст., Серія канонічної літератури). – Редактор.

2016

17. Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 24 трав. 2016 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. Київ, 2016. 420 с. – Редактор.

18. Чернухін Є. Архів протоієрея Трифілія Карацоглу : першоджерела з історії греків Криму та Надазов'я XVIII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ : НБУВ, 2016. 320 с. : іл. – Редактор.

19. Іванова О.А. Кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : іст.-кодикологічне дослідж. : альб. філіграней / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 256 с. : іл. – Редактор.

Електронні виставки

20. Коцюбинський Михайло Михайлович (17.09.1864 – 25.04.1913) – 150-річчя з дня народження [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Т.С. Горбач, Т.В. Герасімова, // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (38 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1900>, вільний. Назва з екрана.

21. Таранушенко Стефан Андрійович (1889–1976) : мистецтвознавець, музейний працівник [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Т. Горбач, О. Купченко-Гринчук, Т. Герасімова // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (36 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1538>, вільний. Назва з екрана.

22. Антон Хомич Середа : виставка до 125-річчя від дня народження українського графіка, майстра прикладного мистецтва, мистецтвознавця та культурного діяча [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Т. Бургомистренко, Т. Герасімова // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (44 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/2444>, вільний. Назва з екрана.

23. Дмитро Яворницький : дослідник запорозького козацтва : виставка до 160-річчя від дня народження видатного українського історика, археолога, фольклориста [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Т.С. Горбач, Т.В. Герасімова // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (45 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2217>, вільний. Назва з екрана.

24. Микола Зеров : повернення із забуття : виставка до 125-річчя від дня народження видатного українського поета [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Т.С. Горбач, Т.В. Герасімова // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (46 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1992>, вільний. Назва з екрана.

25. Агатангел Кримський (1871–1942) : виставка до 145-річчя з дня народження українського історика, письменника, мовознавця [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Л.В. Гарбар, Т.В. Герасімова // Національна бібліотека України

ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (105 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/2750>, вільний. Назва з екрана.

26. Пантелеймон Куліш : виставка до 120-річчя від народження українського письменника, фольклориста, громадського та культурного діяча [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Т. Бургомистренко, Т. Герасімова // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. графіч. (66 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/3062>, вільний. Назва з екрана.

27. Родина Григоровичів-Барських [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Л.А. Борисова, Т.В. Герасімова, С.О. Муссель-Драгомирецька // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. графіч. (86 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2017. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/3444>, вільний. Назва з екрана.

ГНАТЕНКО
ЛЮДМИЛА АНАТОЛІЇВНА
(14 вересня 1965 р., м. Київ)

У 1989 р. закінчила філологічний факультет Київського педагогічного інституту ім. О.М. Горького; в 1996 р. – аспірантуру Інституту української мови НАН України. Стипендіат Президента України для молодих учених (1995–2000).

В ІР – з 1990 р. Працювала на посадах редактора ВР (10.09.1990), редактора відділу рукописів і стародруків (15.05.1992), в.о. молодшого наукового співробітника (01.10.1992), молодшого наукового співробітника (01.12.1992), в.о. старшого наукового співробітника (01.01.1998), старшого наукового співробітника (12.12.2000) відділу кодикології та кодикографії ІР.

У 1997 р. захистила дисертацію «Староукраїнський правопис останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. у зв'язку з проблемою другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу (букви на позначення голосних звуків)» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук в Інституті української мови (науковий керівник В.В. Німчук). У 2018 р. захистила дисертацію «Палеографічно-орфографічна атрибуція українських кириличних уставних та півуставних кодексів кінця XIII – початку XVII ст.» на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук. Старший науковий співробітник (2002); Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 60931 Україна. База даних «КОДЕКС: Рукописні книги» / К.В. Лобузін, Л.А. Дубровіна, О.А. Іванова, Л.А. Гнатенко, Т.А. Добрянська / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Дата реєстрації 29.07.2015. Київ : Державна служба інтелектуальної власності України.

Керівник дисертаційної роботи «Українська кирилична рукописна книга XVII ст.: атрибуція та кодикологічний опис» Т.А. Добрянської на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (2015).

Провідний фахівець з досліджень середньовічної кириличної східнослов'янської, безпосередньо української, та південнослов'янської рукописної книжної писемності, графіки й орфографії (на палеографічно-орфографічному рівні). Готує до видання писемні джерела, зокрема Пересопницьке Євангеліє, Псалтир та Новий Завіт у перекладі П.С. Морачевського тощо. Працює з базою даних «КОДЕКС. Рукописні книги», укладає предметно-тематичний каталог на фонди ІР, надає консультації щодо книжних колекцій і зібрань ІР та з питань палеографічного, філігранологічного та кодикологічного дослідження середньовічних кирилических рукописних книг.

Член Асоціації архівістів України, Асоціації бібліотекарів України.

Напрями наукових досліджень: археографія, кирилична палеографія, кодикологія, кодикографія, книгознавство, джерелознавство.

Окремі видання

1. Просвітителі Кирило і Мефодій у писемних джерелах Інституту рукопису ЦНБ НАН України : кат. рукописів другої половини XV – першої чверті XX ст. / НАН України. ЦНБ ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. С.М. Грушевського ; уклад., передм. Л.А. Гнатенко ; вступ. ст. П.С. Соханя. Київ, 1995. 113 с., 16 вклейок. (Науково-довідкові видання з історії України. Вип. 40).

2. Староукраїнський правопис останньої чверті XVI – першої чверті XVII ст. у зв'язку з проблемою другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу (букви на позначення голосних звуків) : автореф. дис. ... канд. філолог. наук : 10.02.01 / НАН України. Ін-т укр. мови ; наук. кер. В.В. Німчук. Київ, 1997. 28°с.

3. Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр. : дослідження : транслітерований текст : словопоказчик / вид. підгот. І.П. Чепіга за уч. Л.А. Гнатенко ; вступ. сл. О.С. Онищенко ; дослідж. І.П. Чепіги, Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіної. Київ, 2001. 703 с., 36 іл. (Перевид. 2011).

4. Слов'янська кирилична рукописна книга XV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2003. 193 с. + 158 іл.

5. Методичні рекомендації для державної реєстрації книжкових пам'яток України. Кирилическі рукописні книги та стародруки / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад.: Н.П. Бондар, Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, О.А. Іванова ; передм.: Л.А. Дубровіна, Г.І. Ковальчук. Київ, 2007. 134 с.

6. Слов'янська кирилична рукописна книга XIV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог : кодиколого-орфограф. дослідж. : палеограф. альб. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2007. 265 с. : 59 іл.

7. Слов'янська кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : наук. кат. : палеограф. альб. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2010. 791 с. : іл. (Співатори – О.А. Іванова, О.М. Гальченко).

8. Слов'янська кирилична рукописна книга XII–XIII ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог : кодиколого-палеограф. та графіко-орфограф. дослідж. : палеограф. альб. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ : НБУВ, 2012. 154 с. : 52 іл.

9. Псалтир : переклад новою українською літературною мовою П.С. Морачевського (1865) / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр.

мови ; підгот. вид. Л.А. Гнатенко ; дослідж. Л.А. Гнатенко, В.В. Німчука. Київ : НБУВ, 2015. 200 с. ; 5 іл. (Пам'ятки української мови XIX ст. Серія канонічної літератури).

10. Палеографічно-орфографічна атрибуція української кириличної рукописної книги : уставні та півуставні кодекси кінця XIII – початку XVII ст. : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2016. 476 с. ; іл.

11. Новий Завіт : переклад П.С. Морачевського (1864) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; Ін-т укр. мови ; підгот. до вид.: Г.П. Арполенко, Л.А. Гнатенко, Т.І. Котенко ; дослідж.: В.А. Єсіпова, Л.А. Гнатенко, Т.І. Котенко. Київ, 2018. 614 с. ; іл. (Пам'ятки української мови XIX ст. Серія канонічної літератури).

12. Палеографічно-орфографічна атрибуція українських кирилических уставних та півуставних кодексів кінця XIII – початку XVII ст. : автореф. дис. ... д-ра іст. наук: 27.00.03 / НАН України ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2018. 33 с.

Статті

1992

13. Літературно-видавнича діяльність Богдана Лепкого (за матеріалами рукописів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України) // Богдан Лепкий – письменник, учений, митець : матеріали наук. конф., присвяч. 120-річчю від дня народж. Богдана Лепкого. Івано-Франківськ, 1992. С. 51–54 (Співавтор – М.В. Кучинський).

14. Микола Костомаров і Рівне // Микола Костомаров і проблеми суспільства культурного розвитку української нації : тези доп. наук.-практ. конф., присвяч. 175-річчю від дня народж. Миколи Івановича Костомарова. Рівне 14–15 трав. 1992 р. Рівне, 1992. С. 94–95. (Помилково вказано Л.А. Ігнатенко) (Співавтор – М.В. Кучинський).

1993

15. Відбиття другого південнослов'янського впливу у правописному узусі українських пам'яток XVI ст. // Писемні пам'ятки східнослов'янськими мовами XI–XVIII ст. : тези доп. наук.-практ. конф. Київ ; Слов'янськ, 1993. С. 77–81.

16. Поєднання палеографічного та правописного аналізу при вивченні писемної системи староукраїнських пам'яток // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті : Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовт. 1993 р. Київ, 1993. Ч. 1. С. 89–91.

1994

17. До історії вивчення українського правопису XIV – поч. XVII ст. // Мовна дійсність в Україні : Проблеми і перспективи : тези доп. і повідомл. наук. конф. Вінниця, 1994. С. 81–83.

18. Костомаровський список азбучної молитви // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 236–243.

19. Нововиявлений примірник Супрасльської азбуки 1781 р. : [з фондів ЦНБ] // Бібл. вісн. Київ, 1994. № 1. С. 37–38.

20. Просвітителі Кирило і Мефодій у писемних джерелах ЦНБ // Бібл. вісн. Київ, 1994. № 2. С. 36–37.

1995

21. Відбиття так званого другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу у правописі антропонімів Синодика кінця XVI ст. // Мовознавство. Київ, 1995. № 6. С. 47–53.

22. До історії т. зв. другого південно-слов'янського графіко-орфографічного впливу // Писемні пам'ятки східнослов'янськими мовами XI–XVIII ст. : зб. пр. Київ, 1995. Вип. 2 : Матеріали наукової конференції пам'яті Лідії Петрівни Жуковської. С. 249–252.

1996

23. Археографічний опис альбомів // Д.П. де ля Фліз. Альбоми. Київ, 1996. Т. 1. С. 19–22. (Серія «Етнографічно-фольклорна»). (Співавтор – Н.В. Карповець).

24. Букви на позначення голосних звуків у граматиках Л. Зизанія та М. Смотрицького // Актуальні проблеми граматики : зб. наук. пр. / Кіровоград. пед. ін-т. Кіровоград, 1996. Вип. 1. С. 8–12.

25. Графіко-орфографічні особливості староукраїнського узусу в правописі голосних конфесійних рукописних пам'яток останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1996. Вип. 3. С. 39–57.

26. Є.О. Кивлицький – перший директор Всенародної бібліотеки України // Бібл. вісн. Київ, 1996. № 1. С. 8–10. (Співатор – М.В. Кучинський).

27. Принципи архівного опису. Затверджені спеціальною комісією з стандартів опису. (Перший перероблений варіант). Оттава, 1992 / пер. з англ. Л.А. Гнатенко // Нац. арх. інформ. система «Архівна та рукописна Україніка» і комп'ютеризація арх. справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. С. 260–271.

1998

28. До історії заснування, становлення та керівництва Національної бібліотеки України 1918–1920 рр. (у зв'язку з діяльністю Є.О. Кивлицького) // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація : наук. пр. НБУВ. Київ, 1998. Вип. 1. С. 22–25. (Співатор – М.В. Кучинський).

29. Є.О. Кивлицький – подвижник Всенародної бібліотеки України // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1998. Вип. 4. С. 39–49 (Співатор – М.В. Кучинський).

30. Проложното житие на св. Кирил Философ в три ръкописа от края на XV век // Ра laeobulgarica=Старобългаристика, XXII. София, 1998. № 1. С. 35–48 (Співатор – С. Бабалієвська).

31. Творча спадщина Івана Доманицького (за матеріалами київської рукописної пам'ятки української партесної музики) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1998. Вип. 4. С. 172–179 (Співатор – О.А. Шуміліна).

1999

32. Костомаровський список Сказання Чорноризця Храбра «О письменах» // Укр. археограф. щорічник. Нова серія. Київ, 1999. Вип. 3/4. С. 443–449.

33. Передача голосних звуків у староукраїнських ділових пам'ятках останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. // Східні слов'яни. Мова. Історія. Культура. За матеріалами пам'яток писемності XI–XVIII ст. : зб. присвяч. 90-річчю акад. Б.О. Рибаківа. Київ, 1999. Вип. 3. С. 153–161.

34. Поєднання палеографічних та орфографічних досліджень при вивченні староукраїнських писемних пам'яток // Укр. археограф. щорічник. Київ, 1999. Нова серія. Вип. 3/4. С. 103–109.

2000

35. Львівський Апостол 1574 року в контексті староукраїнської конфесійної орфографії // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2000. Вип. 4. С. 27–39.

36. Другий південнослов'янський вплив // Укр. мова : енциклопедія. Київ, 2000. С. 150–151; Вид. 2, випр. і доп. Київ, 2004. С. 163.

37. Правопис приголосних та буквених знаків у староукраїнських конфесійних писемних пам'ятках (у зв'язку з другим південнослов'янським графіко-орфографічним впливом) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2000. Вип. 6. С. 11–21.

38. Середньоболгарські орфограми як засіб ідентифікації часу написання староукраїнських конфесійних пам'яток // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2000. Вип. 3. С. 266–277.

2001

39. Хто писав Пересопницьке Євангеліє 1566–1561 рр.? // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. пр. Київ, 2001. Вип. 3 : Джерелознавчі дисципліни. С. 447–457.

40. Письмо Пересопницького Євангелія та графіко-орфографічні особливості пам'ятки // Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр. : дослідження : транслітерованій текст : словопоказчик / вид. підгот. І.П. Чепіга за уч. Л.А. Гнатенко ; вступ. сл. О.С. Онищенко ; дослідж. І.П. Чепіги, Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіної. Київ, 2001. С. 55–73. (Перевид. 2011).

41. Археографічний та кодикологічний опис Пересопницького Євангелія. Там само. С. 74–104 (Співатор – Л.А. Дубровіна).

42. Євангеліє середини XVI ст. з Оринина // АРТ-панорама. 2001. № 11 (16). Інформ.-аналіт. бюл., листоп. 2001 р. С. 14–15.

2004

43. Радивилівський Апостол 1568 року волинської рукописної школи (у порівнянні з Пересопницьким Євангелієм) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2004. Вип. 9. С. 174–187.

2005

44. Ідентифікація часу написання українських канонічних манускриптів XIV ст. Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (за графіко-орфографічними особливостями письма) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 240–262.

45. Кодикологічні дослідження Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Давня македонська рукописна книга // Укр.-македонський наук. зб. Київ, 2005. Вип. 2. С. 288–304. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

46. Фрис Віра. Історія кириличної рукописної книги в Україні X–XVIII ст. Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2003. 188 с. : іл. + 8 арк. кольор. іл. : [рецензія] // Укр. гуманіст. огляд. Вип. 11. Київ, 2005. С. 225–231 (Співавтори – Л. Дубровіна, О. Іванова).

2006

47. Македонська рукописна книга XIV ст. у фондах Інституту рукопису НБУВ (кодиколого-палеографічне та графіко-орфографічне описування) // Укр.-македонський наук. зб. Київ, 2006. Вип. 2. С. 67–83.

48. Орининське українське Євангеліє середини XVI ст. (кодиколого-палеографічне та графіко-орфографічне дослідження) // Рукописна і стародрукована книга : зб. пр. Між-нар. наук. конф. (XII Федоровський семінар). Львів, 23–25 квіт. 2004 р. Львів, 2006. С. 35–41.

49. Украинское Лаврское Евангелие апракос XIV века (палеографическое и графико-орфографическое исследование) // Palaeoslavica. 2006. № 14. S. 41–76.

2007

50. Кирилична українська рукописна писемність 11–17 ст. // Енцикл. історії України. Київ, 2007. Т. 4. С. 291–294.

51. Апостол XVI ст. з колекції ЦАМу КДА – повернення через 150 років // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 12. С. 221–227.

52. Переклади Пилипа Морачевського книг Нового Завіту та Псалтиря українською мовою середини XIX ст. (оригінали та списки у книгосховищах Росії та України) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 12. С. 154–177. (Співавтор – Т.І. Котенко).

53. Пересопницьке Євангеліє // Укр. арх. енцикл. Н–Я: Робочий зошит / Держкомархів України ; УНДІАСД. Київ, 2007. С. 44–45.

54. Стихирар мінейний нотований кінця XIII – початку XIV ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ (кодикологічне та графіко-орфографічне дослідження) // Наук. вісн. НМАУ ім. П.І. Чайковського. Київ, 2007. Вип. 61 : Старовинна музика : сучасний погляд, кн. 3. С. 74–81.

55. Шрифт // Укр. арх. енцикл. Н–Я : Робочий зошит / Держкомархів України ; УНДІАСД. Київ, 2007. С. 235.

2009

56. Нові відомості про «Четью Мінею 1489 року» (за результатами кодиколого-орфографічного дослідження) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2009. Вип. 13. С. 279–291.

2010

57. Графіко-орфографічна система «Четьї Мінеї» 1489 року // Укр. мова. Київ, 2010. № 2. С. 81–103.

58. Графіко-орфографічні особливості передачі звука «йот» у староукраїнських пам'ятках другої половини XIV – початку XVII ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 179–197.

59. «Колекція уривків» XII–XVI ст. Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (історія, описання, графіко-орфографічний аналіз) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 138–154 (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

60. Староукраїнський узус давніх кириличних друків у контексті церковнослов'янської рукописної писемної практики // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2010. Вип. 28. С. 303–317.

2011

61. Кодикологічні особливості Пересопницького Євангелія як пам'ятки книжної культури // Пересопницьке Євангеліє та рукописна традиція в історії і сьогоденні слов'янських культур ; Слов'янознавство XXI століття : тенденції інтеграції і диференціації : тези Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури. Київ, 24–26 трав. 2011 р. Київ, 2011. С. 3–5 (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

62. Новий Завіт у перекладі українською мовою В. Негалевського 1581 року : опис кодексу та кодиколого-орфографічна розвідка // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2011. Вип. 31. С. 398–409 (Співавтор – Т.А. Добрянська).

63. Пересопницьке Євангеліє як кодекс // Наук. зап. / Рівн. обл. краєзнавчий музей. Вип. 9, ч. 1 (Присвячено 450-річчю створення Пересопницького Євангелія). Рівне, 2011. С. 20–24.

64. Пересопницьке Євангеліє – початок створення кодексу в Дворецькому монастирі // Пересопницьке Євангеліє – видатна пам'ятка української національної культури : матеріали Всеукр. міждисциплінарної наук. конф., присвяч. 450-річчю написання Пересопницького Євангелія / упоряд. П.М. Кралюк. Ізяслав-Острог, 2011. С. 67–76. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

65. Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 років // Енцикл. історії України. Київ, 2011. Т. 7. С. 140–141.

66. Пилип Семенович Морачевський – український просвітитель середини XIX ст., педагог, письменник, перекладач, книгознавець // Укр. біографістика. Київ, 2011. Вип. 8. С. 175–190. (Співавтор – Т.І. Котенко).

67. Редакції й списки проповіді філософа грецького «Про віру християнську» XVI–XVIII ст. (за фондами Інституту рукопису НБУВ) // Пересопницьке Євангеліє та рукописна традиція в історії і сьогоденні слов'янських культур ; Слов'янознавство XXI століття : тенденції інтеграції і диференціації : тези Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури, 24–26 трав. 2011 р. Київ, 2011. С. 11–12.

68. Наукові праці І.П. Чепіги // У силовому полі мови. Інні Петрівні Чепізі / НАН України. Ін-т укр. мови ; упоряд. Г.В. Воронич. Київ : КММ, 2011. С. 21–30. (Серія «Не все спливає рікою часу...»). (Співавтор – Т. Андреева, І. Бруско).

2012

69. Графико-орфографические исследования кириллических рукописных книг в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского : методика и практика описания источников XII–XVII вв. // Проблемы дипломатики, кодикологии и актовой археографии : материалы XXIV Междунар. науч. конф., Москва, 2–3 февр. 2012 / Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высшая школа источниковедения, спец. и вспомогательных ист. дисциплин ; Рос. акад. наук. Федеральное гос. бюджетное учреждение науки. Ин-т всеобщей истории, Археограф. комис. Москва : РГУ, 2012. С. 237–239.

70. Уривки з кирилических кодексів XII–XIII ст. з книгоховищ України, Росії, Болгарії у фондах Інституту рукопису НБУВ : історія виявлення та атрибуція // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 15. С. 126–142.

71. Уривок Стихирара мінейного нотованого XII ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ : археографічне та палеографічне дослідження й описування // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 16. С. 305–315. (Співавтор – Е.С. Клименко).

2013

72. Проблема датування О. Лебедевим писемних пам'яток колекції ЦАМ КДА (на матеріалі кириличних кодексів XIV–XVI ст.) // Сучасна славістика : ключові проблеми та тенденції розвитку : тези Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури. Київ, 23–24 трав. 2013 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад. і відп. ред. Н.Г. Солонська. Київ : НБУВ, 2013. С. 64–65.

73. Проблема датування кириличних кодексів XIV–XVI ст. з колекції Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії в каталозі О. Лебедева // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2013. Вип. 17. С. 370–379.

74. Создание электронной базы данных кириллических рукописных кодексов XVII в. в Институте рукописи НБУВ в системе «ИРБИС-64»: начальный этап // Материалы Международного конгресса «Библиотека как феномен культуры». Минск, 23–24 октября 2013 г. ; сост. А.А. Суша. Минск : НББ, 2013. С. 105–109. (Співавтор – Т.А. Добрянська).

75. Редакції і списки проповіді філософа грецького «Про віру християнську» XVI–XVIII ст. (за фондами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Слов'янські обрії / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад. Н.Г. Солонська. Київ : НБУВ, 2013. Вип. 5. С. 32–38.

2014

76. Актуалізація палеографічного метода : к постановке вопроса // Книга в інформаційному обществe : матеріали XIII Міжнарод. науч. конф. по проблемам книговеденья. Москва, 28–30 апреля 2014 г. : в 4 ч. Ч. 1 / сост.: Д.Н. Бакун, М.А. Ермолаева. Москва : ФГБУ науки НИЦ «Наука» РАН, 2014. С. 32–33.

77. Палеографо-орфографічна методика атрибуції староукраїнської рукописної книги : до актуалізації питання // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2014. Вип. 18. С. 328–339.

78. «Славянская палеография» С.М. Кульбакіна // Бібл. вісн. Київ : НБУВ, 2014. № 4. С. 30–34.

2015

79. Архів та зібрання рукописних книг Видубицького монастиря (с. 126–129) ; Зібрання рукописних книг та архів Софійського собору (с. 133–141) ; Колекція уривків кирилических рукописів (с. 223) // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2015.

80. Псалтир у перекладі П. Морачевського : до історії створення та видання // Науковий потенціал славістики : іст. здобутки та тенденції розвитку : тези доп. Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури. Київ, 21 травня 2015 р. Київ, 2015. С. 195–196.

2017

81. Презентація монографії з палеографічно-орфографічної атрибуції української кирилическої рукописної книги та перспективи розвитку на пряму // Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек : матеріали міжнар. наук. конф. Київ, 3–5 жовт. 2017 р. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2017. С. 120–123.

82. Актуалізація палеографічно-орфографічного на пряму дослідження кирилических рукописів // Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. Київ : Гілея, 2017. Вип. 122 (7). С. 53–58.

83. Створення атрибуційних баз даних українських середньовічних кирилических рукописів : до постановки проблеми // Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. Київ : Гілея, 2017. Вип. 123 (8). С. 21–23.

84. Перекладачі, писці та редактори Пересопницького Євангелія 1556–1561 років // Укр. мова на вісі часу : зб. наук. праць на пошану члена-кореспондента НАН України Василя Васильовича Німчука / НАН України. Ін-т укр. мови ; упоряд. : Г.В. Воронич, Н.В. Пуряєва. Київ : КММ, 2017. С. 248–257 (Серія «Не все спливає рікою часу...»).

85. Пам'яті видатного українського вченого, дослідника давньої рукописної та друкованої спадщини України, члена-кореспондента НАН України Василя Васильовича Німчука // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2017. Вип. 21. С. 577–583 (Співавтори – Л.А. Дубровіна, К.В. Лобузїна, Н.П. Бондар).

2018

86. Вчитель на все життя // Професор Василь Німчук у спогадах сучасників. Ужгород: Карпати, 2018. С. 45–48.

Редакційна діяльність та упорядкування

87. Видатні вчені Національної академії наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / уклад.: О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич та ін. ; передм. Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Путро ; імен. покажч.: Л.А. Гнатенко, С.В. Старовойт, Л.І. Стрельської. Київ, 1998. С. 269–303.

88. Поменник Софії Київської : публікація рукописної пам'ятки другої половини XVIII – першої чверті XIX ст. / упоряд. та вступ. ст. Оксани Прокоп'юк ; наук. ред. Л.А. Гнатенко. Київ, 2004. 259 с., 11 іл.

Рецензування

89. Кучинський М.В. Курс лекцій з «Основ каліграфії». Навчальний посібник для викладачів та студентів педучилищ, педінститутів та педуніверситетів / рецензенти: Л.А. Гнатенко, В.В. Гурська, М.В. Сокирко, Л.В. Солдатова. Київ, 1999. 176 с.

90. Кириличні рукописні книги у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України : каталог. Т. 1: XI–XVI ст. / уклад.: М.М. Кольбух, Т.М. Гуцаленко, О.О. Дзьобан та ін.; передм. М.М. Кольбух ; уклад. наук.-довід. апарату: М.М. Кольбух, Я.П. Сеник ; рецензенти: О.М. Гальченко, Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіна, Л.М. Полюга, Н.В. Пуряєва, Ю.П. Ясіновський. Львів, 2007. XLVI, 522 с. ; 24 кол. іл.

91. Арполенко Г.П., Козирєва З.Г., Лиса Г.І. Нариси з морфології старослов'янської мови східнослов'янських пам'яток XI–XIII ст. / рецензенти: Г.В. Воронич, Л.А. Гнатенко. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. 199 с.

92. Зінченко А. Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр. : традиція, епоха, творці / рецензенти: Л. Гнатенко, І. Преловська. Київ, 2011. 111 с.

**ГОРБАЧ
ТИМУР СЕРГІЙОВИЧ**
(14 жовтня 1986 р., м. Київ)

Закінчив історичний факультет (2009) та аспірантуру (2012) КНУ імені Тараса Шевченка. Захистив кандидатську дисертацію «Польща і Тевтонський орден у XIII–XV ст.: військово-дипломатичний аспект відносин» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (2013) (науковий керівник М.О. Рудь).

Працював провідним науковим співробітником науково-експозиційного відділу Музею книги і друкарства України (22.10.2012–30.09.2013).

З 01.10.2013 р. працює в ІР на посадах молодшого наукового співробітника відділу кодикології та кодикографії, наукового (17.03.2014) та старшого наукового (16.02.2016) співробітника відділу джерелознавства.

Лауреат ІХ Едиції Стипендіального Фонду Музею історії Польщі у Варшаві (тема дослідження: «Kwestia stosunków Zakonu Krzyżackiego a Rusi Halicko-Włodzimierskiej w XIII–XIV w. i roli Królestwa Polskiego w tych stosunkach») (2016). Учасник стипендіальної програми НАН України для молодих учених (2016–2018).

Виконував науково-технічне описування архівів ІР, зокрема родинного фонду А.О. Білецького і Т.М. Чернишової (ф. 364), фонду С.З. Заремби (ф. 417). Один з авторів-упорядників путівника «Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (2015). Популяризатор складу та змісту рукописних фондів ІР, зокрема проводить загальні та тематичні екскурсії, готує виставки до визначних дат.

Напрями наукових досліджень: середньовічна історія країн Центрально-Східної Європи, латинська палеографія, археографія, дипломатика.

Окремі видання

1. Польша і Тевтонський орден у XIII–XV ст. : військово-дипломатичний аспект відносин : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.02 – всесвітня історія / Київ. нац. у-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2013. 18 с.

2. Архів філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової у фондах ІР НБУВ. : біограф. дослідж. : наук. кат. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2014. 304 с. : іл. (Співавтори – Є.К. Чернухін, О.М. Купченко-Гринчук, В.Е. Лось).

3. Inter pacem et bellum : Польша і Німецький орден у XIII – на початку XV ст. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. М.О. Рудь. Київ, 2017. 200 с.

Статті

2010

4. Польський хрестоносний рух у Пруссію першої третини XIII ст. та його політичні наслідки // Наук. зап. : зб. пр. молодих вчених та аспірантів / Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. Київ, 2010. Т. 20. С. 39–51.

2011

5. Взаємовідносини Тевтонського ордену з польськими князівствами на тлі поморсько-орденського конфлікту 1236–1243 рр. // Дні науки іст. ф-ту : матеріали ІV Міжнар. наук. конф. молодих учених. Київ, 2011. Вип. ІV : у 6 ч. Ч. 6. С. 23.

6. Комплекс захисного та наступального озброєння рицарів Польського Королівства в Грюнвальдській битві 1410 р. // Університет. Київ, 2011. № 5 (43). С. 89–96.

7. Озброєння рицарів Тевтонського Ордену в Грюнвальдській битві 1410 р. : спроба реконструкції // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Серія : Історія. Київ, 2011. Вип. 105. С. 13–15.

2012

8. Взаємовідносини Польського Королівства з Тевтонським орденом у першій третині XIV ст. // Гілея. Київ, 2012. Вип. 58 (№ 3). С. 210–218.

9. Прусский вопрос во внутренней и внешней политике Польши первой трети XIII в. // Материалы VII и VIII Всерос. науч. конф. «Чтения памяти профессора В.Ф. Семенова» («Семеновские чтения»). Москва : Прометей, 2012. С. 86–92.

10. Справа Польського Королівства і Тевтонського ордену на Констанцькому соборі (1414–1418) // Дні науки іст. ф-ту : матеріали V Міжнар. наук. конф. молодих учених. Київ, 2012. Вип. 5 : у 7 ч. Ч. 6. С. 6.

2014

11. Документальний склад архіву Білецьких : особливості створення електронного ресурсу // Місце і роль бібліотек у формуванні нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2014. С. 142–143. (Співавтор – О.М. Купченко-Гринчук).

12. З невиданої спадщини видатного мовознавця : стаття А.О. Білецького «Σαστήρ – vox obscura» // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С. 576–583. (Співавтор – О.М. Купченко-Гринчук).

2015

13. Документальний склад архіву Сергія Захаровича Заремби : проблеми систематизації // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. Ч. 2. Київ, 2015. С. 87–88.

14. Колекція історичних документів «Інвентарна реформа на Волині» // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015. С. 229–231.

15. Науковий шлях Сергія Захаровича Заремби (за матеріалами особового фонду Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 100–107.

16. Славістика у наукових пошуках Андрія Олександровича Білецького // Наук. потенціал славістики : іст. здобутки та тенденції розвитку : тези доп. Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури. Київ, 21 травня 2015 р. Київ, 2015. С. 177–178.

2016

17. Дипломатичне протистояння Польського королівства і Німецького ордену на Вроцлавському рейхстазі (1419–1420) // Глобалізація / європеїзація і розвиток нац. слов'ян. культур : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 24 травня 2016 р. Київ, 2016. С. 239–242.

18. Участь польського рицарства у райзах Німецького ордену на Литву в останній третині XIV ст. // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології : зб. наук. пр. Чернівці, 2016. Вип. 2. (42). С. 208–220.

2017

19. Руське королівство й Німецький орден за часів Юрія II // Укр. іст. журн. Київ, 2017. № 2. С. 19–32.

Електронні виставки

20. Коцюбинський Михайло Михайлович (17.09.1864 – 25.04.1913) – 150-річчя з дня народження [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот.: Т.С. Горбач, Т.В. Герасімова // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (38 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1900>, вільний. Назва з екрана.

21. Таранушенко Стефан Андрійович (1889–1976) : мистецтвознавець, музейний працівник [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот.: Т. Горбач, О. Купченко-Гринчук, Т. Герасімова // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (36 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1538>, вільний. Назва з екрана.

22. Стебницький Петро Януарійович (1862–1923) – український громадсько-політичний діяч, вчений, публіцист [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот.: Т.С. Горбач, О.М. Купченко-Гринчук // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (44 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/1251>, вільний. Назва з екрана.

23. Микола Зеров : повернення із забуття : виставка до 125-річчя від дня народження видатного українського поета [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот.: Т.С. Горбач, Т.В. Герасімова // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (46 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1992>, вільний. Назва з екрана.

24. Дмитро Яворницький : дослідник запорозького козацтва : виставка до 160-річчя від дня народження видатного українського історика, археолога, фольклориста [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот.: Т.С. Горбач, Т.В. Герасімова // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (45 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/2217>, вільний. Назва з екрана.

25. Павло Миколайович Попов (1890–1971) : виставка до 125-річчя від дня народження [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. Т.С. Горбач // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (27 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/2328>, вільний. Назва з екрана.

26. Василенко Микола Прокопович (14.02.1866 – 03.10.1935) – український історик-правознавець, державний та громадський діяч, Президент Української академії наук [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. Т.С. Горбач // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (44 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/2730>, вільний. Назва з екрана.

27. Надія Суровцова-Олицька (18.03.1896 – 13.04.1985) : виставка до 120-річчя від дня народження видатної української письменниці, перекладачки, громадської та політичної діячки [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот.: Т.С. Горбач, С.О. Муссель-Драгомирецька // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. графіч. (90 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/2957>, вільний. Назва з екрана.

28. Михайло Грушевський – будівничий української державності : виставка до 150-річчя від дня народження видатного українського історика, письменника, публіциста, громадського та політичного діяча [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. Т.С. Горбач // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. графіч. (40 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/3277>, вільний. Назва з екрана.

ГОРОБЕЦЬ ВАСИЛЬ ЙОСИПОВИЧ

(18 липня 1942 р., с. Лисівка Гадяцького р-ну
Полтавської обл.)

У 1965 р. закінчив філологічний факультет Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова.

Працював учителем української мови та літератури в середніх школах м. Комунарська Луганської обл. (серпень 1965 – листопад 1966 р.)

У 1966–1969 рр. навчався в аспірантурі Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні АН УРСР за спеціальністю «Мови народів СРСР (українська мова)» (листопад 1966 – листопад 1969 р.). По закінченні був залишений у відділі лексикології та лексикографії Інституту на посадах молодшого наукового співробітника (з листопада 1969 р.) та старшого наукового співробітника (1981 – січень 1986 р.).

У 1973 р. в Інституті мовознавства ім. О.О.Потебні АН УРСР захистив дисертацію «Лексика історико-мемуарної прози першої половини XVIII ст.» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, у 1986 р. отримав наукове звання старшого наукового співробітника.

Протягом 1978–1980 рр. навчався на факультеті професорсько-викладацького складу і наукових працівників Університету марксизму-ленінізму Київського міськкому Компартії України.

У ВР обіймав посади в.о. старшого наукового співробітника (з 28.01.1986 р.) та старшого наукового співробітника (30.06.1986–30.09.1987).

З 30.09.1987 р. і до виходу на пенсію працював доцентом кафедри української мови КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

У ВР займався підготовкою до публікації документів для збірника статей «Документи з соціально-економічної історії України XVIII ст. з фондів відділу рукописів ЦНБ АН УРСР», виявленням особливо цінних документів для створення страхового фонду копій та його зведеного переліку для подальшого копіювання. Упорядкував збірку документів «Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.», в якому був автором передмови та коментарів.

Напрямок наукових досліджень: мовознавство, лексикологія, лексикографія, археографія, палеографія, джерелознавство.

Редакційна діяльність та упорядкування

1. Ділова документація Гетьманщини XVIII ст. : зб. док. / НАН України. Археогр. коміс., Ін-т укр. археографії, Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського, Ін-т держави та права ім. В.М. Корецького ; упоряд., авт. передм. та комент. В.Й. Горобець ; авт. вступ. ст. В.В. Панащенко ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ : Наук. думка, 1993. 392 с. : іл. (Пам'ятки політико-правової культури України).

Статті

2. Филиграни на бумаге украинских рукописей XVIII в. (материалы к отечественному своду водяных знаков) // Рукописные фонды Центр. науч. б-ки им. В.И. Вернадского АН УССР / АН УССР. Центр. науч. б-ка Украины им. В.И. Вернадского ; отв. ред. Н.П. Визирь. Киев : Наук. думка, 1989. С. 93–117.

3. Проблеми жанрово-стилістичної атрибуції актових джерел XVIII ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 73–77.

**ГОРШИХІНА
ОЛЬГА ЮЛІВНА**

(16 листопада 1968 р., м. Київ)

У 1990 р. закінчила бібліотечний факультет Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука.

У НБУВ – з вересня 1990 р. на посадах редактора (з 12.09.1990 р.), бібліотекаря 2 категорії (з 01.12.1991 р.) сектору науково-технічного опрацювання літератури обмінно-резервного фонду. З жовтня 1992 р. – в секторі сходознавства ІР, з 01.02.2000 р. – молодший науковий співробітник відділу фонду юдаїки ІР.

Займається обліком, каталогізацією та систематизацією друкованих видань (книг та єврейської періодики), обслуговуванням та наданням консультацій читачам відділу стосовно змісту та складу фондів, створенням системи каталогів і картотек на книжкові колекції та довідкову бібліотеку відділу, науковим описуванням єврейської періодики різними мовами та створенням на неї електронного ресурсу – БД «юдаїка росіка», науково-технічним опрацюванням особових архівів діячів єврейської культури та науки. Бере участь в організації і проведенні наукових конференцій, виступає з доповідями та повідомленнями.

Напрями наукових досліджень: археографія, джерелознавство, архівознавство, історія України, єврейська періодика XIX–XX ст. (Російська імперія, Україна та Росія).

Редакційна діяльність та упорядкування

1. Документы по истории и культуре евреев в региональных архивах Украины : путеводитель / Рос. гос. гуманитар. ун-т и др. ; науч. ред.-сост. Е.И. Меламед, сост. О.Ю. Горшихина. Киев : Феникс, 2009. Т. 1: Волынская, Житомирская, Ровенская, Черкасская области. 472 с.

2. Шолохова Л.В. Фоноархів єврейської музичної спадщини: Колекція фонографічних записів єврейського фольклору із фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : анот. кат. фоноциліндрів та нотних і текстових розшифровок / упоряд. О.Ю. Горшихіна. Київ : НБУВ, 2001. 843 с.

Статті

1993

3. Деятельность Киевского отделения Общества для распространения просвещения между евреями в России в конце XIX – начале XX вв // История евреев в России : проблемы

источниковедения и историографии : сб. науч. тр. / Петербург. евр. ун-т. Санкт-Петербург, 1993. Вып. 1. С. 122–133. (Співавтор – И. Сергеева).

1994

4. Книжкові знаки як джерело вивчення історії комплексних бібліотечних фондів // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 106–115. (Співавтор – І. Сергєєва).

1996

5. Русско-еврейская периодическая печать на Украине во второй половине XIX – начале XX в. : по материалам собрания еврейских рукописей и печати ЦНБ им. В.И. Вернадского НАН Украины // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1996. Вип. 3. С. 68–83. (Співавтор – І. Сергєєва).

2000

6. Російсько-єврейські періодичні видання другої половини XIX ст. як фундамент створення єврейської історичної наукової школи // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2000. Вип. 5. С. 74–81.

2009

7. «Еврейская будущность» // Енцикл. сучасної України. Київ, 2009. Т. 9 : Е–Ж. С. 332.
8. «Еврейская мысль» // Енцикл. сучасної України. Київ, 2009. Т. 9 : Е–Ж. С. 332.
9. «Еврейская молодая мысль» // Енцикл. сучасної України. Київ, 2009. Т. 9 : Е–Ж. С. 332.
10. «Еврейский голос» // Енцикл. сучасної України. Київ, 2009. Т. 9 : Е–Ж. С. 332.
11. «Еврейский медицинский голос» // Енцикл. сучасної України. Київ, 2009. Т. 9 : Е–Ж. С. 332–333.
12. «Еврейское обозрение» // Енцикл. сучасної України. Київ, 2009. Т. 9 : Е–Ж. С. 333.

2015

13. Горшихіна О.Ю. Огляд російсько-єврейських періодичних видань (1860–1907 рр.) з колекції «Періодика» відділу фонду юдаїки НБУВ // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. Ч. 2 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів академій наук-членів МААН. Київ, 2015. С. 92–95.

2017

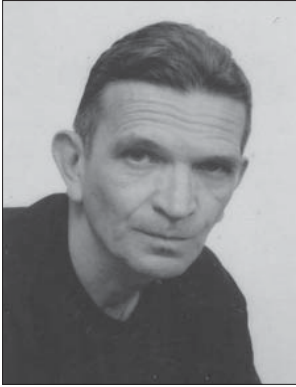
14. Російсько-єврейські періодичні видання (1908–1917 рр.) з колекції «Періодика» відділу фонду юдаїки ІР НБУВ : історико-хронологічний аспект // Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 3–5 жовтня 2017 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2017. С. 123–126.

ГРІНБЕРГ РАЇСА ЛЬВІВНА

(1914 р., м. Київ – ?)

Навчалася на факультеті Харківського державного бібліотечного інституту в м. Києві.

Бібліотекар ВР ВБУ (15.09.1935–01.11.1937). Здійснювала описування книжок підручної бібліотеки ВР; каталогізацію рукописних комплексів М.М. Страхова та Т.Д. Флоринського, топографізацію документів ф. І «Літературні матеріали»; первинне наукове опрацювання збірок Г.Д. Саливона, Б.Д. Грінченка, О.І. Олесья, О.І. Левицького, листування В.Л. Модзалевського, комплекту журналів «Киевская старина». Займалася анованим описуванням ф. ІІІ «Листування», його інвентаризацію; складанням карток для бібліографії «XX-річчя радянської влади». Виконувала бібліотечну роботу, зокрема обслуговувала читачів. Брала участь у комплектуванні, упорядковуванні та переміщенні фондів.

**ДАНЕВИЧ
СЕРГІЙ ГРИГОРОВИЧ**

(21 листопада 1951 р., м. Київ)

У 1973 р. закінчив історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

Працював викладачем історії київської середньої школи № 135 (14.09.1974–18.12.1974); редактором видавництва «Наукова думка» АН України (12.02.1975–05.01.1993); помічником директора з інформаційно-видавничих питань Інформаційно-видавничого центру «Київ» (з 25.01.1993 р.).

3 травня 1993 р. почав працювати за сумісництвом в ІР бібліотекарем 1 категорії відділу джерелознавства (02.05–31.08.1993). 3 вересня 1993 р. перейшов на повний робочий день. В ІР обіймав посади редактора 2 категорії (з 01.09.1993 р., тимчасово), редактора 1 категорії (з 01.11.1994 р., переведений до постійного штату ІР), провідного бібліотекаря (з 08.02.1999 р.) відділу зберігання та використання фондів; головного бібліотекаря (з 08.11.2001 р.) відділу кодикології та кодикографії; головного бібліотекаря (з 13.12. 2001 р.), в.о. молодшого наукового співробітника (з 02.01.2003 р.), молодшого наукового співробітника (15.06.2004–15.11.2012) відділу джерелознавства.

Входив до редакторської групи, що відповідала за підготовку видань ІР до друку (відповідальний секретар). До службових обов'язків належали видавниче оформлення та організація науково-довідкового апарату видань, бібліографічне редагування джерел, комп'ютерний набір, верстка та макетування текстів, підготовка оригінал-макетів наукового збірника «Рукописна та книжкова спадщина України» (вип. 1–16) та наукових і науково-довідкових видань ІР.

Займався редагуванням бібліографічних покажчиків, зокрема був упорядником бібліографічних покажчиків творів О.М. Апанович (1994, 1999).

Окремі видання

1. Олена Михайлівна Апанович : бібліограф. покажч. (до 75-річчя від дня народж. і 50-річчя наук. діяльності) / НАН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Ін-т укр. археографії ; упоряд. С. Даневич ; авт. вступ. ст. Л. Дубровіна, В. Гром. Київ, 1994. 52 с. (Науково-довідкові видання з історії України ; вип. 35).

2. Олена Михайлівна Апанович : бібліограф. покажч. : (до 80-річчя від дня народж. і 55-річчя наук. діяльності) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т історії України ; упоряд. С. Даневич ; авт. вступ. ст. Л. Дубровіна, В. Гром. Київ : Вид-во імені Олени Теліги, 1999. 80 с.

3. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, М.К. Іваннікова, О.А. Іванова, І.В. Клименко, І.Д. Лисоченко, Т.Г. Маєр, Т.В. Міцан, І.А. Сергєєва, М.Л. Скирта, С.В. Сохань, О.П. Степченко, К.П. Терещенко. Київ, 2002. 766 с.

**Статті
2004**

4. Публікації співробітників Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1998–2004) : аналітичний огляд // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2004. Вип. 9. С. 278–284.

2006

5. Документальні фонди Всеукраїнського кооперативного музею : структура і зміст // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 16–18 трав. 2006 р. Київ, 2006. С. 204–205.

2007

6. Тематичний показчик студій, опублікованих у збірнику «Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів» (1993–2005. Вип. 1–10) / упоряд. С.Г. Даневич // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 11. С. 247–264.

2015

7. Архів Київського товариства старожитностей і мистецтв [с. 59–60] ; Архів та зібрання історичних документів Всеукраїнського центрального кооперативного музею [с. 176–181] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015.

Редакційна діяльність та упорядкування

8. Науковий часопис українознавства «Україна» (1907–1923) : показч. змісту / НАН України. Археограф. коміс., Ін-т укр. археографії ; упоряд.: Р. Майборода, В. Врублевський ; ред. С. Даневич. Київ, 1993. 140 с. (Науково-довідкові видання з історії України ; вип. 22).

9. Києво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського НАН України. Видання XVIII – першої чверті XX ст. : матеріали до бібліограф. показч. Вип. 1 / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія» ; уклад. Л.М. Дениско, за уч. М.С. Рубльової, В.Р. Галай. Київ, 1995. 187 с. – Редактор.

10. Рукописна та книжкова спадщина України. К., 1996. Вип. 3 / НАН України. ЦНБ. Ін-т рукопису. Ін-т укр. археографії та джерелознавства. 148 с. (Проблеми едиційної та камеральної археографії : історія, теорія, методика ; вип. 21). – Редактор.

11. Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка» і комп'ютеризація архівної справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1 : Інформатизація архівної справи в Україні : сучасний стан та перспективи : зб. наук. пр. / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства. Центр. наук. б-ка. Ін-т рукопису, Гол. арх. упр., УНДІАСД. Київ, 1996. 308 с. – Редактор.

12. Аркадій Жуковський : бібліографія (до 75-річчя від дня народження) / упоряд. О. Кучерук. Київ, 1997. 23 с. – Редактор.

13. Видатні вчені Національної академії наук України: Особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Ін-т архівознавства ; передм. Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Пупра. Київ, 1998. 307 с. – Редактор.

14. Архівні установи України : довідник / Держкомархів України, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, М-во культури і мистецтв України. Київ, 2000. 259 с. (Архівні зібрання. Спеціальні довідники). – Редактор.

15. Гнатенко Л.А. Слов'янська кирилична рукописна книга XV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2003. 194 с., [158 с.] : іл. – Редактор.

16. Бодак О.П. Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису. Київ, 2007. 409 с. – Редактор.

**ДИВІНСЬКА
ЛЮДМИЛА ІВАНІВНА**

(6 вересня 1964 р., м. Летичівка
Монастирищенського р-ну Черкаської обл.)

У 1986 р. закінчила історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

Працювала в Державному історичному архіві України в м. Києві (1988–1993) та Національному архівному фонді Головного архівного управління при Кабміні України (1995–1997).

В ІР обіймала посаду провідного бібліотекаря відділу зберігання та використання рукописних фондів (15.11.2001–01.08.2002).

Виконувала бібліотечну роботу, зокрема обслуговування читачів, технічне опрацювання рукописних документів, підготовку документів до страхового копіювання, редагування каталогів та картотек, звірку фондів ІР.

**ДУДКА
ЮЛІЯ БОРИСІВНА**
(24 грудня 1978 р., с. Тарасівка Київської обл.)

У НБУВ працює з 1996 р. Обіймала посади друкарки 1 категорії в канцелярії Бібліотеки (з 01.08.1996 р.) та секторі технології консервації книг і рукописів Центру консервації і реставрації (з 01.04.1999 р.). У лютому 1999 р. перейшла до відділу джерелознавства ІР на посади бібліотекаря (з 01.02.1999 р.), бібліотекаря I категорії (з 02.12.2002 р.), провідного бібліотекаря (з 01.02.2008 р.).

У 2004 р. закінчила факультет української філології Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

Виконує бібліотечну (обслуговування читачів, звірка наявності документів у фондах ІР) та науково-інформаційну роботу (наукові консультації, надання письмових довідок про склад та зміст фондів ІР). Залучалася до науково-допоміжних археографічних робіт при підготовці збірників документів, зокрема видання «Володимир Іванович Вернадський і Україна» (т. 1, кн. 1, 2) та «Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими» (т. 2, кн. 1), що вийшли друком 2011 р. у складі багатотомного видання «Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського».

ЕПШТЕЙН

ЮЛІЙ ГРИГОРОВИЧ (ФРАНЦЕВИЧ)

(1878 р., м. Слонім Гродненської губ. – ?).

Працював співробітником академічної бібліотеки Інституту єврейської пролетарської культури ВУАН (1933); бібліотекарем Петровської філії (1937), головним бібліотекарем ВР (1938–1941) Бібліотеки АН УРСР.

У ВР готував науково-бібліографічний огляд рукописних документів Шолом-Алейхема, Менделя та інших письменників з фондів колишнього Інституту єврейської культури ВУАН (1938). Виконав систематизацію частини документів єврейського фонду та склав на них анотації й каталог, виокремив фрагменти старої єврейсько-арабської літератури.

Напрями наукових досліджень: юдаїка, орієнталія, бібліографія, архівознавство, бібліотекознавство.

ЕТТІНГЕР

ОЛЕНА ДАНИЛІВНА

(1895–?)

Працювала старшим бібліотекарем (з 01.02.1934 р.), науковим співробітником ВР БАН (05.03.1935–11.10.1936). З 1940 р. працювала старшим бібліотекарем Державної історичної бібліотеки.

У ВР виконувала технічне опрацювання та інвентаризацію рукописів, попередньо розібраних та систематизованих науковими співробітниками відділу за спрощеною системою опрацювання (Житомирська збірка, Університетська збірка). Проводила запис до інвентарних описів латинських та польських рукописів. Пізніше самостійно здійснювала наукове опрацювання етнографічних матеріалів Канівця, документів Житомирської, Університетської, Софійської та Лаврської збірок. Займалася складанням тематичних картотек та покажчиків («Мініатюри в рукописах відділу рукописів» (з Житомирської і Лаврської збірок, збірок Київської духовної академії та Михайлівського монастиря). Опрацьовувала наукову тему «Орнаменти та мініатюри грецьких та кирилівських рукописів ІХ–ХV ст.». Склала інструкцію для описування мініатюр (1935). Підготувала виставку «Мініатюри як джерело до історії матеріальної культури». Перевіряла та редагувала інвентарні записи ф. І з одночасною перевіркою наявності. Займалася перевіркою, рубрикацією та вливанням карток каталогів відділу. Знавець іноземних мов.

Напрями наукових досліджень: бібліотекознавство, архівознавство, мистецтвознавство.

**ЗАЙЦЕВА
ВАЛЕНТИНА ЯКІВНА**

(15 лютого 1926 р., м. Київ –?)

У ДПБ УРСР почала працювати з вересня 1949 р. Паралельно навчалася на вечірньому відділенні історичного факультету Київського державного педагогічного інституту ім. О.М. Горького, який закінчила в 1951 р.

У ВР працювала бібліотекарем (28.09.1949–01.07.1950, тимчасово, за угодою). З 01.06.1950 р. переведена в штат на посаду бібліотекаря відділу бібліографії, з січня до 25.08.1951 р. – бібліотекар ВР.

Займалася інвентаризацією архівів А.Ю. Кримського, Єрмолових, К.Г. Стеценка, М.Д. Леонтовича, М.А. Тутковського, описуванням ф. III «Листування», технічним опрацюванням описаних рукописів, звіркою наявності топографічного та алфавітного каталогів підручного фонду відділу, обслуговуванням читачів, проведенням оглядових і тематичних екскурсій.

**ЗОСИМОВА
ОКСАНА ВАЛЕРІЇВНА**

(17 серпня 1976 р., с. Новошепеличі
Чорнобильського р-ну Київської обл.)

В ІР працювала бібліотекарем 2 категорії відділу зберігання та використання фондів (01.09.2004–10.05.2005). На час роботи в ІР навчалася заочно на факультеті міжнародних відносин Київського славістичного університету.

До кола обов'язків належали отримання, систематизація та упорядкування документів ВАК України, що знаходяться на зберіганні в ІР, підбирання архівних довідок на вимогу державних установ. Залучалася до науково-технічного описування фонду А.Ю. Вияснівського (ф. 298).

**ІВАННИКОВА
(дівооче прізвище Кондрашихіна)
МАРІЯ КОСТЯНТИНІВНА**

(20 січня 1972 р., м. Київ)

В ІР НБУВ з 1989 р. Працювала на посадах редактора (з 21.11.1989 р.), бібліотекаря (з 01.12.1991 р.), бібліоте-

каря 1 категорії (з 18.04.1997 р.), в. о. молодшого наукового співробітника (з 08.11.2001 р.). З 21.11.2002 р. переведена на посаду завідувача відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій Інституту української книги (нині Інститут книгознавства) НБУВ, з 04.10.2012 р. – старшого наукового співробітника цього ж відділу.

У 1995 р. закінчила історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

На початку трудової діяльності виконувала суто бібліотечну роботу, зокрема обслуговування читачів у читальному залі ІР, підбирання рукописів та книжок на замовлення дослідників, звірку наявності документів у фондах ІР, надання дослідникам усних довідок про склад та зміст фондів, проводила оглядові екскурсії за змістом та складом рукописних фондів. Згодом почала брати участь у науково-дослідній роботі з опрацювання фондів ІР: займалася первинним розбиранням та систематизацією особового фонду М. Ю. Брайчевського (ф. 320), розбиранням, систематизацією, описуванням колекції фотографій то ілюстративних матеріалів (ф. 292). Долучалася також до упорядкування обліково-довідкової документації на особові фонди ІР.

До сфери наукових інтересів належали історія та склад рукописних книг XVII ст. у фондах ІР, що в подальшому стало основою дисертації «Кирилична світська книга XVII ст. в фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: історико-кодикологічний опис» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л. А. Дубровіна), захищеної в 2003 р. в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського.

Після переходу на роботу до відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій наукові дослідження зосереджуються, переважно, на вивченні друкованої книги XVII – початку XVIII ст.

Напрями наукових досліджень: історичне бібліотекознавство; книгознавство, кодикологія, кодикографія, археографія, джерелознавство.

Окремі видання

1. Кирилична світська книга XVII ст. в фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : історико- кодикологічний опис : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2003. 18 с.

Статті

2. Брайчевський Михайло Юліанович [с. 53–60] ; Бурчинський Георгій Йосипович [с. 66–67] ; Винниченко Володимир Кирилович [с. 74–75] ; Істомін Михайло Павлович [с. 202–203] ; Каманін Іван Михайлович [с. 206–207] ; Малеча Нестор Михайлович [с. 341–344] ; Остроградський Михайло Васильович [с. 407–409] ; Полонська-Василенко Наталя Дмитрівна [с. 433–437] ; Русов Олександр Олександрович [с. 469–472] ; Самійленко Володимир Іванович [с. 478–480] ; Слатін Ілля Ілліч [с. 494–495] ; Шашевський Євген Дмитрович [с. 502–504] ; Стешенко Іван Матвійович [с. 516–520] ; Страшкевич Володимир Михайлович [с. 525–528] ; Тиховський Павло Іванович [с. 549–550] ; Трегубов Єлисей Купріянович [с. 552–554] ; Цицурін Федір Степанович [с. 568–570] ; Шишацький-Ілліч Олександр Васильович [с. 593–594] ; Щербина Олександр Мусійович [с. 630–634] ; Ясинський Михайло Микитович [с. 650–652] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник. Київ, 2002.

3. Записи на книгах як мікроджерела історії кодексу (на прикладі світської книги) в контексті розвитку книжкового джерелознавства // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2002. Вип. 13. С. 401–410.

4. Основні напрями вивчення української рукописної книги XVII ст. в Україні у другій половині XIX–XX ст. // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 2002. Т. 8. С. 124–129.

5. Проблеми створення наукового каталогу слов'янської рукописної книги XVI ст. з фондів НБУВ : принципи датування // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2002. Вип. 9. С. 334–344.

6. Рукописна кирилична книга XVI–XVII ст. : основні принципи атрибуції // Архіви України. Київ, 2002. № 4/6. С. 169–178. (Співатор – О.А. Іванова).

7. Рукописні книги XVII ст. та рукописно-книжні зібрання Інституту рукопису НБУВ // Библиотечное дело и краеведение : сб. науч. тр. Київ ; Симферополь, 2002. Вип. 4. С. 5–11.

8. Філігранознавчий аналіз у кодикології рукописних книг XVII ст. (на прикладі Руського Хронографа редакції 1620 р.) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2002. Вип. 7. С. 217–240.

**ІВАНОВА
ОЛЬГА АНДРІЇВНА**

(2 травня 1961 р., м. Ленінград,
нині Санкт-Петербург, Росія)

У 1984 р. закінчила філологічний факультет Ленінградського державного університету ім. О.О. Жданова.

У НБУВ працює з 1986 р., зокрема в ІР – з 1988 р. Обіймала посади редактора (з 1.11.1988 р.), редактора 2 категорії (з 15.11.1993 р.), редактора 1 категорії (з 2.01.1995 р.), в.о. молодшого наукового співробітника (з 2.12.2002 р.), в.о. наукового співробітника (з 1.09.2004 р.), наукового співробітника (з 26.10.2004 р.), в.о. старшого наукового співробітника (з 01.12.2009 р.), старшого наукового співробітника (з 01.11.2011 р.) відділу кодикології та кодикографії ІР.

У 2004 р. захистила в НБУВ дисертацію «Рукописна книга XVI ст. в Україні. Основні засади кодикологічного опису» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна). В 2013 р. отримала звання старшого наукового співробітника.

Наукова діяльність зосереджена на кодикологічному дослідженні кириличної писемності XVI–XVII ст. – загальнослов'янської та української. Основною сферою досліджень є рукописні книги та фрагменти рукописних книг, що зберігаються у фондах ІР.

Очолує напрям відносно створення інформаційних ресурсів слов'янської книжної рукописної спадщини: є одним із співрозробників бази даних рукописних книг XIV–XVI ст. «Кодекс», яка базується на багатопрофільному науковому описі книг як пам'яток культури і писемності і була апробована О.А. Івановою при кодикологічних, книгознавчих, філігранознавчих дослідженнях, результати яких оприлюднені в низці статей, науковому каталозі рукописів XVI ст. та в моногра-

фічному виданні. У 2012 р. база даних «КОДЕКС : Рукописні книги» була конвертована в бібліотечну систему «ІРБІС-64», згодом пройшла апробацію-тестування (2013–2014 рр.) як така, що призначена для зберігання та використання кодикологічних описів рукописних книг з фондів ІР з метою використання їх віддаленими користувачами веб-порталу НБУВ, і була зареєстрована як об'єкт інтелектуальної власності (2015).

Бере участь у науково-методичних студіях, зокрема присвячених створенню методичних рекомендацій з опису стародруків та рукописних книг для Державного реєстру національного культурного надбання України. За виконаними описами рукописів ІР XIV–XVI ст. ввела у Державний реєстр описання кількох рукописних зібрань ІР.

Має низку статей, опублікованих у вітчизняних та зарубіжних виданнях, науковий каталог та монографію, присвячені питанням історико-кодикологічних, палеографічних та археографічних досліджень рукописних книг XVI–XVII ст. з фондів ІР.

Учасник спільного міжнародного українсько-македонського проекту з видання македонського рукопису XVI ст. «Слова монаха Дамаскина» (частина рукопису зберігається в фондах ІР).

Сприяє підготовці наукових кадрів за напрямом своєї наукової діяльності, рецензує статті, розвідки фахового спрямування, реферати аспірантів і пошукувачів, каталоги рукописних книг та стародруків, посібники тощо.

Напрями наукових досліджень: історія рукописної книги, кодикологія та кодикографія слов'янської рукописної книги, палеографія, джерелознавство, книгознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1. Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису / АН України. Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії. Київ : Ін-т укр. археографії, 1992. С. 48–53, 71, 121–125, 143. (Співавтори – Л.А. Дубровіна, О.М. Гальченко).

2. Рукописна книга XVI ст. в Україні : основні засади кодикологічного опису : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2003. 19 с.

3. Методичні рекомендації для державної реєстрації книжкових пам'яток України. Кириличні рукописні книги та стародруки / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2007. 134 с. (Співавтори – Н.П. Бондар, Л.А. Гнатенко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова).

4. Слов'янська кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : наук. кат. : палеограф. альб. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2010. 791 с. : іл. (Співавтори – О.М. Гальченко, Л.А. Гнатенко).

5. Інструкція з використання бази даних «КОДЕКС : Рукописні книги». Київ : НБУВ. 18 с., 3 додатки. (Співавтори – Л.А. Дубровіна, К.В. Лобузін).

6. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 60931 Україна. База даних «КОДЕКС : Рукописні книги» / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Дата реєстрації 29.07.2015. Київ : Державна служба інтелектуальної власності України. 1 с. (Співавтори – К.В. Лобузін, Л.А. Дубровіна, Л.А. Гнатенко, Т.А. Добрянська).

7. Кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : іст.-кодикологічне дослідж. : альб. філіграней. Київ, 2016. 226 с. : іл.

Статті

2001

8. База даних «Кодекс» рукописної книги XVI ст. // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2001. Вип. 6. С. 289–294.

2002

9. Галагани [с. 88–95, співавтор – Т.Г. Маєр], Капністи [с. 208–210], Комашка (Комашко) Антон Михайлович [с. 244–245], Коропчевські [с. 262–264], Лазурський Володимир Федорович [с. 297–299], Лапоногов Олександр Миколайович [с. 299], Лебединцев Петро Гаврилович [с. 299–301], Лебединцев Феофан Гаврилович [с. 301–303], Маслови [с. 361–363], Немеровський Лев Григорович [с. 389], Ніковський Андрій Васильович [с. 389–391], Новицький Орест Маркович [с. 396–397], Скорделі Пантелеймон Костянтинович [с. 493–494], Старицькі [с. 501–502, співавтор – О.П. Степченко], Стороженки [с. 520–521], Френкель Наталія Савеліївна [с. 563], Хвойка (Хвойко) Вікентій В'ячеславович [с. 563–564], Щавинський Василь Олександрович [с. 624–626] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2002. 766 с.

10. До питання датування рукописних книг (за матеріалами фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2002. Вип. 7. С. 204–216.

11. Научное описание рукописных книг в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского и создание базы данных «Кодекс» // Архівознавство, археографія, джерелознавство. Київ, 2002. Вип. 5. С. 45–55. (Співавтор – Л.А. Дубровина).

12. Особенности использования украшений в рукописных книгах XVI в. (на материалах фондов Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского) // Библиотечное дело и краеведение. Киев ; Симферополь, 2002. Вып. 4. С. 11–18.

13. Рукописна кирилична книга XVI–XVII ст. : основні принципи атрибуції // Архіви України. Київ, 2002. № 4/6. С. 169–178. (Співавтор – М.К. Іваннікова).

14. Рукописні книги XVI ст. у фондах Інституту рукопису НБУВ // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2002. Вип. 9. С. 465–474.

2003

15. Півчі богослужбові книги у репертуарі рукописних книг XVI ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2003. Вип. 8. С. 71–79. (Співавтор – Л.А. Дубровина).

16. Характерні риси східнослов'янських мовних редакцій у церковнослов'янських рукописних пам'ятках постійного змісту XVI ст. (на матеріалі фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2003. Вип. 8. С. 95–103.

2004

17. Папір кириличних рукописів XVI ст. : аналіз походження та динаміка використаня // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2004. Вип. 9. С. 161–173.

2005

18. [Рец. на:] Фрис В. Історія кириличної рукописної книги в Україні X–XVIII ст. Львів : Нац. ун-т ім. І. Франка, 2003. 188 с. : іл. + 8 арк. кольор. іл. // Укр. гуманітарний огляд. Київ, 2005. Вип. 11. С. 225–231. (Співавтори – Л. Дубровина, Л. Гнатенко).

19. Українсько-сербські історико-культурні взаємозв'язки : кат. книжково-інформ. виставки з фондів НБУ ім. В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2005. 109 с.

2007

20. База даних рукописних кирилических книг «Кодекс» в Інституті рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Библиотеки нац. акаде-

мий наук : проблеми функціонування, тенденції розвитку : науч.-практ. и теорет. сб. / МААН, Совет директоров б-к и информ. центров. Киев, 2007. Вып. 5. С. 204–216.

21. Використання баз даних у кодикологічних дослідженнях рукописних книг на прикладі бази даних «Кодекс» // Вісн. Львів. ун-ту. Сер.: Книгознавство та інформаційні технології. Львів, 2007. Вип. 2. С. 106–115.

2008

22. Півустав [с. 655], Скоропис [с. 731], Устав [с. 788] // Укр. арх. енцикл. / Держкомархів України, УНДІАСД. Київ, 2008. 881 с.

2009

23. Рукопис «Слова Дамаскіна Студита» («Тезаурус»), що зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, та його доля // Укр.-македонський наук. зб. Київ, 2009. Вип. 4. С. 170–176.

2010

24. Рукописные книги Киево-Межигорского монастыря в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского : краткий обзор // Книжное дело на Северном Кавказе : методы, источники, опыт исследования. Краснодар, 2010. Вып. 6 : Сборник статей по материалам второго межрегионального научно-практического семинара «История книжного дела Юга России : методы, источники, опыт локальных исследований». Донская гос. публ. б-ка, 19–20 окт. 2010 г., Ростов-на-Дону. С. 168–181. (Співавтор – В.Э. Лось).

2012

25. До питання публікації описів рукописів в інформаційному просторі // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2012. Вип. 34. С. 280–291.

26. Місяцеслови у кириличних рукописах XVI ст. : деякі питання складу та змісту (на матеріалі фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Волин. іст. записки : зб. наук. пр. Житомир : Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, 2012. Т. 8. С. 194–202.

27. Новий список «Казанського літописця» в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 15. С. 116–125. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

28. Службеник і Требник архієрейський 1632 року : кодикологічний опис // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 16. С. 316–324.

29. Специфика описания кириллических рукописных книг для баз данных и создание каталога на основе базы данных «Кодекс» // Проблемы дипломатики, кодикологии и актовой археологии : материалы XXIV Международ. науч. конф., Москва, 2–3 февр. 2012 г. / Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высшая школа источниковедения, спец. и вспомогат. ист. дисциплин ; РАН, Федеральное гос. бюджетное учрежд. науки «Ин-т всеобщ. истории РАН», Археограф. комис. Москва : РГУ, 2012. С. 318–322.

30. Філігранознавчий аналіз рукописів кириличної писемності XVI ст. (за матеріалами рукописів з фондів Інституту рукопису НБУВ) // Електронні публікації Інституту історії. Київ, 2012. URL: <http://history.org.ua/?litera&id=8065&navStart=3>.

31. Формування інформаційного ресурсу рукописних книг у базах даних : кодикологічний аспект // Електронні публікації Інституту історії. Київ, 2012. URL: <http://history.org.ua/?litera&id=8064&navStart=1>.

2013

32. Замовник Копенгагенського Євангелія : історичний аспект створення рукопису // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2013. Вип. 17. С. 356–369.

2015

33. Зібрання архівних документів та рукописних книг Почаївської лаври [с. 563], Зібрання рукописів Київської духовної семінарії [с. 103–104], Зібрання рукописних книг

Десятинної церкви [с. 143–144], Зібрання рукописних книг Михайлівського Золотоверхого монастиря [с. 129–130], Зібрання рукописних книг Пустинно-Миколаївського монастиря [с. 130–131], Колекція рукописних книг [с. 221–222], Колекція нотних рукописів [с. 245–246] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2015.

34. Слов'янські кириличні рукописи XVII ст. у зібранні ІР НБУВ : питання кодикологічного опису // Наук. потенціал славістики : іст. здобутки та тенденції розвитку : тези доп. Міжнар. наук. конф. до Дня слов'ян. писемності і культури. Київ, 21 трав. 2015 р. Київ, 2015. С. 116–117.

35. Слов'янські святи в місяцесловах кириличних рукописних книг XVI ст. (на матеріалі фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 6–8 жовт. 2015 р. : в 2 ч. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Рада директорів б-к та інформ. центрів академій наук-членів МААН. Київ, 2015. Ч. 1. С. 179–181.

2016

36. База даних «Кодекс» кириллических рукописних книг в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : структура і особливості // E1'Manuscript–2016. Rašytinis palikimas ir informacinės technologijos = Письменное наследие и информационные технологии : VI tarptautinė mokslinė konferencija : Pranešimai ir tezės Vilnius, 2016 m. rugpjūčio 22–28 d. Vilnius : Iževskas, 2016. С. 48–52.

37. Власницькі записи в кириличних рукописах XVI ст., що зберігаються в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Глобалізація /європеїзація і розвиток нац. слов'ян. культур : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 24 трав. 2016 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Укр. мовно-іформ. фонд ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2016. С. 271–273.

Редакційна діяльність та упорядкування

38. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 1 : Володимир Іванович Вернадський. Науково-організаційна діяльність (1918–1921) / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, С.М. Кіржаєв, Н.М. Зубкова, В.В. Лавров, С.В. Старовойт, Н.М. Хоменко, Л.М. Яременко [та ін.]. Київ, 2011. 699 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського). – Науково-допоміжна робота.

39. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 2 : Володимир Іванович Вернадський. Вибрані праці / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; уклад.: О.С. Онищенко, В.М. Даниленко, Л.А. Дубровіна, Н.М. Зубкова, С.Л. Кигим, І.М. Гавриленко, Н.О. Лас, В.В. Лавров, І.І. Мочалов, Н.М. Хоменко. Київ, 2011. 584 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського). – Науково-допоміжна робота.

**ІГНАТЕНКО
ОЛЕСЯ МИХАЙЛІВНА**
(27 листопада 1964 р., м. Київ)

У 1987 р. закінчила філологічний факультет КДУ ім. Т. Г. Шевченка.

Працювала вчителем української мови та літератури в середній школі № 17 Подільського району м. Києва (1987–1988), коректором у видавництві «Радянський письменник» (серпень 1988 – липень 1989 р.), молодшим науковим співробітником у Державному музеї літератури УРСР (серпень – жовтень 1989 р.).

У ВР обіймала посаду редактора, тимчасово (з 12.03.1990 р.), а згодом була переведена в постійний штат (21.11.1990–07.05.1991). Виконувала редагування видань ВР, займалася перекладанням українською мовою описань грецьких актових документів для покажчика, розпочала роботи з виявлення матеріалів з історії Києво-Могилянської академії у фондах ВР, які в подальшому увійшли до другого випуску каталогу «Києво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського».

Статті

1. Документы и материалы Киево-Могилянської академії в составе фондів отдела рукописей ЦНБ им. В.И. Вернадского АН УССР : к вопросу о подготовке серии указателей // Перспективы развития библиотечного дела в УССР : тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф. (16–18 окт. 1990 г.). Киев, 1990. Ч. 1. С. 84–85.

**ІСАЄВА
НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА**
(6 серпня 1923 р., м. Ленінград, Росія –
20.02.2001, м. Київ)

У 1943 р. закінчила екстерном Куйбишевське педагогічне училище. Працювала завідувачем початкової (двокласної) школи с. Усть-Тандовка (Новосибірська обл., Барабінський р-н, Росія) (01.09.1943–01.09.1944). У 1944 р. вступила і в 1948 р. закінчила філологічний факультет Харківського державного педагогічного інституту ім. Г. Сковороди. У 1948–1951 рр. навчалася в аспірантурі при кафедрі російської та зарубіжної літератури цього ж вишу. У 1951–1952 рр. працювала старшим викладачем зарубіжної літератури Кременецького державного педагогічного інституту; у 1952–1955 рр. – старшим викладачем зарубіжної літератури Полтавського державного педагогічного інституту.

З 1956 по 1999 р. – в Бібліотеці. Почала з тимчасової роботи за угодою спочатку у Філії № 1 (з 11.05.1956 р.), згодом працювала у відділі обмінно-резервного фонду (травень–серпень 1956 р.), з жовтня 1956 р. зарахована в штат відділу фондів та обслуговування бібліотекарем (з 29.10.1956 р.) та старшим бібліотекарем (з 01.12.1956 р.). У 1967–1988 рр. – у відділі бібліографії на посадах старшого бібліографа (з 1967 р.), старшого редактора (1972), головного бібліографа (з 1974 р.). Перебуваючи на пенсії, продовжувала працювати у ВР (тимчасово, по два місяці, як пенсіонерка) редактором (листопад–грудень 1989 р., січень–березень 1990 р.), редактором 2 категорії за трудовою угодою (01.02.1991–30.03.1991, 15.06.1991–15.08.1991, 20.05.1992–20.08.1992). 21 квітня 1993 р. зарахована тимчасово на посаду бібліотекаря 2 категорії сектору сходознавства ІР, де пропрацювала до 1 січня 1999 р.

До кола професійних обов'язків належали розробка принципів та створення хронологічного каталогу на рукописні фонди ВР. Свій досвід роботи з каталогізації узагальнила в Інструкції з ведення хронологічного каталогу ВР (1990). Також брала участь у створенні іменного каталогу ВР (систематизація, вливання та редагування каталожних карток). Уклала перелік дореволюційних видань та публікацій, що містять описання та згадки про рукописні книги з фондів ВР. У секторі сходознавства займалася створенням каталогів та спеціальних довідкових картотек, складанням та бібліографічним редагуванням описів на книжкові фонди сектору (видання західноєвропейськими мовами). Залучалася до консультування читачів про склад та зміст фондів сектору.

Напрями наукової діяльності: бібліотекознавство, бібліографія, книгознавство, архівознавство.

Редакційна діяльність та упорядкування

1. Методы защиты окружающей среды от радиоактивных загрязнений : список информ. и библиогр. изд. / АН УССР. Центр. науч. б-ка ; сост.: М.А. Маева, Н.М. Исаева. Киев, 1986. 18 с.

2. А.Ю. Крымский : библиогр. покажч. (1889–1971) / АН УРСР. Центр. науч. б-ка ; уклад.: Н.М. Деркач, Н.М. Исаева, Г.М. Мартиненко, К.І. Скокан ; відп. ред. О.Є. Засенко. Київ : Наук. думка, 1972. 168 с.

3. Организация устного библиографического обзора в библиотеке научного учреждения АН УССР : рекомендации / АН УССР. Центр. науч. б-ка ; сост.: З.А. Врублевская, Н.М. Исаева ; ред. Б.В. Гохфельд. Киев, 1985. 14 с.

4. Пропаганда библиотечно-библиографических знаний в библиотеке научного учреждения АН УССР : рекомендации / АН УССР. Центр. науч. б-ка ; сост.: З.А. Врублевская, Н.М. Исаева ; ред. М.И. Берлинская. Киев, 1985. 17 с.

Статті

5. Коллекция А.М. Лазаревского в составе книжных фондов Центральной научной библиотеки Академии наук ССР // Библ.-библиогр. информация б-к АН УССР и академий наук союз. республик. 1968. № 2. С. 105–117.

КАГАН Б.

(? – ?)

Працював науковим консультантом з єврейської культури та побуту Кабінету виучування Поділля Вінницької філії (1925), старшим науковим співробітником ВР ВБУ (1937). У ВР займався науково-технічним описуванням збірки документів Історично-археографічного інституту ВУАН та архіву В.Б. Антоновича. Складав бібліографічні покажчики.

Напрями наукової діяльності: юдаїка, архівознавство, бібліотекознавство, бібліографія.

**КАЛІНІЧ
ГАННА ЮРІЇВНА**

(5 березня 1985 р., м. Біла Церква Київської обл.)

У 2007 р. закінчила історичний факультет КНУ імені Тараса Шевченка, у 2010 р. – аспірантуру при Університеті.

У 2011 р. захистила в КНУ імені Тараса Шевченка дисертацію «Православне біле священництво міста Києва останньої третини ХІХ – початку ХХ ст.: просопографічний портрет» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (2011 р.) (науковий керівник – В.А. Короткий).

У 2011–2014 рр. працювала в Українському інституті національної пам'яті.

В ІР працює від 2015 р. на посадах наукового співробітника відділу джерелознавства, від 2017 р. – наукового співробітника відділу фонду юдаїки.

Фахівець з дослідження історії Православної Церкви, соціальної історії в Україні ХІХ – початку ХХ ст. Бере участь у науково-технічному описуванні рукописного фонду О.Т. Гончара (ф. 380). Редактор наукового збірника «Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів». Автор низки наукових та науково-довідкових видань, статей до наукових часописів.

Напрями наукової роботи: історія Православної Церкви, історія України ХІХ – початку ХХ ст., джерелознавство, археографія, архівознавство.

Окремі видання

1. Храм святої рівноапостольної Марії Магдалини у м. Біла Церква : іст. нарис. Біла Церква, 2006. 40 с. (Співавтор – В.С. Перерва).

2. Православне біле священництво міста Києва останньої третини ХІХ – початку ХХ ст. : просопографічний портрет : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2011. 16 с.

**Статті
2002**

3. Церковне життя Білої Церкви в часи німецької окупації (1941–1943 рр.) // Правобережний щорічник. Біла Церква, 2002. Вип. 1. С. 25–34.

2007

4. Формування складу духовенства м. Києва на початку ХХ ст. : спроба мікростатистичного аналізу // Просемінарій. Медієвістика, історія Церкви, науки і культури. Київ, 2007. Вип. 6. С. 412–452.

2008

5. Законовчителі в структурі білого духовенства м. Києва останньої третини ХІХ – початку ХХ ст. // Українознавство–2009 : календар-щорічник. Київ, 2008. С. 167–170.

6. Образ дореволюційного православного білого духовенства в історіографії // Проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст. Київ, 2008. Вип. XV. С. 58–63.

7. Православне духовенство міста Києва : зміни у соціально-професійній структурі кола наприкінці XIX – на початку XX ст. // Просемінарій. Медієвістика, історія Церкви, науки і культури. Київ, 2008. Вип. 7. С. 326–364.

2009

8. Соборне священство м. Києва наприкінці XIX – на початку XX ст. : спроба мікростатистичного аналізу // Софійські читання : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2009. С. 205–211.

2011

9. Історія козацтва в журналі «Український тиждень» як приклад формування історичної пам'яті // Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. Київ, 2011. Вип. 52. С. 319–323.

2012

10. Інструменталізація поняття «покоління» в дослідженнях колективної пам'яті // Нац. та іст. пам'ять : зб. наук. пр. Вип. 3. Київ, 2012. С. 147–157.

11. Козацька проблематика в просторі пам'яті студентів (на прикладі історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка) // Запорозька Січ і укр. козацтво : зб. наук. пр. Київ, 2012. С. 190–205. (Співавтор – О.І. Божко).

2013

12. Київ // Зруйновані храми і монастирі України : анот. покажч. обл. і районного рівнів. Київ, 2013. С. 35–75. (Також опубл. у : Каталог зруйнованих храмів і монастирів України / Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ : НВЦ «Пріоритети», 2013. С. 35–75).

13. Запорізька область // Зруйновані храми і монастирі України : анот. покажч. обл. і районного рівнів. Київ, 2013. С. 173–193. (Співавтор – В.В. Кривошея ; також опубл. у : Каталог зруйнованих храмів і монастирів України / Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ : НВЦ «Пріоритети», 2013. С. 173–193).

14. Історизм [С. 174–175]; Історичність [С. 175–177]; Пам'ять поколінь [С. 297–298] // Нац. та іст. пам'ять : слов. ключових термінів. Київ, 2013.

2015

15. Зібрання рукописних книг Києво-Печерської лаври // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015. С. 121–125.

Редакційна діяльність, науковий переклад та упорядкування

2012

16. Запорозька Січ і українське козацтво : зб. наук. пр. / Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ : НВЦ «Пріоритети», 2012. 200 с. – Упорядкування та підготовка до друку.

17. Солдатенко В.Ф. Гражданская война в Украине. 1917–1920 гг. Москва : Новый хронограф, 2012. 672 с. – Науковий переклад.

2013

18. Сожженные села : Украина под нацистской оккупацией, 1941–1944 гг. : аннотир. указатель. Москва : Фонд «Ист. память», 2013. 384 с. (Восточная Европа. XX век. Вып. 6). – Науковий переклад.

19. Запорозька Січ і українське козацтво : зб. наук. пр. / Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ : НВЦ «Пріоритети», 2013. 240 с. – Упорядкування та підготовка до друку.

20. Зруйновані храми і монастирі України : анот. покажч. обл. і районного рівнів / Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ : Мистецтво, 2013. 608 с. – Укладання та підготовка до друку, відповідальний секретар.

21. Каталог зруйнованих храмів і монастирів України / Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ : НВЦ «Пріоритети», 2013. 512 с. – Укладання та підготовка до друку, відповідальний секретар.

22. Міжнародні чинники національної пам'яті : зб. наук. пр. / Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ : НВЦ «Пріоритети», 2013. 132 с. – Упорядкування та підготовка до друку.

2015

23. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2015. Вип. 19. 525 с. – Упорядкування та підготовка до друку.

24. Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; редкол.: Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова та ін. ; ред.: Н.М. Зубкова, Г.Ю. Калініч, О.С. Боляк, Т.В. Герасімова ; Київ, 2015. 326 с.

25. Сохань С.В. Микола Петров : життя серед книг і рукописів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна ; ред.: Н.М. Зубкова, Г.Ю. Калініч. К. : НБУВ, 2015. 412 с.

2016

26. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2016. Вип. 20. 534 с. – Упорядкування та підготовка до друку.

27. Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 24 травня 2016 р. / НАН України. Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. Київ, 2016. 420 с. – Член редколегії.

КАРАМИШЕВ АНТОН АНТОНОВИЧ

(5 січня 1885 р., м. Київ – ?)

Закінчив 4-ту Київську гімназію (1905) та фізико-математичний факультет Київського університету св. Володимира (1911). Був залишений професорським стипендіатом для підготовки до професорського звання при кафедрі астрономії (1913–1915).

Працював викладачем математики київської гімназії А. Степовича (1911–1913); завідувачем бібліотеки та асистентом Київської обсерваторії (1912–1925); старшим лаборантом (1921), лаборантом-астрономом (1922) Лабораторії експериментальних дослідів з натуральної філософії; викладачем математики робфаку Медичного інституту (Київ, 1924–1932); викладачем математики Вечірнього робітничого університету (Київ, 1928–1930); доцентом і завідувачем кафедри вищої математики Київського медичного інституту (1930–1937); доцентом кафедри вищої математики (1931–1932), завідувачем циклу математики заочного сектору (1932–1934) Всеукраїнського технологічного інституту спиртової промисловості; одночасно – професором кафедри вищої математики Всеукраїнського технологічного інституту кондитерської промисловості (1932–1933); старшим викладачем Інституту підвищення кваліфікації керівних кадрів Наркомату харчової промисловості (1937–1941); головним бібліотекарем відділу книгозбереження наукової бібліотеки Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка (1944–1945).

У Бібліотеці працював на посадах старшого бібліотекаря відділу наукової бібліографії (з 01.08.1945 р.), головного бібліотекаря відділу рукописів (до 16.05.1948 р.), головного бібліотекаря відділу стародрукованих книг (1948–1951).

**КИБАЛЕНКО (КИБАЛЕНКО)
СВІТЛАНА АФНАСІЇВНА**

(15 вересня 1937 р., м. Каїт (рос. Каит)
Каїтського р-ну Киргизької РСР – ?)

У 1961 р. закінчила філологічний факультет КДУ ім. Т.Г.Шевченка. З вересня 1957 р. працювала в Секретаріаті Президії Української академії сільськогосподарських наук. Від квітня 1960 р. до лютого 1962 р. – літературний редактор журналу «Вісник сільськогосподарської науки» Української академії сільськогосподарських наук.

З 15.02.1962 р. – старший редактор ВР, з 1964 р. до 29.01.1967 р. – старший редактор газетного відділу ЦНБ АН УРСР.

У ВР виконала науково-технічне описування особових архівів М.І. Костомарова (ф. XXII), М.М. Бережкова (ф. XXIII), О.І. Душечкіна (ф. XXVI), М.А. Плевака (ф. XXVII), В.Ю. Данилевича (ф. XXIX).

Напрями наукових досліджень: архівознавство, бібліотекознавство.

**КИРИЛЮК
ЗІНАЇДА ВАСИЛІВНА**

(28 січня 1926 р., с. Пологи,
нині місто Запорізької обл.).

У 1949 р. закінчила філологічний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка і була направлена на роботу до Бібліотеки АН УРСР. З 15.08.1949 р. зарахована старшим бібліотекарем за угодою на тимчасову роботу з оцінювання та систематизації книг, з вересня 1949 р. почала працювати у ВР старшим бібліотекарем за угодою, з 01.06.1950 р. переведена в штат ВР, де пропрацювала до 21.11.1956 р.

Займалася упорядкуванням рукописів, що повернулися з евакуації з Уфи чи були вивезені нацистами, та науково-технічним опрацюванням архівних фондів, зокрема М.Д. Леонтовича (ф. 50), П.П. Сокальського (ф. 192), М.А. Тутковського (ф. 218). Одна з укладачів видання «Опис автографів українських письменників (XIX – початок XX ст.)» (К., 1959) та автор низки статей, що популяризували фонди ВР.

У подальшому закінчила аспірантуру, захистила кандидатську, а згодом – докторську дисертацію. Літературознавець, викладач КНУ імені Тараса Шевченка та Ніжинського педагогічного університету.

Напрями наукових досліджень: історія російської літератури XIX – початку XX ст., російсько-українські літературні зв'язки, архівознавство, джерелознавство.

Окремі видання

1. Опис автографів українських письменників (XIX – початок XX ст.) / АН УРСР ; Держ. публ. б-ка УРСР ; уклад.: А.Г. Адаменко, Д.М. Іофанов, З.В. Кирилюк, О.К. Олійниченко, Й.В. Шубинський ; відп. ред. Є.П. Кирилюк. Київ : Вид-во АН УРСР, 1959. 215 с.

Статті

1951

2. Видатний радянський письменник : [про О.О. Фадєєва] // Молодь України. 1951, 25 груд. (№ 253). С. 3.

1953

3. Неопублікований лист В.Г. Короленка // Вісн. АН УРСР. Київ, 1953. № 7. С. 64–65.

1956

4. Невідомий твір Нечуя-Левицького // Вісн. АН УРСР. Київ, 1956. № 9. С. 45–46.

1958

5. Неопублікований твір С. Васильченка // Вісн. АН УРСР. Київ, 1958. № 3. С. 56–60.

1961

6. Державна публічна бібліотека АН УРСР : [Шевченкіана у відділі рукописів] // Опис рукописів Т.Г. Шевченка. Київ, 1961. С. 438–443. (Співавтор – А.Г. Адаменко).

Лит.: Самойленко Г.В. Кирилюк Зінаїда Василівна // Енцикл. сучасної України. Т. 13 : Киї-Кок. Київ, 2013. С. 52; Кирилюк Зінаїда Василівна // Енцикл. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. URL: <http://eu.univ.kiev.ua/departments/instytut-filologiyi/kyrylyuk-zinayida-vasylivna/>.

КИРІЙ
СВІТЛАНА ВАСИЛІВНА
(24 жовтня 1972 р., м. Київ)

У 1993 р. закінчила бібліотечний факультет Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука.

Працювала провідним бібліотекарем Державної бібліотеки України для дітей. Навчалася в Державній академії керівних кадрів культури та мистецтв у групі провідних спеціалістів державних бібліотек України для дітей.

В ІР працювала бібліотекарем 2 категорії відділу кодикології та кодикографії (21.02.2000–10.04.2000).

Виконувала бібліотечну роботу, зокрема обслуговування читачів, технічне опрацювання рукописних документів, підготовку документів до страхового копіювання, редагування каталогів та картотек, звірку фондів ІР.

**КЛИМЕНКО
ЕРІКА СТАНІСЛАВІВНА**

(21 березня 1970 р., м. Хуст Закарпатської обл.)

У 1989 р. отримала музичну освіту в Київському державному музичному училищі імені Р.М. Глієра. У 1997 р. закінчила історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

У ВР – з 1989 р., працювала на посадах редактора (з 1989 р.), бібліотекаря (з 1991 р.), редактора (з 1994 р.), редактора 2 категорії (з 1995 р.), редактора 1 категорії (з 2002 р.) відділу кодикології та кодикографії. У 2003–2006 рр. навчалася в очній аспірантурі НБУВ, після чого була переведена на посаду молодшого наукового співробітника (з 2006 р.) відділу кодикології та кодикографії. В 2008 р. обрана на посаду наукового співробітника відділу фондів рукописної спадщини ІР.

У 2007 р. захистила в НБУВ дисертацію «Музична крюкова рукописна книга XII – початку XX ст. в Україні: історико-кодикологічний опис» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна).

Започаткувала новий напрям наукових досліджень в ІР – музичну палеографію. Займається археографічним та текстологічним описуванням кириличних співочих рукописних книг та музичних рукописів з фондів ІР. Особлива увага приділяється вивченню кириличних співочих рукописів монодійної традиції XII – початку XX ст., зокрема їхнім основним кодикологічним та археографічним характеристикам, визначенню специфічних рис, пов'язаних з графічними особливостями письма, правописом гімнографічних текстів, структурною типологією, нотаціями та музичними особливостями, що дозволило розпочати роботи із створення робочих листів для БД на співочі рукописні книги як складової частини БД «Кодекс».

Задіяна в редагуванні описань музичних рукописів в особових архівах українських композиторів. Виконала науково-технічне опрацювання особових архівів М.Д. Леонтовича (ф. 50), Л.М. Ревуцького (ф. 424), В.Д. Довженка (ф. 372).

Член Асоціації архівістів України та Асоціації бібліотекарів України.

Напрями наукових досліджень: історія музичної рукописної книги в Україні, музичне джерелознавство, кодикологія та кодикографія, джерелознавство, книгознавство, архівознавство, палеографія.

Окремі видання

1. Музичний архів М.Д. Леонтовича : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, М-во культури і мистецтв України. Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського ; уклад.: Л.П. Корній, Е.С. Клименко ; вступ. ст. Л.П. Корній (опис духовних творів), Е.С. Клименко (опис світських творів) ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 1999. 114 с. (З історії музичної спадщини України).

2. Музична крюкова рукописна книга XII – початку XX ст. в Україні : історико-кодикологічний опис : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліо-

текознавство, бібліографознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2007. 20 с.

3. Кириличні співочі рукописи монодійної традиції XII – початку XX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : іст.-коди-кологічне дослідж. : каталог : палеограф. альб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2011. 305 с. : іл. (Співавтор – О.М. Гальченко).

Статті, рецензії

2004

4. Музична знаменна рукописна книга кириличного письма XVI–XVII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2004. Вип. 9. С. 188–202.

2005

5. Музична рукописна книга у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Документознавство, бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2005. С. 216–218.

6. Основні принципи опису музичної знаменної рукописної книги кириличного письма XII – початку XX ст. (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 290–301.

2006

7. Півчі знаменні старообрядницькі рукописні книги у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : проблеми атрибуції // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 16–18 трав. 2006 р.). Київ, 2006. С. 214–215.

2007

8. Музичні знаменні рукописи поморської традиції у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 11. С. 200–213.

9. Півчі знаменні старообрядницькі рукописи у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Спеціальні іст. дисципліни : питання теорії та методики. Київ, 2007. Вип. 14. С. 34–42.

10. Принципи кодикологічного опису півчих знаменних рукописів (на матеріалах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 21–23 трав. 2007 р.). Київ, 2007. С. 329–330.

11. Принципи організації каталогу музичної крюкової рукописної книги // Бібл. вісн. 2007. № 6. С. 3–10.

12. Специфіка кодикологічних досліджень півчих кириличних рукописних книг (на матеріалах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2007. № 2. С. 64–69.

2008

13. Джерелознавчі дослідження безлінійних співочих рукописних книг із фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Волин. іст. зап. : зб. наук. пр. Житомир : Вид-во Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка, 2008. Т. 1. С. 201–207.

2009

14. Безлінійні співочі рукописні книги XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2009. Вип. 13. С. 332–343.

15. Безлінійні церковно-співочі книги у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Наук. вісн. НМАУ. Київ, 2009. Вип. 88. С. 139–141.

2012

16. Російські богослужбові нотолінійні співочі книги другої половини XVII – XVIII ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 16. С. 325–341.

17. Уривок Стихирара мінейного нотованого XII ст. з фондів Інституту рукопису НБУВ : археографічне та палеографічне дослідження й описування // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 16. С. 305–315. (Співавтор – Л.А. Гнатенко).

2015

18. Архів Всеукраїнського музичного товариства ім. М.Д. Леонтовича // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015. С. 52–59.

**КЛИМЕНКО
ІРИНА ВАЛЕНТИНІВНА**
(30 липня 1963 р., м. Київ)

У 1984 р. закінчила Київський державний інститут культури імені О.Є. Корнійчука.

Трудову діяльність почала з роботи в ЦНБ АН УРСР у відділі обслуговування: з 01.08.1984 р. – бібліотекар читального залу соціально-економічної літератури, з 05.02.1985 р. переведена на посаду бібліотекаря читального залу картографічних видань, з 22.10.1985 р. – старший бібліотекар сектору обслуговування основними фондами.

У ВР – з 1987 р. Обіймала посади старшого бібліотекаря (з 01.09.1987 р.), старшого редактора (з 02.10.1989 р.), бібліотекаря 1 категорії (з 01.12.1991 р.) ВР; бібліотекаря 1 категорії (з 01.10.1992 р.), в.о. молодшого наукового співробітника (з 01.02.2000 р.) відділу кодикології та кодикографії, в.о. молодшого наукового співробітника (з 01.12.2001 р.), молодшого наукового співробітника (з 09.04.2002 р.), в.о. наукового співробітника (з 01.09.2004 р.), наукового співробітника (з 12.12.2005 р.) відділу зберігання та використання фондів зберігання та використання фондів; наукового співробітника (з 01.04.2012 р.), старшого наукового співробітника (з 18.04.2017 р.) відділу джерелознавства ІР.

У 2003 р. захистила дисертацію «Архіви українських часописів кінця XIX – початку XX ст. в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як джерело з історії редакційно-видавничої діяльності» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Н.М. Зубкова).

Займається науково-технічним описуванням рукописних фондів особового походження та фондів установ, що надійшли на державне зберігання до ІР, а також здійснює доопрацювання фондів, описаних за принципом термінової об-

робки. Зокрема, виконала описування фондів Б.С. Бутника-Сіверського (ф. 287), С.О. Висоцького (ф. 378), О.С. Компан (ф. 237), Г.В. Малакова (ф. 373), В.Ф. Овчинникова (ф. 396), В.К. Піскорського (ф. 410), а також зібрання матеріальних (інвентарних) книг та каталогів бібліотек і приватних осіб (ф. 397). Серед доописаних – фонди І.В. Лучицького (ф. 66), Є.О. Ківлицького (ф. 71), Г.Ф. Вороного (ф. 280), Д.І. Богдасьовського (ф. 191), В.Ю. Данилевича (ф. XXIX), В.П. Мацька (ф. 323), архіви Всеукраїнського історичного музею ім. Т. Шевченка (ф. XXVIII), Київської духовної академії (ф. 160), Всеукраїнського кооперативного музею (ф. 290), Університету св. Володимира (ф. VIII), а також колекція рукописів з історії літератури (ф. 260).

Бере участь у створенні електронного науково-довідкового апарату на рукописні та книжкові фонди в межах бази даних ІРБІС. Є провідним фахівцем з наукового напрямку стосовно вивчення історії видавничо-редакційної справи в Україні. Автор низки статей до підрозділу «Редакції журналів, літературно-мистецьких збірників, газет, видавництва» путівника «Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського». Як член Науково-методичної ради ІР бере участь в укладанні нової та удосконаленні існуючої інструктивно-нормативної документації, зокрема стосовно методики описування фондів особового походження. Займалася обліковою паспортизацією фондів та складанням фондової картотеки ІР для Державної архівної служби України.

Має низку публікацій історико-документознавчого та джерелознавчого характеру.

Напрями наукових досліджень: архівознавство, джерелознавство, книгознавство; історія України кінця ХІХ – початку ХХ ст., інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1. Архіви українських часописів кінця ХІХ – початку ХХ ст. в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І.Вернадського як джерело з історії редакційно-видавничої діяльності : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2003, 20 с.

2. Архів українського мистецтвознавця Б.С. Бутника-Сіверського (1901–1983) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : біогр. дослідж. : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2015. 464 с. : 50 іл.

Статті, публікації

1999

3. Архів І.В. Лучицького – джерело вивчення історичної спадщини України // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : архів і особа : міжвід. зб. наук. пр. Київ, 1999. Вип. 1. С. 318–326.

2000

4. В.П. Науменко і його роль у розвитку просвітництва кінця ХІХ – початку ХХ ст. (за матеріалами з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2000. Вип. 6. С. 36–40.

2002

5. Архів часопису «Киевская Старина» з фондів Інституту рукопису НБУВ як джерело з історії редакційно-видавничої справи кінця ХІХ – початку ХХ ст. // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2002. Вип. 9. С. 304–311.

6. Архіви українських часописів кінця XIX – початку XX ст. у фондах Інституту рукопису НБУВ // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 2002. Т. 8. С. 163–169.

7. Антонович Володимир Боніфатійович [с. 18–22]; Ардашев Павло Миколайович // [с. 22–24]; Арцимович Антон Антонович [с. 24]; Багалій Дмитро Іванович [с. 27–30]; Балаховська-Давидова Тетяна (Таубе) Григорівна (Герцівна) [с. 30–31]; Біляшевський Микола Федотович [с. 46–49]; Богдашевський Дмитро Іванович [с. 50–51]; Василенко Микола Прокопович [с. 70–73]; Виноградов Микола Андрійович [с. 75–76]; Владимирський-Буданов Михайло Флегонтович [с. 77–80]; Грушевський Михайло Сергійович [с. 127–131]; Ерастов Степан Іванович [с. 164–165]; Єлачич Олексій Кирилович [с. 166–167]; Кістяківський Олександр Федорович [с. 225–229]; Кримський Агатангел Юхимович [с. 276–282]; Лілеєв Михайло Іванович [с. 317–319]; Лобода Андрій Митрофанович [с. 324–326]; Лучицький Іван Васильович [с. 328–331]; Модзалевський Вадим Львович [с. 371–375]; Мордовец (Мордовець) Данило Лукич [с. 375]; Науменко Володимир Павлович [с. 382–389]; Олесь (Кандиба) Олександр Іванович [с. 401–404]; Петров Микола Іванович [с. 414–417]; Півторадні Василь Ілліч [с. 417–422]; Попельницький Олексій Захарович [с. 438–440]; Пухальський Володимир Вячеславович [с. 456]; Романович-Ткаченко Наталія Данилівна [с. 463–466]; Скитський Іван Іванович [с. 491–492]; Спекторський Євген Васильович [с. 499–501]; Стебницький Петро Януарійович [с. 504–506]; Тарачков Микола Степанович [с. 541–542]; Тичина Павло Григорович [с. 550–551]; Ткаченко Микола Михайлович [с. 551–552]; Троїцькі [с. 554–555]; Щоголев Яків Іванович [с. 634–635]; Яворський Юліан Андрійович [с. 640–643] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, ... І.В. Клименко та ін. Київ : НБУВ, 2002.

8. Документознавчий аналіз архіву часопису «Рада» (на матеріалах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Библ. дело и краеведение : сб. науч. тр. Вып. 4 / НАН Украины. Нац. б-ка Украины им. В.И. Вернадского, Респ. крымскотатарская б-ка, Фонд поддержки б-к Крыма. Киев; Симферополь, 2002. С. 19–24.

9. Часопис «Рада» як джерело для вивчення редакційно-видавничої діяльності в Україні кінця XIX – початку XX ст. (на матеріалах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2002. Вип. 7. С. 22–31.

2003

10. Архіви українських часописів у фондах Інституту рукопису НБУВ як джерело з історії видавничої справи початку XX ст. // Бібл. вісн. Київ : НБУВ, 2003. № 2. С. 36–38.

2004

11. Документознавчий аналіз архівних документів часопису «Рідний Край» // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ, 2004. № 4. С. 54–56.

12. Характерні особливості організації змісту та внутрішньої структури українських часописів кінця XIX – початку XX ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2004, Вип. 9. С. 23–31.

2005

13. Видавниче товариство «Друкар» (1916–1924) : склад та зміст архівного фонду Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2005. Вип. 10. С. 105–113.

14. Документи архівного журналу «Сяйво» як джерело для вивчення літературно-мистецького життя України початку XX ст. // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 17–18 трав. 2005 р. Київ, 2005. С. 213–214.

2006

15. Маловідомі документи письменницької організації «Плуг» : Статут, протоколи засідань (1930–1931): публ. док. // Пам'ятки : археогр. щоріч. / Держкомархів України ; УНДІАСД. Київ, 2006. Т. 6. С. 56–64.

2007

16. До історії літературної організації «Плуг» (1922–1932) (огляд документів із фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2007. Вип. 19. С. 454–462.

17. Документ з історії літературного об'єднання «Плуг» (1922–1932) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2007. Вип. 11. С. 291–299.

18. Передплатницький контингент газети «Рада» як джерело для вивчення українського національного руху в Україні початку ХХ ст. // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ, 2007, № 2. С. 43–50.

2009

19. Архів часопису «Рідний Край» як джерело з історії редакційно-видавничої справи в Україні // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2009. Вип. 13. С. 382–386.

20. Періодичні видання першої половини ХІХ – початку ХХ ст. в Україні : загальний огляд // Бібл. вісн. Київ, 2009. № 4. С. 44–48.

2010

21. Альманах «Гроно» – видання літературно-мистецької групи «Гроно» // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2010. Вип. 14. С. 335–344.

2012

22. Літературні диспути на шпальтах часопису «Життя й революція» (1925–1934 рр.) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2012. Вип. 15. С. 223–228.

2013

23. Протоколи загальних адміністративних зборів Українського наукового товариства у Києві (1907 р.) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2013. Вип. 17. С. 604–617.

2014

24. Основні принципи створення наукового каталогу «Архів Б.С. Бутника-Сіверського у фондах Інституту рукопису НБУВ» // Місце і роль б-к у формуванні нац. інформ. простору: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 21–22 жовт. 2014 р.) / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. бібл. України, Рада держ. б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2014. С. 132–134.

2015

25. Архів Всеукраїнської спілки пролетарсько-селянських письменників «Плуг» [с. 157–158]; Архів редакції газети «Рада» [с. 194–195]; Архів редакції журналу «Будяк» [с. 193]; Архів редакції журналу «Дзвін» [с. 193]; Архів редакції журналу «Дніпрові хвилі» [с. 192]; Архів редакції журналу «Життя й революція» [с. 198–200]; Архів редакції журналу «Рідний край» [с. 197–198]; Архів редакції журналу «Сяйво» [с. 196]; Архів редакції журналу «Літературно-науковий вістник» [с. 185–187]; Архів редакції журналу «Червоний Шлях» [с. 201–202]; Архів Спілки пролетарських письменників України «Гарт» [с. 159]; Архів та зібрання історичних документів редакції журналу «Киевская старина» [с. 187–189]; Архів видавничого товариства «Друкар» [с. 190–191]; Архів редакції літературно-мистецького збірника «Гроно» [с. 191–192]; Зібрання матеріальних (інвентарних) книг та каталогів бібліотек і приватних осіб [с. 232]; Колекція газет «Бутырский вестник» та «Бутырский курьер» [с. 194] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2015.

26. Клименко І.В. Матеріали до історії дитячих періодичних видань : «Барвінок», «Весняні хвилі», «Волошки» (1919–1920 рр.) // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 6–8 жовт. 2015 р.) : в 2 ч. Ч. 2 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. та інформ. центрів академій наук-членів МААН. Київ, 2015. С. 103–105.

2016

27. Бібліографічний покажчик «Друковані праці Б.С. Бутника-Сіверського як джерело до вивчення наукової діяльності українського мистецтвознавця // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2016. С. 469–477.

Редакційна діяльність та упорядкування, укладання

28. Видатні вчені Національної академії наук України : особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т архівознавства ; уклад.: О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Н.М. Зубкова та ін. Київ : НБУВ, 1998. 307 с. – Укладач.

29. Архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич та ін. Київ : НБУВ, 2002. 766 с. – Укладач.

30. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 1 : Володимир Іванович Вернадський. Науково-організаційна діяльність (1918–1921) / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; уклад.: О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, С.М. Кіржаєв, Н.М. Зубкова та ін. Київ, 2011, 699 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського). – Науково-допоміжні археографічні роботи.

31. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 2 : Володимир Іванович Вернадський. Вибрані праці / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України. Київ, 2011. 584 с. (Вибрані наук. пр. акад. В.І. Вернадського). – Науково-допоміжні археографічні роботи. □

КОРОСТЕЛЬОВА ТАМАРА ІВАНІВНА

(25 квітня 1955 р., с. Велика Куликівка
Орловського р-ну Орловської обл., Росія)

У 1996 р. закінчила бібліотечний факультет Донецького інституту соціальної освіти.

У період з 20.03.1979 р. по 26.04.1982 р. працювала бібліотекарем Донецької обласної бібліотеки ім. Н.К. Крупської. Згодом (26.04.1982–04.03.1983; 19.11.1990–20.09.1993) – бібліотекар Донецької обласної бібліотеки для дітей ім. С.М. Кірова. Бібліотекар Донецької дитячої музичної школи № 7 (15.09.1986–16.11.1990). З 21.09.1993 р. по 03.07.1997 р. – куратор-методист бібліотечного факультету Донецького відкритого університету. Продовжила працювати в Києві – бібліотекарем 1 категорії та завідувачем сектору з обслуговування дорослого населення Бібліотеки для дітей ім. А. Гайдара (03.11.1997–23.01.2003.)

В ІР обіймає посади бібліотекаря 1 категорії відділу зберігання та використання фондів (з 27.01.2003 р.) та провідного бібліотекаря відділу фонду юдаїки (з 01.04.2017 р.).

Провідний фахівець з упорядкування картотек, переданих до ІР фондоутворювачами (картотеки М.А. Плевака та П.М. Попова). Також займається систематизацією та вливанням каталожних карток до системи каталогів ІР, комплектуванням та бібліографічним описуванням нових надходжень до підручного фонду, звіркою наявності рукописних фондів та підручної бібліотеки. Залучається до обслуговування дослідників у читальному залі.

**КОРЧЕМНА
ІРИНА СТЕПАНІВНА**

(14 липня 1973 р., с. Довгиничі
Овруцького р-ну Житомирської обл.)

У 1995 р. закінчила історичний факультет КДУ імені Т.Г. Шевченка.

В ІР з 2000 р. Обіймала посади бібліотекаря 2 категорії відділу кодикології та кодикографії (з 18.12.2000 р.), бібліотекаря 1 категорії (з 08.11.2001 р.), провідного бібліотекаря (з 22.01.2004 р.), головного бібліотекаря (з 01.09.2004 р.), в.о. молодшого наукового співробітника (з 01.02.2005 р.), молодшого наукового співробітника (з 17.11.2008 р.), в.о. наукового співробітника (з 01.06.2010 р.), наукового співробітника (з 01.11.2011 р.), старшого наукового співробітника (з 02.10.2017 р.), в. о. завідувача відділу фондів рукописної спадщини (з 2018 р.).

У 2010 р. захистила в НБУВ дисертацію «Розвиток системи комплектування і обліку рукописних фондів бібліотек України та створення сучасних інформаційних ресурсів (1918–2009)» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна).

Провідний фахівець з комплектування та обліку рукописних фондів, несе відповідальність за ведення науково-облікової документації на традиційних паперових носіях та на електронних носіях у вигляді баз даних. Здійснює роботу з уточнення та уніфікації облікових даних на фонди ІР для централізованого державного обліку документів НАФ. Одна з авторів-розробників науково-методичних засад комплектування, обліку та описування архівних документів у процесі створення бази даних «Фонди Інституту рукопису». Зробила ґрунтовний внесок у розвиток сучасної камеральної археографії, пов'язаний із науковим описуванням електронних ресурсів рукописної спадщини з фондів ІР, вивченням походження рукописних колекцій та зібрань. Здійснює науково-технічне описування рукописних фондів, що надійшли на зберігання до ІР, зокрема опрацювала архіви Ф.П. Шевченка (ф. 349), Ф.З. Шимченка (ф. 385), О.Д. Розумієнка (ф. 390), а також колекцію документів Українського Вільного Університету в Мюнхені (ф. 381).

Член Експертно-перевірної комісії НАН України, член Науково-методичної ради ІР НБУВ, учасник методологічних та науково-практичних семінарів, надає науково-консультаційну допомогу дослідникам, співробітникам НБУВ та інших бібліотек; готує тематичні довідки археографічного характеру. Одна із розробників методичної та нормативно-регламентаційної документації ІР з питань комплектування, зберігання, обслуговування та обліку фондів.

Автор низки наукових праць, зокрема монографії, розділів до колективних праць, статей, тез до наукових конференцій, семінарів, круглих столів.

Здійснює наукове описування фондів, що надійшли на постійне зберігання до Інституту, складання описів та довідкового апарату на придбані за останні роки фонди, пише історичні огляди, археографічні та джерелознавчі статті на рукописні фонди культурних та просвітницьких установ і товариств ІР НБУВ.

Член Асоціації архівістів України та Асоціації бібліотекарів України.

Напрями наукових досліджень: документознавство, архівознавство, джерелознавство, археографія, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Окремі видання

1. Істину встановлює суд історії : зб. на пошану Федора Павловича Шевченка : в 2 т. Т. 1 : Джерела / УНДІАСД, НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису ; Ін-т археології, Ін-т історії України; упоряд. : С. Батуріна, Г. Боряк. І. Корчемна, Л. Дубровіна, І. Матяш, О. Титаренко ; відп. ред. Г. Боряк. Київ, 2004. 782 с. (Архівні та бібліографічні джерела української думки. Вип. 10).

2. Розвиток системи комплектування і обліку рукописних фондів бібліотек України та створення сучасних інформаційних ресурсів (1918–2009) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 27.00.02 «Документознавство, архівознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2010. 18 с.

3. Шевченко Федір. Історичні студії : зб. вибр. пр. і матеріалів (до 100-річчя від дня народж.) / упоряд. і ком. : С. Батуріна, І. Корчемна, С. Блащук, О. Ясь. Київ : НАН України. Ін-т історії України, 2014. 700 с.

4. Система комплектування й обліку архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Створення електронного інтегрованого ресурсу / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2016. 220 с.

Статті **2004**

5. Нові надходження Інституту рукопису НБУВ : особовий архівний фонд члена-кореспондента НАН України Ф.П. Шевченка // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2004. Вип. 13. С. 351–356.

6. Особовий фонд Федора Шевченка в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Відкритий архів : щорічник матеріалів та дослідж. з історії модерної укр. культури. Київ : Критика, 2004. Т. І. С. 638–641.

2005

7. Архівна спадщина Ф.П. Шевченка в фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського у світлі сучасної історичної науки // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 412–417.

2006

8. «Шлях рукопису» як важливий обліковий процес у рукописних підрозділах наукових бібліотек // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 16–18 трав. 2006 р. Київ, 2006. С. 202–203.

2007

9. Комплектування архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : сучасний стан // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 12. С. 118–123.

10. Науково-документне забезпечення руху рукописних фондів бібліотек під час обліку : [на прикладі Інституту рукопису] // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ, 2007. № 2. С. 58–64.

11. Організація обліку рукописних документів в Інституті рукопису НБУВ // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського / НАН України. Асоц. б-к України. Київ, 2007. Вип. 19. С. 437–444.

12. Профіль комплектування фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 21–23 трав. 2007 р. Київ, 2007. С. 216–217.

2010

13. База даних «Електронна справа рукописного фонду ІР НБУВ» // Вісн. Книжкової палати. Київ, 2010. № 3. С. 41–44.

2013

14. Комплектування особових архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : специфіка наукової експертизи // Адаптація завдань і функцій наук. б-ки до вимог розвитку цифрових інформ. ресурсів : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 8–10 жовт., 2013 р. Київ : НБУВ, 2013. С. 276–279.

2014

15. Архів Українського Вільного Університету в Мюнхені у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : історія, структура, науковий опис // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. Вип. 18. С. 158–168.

16. Робочий аркуш «Паспорт фонду» як структурна частина БД «Електронна справа рукописного фонду» ІР НБУВ // Місце і роль бібліотек у формуванні нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 21–23 жовт. 2014 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2014. С. 138–139.

2015

17. Архів Андріївської церкви [С. 141–143] ; Архів Українського Вільного Університету в Мюнхені [С. 73–81] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015.

18. Архівні документи письменника, поета Омеляна Дмитровича Розумієнка у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 50–55.

19. Створення електронних ресурсів особових архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики. Електронні інформ. ресурси : зб. наук. пр. Київ, 2015. Ч. 25. С. 91–102. (Співавтори – К. Лобузін, С. Сохань, М. Філіпович).

2016

20. Особовий архівний фонд бібліотекознавця, книгознавця – Шимченка Федора Захаровича (1922–1989) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2016. Вип. 20. С. 133–139.

21. Розвиток методичних засад комплектування та обліку особових архівних фондів Інституту рукопису НБУВ (1940–1980-ті роки) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2016. Вип. 44. С. 636–646.

**КОШЕЛЕВА
КСЕНІЯ КОСТЯНТИНІВНА**

(16 січня 1974 р., м. Тут-Кунда Каганського р-ну
Бухарської обл., Узбекистан)

У 1997 р. закінчила гуманітарний факультет Гуманітарного інституту Донецького національного університету.

Працювала лаборантом кафедри філософії Донецького національного університету (грудень 1993 – червень 2000 р.). Навчалася в Центрі юдаїки та єврейської цивілізації Інституту країн Азії та Африки при Московському державному університеті ім. М.В. Ломоносова на здобуття наукового ступеня магістра (вересень 2000 – серпень 2001 р.). У 2001 та 2002 рр. стажувалася в Єрусалимському університеті (Ізраїль) на відділенні вивчення юдаїки російською мовою. В 1999–2004 рр. навчалася в аспірантурі Центру гуманітарної освіти Інституту філософії НАН України. Влітку 2003 р. стажувалася в Колумбійському університеті (США) за програмою вивчення мови їдиш. З вересня 2003 р. по березень 2004 р. викладач департаменту юдаїки Соломонового університету (м. Київ).

В ІР працювала провідним редактором фонду юдаїки (07.04.2004–10.08.2005).

Займалася науково-технічним опрацюванням колекційних документів ХІХ та початку ХХ ст., писаних єврейськими мовами.

Напрями наукових досліджень: юдаїка, гебраїка, архівознавство, книгознавство, археографія.

**КРИЖАНІВСЬКА
ЛЮДМИЛА ОЛЕКСАНДРІВНА**
(28 вересня 1947 р., с. Печановка
Житомирської обл.)

У 1972 р. закінчила історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

Від грудня 1974 по січень 1979 р. працювала в Центральному державному історичному архіві УРСР в м. Києві спочатку молодшим, а згодом старшим науковим співробітником. Паралельно завідувала Першою частиною та відділом кадрів архіву.

У ЦНБ – від 1981 р. Працювала завідувачем архіву Бібліотеки (з 12.10.1981 р.).
У ВР обіймала посади редактора (з 14.01.1985 р.), старшого редактора (з 01.07.1986 р.), редактора 2 категорії (з 27.09.1989 р.), редактора 1 категорії (17.10.1989–04.04.1991).

Займалася науково-технічним опрацюванням документів особового походження, створенням обліково-довідкової документації та науково-довідкового апарату на фонди ВР, підготовкою довідників та покажчиків особових архівних фондів, комплектуванням фондів відділу новими архівами, готувала письмові тематичні довідки стосовно складу та змісту фондів, архівні довідки на підставі документів особових архівних фондів, тематичні виставки документів, тексти екскурсій.

Як член Експертно-методичної комісії ВР брала участь у розробці нормативно-інструктивних документів та методичних матеріалів з питань приймання, опрацювання та використання рукописних документів, здійснювала експертизу цінності документів, що надходили до ВР.

Виконувала бібліотечну роботу з обслуговування дослідників, займалася відбиранням рукописів для фотокопіювання та створення страхового фонду, здійснювала поповнення іменного та предметного каталогів на рукописні та архівні документи ВР.

Напрями наукової діяльності: архівознавство, бібліотекознавство, краєзнавство, історія.

Статті

1987

1. Матеріали по историческому краеведению в фондах ЦНБ АН УССР // Первая Всесоюз. науч. конф. по ист. краеведению (Полтава, окт. 1987 г.): тез. докл. и сообщ. Киев, 1987. С. 165–166. (Співавтор – Л.А. Дубровіна).

1993

2. Особовий архівний фонд М.М. Березжова // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 147–155.

КУЛІШ

ІННА ЮЛІЇВНА

(7 червня 1991 р.,

м. Умань Черкаської обл.)

У 2013 р. закінчила факультет міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв.

З 01.07.1993 р. працювала у відділі джерелознавства ІР на посаді провідного бібліотекаря тимчасово, з 03.02.2014 р. була переведена в штат на постійну посаду провідного редактора, на якій пропрацювала до 06.06.2014 р.

В ІР займалася редагуванням наукового збірника «Рукописна та книжкова спадщина України» та електронних описів рукописних фондів. Брала участь у складанні іменного та географічного покажчиків до опису архіву Є.В. Корольової (ф. 328).

Напрями наукових досліджень: архівознавство, бібліотекознавство, археологія. □

**КУЛІШЕВСЬКА
НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА**

(21 жовтня 1954 р.,
м. Зерноград Ростовської обл., Росія)

У ВР працювала редактором, тимчасово (14.03.1988–30.12.1988), з 20.01.1989 р. до 03.02.1992 р. – на постійній основі.

До кола службових обов'язків належали обслуговування читачів, поточна бібліотечна робота. Брала участь у створенні системи каталогів ІР (фондовий каталог), дублюванні карток для вливання в каталоги та картотеки ІР, науково-технічному описуванні фондів, залучалася до укладання облікової документації на фонди ІР. □

**КУПЧЕНКО-ГРИНЧУК
ОЛЕКСІЙ МИКОЛАЙОВИЧ**

(18 березня 1987 р., с. Гальчинці
Теопільського р-ну Хмельницької обл.)

Закінчив історичний факультет (2009) та аспірантуру (2012) КНУ імені Тараса Шевченка. Там само захистив дисертацію «Найманці та найманство в англійській армії в роки Столітньої війни (1337–1453 рр.)» (2013) на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник В.В. Ставнюк).

У 2012–2013 рр. – провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу Музею книги і друкарства України.

В ІР працював на посаді старшого наукового співробітника відділу джерелознавства з 01.10.2013 до 17.10.2014 р.

Займався виявленням та складанням картотеки середньовічних грамот, писаних латиною, редагуванням описів ф. II «Історичні матеріали» та ф. XIV «Колекція історичних документів 1490–1962 рр.», підготовкою електронних виставок архівних документів. Разом з Є.К. Чернухіним, Т.С. Горбачем та В.Е. Лось брав участь у науково-технічному опрацюванні особового архіву А.О. Білецького та Т.М. Чернишової (ф. 364).

Напрями наукових досліджень: середньовічна та ранньомодерна історія європейських країн та України, джерелознавство, археографія, архівознавство, палеографія.

Окремі видання

1. Найманці та найманство в англійській армії в роки Столітньої війни (1337–1453 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.02 – Всесвітня історія / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2013. 16 с.

2. Наёмники в английской армии : Столетняя война. Москва : Книга, 2013. 116 с. (Спів-автор – М.В. Нечитайлов).

3. Архів філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової у фондах ІР НБУВ : біограф. дослідж. : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2014. 304 с. : іл. (Співавтори – Є.К. Чернухін, Т.С. Горбач, В.Е. Лось).

Статті

2014

4. Документальний склад архіву Білецьких: особливості створення електронного ресурсу // Місце і роль бібліотек у формуванні нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 21–22 жовтня 2014 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2014. С. 142–143. (Співавтор – Т.С. Горбач).

5. З невиданої спадщини видатного мовознавця : стаття А.О. Білецького «Σαστήρ – vox obscura» // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2014. Вип. 18. С. 576–583. (Співавтор – Т.С. Горбач).

2015

6. Колекція історичних документів // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015. С. 223–227.

Електронні виставки

7. До 150-річчя від дня народження Бориса Дмитровича Грінченка [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Л. Гарбар, О. Купченко-Гринчук // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (82 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1056>, вільний. Назва з екрана.

8. Таранушенко Стефан Андрійович (1889–1976) : мистецтвознавець, музейний працівник [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Т. Горбач, О. Купченко-Гринчук, Т. Герасімова // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (36 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1538>, вільний. Назва з екрана.

9. Стебницький Петро Януарійович (1862–1923) – український громадсько-політичний діяч, учений, публіцист [електронний ресурс] : електронна виставка / виставку підгот. : Т.С. Горбач, О.М. Купченко-Гринчук // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (44 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1251>, вільний. Назва з екрана.

**КУРАКСА
СВІТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА**
(10 лютого 1944 р., с. Красний Хутір
Пирятинського р-ну Полтавської обл.)

У 1966 р. закінчила українське відділення філологічного факультету КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

У ВР працювала редактором з 05.10.1987 р. по 01.08.1989 р.

Займалася переважно бібліотечною роботою, зокрема обслуговуванням читачів, створенням системи каталогів – дублюванням та вливанням карток. Залучалася до упорядкування облікової документації на фонди, склала історичну довідку на особовий архів І.І. Манжури (ф. XVI).

**КУЧМІЙ
ЯРОСЛАВА ВІКТОРІВНА**
(7 червня 1970 р., м. Київ)

1997 р. закінчила філологічний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Працювала здебільшого у сфері інформаційної та видавничої діяльності, зокрема в Укрінформі, виданні «БіП», «Слово», видавництві «Інкунабула» тощо.

З 22.08.2018 р. працює в Інституті рукопису на посаді наукового співробітника відділу джерелознавства. Займається редагуванням статей до збірника «Рукописна та книжкова спадщина України».

**ЛАЗАРЕВСЬКА
КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА**
(20 серпня 1879 р., с. Гирявці Конотопського пов.
Чернігівської губ. – 16 вересня 1939 р., м. Київ)

Народилася в сім'ї відомого українського історика О.М. Лазаревського (1834–1902). Закінчила історично-

філологічний факультет Київських вищих жіночих курсів (1911). Навчалася в Київському художньому училищі (1900–1903), на курсах іноземних мов (1918).

Працювала вчителем недільної школи в Києві (1897–1903); приватним лектором іноземних мов (1906–1910); фахівцем-палеографом редакції видань I Відділу УАН (1919); позаштатним співробітником Постійної комісії для складання історично-географічного словника української землі ВУАН (1919–1921); позаштатним, а згодом штатним старшим науковим співробітником (з 1929 р.) Археографічної комісії ВУАН (1921–1930); позаштатним співробітником (з 1919 р.), постійним співробітником Постійної комісії для складання історичного словника української мови (1921–1923); в. о. керівника Комісії районного дослідження Півдня України (1929); штатним співробітником Археографічної комісії (1929), членом Комісії української історіографії (1929) ВУАН; молодшим науковим співробітником Історично-археографічного інституту ВУАН (02–11.1934). Дійсний член Історичної секції ВУАН (з 08.02.1927 р.). Секретар Комісії з історії вивчення Лівобережної України УАН.

Головний бібліотекар, за угодою, (1936, 1938–1939) та науковий співробітник (1937) ВР. Передала до фондів ВР архів батька та займалася його упорядкуванням (1937). Виконала науково-технічне описування особового архівного фонду В.Л. Модзалевського (ф. XII). Брала участь у первинному науковому впорядкуванні збірки колишніх історичних установ ВУАН, збірки колишнього Історичного музею, Гоголіани, особових архівних фондів В.Б. Антоновича та О.Ф. Кістяківського. Уклала хронологічний та предметний каталоги ф. II «Історичні документи». Виконавець наукових тем «Поміщицькі архіви XVIII–XIX ст.» та «Історія українського костюму XVIII–XIX ст.». Була задіяна також в бібліотечній роботі, зокрема обслуговувала читачів, надавала наукові консультації стосовно складу та змісту фондів ВР, займалася виставковою роботою.

Ще в 1923 р., працюючи у Постійній комісії для складання історичного словника української мови, відбирала лексичний матеріал з пам'яток старого письменства й актових збірок з фондів ВР, зокрема з рукописів – «Животи святих XVII в.», «Книга міська Полтавська кінець XVII ст.», «Катехиза, альбо визнання віри XVII ст.», «Візерунок цнот Плетенецького» та з друкованих джерел – «Віленське учительське євангеліє», «Малороссийские лечебники XVII ст.», «Книга глаголемая листовня XVII ст.», «Летописи и заметки о событиях в Новороссии», «Хозяйство Гетьманщины» (Слабченка).

Напрями наукових досліджень: історія України, археографія, архівознавство, бібліотекознавство, джерелознавство.

Стамми

1. Матеріали до історії цехів на Лівобережній Україні XVII–XIX вв. // Зап. Іст.-філолог. відділу. Київ, 1925. Кн. VI. С. 20–33.
2. Шрамченко О.М. [некролог] // Україна. Київ, 1925. Кн. 6. С. 185.

1926

3. Книги Глухівського цеху калачницького // Укр. археограф. зб. Київ : ВУАН, 1926. Т. 1. С. 165–216.
4. Київські цехи в другій половині XVIII ст. та на початку XIX ст. // Київ та його околиця в історії та пам'ятках. Київ, 1926. С. 275–308.

1927

5. Господарство незаможного панка на Конотопщині в першу половину XIX в. // Укр. археограф. зб. Київ, 1927. Т. II. С. X–XXI.
6. О.М. Лазаревський й старе українське мистецтво // Україна. Київ, 1927. Кн. 4. С. 81–97.

1928

7. Шевченко й брати Лазаревські // Україна. Київ, 1928. Кн. 4.
8. Шевченко і брати Лазаревські : дещо з родинного архіву Лазаревських // Україна. Київ, 1928. № 4. С. 46–51.

1929

9. Заможний двір на Стародубщині в першій половині XVIII ст. : до історії будівництва на Україні // Україна. Київ, 1929. Кн. 5, № 36. С. 22–37.
10. Генеральне слідство про маєтності Стародубського полку 1729–1930 рр. // 36. іст.-філолог. відділу ВУАН. № 65 : укр. архів. Київ, 1929. Т. I. 576 с.

1938

11. Згадки про Т.Г. Шевченка // Вісті АН УРСР. Київ, 1938. № 8–9. С. 55–57. □

**ЛАНДАУ
СОФІЯ МАРКІВНА**

(1916 р., Кам'яний Брід
Радомисьського пов. Київської губ. – ?)

Навчалася на факультеті Харківського державного бібліотечного інституту в м. Києві.

Працювала технічним бібліотекарем (з 01.11.1935 р.), помічником бібліотекаря (1937–1939) ВР БАН.

Займалася інвентаризацією рукописів ф. I, складанням карток, вливанням карток до каталогів, індексацією, іншими допоміжними процесами (нумерацією, штампуванням) з упорядкування фондів та підручної бібліотеки ВР (збірки В.Б. Антоновича, В.С. Коннікова, Гоголіани та ін.). Брала участь у комплектуванні, упорядкуванні та переміщенні фондів. Спільно з М.В. Геппенером, К.О. Лазаревською та Й.В. Шубинським складала покажчики рукописів письменників (М.М. Коцюбинського, І.Я. Франка та ін.) та фольклорних документів. □

**ЛАПКО
МАРІЯ ФЕДОС[ІЇВНА]
(?–?)**

Працювала бібліотекарем (07.01.1934–25.08.1935) ВР БАН.

Брала участь у наукових експедиціях з метою комплектування фондів відділу та в опрацюванні збірок рукописних документів, що надходили до ВР. Здійснювала технічне опрацювання та інвентаризацію рукописів, попередньо розіб-

раних та систематизованих науковими співробітниками відділу за спрощеною системою опрацювання (архів Плятерів; Житомирська збірка та ін.). Займалася опрацюванням (приймання, складання шафних описів, ведення каталогу) нових надходження до підручної бібліотеки відділу та збірки книжок з автографами. Забезпечувала обслуговування читачів, надавала бібліотечно-бібліографічні консультації, укладала експозиції рукописних та книжкових виставок. Підготувала виставку з історії Києва (1935). Складала зведений іменний покажчик до фондів відділу (збірки Ніжинських та Почаївських рукописів, документи М.І. Костомарова та ін.). Займалася комплектуванням ВР таким видом рукописних документів, як стінні газети. □

**ЛИСОЧЕНКО
ІННА ДМИТРІВНА**

(16 листопада 1930 р., м. Київ –
29 квітня 2016 р., м. Київ)

У 1953 р. закінчила історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

Держкомісією з розподілу молодих спеціалістів була направлена на роботу до ВР ДПБ УРСР, де обіймала посади бібліотекаря (з 07.08.1953 р., зарахована тимчасово, з 15.10.1953 р., переведена в штат), старшого бібліотекаря (з 23.09.1954 р.) старшого редактора (з 25.08.1972 р.), головного бібліотекаря (з 21.07.1976 р.), наукового співробітника (з 01.07.1986 р. – відділу рукописів, з 01.02.1992 р. – відділу рукописів та стародруків, з 30.09.1992 р. – відділу джерелознавства, з 01.12.2001 р. – відділу зберігання та використання рукописних фондів ІР). 4 грудня 2002 р. звільнилася у зв'язку з виходом на пенсію.

Провідний фахівець у галузі науково-технічного описування архівів особового походження. За час роботи у ВР описала понад 70 фондів особового походження, зокрема архіви Д.О. Граве (ф. 20), К.Г. Воблого (ф. 38), П.О. Козицького (ф. 39), Б.Я. Букреєва (ф. 41), Є.М. Кротевича (ф. 45), М.В. Шарлеманя (ф. 49), Д.І. Багалія (ф. 80), Б.Д. Грінченка (ф. 170), В.І. Півторади (ф. 274), С.А. Таранушенка (ф. 278), Шодуарів (ф. 283), П.М. Попова (ф. 285), М.О. Максимовича (ф. 32), Д.І. Дорошенка (ф. 318), Г.О. Коляди (ф. 353), А.Ю. Кримського (ф. XXXVI), О.П. Лідова (ф. 165), М.А. Плевака (ф. XXVII), М.П. Дашкевича (ф. 65), П.О. Куліша (ф. 338), О.В. Репрева (ф. 223), М.М. Страхова (ф. 330), В.Б. Станкевича (ф. 186), Д.І. Яворницького (ф. 336), С.Ф. Глузмана (ф. 355), М.П. Щербаківського (ф. 236) та інші, загальною кількістю понад 40 тис. од. зб. Займалася описуванням особливо цінних матеріалів, визначенням та обліком особливо цінних рукописів.

Брала участь у заходах з підвищення кваліфікації співробітників ВР: проводила науково-практичні семінари з науково-технічного опрацювання рукописів особового походження; організації, ведення та редагування іменного і предметного

каталогів; з наукової пропаганди фондів ВР. Член Науково-методичної ради та Експертної комісії ВР. Брала участь у підготовці та оновленні методичних посібників і рекомендацій з науково-технічного опрацювання та організації науководовідкового апарату фондів; у створенні системи каталогів ВР, редагуванні предметного, іменного і хронологічного каталогів, складанні спеціалізованих довідкових картотек.

Пропагувала наукові знання та популяризувала рукописні та архівні матеріали відділу, готуючи тематичні виставки та проводячи екскурсії; публікувала статті в пресі. Залучалася до підготовки збірників документів та публікації окремих рукописних текстів. Редагувала видання ВР та Бібліотеки. Брала участь у підготовці документальних публікацій та путівників, зокрема була серед авторів-укладачів путівників: «Видатні вчені Національної академії наук України: особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998)» (1998) і «Особові архівні фонди Інституту рукопису» (2002) та однією із упорядників збірника документів «Т.Г. Шевченко в епістолярії відділу рукописів ЦНБ» (1966). Одна з редакторів монографії «Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, 1918–1941» (1998; автори – Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко). Також брала участь у підготовці публікації документів С.О. Єфремова та Д.І. Дорошенка.

Займалася громадською роботою. Багато років була незмінним проформом ВР.

Напрями наукових досліджень: історія України, джерелознавство, архівознавство, палеографія, бібліотекознавство.

Окремі видання

1. Видатні вчені Національної академії наук України : особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т архівознавства ; уклад.: О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, ... І.Д. Лисоченко та ін. ; передм. Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Путра. Київ, 1998. 307 с.
2. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, ... І.Д. Лисоченко та ін. Київ, 2002. 766 с.

Статті, рецензії

1962

3. Архів Одеського товариства історії та старожитностей [С. 49–61] ; Архів Фортеці святої Єлизавети [С. 29–35] // Зб. оглядів фондів відділу рукописів / АН УРСР. Держ. публ. б-ка. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962.

1968

4. Лист М. Лисенка до П. Житецького // Народна творчість та етнографія. Київ, 1968. № 6. С. 76–77.

1982

5. Дмитро Олександрович Граве [С. 4–12] ; Костянтин Григорович Воблій [С. 24–32] // Фонди відділу рукописів Центр. наук. б-ки АН УРСР : зб. наук. пр. / АН УРСР. Центр. наук. б-ка. Київ : Наук. думка, 1982.

1991

6. Невідомий лист Михайла Коцюбинського / публ., прим. і підготов. тексту // Слово і час. Київ, 1991. С. 54–55

1993

7. Матеріали архіву М.В. Шарлеманя // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. Вип. 1. С. 165–171.

1994

8. Огляд архіву П.М. Попова. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 156–168.

1996

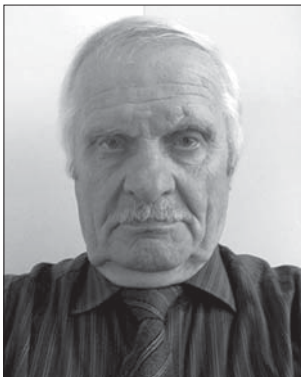
9. З історії персональної колекції «Гоголіана» у фондах Інституту рукопису НБУВ // Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки : тези доп. Міжнар. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 1996 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1996. С. 109–110.

2002

10. Агафонов Анатолій Андрійович [с. 11] ; Андріяшеви [с. 11–13] ; Букреєв Борис Якович [с. 60–64] ; Воблий Костянтин Григорович [с. 81–85] ; Глузман Семен Фішелевич [с. 102–104] ; Граве Дмитро Олександрович [с. 107–110] ; Данилов Володимир Валеріанович [с. 135–137] ; Долина (Попиков) Павло Трохимович [с. 145–147] ; Дорошкевич Олександр Костянтинович [с. 153–154] ; Драгоманов Михайло Петрович [с. 154–155] ; Зеров Микола Костянтинович [с. 185–189] ; Іконников Володимир Степанович [с. 195–199] ; Іжакевич Іван Сидорович [с. 204–205] ; Козицький Пилип Омелянович [с. 235–241] ; Коляда Григорій Опанасович [с. 242–244] ; Костомаров Микола Іванович [с. 268–271] ; Кротевич Євген Максимович [с. 283–287] ; Литвак Григорій Миколайович [с. 319–324] ; Лотоцький Олександр Гнатович [с. 327–328] ; Максимович Михайло Олександрович [с. 338–341] ; Поліщук Валеріан Львович [с. 432–433] ; Попов Павло Миколайович [с. 440–452] ; Сабо Іван Никанорович [с. 473–474] ; Семенюта Василь Микитович [с. 483] ; Сениця Павло Іванович [с. 483–485] ; Таранушенко Стефан Андрійович [с. 532–541] ; співавтор – Т.Г. Маєр ; Титов Федір Іванович [с. 543–549] ; Тулуб Олександр Олександрович [с. 555–558] ; Ходецький Старіон Мартиніанович [с. 565–568] ; Чужий (Сторожук) Андрій Антонович [с. 573–574] ; Шарлемань Микола Васильович [с. 576–583] ; Яворницький Дмитро Іванович [с. 637–640] ; Ярошевич Андрій Іванович [с. 646–650] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : публікація. Київ, 2002.

Редакційна діяльність та упорядкування

11. Т.Г. Шевченко в епістолярії відділу рукописів / упоряд.: А.Г. Адаменко, М.П. Візир, І.Д. Лисоченко, Й.В. Шубинський. Київ, 1966. 492 с.

ЛИТВИН

ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

(21 березня 1948 р., с. Деремезна
Обухівського р-ну Київської обл.)

Середню спеціальну освіту отримав у Київському художньо-промисловому технікумі (1964–1968).

Працював художником-оформителем у системі художніх майстерень. З 1982 р. обіймав посаду художника-ілюстратора у видавництвах «Веселка», «Вища школа», «Хрещатик». З 1995 р. – керівник студії артдизайну в журналі «Український

світ», художньо-технічний редактор журналу «Охорона праці», головний редактор газети «Вісник УВКР». З 2002 р. – відповідальний секретар та завідувач відділу наукового журналу «Східний світ».

В ІР працює з 16 листопада 2015 р. на посаді бібліотекаря 1 категорії відділу джерелознавства. Як фахівець з комп'ютерного набору та створення оригінал-макету бере участь у підготовці до публікації наукових та науково-довідкових видань ІР.

Редакційна діяльність та упорядкування, укладання 2015

1. Горєва В.В. Документознавчі дослідження Української філії Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР у м. Києві (1964–1986) : монографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. С.Г. Кулешов. Київ : НБУВ, 2015. 160 с. – Комп'ютерна верстка, оригінал-макет.

2. Сохань С.В. Микола Петров: життя серед книг і рукописів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна Київ: НБУВ, 2015. 412 с. – Комп'ютерна верстка, оригінал-макет.

2016

3. Корчемна І.С. Система комплектування й обліку архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Створення електронного інтегрованого ресурсу / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ: НБУВ, 2016. 220 с. – Комп'ютерна верстка, оригінал-макет.

4. Схід і Південь України: час, простір, соціум : у 2 т. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України ; уклад.: Т.В. Добко (керівник), О.Я. Дуднік, А.М. Колесніченко [та ін.]; редкол.: В.А. Смолій (голова), Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна [та ін.]; наук. ред. В.І. Попик. Київ, 2016. 944 с. – Художнє оформлення, комп'ютерна верстка, оригінал-макет.

5. Пастушенко О.В. Книга і періодика в дисертаційних дослідженнях незалежної України: соціокомунікаційний аспект / НАН України, Нац б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису ; відп. ред. Л.А. Дубровіна Київ, 2016. 563 с. : рис., табл. – Комп'ютерна верстка, оригінал-макет.

2017

6. Горбач Т.С. Inter pacet et bellum: Польша і Німецький орден у XIII – на початку XV ст. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; відп. ред. М.О. Рудь. Київ : НБУВ, 2017. 216 с. – Комп'ютерна верстка, оригінал-макет.

7. Слов'янознавство і нові парадигми та напрями соціогуманітарних досліджень : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 24 травня 2017 р. / НАН України, Укр. ком. славістів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. мови НАН України, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України. Київ, 2017. 404 с. – Комп'ютерна верстка, оригінал-макет.

2018

8. Тарас Григорович Шевченко: бібліографія бібліографії видань творів Т.Г. Шевченка та літератури про нього / НАН України, Нац. б-ка України імені В.І. Вернадського; редкол.: О.С. Онищенко (голова), В.І. Попик (заст. голови) [та ін.]; кол. авт.: В.Ю. Омельчук, Л.В. Беляєва, С.А. Дзюбич [та ін.]. Київ, 2018. 276 с. – Комп'ютерна верстка, оригінал-макет.

ЛОСЬ ВАЛЕНТИНА ЕДУАРДІВНА

(1 грудня 1975 р., с. Тетірка
Червоноармійського р-ну Житомирської обл.)

У 2000 р. закінчила історичний факультет Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Я. Франка.

Працювала викладачем історії в Новоград-Волинському професійно-технічному училищі (27.08.2000–01.10.2001). У 2001–2004 рр. навчалася в аспірантурі КНУ ім. Тараса Шевченка.

З 11.10.2004 р. працює у відділі джерелознавства ІР на посадах: молодшого наукового співробітника (спочатку тимчасово, з 01.05.2005 р. переведена в штат), в.о. наукового співробітника (з 01.02.2008 р.), наукового співробітника (з 09.12.2008 р.).

У 2007 р. в Українському науково-дослідному інституті архівної справи та документознавства (м. Київ) захистила дисертацію «Історія Греко-Уніатської Церкви на Правобережній Україні кінця XVIII – першої половини XIX ст: джерелознавчий аспект» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна).

Займається дослідженням рукописно-книжкових колекційних фондів XVI–XVIII ст. у контексті бібліографічної реконструкції; опрацюванням рукописної «полоніки», зокрема вивченням польськомовних джерел церковного походження, студіюванням рукописних церковних джерел в архівних установах Польщі.

Брала участь у науково-технічному опрацюванні особового архіву А.О. Білецького та Т.М. Чернишової (ф. 364), науковий каталог якого вийшов друком у 2014 р.

Членкиня Польського культурно-освітнього товариства ім. Ю. Люблінського, Асоціації архівістів України, Асоціації бібліотекарів України, Геральдичного товариства України, Ради молодих науковців НБУВ, Польського товариства досліджень над XVIII ст. Стипендіатка міжнародних наукових програм (2005, 2009, 2011 рр. – Варшавський університет; 2008 р. – Краківський Ягеллонський університет; 2005–2006 рр. – Люблінський Католицький університет). Учасниця понад 30 міжнародних конференцій.

Напрями наукових досліджень: історія Церкви, історія України, джерелознавство, архівознавство, книгознавство, кодикологія, кодикографія, історіографія.

Окремі видання

1. Історія Греко-Уніатської Церкви на Правобережній Україні кінця XVI – першої половини XIX ст. : джерелознавчий аспект : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.06 – «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / Держкомархів України ; УНДІАСД. Київ, 2007. 20 с.

2. Костел св. Миколая у Києві : іст. нарис (1896–1938 рр.). Київ : Фенікс, 2010. 152 с. : іл., кольор. іл.

3. Уніатська Церква на Правобережній Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX ст. : організаційна структура та культурно-релігійний аспект / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2013 300 с.

4. Архів філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової в фондах ІР НБУВ : біограф. дослідж. : наук. кат. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2014. 304 с. : іл. (Співавтори – Є.К. Чернухін, Т.С. Горбач, О.М. Купченко-Гринчук).

Статті

2004

5. Василіанські монастирі як основна опора унії на Волині (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) // Велика Волинь : наук. зб. Житомир, 2004. С. 240–247.

6. Зміни територіально-адміністративної організації Греко-Католицької Церкви (Правобережна Україна наприкінці XVIII – першій половині XIX ст.) // Укр. іст. зб. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2004. Вип. 7. С. 153–166. (Те ж само: Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Lublin, 2005. R. 3. С. 171–188).

7. Релігійне життя вірних : особливості виконання релігійних практик уніатським населенням Правобережної України (перша половина XIX ст.) // Дрогобицький краєзнавчий зб. 2004. Вип. 8. С. 264–272.

8. Релігійні конверсії в шлюбно-сімейних стосунках населення Правобережної України за судовими справами 30–40-х рр. XX ст. // Укр. іст. зб. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2004. Вип. 6. С. 159–175.

2005

9. Освітня та видавнича діяльність Греко-Католицької Церкви (Правобережна Україна першої третини XIX ст.) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 75–90.

10. Питання впливів уніатської традиції на духовне життя українського населення : постановка проблеми (Правобережна Україна в середині XIX ст.) // Історія релігій в Україні : наук. щорічник. Львів : Логос, 2005. С. 353–359.

11. Становище уніатського духовенства Правобережної України наприкінці XVIII ст. // Наук. записки : зб. пр. молодих учених та аспірантів / Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. Київ, 2005. Т. 10. С. 412–426.

12. Уніатське духовенство Правобережної України першої третини XIX ст. : міжконфесійні конфлікти за майно і паству // Kościoły wschodnie w Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku. Zbiór studiów. Lublin : Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2005. T. 3. S. 107–122.

13. Zmiany administracyjno-terytorialnej organizacji Cerkwi Unickiej na Prawobrzeżnej Ukrainie w końcu XVIII – pierwszej połowie XIX wieku // Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Lublin, 2005. R. 3. S. 171–188. (Підпис : Łoś W.).

2007

14. Архівні документи з історії Уніатської Церкви на Правобережній Україні кінця XVIII – першій половині XIX ст. : джерелознавчий аспект // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми освіти, науки, практики : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 21–22 трав. 2007 р. / М-во освіти і науки України, Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтв [та ін.]. Київ, 2007. С. 237–238.

15. Документи державно-адміністративних установ як джерело до історії Греко-Уніатської Церкви (Правобережна Україна кінця XVIII – початку XIX ст.) // Студії з арх. справи та документознавства. Київ, 2007. Т. XV. С. 30–37.

16. Корпус церковних джерел з історії Греко-Уніатської Церкви на Правобережній Україні кінця XVIII – першій половині XIX ст. : класифікація та інформаційні можливості // Бібл. вісн. Київ, 2007. № 6. С. 11–16.

17. Монастирська книга дубенських василіанок та її інформаційні можливості // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвідомчий зб. наук. пр. / Держкомархів

України, НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т історії України [та ін.]. Київ, 2007. Вип. 9. С. 128–145.

18. “Україніка” в Любліні : короткий огляд церковних джерел // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 12. С. 40–51.

19. Уніатська Церква Правобережної України кінця XVIII – початку XIX ст. : історіографія проблеми // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 11. С. 151–170.

2008

20. Актуальні питання душпастирської діяльності Греко-Уніатської Церкви (Волинь, друга половина XVIII – перша третина XIX ст.) // Волин. іст. записки : зб. наук. пр. / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2008. Т. 1. С. 125–133.

21. Освітня та благочинна діяльність Уніатської Церкви : постановка проблеми (Правобережна Україна наприкінці XVIII – першій половині XIX ст.) // III Міжнар. наук. конгрес укр. істориків “Укр. іст. наука на шляху творчого поступу”. Луцьк, 2008. С. 254–259.

2009

22. “Acta monasterii lubarensis”: джерело до вивчення історії василіанського чернецтва Правобережної України (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.) // Рукописна та книжкова спадщина України, 2009. Вип. 13. С. 224–240.

23. До проблеми актуального стану збереженості архівних документів з історії Греко-Уніатської Церкви на Правобережній Україні // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2009. Вип. 24. С. 189–195.

24. Дубенський жіночий василіанський монастир в багатоконфесійному суспільстві : конфлікти з коляторами, стосунки з уніатським та православним духовенством (XVIII–XIX ст.) // Studia z dziejow i tradycji metropolii Kijowskiej XII–XIX wieku. Lublin : Instytut Europy Srodkowo-Wschodnie, 2009. S. 137–150.

25. Становище Греко-Уніатської Церкви на теренах Поділля, Київщини та Волині : слабкість традиції чи сила зброї? (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) // Історія релігій в Україні : наук. зб. / НАН України. Ін-т релігієзнавства [та ін.]. Львів : Логос, 2009. Кн. 1. С. 457–463.

2010

26. “Краткий устав или Правила” для жіночих василіанських монастирів у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : джерелознавчий аналіз // Церква – наука – суспільство : питання взаємодії : матеріали Восьмої Міжнар. наук. конф. Київ, 2010. С. 42–44.

27. Рукописные книги Киево-Межигорского монастыря в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского // Книжное дело на Северном Кавказе : методы, источники, опыт исслед. Краснодар, 2010. Вып. 6: Сб. ст. по материалам Второго межрегион. науч.-практич. семинара “История книжного дела Юга России : методы, источники, опыт локальных исследований”. Донская гос. публ. б-ка, 19–20 окт. 2010 г. Ростов-на-Дону, 2010. С. 168–181. (Співавтор – О.А. Иванова).

28. Устави жіночих василіанських монастирів : джерело до повсякденної історії василіанок Волині другої половини XVIII – початку XIX ст. // Волин. іст. записки : зб. наук. пр. Житомир, 2010. Т. 4. С. 58–68.

29. Studia cerkiewno-historyczne czasów nowożytnych i najnowszych w Ukrainie współczesnej. Próba analizy historiograficznej // Nowa Ukraina. Zeszyty historyczno-politologiczne. Kraków-Przemyśl, 2010. № 9–10. S. 13–24. (Підпис: Łoś W.).

2011

30. Панна “василіанок” : збірний образ на тлі епохи (Волинь, XVIII–XIX ст.) // Київ. старовина. Київ, 2011. № 3. С. 3–18.

31. Соціальна база Греко-Уніатської Церкви на Київщині : міфи російсько-радянської історіографії та історичні реалії (перша третина XIX ст.) // Архів Уніатської Церкви. Сер. 1. Львів, 2011. Вип. 1: Історія унії на Київщині, 1596–1839 рр. С. 271–292.

32. Унійна Церква на Київщині 1793–1839 рр. (загальний огляд) // Дрогобицький краєзнавчий зб. Вип. XIV–XV. Дрогобич, 2011. С. 211–227. (Співавтор – М. Довбищенко).

33. Черниці-василіанки волинських монастирів XVIII–XIX ст. : духовна формація та повсякденне життя // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Луцьк, 2011. № 23 (220). С. 31–37. Серія: Історичні науки.

2012

34. Актовые книги и хроники василианского Любарского монастыря XVIII – начала XIX в. в фондах Института рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского // Проблемы дипломатики, кодикологии и актовой археологии : материалы XXIV Междунар. науч. конф., Москва, 2–3 февр. 2012 г. / Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ист.-арх. ин-т, Высшая школа источниковедения, спец. и вспомогат. ист. дисциплин ; Рос. академия наук, ФГБН ИВИ РАН, Археограф. комис. Москва : РГГУ, 2012. С. 382–385.

35. Інвентарі бібліотек василіанських монастирів у професійній діяльності історика (Правобережна Україна, середина XVIII – початок XIX ст.) // Історіограф. та джерелознавчі проблеми історії України. Книга в історії і культурі : міжвуз. зб. наук. пр. Дніпропетровськ : вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2012. С. 202–215.

36. Василіанські бібліотеки в світлі монастирських інвентарів Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (Правобережна Україна XVIII–XIX ст.) // Między Rzystem a Nowosybirskiem. Księga jubileuszowa dedykowana ks. Marianowi Radwanowi SCJ. Wydawnictwo KUL, Lublin 2012. С. 604–622.

2013

37. До питання міжконфесійної толеранції та співпраці на Київщині : приватне листування католицької та уніатської духовної еліти у др. пол. XVIII ст. // Католицька Церква в історії Фастова : матеріали наук. конф. з нагоди ювілею 100-річчя костелу Воздвиження Святого Хреста, Фастів, 17–18 верес. 2011 р. Фастів, 2013. С. 148–154.

38. До питання релігійності уніатського населення Правобережної України наприкінці XVIII ст. : на прикладі посвят церков та чудотворних ікон // Болховітінський щорічник. Київ, 2013. С. 110–134.

39. Sytuacja gospodarcza klasztorów bazylianek na Wołyniu u progu kasat (koniec XVIII – początek XIX w.) // Klasztor w gospodarce średniowiecznej i nowożytnej / redakcja Marek Derwich. Wrocław : wyd. Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii, 2013. S. 211–221. (Підпис : Łoś W.).

2014

40. «Catalogus Patrum et Fratrum definctorum....» Чину св. Василя Великого (XVIII – поч. XIX ст.) у фондах ІР НБУВ // Зап. наук. геральдич. т-ва. Львів 2014, С. 77–101. (Співавтор – Н.О. Сінкевич).

2015

41. Прилибський родовий архів Шептицьких. Колекція документів з церковної історії України [С. 208–211] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015. (Співавтор – Є.К. Чернухін).

42. Рукописна спадщина монастирів Греко- та Римо-Католицької церков у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Hereditas Monasteriorum. Wrocław : Pracownia Badań nad Dziejami Zakonów i Kongregacji Kościelnych (LARHCOR) w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, 2015. Vol. 6. S. 237–250.

2016

43. Книга чуд Почаївського монастиря : аналіз іст. джерела (кін. XVII – поч. XIX ст.) // Архітектурна та культурна спадщина іст. міст країн Центрально-Східної Європи : кол. моногр. / за ред. Р. Димчика, І. Кривошеї, Н. Морозця. Умань ; Познань ; Ченстохова : ФОП Жовтий О.О., 2016. С. 191–204. (серія «Польсько-український діалог в Умані», вип. 3).

44. Panna Bazylianka against the Volhynian society background (18th –19th centuries) // Almanach Historyczny. 2016. T. 18. S. 73–88. (Підпис: Los V.).

2017

45. Документи з архіву Почаївської лаври у Кракові: повернення до історичного обігу та історична доля // Болховітіновський щорічник, 2015/2016 : зб. наук. пр. / Нац. Києво-Печерський іст.-культурний заповідник ; відп. ред. К. Крайній. Київ ; Познань, 2017. С. 282–290.

46. Трансформація візії старця-інока у книзі чуд Почаївської Богородиці як один із виявів піднесення престижу ЧСВВ : постановка питання // Історія релігій в Україні : наук. щорічник. Львів, 2017. Вип. 27. С.488–497.

ЛЯШЕНКО ОЛЕНА МИХАЙЛІВНА

(1892 р., Шпиків Брацлавського пов. Подільської губ. – ?)

Закінчила немирівську гімназію (1909); історично-філологічний факультет Київських вищих жіночих курсів (1917); бібліотечні курси ВБУ (1926); бібліотечні курси підвищення кваліфікації бібліотекарів наукових бібліотек (1936).

Працювала викладачем історії в школі для дорослих (1919); постійним позаштатним бібліотекарем (14.07.1925–1926), бібліотекарем II розряду (1927), бібліотекарем I розряду (1928–1931), бібліотекарем-спеціалістом (1931–1936), старшим бібліотекарем (1936), головним бібліотекарем відділу опрацювання (1937–1941), завідувачем відділу каталогізації (1943–1945), завідувачем сектору каталогів (1945), за сумісництвом – завідувачем кабінету мистецтв (1945), головним бібліотекарем (1946–1948), старшим бібліотекарем (1948–1952), заступником завідувача відділу систематичного каталогу (1948), старшим бібліотекарем ВР (1950), старшим бібліотекарем відділу каталогізації (1950–1951, 1952–1956) ДПБ УРСР; під час німецької окупації – співробітником Київської міської публічної бібліотеки (1941–1943).

Працюючи у ВР, створила «Робочу інструкцію для складання каталогу на лекцію «Гоголіана». Укладач бібліографічного покажчика «Соціалістичний Донбас» та окремих розділів бібліографічного покажчика «Київ». Разом з Т.М. Марковською склала «Інструкцію для складання зведеного алфавітного каталогу», «Опрацювання та зберігання документально-відомчої літератури».

**МАЄР
ТЕТЯНА ГАРОЛЬДІВНА**
(13 липня 1963 р., м. Київ)

У 1982 р. закінчила Київське педагогічне училище № 2. З 14.07.1986 р. – архіваріус Видавництва «Музична Україна», з 18.02.1988 р.,

після закінчення курсів підвищення кваліфікації діловодів та архівних працівників, переведена на посаду завідувача архіву. В 1992 р. закінчила історичний факультет Московського державного історико-архівного інституту.

В ІР працювала в 1996–1999 рр.: бібліотекарем 2 категорії відділу джерелознавства (23.09.1996–23.11.1997) та бібліотекарем 1 категорії відділу зберігання та використання рукописних фондів (08.12.1997–05.12.1999).

Одна з авторів-укладачів путівників «Видатні вчені Національної академії наук України: особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998)» (1998) та «Особові архівні фонди Інституту рукопису» (2002). Займалася написанням історичних довідок на особові архівні фонди О.М. Щербини (ф. 34), М.К. Зерова (ф. 35), М.Х. Бунге (ф. 57), Є.В. Корольової (ф. 328), редагуванням карткових описів на особові архівні фонди ІР.

Статті

2002

1. Галагани [С. 88–95, співавтор – О.А. Іванова] ; Таранушенко Стефан Андрійович [С. 532–541, співавтор – І.Д. Лисоченко] / Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник. Київ, 2002. – 766 с.

Редакційна діяльність та упорядкування

2. Видатні вчені Національної академії наук України : особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т архівознавства; уклад.: О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, ... Т.Г. Маєр та ін. Київ, 1998. 307 с.

3. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, ... Т.Г. Маєр та ін. Київ, 2002. 766 с.

**МАРКІТАН
ЛЮДМИЛА ПОРФИРІВНА**
(23 травня 1933 р., м. Харків)

Закінчила історико-філософський факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка (1957) та аспірантуру при Інституті історії АН УРСР (1972).

Працювала архіваріусом Центрального державного історичного архіву УРСР в м. Києві (1957–1958); науковим співробітником (1958–1961), старшим науковим співробітником (1961–1972) Центрального державного архіву кінофотодокументів УРСР; старшим методистом з ідейно-виховної роботи науково-методичного кабінету при Українській сільськогосподарській академії (1972); за сумісництвом – викладачем економічної історії Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка (1975–1979); молодшим науковим співробітником, ученим

секретарем відділу наукової інформації Секції суспільних наук АН УРСР (1980–1987); старшим науковим співробітником відділу спеціальних історичних дисциплін Інституту історії України НАН України (1994–2004).

У 1974 р. захистила дисертацію «Кінофотодокументи як джерело з історії будівництва соціалізму на Україні. 1926 – січень 1937 рр. (на матеріалах Центрального державного архіву кінофотодокументів УРСР)» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник А.В. Санцевич).

У Бібліотеці з 1973 р. Обіймала посади молодшого наукового співробітника ВР (31.08.1973–14.07.1980); молодшого наукового співробітника (з 11.05.1987 р.), старшого наукового співробітника (з 15.03.1988 р.) відділу книгознавства (з 16.03.1990 р. відділ мав назву – стародруків та рідкісних видань (до 31.01.1992).

Працюючи у ВР, виконувала обов'язки вченого секретаря. Виконала науково-технічне опрацювання особових архівних фондів В.Б. Антоновича (ф. 164), П.М. Ардашева (ф. 167), Г.О. Афанасьєва (ф. 64), П.М. Богаєвського (ф. 142), Т.Г. Балаховської-Давидової (ф. 125), О.О. Вермишева (ф. 118), М.В. Геппенера (ф. 169), О.М. Гілярова (ф. 210), О.І. Душечкіна (ф. 26), С.І. Ерастова (ф. 181), С.Л. Ерліха (ф. 200), Б.І. Зданевича (ф. 111), Д.М. Іофанова (ф. 104), М.І. Ісаєвича (ф. 211), М.П. Істоміна (ф. 108), Т.Г. Кезми (ф. 173), В.І. Крокоса (ф. 183), П.П. Кудрявцева (ф. 139), О.М. Лапоногова (ф. 176), М.П. Левицького (ф. 213), В.В. Лесевича (ф. 214), О.П. Лідова (ф. 165), М.Ф. Мельников-Разведенкова (ф. 185), О.Й. Міодушевського (ф. 116), Л.Г. Немеровського (ф. 129), О.З. Попельницького (ф. 150), Ф.Д. Проценка (ф. 132), В.В. Пухальського (ф. 221), І.М. Рибачка (ф. 157), М.В. Синьова (ф. 149), С.Д. Склярєнка (ф. 158), Л.П. Сокальського (ф. 192), Є.Д. Шашевського (ф. 161), В.М. Страшкевича (ф. 140), М.М. Ткаченка (ф. 113), Т.Д. Флоринського (ф. 219) та родинного фонду Маслових (ф. 110). Брала участь у підготовці до видання монографії «История Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР», де виконувала роботу з підбирання ілюстративного матеріалу.

Від 1987 р. здійснювала самостійну науково-дослідну та бібліографічну роботу зі складання анотованого каталогу «Коллекция листовок ЦНБ АН УССР. 1807–1954», займалася формуванням та систематизацією аркушевого фонду, розробкою методичної програми складання каталогу.

Автор статей з питань джерелознавчого дослідження кінофотодокументів з історії України, оприлюднених в «Українському історичному журналі», «Науково-інформаційному бюлетені АН УРСР», часопису «Наука і суспільство», збірнику «Історичні джерела та їх використання». Член авторського колективу видання «Кинолетопись. Аннотированный каталог киножурналов и документальных фильмов украинских студий (1923–1941)» (1969).

Член Всеукраїнського жіночого товариства ім. О. Теліги.

Напрями наукових досліджень: джерелознавство, архівознавство, книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія, археографія.

Окремі видання

1. История Центральной научной библиотеки АН УССР / кол. авт. Киев : Наук. думка, 1979. 225 с. – Співатор.
2. Кинофотодокументы как источник по изучению памятников истории культуры. Киев, 1987.
3. Вспомогательные исторические дисциплины : учеб. пособие / кол. авт. Киев, 1992. – Співатор.

Статті

4. Соціалістичне змагання трьох академій наук // Вісн. АН УРСР. Київ, 1979. № 2.
5. Кінофотодокументи про робітничий клас України в роки довоєнних п'ятирічок // Укр. іст. журн. Київ, 1979. № 5.
6. Олександр Іванович Дущечкін // Фонди відділу рукописів ЦНБ АН УРСР. Київ : Наук. думка, 1982.
7. Східна (Кримська) війна 1853–1856 рр. та увічнення пам'яті її героїв у кінофотодокументах // Укр. іст. журн. Київ, 2004. № 6.

Редакційна діяльність та упорядкування

8. Кинолетопись : анот. кат. киножурналов и документальних фільмов укр. студий (1923–1941) / сост.: М.Н. Базанова, Л.М. Головка, Л.П. Маркитан и др. Киев : Наук. думка, 1969.

Літ.: Краєзнавці України (сучасні дослідники рідного краю) : довідник. Т. 1. Київ ; Кам'янець-Подільський, 2003; Інститут історії України НАН України. 1936–2006. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2006. С. 590.

**МАРКУС
СВІТЛАНА АНАТОЛІЇВНА**
(23 лютого 1963 р., м. Київ)

У 1984 р. закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М.В. Гоголя.

Працювала вчителем у київських школах.

З вересня 1990 р. – в ЦНБ ім. В.І. Вернадського. Обіймала посади редактора сектору науково-технічної обробки фондів відділу обмінно-резервних фондів (з 24 вересня 1990 р.) та бібліотекарем 2 категорії ВР (01.02.1992–07.04.1995).

Займалася розбиранням, розстановкою, інвентаризацією друкованих видань відновленої колекції єврейських друків та періодики, первинним описуванням документів Гаркаві. Здійснювала бібліотечну роботу з обслуговування читачів.

МІЦАН
(дівоче прізвище **Кропивка**)
ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА
(30 березня 1971 р., м. Харків)

У 1992 р. закінчила бібліотечний факультет Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука.

Від 11.08.1992 р. – редактор ВР. Після реорганізації відділу рукописів в інститут спочатку працювала у відділі зберігання та використання фондів (з 01.02.1992 р. – в.о. молодшого наукового співробітника, з 01.12.1992 р. – молодший науковий співробітник), згодом переведена до відділу джерелознавства (з 01.12.2001 р. – молодший науковий співробітник, з 02.01.2003 р. – в.о. наукового співробітника, з 18.05.2004 р. – науковий співробітник, з 03.04.2006 р. – в.о. старшого наукового співробітника, з 12.06.2007 р. – старший науковий співробітник).

У 2003 р. в НБУВ захистила дисертацію «Києво-Могилянська академія (1615–1817) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського: документознавчий аналіз» на здобуття ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник Л.А. Дубровіна).

Діяльність в ІР розпочала з бібліотечної роботи, згодом долучилася до науково-дослідної тематики. Здійснила науково-технічне описування особових фондів П.Я. Дункана (ф. 413), В.В. Кислова (ф. 341), В.М. Лелюха (ф. 403), В.Ф. Расенко (ф. 363), Я.О. Риженка (ф. 337), П.М. Шморгуна (ф. 360).

Займалася археографічним опрацюванням актових та діловодних документів Києво-Братської школи, Києво-Могилянської колегії та Києво-Могилянської академії. Розробила принципи структуризації документів Києво-Могилянської академії (історико-документознавча класифікація). Займалася питаннями реконструкції комплексу рукописних документів з історії Києво-Могилянської академії. Підготувала анотований археографічний покажчик актових джерел XVII–XVIII ст. Києво-Могилянської академії.

Залучалася до науково-допоміжних археографічних робіт при укладанні збірників документів, що готуються ІР та Інститутом архівознавства, зокрема збірника документів «Володимир Іванович Вернадський і Україна» (т. 1, кн. 1, 2), що вийшов друком 2011 р. в складі багатотомного видання «Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського».

Член Асоціації бібліотекарів України.

Напрями наукових досліджень: історія України XVII–XVIII ст., археографія, джерелознавство, архівознавство, документознавство, палеографія.

Окремі видання

1. Києво-Могилянська академія (1615–1817) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського : документознавчий аналіз : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2003. 18 с.

2. Києво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 2 : Документи з історії Києво-Могилянської академії за матеріалами фондів Інституту рукопису (1615–1817) : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; археограф. опрацювання Т.В. Міцан. Київ, 2003. 479 с.

3. Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XIII ст. з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : зб. док. / авт.-уклад.: Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан, І.Л. Синяк, Я.В. Затилук ; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. Київ, 2011. 559 с. + 31 іл. с.

Статті

1993

4. Києво-Могилянська академія у документах і матеріалах Інституту рукопису ЦНБ : анотов. археограф. покажч. // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті. Ч. 1 : Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовт. 1993 р. / АН України. Центр. наук. б-ка. Київ, 1993. С. 94–96. (Підпис – Т.В. Кропивка).

2001

5. Документи з історії Києво-Могилянської академії (як джерело з історії освіти України XVII–XIX ст.) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2001. Вип. 7. С. 223–231.

2002

6. Актові джерела XVII–XVIII ст. з архівних фондів Києво-Могилянської академії у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського // Библ. дело и краеведение : сб. науч. тр. / НАН Украины. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Респ. кримскотатарская б-ка, Фонд поддержки б-к Крыма. Киев ; Симферополь, 2002. Вып. 4. С. 41–49.

7. Каталог матеріалів з історії Києво-Могилянської академії : специфіка археограф. опрацювання рукописних документів // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2002. Вип. 9. С. 344–351.

8. Листування Києво-Могилянської академії як документальне джерело з історії розвитку і діяльності першого вищого навчального закладу східних слов'ян // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ : НБУВ, 2002. Вип. 7. С. 72–90.

9. Кислов Василь Васильович [с. 230–231] ; Лідов Олександр Павлович [с. 316–317] ; Малков Григорій Митрофанович [с. 345–346] ; Позняк Михайло Дмитрович [с. 431] ; Проценко Федір Данилович [с. 454–455] ; Репрєв Олександр Васильович [с. 458] ; Рибачок Іван Михайлович [с. 458–46] ; Синайський Василь Іванович [с. 489–490] ; Станкевич Володимир Бенедиктович [с. 501] ; Страхов Микола Миколайович [с. 521–525] ; Шеффер Тамара Василівна [с. 590] ; Шило Сава Миколайович [с. 590–591] ; Щербаківський Михайло Пилипович [с. 628–629] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник. Київ, 2002.

2003

10. Бібліотечно-інноваційний продукт : проблеми творення і використання : [про роботу однойменної секції на міжнар. наук. конф. «Інноваційна діяльність – стратегічний напрям розвитку наук. б-к»] // Бібл. вісн. Київ, 2003. № 6. С. 17–20. (Співавтори – Л.А. Дубровіна, В.Ю. Омельчук, Ж.В. Огуннаїке).

2004

11. Актові та діловодні документи Києво-Братської школи (1615–1631) та Києво-Могилянської колегії (1631–1700) : історико-документознавчий аналіз // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ, 2004. № 2. С. 19–26.

12. Директивно-розпорядчі акти XVIII ст. як нормативне джерело з історії Києво-Могилянської академії (з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) : аналіз // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2004. Вип. 9. С. 14–29.

13. Історико-культурна спадщина у формуванні стратегії суспільних перетворень // Бібл. вісн. Київ, 2004. № 6. С. 26–34. (Співавтор – Л. Дубровіна).

14. Принципи структуризації документів Києво-Могилянської академії на основі архівних фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (історико-документознавча класифікація) // Наук. пр. Нац. б-ки України імені В.І. Вернадського. Київ, 2004. Вип. 13. С. 244–259.

2005

15. Директивно-розпорядчі акти першої половини XVIII ст. : укази (на прикладі документів Києво-Могилянської академії) // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформ. діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 17–18 трав. 2005 р. Київ, 2005. С. 210–213.

16. Комплекс рукописних документів з історії Києво-Могилянської академії : до проблеми реконструкції // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 3–14.

17. Технології формування інформаційних ресурсів рукописної, друкованої, електронної україніки // Бібл. вісн. Київ, 2005. № 6. С. 18–21. (Співавтор – В. Омельчук).

2006

18. Архівні та рукописні ресурси бібліотек : [за матеріалами Міжнар. наук. конф., 11–12 жовт. 2006 р., Київ] // Бібл. вісн. Київ, 2006. № 6. С. 20–22. (Співавтор – Л. Яременко).

2007

19. Актові документи з колекції архівних матеріалів Всеукраїнського історичного музею імені Т.Г. Шевченка як джерела з історії козацького землеволодіння України XVII–XVIII ст. : [з фонду Інституту рукопису] // Спец. іст. дисципліни : питання теорії та методики. Київ, 2007. Вип. 15. С. 16–24.

20. Документи засвідчувального характеру з діловодної документації Києво-Могилянської академії (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 11. С. 277–290.

21. Інтернет-ресурси рукописної та архівної спадщини : [за матеріалами Міжнар. наук. конф. «Інтранет / екстранет-ресурси в наук. б-ках», 9–10 жовт. 2007 р., Київ] // Бібл. вісн. Київ, 2007. № 6. С. 30–32. (Співавтор – Л. Яременко).

2008

22. Документні ресурси спеціалізованих фондів бібліотек у сучасному інформаційному просторі // Бібл. вісн. Київ, 2008. № 6. С. 21–25. (Співавтор – Л. Муха).

2009

23. Києво-Могилянська академія в історіографічних дослідженнях її діяльності // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2009. Вип. 13. С. 261–278.

2015

24. Архів та зібрання історичних документів Канцелярії обер-прокурора Святійшого Правлячого Синоду [С. 107–117] ; Архів фортеці св. Єлизавети [С. 147–149] ; Архів та колекція історичних документів Всеукраїнського історичного музею імені Т.Г. Шевченка [С. 168–175] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015.

**МОЛОДЧИКОВ
ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ**

(17 серпня 1919 р., м. Київ –
11 жовтня 1997 р., м. Київ)

У 1949 р. закінчив історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

У 1951–1966 рр. – в ДПБ АН УРСР. Обіймав посаду старшого бібліотекаря ВР (05.01.1951–15.10.1951). У 1951–1954 рр. – навчання в аспірантурі при ДПБ. Після закінчення аспірантури обіймав посади в. о. завідувача відділу стародруків (31.05.1954–21.08.1954), головного бібліотекаря відділу каталогізації (з 06.10.1954 р.), головного бібліотекаря (з 20.09.1961 р.), в. о. завідувача (з 01.10.1961 р.), завідувача (1962–28.07.1966) відділу рідкісної книги.

У 1962 р. захистив дисертацію «Радянська книга в культурній революції на Україні (1917–1925 рр.)» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (науковий керівник І.Д. Золотоверхий).

У ВР займався описуванням та систематизацією архіву АН УРСР (1918–1933).

У 1966–1968 рр. – учений секретар Відділу економіки, історії, філософії і права АН УРСР. У 1969–1984 рр. – старший науковий співробітник відділу історіографії та джерелознавства Інституту історії АН УРСР.

Напрями наукових досліджень: історія України, історична географія та картографія, книгознавство, архівознавство.

Статті

1951

1. Рукописные книги : [згадується відділ рукописів ДПБ УРСР] // Сталинское племя. 1951, 1 авг. (№ 149). С. 4. (Співатор – Й. Шубинський).

2. У відділі старовинних рукописів : [у ДПБ УРСР] // Київська правда. 1951, 1 липня (№ 129). – С. 3. (Співатор – Й. Шубинський).

1952

3. Гоголевские дни 1909 года // Сталинское племя. 1952, 19 февр. (№ 35). С. 3. (Співатор – А. Шеметов).

4. З глибини віків. Пам'ятки першої письменності на Русі // Молодь України. 1952, 13 лип. (№ 138). С. 4.

5. Рукописное наследство : [про відділ рукописів ДПБ УРСР] // Сталинское племя. 1952, 4 марта (№ 45). С. 2.

Лит: Корнієвська О. Молодчиков Олександр Володимирович / Вчені Інституту історії України: біобібліограф. довід. / НАН України, Ін-т історії, Фонд розвитку іст. дослідж. Київ, 1998. С. 216–217. (Серія «Українські історики»).

МУСАТОВА ІРИНА ОЛЕКСІЇВНА

(25 грудня 1952 р., м. Київ)

Від 1970 р. працювала в Київському музеї західного та східного мистецтва на посадах: лаборанта (01.07.1970–20.03.1974), екскурсовода (21.03.1974–15.09.1975), наукового співробітника (16.09.1975–30.11.1979), молодшого наукового співробітника (01.12.1979–20.09.1981), старшого науко-

вого співробітника (21.09.1981–31.12.1988), завідувача наукового сектору прикладного мистецтва (01.01.1989–14.11.1983), головного хранителя фондів музею (15.11.1993–09.11.2001). У 1981 р. закінчила факультет теорії та історії мистецтва Київського державного художнього інституту.

В ІР обіймала посаду провідного редактора (15.11.2001–15.03.2004) відділу фонду юдаїки. До службових обов'язків належали обслуговування читачів, звірка наявності рукописних документів та стародруків з відновленої колекції єврейської книжкової спадщини, дописування окремих єврейських рукописів, вилучених з інших відділів Бібліотеки. Брала участь у науково-технічному опрацюванні рукописних фондів, зокрема архіву А.Я. Гаркаві (ф. 340) та ілюстративних матеріалів колекції єврейського музичного фольклору 1912–1947 рр. (ф.322, оп. 8).

Напрями наукових досліджень: юдаїка, археографія, архівознавство, мистецтвознавство.

**МУССЕЛЬ-ДРАГОМИРЕЦЬКА
СВІТЛАНА ОЛЕКСАНДРІВНА**
(6 грудня 1986 р., м. Запоріжжя)

У 2009 р. закінчила відділення іноземної мови та літератури Класичного приватного університету (м. Запоріжжя).

В ІР – з жовтня 2009 р. на посадах бібліотекаря 1 категорії (з 16.10.2009 р.), в.о. молодшого наукового співробітника (з 01.02.2011 р.), молодшого наукового співробітника (01.02.2016–23.03.2017) відділу фондів рукописної спадщини.

На початку своєї діяльності виконувала бібліотечну роботу (обслуговування читачів, підбирання рукописів та книжок на замовлення дослідників, технічне опрацювання рукописів, підготовка рукописів до страхового копіювання, дублюванням карток для каталогів та картотек ІР тощо).

Згодом залучалася до дослідницьких робіт ІР, зокрема брала участь у підготовці видань як редактор та перекладач. Вела листування англійською мовою з іноземними дослідниками. Розпочала роботи з виявлення документів латинською та французькою мовами у фондах ІР та складання картотеки на них. Займалася підготовкою та укладанням електронних виставок. Долучалася до науково-допоміжних археографічних робіт при підготовці збірників документів, зокрема виконувала науково-допоміжні археографічні роботи для видання «Володимир Іванович Вернадський і Україна» (т. 1, кн. 1, 2; 2011), що вийшло в серії «Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського».

Займалася підготовкою метаданих, тестуванням, удосконаленням та веденням баз даних ІР: «Рукописні фонди», «Підручний фонд», «Картковий IMAGE-каталог» тощо.

Напрями наукових досліджень: архівознавство, археографія, латинська палеографія та кодикологія, теорія та практика перекладу, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Статті

1. Актуальні питання удосконалення електронних каталогів Інституту рукопису в середовищі САБ «ІРБІС64» // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 16. С. 459–466.

Редакційна діяльність, упорядкування

2. National Academy of Sciences of Ukraine. 1918 – 2008 : 90-th Anniversary of its Foundation / Nat. Acad. of Sciences of Ukraine, V.I. Vernadsky Nat. Libr. of Ukraine ; contr.: O.S. Onyshchenko [et al.]. Kyiv : KMM Publishers, 2008. 576 p. (Scientific editing and ordering – наукове редагування текстів та упорядкування).

Електронні виставки

3. Рукописна книга в дослідженнях сучасних науковців [електронний ресурс] : електронна виставка // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (54 зображ.) та текст. дані : передмова. Київ, 2012. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/172>, вільний. Назва з екрана.

4. Борис Дмитрович Грінченко [електронний ресурс] : електронна виставка // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (28 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2012. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/41>, вільний. Назва з екрана.

5. Сергій Іванович Маслов [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад.: Л.В. Гарбар, С.О. Муссель-Драгомирецька // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (40 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2012. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/38>, вільний. Назва з екрана.

6. Рукописні джерела української культури в фондах Інституту рукопису [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад.: Л.А. Борисова, С.О. Муссель-Драгомирецька // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (39 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. Київ, 2012. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/38>, вільний. Назва з екрана.

7. До 150-річчя від дня народження Бориса Дмитровича Грінченка [електронний ресурс] : електронна виставка // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (82 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2013. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1056>, вільний. Назва з екрана.

8. Надія Суровцова-Олицька (18.03.1896–13.04.1985) : виставка до 120-річчя від дня народж. видатної укр. письменниці, перекладачки, громадської та політичної діячки [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад.: Т.С. Горбач, С.О. Муссель-Драгомирецька // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. графіч. (35 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/2957>, вільний. Назва з екрана.

9. Родина Григоровичів-Барських [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад.: Л.А.Борисова, Т.В. Герасімова, С.О. Муссель-Драгомирецька // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. графіч. (86 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2017. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3444>, вільний. Назва з екрана.

НАЗАРЕВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР АДРІАНОВИЧ

(30 листопада 1887 р., м. Златополь Чигиринського пов. Київської губ. – 30 вересня 1977 р., м. Київ)

Закінчив історично-філологічний факультет Київського університету св. Володимира (1914). Працював викладачем російської літератури жіночої гімназії О.Т. Дучинської (1912–1919), Київських вищих жіночих курсів (з 1917 р.), Народного університету (з 1918 р.), Київського археологічного інституту, Робітничо-селянського університету (з 1920 р.), Київського вищого інституту народної освіти (з 1920 р.). Приват-доцент Київського університету св. Володимира (з осені 1914 р.), викладач курсу етнографії факультету професійної освіти (1929); завідувач (з осені 1925 р.), директор (з 1930 р.) бібліотеки, позаштатний (1929), штатний професор Київського вищого інституту народної освіти (з 1930 р.); доцент, професор Київського інституту соціального виховання (1932–1934); старший науковий співробітник відділу стародавньої української літератури Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР (1928–1950).

Дійсний член Історичного товариства Нестора-літописця (Київ, з 1911 р.), Історично-літературного товариства при ВУАН (Київ, з 1928 р.). Член «Общества любителей древней письменности» (С.-Петербург, з 1911 р.). Співробітник Комісії для дослідів над громадськими течіями в Україні; співробітник і секретар Комісії давнього українського письменства при ВУАН (1927–1930).

У Бібліотеці АН УРСР працював старшим бібліотекарем (з 15.02.1934 р.), завідувачем (16.06.1936–13.08.1936), заступником завідувача відділу (16.08.1936–16.09.1937), головним бібліотекарем (до 01.11.1937 р.), науковим співробітником (01.09.1934–1940); завідувачем (1943) ВР.

Досліджував та описував документи родинних архівів Гоголів-Яновських та Капністів з фондів ВР, архів Ніжинської гімназії вищих наук; розробляв схеми покажчиків каталогів I («Літературні матеріали») і III («Листування») комплексних фондів; проводив екскурсії та консультування читачів.

Автор понад 100 наукових праць. Друкувався в «Записках УНТ» (Київ), «Известиях Киевского университета», «Чтениях Исторического общества Нестора-литописца», «Русском филологическом вестнике».

Напрями наукових досліджень: давня українська та російська література, фольклористика, текстологія, бібліографія, мистецтвознавство.

Особові архівні фонди О.А. Назаревського зберігаються в ІР НБУВ (ф. 78, 2154 од. зб.) та в ЦДАМЛМ України (ф. 7).

Окремі видання

1. Знадоби до історії давньої повісті. 1. Повістевий репертуар київських рукописних збірок. Київ, 1929. 42 с.
2. Проф. Теоктис Сушицький. Західно-руські літописи як пам'ятки літератури / упряд. і підгот. до друку О.А. Назаревський. Київ, 1930. 404 с.

3. Библиография древнерусской повести. Москва ; Ленинград, 1955. 192 с.
 4. Из истории русско-украинских литературных связей : старинные книжные легенды и их связи с русским и украинским фольклором. Киев, 1963. 111 с.

Статті

5. «Хождение богородицы по мукам» в новых украинских списках XVII–XVIII ст. // Зап. Укр. наук. т-ва в Києві. Київ, 1908. Кн. 2. С. 1–44.
 6. Гоголь и искусство // Памяти Н.В. Гоголя : сб. речей и статей. Киев : изд. Имп. Ун-та Св. Владимира, 1911. Отд. II.
 7. Язык Евангелия 1581 года в переводе В. Негалевого // Унив. известия. Киев, 1911. № 8. С. 1–40 ; № 11. С. 41–78 ; № 12. С. 79–139.
 8. Отчет о занятиях в Воронежском губернском музее (24–27 июня 1911) // Унив. известия. Киев, 1912. № 8. С. 1–45.
 9. К истории киевского музыкантского цеха // Чтения в Ист. обществе Нестора-летописца. Киев, 1913. Т. 23, № 3, отд. 5. С. 33–45.
 10. Бібліотека ІНО ім. М.П. Драгоманова // Бібліолог. вісті. Київ, 1925. № 1/2. С. 160.
 11. Бібліотека ІНО ім. М.П. Драгоманова // Бібліолог. вісті. Київ, 1926. № 4. С. 123–124.
 12. Бібліотека Київського ІНО // Бібліолог. вісті. Київ, 1927. № 4. С. 123–124.
 13. До історії вищої жіночої освіти на Україні : з життя київських жіночих курсів 70–80 рр. // Життя й революція. Київ, 1927. № 4. С. 111–119.
 14. Ювілей Київського університету і студентські заклоти р. 1884 // За сто літ. Київ, 1928. Кн. II. С. 224–250.
 15. До студій над давньою українською повістю // Зап. Іст.-філол. відділу ВУАН. Київ, 1928. Т. 18. С. 25–34.
 16. Из архива Головни // Н.В. Гоголь. Материалы и исследования. Ленинград ; Москва, 1936. Ч. 1. С. 314–357.
 17. Пушкінські матеріали в київських рукописних сховищах // О.С. Пушкін : статті та матеріали. Київ, 1938. С. 212–236.
 18. З епістолярної спадщини Гоголя // Рад. літературознавство. Київ, 1940. № 5–6. С. 319–328.
 19. До вивчення давньої повісті в українській літературі // Матеріали до вивчення історії укр. л-ри. Київ, 1959. Т. 1. С. 311–318.

Редакційна діяльність та упорядкування

20. Геппенер М.В., Візир М.П., Шубинський Й.В. Слов'янські рукописи XI–XIX ст. у фондах відділу рукописів ЦНБ АН УРСР : огляд, опис, публікації / відп. ред. О.А. Назаревський. Київ : Наук. думка, 1969. 152 с.

Літ.: Наука и научные работники СССР : справочник, составляемый Комис. «Науч. учреждения и науч. работники СССР» под наблюдением и непосредственным руководством Непременного Секретаря Академии наук акад. С.Ф. Ольденбурга и Председателя Комис. акад. Е.Ф. Карского. Часть VI. Научные работники СССР без Москвы и Ленинграда / АН СССР. Ленинград, 1928. С. 271; Укр. Загальна Енцикл. Кн. знання в 3-х томах. Т. 2 : 3–Р. Львів ; Станіслав ; Коломия, [1939]. С. 799; Кречотень В.И. Труды А.А. Назаревского по истории восточнославянских литератур XI–XVII вв. // ТОДРЛ. С.-Петербург, 1983. Т. 37. С. 401–408; Воронкова Т.И. Архив Александра Адриановича Назаревского : 1887–1977 гг. // Рукописные фонды ЦНБ АН УССР. Киев, 1989. С. 25–39; Історія Національної академії наук України (1924–1928) : док. і матеріали. Киев, 1998. С. 533, 625; Русская интеллигенция. Автобиографии и библиографические документы в собрании С.А. Венгерова : аннот. указ. : в 2 т. Т. 1. А–Л. Санкт-Петербург, 2001. С. 94–95.

**НАРУБІНА
ЄВА УСТИМІВНА**

(7 листопада 1920 р., с. Ірміне
Кадіївського р-ну Юзівської округи – ?)

Закінчила філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1947).

У ВР працювала на посаді старшого бібліотекаря (з 27.03.1947 р.).

**НІКОЛАЄВСЬКА
ОЛЕНА ЙОСИПІВНА**

(9 вересня 1916 р., с. Ямпіль
Катеринопільського р-ну Черкаської обл. –
4 листопада 2012 р., м. Київ)

У 1937 р. закінчила робітничий факультет (робфак) при Київському державному університеті.

З 1937 р. працювала у ВР на посадах технічного бібліотекаря (з травня 1937 р.) та бібліотекаря (березень 1939 р. – липень 1941 р.). З початком Великої Вітчизняної війни брала участь у підготовці фондів ВР до евакуації і від 19 липня 1941 р. супроводжувала їх при вивезенні на схід СРСР, до м. Уфа. В Уфі після передання фондів була звільнена через скорочення роботи по Бібліотеці. З жовтня 1941 р. по 20 липня 1944 р. працювала у відділі праці завідувачем відділу кадрів на нафтопромислі Байчунас (Казахстан).

У липні 1944 р. була викликана керівництвом Бібліотеки до Києва для подальшої роботи у ВР. Займалася розміщенням реєвакуйованих фондів, перевіркою їхнього фізичного стану, а також обліком документів, що поверталися із Німеччини, куди були вивезені нацистами в 1941–1943 рр. Звіряла фонд підручної бібліотеки з каталогами, була задіяна в обслуговуванні читачів ВР та Кабінету революційної преси. Залучалася до відновлення втрачених протягом війни довідкових картотек ВР.

Через брак бібліотечних фахівців на деякий час (05.10.1953–01.08.1954, 01.06.1955–1961) обслуговувала читачів у відділі загальних фондів.

У 1962 р. остаточно повернулася до ВР, де працювала на посадах бібліотекаря (1962–1967), редактора (з 01.07.1967 р.) та старшого редактора (07.06.1976 – 01.01.1983) до пенсії (01.02.1983).

Перебуваючи на пенсії, у 1983–1990 рр. працювала в Бібліотеці за угодою старшим бібліотекарем у відділі комплектування вітчизняною літературою (01.03.1983 – 08.04.1983), редактором у відділі каталогізації (01.01.1985 – 30.04.1985), старшим редактором (09.02.1983 – 31.03.1983, 18.04 – 18.06.1986, 09.01.1987 – 06.03.1987) та редактором 2 категорії (01.01.1989 – 23.12.1989, 09.01.1990 – 09.03.1990) у ВР.

За час роботи у ВР займалася переважно бібліотечно-бібліографічною роботою – обслуговуванням читачів та наданням консультацій у читальному залі ВР, роботою з фондами. Виконувала тематичне підбирання документів для експонування їх на виставках та проводила екскурсії. Брала участь в укладанні фондового каталогу ВР. Залучалася до різних видів робіт, пов'язаних з науково-технічним опрацюванням фондів, зокрема в 1972 р. допомагала (систематизація, шифрування) в описуванні фондів С.П. Шелухіна (ф. XI), Ю.А. Яворського (ф. XXI), баронів Шодуарів (ф. 283); в 1978 р. – особових архівів О.В. Коваленка (ф. 93), І.П. Дубяньського (ф. 100), Д.Л. Мордовця (ф. 105), Є.К. Трегубова (ф. 115), Л.О. Яновської (ф. 146), М.Б. Щербатова (ф. 151), Т.В. Шеффер (ф. 163), Д.І. Богдашевського (ф. 191). Упорядковувала облікову документацію на фонди ВР – готувала історичні довідки на особові архіви О.В. Коваленка, І.П. Дубяньського, Д.Л. Мордовця. □

**НОВОХАЦЬКИЙ
ЮРІЙ КОНСТАНТИНОВИЧ**
(14 червня 1975 р., м. Брянськ, Росія)

У Бібліотеці працював на посадах редактора відділу рукописів та стародруків (з 21.09.1992 р.) та редактора 2 категорії відділу зберігання та використання фондів ІР (02.02.1995–23.09.1995).

Займався звіркою наявності фондів, розмноженням карток для системи каталогів ІР. Уклав картковий каталог фонду Д.І. Богдашевського (ф. 191). □

**НУТЕР
МАРТА ВАСИЛІВНА**
(13 січня 1945 р., с. Комісарово
Ханкайського р-ну Приморського краю, Росія)

У 1969 р. закінчила філологічний факультет Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова.

У Бібліотеці працювала з 23.09.1985 р. редактором науково-бібліографічного відділу, а з 13.01.1986 р. до 18.08.1986 р. – редактором ВР.

Займалася редагуванням та друкуванням описів на фонди М.К. Зерова (ф. 35), Болсуновських (ф. 237), Л.В. Яновського (ф. 238.), С.А. Таранушенка (ф. 278.), О.П. Новицького (ф. 279), Г.Ф. Вороного (ф. 280), М.В. Остроградського (ф. 281), С.М. Шила (ф. 282), а також опису на колекцію нотних рукописів кін. XVII – XX ст. (ф. 177). Брала участь у складанні історичних довідок на особові фонди О.О. Вермишева (ф. 118) та С.А. Таранушенка (ф. 278).

**ОЛЕЙНИЧЕНКО
НАТАЛІЯ ДМИТРІВНА**
(16 липня 1953 р., м. Київ)

Закінчила бібліотечний факультет Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука (1978). Навчалася на відділенні німецької мови Центральних республіканських курсів іноземних мов (1973–1975).

Працювала бібліотекарем (з 12.09.1972 р.), старшим бібліотекарем (19.01.1978–15.10.1979) довідково-бібліографічного відділу Республіканської медичної бібліотеки м. Києва; інженером Київського науково-дослідного технологічного інституту (19.10.1979–11.03.1988); інженером-проектувальником довідково-конструкторського бюро Інституту кібернетики ім. Глушкова АН УРСР (23.03.1988–07.05.1992).

У НБУВ працює від 8 травня 1992 р. Обіймала посади бібліотекаря 1 категорії відділу рукописів і стародруків; в.о. наукового співробітника (з 1.10.1992 р.), наукового співробітника (з 8.12.1992 р.) відділу джерелознавства ІР; наукового співробітника (з 3.06.1993 р.), головного бібліографа (з 6.10.1993 р.) відділу інформаційно-аналітичного забезпечення органів законодавчої, виконавчої та судової влади Інформаційно-аналітичного центру (сектор аналізу періодичних видань); головного бібліографа відділу аналізу періодичної преси СІАЗу (з 1.11.1993 р.); головного бібліографа аналітично-прогностичного відділу Національної юридичної бібліотеки НБУВ (з 22.07.2015 р.).

В ІР займалася укладанням систематичного каталогу на рукописні фонди.

Напрями наукових досліджень: бібліотекознавство, бібліографія, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

**ОЛИМ
ОЛЕНА ГРИГОРІВНА**

(5 вересня 1961 р., м. Запоріжжя)

У 1980 р. закінчила Торговий політехнікум у м. Сочі. У ВР працювала бібліотекарем (07.05.1981–30.12.1981). Виконувала допоміжні технічні бібліотечні роботи. Залучалася до складання довідкової інформації на фонди, зокрема до написання історичних довідок на фонди Д.О. Кравцова (ф. 262) та В.Ф. Лазурського (ф. 264). □

**ОЛІЙНИЧЕНКО
ОЛЬГА КІНДРАТІВНА**

(4 серпня 1921 р., с. Таужна Грушківського р-ну Одеської, нині Гайворонського р-ну Кіровоградської обл. – 2 лютого 2014 р., м. Київ).

У 1938 р. вступила на філологічний факультет Московського обласного педагогічного інституту. Після переїзду з Москви до Одеси навчалася на філологічному факультеті Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова (з жовтня 1939 р. по липень 1941 р.). Перерване війною навчання продовжила в КДУ ім. Т.Г. Шевченка в 1947 р. В 1948–1951 рр. навчалася в аспірантурі при ДПБ АН УРСР та Московському інституті культури. У 1971 р. в Московському державному інституті культури захистила дисертацію «Бібліотечне будівництво на Україні у 1917–1925 рр.» на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук (науковий керівник Ю.В. Григор'єв).

В Бібліотеці працювала з 26 липня 1947 р.: бібліотекарем, старшим бібліотекарем (з 16.01.1948 р.) ВР; бібліографом відділів комплектування (01.04.1948–14.05.1948) та бібліографії (15.05.1948–30.10.1948); старшим редактором кабінету бібліотекознавства (з 09.12.1951 р.); старшим бібліографом відділу опрацювання та алфавітних каталогів (10.05.1956–27.09.1963); старшим бібліографом відділу фондів та обслуговування читачів (01.09.1951–10.05.1956; 27.09.1963–05.07.1966).

Працюючи у ВР, брала участь у роботі з упорядкування фондів, а також в опитуванні автографів українських письменників ХІХ – початку ХХ ст.

Близько двох десятків років викладала в Київському державному інституті культури ім. О.Є. Корнійчука. Керівник бібліографічної комісії Міжвідомчої ради з питань бібліотечної справи Міністерства культури УРСР.

Автор понад 70-ти наукових публікацій з питань бібліотечного будівництва, формування бібліотечних фондів, історії бібліотечної справи в Україні, наукової інформації. Досліджувала проблему міжнародного книгообміну наукових бібліотек.

Напрями наукових досліджень: бібліотекознавство, історія бібліотечної справи в Україні, бібліографознавство, бібліографія.

Статті

1. Невідомі автографи Марка Вовчка // Вісн. АН УРСР. Київ, 1954. № 12. С. 54–57.
2. Невідомі матеріали Марка Вовчка // Вітчизна. Київ, 1955. № 9. С. 166–167.
3. Бібліотечне будівництво на Україні // Соц. культура. Київ, 1955. № 12. С. 7–8.
4. Організація бібліотечної справи на Україні в роки громадянської війни // Вісн. АН УРСР. Київ, 1958. № 3. С. 43–52
5. Під наглядом поліції // Соц. культура. Київ, 1958. № 6. С. 13.
6. Перші кроки // Соц. культура. Київ, 1958. № 8. С. 31.
7. Наукові бібліотеки України в перші роки Радянської влади // Зб. наук. пр. Держ. публічної б-ки УРСР. Київ, 1958. С. 33–51.
8. Агитпоезда и агитпароходы в распространении печати // Распространение печати. Киев, 1958. № 4. С. 16–17.
9. Библиотечное строительство на Украине в первые годы Советской власти (1917–1925) // Библиотеки СССР : опыт работы : сборник. Москва, 1959. Вып. 12. С. 135–171.
10. Марко Вовчок / Вілінська Марія Олександрівна (1834–1907) (с. 16–30) ; Панас Мирний / Рудченко Панас Якович (1849–1920) (57–60) ; Старицький Михайло Петрович (1840–1904) (с. 61–65) // Опис автографів українських письменників (XIX – поч. XX ст.). Київ, 1959.
11. Бібліотечне будівництво на Україні в 1921–1923 рр. // Укр. іст. журн. Київ, 1963. № 5. С. 91–95.
12. Библиотечное строительство в Украинской ССР в годы гражданской войны и восстановления народного хозяйства (1917–1925). Доклад на науч. сессии профессорско-преподавательского состава Москов. гос. библ. ин-та, посвящ. 30-летию ин-та. Москва. 22 декаб. 1960 г.

**ОНИЩЕНКО
ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА**
(8 лютого 1972 р., м. Тбілісі, Грузія)

У 1999 р. закінчила Київський державний інститут культури ім. О.Є. Корнійчука.

У НБУВ працювала на посадах бібліотекаря сектору сходознавства ІР (23.02.2000–18.04.2003) та, повернувшись після звільнення, провідного бібліографа відділу фонду юдаїки (з 06.09.2016 р.).

Займається обслуговуванням читачів, розбиранням та систематизацією єврейських книг, писаних кирилицею та латиницею, інвентаризацією сучасних друкованих видань з історії та культури єврейського народу, якими комплектується відділ, створенням цифрових ресурсів відділу – БД «Література на кирилиці у фонді юдаїки». Також долучається до опрацювання особових фондів ІР, зокрема виконала науково-технічне описування архіву Ю.Й. Меламеда (ф. 393).

**ОХРИМЕНКО
ЛЮДМИЛА ГЕОРГІЇВНА**

(6 жовтня 1944 р., м. Іркутськ, Росія).

У 1968 р. закінчила Московський державний історико-архівний інститут. Працювала в Центральному державному архіві кінофотодокументів УРСР (1961–1969). В грудні 1969 р. перейшла до Державного проектного інституту, де була заступником начальника відділу та відповідала за архів технічної документації.

З 11 лютого 1994 р. та до виходу на пенсію працювала на різних посадах в НБУВ, зокрема: головним бібліотекарем відділу загального бібліотекознавства Інституту бібліотекознавства (11.02.1994–01.11.1995); головним бібліотекарем відділу кодикології та кодикографії ІР (01.11.1995–07.11.2001); помічником генерального директора (01.11.2001–02.01.2004); молодшим науковим співробітником відділу пошуку та обліку документів Фонду президентів (02.01.2004–29.02.2008, з 01.03.2008 р. – за контрактом); молодшим науковим співробітником відділу довідково-консультаційної допомоги (з 17.01.2011 р.), пізніше – відділу баз даних правової інформації (з 01.06.2012 р.) Наукової юридичної бібліотеки.

На всіх посадах виконувала функції відповідальної за архів НБУВ, з 2001 р. – керівника діловодної служби НБУВ. Здійснила значний внесок у встановлення єдиного порядку документування і роботи з документами в Бібліотеці. У 1994–2001 рр. провела первинну наукову експертизу та технічне опрацювання документів опису № 1 науково-організаційної та управлінської документації за 1987–1995 рр. та наукову обробку документів Бібліотеки з особового складу за 1987–1995 рр. Склала описи 1-л, 1-ос за ці роки., розробила та впровадила «Інструкцію з діловодства в НБУВ» та інші нормативно-методичні документи з діловодства, організувала лекції з підвищення кваліфікації працівників Бібліотеки в роботі з документами. З 2001 р. здійснювала систематичний контроль за підготовкою і оформленням документів та своєчасним їх виконанням в НБУВ, впроваджувала державні стандарти та уніфіковані системи документації в Бібліотеці, розробляла номенклатури справ, удосконалювала форми і методи роботи з документами на основі ПК, здійснювала науково-методичне керівництво роботою з документами у відділах Бібліотеки, надавала науково-консультаційну допомогу, готувала тематичні довідки археографічного характеру.

Працюючи головним бібліотекарем відділу кодикології та кодикографії ІР, брала участь в науково-технічному опрацюванні фонду «Архівні документи про Україну, що зберігаються в Публічному архіві Великобританії» (ф. 366) та фонду «Архівні документи з архівів Нідерландів та Бельгії (1918–1922 рр.)» (ф. 367).

Напрями наукових досліджень: архівознавство, документознавство.

Окремі видання

1. Охрімeнko Л. Г., Гарбар Л. В. Інструкція з організації та ведення діловодства в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. Київ, 2013. 100 с.

**ПЕТРЕНКО
ІЛАРІОН ГНАТОВИЧ**

(1904 р., с. Гребінки Васильківського пов.
Київської губ. – 4 січня 1985 р., м. Київ)

Навчався на факультеті металокопструкцій у Київському будівельному інституті (1931–1932), на історичному факультеті в Київському педагогічному інституті (1950–1953).

У Бібліотеці обіймав посади старшого бібліотекаря ВР (з 26.06.1948 р.), завідувача відділу комплектування (з 05.01.1949 р.), старшого редактора відділу опрацювання та алфавітних каталогів (до виходу на пенсію 23.05.1966 р.).

На громадських засадах виконував обов'язки голови профспілкового комітету Бібліотеки.

**ПЕТРОВСЬКИЙ
МИКОЛА НЕОНОВИЧ**

(2 листопада 1894 р., с. Кудрявці Сосницького пов.
Чернігівської губ. – 20.07.1951, м. Київ)

Закінчив Чернігівську духовну семінарію (1915) та історичне відділення Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька (1919). Захистив кандидатську дисертацію «Польсько-козацькі війни до Богдана Хмельницького» (1919) на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (наукові керівники Г.А. Максимович, В.Г. Ляскоронський).

Працював діловодом тираспольської гімназії (1919); вчителем семирічної школи, інструктором позашкільної освіти в Сосницькій (пізніше – Сновській) окрузі (01.09.1919–01.08.1923); викладачем історії класової боротьби (1924–1927), секретарем правління (1924–1925), завідувачем бібліотеки (1925), професором, в.о. декана факультету соцвиховання (1925–1926), науковим співробітником (1926–1927), керівником історичної секції Науково-дослідної кафедри історії культури і мови (1926–1933) Ніжинського інституту народної освіти; одночасно – науковий співробітник Комісії виучування Лівобережної України ВУАН (1926–1927) та Науково-дослідної кафедри історії України при ВУАН (1927–1930); науковим співробітником відділу феодалізму Інституту історії України АН УРСР (1937–1941); старшим науковим співробітником Інституту суспільних наук АН УРСР (1941–1942); директором Інституту історії та археології АН УРСР (1942–1944); директором (1944–1947),

завідувачем відділу археографії (1947–1951) Інституту історії України АН УРСР; завідувачем кафедри історії України КДУ (з 1944 р.). У 1939 р. захистив докторську дисертацію, в 1945 р. обраний членом-кореспондентом АН УРСР.

Член делегацій УРСР на Асамблеях ООН у Сан-Франциско (1945), Лондоні (1946) та мирній конференції в Парижі (1946). Автор серії статей «Українські діячі XVII ст.» (1929–1931).

У Бібліотеці працював науковим співробітником відділу стародруків (з 27.02.1934 р.), молодшим науковим співробітником ВР (07.06.1935–21.09.1936). Брав участь у розробці схеми систематичного каталогу ВР. Займався виявленням та описом історичних документів, присвячених історії України періоду Козаччини.

Напрями наукових досліджень: історія України, археографія, бібліотекознавство.

Літ.: Дубровський В. Спогад про проф. д-ра М.Н. Петровського // Укр. історик. Київ, 1964. № 2/3; Дмитрієнко С. Студентські роки Миколи Петровського // Сіверянський літопис. Чернігів, 1995. № 4; Білокінь С. Петровський Микола Неонович // Вчені Ін-ту історії України: бібліогр. довід. Київ, 1998. Вип. 1. С. 249–250; Удод О.А., Шевченко А.Ю. Микола Неонович Петровський (1894–1951) : життя і творчий шлях історика. Київ, 2005. 192 с.

ПОПОВА ЛІДІЯ ІВАНІВНА

(17 лютого 1925 р., м. Харків)

У 1947 р. закінчила мистецтвознавче відділення Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова.

Одночасно з навчанням в університеті за сумісництвом працювала лаборантом античного відділу Державного музею образотворчого мистецтва ім. О.С. Пушкіна (Москва, 1944–1945), помічником реставратора при Управлінні в справах архітектури СРСР (Москва, Володимир, Суздаль, 1945), екскурсоводом Державного музею образотворчого мистецтва ім. О.С. Пушкіна (Москва, 1946–1947).

У 1947–1950 рр. працювала в Академії архітектури на посаді молодшого наукового співробітника; в 1950–1963 рр. – науковий співробітник, з 1954 р. – завідувач відділу графіки Київського державного музею декоративного мистецтва; в 1963–1974 рр. – старший науковий співробітник Київського інституту історії та теорії архітектури Академії будівництва та архітектури УРСР; у 1974–1975 рр. – позаштатний завідувач відділу журналу «Образотворче мистецтво». Одночасно за сумісництвом працювала викладачем історії мистецтв в Київському державному інституті театрального мистецтва ім. І.К. Карпенка-Карого (1948–1949) та на вечірньому відділенні Львівського державного поліграфічного інституту ім. І. Федорова в м. Києві (1959–1962).

У Московському державному університеті ім. М.В. Ломоносова в 1957 р. захистила дисертацію «С. І. Светославський» на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства; в 1968 р. присвоєне вчене звання старшого наукового співробітника.

У ВР ЦНБ працювала спочатку в. о. молодшого наукового співробітника, згодом молодшим науковим співробітником (06.03.1975 – 15.12.1978). До кола професійних обов'язків належало опрацювання документів особових архівів діячів українського мистецтва, зокрема В.О. Щавинського (ф. 68), К.В. Широцького (ф. 152) та ін.

Член Спілки художників України (1956), член Асоціації мистецтвознавців (Росія).

Напрями наукових досліджень: українське дореволюційне та радянське мистецтво, пам'яткознавство, архівознавство, археографія.

Статті

1982

1. Матеріали про учасників конкурсу на спорудження пам'ятника Т.Г.Шевченку у Києві (1910–1914) // Фонди відділу рукописів Центр. наук. б-ки АН УРСР : зб наук. пр. Київ : Наук. думка, 1982. С. 69–97.

1989

2. Искусство в духовной и научной деятельности В.И. Вернадского // Искусство. Москва, 1989. № 5. С. 24–28. (Співавтор – О. Апанович).

Літ.: Митці України. Київ, 1992. С.472; Мистецтво України : біограф. довід. Київ, 1997. С. 486.

**ПРИЛАДИШЕВА
ВАЛЕНТИНА ОНИСИМІВНА**
(21 травня 1952 р., смт Вільшана
Городищенського р-ну Черкаської обл.)

Працювала в міському конструкторському бюро "Головважбудмеханізація" на посадах лаборанта відділу технічної документації (07.07.1977), редактора сектору випуску технічної документації (02.02.1987), завідувача архіву відділу НТО (15.09.1995).

В ІР обіймає посади редактора 2 категорії (з 24.09.1996 р.) та редактора 1 категорії (з 02.01.2003 р.). Провідний фахівець зі зберігання та використання фондів. Відповідає за звірку рукописних матеріалів. Залучається до обслуговування дослідників у читальному залі.

**РАДЗИЛОВСЬКА
АНАСТАСІЯ ОЛЕКСІЇВНА**
(24 квітня 1990 р., м. Київ)

Закінчила в 2012 р. історичний факультет Київського славистичного університету.

В ІР працювала на посадах бібліотекаря 1 категорії (з 01.02.2012 р.), провідного бібліотекаря (02.01.2013–29.06.2016).

Брала участь в інформаційній та науково-дослідній роботі – підготовці тематичних довідок про склад та зміст фондів ІР, веденні бази даних «Підручний фонд Інституту рукопису», науково-технічному описуванні фондів. Виконувала також бібліотечну роботу, зокрема обслуговування читачів, технічне опрацювання рукописних документів, підготовку документів до страхового копіювання, редагування каталогів та картотек, звірку фондів, комплектування підручного фонду ІР.

Напрями наукових досліджень: архівознавство, бібліотекознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі. □

РАДЧЕНКО ВАРВАРА ВАЛЕНТИНІВНА

(1909 р., с. Шаповалівка Чернігівської губ. – ?)

Працювала схеодографом (з 01.09.1934 р.), бібліотекарем (з 1936 р.), старшим бібліотекарем ВР (з 25.03.1937 р.), головним бібліотекарем (1938–1940) відділу опрацювання БАН УРСР.

У ВР досліджувала наукову тему «Матеріали з історії малярства» (1936). Займалася інвентаризацією рукописів ф. І «Літературні матеріали», складанням карток, упорядкуванням фондів. □

РЕПЕХА ДАР'Я ОЛЕГІВНА

(10 квітня 1991 р., м. Київ)

У 2013 р. закінчила факультет лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» за спеціальністю «перекладач з англійської та французької мов». В ІР працювала на посаді провідного бібліотекаря відділу фондів рукописної спадщини (18.07.2016–15.11.2017).

Брала участь у науково-інформаційній роботі – редагуванні описів архівних фондів. Виконувала також бібліотечну роботу, зокрема обслуговування читачів, надання усних довідок про склад та зміст фондів ІР, звірку наявності документів у фондах ІР, технічне опрацювання рукописних документів, підготовку рукописів до страхового копіювання.

Напрями наукових досліджень: архівознавство, бібліотекознавство, документознавство. □

**РИВКІНА
ГАННА АБРАМІВНА**
(15 серпня 1950, м. Київ)

Працювала в Центральній реставраційній майстерні Головного архівного управління при Раді Міністрів УРСР (1968–1969), у бібліотеці Ленінського району м. Києва (1969–1973), у методкабінеті культпросвітроботи Міністерства культури УРСР (1973–1975).

У 1975 р. навчалася на заочному відділенні факультету масових та наукових бібліотек Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука.

В ІР – з 1996 р. Обіймала посади бібліотекаря 1 категорії сектору сходознавства (з 08.07.1996 р.), провідного бібліотекаря (з 01.06.2000 р.), головного бібліотекаря (з 02.01.2003 р.) відділу фонду юдаїки.

Займається систематизацією та каталогізацією зібрання єврейських друків, обслуговуванням та консультуванням читачів відділу, підготовкою тематичних виставок документів та цифрових виставок за напрямом роботи відділу; створенням електронного ресурсу на колекцію друкованих видань мовами їдиш та іврит – БД: «Єврейські стародруки» та «Єврейський календар», науковим описуванням та редагуванням описів єврейських книг та рукописів XIV–XIX ст. Бере участь у спільному проекті з перезапису на нову матеріальну основу фоноваликів з фоноархіву С. Ан-ського, Ю. Енгеля, З. Кісельгофа, М. Береговського. Готує письмові довідки за запитамі читачів та культурно-просвітницьких організацій, проводить тематичні екскурсії та лекції з історії євреїв в Україні.

Член Єврейського благодійного фонду «Бейтейну», Київського єврейського общинного центру «Кінор» Єврейського фонду України, Єврейського благодійного фонду «Єврейський Хесед».

Напрямок наукових досліджень: бібліотекознавство, архівознавство, археографія, книгознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Статті

2011

1. Каган Авром [С. 652–653]; Каганович Пінхус Мендельович [С. 656]; Казакевич Генах [С. 671]; Казакевич Еммануїл [С. 671] // Енцикл. сучасної України. Київ, 2011. Т. 11 : Зор–Как.

2012

2. Кауфман Бел [С. 478]; Кацев Арон-Абрам [С. 495]; Квітко Лев [С. 568]; Керлер Йосип [С. 606] // Енцикл. сучасної України. Київ, 2012. Т. 12 : Кал–Киї.

2013

3. Киричанський Пиня // Енцикл. сучасної України. Київ, 2013. Т. 13: Киї–Кок. С. 53.

2014

4. Коржавін Наум Мойсейович [С. 488]; Костюковський Яків Аронович [С. 746–747] // Енцикл. сучасної України. Київ, 2014. Т. 14: Кол–Кос.

2016

5. Кунявський Гедалій Мойсейович [С. 155] ; Лацький Вольф-Вільгельм [С. 591] ; Левік Вільгельм Веніамінович [С. 675] ; Левітас Ілля Михайлович [С. 684, стаття підписана прізвищами: П.Д. Біленчук, А.А. Ярмолюк] // Енцикл. сучасної України. Київ, 2016. Т. 16: Куз–Лев.

6. Лейбман Яків Давидович [С. 27] ; Лесная Лідія [С. 143–144] ; Лібкіс Діна Нохумівна [С. 347] ; Лізен Олександр Михайлович [С. 368] ; Лінецький Іцхак Іоель [С. 395] ; Лойцкер Юхим Борисович [С. 638 – 639] ; Лотовський Яків Калманович [С. 692] // Енцикл. сучасної України. Київ, 2016. Т. 17: Лег–Лощ.

7. Центральна єврейська бібліотека ім. М. Вінчевського у Києві // Бібліотека. Наука. Комунікація : формування нац. інформ. простору : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 4-6 жовт. 2016 р. Київ, 2016. С. 170–174.

2017

8. Люмкіс Арон Ізраїльович // Енцикл. сучасної України. Київ, 2016. Т. 18: Лт–Малицький. С. 345.

9. Феномен Культур-Ліги : історія організації та видавничий аспект діяльності // Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, 3–5 жовт. 2017 р. Київ, 2017. С. 153–156.

2018

10. Маневич Абрам Аншелович [С. 113–114]; Маневич Олександр Мендельович [С. 113–114]; Мані Лейб [С. 124] // Енцикл. сучасної України. Київ, 2018. Т. 19.

11. Меїр Голда [С. 61–62] ; Меламуд Хаїм Гершкович [С. 71] ; Менделе Мойхер-Сфорім [С. 181] ; Меттер Ізраїль Мойсейович [С. 297–298] ; Мижирицький Мойсей Юхимович [С. 367] // Енцикл. сучасної України. Київ, 2018. Т. 20.

12. Видання їдишем для дітей у відділі фонду юдаїки Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Збереження та популяризація євр. культурної спадщини України. Матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 26–27 жовт. 2016 р. Київ : Дух і Літера, 2018. С. 109–112.

13. Документи Київської філії Товариства розповсюдження просвіти між євреями Росії у фондах відділу фонду юдаїки // Бібліотека. Наука. Комунікація : Міжнар. наук. конф., присвяч. 100-річчю Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського, Київ, 6–8 листоп. 2018 р. Київ, 2018. С. 654–658.

Електронні виставки

2012

14. Полянкер Гершл (Григорій Ісакович) : 100-річчя від дня народження [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (37 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2012. Мови: їдиш, укр., рос. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/87>, вільний. Назва з екрана.

15. «Бабин яр. Біль нашої пам'яті. Документи. Свідчення. Осмислення» : до 70-х роковин трагедії [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (57 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2012. Мови: укр., рос., англ., нім. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/102>, вільний. Назва з екрана.

16. Іцхок-Лейбуш Перец : до 160-річчя від дня народження [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (64 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2012. Мови: їдиш, укр., іврит, рос., англ. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/188>, вільний. Назва з екрана.

17. Марк Захарович Шагал (Marc Chagall) (1887–1985) [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вер-

надського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (32 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2012. Мови: укр., рос., їдиш, франц., англ. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/950>, вільний. Назва з екрана.

2013

18. До сторіччя Єврейської етнографічної експедиції імені барона Г.О. Гінзбурга під керівництвом Семена Ан-ського (1912–1914) [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (26 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2013. Мови: їдиш, укр., рос., англ. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/664>, вільний. Назва з екрана.

19. Єврейська автономна область. Адміністративний центр – Біробіджан [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (38 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2013. Мови: їдиш, укр., рос. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/667>, вільний. Назва з екрана.

20. Ан-ський Семен Якимович (Шломо Зайнвл Аронович Раппопорт) : до 150-річчя від дня народження єврейського письменника, фольклориста, громадського діяча [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (26 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2013. Мови: укр., рос. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/664>, вільний. Назва з екрана.

21. Товариство поширення освіти між євреями в Росії (1863–1929) : до 150-річчя утворення [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (41 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2013. Мови: укр., рос. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/759>, вільний. Назва з екрана.

22. מַמֵּה לֶשָׁן (Маме лашн). 105 річниця Чернівецької конференції з мови їдиш. (30 серпня – 3 вересня 1908) [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (30 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2013. Мови: їдиш, іврит, укр., рос., англ. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/952>, вільний. Назва з екрана.

23. До 100-річчя «Справи Менахема Менделя Бейліса» (23 вересня – 28 жовтня 1913). Матеріали. Дослідження. [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (35 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2013. Мови: іврит, їдиш, укр., рос., англ. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/1002>, вільний. Назва з екрана.

2014

24. Єврейський календар ха-луах ха-іврі (івр. הלול העברי) у фондах Відділу фонду юдаїки НБУВ [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (37 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. Мови: іврит, їдиш, укр., рос., англ., нім., литов., польс. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1245>, вільний. Назва з екрана.

25. Шолом-Алейхем (1859–1916) (Рабинович Шолом Нохумович) – класик єврейської літератури. До 155-річчя від дня народження [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (38 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. Мови: їдиш, укр., рос., іврит, англ. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1323>, вільний. Назва з екрана.

26. Різноманітність дитячої літератури на їдиш. З фондів відділу фонду юдаїки НБУВ [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-укл. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (57 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. Мови: їдиш, укр. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1270>, вільний. Назва з екрана.

27. Єврейська громада в роки Першої світової війни. До 100-річчя початку Першої світової війни (28 липня 1914 – 11 листопада 1918) [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (54 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. Мови: їдиш, укр., рос. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1288>, вільний. Назва з екрана.

28. Книжкова графіка митців Культур-Ліги – єврейської світської, благодійної, культурно-просвітницької організації у фондах НБУВ. [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (48 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2014. Мови: їдиш, укр., рос., нім. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1856>, вільний. Назва з екрана.

2015

29. Видання Укрдержнацменвидаву (Державне видавництво національних меншин УРСР) у фондах відділу фонду юдаїки НБУВ [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (50 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. Мови: їдиш, укр., рос. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2035>, вільний. Назва з екрана.

30. День перемоги увійшов в єврейський календар : єврейська громада у роки Другої світової війни : до 70-річчя перемоги [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (50 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. Мови: укр., рос., нім. URL: <http://192.168.6.77/node/2150>, вільний. Назва з екрана.

31. Єврейські періодичні видання між двома світовими війнами. З фондів відділу фонду юдаїки НБУВ [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (35 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. Мови: їдиш, іврит, ісп., польс., укр., рос., франц., англ., голлан., швед., турец. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2253>, вільний. Назва з екрана.

32. Феномен Культур-Ліги (קולטור-ליגע). Незалежна організація єврейської культури та освіти. Документи, дослідження, історія видавничої діяльності. З фондів відділу фонду юдаїки НБУВ [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (54 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. Мови: їдиш, укр., рос. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1918>, вільний. Назва з екрана.

33. Єврейський поет Лейб Квітко (1890–1952). З фондів відділу фонду юдаїки НБУВ [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (39 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2015. Мови: їдиш, рос., укр. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2649>, вільний. Назва з екрана.

2016

34. Єврейські громадські організації в Російській імперії кін. XIX – поч. XX ст. Статуси та звіти [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Націо-

нальна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (50 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. Мови: рос., укр., іврит. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2691>, вільний. Назва з екрана.

35. Єврейський поет та письменник Перец Давидович Маркіш (1895–1952) [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (30 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. Мови: укр. та їдиш. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/2869>, вільний. Назва з екрана.

36. Центральна єврейська бібліотека ім. М. Вінчевського у Києві [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (31 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2016. Мови: їдиш, іврит, укр., латин, нім., франц. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3021>, вільний. Назва з екрана.

2017

37. Чи потрібен їдиш радянським євреям? (з фондів відділу фонду юдаїки НБУВ) [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (40 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2017. Мови: їдиш, іврит, нім., рос., укр. та англ. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3332>, вільний. Назва з екрана.

38. «Дідусь» сучасної єврейської літератури Менделє Мойхер Сфорім : видання у фондах відділу фонду юдаїки [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (32 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2017. Мови: їдиш, іврит, укр., рос. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3556>, вільний. Назва з екрана.

39. Документи Київської філії Товариства розповсюдження просвіти між євреями Росії у фондах відділу фонду юдаїки [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (44 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2017. Мови: їдиш, іврит, нім., рос., укр., фран, англ. та латина. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3623>, вільний. Назва з екрана.

40. Історія Товариства єврейської народної музики у друкованих виданнях з фондів відділу фонду юдаїки ІР [електронний ресурс] : електронна виставка / авт.-уклад. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : офіц. сайт. Електронні виставки Інституту рукопису. Електрон. граф. (46 зображ.) та текст. дані : передмова та опис документів. Київ, 2017. Мови: їдиш, іврит, нім., рос., укр. та англ. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3725>, вільний. Назва з екрана.

2018

41. Євреї в час революційних перетворень (1917 – 1919) [електронний ресурс]: електронна виставка / авт.-укл. Г. А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. – Електрон. граф. (51 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. – Київ, 2018. – Мови: їдиш, іврит, рос., укр. та англ. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3906>, вільний. – Назва з екрану.

42. Сіонізм і 70-річчя проголошення держави Ізраїль : нотатки з історії за матеріалами відділу фонду юдаїки ІР НБУВ [електронний ресурс]: електронна виставка / авт.-укл. Г.А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. – Електрон. граф. (50 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. – Київ, 2018. – Мови: їдиш, іврит, рос., укр. та англ. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4154/edit>, вільний. – Назва з екрана.

43. Історія відділу фонду юдаїки Інституту рукопису : до 100-річчя НБУВ [електронний ресурс]: електронна виставка / авт.-укл. Г. А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. – Електрон. граф. (42 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. – Київ, 2018. – Мови: їдиш, рос., укр. та англ. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4222/edit>, вільний. – Назва з екрана. (1.185 арк.)

44. Давид Гофштейн (1889-1952) – поет, перекладач, громадський діяч [електронний ресурс]: електронна виставка / авт.-укл. Г. А. Ривкіна // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: офіц. сайт / Електронні виставки Інституту рукопису. – Електрон. граф. (48 зображ.) та текст. дані: передмова та опис документів. – Київ, 2018. – Мови: їдиш, рос., укр. та англ. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4425>. Назва з екрана. (0.676 арк.)

РКЛИЦЬКИЙ (РКЛИЦЬКИЙ) СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

(псевд.: С. Р-ий; 1874 р.,

м. Новгород-Сіверський Чернігівської губ. – 1934 р.)

Закінчив Новгород-Сіверську гімназію; Новоросійський університет (Одеса). Працював викладачем географії й історії жіночої гімназії та комерційного училища (м. Кременчук Полтавської губ.); вчителем гімназій (м. Азов, Кременчук, 1902–1917); викладачем історії Київської української учительської семінарії (1918–1919); викладачем Педагогічних курсів ім. Б. Грінченка (Київ, 1918–1920); архівістом Центрального історичного архіву (Київ, 1921–1922); бібліотекарем-спеціалістом підвідділу бібліографічної секції україніки (1931), старшим бібліотекарем (1931–23.08.1933) ВР ВБУ. Член Науково-дослідної комісії бібліотекознавства (01.10.1926–1927). Член Полтавської губернської вченої архівної комісії. Досліджував історію України-Гетьманщини XVIII ст.

У ВР здійснював опрацювання рукописних документів, зокрема інвентаризував збірки листів відомих істориків, археологів, мистецтвознавців, літературознавців до академіків М.І. Петрова та І.В. Лучицького, а також склав картковий покажчик до збірки листів М.І. Петрова (3116 од. зб., 562 картки). Займався обслуговуванням читачів (видача/прийом документів, надання консультацій бібліотечно-бібліографічного характеру). Брав участь у влаштуванні документальних виставок та проведенні лекцій для екскурсантів. Розробив проект інструкції для опрацювання рукописних матеріалів ф. II.

Напрями наукових досліджень: історія України, краєзнавство, бібліотекознавство, архівознавство, бібліографія.

Окремі видання

1. Бібліографія Київської Софії за роки революції (1917–1927). Київ, 1928. 24 с.

Статті

2. Декілька статистичних спостережень про рух стародруків церковної печаті українських видань на Чернігівщині // Бібл. журн. Київ, 1925. № 6–7. С. 1–9.
3. «Київ» у відділі україніки // Бібл. журн. Київ, 1926. № 8–10. С. 41–42.
4. Думки людей науки про мову й нашу мову. Київ, 1926.
5. Наша скарбниця думок // Пролетарська правда. 1927. 9 січ. № 7 (1620).

6. Київ і киевознавство : [про Київ у бібліотеці АН УРСР] // Пролетарська правда. 1927. 16 жовт. (№ 237). С. 5.

7. Ювілейна виставка в ВБУ і наукове киевознавство на ній // Пролетарська правда. 1927. 10 груд. № 282 (1895).

8. Кімнатка друкованого на Україні слова і його прийдешність // Пролетарська правда. 1928. 3 черв. (№ 128). С. 5.

9. Київ давній // Глобус. Київ, 1929. № 12. С. 189–192.

Л-ра: Матусевич В.В. Діяльність Науково-дослідної комісії бібліотекознавства та бібліографії ВБУ у 1925–1933 рр. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1998. С. 80; Дубровіна Л., Онищенко О. Бібліотечна справа в Україні ХХ ст. Київ, 2009. С. 208.

**РУСИНОВА (РУСІНОВА)
СВІТЛАНА ВЕНЕДИКТІВНА**
(23 вересня 1966 р., м. Київ)

Вищу освіту отримала в 1989 р. на бібліотечному факультеті Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука.

У Бібліотеці працює з 1983 р. на посадах інспектора канцелярії (з 14.10.1983 р. тимчасово, з 13.12.1983 р. зарахована в штат), з 01.03.1985 р. переведена на посаду інспектора відділу кадрів. Упродовж 1985–1987 рр. – у відділі комплектування вітчизняною літературою (з 01.04.1985 р. – бібліотекар сектору централізованого комплектування, з 01.07.1986 р. – бібліотекар сектору підписки та внутрішнього союзного обміну, з 17.11.1986 р. – старший бібліотекар сектору комплектування виданнями УРСР). З 05.10.1987 р. – завідувач канцелярії, з 03.09.1990 р. – редактор 1 категорії сектору науково-технічного опрацювання літератури відділу обмінно-резервних фондів (з 01.02.1992 р. приєднаний до відділу історичних колекцій як сектор сходознавства, з 01.10.1992 р. під тією ж назвою – до ІР, 01.03.2002 перетворений у відділ фонду юдаїки ІР). Бібліотекар 1 категорії відділу фонду юдаїки (09.12.1991 – 02.07.1993).

Займалася виявленням єврейських друків і періодики російською та західно-європейськими мовами в обмінно-резервному фонді, складанням карток на виявлені видання, розстановкою та інвентаризацією колекції єврейських друкованих видань та періодики. У відділі фондів юдаїки брала участь у підготовці покажчика «Русские еврейские периодические издания сер. XIX – нач. XX в.».

**САВЧЕНКО
ОЛЕКСІЙ ВІКТОРОВИЧ**
(18 лютого 1965 р., м. Київ)

У 1986 р. закінчив факультет романо-германської філології КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

У ЦНБ – з 01.08.1986 р. на посаді старшого бібліотекаря сектору бібліографічного пошуку відділу комплектування іноземною літературою. У ВР працював редактором (03.09.1986–15.09.1987). Як фахівець з арабської мови займався виявленням у фондах ВР та описуванням східних рукописів. За результатами науково-дослідницької роботи був підготовлений каталог арабських рукописів. У вересні 1987 р. перейшов на роботу до відділу наукової інформації Секції суспільних наук АН УРСР.

Напрями наукових досліджень: сходознавство, джерелознавство, книгознавство, палеографія.

Окремі видання

1. Каталог арабских рукописей / сост. А.В. Савченко. Киев, 1988. 65 с.

**САЖИН
ОЛЕКСІЙ ЄВГЕНОВИЧ**
(3 липня 1961 р., м. Харків)

У 1978 р. вступив на історичний факультет Харківського державного університету ім. О.М. Горького. В 1979 р. перевівся на історичний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка, який закінчив у 1983 р. У ВР працював редактором упродовж кількох місяців (13.04.–29.10, 12.11.–31.12.1987 р.). Займався описуванням документів особового архіву П.П. Ротача (ф. 276) та готував огляди фондів ВР.

Статті

1. Архівні матеріали кінорежисера та театрального діяча П.Т. Долини // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1996. Вип. 3. С. 172–174.

**СИЛКО
СВІТЛАНА ЖУНУСПЕКІВНА**

(21 грудня 1949 р., м. Караганда, Казахстан)

Вищу освіту отримала в 1975 р. на факультеті автоматики і телемеханіки Московського гірничого інституту.

У НБУВ – з 2001 р. Обіймала посади бібліотекаря 1 категорії сектору обліку та передачі літератури відділу комплектування іноземною літературою (з 26.02.2001 р.), завідувача відділу кадрів (з 05.06.2001 р.).

З 07.09.2011 р. працює у відділі фондів рукописної спадщини ІР головним бібліотекарем. Опікується відомчими архівами НБУВ та ІР – займається комплектуванням, науково-практичним та методичним опрацюванням документів, підбиранням документів з відомчого архіву НБУВ на замовлення дослідників, підготовкою архівних довідок за запитами. Залучається до обслуговування в читальному залі ІР. Займається створенням електронних ресурсів, зокрема заповненням та редагуванням полів віртуального імідж-каталогу ІР.

Напрями наукових досліджень: архівознавство, бібліотекознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

**СКИРТА
МАРГАРИТА ЛУКІВНА**

(20 травня 1941 р., с. Варварівка
Синельниківського р-ну Дніпропетровської обл.)

У 1963 р. закінчила філологічний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка. В 1979 р. закінчила факультет журналістики Вищої партійної школи при ЦК Компартії України. З 1964 р. працювала у видавництві «Либідь» при КДУ ім. Т.Г. Шевченка коректором, редактором, а з 1971 р. – завідувачем редакції літератури з філології, освіти та засобів масової інформації.

В ІР – від 15 травня 1992 р. Працювала на посадах бібліотекаря 1 категорії ВР, з 28 липня 1992 р. – редактора відділу рукописів та стародруків. З 1 жовтня 1992 р. – редактор 1 категорії відділу зберігання та використання фондів ІР. З 1 листопада 1994 р. і до виходу на пенсію 31 січня 2014 р. – провідний редактор відділу джерелознавства ІР.

Виконала науково-технічне описування рукописних фондів ІР, зокрема особових архівів Є.П. Кирилюка (ф. 73), Д.М. Косарика (ф. 316), О.Т. Гончара (ф. 380), М.К. Холодного (ф. 375). Здала до фондів ІР та опрацювала архів свого батька – вчителя математики, учасника Другої світової війни Л.С. Голобородька (ф. 376).

Провідний фахівець у галузі видавничої діяльності Інституту, виконувала організаційну та практичну роботу із залучення наукових та науково-методичних результатів наукової діяльності ІР до широкого наукового та громадського загалу. Член редакційно-видавничої групи ІР, відповідальний секретар наукового збірника «Рукописна та книжкова спадщина України». Редактор ряду монографічних досліджень співробітників ІР, науково-довідкових каталогів, путівників тощо. Член Науково-методичної ради ІР. Науковий консультант стосовно удосконалення форм і методів редакційно-видавничої роботи в НБУВ.

Напрями наукових досліджень: архівознавство, археографія, документознавство.

Статті

1. Основні видання науково-видавничої діяльності Інституту рукопису ЦНБ // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті: Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовт. 1993 р. Київ, 1993. Ч. 1. С. 104–106.

2. Беркович Ісаак Якович [с. 42] ; Бунге Микола Християнович [с. 64–66] ; Вермишев Олександр Олександрович [с. 73] ; Влизько Олекса Федорович [с. 80] ; Вовчок Марко (Вілінська Марія Олександрівна) [с. 85] ; Вороний Георгій Феодосійович [с. 86–88] ; Гельман Макс Ісайович [с. 98–99] ; Геппенер Микола Володимирович [с. 99–101] ; Гіляров Олексій Микитович [с. 102] ; Годованець Микита Павлович [с. 104] ; Громашевський Василь Львович [с. 123–125] ; Грузинський Олександр Сергійович [с. 125–127] ; Дергальов Іван Петрович [с. 139] ; Доманицький Василь Миколайович [с. 147–149] ; Дроздов Степан (Стефан) Леонтійович [с. 155–156] ; Дубянський Ілля Петрович [с. 156–157] ; Ерліх Семен (Шимон) Лазарович (Лейзерович) [с. 165–166] ; Жебуньов Леонід Миколайович [с. 176] ; Зданевич Борис Іванович [с. 184–185] ; Ісаєвич Михайло Іванович [с. 201–202] ; Карпека Олександр Данилович [с. 216–217] ; Кезма Тауфік Гаврилович [с. 217–219] ; Кістяківська Наталія Павлівна [с. 224–225] ; Кирилюк Євген Прохорович [с. 229–230] ; Коваленко Олексій Васильович [с. 231–232] ; Колесса Філарет Михайлович [с. 241–242] ; Котляревський Іван Петрович [с. 271–273] ; Кушнір-Марченко Костянтин Федорович [с. 294–296] ; Левитський Володимир Фавстович [с. 311–312] ; Левицький Модест Пилипович [с. 312–313] ; Ляскоронський Василь Григорович [с. 331–333] ; Макогон Олександр Григорович [с. 227–338] ; Манжура Іван Іванович [с. 346–347] ; Мельников-Разведенков Микола Федорович [с. 364–365] ; Міодушевський Олександр Йосипович [с. 365–366] ; Пухтинський В'ячеслав Костянтинович [с. 456–458] ; Романова Одарка Володимирівна [с. 461–462] ; Хлебніков Микола Іванович [с. 564] ; Чаговець Всеволод Андрійович [с. 570–572] ; Чепур Євгенія Іполитівна [с. 572–573] ; Юденич Олена Миколаївна [с. 635] ; Яновський Феофіл Гаврилович [с. 645] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, ... М.Л. Скірта та ін. Київ, 2002.

3. Видатні вчені Національної академії наук України : особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т архівознавства ; уклад.: О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, ... М.Л. Скірта та ін. (розділ 1) ; В.Г. Врублевський, О.М. Закусילו, О.О. Колобов та ін. (розділ 2) ; передм. Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Путра. Київ, 1998. 307 с.

Редакційна діяльність та упорядкування

4. Рукописна та книжкова спадщина України : археограф. дослідж. унікальних арх. та бібл. фондів / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ. 1993–2013. Вип. 1–17. – Редактор.

5. Булатова С.О. Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2006. 334 с. – Редактор.

6. Києво-Могилянська академія у документах і рідкісних виданнях Центральної наукової бібліотеки ім. В.І. Вернадського НАН України : видання XVIII – першої чверті XX ст. Вип. 1. Матеріали до бібліографічного покажчика / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. ; уклад.: Л.М. Дениско, за уч. М.С. Рубльової, В.Р. Галай ; вступ. ст. «З історії Києво-Могилянської академії» П.В. Голобуцького. Київ, 1995. 187 с. – Редактор.

СКРИПКА
ОЛЬГА АНАТОЛІЇВНА
(12 березня 1985 р., м. Київ)

У 2008 р. закінчила вечірнє відділення факультету іноземної філології Київського національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Паралельно працювала вчителем німецької мови в київських школі та гімназії (2006–2009).

З 21.09.2009 р. працює в ІР на посаді бібліотекаря 1 категорії відділу фондів рукописної спадщини, з 16.01.2012 р. – провідний бібліограф відділу джерелознавства. Коло обов'язків: обслуговування читачів, технічне опрацювання архівів особового походження, звірка наявності рукописних фондів та підручної бібліотеки ІР. Брала участь у створенні електронного ресурсу на фонди ІР (ведення та редагування баз даних «Електронний архів В.І. Вернадського» та «Підручний фонд Інституту рукопису»). Займається каталогізацією видань підручної бібліотеки німецькою та англійською мовами.

Є одним з авторів-укладачів путівника «Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (2015), виконувала науково-допоміжні археографічні роботи для видання «Володимир Іванович Вернадський і Україна» (т. 1, кн. 1; Київ, 2011), що вийшло в серії «Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського».

Редакційна діяльність та упорядкування

1. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Т. 1, кн. 1 : Володимир Іванович Вернадський. Науково-організаційна діяльність (1918–1921) / НАН України. Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т історії України. Київ, 2011. 699 с. (Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського).

Статті

2. Колекція автографів // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015. С. 271.

СОРОКА

БРОХА ФРОЇМ-ГЕРШІВНА (БРОНІСЛАВА ГРИГОРІВНА)

(1908 р., м. Київ – 1959 р., м. Київ)

Р
О
З
Д
І
Л
III

Закінчила механічну профшколу; факультет без відриву від виробництва в м. Києві Харківського державного бібліотечного інституту.

Працювала технічним бібліотекарем (з 24.11.1929 р.), помічником бібліотекаря (з 16.05.1930 р.), технічним бібліотекарем-спеціалістом (з 20.10.1930 р.), старшим бібліотекарем (з 01.09.1931 р.), завідувачем спеціального (таємного) сектору книгосховища (з 16.04.1934 р.), заступником завідувача сектору наукової бібліографії (з 26.09.1935 р.), молодшим науковим співробітником (з 08.02.1936 р.), заступником завідувача ВР (з 16.09.1937 р.), завідувачем сектору опрацювання (з 21.10.1937 р.), завідувачем підвідділу схедеографії відділу опрацювання (з 13.11.1938 р.), помічником завідувача відділу опрацювання з методичних питань (11.05.1940–11.07.1941) Бібліотеки АН УРСР; заступником голови артлі з культурно-масової роботи (12.09.1941–26.12.1941); завідувачем діловодства воєнної прокуратури Північно-Кавказького військового округу (17.04.1942–07.08.1942); старшим бібліотекарем Московського інституту марксизму-ленінізму при ЦК ВКП(б) (10.07.1944–02.11.1947); завідувачем бібліографічного сектору (з 01.11.1947 р.), завідувачем кабінету марксизму-ленінізму (з 24.02.1948 р.), завідувачем бібліографічного сектору (15.05.1948), завідувачем сектору комплектування (з 10.06.1948 р.), старшим бібліотекарем відділу обробки та каталогізації (з 01.09.1955 р.) ДПБ УРСР.

Працюючи у ВР, займалася науково-технічним опрацюванням колекції «Гоголіана». Використовуючи документи ВР, спільно з О.А. Назаревським та співробітниками Театрального музею ВУАН підготувала виставку, присвячену столітньому ювілею п'єси «Ревізор» (1936). Відбирала для передання до таємного відділу «ідеологічно шкідливі» книжки з підручної бібліотеки, рукописи та картотеки ВР.

Напрями наукових досліджень: археографія, бібліотекознавство, архівознавство.

**СТЕБЛИВЕЦЬ
ОЛЬГА ЮРІЇВНА**

(5 лютого 1966 р., с. Мирне
Сімферопольського р-ну Кримської обл.)

У 1989 р. закінчила Київський технологічний інститут легкої промисловості.

В ІР – з грудня 2017 р. Працює на посаді провідного бібліотекаря відділу фондів рукописної спадщини. Фахівець зі зберігання та використання фондів. Залучається до обслуговування дослідників у читальному залі.

**СТЕПАНИШИНА
ОКСАНА МИХАЙЛІВНА**

(19 січня 1895 р., с. Старе Люблінської губ.
Королівства Польського Російської імп. – [1980-ті роки])

Навчалася на історичному відділі Харківських вищих жіночих курсів (з 1913 р.). Закінчила Київські вищі жіночі курси (1917); аспірантуру Науково-дослідної кафедри історії України (1930). Захистила працю: «Господарство Браницьких на Київщині та проведення реформи 1860-х рр.».

Працювала бібліотекарем та вчителем комерційного училища М.Г. Хорошилової (Київ, 1918–1919); бібліотекарем-спеціалістом ВБУ (з 05.10.1920 р.); співробітником Миронівської цукроварні (1922); учителем Київської профшколи (1923); учителем трудшколи № 1 ім. Т.Г. Шевченка (Київ, 1924–1927); співробітником Науково-дослідної кафедри М.С. Грушевського (1928–1930); науковим співробітником Комісії для виучування соціально-економічної історії України при ВУАН (до серпня 1933 р.); директором Київської жіночої гімназії (1942).

У ВР обіймала посаду старшого бібліотекаря (27.12.1945–16.03.1947).

Стаммі

1. Останні роки життя Михайла Грушевського // Наші дні. Львів, 1943. Ч. 3. С. 4–5.
2. Українська історична наука в 1920-х роках // Сучасник. Новий Ульм, 1948. Вип. 1.
3. Останні роки життя Михайла Грушевського // Укр. історик. Київ, 1981. № 1–4. С. 69–72.

Лит: Юркова О. Київська історична школа М.С. Грушевського : долі науковців // «3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ». Київ, 1998. № 1/2 (6/7). С. 263–280; Юркова О. Діяльність Науково-дослідної кафедри історії України М.С. Грушевського (1924–1930 рр.). Київ, 1999. С. 255–256.

**ТАРНАВСЬКИЙ
ВАДИМ ПЕТРОВИЧ**

(10 червня 1905 р., м. Казатин
Бердичівського пов. Київської губ. – ?)

Народився в родині єпископа УАПЦ П. Тарнавського (1884–?).

Закінчив Київську 8-му гімназію (1919), Баришівський соціально-економічний технікум (1922), літературно-лінгвістичний цикл факультету професійної освіти Київського інституту народної освіти (1926). Навчався в аспірантурі Українського наукового інституту книгознавства (з 01.10.1931 р.).

Працював у квітникарстві Мейєра на Сирці (1919); на баришівських торфорозробках, у канцелярії районного відділу міліції, на заводі Баришівської кустарно-виробничої шкіряної трудової артілі (1920–1922); викладачем мови 4-ї школи (Київ, 1927–1933); тимчасовим робітником (з 26.11.1933 р.), старшим (з 07.09.1935 р.), завідувачем (1936), головним бібліотекарем (1938) газетного відділу, науковим співробітником ВР БАН (1941); старшим науковим співробітником бібліографічної групи Інституту української літератури ім. Т.Г. Шевченка (1939 – червень 1941 р.); під час нацистської окупації Києва керував Інспектурою бібліотек Київської міської управи (1941–1942). Дослідник творчості Г. Квітки-Основ'яненка, Ф. Вовка, М. Комарова.

У ВР займався комплектуванням колекції документів з української літератури XIX–XX ст., нелегальних дореволюційних видань та колекції видань АН УРСР. Долучався до обслуговування читачів; надавав бібліотечно-бібліографічні консультації щодо складу та змісту фондів; складав описи збірки Літературної комісії АН (рукописів та листів Г. Квітки-Основ'яненка, І. Нечуя-Левицького, П. Куліша, Б. Грінченка та ін.); брав участь у каталогізації фондів, складанні фондкових описів (карток для ф. I, II, III).

Напрями наукової діяльності: літературознавство, бібліотекознавство, архівознавство, бібліографія.

Статті

1. Рецензія на «Конотопську відьму» Квітки // Життя й революція. Київ, 1927. № 2. С. 248–250.
2. Два листи до Краєвського // Література. Київ, 1928.
3. Рецензія на «Вибрані твори» Квітки // Життя й революція. Київ, 1928. № 8. С. 160–162.
4. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко : бібліогр. розвідка : з нагоди 150-х роковин народж. письменника / Коміс. для видавання пам'яток новітнього укр. письменства. Харків : Укр. робітник, 1929. XXVIII, 354 с. (ВУАН. 36. Іст.-філол. віділу, № 87).
5. Соціалістична утопія І. Франка // Франко І. Захар Беркут. Київ, 1930.
6. Буржуазна концепція історії та бібліографії преси на Україні // Проти буржуазної теорії у книгознавстві : наук. зап. / УНІК. Київ, 1933. Т. I. С. 136–183.

ТЕРЕЩЕНКО КАТЕРИНА ПАВЛІВНА

(3 липня 1950 р., с. Крути Ніжинського р-ну
Чернігівської обл.)

У 1978 р. закінчила Харківський інститут інженерів комунального будівництва.

У ЦНБ працювала з 13.04.1987 р. на посаді старшого інспектора відділу кадрів. З кінця 1990 р. переведена на роботу до ІР, де була редактором 1 категорії (з 01.12.1990 р.), редактором 1 категорії відділу рукописів та стародруків (з 03.02.1992 р.), науковим співробітником відділу джерелознавства (08.12.1992–09.03.1998).

В ІР відповідала за облік фондів, займалася розробкою питань систематизації, класифікації та уніфікації описів. Брала участь у комплектуванні рукописних фондів ВР новими надходженнями через листування з потенційними фондоутворювачами. Член Науково-методичної ради та Експертної комісії з визначення цінності рукописних документів та особових фондів, що надходили до ІР. Виконала описування особових фондів О.С. Грузинського (ф. 329) та Є.М. Косачевської (ф. 288), фонду мікрофільмів.

Здійснювала наповнення автоматизованого інформаційного банку даних «Книжковий пам'ятник», присвяченого рукописній книзі. Одна з авторів-укладачів статей до путівника по особових архівних фондах ІР.

Напрями наукових досліджень: архівознавство, археографія, документознавство, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Статті

1993

1. Особистий архівний фонд академіка Сергія Олександровича Єфремова в Інституті рукопису ЦНБ // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті : Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовт. 1993 р. / АН України. Центр. наук. б-ка. Київ, 1993. Ч. 1. С. 99–100. (Співавтор – Т.І. Воронкова).

1996

2. Нові надходження Інституту рукопису НБУ ім. В.І. Вернадського // Стратегія комплектування фондів наук. б-ки : тези доп. Міжнар. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 1996 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 1996. С. 112.

3. Фонд Олексія Петровича Новицького // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1996. Вип. 3. С. 175–180.

2002

4. Левитський Орест Іванович [с. 313–315]; Новицький Олексій Петрович [с. 391–396]; Рильський Максим Тадейович [с. 460–461] // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, ... К.П. Терещенко та ін. Київ, 2002. – 766 с.

Редакційна діяльність та упорядкування

5. Видатні вчені Національної академії наук України : особові архівні та рукописні фонди академіків та членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т архівознавства ; уклад.: О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, ... К.П. Терещенко та ін. Київ, 1998. 307 с.

6. Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад.: О.С. Боляк, С.О. Булатова, Т.І. Воронкова, ... К.П. Терещенко та ін. Київ, 2002. 766 с.

**ТИТАРЕНКО
ОЛЬГА ЛЕОНІДІВНА**

(10 листопада 1971 р., м. Золотоноша
Черкаської обл. – 30 березня 2016 р., м. Київ)

У 1996 р. отримала вищу освіту на факультеті приладобудування Черкаського інженерно-технологічного інституту.

У 1996–1999 рр. працювала на різних посадах в Черкаському інженерно-технологічному інституті. З 27.10.1999 р. по 2001 р. – аспірант кафедри суспільних дисциплін і права цього інституту.

В ІР обіймала посаду провідного бібліотекаря відділу зберігання та використання фондів (20.09.2002–03.11.2003).

Займалася науково-технічним опрацюванням документів Архіву ІР, залучалася до створення облікової документації на фонди ІР.

**УШЕТА
ОКСАНА ІВАНІВНА**

(27 вересня 1972 р., м. Городня
Городнянського р-ну Чернігівської обл.)

Редактор ВР (02.11.1989–06.08.1990). Залучалася до складання карткових каталогів на фонди та до наукового-технічного опрацювання архівів. □

**ХОРОШИХ
ОЛЕКСАНДР ВІТАЛІЙОВИЧ**
(12 березня 1976 р., м. Київ)

У 1997 р. закінчив факультет бібліотекознавства та бібліографії Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука.

У відділі фондів рукописної спадщини ІР працював на посаді бібліотекаря 1 категорії (01.06.2011–20.07.2011). Займався створенням цифрових ресурсів ІР, зокрема заповнював та редагував поля віртуального імідж-каталогу ІР. □

**ЦИЦЮРА
ОКСАНА МИКОЛАЇВНА**
(10 серпня 1983 р., с. Грузьке
Кролевецького р-ну Сумської обл.)

У 2007 р. закінчила філологічний факультет КНУ імені Тараса Шевченка.

В ІР працювала з 2004 р. на посадах редактора 2 категорії відділу джерелознавства (з 24.02.2004 р.) та бібліотекаря 1 категорії відділу зберігання та використання фондів (01.06.2005–15.01.2008).

Долучалася до розбирання, систематизації та науково-технічного опрацювання документів особових фондів, зокрема фонду Ф.П. Шевченка (ф. 349) та фонду О.Т. Гончара (ф. 380). Одна з авторів-укладачів путівника «Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського». Займалася також обслуговуванням читачів, звіркою наявності документів у фондах ІР тощо.

Статті

1. Архів Головної книжної палати України // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015. С. 13–17.

**ЧЕРКАСОВА (за чол. ГОРОХОВСЬКА)
РОЗА (РОЗАЛІЯ) ІВАНІВНА**
(4 травня 1938 р., м. Красноярськ, Росія)

У 1958 р. закінчила Київський технікум підготовки культпросвітпрацівників Міністерства культури УРСР. Вищу освіту отримала в 1964 р. у Харківському державному бібліотечному інституті (Київське відділення). Також закінчила відділення польської мови (1977) та відділення французької мови (1982) Перших Київських державних дворічних курсів іноземних мов.

У Бібліотеці – з 1959 р. Працювала в газетному відділі (15.09.–30.11.1955), у ВР (з 25.01.1956 р.), у відділі каталогізації та алфавітизації каталогів (01.06.1961–01.02.1974), у відділі систематизації (08.01.1976–31.01.1995).

У ВР обіймала посаду помічника бібліотекаря. Займалася переважно обслуговуванням читачів у читальному залі. Залучалася також до науково-технічного опрацювання іншомовних документів, зокрема до редагування заголовків опісань документів, створених польською та французькою мовами.

**ЧЕРНУХІН
ЄВГЕН КОСТЯНТИНОВИЧ**
(25 вересня 1953 р., м. Мурманськ, Росія)

У 1982 р. закінчив філологічний факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка і був направлений на роботу викладачем кафедри російської мови Київського політехнічного інституту (вересень 1982 – лютий 1986 р.).

З листопада 1989 р. – у ВР на посаді редактора тимчасово (12.11.1989 – 11.05.1990). З 14.05.1990 р. переведений у постійний штат ВР редактором 1 категорії, пізніше – редактор 1 категорії відділу рукописів та стародруків (03.02.1992–01.09.1992). З 1991 р. за сумісництвом працював в Археографічній комісії Інституту історії АН України на посаді молодшого наукового співробітника. Звільнився з Бібліотеки для поїздки на стажування до Апостольської бібліотеки Ватикану (Рим, Італія) за стипендією Фонду українських катедр Гарвардського університету (США). Після повернення з Італії в січні 1993 р. працював в Інституті української археографії АН України (переведений на постійну роботу з березня 1993 р.). З вересня 1993 р. працював за сумісництвом в Інституті історії України НАН України, у відділі «Кабінет українсько-грецьких відносин». З січня 1994 по серпень 1999 р. – науковий співробітник того ж відділу. У лютому – грудні 1995 р. навчався в Школі новогрецької мови Аристотелівського університету в Салоніках за стипендією Фонду державних стипендій (Грецька Республіка). З березня 1996 р. за сумісництвом викладає новогрецьку мову на кафедрі мов народів України філологічного факультету КНУ імені Тараса Шевченка, пізніше – на кафедрі іноземних мов Інституту міжнародних відносин і права КНУ імені Тараса Шевченка. З вересня 1999 по вересень 2000 р. – викладач новогрецької мови на посаді доцента кафедри елліністики у КНУ імені Тараса Шевченка.

У жовтні 1999 р. захистив в НБУВ дисертацію «Грецькі рукописи IV–XX ст. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: кодикологічне дослідження» (науковий керівник Л.А. Дубровіна) на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. У вересні 2000 р. був направлений до докторантури при КНУ імені Тараса Шевченка. У 2001–2003 рр. працював за сумісництвом в Інституті історії України НАН України, у відділі «Кабінет українсько-грецьких відносин», на посаді старшого наукового співробітника.

У 2003 р. перебував на стажуванні в Греції як стипендіат Фонду державних стипендій у Школі новогрецької мови Афінського Університету Каподистрії (червень–липень) та як стипендіат Міністерства освіти та релігії Грецької Республіки в Британській археологічній школі (вересень–грудень) за напрямом «Візантійська лексикографія». У 2004–2006 рр. працював як запрошений дослідник у відділі історіографії Інституту новогрецьких досліджень Національної фундації досліджень (Афіни, Грецька Республіка). У 2007–2009 рр. – позаштатний викладач новогрецької мови на кафедрі інтенсивної мовної підготовки Військового інституту КНУ імені Тараса Шевченка за програмою співробітництва України з НАТО. З лютого 2010 р. – старший науковий співробітник Центру досліджень цивілізацій Причорномор'я Інституту історії України НАН України.

З жовтня 2013 р. працює за сумісництвом в ІР – провідний бібліотекар (з 16.10.2013 р.), науковий співробітник (з 01.10.2014 р.), з 03.04.2018 р. – старший науковий співробітник відділу фонду юдаїки.

Досліджує джерела, складені грецькою, англійською, французькою, польською, італійською, турецькою, латинською мовами.

Провідний фахівець з дослідження грецьких та латинських рукописів. Виконав описування колекції митрополита Андрея Шептицького, особових фондів А.О. Білецького та Т.М. Чернишової, М.В. Гориновича, Р.С. Харабадот. Віднайшов та оприлюднив низку першоджерел з історії греків України, зокрема підготував до видання окремі архівні документи з фондів ІР грецькою мовою, тюркськими діалектами тощо.

Член-засновник (1997), голова (2002–2008) Київського наукового історико-філологічного товариства Андрія Білецького.

Напрями наукової діяльності: грецька й латинська палеографія та епіграфіка, кодикологія, сфрагістика, історія греків в Україні, грецька лексикографія, археографія, архівознавство, джерелознавство.

Окремі видання

1. Грецькі актові документи і листи : з фондів ЦНБ АН УРСР : кат. рукописів XVI–XIX ст. Київ : Ін-т історії України АН УРСР, 1991. 55 с. (Серія «Науково-довідкові видання з історії України»).

2. Грецький Схід і Україна : листи грецького духовенства XVIII ст. у фондах Інституту рукопису ЦНБ ім. В.І. Вернадського / НАН України. Ін-т укр. археографії, Центр. наук. б-ка ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Ін-т історії ; передм. і пер. Є.К. Чернухіна ; відп. ред. В.І. Ульяновський. Київ, 1994. 91 с. (Серія «Джерела з історії Церкви в Україні»).

3. Грецьке Ніжинське братство : історіографія та джерела. Київ : Ін-т історії України НАН України, 1998. 98 с. (Історичні зошити).

4. Грецькі рукописи IV–XX ст. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : кодикологічне дослідження : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 1999. 19 с.

5. Грецькі рукописи у зібраннях Києва : каталог / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; Ін-т історії України ; Гарвардський ун-т ; Дамбартон Оукс ; упоряд. Є. Чернухін. Київ ; Вашингтон, 2000. 384 с.

6. Грецька рукописна спадщина в Києві : історіографія та огляд матеріалів IV–XX ст. / НАН України. Ін-т історії України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису, Держкомархів України ; відп. ред. О.С. Онищенко. Київ, 2002. 326 с. : іл.

7. Новогрецько-український словник / уклад.: Н.Ф. Клименко, О.Д. Пономарів, Є.К. Чернухін. Київ : Укр. енцикл. ім. П. Бажана, 2005. 429 с.

8. Греческие молитвы, заклинания и заговоры из Большой Каракубы / Донец. центр Ин-та востоковедения им. А. Крымского НАН Украины, Общественный науч.-исслед. центр «Схід-Захід» ; вступ. ст., пер., ист.-филол. comment. и подгот. текста Е. Чернухина. Донецк : Норд-Пресс, 2005. 167 с.

9. Колекція рукописів та архів митрополита Андрея Шептицького : кат. фонду XVIII Ін-ту рукопису Нац- б-ки України ім. В.І. Вернадського / НАН України. Ін-т історії України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2011. 242 с. ; іл.

10. Архів українських філологів А.О. Білецького і Т.М. Чернишової у фондах ІР НБУВ : біограф. дослідж. : наук. кат. / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2014. 304 с. : іл. (Співавтори – Т.С. Горбач, О.М. Купченко-Гринчук, В.Е. Лось).

11. Архів протоієрея Трифілія Карацоглу : першоджерела з історії греків Криму та Надззов'я XVIII ст. у фондах Ін-ту рукопису Нац- б-ки України ім. В.І. Вернадського / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2016. 318 с., іл.

Статті

1993

12. Грецькі акти в рукописних зібраннях ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. Вип. 1. С. 217–237.

1994

13. Рукописна латинська книга в фондах Інституту рукопису // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С.174–188.

1995

14. Книга пожертв Ніжинського грецького братства (1696–1786 рр.) // Україна Греція : історія та сучасність : тези ІІ Міжнар. наук. конф., м. Київ, 22–24 лют. 1995 р. Київ, 1995. С. 131–133.

1996

15. Об антропонимике христиан Крыма первой половины XVIII в. // Україна – Греція : досвід дружніх зв'язків та перспектива співробітництва : тези Міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 24–26 трав. 1996 р. Маріуполь, 1996. С. 176–179.

16. Ономастикон готської та кафської митрополій в Криму // Актуальні питання сучасної філології : Міжнар. наук. конф. пам'яті проф. А.О. Білецького (1911–1995) : тези доп. Київ, 1996. С. 102.

1997

17. Греческие рукописи в киевских хранилищах // UKRAINICA : арх. студії. Вип. 1. Київ, 1997. С. 177–196.

18. Греческие рукописи в Киеве // Україна – Греція : історія та сучасність : тези Міжнар. наук. конф., м. Київ, 29–30 верес. 1993 р. Київ, 1993. С. 163–165.

19. Імена й прізвиська за матеріалами поминальників православних парафій греків Криму першої половини XVIII ст. // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Вип. 1. Київ, 1997. С. 32–45. (Співавтор – О. Галенко).

20. Книга пожертв Ніжинського грецького братства (1696–1786) // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького ; підгот. публ. рукописного тексту грец. та укр. мовами Є.К. Чернухіна. Київ, 1997. Вип. 1. С. 91–102. Додаток : Книга пожертв Грецького братства в Ніжині (1696–1786). С. 143–179.

1998

21. Греки України : джерелознавчий аспект [С. 3–11. Співавтор – Н.О. Терентьєва] ; «Грецькі справи» в ЦДІА України в Києві [С. 145–149] // Україна – Греція : арх. та книжкова спадщина греків України : зб. наук. пр. Київ : Ін-т історії України НАНУ, 1998.

22. Книжкова спадщина греків України (Монастир Св. Катерини в Києві) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1998. Вип. 4. С. 262–280.

23. Колофони та маргіналії грецьких кодексів Києва : [з фондів Ін-ту рукопису НБУВ] // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 1998. Вип. 2. С. 30–43.

1999

24. Книжкова спадщина ніжинських і київських греків // Україна – Греція : іст. спадщина і перспективи співробітництва : Міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 27–29 трав. 1999 р. : зб. наук. пр. Маріуполь, 1999. С. 206–209.

25. Кость Харлампович та його нариси з історії ніжинських греків [С. 160–176] ; Новогрецька мова : практичний курс [Додаток. С. 1–44. Співавтори – Н.Ф. Клименко, О.Д. Пономарів] // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 1999. Вип. 3.

2000

26. Εκπαίδευση, Γλωσσικό ζήτημα και η διατήρηση του Έθνους // Ελληνική Διεθνής Γλώσσα. Αθήνα, 2000. Τ. 5 (41). Σ. 442–445. [= Освіта, Мовне питання та збереження Нації // Грецька міжнародна мова. Т. 5 (41). Афіни, 2000. С. 442–445].

2001

27. Автографы и собственноручные записи митрополита Готфии и Кафы Гедсона // 175 лет Керченскому музею древностей : материалы Междунар. конф. 27–29 июля 2001 г. Керчь, 2001. С. 179–182.

28. Грецьке духовенство на українських теренах. Справа архімандрита Козьми // Подвижники й меценати. Грецькі підприємці та громадські діячі в Україні XVI–XX ст. : іст.-біограф. нариси. Київ : Ін-т історії України НАНУ, 2001. С. 45–67.

29. Книжкова спадщина греків України : 1. Монастир Св. Катерини в Києві. 2. Книжкові зібрання ніжинських греків // Грецьке Православ'я в Україні : зб. наук. ст. та матеріалів. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2001. С. 139–231.

30. Передмова [С. 7–17. Співатор – О. Терентьева] ; Нежинские купцы братья Зосимады [С. 111–120. Співатор – О. Терентьева] // Подвижники й меценати : грецькі підприємці та громадські діячі в Україні XVII–XX ст. : іст.-біограф. нариси. Київ : Ін-т історії України НАНУ, 2001.

31. Юридичний словник XII ст. за рук. І: 137 IP НБУВ // Наук. спадщина проф. С.В. Семчинського і сучасна філологія : зб. наук. пр. Ч. 2. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2001. С. 544–548.

2002

32. Власні імена та географічні назви за київським списком словника Кирила Олександрійського (IP НБУВ, ф. 72: 7) // Мова і культура. 2002. Вип. 5, т. 2, ч. 2. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2002. С. 239–251.

33. Словник Антонія Філософа як пам'ятка візантійського словникарства XV ст. // Мовні і концептуальні картини світу. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2002. № 6, кн. 2. С. 288–300.

2003

34. Антонін (в миру Андрій Іванович Капустін) // Енцикл. історії України. Т. 1: А–Б. Київ : Наук. думка, 2003. С. 104.

35. До історії обрання К.В. Харламповича до ВУАН // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 2003. Вип. 4. Кн. 1. С. 165–197.

36. Мова нотаріальних документів італійських греків XII–XIII ст. (за фрагментом словника юридичних термінів XII–XIII ст.) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2003. Вип. 8. С. 80–94.

2004

37. Дмитрієвський Олексій Опанасович // Енцикл. історії України. Київ : Наук. думка, 2004. Т. 2: Г–Д. С. 404–405.

38. О некоторых суевериях крымских греков (по материалам неизданной рукописи XIX в.) // Мова і культура. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. Вип. VII. Т. 9. С. 175–187.

39. Το περιοδικό «Zapysky Istoryko-Filolohichnoho Tovarystva Andriya Biletc'koho» (Σημειώσεις του Ιστορικοφιλολογικού Συλλόγου «Ανδρέας Μπιλέτσου») // ΜΝΗΜΩΝ. Αθήνα, 2004. Τ. 26. Σ. 265–274. [= Часопис «Записки Історико-філологічного товариства Андрія Білецького» // ΜΝΗΜΩΝ. Αфіни, 2004. Τ. 26. С. 265–274].

2005

40. Митрополит Готї та Кафи Гедеон // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2005. Вип. 10. С. 50–74.

41. О грамотности, неграмотности и безграмотности мариупольских греков (замечания к рукописному наследию 18–19 вв.) // Язык и культура. Київ, 2005. Вып. 8. Т. 5. Ч. 2: Нац. языки в их специфике и взаимодействии. С. 68–74.

2006

42. Афон // Укр. музична енцикл. / НАН України; Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. Київ, 2006. С. 108–109. (Співатор – О. Шевчук).

43. Памятники караманлийского письма в Украине: к постановке проблемы и о перспективах исследования // Роль етнічних спільнот Донеччини в розбудові укр. державності : матеріали першої регіональної конф., м. Донецьк, 15–16 груд. 2006 р. Донецьк, 2006. С. 205–227.

44. К вопросу об изучении родного языка и сохранении греческого этноса в Украине // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 2006. Вип. 4. Кн. 2. С. 192–211.

45. Опыт греческо-украинской лексикографии, или как составляют переводные словари в Украине XXI века // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 2006. Вип. 4, кн. 2. С. 244–259.

2007

46. Архів Львівської Греко-Католицької митрополічної консисторії та архів Андрея Шептицького в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : погляд археографа та питання реконструкції джерел // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2007. Вип. 11. С. 3–15.

47. Д.И. Абрамович как исследователь греческих рукописей Киева // Монфоко́н. Исследования по палеографии, кодикологии и дипломатике / РАН. Ин-т всеобщей истории, Центр «Палеография, кодикология и дипломатика». Москва, Санкт-Петербург : Альянс-Архео, 2007. С. 275–291.

2008

48. Коллекция древних актов митрополита Андрея Шептицкого : состав и проблемы описания // Палеография и кодикология. 300 лет после Монфокона : материалы Междунар. науч. конф., г. Москва, 14–16 мая 2008 г. Москва, 2008. С. 256–264.

2009

49. Греческие литургические рукописи в собраниях Киева : кодикологический и музыкально-палеографический аспекты // Наук. вісн. Нац. музичної академії України ім. П.І. Чайковського. Київ, 2009. Вип. 88. Ч. 2. С. 96–108.

50. Нове видання з тюркологічної проблематики [Рец. на: Мосенкіс Ю.Л., Синишин Р.І., Переверзєв Д.І. Тюркські мови у світовому мовотворчому процесі. Кіммерійці, таври і кримознавство. Київ, Умань, 2009. 196 с.] // Мова та історія : зб. наук. пр. Київ, 2009. Вип. 106. С. 73–82.

51. Нове досягнення української кореїстики [Рец. на: Переверзєв Д.І. Чинники формування звукових властивостей корейської мови : Євразійський контекст дослідження мови праукраїнського Трипілля. Київ ; Умань : СПД Жовтий, 2009. 230 с.] // Мова та історія : зб. наук. пр. Київ, 2009. Вип. 108. С. 61–66.

52. Проблеми репертуару та особливості перекладів грецьких богослужбових текстів тюркськими мовами (на матеріалах урумських рукописів XVIII–XIX ст.) // Мова та історія : зб. наук. пр. Київ, 2009. Вип. 103. С. 7–34.

53. [Рец. на:] Болобан М.А., Мосенкіс Ю.М., Синишин Р.І., Переверзєв Д.І. Мовнокультурний простір стародавньої Британії і субстратна передісторія англійської мови в контексті теорії субстрату. Київ ; Умань : СПД Жовтий, 2009. 68 с. // Мова та історія : зб. наук. пр. Київ, 2009. Вип. 105. С. 52–63.

54. Україна продовжує пізнавати Далекий Схід через мови [Рец. на: Рябоволенко І.В. Архаїчна лексика японської мови. Київ : Умань, 2009. 188 с.] // Мова та історія : зб. наук. пр. Київ, 2009. Вип. 109. С. 60–64.

2010

55. Загадки імлістого Альбіону [Рец. на: Бура Х.В. Англійська та спільногерманська лексика невідомого походження в контексті проблеми генези англійської мови / за ред. Ю.Л. Мосенкіса. Київ ; Умань : ПП Жовтий, 2010. 120 с.] // Мова та історія : зб. наук. пр. Київ, 2011. Вип. 158. С. 40–44.

56. Етнолінгвістичні загадки рукописного конволюту XVIII ст. з бібліотеки Київського собору св. Софії // Мова та історія. Київ, 2010. Вип. 117. С. 4–18.

57. О трех греческих автографах в собраниях Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2010. Вип. 14. С. 24–47.

58. [Рец. на:] Болобан М.А. Календарно-часова лексика англійської мови в контексті розвитку культури Великої Британії – Рукопис // Мова та історія : зб. наук. пр. Київ, 2010. Вип. 118. С. 36–43.

59. [Рец. на:] Пашковська Г. Словник мовних особливостей Івана Нечуя-Левицького. Київ ; Умань, 2010. 72 с. // Мова та історія : зб. наук. пр. Київ, 2010. Вип. 132. С. 81–83.

60. Тюркские переводы греческих богослужебных текстов : запретительные молитвы св. Георгия и св. Киприана // ΚΑΛΟΦΩΝΙΑ : наук. зб. з історії церковної монодії та гімнографії. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2010. Число 5. С. 294–326.

61. Книжкові зібрання ніжинських греків // Інформ.-наук. вісн. б-ки Ніжин. держ. ун-ту ім. Миколи Гоголя. 190-річчю б-ки НДУ ім. М. Гоголя присвячується : наук.-бібліограф. вид. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2010. Вип. 1: Бібліографія. Книгознавство. Бібліотекознавство. Історія та культура. Історичне та літературне краєзнавство / М-во освіти і науки України, Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя, Б-ка ; відп. ред. Н.О. Ленченко. С. 58–72.

2011

62. «Біла ворона» на маргінесі рукопису XVII ст. з грецької церкви св. Георгія в Могилеві-Подольському // Мова та історія. Київ, 2011. Вип. 171. С. 4–12.

66. Грецькі замовляння в Надазов'ї першої половини XIX ст. : міжкультурний та діахронічний аспекти (Доп. на міжнар. конф. в Афинах у травні 2005 р.) // Мова та історія. Київ, 2011. Вип. 200. С. 252–268.

63. Два поетичні експромти українських елліністів Костянтина Харламповича та Андрія Білецького // Мова та історія. Київ, 2011. Вип. 175. С. 29–36.

64. Наказ св. Василя Великого священнослужителів : новогрецька та караманлійська редакції // Мова та історія. Київ, 2011. Вип. 172. С. 4–19.

65. Ελληνικά ξόρκια στην Αζοφική (19ος αι.): μια διαπολιτισμική και διαχρονική προσέγγιση // Ρωσία και Μεσόγειος, Πρακτικά Α' Διεθνούς Συνεδρίου, Αθήνα, 19–22 Μαΐου 2005 / Όλγα Κατσιαρδή-Hering, Αθηνά Κόλια-Δερμιτζάκη, Κατερίνα Γαρδίκια (επιμ.), Μικέλα Σκούντζου (συνεργασία). Αθήνα : Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ηρόδοτος, 2011. Τ. 2. Σελ. 369–379. [=Russia and the Mediterranean, Proceedings of the 1st International Conference, Athens 19–22 May 2005 / Olga Katsiardi-Hering, Athina Kolia-Dermitzaki, Katerina Gardikas (eds), Mikela Skountzou (collaboration). Athens : University of Athens, Herodotos, 2011. Τ. 2. Ρ. 369–379]. [Грецькі замовляння в Надазов'ї (19 ст.) : міжкультурний та діахронічний аспекти // Росія та Середземномор'я. Матеріали I Міжнар. конф. Афіни, 19–22 трав. 2005 р. / Ольга Катсярді-Геринг, Афіна Коля-Дермітзакі, Катерина Гардіка, Мікела Скунтзу. Афіни : Афін ун-т, «Геродот», 2011. Т. 2. С. 369–379].

2012

66. Греки Нежина и торговое мореходство : постановка проблемы и источники // Грецьке підприємництво й торгівля у Північному Причорномор'ї : зб. наук. ст. Київ, 2012. С. 245–264.

67. Источники по истории крымских / мариупольских греков XVIII–XIX вв. в фондах Института рукописи Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Этнография Крыма XIX–XXI вв. и современные этнокультурные процессы : материалы и исследования. Вып. 2. Симферополь, 2012. С. 139–143.

68. Київський список апокрифічного вироку Понтія Пілата // Лаврський альм. Київ, 2012. Т. 26. С. 11–20.

69. Новые источники по истории крымских и приазовских греков : записки Семена Антоновича Кечеджи-Ени (1803–1865) // Этнография Крыма XIX–XXI вв. и современные этнокультурные процессы : материалы и исследования. Вып. 3. Симферополь, 2012. С. 259–264.

70. О двух памятниках греческой народной обрядности в «Записках» урума Семена Антоновича Кечеджи-Ени // Византийский временник. Москва, 2012. Т. 71 (96). С. 140–146.

71. О некоторых родильных заговорах и верованиях крымских и приазовских греков (по материалам рукописей первой половины XIX в.) // Северное Причерноморье : к истокам славянской культуры. VII Чтения памяти О.Н. Трубачева. Междунар. конф.

Феодосия, 10–15 сент. 2012 г. : сб. ст. / Ин-т рус. языка им. В.В. Виноградова РАН, НАН Украины, Гос. академия славян. культуры, Ин-т языковедения им. А.А. Потебни НАН Украины, Феодос. музей древностей. Киев ; Москва ; Феодосия, 2012. С. 211–228.

72. Пам'ятки караманлійського письма в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2012. Вип. 15. С. 3–27.

73. Соколов Иван Иванович [С. 695] ; Спірідонов Спиридон Дмитрович [С. 754–755] // Энцикл. історії України. Київ : Наук. думка, 2012. Т. 9.

2013

74. Караманлийские рукописи в Украине : опыт палеографического, кодикологического и культурологического исследования // Палеография, кодикология, дипломатика : современный опыт исследования греч., латин. и славян. рукописей и док. : материалы Междунар. науч. конф. в честь 75-летия доктора ист. наук, чл.-кор. Афин. Академии Бориса Львовича Фонкича, г. Москва, 27–28 февр. 2013 г. / Ин-т всеобщей истории РАН ; отв. ред. И.Г. Коновалова ; сост. Д.Н. Рамазанова. Москва : Ин-т всеобщей истории, 2013. С. 341–349.

75. Записи «Господньої молитви» з надчорноморських теренів другої половини XVIII ст. // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2013. Вип. 17. С. 3–24.

76. Родинні зв'язки та соціальний профіль маріупольського грека Івана Куркчу, укладача «Записок» першої половини XIX ст. // Спец. іст. дисципліни : зб. наук. пр. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2013. Вип. 22/23. С. 539–561.

77. Аристид Хрисовери – биографическая справка // Капитан Хрисовери : [повесть]. Харьков : Фолио, 2013. С. 248–253. (Співавтор – С.О. Пинчук).

2014

78. Греки Надазов'я в пошуках свого місця в історії України : нотатки за невиданими джерелами 1950–1960-х років // Регіональна історія України : зб. наук. ст. / гол. ред. В. Смолій; відп. ред. Я. Верменич. Київ : Ін-т історії України НАН України, Київ, 2014. Вип. 8. С. 223–238.

79. З історії перекладів творів Тараса Шевченка в Греції : листи Еллі Алексію та Яніса Ріцоса до Тетяни Чернишової 1958–1964 років у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2014. № 18. С. 545–565.

80. Історична пам'ять греків Криму та Надазов'я : за невиданими працями кінця 1950-х – початку 1960-х рр. : [за матеріалами Ін-ту рукопису] // Крим від античності до сьогодення : іст. студії / НАН України. Ін-т історії України ; відп. ред. В. Смолій. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2014. С. 553–575.

81. Невідомий автограф Ксандри Костан (Олександрі Костянтинівни Гаргали) у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Сх. Світ. Київ, 2014. № 3. С. 85–93.

2015

82. Евангелія караманлійського письма XVIII в. из Северного Причерноморья в фондах Інституту рукопису Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 229–253. (Співавтор – О.М. Гальченко).

83. Історичні колекції та їхні долі : збірка давніх актів митрополита Андрея Шептицького в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Ковчег : наук. зб. з церковної історії. Львів : Вид-во Укр. католицького у-ту, 2015. Вип. 7. С. 219–231.

84. Иеромонах Игнатий Лакедемонский – первый настоятель греческой церкви в Елисаветграде // Россия и христианский Восток : [сб. ст.] / под ред. Б.Л. Фонкича. Москва : Языки славян. культуры, 2015. Вип. IV–V. С. 497–527.

85. Колекція грецьких рукописів [С. 232–234] ; Прилбицький родовий архів Шептицьких [С. 208–211, співавтор – В.Е. Лось] // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : путівник. Київ, 2015.

86. Οι Έλληνες της Νίτζνας και το θαλάσσιο εμπόριο. Μια πρώτη προσέγγιση // Οι Έλληνες της Αζοφικής : 19ος – αρχές 20ου αιώνα. Νέες προσεγγίσεις στην ιστορία των Ελλήνων της Νότιας Ρωσίας / Επιμέλεια Ευρυδίκη Σιφναίου, Τζελίνα Χαρλάφτη. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ινστιτούτο ιστορικών ερευνών, τομέας νεοελληνικών ερευνών. Αθήνα, 2015. Τ. 139. Σ. 329–345. (Πідпис: Ευγενίου Τσερνούχιν). [Греки Ніжина і морська торгівля. Перший підхід // Греки Надазов'я : 19 – початок 20 ст. Нові підходи до історії греків на Півдні Росії / ред. Евридіка Сіфнеу, Тзеліна Харлафті. Нац. фундація дослідж., Ін-т іст. дослідж., сектор новогрецьких дослідж. Афіни, 2015. Т. 139. С. 329–345].

87. «Иностранные» корреспонденты архимандрита Антонина Капустина : обзор документов 1865–1894 годов, хранящихся в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского // Иерусалим. вестн. Москва, 2015. Вып. VI–VII. С. 185–204.

2016

88. Автографи св. Ігнатія Маріупольського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2016. № 20. С. 428–439. (Співавтор – О.Б. Кульчинський).

89. Записки «Османского дипломата» о событиях в Польше 1766–1767 годов в греческой рукописи из фондов Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2016. № 20. С. 43–57.

90. Рух за збереження мови і національних традицій у грецькому Надазов'ї : огляд листів до Андрія Білецького і Тетяни Чернишової 1950–1980-х років // Нац. питання в Україні : виклики сучасності, уроки історії : доп. та матеріали Всеукр. наук. конф. 20 листоп. 2014 р. Київ, 2016. С. 196–223.

2017

91. Материалы по истории и описанию Афонских монастырей в фондах Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского // Тр. Киев. духовной академии. Киев, 2017. № 26. С. 53–76.

92. «Афонский портфель» Андрея Николаевича Муравьева (1806–1874) // Афонское наследие : науч. альм. Киев ; Чернигов : Изд. Междунар. ин-та афонского наследия, 2017. Вып. 5/6. С. 197–230.

93. Написи та епіграми на двох іконах грецького художника Теодора Пулакиса з колекції Національного музею імені Богдана та Варвари Ханенків у Києві // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2017. Вип. 21. С. 265–282.

94. Благальний лист протоієрея Трифілія Карацоглу до митрополита Ігнатія Гозадінова від січня 1785 р. (за матеріалами архіву Трифілія Карацоглу в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2017. Вип. 21. С. 357–370. (Співавтор – О.Б. Кульчинський).

95. Пелешко Адріана. Представники церковної ієрархії в історії визвольної боротьби греків за незалежність // Вісн. Київ. нац. ун-ту Тараса Шевченка. Історія. 2017. № 4 (135) С. 47–54.

2018

96. Послание Андрея Николаевича Муравьева к Великому князю Константину Николаевичу, написанное на Св. Горе Афонской в ските Пророка Ильи от имени насельников святогорских в сентябре 1849 г. // Церква-наука-суспільство : питання взаємодії : присвячується пам'яті київ. митрополита Євгенія (Болховітінова) : матеріали Шістнадцятої Міжнар. наук. конф., 29 трав. – 2 черв. 1018 р. / відп. за вип. К.К. Крайній, О.М. Черняхівська; Нац. Києво-Печерський іст.-культурний заповідник. Київ, 2018. С. 20–24.

97. Грецька епіграма митрополита Петра Могили : реконструкції, переклади, першоджерела // Тр. Київ. духовної академії. Вип. 27. 2018. С. 282–300.

98. Фонд 350 (архів родини Гориновичів) в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : фондоутворювачі, структура, огляд матеріалів // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2018. Вип. 22. С. 24–48.

99. «Мовне питання» греків українського Надазов'я : об'єктивні, суб'єктивні та інші соціокультурні чинники // Сх. Світ. № 4. Київ, 2018. С. 3–29.

100. Лист архімандрита Анатолія до графині Ольги Євтимієвни Путятіної від 22 березня 1888 р. з Токіо до Єрусалима // Тр. Київ. духовної академії. Київ, 2018. № 29. С. 258–265.

101. Печатки й штампи монастирів, скитів і келій на горі Афон за документами XVIII–XIX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Спец. іст. дисципліни : зб. наук. пр. / НАН України. Ін-т історії України. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2018. Вип. 31. С. 90–102.

Редакційна діяльність та упорядкування

102. Каталог збережених пам'яток Київського Церковно-археологічного музею, 1872–1922 / Нац. Києво-Печерський іст.-культурний заповідник ; ідея каталогу та заг. ред. С. Кролевець ; відп. ред. В. Колпакова ; авт.-упоряд. Г. Белікова, Г. Біленко, Л. Білоус, Т. Вішленкова, ... Є. Чернухін та ін. ; вступ. ст. К. Крайній. Київ, 2002. 244 с. : іл. – Автор описань № 659–662, 664–668, 671–748, 755–756, 761–762, 772–774. С. 92–114, 117, 119.

103. Піневич М. Историко-этнографический очерк населения Мариупольского округа // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Вип. 4. Кн. 2. Київ, 2006. С. 85–117. – Підготовка тексту.

104. Піневич П. До питання про грецькі привілеї на Маріупольщині : аграрне питання // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 2006. Вип. 4. Кн. 2. С. 118–140. – Підготовка тексту.

105. Соколов І. З історії колонізації Маріупольщини : еміграція на Маріупольщину греків з Криму 1778-го року // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 2006. Вип. 4. Кн. 2. С. 21–84. – Підготовка тексту, розкриття скорочень та редагування бібліографічних посилань за сучасними науковими вимогами.

106. Харлампович К. Нариси з історії Грецької колонії в Ніжині (XVII–XVIII ст.). Записки Історично-філологічного відділу ВУАН. 1929. Кн. XXIV. С. 109–205. Рецензія / О. Грушевський // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 2003. Вип. 4. Кн. 1. С. 164. – Підготовка тексту.

107. Харлампович К.В. До історії національних меншостей на Україні. Грецька колонія в Ніжині (XVII–XVIII ст.). Нарис V. Ніжинські греки й торгівля / заг. впоряд. тексту до друку Є. Чернухіна, мовна ред. О. Пономаріва // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 1999. Вип. 3. С. 87–160.

108. Харлампович К.В. Нариси з історії грецької колонії в Ніжині (XVII–XVIII ст.). Нарис VI. Просвітницька й благодійна діяльність Ніжинської грецької громади // Зап. Іст.-філолог. т-ва Андрія Білецького. Київ, 2003. Вип. 4. Кн. 1. С. 131–163. – Підготовка й редакція авторського тексту.

109. Харлампович К.В. Нариси з історії грецької колонії в Ніжині XVII–XVIII ст. До історії національних меншостей в Україні / підг. тексту нарисів V–VI, передм., ком. Є. Чернухіна та О. Морозова. Ніжин : ТОВ «Ферокол», 2011. 380 с.; іл. (Серія «Греки в Ніжині»).

110. Записки Історично-філологічного товариства Андрія Білецького / Київ. наук. іст.-філолог. т-во Андрія Білецького. Вип. 1–4. 1997–1999, 2003, 2006. – Відповідальний секретар (вип. 1–3), відповідальний редактор (вип. 4, кн. 1–2)].

111. Греческий народный молитвослов из Северного Причерноморья / Донецк. центр Ин-та востоковедения им. А. Крымского НАН Украины, Общественный науч.-исслед. центр «Схід-Захід» ; [отв. ред., вступ. ст., подг. текста, пер. и ком. Е. Чернухина]. Донецк : Ноулидж, Донец. отд.-ние, 2012. 290 с. : фот. (Духовное наследие Приазовских греков ; кн. 1).

ШАРІПОВА
ЛЮДМИЛА ВІКТОРІВНА
(24 січня 1969 р., м. Київ)

У 1993 р. закінчила вечірнє відділення романо-германського факультету КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

У ВР працювала з 1986 р. на посадах редактора (10.09.1986–31.12.1986, 09.01.1987–29.10.1987 – за додатковим тимчасовим штатом; з 30.10.1987 р. переведена в постійний штат), редактора 2 категорії відділу рукописів та стародруків (з 03.02.1992 р.), редактора 2 категорії відділу кодикології та кодикографії (з 30.09.1992 р.).

Була задіяна в бібліотечній роботі ВР (обслуговування читачів у читальному залі, підбирання рукописів та книжок на замовлення дослідників, звірка наявності фондів, нумерація аркушів тощо). Згодом долучилася до науково-інформаційних та науково-дослідних робіт: виконувала науково-технічне опрацювання одиничних надходжень до фондів ВР, надавала консультації стосовно складу рукописних фондів та виконувала тематичні довідки, зокрема англійською мовою, на замовлення дослідників та державних установ. Пропагувала наукові знання та популяризувала рукописні й архівні матеріали ВР, готуючи виставки документів і проводячи екскурсії стосовно змісту та складу фондів ВР, зокрема й для іноземних відвідувачів.

5 листопада 1993 р. звільнилася у зв'язку із зарахуванням до очної аспірантури Бібліотеки, де навчалася протягом 1993–1994 рр. (не закінчила). З 1994 по 1999 р. навчалася закордоном: 1994–1995 – магістратура Центральноєвропейського університету (Будапештський коледж, Угорщина); 1995–1996 – магістратура Кембриджського університету (Велика Британія); 1996–1999 – докторантура Кембриджського університету, де захистила дисертацію «The Library of the Kiev Mohyla Academy (1632–1780) in Its Historical Context [= Бібліотека Києво-Могилянської академії (1632–1780) в історичному контексті]» на здобуття наукового звання доктора філософії (науковий керівник Джонатан Шепард) (1999). Після повернення працювала в МЗС України (1999–2000) на посаді Другого секретаря. З 2000 р. проживає і працює закордоном, нині викладач історії в Ноттінгемському університеті (Велика Британія). Перебуваючи закордоном, підтримує зв'язки з ІР НБУВ. В 2003 р. була одним із редакторів видання «Петро Могила (1596–1647): бібліографічний покажчик» (автори П.В. Голобуцький, Н.І. Моїсєєнко, З.І. Хижняк). Продовжує вивчення історії Києво-Могилянської академії та фондів її бібліотеки, публікується в науковому збірнику ІР «Рукописна та книжкова спадщина України».

Напрямок наукових досліджень – історія Європи раннього нового часу, джерелознавство, книгознавство, археографія.

Окремі видання

1. Вісті Таврійської вченої архівної комісії і Таврійського товариства історії, археології та етнографії (1887–1931) : бібліограф. покажч. / НАН України. Ін-т укр. археології, Центр наук. б-ка ім. В.І. Вернадського ; уклад. Л. Шаріпова ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 1994. 160 с. (Науково-довідкові видання з історії України ; вип. 29).

2. Latin books and the Eastern Orthodox clerical elite in Kiev (1632–1780). Manchester : Manchester University Press, 2006. (Studies in Early Modern European History).

Статті

1991

3. Рукописный библиографический справочник А.С. Ишкова и его роль в изучении истории, археологии и этнографии Крыма // Библиотека – Информатизация – Наука : тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф. (8–10 окт. 1990 г., г. Киев). Киев, 1991. Ч. 2. С. 60–61.

1993

4. Англомовні хроніки в історії Великобританії із зібрання книг Станіслава Августа Понятовського та їх відображення в рукописному каталозі Ж.Б. Альбертранді // Наук. б-ка в сучасному соціокультурному контексті : Міжнар. наук. конф., Київ, 12–15 жовт. 1993 р. / АН України. Центр. наук. б-ка. Київ, 1993. Ч. 1. С. 96–97.

5. Четыре автографа Б. Шоу из фондов ЦНБ АН Украины / публ., предисл. и коммент. Л. Шариповой // Новый круг. Київ, 1993. № 1. С. 271–275.

6. З історії рукописного зібрання Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1993. С. 123–133.

1994

7. Пендзей Л. Слов'янська колекція у фондах бібліотеки Торонтського університету / пер. з англ. Л.В. Шаріпової // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1994. Вип. 2. С. 244–247.

1996

8. Стівен Хенсен. Архіви, особові фонди та рукописні зібрання. До правил уніфікованої каталогізації архівних та рукописних документів. (Публікується частково з видання: Hensen, Steven. L. Archives, personal papers and manuscripts. Washington. Library of Congress, 1983. 196 p.) / пер. з англ. Л.В. Шаріпової // Нац. арх. інформ. система «Арх. та рукописна Україніка» і комп'ютеризація арх. справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. С. 225–229.

9. Хроніка королів Англії від Вільгельма Завойовника до Георга II : визначення прагматичної спрямованості тексту : [Колекція Collectio Regia] // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 1996. Вип. 3. С. 84–105.

1996

10. A kijevi Mohila Akadémia könyvtár a 18. században és a kijevi Hittudományi Akadémia könyvtára. (Egy könyvtár átalakulása) // Tradíciók és Modernitás Közép- és Kelet-Európai Perspektívák. Budapest, 1996. С. 152–157.

1997

11. A Survey of the history of the Library of the Kiev Mohyla Academy (1632–1780) // Solanus. London, 1997. Vol. 11. Pp. 5–25.

12. The Library of Petro Mohyla // The Ukrainian Review : A Quarterly Journal Of Ukrainian Studies. 1997. Vol. 44, No. 4. Pp. 55–76.

2000

13. Внутрішній устрій та функціонування бібліотеки Києво-Могилянської академії до пожежі 1780 р. : спроба реконструкції // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2000. Вип. 6. С. 75–95.

14. Еще о «человеке многих миров»: Петр Могила – традиционалист, реформатор, оппортунист // Ab Imperio. 2000. № 1. С. 53–74.

2001

15. Про причини та наслідки пожежі, що знищила бібліотеку Києво-Могилянської академії в 1780 р. // *Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвідомчий зб. наук.* пр. Київ, 2001. Вип. 3. С. 232–245.

2002

16. Peter Mohyla and St. Volodimer : is there a symbolic link? // *Slavonic and East European Review.* London, 2002. No. 80. Pp. 439–458.

2003

17. Latin books and the Orthodox Church in Ruthenia : two catalogues of books purchased by Peter Mohyla in 1632 and 1633 // *The Library.* 2003. No. 4. Pp. 129–149.

18. Peter Mohyla's translation of «The Imitation of Christ» // *Historical Journal.* 2003. No. 46. Pp. 237–261.

2004

19. «Книг теологічних слов'янською мовою мало, а з політичних жодних нема»: дві партії латинських книг, придбаних П. Могилою у 1632 та 1633 роках // *Хроніка 2000.* Київ, 2004. № 60. С. 419–444.

20. Святий Володимир, Петро Могила та місто Київ : символіка культурного метатексту // *Хроніка 2000.* Київ, 2004. № 60. С. 445–46.

2012

21. Virgins and widows : imperial legislation and practices of admission to the novitiate and profession in Ukrainian women's monasteries (1722–1786) // *Slavonic and East European Review.* 2012. No. 90. Pp. 262–288.

2013

22. Orthodox reform in 17th-century Kiev : the evidence of a library // *Journal of Early Modern History.* 2013. No. 17. Pp. 273–308.

23. Earthly mother, holy witch : social perceptions of Maria-Magdalena Mazepa (1687–1707) // *Russian History, Special Issue : Witchcraft Casebook : Magic in Russia, Poland, and Ukraine, 15th–21st Centuries / ed. by Valerie Kivelson.* 2013. No. 40. Pp. 451–468.

2014

24. Spare ribs? Early modern female monasticism in the East Slavic lands // *History Compass.* 2014. No. 12:1. Pp. 51–61.

Рецензії

25. [Review of:] Liechtenhan, Francine-Dominique. Les trois christianismes et la Russie : les voyageurs occidentaux face à l'Église orthodoxe russe XVe – XVIIIe siècle // *Mondes russes. États. Sociétés. Nations.* Paris : CNRS éditions, 2002 // *Slavonic and East European Review.* 2003. No. 81. Pp. 351–353.

26. [Review of:] Plokhy, Serhii. Tsars and Cossacks : a study in iconography // *Harvard Papers in Ukrainian Studies.* Cambridge, MA, 2002 // *Slavonic and East European Review.* 2004. No. 82. Pp. 352–354.

27. [Review of:] Iaroslav Isaievych. Voluntary brotherhood : confraternities of laymen in early modern Ukraine. Edmonton ; Toronto, 2006 // *English Historical Review.* 2008. No. 73. Pp. 1546–1548.

28. [Review of:] Gary Marker. Imperial saint : the cult of St. Catherine and the dawn of female rule in Russia. DeKalb, IL, 2007 // *Journal of Ecclesiastical History.* 2009. No. 60. Pp. 144–145.

29. [Review of:] From peasant to patriarch : account of the birth, uprising and life of His Holiness Nikon, Patriarch of Moscow and All Russia, written by his cleric Ioann Shusherin, transl. and annot. by Kevin Kain and Katia Levintova. Lanham, MD ; Boulder, CO, etc., 2007 // *Slavonic and East European Review.* 2009. No. 87. Pp. 759–60.

Редакційна діяльність та упорядкування

30. Зарубіжна анотована бібліографія з питань уніфікації та стандартизації архівної каталогізації / уклад.: Л.А. Дубровіна, Л.В. Шаріпова // Нац. арх. інформ. система «Арх. та рукописна Україніка» і комп'ютеризація арх. справи в Україні. Київ, 1996. Вип. 1. С. 272–301.

31. Книга души, именуемая злато, полезная к наследованию Господу Иисусу Христу и принятию Божественных таинств особам духовным и светским, на две части разделенная, для чтения и утешения во благо души полезного совершенствования, трудолюбием Петра Могилы, воеводича земли Молдавской, милостью Божией архимандрита Святой великой лавры печерской, в Киеве лета Божьего 1623 издана / наук. ред. Л. Шаріпова, пер. Ю. Буряк, керівник проекту В. Іванов. Київ, 2007. 439 с. (Духовна скарбниця України).

**ШЕВЧУК
ОЛЕНА ПАВЛІВНА**

(18 липня 1958 р., м. Тетіїв Київської обл.)

Вищу освіту отримала в 1986 р. на хімічному факультеті КДУ ім. Т. Г. Шевченка.

У бібліотечних закладах працює з 1990 р. – бібліотекарем Центральної міської бібліотеки (з 29.01.1990 р.), бібліотекарем, бібліотекарем 1 категорії, старшим бібліотекарем Бібліотеки ім. С. Васильченка (05.02.1990–03.11.1997), бібліотекарем 1 категорії, головним бібліотекарем Центральної районної бібліотеки № 141 Ватутінського району м. Києва (27.09.2000–13.02.2004).

В ІР працювала у відділі зберігання та використання фондів на посадах бібліотекаря 1 категорії (з 16.08.2004 р.) та провідного бібліотекаря (18.10.2004–29.06.2016). Звільнилася у зв'язку з виходом на пенсію.

З 3.05.2018 р. – бібліотекар 1 категорії сектору депозитарного бібліотечного фонду відділу обмінно-резервного фонду Інституту бібліотекознавства НБУВ.

Провідний фахівець зі зберігання та використання рукописних фондів. Здійснювала технічне опрацювання архівів особового походження, підготовку рукописів до страхового копіювання, звірку наявності рукописних фондів та підручної бібліотеки ІР. Залучалася до обслуговування користувачів у читальному залі.

**ШМУЛЯР
ОКСАНА ВІКТОРІВНА**
(28 липня 1969 р., м. Київ)

У ВР працювала на посадах редактора (02.09.1986–11.10.1986, тимчасово) та бібліотекаря (20.10.1986–28.08.1987, у постійному штаті).

Виконувала бібліотечну роботу з обслуговування читачів, брала участь у технічному опрацюванні рукописів, підготовці документів до страхового копіювання, укладанні карткових каталогів на фонди.

ШОЛОХОВА
(дівооче прізвище **ГОЙЗМАН**)
ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА
(11 лютого 1966 р., м. Київ)

Музичну освіту отримала в Київській дитячій музичній школі № 24, в Державному музичному училищі ім. Р. М. Глієра (1982–1986) та на заочному відділенні історико-теоретичного факультету Львівської державної консерваторії ім. М.В. Лисенка (1987–1992).

У Бібліотеці працювала з 1989 р. на посадах старшого бібліотекаря сектору нотних видань (з 29.09.1989 р.), бібліотекаря сектору нотних видань відділу бібліотечних зібрань та колекцій (з 31.02.1992 р.), в.о. молодшого наукового співробітника (з 11.08.1994 р.), молодшого наукового співробітника (з 07.02.1995 р.), наукового співробітника (18.11.1997–11.05.2001) сектору сходознавства ІР.

У 1997 р. стажувалася в Бібліотеці Конгресу (Вашингтон, США) за програмою IREX «Єврейська бібліотека та архівне зберігання». Стипендіат НАН України для молодих учених.

У 2000 р. на кафедрі музичної фольклористики Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського захистила дисертацію «Становлення та розвиток єврейської музичної фольклористики в Російській імперії на початку ХХ ст.» на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства (науковий керівник О.І. Мурзіна).

Від 1992 р. займалася упорядкуванням, науковим описуванням та введенням у науковий обіг колекції єврейського музичного фольклору (складається з воскових фоноциліндрів, нотних розшифровок до них та експедиційних записів, виконаних на території України в 1912–1947 рр.). За результатами цієї роботи в 2001 р. був підготовлений та опублікований анотований каталог фоноциліндрів та нотних і текстових розшифровок до них. Учасник проекту НБУВ та Інституту проблем реєстрації інформації НАНУ з перезапису матеріалів фоноархіву на електронні носії інформації та їхнього видання. Одна із розробників плану видання антології «Єврейський музичний фольклор», що виконується спільно з Інститутом проблем реєстрації інформації НАНУ. На сьогодні вийшло дев'ять компакт-дисків. Здійснювала наукове описування етнографічних документів мовою їдиш Інституту єврейської культури та Кабінету єврейської культури (1929–1949) та архівів видатних єврейських фольклористів З. Кісельгофа, Ю. Енгеля, М. Береговського.

Зараз працює в бібліотеці YIVO (Yiddisher Visnshafthirher Inststut = Інститут єврейських досліджень, Нью-Йорк, США). Підтримує постійні контакти з відділом

фонду юдаїки ІР. Разом зі співробітниками відділу бере участь у міжнародних проектах з видання фоноархіву єврейського музичного фольклору. Опікується підготовкою музичної частини проектів, які відділ фонду юдаїки виконує спільно з Інститутом проблем реєстрації інформації НАНУ.

Напрямок наукових досліджень: єврейська музична фольклористика, єврейська музична бібліографія, джерелознавство, археографія.

Окремі видання

1. Становлення та розвиток єврейської музичної фольклористики в Російській імперії на початку ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Нац. музична академія України ім. П.І. Чайковського. Київ, 2000. 18 с.

2. Фоноархів єврейської музичної спадщини : колекція фонограф. записів євр. фольклору з фондів Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського : анот. кат. фоноциліндрів та нотних і текстових розшифровок / упоряд. О.Ю. Горшихіна. Київ : НБУВ, 2001. 843 с.

Статті

1994

3. Біля витоків єврейської музичної фольклористики в Україні (за матеріалами архівних досліджень) // Духовне відродження культури України : традиції, сучасність : матеріали і тези Міжнар. наук.-практ. конф. Рівне, 1994. С. 215–216.

4. Вклад З. Кисельгофа в історію отечественной єврейской фольклористики // Єврейська історія і культура в Україні : матеріали конф. Київ, 22–23 листоп. 1993. Київ, 1994. С. 194–198.

1995

5. Програма з музики для єврейських шкіл. 1–2 класи / уклад. Л.В. Гойзман, В.В. Угринович. Київ : ІСДО, 1995. С. 21–24 с. (підпис: Л.В. Гойзман).

6. Аналіз стану фізичного збереження воскових фоноваликів при їх консерваційному зберіганні // Бібліотека у демократичному суспільстві : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф., Київ, 21–23 листоп. 1995 р. Київ, 1995. С. 111–112. (Співавтори – І.Є. Скобець, Г.М. Новикова).

7. Юлий Энгель и его концепция создания еврейской национальной школы в музыке : [з фондів Бібліотеки] // Євр. історія та культура в Україні : матеріали конф., м. Київ, 8–9 груд. 1994 р. / Асоц. євр. орг. та общин України. Київ, 1995. С. 225–227.

8. Über eine einzigartige Dokumenten- und Materialiensammlung zur jüdischer Historie, Ethnographie und Folklore // Ukraine : Theater untern Dach. Berlin : Deutsche UNESCO-Kommission. 1995. P. 36–38. (Підпис: L. Scholochova, співавтор – I. Sergeeva).

1996

9. Біля витоків єврейської музичної фольклористики в Україні (за матеріалами Ін-ту рукопису) // Під одним небом : фольклор етносів України. Київ, 1996. С. 79–87.

10. О деятельности фольклорного отдела кабинета еврейской культуры АН УССР в послевоенный период // Євр. історія та культура в Україні : матеріали конф., м. Київ, 21–22 серпня. 1995 р. Київ, 1996. С. 220–223.

11. Украина и еврейская музыкальная фольклористика // Jews and Slavs. Jerusalem : Hebrew University of Jerusalem, 1996. Vo1. 5 : Jews and Ukrainians. Pp. 265–276.

12. Über eine einzigartige Dokumenten- und Materialeinsammlung zur jüdischen Historie, Ethnographie und Folklore // Ukraine : Ein Beitrag zur Weltdekade für kulturelle Entwicklung. Berlin, 1996. S. 36–38. (Підпис: L. Scholochova, співавтор – I. Sergeeva).

1997

13. Возрождение еврейских мелодий : [за матеріалами Ін-ту рукопису] // Єгупець : художньо-публіцистичний альм. юдаїки. Київ, 1997. Вип. 3. С. 259–261.

14. Изучение М. Береговским истории еврейского народного театра // Евр. історія та культура в Україні : матеріали конф., Київ, 2–5 верес. 1996 р. / Ін-т юдаїки. Київ : Ін-т юдаїки, 1997. С. 230–238.

15. М. Береговський – видатний дослідник єврейського фольклору // Евр. наук. установи в Україні у 20–30-х рр. ХХ ст. Київ, 1997. С. 87–99.

16. По материалам первой этнографической экспедиции М. Береговского (1929 г.) // Вестн. Евр. ун-та в Москве. Москва : Евр. ун-т в Москве, 1997. № 14. С. 143–153.

1998

17. Про фоноархів єврейського фольклору в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Наук. зап. / Ін-т політич. і етнонац. дослідж. НАН України. Київ, 1998. Вип. 4. С. 175–183.

18. Creation of Rare Musical Compositions Database Recorder on Edison Phonograph Cylinders // EVA '98 Berlin : Electronische Bildverarbeitung & Kunst, Kultur, Historie : Konferenzband, 11–13 November 1998 am Berliner Kulturforum. Berlin : Gesellschaft zur Förderung angewandter Informatike V., 1998. V. 10. 1–3. (Підпис: L.V. Sholohova, співавтор – V.V. Petrov, O.S. Onischenko, A.A. Kryuchin, S.M. Shanoylo).

1999

19. Еврейские народные песни религиозно-национального содержания (по материалам фольклорной экспедиции З. Кисельгофа) // Пед. наука та мистецтвознавство на межі століть : зб. наук. пр. Харків : Каравела, 1999. С. 85–92.

20. Полемика Шолом-Алейхема и Юлия Энгеля по поводу песен Марка Варшавского [використані фонди Бібліотеки] // «Штетл» як феномен євр. історії : зб. наук. пр. : матеріали VI Міжнар. наук. конф. «Євр. історія та культура в країнах Центр. та Сх. Європи». 30 серп. – 3 верес. 1998 р. / Ін-т юдаїки. Київ, 1999. С. 306–309.

21. Становление еврейской фольклористики в России в контексте идей С. Дубнова о национально-культурном автономизме // Євреї України та держава Ізраїль : зб. ст. Київ : Євр. фонд України, Міжнар. Соломонів ун-т, 1999. С. 129–133.

2000

22. Еврейский музыкальный фольклор в записи Ю.Д. Энгеля // Живая старина. Москва, 2000. № 3 (27). С. 35–38.

23. Колекція Зіновія Кісельгофа як джерело досліджень з єврейського музичного фольклору // Укр. мовознавство. Київ, 2000. Вип. 29. С. 82–93.

24. Наукова та експедиційна праця фольклорного відділу Кабінету єврейської культури при АН УРСР в 1944–1949 рр. // Відродження. Київ, 2000. № 2. С. 23–26.

2001

25. Technology of Presentation of Rarity Musical Records on CD // Electronische Bildverarbeitung & Kunst, Kultur, Historie : Konferenzband, 14–16 Nov., Berlin, 2001. Berlin, [2001]. P. 192–194. (Підпис : L.V. Sholohova, співавтори А.А. Kryuchin, V.V. Petrov, O.S. Onishchenko, S.M. Shanoylo).

CD-ROM

26. Treasury of Jewish culture of Ukraine. Reproduced from phono cylinders recorded in 1912–1945 = Сокровища єврейської культури в Україні [звукозапис] : унікальні фонографічні записи єврейського фольклору. 1912–1947 гг. / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine. Institute for Information Recording ; [сост.: Л. Шолохова, І. Сергеева]. Київ : МЧП «МАШЕЛ», 1997. Вип. 1. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (11 с.).

27. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine. Institute for Information Recording. Kyiv, 2001. Vol. 1 : Materials of J.Engel ethnographic expedition 1912 / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov ; Edited by Igor Kosyak, Lyudmyla Kryuchyna ;

Comments by L. Dubrovyna, L. Sholochova, A. Kryuchin, S. Shanoylo ; Sound Reproduction from Edison Cylinders by I. Kosyak ; English translation by L. Zimovets (Sound Documents from the Phonoarchive of V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 1 электрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (24 с.). (Підпис – Lyudmyla Sholokhova).

28. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine. Institute for Information Recording. Kyiv, 2004. Vol. 2 : Materials from the Zinoviy Kiselgof Collection. Religious Songs / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov ; notes by A. Kruchin, S. Shanoylo, L. Sholokhova, I. Serheyeva ; re-recording and signal processing Igor Kosyak ; editing and design: I. Serheyeva, I. Kosyak, L. Sholokhova, N. Schekoldina. (Phonoarchive of Jewish Musical Heritage of V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 1 электрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (24 с.). (Підпис – Lyudmyla Sholokhova).

29. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [Звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. Kyiv, 2004. Vol. 3 : Materials from the Zinoviy Kiselgof Collection. Jewish Folk music and Theater / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov ; notes by A. Kruchin, S. Shanoylo, L. Sholokhova, I. Serheyeva ; re-recording and signal processing Igor Kosyak ; editing and design: I. Serheyeva, I. Kosyak, L. Sholokhova, N. Schekoldina. (Phonoarchive of Jewish Musical Heritage of V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 1 электрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (8 с.). (Підпис – Lyudmyla Sholokhova).

30. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine. Institute for Information Recording. Kyiv : Institute for Information Recording, 2013. Vol. 4–5 : Hasidic and klezmer music from the An-ski collections (1912–1914) / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov ; Edited by Igor Kosyak, Lyudmyla Kryuchyna ; Comments by L. Dubrovyna, L. Sholochova, A. Kryuchin, S. Shanoylo ; Sound Reproduction from Edison Cylinders by I. Kosyak ; English translation by L. Zimovets (Sound Documents from the Phonoarchive of V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 2 электрон. опт. диск (CD-Extra) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (24 с.). (Підпис – Lyudmyla Sholokhova).

31. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine. Institute for Information Recording. Kyiv : Institute for Information Recording, 2013. Vol. 6 : The First Folklore Expeditions of Moisei Beregovskii 1929–1930 (Kiev, Odessa, Belaia Tserkov, Slavuta) / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov ; Edited by Igor Kosyak, Lyudmyla Kryuchyna ; Comments by L. Dubrovyna, L. Sholochova, A. Kryuchin, S. Shanoylo ; Sound Reproduction from Edison Cylinders by I. Kosyak ; English translation by L. Zimovets (Sound Documents from the Phonoarchive of V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 1 электрон. опт. диск (CD-Extra) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (24 с.). (Підпис – Lyudmyla Sholokhova).

32. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine. Institute for Information Recording. Kyiv : Institute for Information Recording, 2017. Vols. 7–8 : Expeditions of M. Beregovskii, 1936–1939, to the Jewish Agricultural Colonies of the Southern Ukraine / Discs created by collective of authors: Vyacheslav Petrov, Andriy Kruchin, Semen Shanoylo, Igor Kosyak, Lyudmyla Sholokhova, Lyudmyla Egupova, Iryna Serheyeva (Sound Documents from the Phonoarchive of Jewish Musical Heritage of V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 2 Enhanced CDs, which contain both regular audio tracks and the image files of the original protocols (sheet music) and photographs, цв. ; 12 см + брошура (21 с.). (Підпис – Lyudmyla Sholokhova).

33. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine. Institute for Information Recording. Kyiv : Institute for Information Recording, 2017. Vol. 9 : Songs and Cantilations recorded by Isaac Lurie in Palestine (1913) / Discs created by collective of authors: Vyacheslav Petrov, An-

driy Kruchin, Semen Shanoylo, Igor Kosyak, Lyudmyla Sholokhova, Lyudmyla Egupova, Iryna Serheyeva (Sound Documents from the Phonoarchive of Jewish Musical Heritage Vernadsky National Library of Ukraine). 2 Enhanced CDs, which contain both regular audio tracks and the image files of the original protocols (sheet music) and photographs, зв., цв.; 12 см + брошура (13 с.). (Підпис – Lyudmyla Sholokhova).

ШУБИНСЬКИЙ ЙОСИП ВЕНІАМІНОВИЧ

(1907 р., с. Рижанівка Звенигородського пов.
Київської губ. – 2014 р., м. Київ)

Закінчив робітничий факультет Інституту народної освіти в м. Умані (1931) та факультет Харківського бібліотечного інституту в м. Києві (1937). Працював бібліотекарем клубу спілки «Комунальник» (1931–1932), завідувачем бібліотеки Центральної дезінфекційної станції (1932–1933), інспектором пересувних бібліотек обкому спілки «Медсанпраця» (1933–1937), бібліотекарем (8.09.1937–1939), головним бібліотекарем 1 розряду ВР БАН УРСР (16.05.1940–10.07.1941); бібліотекарем (з 13.09.1946 р.), старшим бібліотекарем (з 01.12.1946 р.) відділу фондів та обслуговування читачів, завідувачем кабінету революційної преси (з 16.07.1947 р.), головним бібліотекарем (з 16.04.1952 р.), завідувачем сектору (01.08–01.09.1952; 01.09.1955–11.11.1963), головним бібліографом (11.11.1963–16.03.1972), тимчасово головним бібліографом (16.03–16.05.1972), старшим редактором (13.08–12.10.1973) ВР.

Виконав науково-технічне описування особових архівних фондів М.П. Василенка (ф. 40), В.Ю. Данилевича (ф. ХХІХ), А.Ю. Кримського (ф. ХХХVІ), А.М. Лободи (ф. ХХХVІІ), М.О. Максимовича (ф. ХХХІІ), Н.Д. Полонської-Василенко (ф. 42), О.М. Щербини (ф. ХХХІV), брав участь в опрацюванні архівної колекції «Гоголіана» (ф. 324), збірки колишніх історичних установ ВУАН, збірок В.Б. Антоновича, О.Ф. Кістяківського та М.К. Заньковецької.

Співавтор видань «Опис автографів українських письменників», «Огляд фондів відділу рукописів», «Т.Г. Шевченко в епістолярії». Брав участь у підготовці рукописних джерел до публікації в додатку «Дело о вольнодумстве» (Материалы и документы) до дослідження Д.М. Йофанова «Н.В. Гоголь. Детские и юношеские годы» (1951).

Напрями наукових досліджень: бібліотекознавство, бібліографознавство, архівознавство, археографія, джерелознавство.

Окремі видання

1. Описание автографов Н.В. Гоголя. Київ, 1952. 52 с.
2. Збірник оглядів фондів відділу рукописів / АН УРСР. Держ. публ. б-ка; уклад.: А.Г. Адаменко, М.П. Візир, І.Д. Лисоченко, С.Й. Петров, Й.В. Шубинський. Київ: Вид-во АН УРСР, 1962. 116 с.

3. Т.Г. Шевченко в епістолярії / уклад.: А.Г. Адаменко, М.П. Візир, І.Д. Лисоченко, Й.В. Шубинський. Київ, 1966.

4. Слов'янські рукописи XI–XIV ст. у фондах Відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української РСР : огляд, опис, публікація / М.В. Геппенер, М.П. Візир, Й.В. Шубинський ; відп. ред. О.А. Назаревський. Київ : Наук. думка, 1969. 274 с.

5. П.А. Румянцев, А.В. Суворов, М.И. Кутузов : док. и материалы / сост.: Н.П. Визирь, И.В. Шубинский. Киев, 1974.

**ЩЕКОЛДИНА
НАТАЛІЯ ОЛЕКСІІВНА**
(29 грудня 1950 р., м. Київ)

У 1973 р. закінчила романо-германський факультет КДУ ім. Т.Г. Шевченка.

Працювала науковим та старшим науковим співробітником, завідувачем наукового сектору збереження та обліку музейних цінностей та завідувачем наукового сектору західноєвропейської графіки Київського музею західного та східного мистецтва (1973–1989). У 1989–2003 рр. – заступник директора з наукової роботи, головний хранитель Національного науково-дослідного реставраційного центру України.

Від 1991 р. працює (за сумісництвом) у секторі сходознавства (зараз відділ фонду юдаїки) на посадах редактора (з 06.11.1991 р.), бібліотекаря 2 категорії (з 01.12.1992 р.), молодшого наукового співробітника (з 10.11.2003 р.).

Займається обліком, каталогізацією та систематизацією друкованих видань (видання іноземними мовами – німецькою, французькою, латиною, англійською, італійською, польською), їх науковим описуванням та створенням електронного ресурсу – БД «Стародруки західноєвропейськими мовами», науковим описуванням особових архівів діячів єврейської культури та науки.

Тема наукового дослідження – вивчення історії формування фонду «Кужбушки» (ф. 229), розробка методичних рекомендацій зі створення інформаційних ресурсів на фонд, уніфікація описів та введення інформації до спеціалізованих БД ІР.

До бібліотечного аспекту діяльності належать науково-інформаційне обслуговування читачів в читальному залі відділу, складання та редагування описів на фонди, створення системи каталогів і картотек на книжкові колекції та довідкову бібліотеку відділу, проведення звірки наявності фондів.

Член ICOM.

Напрями наукових досліджень: археографія, джерелознавство, архівознавство, історія України, історія західноєвропейської культури, інформаційні технології в бібліотечній та архівній справі.

Каталоги. Альбоми.

1. Український портрет XVI–XVIII століть : кат.-альб. / авт.-уклад.: Г. Белікова, Л. Членова ; авт. каталогу: В. Делюга, Н. Щеколдіна та ін. 2-ге вид. Хмельницький : Галерея, 2006. 352 с.

Редакційна діяльність, упорядкування та укладання

2. Відреставровані твори з музеїв України : кат. виставки / уклад. Г. Бельчикова, Н. Бредіс, Н. Лозова, Н. Щеколдіна. Київ : Нац. наук.-дослід. реставраційний центр України, 2000. 60 с.

3. Культур-Ліга : художній авангард 1910–1920-х років : альб.-кат. / Нац. художній музей України, Центр дослідж. історії та культури східноєвроп. єврейства Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія», Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; упоряд. Г. Казовський ; уклад. Н. Щеколдіна ; наук. ред. С. Захаркін, І. Сергєєва. Київ : Дух і Літера, 2007. 216 с.

4. Збірник науково-методичних матеріалів «Українська музейна енциклопедія» / М-во культури і туризму України, Нац. музей історії України ; авт.-упоряд.: М.М. Варшавська, С.Я. Івахно, Е.М. Піскова, Л.Д. Федорова, Н.О. Щеколдіна ; ред. Е.Я. Уманцева. Київ : М-во культури і туризму України, 2006. 155 с.

Статті

1998

5. Петро Іванович Кодьєв – перший директор реставраційних майстерень // Реставрація музейних пам'яток у сучасних умовах. Проблеми та шляхи їх вирішення : Міжнар. наук.-практ. конф., 27–29 трав. 1998 р. : матеріали та тези доп. Київ, 1998. С. 153–155. (Спів-автор – О.В. Сторчай).

6. Профессия консерватор-реставратор в США // Реставрація музейних пам'яток у сучасних умовах. Проблеми та шляхи їх вирішення : Міжнар. наук.-практ. конф., 27–29 трав. 1998 р. : матеріали та тези доп. Київ, 1998. С. 178–181. (Співавтор – О.В. Сторчай).

1999

7. Создание автоматизированной информационной системы поиска, обработки данных, учета, хранения, реставрации западноевропейской, русской, украинской печатной графики в собраниях Украины // Музей на рубежі епох : минуле, сьогодення, перспективи : матеріали ювіл. Міжнар. наук.-практ. конф. / М-во культури та мистецтв України, Нац. музей історії України. Київ, 1999. С. 44–45. (Співавтор – О.В. Сторчай).

2002

8. Новые исследования живописных произведений Давида Бурлюка из собраний Украины в ННИРЦУ // Экспертиза и атрибуция произведений изобразительного искусства : VI науч. конф. : материалы / Гос. Третьяковская галерея, Объединение «Магнум Арс». Москва, 2002. С. 141–143. (Співавтори – Л. Лугіна, М. Сердюков).

2003

9. Некоторые технологические особенности картин В.В. Верещагина из собрания Николаевского художественного музея // Реставрація музейних пам'яток у сучасних умовах. Проблеми та шляхи їх вирішення : IV Міжнар. наук.-практ. конф., 20–21 трав. 2003 р. : матеріали та тези доп. Київ, 2003. С. 188–191. (Співавтор – В.О. Распопіна).

2005

10. Художник, которого помнят. Амшей Маркович Нюрнберг // Євр. краєзнавство та колекціонування : матеріали конф., 24–26 серп. 2004 р. Київ, 2005. С. 407–409.

11. Грунты и пигменты в произведениях Р.Г. Судковского // Проблеми збереження, консервації, реставрації та експертизи музейних пам'яток : П'ята Міжнар. наук.-практ. конф. : матеріали та тези доп. Київ, 2005. С. 250–251. (Співавтор – В.О. Распопіна).

12. К вопросу о женском еврейском образовании // Матеріали конф. «Музей історії м. Києва». Київ, 2008.

2015

13. Колекція альбомів (Кужбушки) XVIII ст. Києво-Печерської (Лаврської) іконописної школи // Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : путівник / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Ін-т рукопису. Київ, 2015. С. 246–247.

2017

14. «Bibliotheca Harkaviana» – декілька раритетів з бібліотеки А.Я. Гаркаві // Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наук. б-к : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 3–5 жовт. 2017 р. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів б-к та інформ. центрів-членів МААН. Київ, 2017. С. 192–195.

Електронні документи**CD-диски**

15. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [Звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. Kyiv, 2004. Vol. 2: Materials from the Zinoviy Kiselgof Collection. Religious Songs / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov ; notes by A. Kruchin, S. Shanoyio, L. Sholokhova, I. Serheyeva ; re-recording and signal processing Igor Kosyak ; editing and design: I. Serheyeva, I. Kosyak, L. Sholokhova, N. Schekoldina. (Phonoarchive of Jewish Musical Heritage. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (24 с.). – Ред.

16. Historical Collection of Jewish Musical Folklore 1912–1947 [Звукозапис] / National Academy of Sciences of Ukraine. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine, Institute for Information Recording. Kyiv, 2004. Vol. 3: Materials from the Zinoviy Kiselgof Collection. Jewish Folk music and Theater / Eds.-in-Chief: O. Onyschenko, V. Petrov ; notes by A. Kruchin, S. Shanoyio, L. Sholokhova, I. Serheyeva ; re-recording and signal processing Igor Kosyak ; editing and design: I. Serheyeva, I. Kosyak, L. Sholokhova, N. Schekoldina. (Phonoarchive of Jewish Musical Heritage. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine). 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; зв., цв. ; 12 см + брошура (8 с.) – Ред.

**ЩЕРБА
ЛЮДМИЛА СЕРГІЇВНА**

(17 липня 1962 р., с. Баришівка Київської обл.)

Після закінчення в 1981 р. Київського книго-торгового технікуму працювала у відділі нормативно-технічної документації Державної республіканської науково-технічної бібліотеки Українського науково-дослідного інституту науково-технічної інформації на посадах бібліотекаря (з 06.08.1981 р.), старшого бібліотекаря (02.08.1982–25.04.1986), завідувача сектору (з 14.03.1988 р.), редактора (02.01.1991–28.11.1991). У 1988 р. за-

кінчила заочне відділення бібліотечного факультету Київського державного інституту культури ім. О.Є. Корнійчука.

В ІР, у відділі зберігання та використання фондів (з 03.07.2006 – відділ фондів рукописної спадщини), працює з 1999 р. на посадах бібліотекаря 1 категорії (22.02.1999), редактора 2 категорії (01.01.2000–19.05.2003). Після нетривалого звільнення знову працює на посадах бібліотекаря 1 категорії (з 10.12.2003 р.), провідного бібліотекаря (з 01.02.2008 р.), молодшого наукового співробітника (з 15.11.2017 р.).

Виконує бібліотечну роботу, обслуговуючи дослідників, займається обліком рукописів, що передаються на фотокопіювання, надає консультації стосовно складу та змісту фондів ІР. Участь у науково-дослідній роботі ІР полягає в комплектуванні та науково-технічному описуванні фондів, зокрема особових архівів В.Л. Симиренка (ф. 358), І.А. Цюпи (ф. 352), Г.І. Снігірьова (ф. 362), О.М. Апанович (ф. 374). Член комісії з комплектуванню фондів ІР новими надходженнями, залучається до здійснення експертизи як окремих документів, так і архівних комплексів, що пропонуються до придбання або в дар ІР. Займається упорядкуванням технічної документації Архіву НБУВ та поточних надходжень до Архіву ІР.

Напрями наукових досліджень: бібліотекознавство, архівознавство, джерелознавство, документознавство.

Статті

1. Колекція дисертацій студентів Київської духовної академії // *Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Ін-ту рукопису Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського* : путівник. Київ, 2015. С.247-249.

**ЩОКАНЬ
ГАННА ПЕТРІВНА**
(31 січня 1984 р., м. Київ)

У 2006 р. закінчила філологічний факультет КНУ імені Тараса Шевченка. Навчалась в аспірантурі Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка (з 25.09.2007 р.).

В ІР – від 2003 р. Працювала на посадах редактора 2 категорії (з 12.02.2003 р.), редактора 1 категорії (з 01.09.2004 р.) відділу зберігання та використання фондів, редактора 1 категорії відділу фондів рукописної спадщини (01.11.2007–09.01.2008) ІР. Брала участь у підготовці науково-довідкових видань ІР; в інформаційній та бібліографічній роботі; у введенні до наукового обігу матеріалів з фондів ІР. Входила до редакційно-видавничої групи ІР. Виконувала бібліотечну роботу з обслуговування читачів ІР.

ЯРОШ
ОЛЬГА МАКСИМІВНА

(1923 р., с. Вороньково Бориспільського р-ну
Київської обл. – ?)

Закінчила філологічний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (1948).

Працювала на посаді секретаря заочного відділення Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (1946–1949).

У Бібліотеці працювала спочатку як тимчасовий працівник на посаді бібліотекаря в групі з переінвентаризації фондів основного книгосховища (з 11.08.1949 р.), пізніше була переведена на посаду старшого бібліотекаря ВР (02.1951–04.09.1953). У ВР брала участь у комплектуванні, упорядкуванні та переміщенні фондів. Залучалася до виконання бібліотечної роботи з обслуговування читачів.

БАЛЯСНИЙ ІСААК МОКШЕ-ХАЙМОВИЧ

У ВР працював бібліотекарем (за угодою) в 1954 р.
Брав участь у систематизації рукописних документів іноземними мовами.

БАРСУКОВА ЛАРИСА МИКОЛАЇВНА

У ВР працювала старшим бібліотекарем (за додатковим штатом) в 1980 р. Здійснювала технічне опрацювання рукописних комплексів, зокрема ф. 55 (К.Р. Анищенко), ф. 164 (В.Б. Антонович), ф. 69 (П.Т. Долина), ф. 73 (Є.П. Кирилюк), ф. 78 (О.А. Назаревський), ф. 79 (П.Г. Тичина), ф. 81 (О.І. Левицький), ф. 82 (Л.М. Жебуньов), ф. 83 (І.М. Каманін), ф. 84 (М.Г. Кулябко-Корецький), ф. 85 (Г.П. Житецький), ф. 150 (О.З. Попельницький) та ін.

**БЕНДЕРСЬКА РАЇСА ЛЬВІВНА
(РАХІЛЬ ЛЕЙВИНІВНА)**

У ВР працювала редактором (за угодою) в 1990 р. Виконувала систематизацію та описування рукописів єврейською мовою з ф. 190 (Кабінет єврейської культури (1926–1949). Зібрання архівних документів (1880–1947), уклала історичну довідку на ф. 190.

БИТЮЦЬКА ЛЮДМИЛА ІВАНІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1951 р. Займалася розбиранням, систематизацією та описуванням ілюстративного матеріалу, написанням каталожних карток на описані документи.

БЛІНОВА ЮЛІЯ ДМИТРІВНА

У ВР працювала старшим бібліотекарем (за угодою) в 1949–1950 рр. Брала участь у каталогізації рукописних фондів, упорядковувала фонд «Гоголіана».

БОТВІННИКОВА ЄЛИЗАВЕТА (ЛИЗАВЕТА) МОЙСЕЙВНА

У ВР працювала старшим бібліотекарем (тимчасово) в 1947 р. Займалася упорядкуванням реєвакуйованого з Уфи рукописного фонду. Перевіряла склад підручної бібліотеки ВР.

ГЕРВАСІЄВА МАРІЯ МИКИТІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (тимчасово) в 1956 р. Брала участь у систематизації та науково-технічному описуванні ф. XIII «Канцелярія обер-прокурора Святійшого Синоду (1721–1917). Колекція архівних документів 1677–1901 рр.».

ГОЛЬДЕНБЕРГ ЛЕВ ІЗРАЇЛЕВИЧ

У ВР працював бібліотекарем (за угодою) в 1988 р. Брав участь у каталогізації рукописних фондів.

ГУДЗЕНКО ЖАННА ПАВЛІВНА

У ВР працювала технічним бібліотекарем (за угодою) в 1958 р. Займалася обслуговуванням читачів у читальному залі ВР. Виконувала обов'язки друкарки.

ДОВГАЛЮК (ДОВГАЛЮК-ДУБІНІНА) ЛЮДМИЛА ПЕТРІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1953 р. Брала участь у каталогізації рукописних фондів.

ДРОЖЖИНА ЛАРИСА ЛЕОТІЇВНА

У ВР працювала бібліотекарем (тимчасово) в 1953 р. Брала участь у систематизації ф. XXXII (М.О. Максимович) та ф. 90 (В.Г. Ляскоронський) та в каталогізації рукописних фондів.

ДУБОВІС МЕРІ ГРИГОРІВНА

У ВР працювала редактором 1 категорії (тимчасово) в 1990–1991 рр. Брала участь у каталогізації рукописних фондів. Одна з авторів-укладачів інструкції з ведення предметно-тематичного каталогу ВР.

ДЯЧЕНКО ІВАН ЛАВРЕНТІЙОВИЧ

У ВР працював бібліотекарем (за угодою) в 1951–1952 рр. Здійснював науково-технічне описування ф. 170 (Б.Д. Грінченко) та збірки О.М. Лазаревського з ф. І («Літературні матеріали»).

ЗАДОРОЖНА АЛЛА ОЛЕКСАНДРІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1988–1990 рр. Брала участь у каталогізації рукописних фондів. Одна з авторів-укладачів інструкції з ведення предметно-тематичного каталогу ВР.

ЗАЙЦЕВ ЯКІВ АНДРІЙОВИЧ

У ВР працював бібліотекарем (за угодою) в 1945 р. Займався прийманням реєвакуйованого з Уфи рукописного фонду, звіркою, систематизацією та розстановкою документів на полицях, складанням робочої картотеки для читачів.

ІВАНСЬКА ОЛЕКСАНДРА ІВАНІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (тимчасово) в 1954 р. Займалася описуванням видань підручної бібліотеки відділу та друкуванням бібліографічних карток на них.

ІВАНЧИХІНА ДІАНА ДАНИЛІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (тимчасово) в 1954 р. Залучалася до обслуговування читачів.

КАСЬЯНОВА ВАРВАРА МИКОЛАЇВНА

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1945–1948 рр. Займалася переміщенням фондів ВР після реєвакуації їх з Уфи, звіркою фонду підручної бібліотеки ВР з каталогами.

КАЧАН [ ]

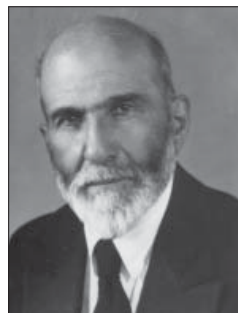
У ВР працювала технічним бібліотекарем (тимчасово) в 1936 р. Займалася переміщення фондів, опрацюванням друкованих видань підручної бібліотеки ВР. Брала участь у науково-технічному описуванні Житомирської збірки.

КАЧАРІВСЬКА Н.В.

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1934–1935 рр. У відділі рукописів займалася комплектування фондів відділу, інвентаризацією ф. III («Листування»), складанням покажчика та охоронного опису до збірки «Гоголіана».

КЕЗМА ТАУФІК ГАВРИЛОВИЧ

У ВР працював головним бібліотекарем (тимчасово) в 1950 р. Брав участь в упорядкуванні та описуванні східних рукописів з архівного комплексу А.Ю. Кримського з ф. I («Літературні матеріали»).

КЕРЧ БЕРТА БОРИСІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1987–1988 рр. Брала участь у каталогізації рукописних фондів.

КЛИМЕНКО БОРИС ВОЛОДИМОРОВИЧ

У ВР працював (за тимчасовою угодою) у 1988 р. Брав участь у каталогізації рукописних фондів.

КЛИМЕНКО ГАЛИНА ФЕДОРІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1958–1960 рр. Здійснювала науково-технічне описування ф. XIII (Канцелярія обер-прокурора Святійшого Синоду (1721–1917). Колекція архівних документів 1677–1901 рр.), ф. 174 (Платон (М.І. Городецький), ф. 191 (Д.І. Богдашевський), ф. 228 (М.С. Тарачков).

КОЛЕСНИЧЕНКО (КОЛІСНИЧЕНКО) ЮРІЙ ЯКИМОВИЧ

У ВР працював бібліотекарем (за угодою) у 1951–1952 рр. Займався упорядкуванням фондів ВР.

Статті

1. Іван Манжура. Як ми з дідом багатіли, а батька ще на світі не було // Перець. Київ, 1961. № 20. С. 4. (Співатор – М.П. Візир).
2. Невідомі листи Кропивницького // Вечірній Київ. 1961. 11 верес. (№ 214). С. 3. (Співатор – М.П. Візир).
3. Наші публікації : Червоний горицвіт І. Манжури [про неопублікований твір Манжури «Червоний горицвіт» у відділі рукописів ДПБ УРСР] / публ. тексту М. Візир, Ю. Колесниченко // Вечірній Київ. 1961. 14 серп. (№ 190). С. 3-4.

1962

4. Гребінка в Ніжинській гімназії : 150 років з дня народження письменника : з маловідомих документів // Україна. Київ, 1962. № 3. С. 17. (Співатор – М.П. Візир).
5. Забутий автограф О.С. Пушкіна // Україна. Київ, 1962. № 3. С. 9. (Співатор – М.П. Візир).
6. Листи Леоніда Глібова // Україна. Київ, 1962. № 10. С. 22. (Співатор – М.П. Візир).
7. Листи М. Старицького // Вечірній Київ. 1962, 19 січ. № 16. С. 4. (Співатор – М.П. Візир).
8. Перший український словник // Україна. Київ, 1962. № 24. С. 15. (Співатор – М.П. Візир).
9. Незакінчена опера: [з приводу опери К. Стеценка «Кармалюк»] // Україна. Київ, 1962. № 9. С. 24. (Підпис: В.К. М. Візир, Ю. Колесниченко).

1963

10. Де Дніпро і Кручі... [до історії могили Т.Шевченка в Каневі] // Зміна. Київ, 1963. № 3. С.17. (Співатор – М.П. Візир).
11. Три рукописи книги Радіщева : [про рукопис книги О. Радіщева «Путешествие из Петербурга в Москву» у відділі рукописів ДПБ УРСР] // Друг читача. 1963. 12 жовт. № 38. С. 138–142.

1964

12. Гнилосиров В. До історії могили Т.Г.Шевченка // [підготували до друку М.П. Візир, Ю.Я. Колесниченко] // Дніпро. Київ, 1964. № 2. С.138–142.
13. До історії могили Т. Шевченка в Каневі // Дніпро. Київ, 1964. № 2. С. 138–142. (Співатор – М.П. Візир).

1965

14. Унікальна колекція : [про колекцію В.О. Вітте у відділі рідкісних книг ДПБ УРСР] // Друг читача. 1965, 15 трав. № 20. С. 7.

1966

15. Автограф О. С. Пушкіна: [у відділі рукописів ДПБ УРСР] // Робітнича газета. 1966. 26 лип. № 173. С. 4.

1967

16. Несправджений замір [про автограф І. Нечуя-Левицького у відділі рукописів ДПБ УРСР] // Україна. Київ, 1967. № 6. С. 17. (Співавтор – М.П. Візир).

17. Інокентій Гізель і його «Синопис»: [про перший вітчизняний підручник з історії у відділі рідкісних книг ЦНБ АН УРСР] // Друг читача. 1967. 11 лип. № 28. С. 8.

КРИЦШТЕЙН (КРИЦШТЕЙН) ШАРЛОТТА БОРИСІВНА

У ВР працювала консультантом-бібліотекарем (за угодою) в 1936 р. Брала участь у науково-технічному опрацюванні збірки Плятерів.

КРОМБЕТ (КРОМБЕТ-ШЕВЧУК) ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА

У ВР працювала бібліографом (12.10.–28.12.1950, 12.01.1951–05.02.1951), старшим бібліотекарем (06.02.1951–05.05.1951), старшим бібліотекарем (10.01–21.05.52, 23.02.–23.04.1953, 05.05.–20.07.1953, 14.09.–11.11.1953) (за угодою). Брала участь в упорядкуванні архіву О.М. Лазаревського.

КУРМАНСЬКА ОЛЕКСАНДРА КОСТЯНТИНІВНА

У ВР працювала редактором 2 категорії (за угодою) в 1990 р. Брала участь у каталогізації рукописного фонду. Одна з авторів-укладачів інструкції з ведення іменного каталогу ВР.

ЛАЩЕНКОВА ЛЮДМИЛА ЯКИМІВНА

В ІР працювала бібліотекарем першої категорії (тимчасово) в 1993–1994 рр. Здійснювала науково-технічне описування архівного комплексу А.Я. Гаркаві (ф. 340).

ЛЬОЗІНА (ЛІОЗІНА-ТАРАН) ОЛЬГА МИХАЙЛІВНА

У ВР працювала старшим бібліотекарем (за угодою) в 1934–1935 рр. Брала участь у каталогізації рукописних фондів.

ЛУЧНИК ІРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

У ВР працювала старшим редактором (тимчасово) в 1980–1981 рр. Здійснювала науково-технічне описування ф. 52 (С.П. Постернак), ф. 246 (Редакція часопису «Літературно-науковий вістник», ф. 252 (Редакція часопису «Рідний край»).

НОВИЦЬКИЙ МИХАЙЛО МИХАЙЛОВИЧ

У ВР працював головним бібліотекарем (тимчасово) у 1963 р. Разом з Я.Д. Бірюком брав участь у підготовці роботи «Т.Г. Шевченко в епістолярії відділу рукописів»; зокрема займався переглядом та відбиранням неопублікованих та маловідомих листів сучасників поета, а також діячів науки і культури, що містять згадку про його життя, творчість та оточення; розшифровкою виявлених текстів, їх анотуванням та коментуванням.

Лит: Міяковський В.В. Михайло Новицький // Шевченко. Річник II. Нью-Йорк : УВАН, 1953. С. 43–47; Костенко А., Сарана Ф. Михайло Михайлович Новицький // Літ. Україна. 1964. 31 берез.; Сарана Ф.К. З недрукованих праць шевченкознавця М.М. Новицького // Рад. літературознавство. Київ, 1966. № 8. С. 63–66; Він же. Новицький Михайло Михайлович // Шевченківський слов. Київ, 1978. Т. 1. С. 389; Він же. Новицький Михайло Михайлович // Укр. рад. енцикл. Київ, 1964. Т. 16. С. 560; Гарбар Л.В. Михайло Михайлович Новицький (1862–1964) : матеріали до біографії // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 332–342.

ОРЛЕНКО ОКСАНА ВАСИЛІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (тимчасово) в 1987 р. Виконувала обов'язки друкарки.

ПОДБОРСЬКА ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

У ВР працювала редактором (тимчасово) в 1986–1987 рр. Брала участь у швидкісному описуванні рукописних фондів.

РАДЗІМОВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

У ВР працював старшим бібліотекарем (за угодою) в 1946 р. та бібліотекарем (за угодою) в 1948 р. Займався прийняттям реєвакуйованих з Уфи рукописних фондів, упорядкуванням підручної бібліотеки ВР, складанням робочої картотеки для читачів.

РАДЧЕНКО СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ

У ВР працював редактором (тимчасово) у 1989 р. Брав участь у технічному опрацюванні рукописних фондів.

РЕЗНИЦЬКА КІРА БЛЮМІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1954 р. Брала участь у каталогізації рукописних фондів.

РОМАНОВСЬКА НІНА АНАТОЛІЇВНА

У ВР працювала старшим редактором (тимчасово) в 1981 р. Здійснювала науково-технічне описування ф. 274 (В.І. Півторадні).

РУДАКОВА ДІАНА ПЕТРІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (тимчасово) в 1953–1954 рр. Здійснювала розбирання, анотування та науково-технічне описування рукописних фондів. Брала участь у каталогізації фондів ВР.

САВІНА ЮЛІЯ ВІКТОРІВНА

У ВР працювала редактором (тимчасово) в 1987 р. Виконувала обов'язки друкарки.

САВОЧКА ВАЛЕНТИНА АНТОНІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (тимчасово) в 1954–1955 рр. Брала участь у каталогізації рукописних фондів.

САМОЙЛЕНКО ВАЛЕНТИНА ІВАНІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1952 р. Здійснювала науково-технічне описування збірки О.М. Лазаревського з ф. І («Літературні матеріали»).

СПИСАЦЬКА ЛЮДМИЛА АНАТОЛІЇВНА

У ВР працювала редактором (тимчасово) в 1986 р. Займалася упорядкуванням архівних описів на фонди, що пройшли швидкісне опрацювання.

СТАШЕВСЬКИЙ ЄВГЕН ДМИТРОВИЧ

У ВР працював бібліотекарем (за угодою) в 1935–1936 рр. Залучався до робіт з наукового описуванням збірок, зокрема займався підготовкою до інвентаризації документів архіву Плятерів.

Окремі видання

1. Смоленская война 1632–1634 гг. : организация и состояние Московской армии. Київ, 1919. 328 с.
2. Сільськогосподарський ринок Правобережної України за передреформеної доби. Київ, 1929.
3. История докапиталистической ренты на Правобережной Украине в XVIII – первой половине XIX в. Москва, 1968. 484 с.

Лит.: Рубльов О. Сташевський Євген Дмитрович // Вчені Ін-ту історії України : біобібліограф. довід. Київ, 1998; Марченко Є. Джерела до біографії Євгена Сташевського // Архіви України. Київ, 2004. № 4–6; Данилюк О. Євген Дмитрович Сташевський // Зневажене Кліо. Київ, 2005.

СУРОВИЦЬКА ТЕТЯНА АНДРІЇВНА

У ВР працювала старшим редактором (тимчасово) в 1980 р. Займалася упорядкуванням архівних описів на фонди, що пройшли швидкісне опрацювання.

ТИТАРЕНКО ІРИНА ВІТАЛІЇВНА

У ВР працювала редактором (тимчасово) у 1990 р. Брала участь у підготовці каталогу грецьких рукописів (науковий апарат каталогу).

ХОМЕНКО ЛІДІЯ ЄФІМІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (за угодою) в 1954 р. Брала участь у каталогізації рукописних фондів.

ЧЕПІГА ІННА ПЕТРІВНА

У ВР працювала бібліотекарем (тимчасово) в 1967–1968 рр. Брала участь в описуванні кириличних рукописних книг.

ЧЕРЕВКО ЄЛИЗАВЕТА ПЕТРІВНА

У ВР працювала старшим бібліотекарем (тимчасово) в 1980 р. Брала участь в упорядкуванні архівних описів на фонди, що пройшли швидкісне опрацювання.

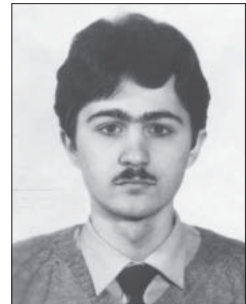
ЧИЖИК-МАНЯЄВА ОЛЕНА ВАЛЕРІЇВНА

В ІР працювала бібліотекарем першої категорії (тимчасово) в 2005–2006 рр. Займалася звіркою наявності рукописних фондів.

ШИЛІНА ЛЮДМИЛА ОЛЕГІВНА

У ВР працювала старшим бібліотекарем (тимчасово) в 1988–1989 рр. Брала участь у науково-технічному описуванні ф. XXXIII (С.І. Маслов) та ф. 243 (В.І. Маслов).

ШУРЛЯКОВ СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

У ВР працював старшим бібліотекарем та редактором (тимчасово) у 1989 р. Займався звіркою наявності та технічним опрацюванням рукописних фондів.

ЯКИМОВИЧ СЕРГІЙ ТОДОСОВИЧ (ТЕОДОРОВИЧ)

У ВР працював старшим бібліотекарем (за угодою) в 1935 р. Брав участь у виявленні етнографічних матеріалів М.О. Максимовича в рукописному фонді ВР.

ЯЛОМКОВИЧ РАЇСА МОЙСЕЇВНА

У ВР працювала (тимчасово) в 1987 р. Брала участь у каталогізації рукописних фондів.

Додатки

<i>Дубровіна Л.А., Зубкова Н.М.</i> Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як архівна установа // Архіви України. Київ, 1999. № 1/6. С. 13–26	433
Список архівних фондів Інституту рукопису НБУВ	439
Книга відгуків відділу рукописів / Інституту рукопису.	
Фрагменти	461

Фонди Інституту рукопису¹

Документальні пам'ятки тисячолітньої історії України, що зберігаються у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, збиралися багатьма поколіннями українських державних та релігійних діячів, просвітників, письменників, музикантів, учених, різними культурними установами та навчальними закладами. Виконуючи меморіальну функцію, вони водночас є науковою базою досліджень, репрезентують загальносвітову книжково-рукописну культуру від найдавніших часів до XXI ст. Рукописний фонд ІР складається з безцінних колекцій рукописних книг грецькою, латинською, арабською, слов'янськими та іншими мовами, а також з рукописної спадщини видатних діячів минулого, освітніх та культурних установ XVIII–XX ст.

Основою фондів є націоналізовані за часів Української революції 1917–1920 рр. бібліотечно-рукописні зібрання та матеріали окремих осіб, передані ними в дар Національній бібліотеці України (це, як правило, колекції та рукописні документи з особових архівів).

Найдавніші рукописно-книжні зібрання надійшли до складу фондів Інституту рукопису з бібліотек українських освітніх установ та духовних навчальних закладів, що діяли до 1917 р., зокрема з Київської духовної академії з її Церковно-археологічним музеєм (разом з матеріалами її попередників – Києво-Могилянської академії та братських шкіл); Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька, Університету св. Володимира (зі збірками Кременецького ліцею та інших навчальних закладів). Важливе місце посідають і фонди музеїв – Волинського державного, Уманського краєзнавчого, Кам'янець-Подільського історичного та ін.

Значну частину фондів складають бібліотеки релігійних установ та монастирів, що мали тисячолітню традицію збирацької діяльності, – Софійського, Михайлівського Золотоверхого та інших київських монастирів, козацького Межигірського, Києво-Печерської і Почаївської лавр. Серед рукописних пам'яток цих бібліотек – й книги із власних зібрань ієрархів церкви – Петра Могили, Мелетія Смотрицького, Дмитра Туптала (Ростовського), Євгена Болховітінова та ін.

У фондах Інституту відклалися також колишні приватні колекції рукописної книги, що утворилися в XX ст., – членів-кореспондентів АН України С.І. Маслової та П.М. Попова. В їхньому складі – рукописні книги та актові документи різними мовами, матеріали з історії Церкви, церковної археології, богослов'я, філософії, мовознавства, літератури, права, природознавства та медицини.

В ІР зібрано колекційні рукописи, що ілюструють розвиток матеріальних носіїв та різних систем писемності, техніки вироблення кодексів різних народів. Східні рукописи представлені глиняними клинописними табличками з Месопотамії, датованими початком III тис. до н.е., рукописом народу баттів з о. Суматри XVIII ст., який виконано на корі дерева, рукописами на пальмовому листі з Індії та о. Цейлон, тибетськими і китайськими рукописами різного часу, абіссинськими рукописами XV і наступних століть, перськими та арабськими рукописами. Це, переважно, списки Корану XIII–XIV ст., коментарі, теологічні, юридичні, літературні та філософські твори пізнього середньовіччя. Турецька рукописна книга та документи (грамоти султанів) представлені матеріалами XV–XVIII ст. Значну цінність становлять вірменські кодекси XIII ст. та уривки з грузинських рукописних книг.

---

¹ Це фрагмент статті: Дубровіна Л.А., Зубкова Н.М. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як архівна установа // Архіви України № 16. Київ, 1999. С. 13–26.

Колекція грецьких рукописів налічує близько 150 різноманітних кодексів або їхніх фрагментів, а також близько 300 документів актового змісту (грамоти, листи, розписки тощо). Основу колекції складають дари архімандрита Антоніна (Капустіна) Церковно-археологічному музеєві Київської духовної академії, колекція Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька, а також окремі надходження, зазвичай генетично пов'язані з грецькими поселеннями в Україні. Найдавнішими в колекції є папірусні фрагменти Євангельських читань III ст. н.е., палімпсест Євангелія з нижнім грецьким текстом V–VI ст. і верхнім – сирійським VIII–IX ст., три аркуші Апостола VI ст. та низка фрагментів творів святих отців. У зібранні представлені також Євангельські читання XI–XIII ст., зокрема орнаментоване XII ст. (із зібрання О. Левицького) і Нікомедійське початку XIII ст. Євангелія, патристичні збірники IX–XV ст., музичні збірники та підручники грецькою мовою, датовані XVII–XVIII ст., зокрема граматики Іоаннікія та Софронія Ліхудів, Симона Тодорського, грамоти східних патріархів. Помітне місце в колекції належить документам, що надходили з Ніжинського грецького братства, з Готсько-Кафайської митрополії в Криму і Надазов'ї, з архіву Руської духовної місії в Єрусалимі та інших грецьких або церковних осередків.

Латинські рукописні книги західноєвропейського походження представлені у фондах Інституту невеликою (до 50-ти) кількістю одиниць зберігання, більшість яких дійшла до нашого часу в уривках. Найбільш давніми зразками є фрагменти нотних манускриптів та збірки повчань святих отців XII–XIII ст. Серед рукописів XIII–XIV ст. заслуговують на увагу юридичний словник та пергаменна Біблія св. Ієроніма, орнаментована антропоморфними ініціалами. До рукописів XV ст. належать повчання святих отців, зокрема кодекс з монастиря св. Егідія в Нюрнберзі (1472), вибрані твори та послання св. Ієроніма, алхімічні трактати, твір Якуба де-Цесоллі «*Liber de moribus ...*» у списку 1448 р. з малюнками (в тому числі з трактатом про шахи, де, за правилами, ферзь є найслабшою фігурою), атлас Чорного та Середземного морів на пергамені, укладений 1447 р. італійським картографом Граціозо Беніказа, збірки з космографії та механіки 1468 р., збірка творів римських авторів у списку 1492 р.; гороскопи та астрологічні таблиці кінця XVI–XVII ст., складені данським істориком графом Генріхом фон Ранцау; дерев'яні воцнені таблички, т. зв. цери, для побіжних нотаток; літургічні книги XVI–XVII ст. тощо. Серед пізніших архівних кодексів є матеріали Архіву реформатів Руської провінції (*Provincia Russia*), датовані серединою XVIII–XIX ст., матеріали процесу беатифікації Йосафата Кунцевича, актові книги, описи монастирів, протоколи, тексти лекцій, художні та публіцистичні твори. Загалом у різних фондах зберігаються значні масиви латиномовних актових документів, зокрема збірка грамот венеціанських дожів XV ст., привілеї польських королів і магнатів, вихідні документи Апостольського престолу тощо.

Латиномовними є також рукописи польсько-литовського та українського походження, до числа яких належать латинські, латино-польські, латино-слов'янські шкільні підручники XVII–XVIII ст. з Києва, Львова, Вільна та інших міст – центрів освіти і культури. За повнотою добору ці матеріали є винятковим явищем для вивчення історії освіти, філософських та наукових поглядів у галузі математичних і природничих знань, історії, мистецтва, літератури.

Надзвичайно змістовними є польські рукописи (переважно XVI–XVIII ст.), що складаються з численних списків актових документів польських королів, збірників сеймових промов, хронік, памфлетів, віршів, приватно-масткових та біографічних матеріалів, щоденників, листів та автографів таких видатних громадських діячів, просвітників і літераторів, як, наприклад, Т. Костюшко, Т. Чацький, А. Міцкевич, Ю.І. Крашевський. Серед рукописних книг заслуговують на особливу увагу 12-титотомна картографічна праця К. Пертеса «*Географічно-статистичний опис парафій королівства Польського ...*» та рукописний каталог бібліотеки останнього польського короля Станіслава Августа Понятовського в 11-ти томах, складений його бібліотекарем Яном Батістом Альбертранді в останнє десятиліття XVIII ст.

Центральне місце у фондах Інституту як за кількістю, так і за науковим значенням посідають, безперечно, слов'янські рукописи, що з більшим чи меншим ступенем повноти репрезентують книжково-рукописну традицію і містять багато неопублікованих і навіть недосліджених пам'яток літописання, наукових та літературних творів, часто в автографах. Найдавнішою пам'яткою слов'янського письма є загальновідомі Київські глаголичні листки IX ст. – уривок слов'янського перекладу місала. Кириличні рукописи XI–XIII ст. – здебільшого це уривки та фрагменти богослужбових текстів, серед яких найдавнішими є слов'янські нотні крюкові (стихирар XII ст.), відомий палімпсест «Слепченський Апостол», написаний на змитому грецькому письмі X ст., Оршанське Євангеліє XIII ст. із чудовими мініатюрами, сербський Апостол XIII–XIV ст.

Рукописи, створені східнослов'янськими мовами і датовані XV–XVI ст., складають близько 400 од. зб. Основну частину рукописних кирилических книг XVI ст. українською, російською, білоруською та молдавською мовами становлять історичні та літературні матеріали релігійного і світського характеру. Серед них – біблійні, церковно-півчі, богослужбові, полемічно-догматичні, історично-літописні, природничо-наукові, математичні книги, ізборники, служебники, требники, ірмолої тощо. Найдавніший із них – список Печерського патерика (в списку XV ст.) – видатна пам'ятка мови та письменства давньої України (за словами М. Грушевського, – «золота книга» українського письменного люду).

Унікальними є старообрядницькі твори на бересті пізньої традиції – другої половини XVIII ст. – про хресне знамення, пресвяту Трійцю, перстоскладання тощо, подаровані Київській духовній академії відомим істориком В.Б. Антоновичем для Церковно-археологічного музею.

Рукописні джерела з історії давньої української мови – це українські грамоти XIV–XV ст. та лексикони XVI–XVIII ст.

Безцінним скарбом фондів ІР є загальновідома пам'ятка – «Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр.».

Серед світських пам'яток літописання та книжкової культури – історичні хроніки, хронографи, літописи, літописці, послання, сказання та переклади з латинської й польської мов. На особливу увагу заслуговують українські козацькі літописи, зокрема Львівський літопис 1498–1649 рр., переклад Кройніки Мацея Стрийковського з літописними додатками XVII ст. київського походження, Густинський літопис, українські хронографи (в тому числі така відома пам'ятка, як Хроніка Леонтія Боболинського), Кройніки Феодосія Сафоновича, Літопис Самовидця, описи Малоросії, Литовські статuti. Важливими історичними джерелами є літописні діаріуші Генеральної військової канцелярії другої чверті XVIII ст., що описують щоденні події в Україні та поза її межами. Топографічний опис Чернігівського намісництва, окрім власне ділового опису, містить ще й малюнки – зображення українського одягу XVIII ст. Межею XVII–XVIII ст. датується список віршів та приповідок побутового характеру Климентія Зіновієва (єдиний твір, що зберігся від рукописної спадщини цього поета та етнографа). Крім того, скарбниця рукописних фондів зберегла для нащадків 12 книжок із філософськими творами Григорія Сковороди. Історико-мемуарна книга XVII–XVIII ст. (щоденники Якова Марковича (1696–1770), «Странствованія» Василя Григоровича-Барського тощо) детально розкриває тогочасні політичні реалії, місце України в системі європейської політики.

Діяльність Києво-Могилянської академії знайшла своє відображення в рукописах авторських творів та курсів лекцій, що належать перу відомих учених та викладачів Академії – Феофана Прокоповича, Георгія Кониського, Симона Тодорського, Варлаама Лазевського, Іринія Фальковського, Мелетія Смотрицького.

Музична спадщина України XVII–XVIII ст. представлена нотними ірмолоями, кантатами та партесними концертами, що чекають на дослідників питань загального

музикознавства. Найдавнішими слов'янськими пам'ятками музичної книги є Супрасльський та Межигірський ірмолої кінця XVI – початку XVII ст.; серед авторських слід виділити автографи творів видатних українських композиторів XVIII ст. – Артемія Веделя, Максима Березовського та ін.

Український живопис XVIII ст. репрезентований унікальною збіркою малюнків школярів майстерні, що працювала в Києво-Печерському монастирі.

Рукописний комплекс Інституту складають також архіви наукових установ і різноманітних організацій, які свого часу надійшли на законних підставах на постійне державне зберігання, а також приватні архівні колекції діячів, так чи інакше пов'язаних з українською наукою та культурою.

Значним за обсягом та складом комплексом є матеріали Одеського товариства історії та старожитностей. Серед них – документи, що розповідають про історію управління і соціально-економічного розвитку Південної України, Молдови та Росії, російсько-турецькі війни. Крім цього, тут зберігаються такі унікальні джерела, як договірна грамота сербського короля Стефана Уроша I з м. Дубровник 1254 р. Серед колекційних матеріалів – збірники документів з археології, нумізматики, епіграфіки, записи й альбом малюнків про подорожі відомого українського мандрівника XVIII ст. Василя Григоровича Барського.

Архів Фортеці св. Єлизавети представлений історичними документами про заселення Південної України, гайдамацький рух XVIII ст., різноманітні земельні та господарські справи.

У фонді Всеукраїнського історичного музею ім. Т.Г. Шевченка (нині – це Національний історичний музей України), заснованого в 1899 р., репрезентовано рукописні документи XVI–XX ст., що складають два комплекси – архів музею та колекцію історичних документів. Серед колекційних матеріалів – проекти та плани цивільних і культових споруд м. Києва, виконані архітекторами А. Меленським, В. Городецьким, І. Шмигельським, П. Спарро, Є. Єрмаковим, плани приватних ділянок та садіб у Волинській, Воронежській, Подільській та Чернігівській губерніях, оригінали та копії документів про майнові й земельні стосунки козацької старшини, польських магнатів, монастирів, цехові книги ремісників, метричні книги, описи церков різних місцевостей України, генеалогічні матеріали, щоденники.

Збірка Університету св. Володимира репрезентована унікальними матеріалами з історії України: універсалами гетьманів Б. Хмельницького, І. Скоропадського, І. Мазепи, ордерами О.В. Суворова, М.І. Кутузова, документами діяльності президента Малоросійської колегії, генерал-губернатора графа П.О. Румянцева-Задунайського, окремими рукописами з відомої у XIX ст. колекції старожитностей, що належала археографові М.О. Судієнку. Частина матеріалів стосується діяльності самого Університету, його бібліотеки, наукових товариств.

Прилбицький родовий архів діячів Української Церкви та просвіти графів Шептицьких має в своєму складі як колекційні матеріали, зокрема документи з Прилбицького архіву Шептицьких та документи з історії Православної, Католицької та Греко-католицької Церков, так і документи з особистого архіву Андрія Шептицького.

Унікальним комплексом матеріалів з історії науки в Україні 1918–1930-х років є архів Української/Всеукраїнської академії наук, у якому представлені документи Українського наукового товариства в Києві (1907–1921), Всеукраїнської наукової асоціації сходознавців (1926–1931), Інституту польської пролетарської культури (1930–1934), документи академічних комісій. Ці джерела доповнюються документами архіву неодмінного секретаря академії А.Ю. Кримського, передусім численні рукописи його мовознавчих, фольклористичних та сходознавчих студій, зразки арабських, перських, тюркських руко-

писних пам'яток, а також матеріали з історії української академічної науки. Серед останніх – протоколи Спільного зібрання (Загальних зборів) ВУАН, документи установ Історично-філологічного відділу, наукові матеріали київського періоду діяльності першого президента ВУАН В.І. Вернадського.

Матеріали з історії розвитку української культури зберігаються в багатьох фондах: окремі напрями культурно-просвітницької роботи висвітлюються в документах Товариства «Просвіта», що діяло в різних регіонах України, матеріалах архівів Українського наукового інституту книгознавства (1922–1936), Всеукраїнської спілки пролетарсько-селянських письменників «Плуг» (1922–1932), Спілки пролетарських письменників України «Гарт» (1923–1925) тощо. Важливим елементом культурної спадщини України є матеріали Всеукраїнського музичного товариства ім. М.Д. Леонтовича, серед яких твори видатних українських композиторів К.Г. Стеценка, М.Д. Леонтовича, Я.С. Степового, П.П. Сокальського, П.І. Сениці.

Рукописною скарбницею є архівна збірка педагога, літературознавця, громадського діяча В.П. Науменка; архіви баронів Шодуарів, родів Лопухіних-Демидових; Сулим-Войцеховичів, Плятерів, генерал-губернаторів Києва – Д.Г. Бібікова та О.М. Ігнат'єва; фонди історика права О.Ф. Кістяківського, істориків О.М. Лазаревського та В.Л. Модзалевського, чернігівського громадського діяча П.Я. Дорошенка, професора Університету св. Володимира історика І.В. Лучицького, статистиків О.О. Русова та Є.Д. Сташевського. Документи про підготовку і проведення земельної реформи 1861 р. містяться у збірці О.З. Попельницького. Важливий комплекс складають люстрації казенних маєтків, інвентарі та статистичні описи сіл кінця XVIII ст., справи інвентарного комітету з проведення земельної реформи в Подільській та Волинській губерніях у 1840–1850-х рр. Матеріали з економічної статистики містяться також у фонді одного з перших академіків ВУАН К.Г. Воблого.

Цінні документальні матеріали з історії кооперативного руху в Україні другої половини XIX ст. – 1920-х років відклалися в особових архівах «піонера» української кооперації та її ідеолога М.П. Балліна, «артільного батька» М.В. Левитського, у фонді Всеукраїнського кооперативного музею (1923–1935), що діяв спочатку в Харкові, а пізніше – в Києві.

Значними за обсягом та змістовними є фонди учених – фахівців з історії України – академіків Д.І. Багалія, М.Ф. Біляшівського, О.І. Левицького, Д.І. Яворницького, В.С. Іконникова, професорів М.О. Максимовича, М.П. Драгоманова, В.Б. Антоновича, О.М. Лазаревського, В.Ю. Данилевича, Д.І. Дорошенка, Н.Д. Полонської-Василенко, В.Г. Ляскоронського, археолога В.В. Хвойки, сучасного археолога-історіософа М.Ю. Брайчевського. Важливий джерелознавчий матеріал краєзнавчого характеру з історії Чернігівщини, Черкащини, Полтавщини та м. Києва зберігається в архівах Ю.С. Виноградського, К.Ф. Кушніра-Марченка, В.П. Сєдашова, П.П. Ротача та ін.

Окремий масив складають особові фонди істориків Церкви, професорів Київської духовної академії Ф.І. Титова, С.Т. Голубєва, Д.І. Богдашевського, М.І. Петрова, діячів Церкви – київського митрополита Платона, протоієреїв П.Г. Лебединцева, І.М. Королькова, священика Т.І. Лященка та ін.

Серед унікальних документів з історії української культури – автографи Т.Г. Шевченка, Марка Вовчка, І.Я. Франка, Лесі Українки, О.Ю. Кобилянської, С.В. Васильченка, П.П. Гулака-Артемівського, І.С. Нечуя-Левицького, М.П. Старицького, М.М. Коцюбинського, І.І. Манжури, Д.Л. Мордовцева та багатьох інших. Перлиною автографічних збірок є колекція рукописів М.В. Гоголя.

Особливо інформативними з огляду на повноту їхнього документального складу є комплекси рукописів письменників П.О. Куліша, Б.Д. Грінченка, М.К. Зерова, В.К. Винниченка, В.І. Самійленка, Г.М. Косинки, О.І. Олеся, М.Т. Рильського, П.Г. Тичини, С.Д. Складаренка та ін.

Українська літературознавча наука репрезентована фондами таких провідних учених у цій гуманітарній галузі знань, як П.Г. та Г.П. Житецькі, С.О. Єфремов, В.І. та С.І. Маслови, П.М. Попов, Є.П. Кирилюк, В.І. Півторадні.

В Інституті рукопису зберігаються архівні фонди відомих українських фольклористів, зокрема І.І. Манжури, І.М. Лободи, Б.Д. Грінченка, В.М. Доманицького, М.М. Білозерського, А.І. Димінського, Я.П. Новицького, С.Д. Носа, Ю.А. Яворського, В.В. Данилова, О.М. Бодяньського.

Значний інтерес для дослідників становлять особові архівні фонди художників та мистецтвознавців І.С. Їжакевича, А.М. Комашка, Ф.З. Коновалюка, А.Х. Середи. Теоретичні розробки мистецького процесу знайшли своє відображення в документах мистецтвознавців В.М. Зуммера, Б.С. Бутника-Сіверського, О.П. Новицького, С.А. Таранушенка.

Музичну культуру України репрезентують фонди видатних композиторів та музичних діячів України – С.О. Богуславського, М.І. Вериківського, В.М. Верховинця, Г.Г. Верьовки, С.П. Дремцова, П.О. Козицького, О.А. Кошица, Ф.Д. Проценка, що, окрім документів особового характеру, містять також і оригінали музичних творів.

Історико-юридична наука репрезентована фондами академіка ВУАН М.П. Василенка, професорів М.Х. Бунге, О.Ф. Кістяківського, М.Ф. Владимирського-Буданова, Є.В. Спекторського, відомого громадського діяча, правника С.П. Шелухіна. Матеріали фондів математиків М.В. Остроградського, Г.Ф. Вороного, Б.Я. Букреєва, Д.О. Граве, біолога М.В. Шарлеманя, геолога О.І. Спасокукоцького, агрохіміка О.І. Душечкіна дають уявлення про розвиток в Україні точних та природничих наук. Архіви С.І. Карацуби, О.Д. Карпеки та Є.В. Корольової містять комплекс оригінальних та дослідницьких матеріалів з історії вітчизняної авіації й космонавтики.

Відділ фондів юдаїки має в своєму складі єврейські рукописні книги та колекцію пінкасім, книжкові зібрання та періодичні видання (Архів єврейської преси), матеріали фольклорних експедицій 10–40-х років ХХ ст. та колекцію фоноваликів. Надзвичайно цінними є колекційні зібрання Інституту єврейської культури ВУАН; передусім рукописні фонди просвітницьких установ та навчальних закладів (зокрема Товариства поширення освіти між євреями в Росії, Єврейської світської благодійної і культурно-просвітницької організації «Культур-Ліга», Єврейського історико-етнографічного товариства, російсько-єврейського щомісячника «Еврейский мир»). Серед особових архівних фондів відділу – документи і творчі матеріали видатного орієнталіста А.Я. Гаркаві, письменника та етнографа С.А. Анського (Раппопорта), громадського діяча Е.Б. Левіна, фундатора низки єврейських товариств Г.О. Гінцбурга, музикознавців М.Я. Береговського та З.І. Кісельгофа.

Фонди Кабінету єврейської культури, створеного в 1936 р. на основі відділу етнографії та фольклору Інституту єврейської культури, містять переважно фольклорно-етнографічні матеріали – народні пісні, розповіді, прислів'я та приказки, ноти синагогальних співів та народної музики тощо.

Отже, рукописний фонд Бібліотеки є невичерпним джерелом з вітчизняної та всесвітньої історії та культури.

Список архівних фондів Інституту рукопису НБУВ

№ фонду	Назва фонду
I	Комплексний фонд «Літературні матеріали». Зібрання літературних творів і документів поч. XII–XX ст.
II	Комплексний фонд «Історичні матеріали». Зібрання історичних документів XVII– XX ст.
III	Комплексний фонд «Листування». Зібрання листів видатних діячів науки, культури і освіти XVII– XX ст.
IV	Авторизовані друки. Колекція автографів 1826 р. – XXI ст.
V	Одеське товариство історії та старожитностей (ОТІС) (1839–1922). Колекція рукописів 1254–1930-х рр.
VI	«Матеріали інвентарної реформи на Волині в 40-х рр. XIX ст.». Колекція архівних документів 1628–1917 рр.
VII	Марко Вовчок (Вілінська Марія Олександрівна) (1833–1907) – письменниця, перекладачка
VIII	Київський університет Св. Володимира (1834–1919). Колекція рукописів XII ст. – 1927 р.
IX	Фортеця Св. Єлизавети (1753–1821). Колекція архівних документів 1753–1821 рр.
X	Всеукраїнська академія наук (ВУАН) (1918–1933). Архів і колекція документів XVI–XX ст.
XI	Шелухін Сергій Павлович (1864–1938) – правник, громадсько-політичний діяч
XII	Модзалевський Вадим Львович (1882–1920) – історик, архівіст, громадський діяч
XIII	Канцелярія обер-прокурора Святійшого Синоду (1721–1917). Колекція архівних документів 1677–1901 рр.
XIV	Колекція історичних документів 1490–1962 рр.
XV	Олесь (Кандиба) Олександр Іванович (1878–1944) – поет, громадський діяч
XVI	Манжура Іван Іванович (1851–1893) – поет, фольклорист, етнограф

XVII	Їжакевич Іван Сидорович (1864–1962) – живописець, графік
XVIII	Львівська греко-католицька митрополича консисторія ([XVI] ст. –1946 р.). Колекція архівних документів 1509–1943 рр.
XIX	Колекція рукописів з історії науки 1813–1950 рр.
XX	Граве Дмитро Олександрович (1863–1939) – математик
XXI	Яворський Юліан Андрійович (1873–1937) – фольклорист, історик літератури, громадський діяч
XXII	Костомаров Микола Іванович (1817–1885) – історик, археограф
XXIII	Бережков Михайло Миколайович (1850–1937) – історик, археограф
XXIV	«Уманська збірка». Колекція рукописів і автографів польських та західноєвропейських діячів XVI– початку XX ст., зібрана Антоном Казимировичем Жолкевським (1856– [після 1909])
XXV	Литвак Григорій Миколайович (1911–1961) – літератор, поет, перекладач
XXVI	Душечкін Олександр Іванович (1874–1956) – агрохімік, фізіолог рослин
XXVII	Плевако Микола Антонович (1890–1941) – літературознавець, бібліограф
XXVIII	Всеукраїнський історичний музей імені Т. Шевченка (1899–1935). Колекція рукописів 1544–1935 рр.
XXIX	Данилевич Василь Юхимович (1872–1936) – історик, археолог
30	Колекція рукописних книг [X]–XX ст.
XXXI	Біляшівський Микола Федотович (1867–1926) – археолог, етнограф, мистецтвознавець
XXXII	Максимович Михайло Олександрович (1804–1873) – історик, філософ, природознавець
XXXIII	Маслов Сергій Іванович (1880–1957) – книгознавець, педагог
XXXIV	Щербина Олександр Мусійович (1874–1934) – філософ, психолог, педагог
XXXV	Зеров Микола Костянтинович (1890–1937) – літературознавець, поет, перекладач

XXXVI	Кримський Агатангел Юхимович (1871–1942) – орієнталіст, славіст, історик української мови і літератури
XXXVII	Лобода Андрій Митрофанович (1871–1931) – фольклорист, літературознавець
XXXVIII	Воблій Костянтин Григорович (1876–1947) – економіст, статистик
XXXIX	Козицький Пилип Омелянович (1893–1960) – композитор, педагог
40	Василенко Микола Прокопович (1866–1935) – історик, правознавець, політичний і громадський діяч
41	Букреєв Борис Якович (1859–1962) – математик
42	Полонська-Василенко Наталія Дмитрівна (1884–1973) – історик, археолог
43	Спекторський Євген Васильович (1875–1919) – юрист, педагог
44	«Рада»: політична, економічна та літературна газета (1906–1914). Колекція архівних документів редакції 1896–1918 рр.
45	Кротевич Євген Максимович (1884–1968) – письменник
46	Іконников Володимир Степанович (1841–1923) – історик, джерелознавець
47	Український науково-дослідний інститут книгознавства (УНІК) (1922–1936). Колекція архівних документів 1922–1935 рр.
48	Українська Книжна палата (1919–1922). Колекція архівних документів 1919–1922 рр.
49	Шарлемань Микола Васильович (1887–1970) – зоолог
50	Всеукраїнське музичне товариство імені М.Д. Леонтовича (1922–1928). Колекція рукописів кін. XIX ст. – 1936 р.
51	Ходецький Старіон Мартиніанович (1821–1887) – біолог, природознавець
52	Постернак Степан Пилипович (1885–1938) – педагог, бібліограф, бібліотекознавець
53	Данилов Володимир Валеріанович (1881–1970) – літературознавець, педагог
54	Косинка Григорій Михайлович (1899–1934) – письменник

55	Анищенко Калістрат Романович (1885–1929) – письменник, журналіст
56	Ярошевич Андрій Іванович (1875–1941) – економіст
57	Бунге Микола Християнович (1823–1895) – публіцист, економіст
58	Сениця Павло Іванович (1879–1960) – композитор, фольклорист
59	Ясинський Михайло Микитович (1862–1935) – історик права, археограф
60	Владимирський-Буданов Михайло Флегонтович (1838–1916) – історик права
61	Кістяківський Олександр Федорович (1833–1885) – історик права, археограф
62	Стеценко Кирило Григорович (1882–1922) – композитор, диригент
63	Шишацький-Ілліч Олександр Васильович (1828–1859) – поет, етнограф
64	Афанасьєв Георгій Омелянович (1848–1925) – історик, фінансист
65	Дашкевич Микола Павлович (1852–1908) – історик, літературознавець
66	Лучицький Іван Васильович (1845–1918) – історик, громадський діяч
67	Дзбановський Олександр Тихонович (1870–1938) – композитор, музикознавець
68	Щавинський Василь Олександрович (1868–1924) – мистецтвознавець, хімік-технолог
69	Долина Павло Трохимович (1888–1955) – актор і режисер театру і кіно
70	Середа Антон Хомич (1890–1961) – художник, мистецтвознавець
71	Ківлицький Євген Олександрович (1861–1921) – історик, видавець
72	Колекція грецьких рукописів VIII – XX ст.
73	Кирилюк Євген Прохорович (1902–1989) – літературознавець

74	Колекція східних рукописів XIII – кін. XIX ст.
75	Влизько Олекса Федорович (1908–1934) – поет
76	Рильський Максим Тадейович (1895–1964) – поет, літературознавець, мовознавець
77	Годованець Микита Павлович (1893–1974) – поет-байкар
78	Назаревський Олександр Адріанович (1887–1977) – літературознавець, бібліограф
79	Тичина Павло Григорович (1891–1967) – поет, літературознавець, мовознавець
80	Багалій Дмитро Іванович (1857–1932) – історик, археолог
81	Левицький Орест Іванович (1848–1922) – історик, археограф
82	Жебуньов Леонід Миколайович (1851–1919) – публіцист, громадський діяч
83	Каманін Іван Михайлович (1850–1921) – історик, архівіст
84	Кулябко-Корецький Микола Григорович (1846–1931) – економіст, статистик
85	Житецький Павло Гнатович (1837–1911) – літературознавець, публіцист, фольклорист
86	Житецький Гнат Павлович (1866–1929) – історик, книгознавець, літературознавець
87	Ігнат'єв Олексій Миколайович (1874–1948) – дипломат
88	Ковалевський Микола Васильович (1841–1897) – письменник
89	Арцимович Антон Антонович (1832–1910) – сенатор
90	Ляскоронський Василь Григорович (1859–1928) – історик, археолог, нумізмат
91	Дергальов Іван Петрович (рр. н. і см. невід.)
92	Агафонов Анатолій Андрійович (1876– [не раніше 1911]) – хімік
93	Коваленко Олексій Васильович (1881–1962) – літературознавець

94	Єлачич Олексій Кирилович (1892–[1941]) – історик, критик
95	Доманицький Василь Миколайович (1877–1910) – філолог, історик, літературознавець
96	Єрмолови (1777–[1916]) – військові та державні діячі; 1) Єрмолов Олексій Петрович (1777–1861); 2) Єрмолов Сергій Миколайович (1798–1856); 3) Єрмолов Олександр Сергійович ([1851–1916])
97	Ваксель Платон Львович (1844–1919) – юрист, мистецтвознавець
98	Виноградов Микола Андрійович (рр. н. і см. невід.) – титулярний радник
99	Мелешко-Малишкевич Адам (1829–1899) – письменник, перекладач, колекціонер старожитностей
100	Дубянський Ілля Петрович ([1870–1934]) – художник-аматор, музикознавець
101	Андріяшеви (1826–1918) – видавці, викладачі; 1) Андріяшев Олексій Хомич (1826–1907); 2) Андріяшева Олена Олексіївна (1852–1918)
102	Дроздов Степан Леонтійович (1863–193[3]) – архівіст
103	Виноградський Юрій Степанович (1874–1965) – краєзнавець
104	Юфанов Давид Михайлович (1903–1965) – літературознавець
105	Мордовцев Данило Лукич (1830–1905) – письменник, історик
106	Котляревський Іван Петрович (1769–1838) – письменник
107	Дорошенко Наталія Михайлівна (1888–1970) – театральний діяч
108	Істомін Михайло Павлович (1855– [після 1932]) – історик, викладач
109	Штейнгель Федір Рудольфович (1870–1946) – барон, громадський та державний діяч

110	<p>Маслови ([1776] – [не раніше 1912]) – спадкові дворяни, поміщики, землевласники, військові діячі;</p> <p>1) Маслов Петро Михайлович ([1776] – 1831);</p> <p>2) Маслов Василь Петрович (р. н. невід. – [90-ті рр. XIX ст.]);</p> <p>3) Маслова Серафима Антонівна (уродж. Трофимова) (1838–1860);</p> <p>4) Маслов Микола Васильович (1858– р. см. невід.);</p> <p>5) Маслов Микола Миколайович (1890– р. см. невід.);</p>
111	Зданевич Борис Іванович (1886–1966) – бібліотекознавець, лінгвіст
112	«Киевская старина»: історичний часопис (1882–1906). Колекція архівних документів 1886–1909 рр.
113	Ткаченко Микола Михайлович (1892–1965) – історик
114	Товариство «Просвіта» у Києві: культурно-освітня, громадська організація (1906–1910, 1917–1922). Колекція архівних документів 1906–1920 рр.
115	Трегубов Єлисей Купріянович (1849–1920) – педагог, громадський діяч
116	Міодушевський Олександр Йосипович (1813–1878) – правознавець
117	Колекція Міщенка Федора Івановича (1874–1933): документи Києво-Видубицького Михайлівського монастиря 1541–1786 рр.
118	Вермишев Олександр Олександрович (1879–1919) – юрист, поет
119	<p>Галагани ([XVII ст.] – 1897) – спадкові дворяни, землевласники, військові, державні і громадські діячі;</p> <p>1) Галаган Гнат Іванович (р. н. невід. – 1748);</p> <p>2) Галаган Григорій Гнатович (1716–1777);</p> <p>3) Галаган Іван Григорович (р. н. невід. – 1789);</p> <p>4) Галаган Катерина Юхимівна (уродж. Дараган) (1740–1823);</p> <p>5) Галаган Григорій Іванович (1768–1808);</p> <p>6) Галаган Петро Григорович (1792–1855);</p> <p>7) Галаган Павло Григорович (1793–1834);</p> <p>8) Галаган Катерина Василівна (уродж. Гудович) ([1790]–1868);</p> <p>9) Галаган Григорій Павлович (1819–1888);</p> <p>10) Галаган Катерина Василівна (уродж. Кочубей) (1826–1897);</p> <p>11) Галаган Павло Григорович (1853–1869)</p>
120	Колегія Павла Галагана (1871–1920). Колекція архівних документів XVII ст. – 1920 р.
121	Романович-Ткаченко Наталія Данилівна (1884–1933) – письменниця
122	Романова Одарка Володимирівна (1853–1922) – письменниця

123	Могилянський Олександр Петрович (1909–2001) – літературознавець
124	Семенюта Василь Микитович (1894– [не раніше 1918]) – статистик
125	Балаховська-Давидова Тетяна Григорівна (1868–1919) – громадська діячка
126	Мержанова Антоніна Миколаївна (рр. н. і см. невід.) – землевласниця
127	Лілеєв Михайло Іванович (1849–1911) – історик, педагог
128	Сабо Іван Никанорович (1857–1923) – письменник, громадський діяч
129	Немеровський Лев Григорович (рр. н. і см. невід.) – поміщик
130	Капністи ([1746] – 1898)– графи, поміщики, дворяни, землевласники; 1) Капніст Іван Данилович ([1746] – [1787]); 2) Капніст Василь Васильович (1758–1823); 3) Капніст Семен Васильович (1791/92–1844); 4) Капніст Василь Семенович (1830–1876); 5) Капніст Петро Іванович (1830–1898)
131	Могилянський Михайло Михайлович (1873–1942) – літературознавець, громадський діяч
132	Проценко Федір Данилович (1866–1942) – музичний діяч
133	Кушнір-Марченко Костянтин Федорович (1877–1958) – краєзнавець
134	Коваленко Григорій Андрійович (1867–1938) – письменник, журналіст
135	Коропчевські (1741–1879) – козацький старшинський рід; поміщики, землевласники; 1) Коропчевський Павло Григорович (1741–1808); 2) Коропчевський Микола Павлович (1789–1860); 3) Коропчевський Петро Павлович (1794–1869); 4) Коропчевський Петро Миколайович (1817–1850); 5) Коропчевська Ганна Герасимівна (р. н. невід. –1854); 6) Коропчевська Антоніна Петрівна (1850–1879)
136	Лопухіни-Демидови (1753–1910) – князівський та дворянський рід; поміщики; 1) Лопухін Петро Васильович (1753–1827); 2) Лопухін Павло Петрович (1788–1873); 3) Лопухіна Олександра Петрівна (1790–1859); 4) Демидов Павло Павлович (1839–1885); 5) Лопухін-Демидов Микола Петрович (1836–1910)

137	Савицький Іван Олексійович (1841– [після 1896]) – юрист, громадський діяч
138	Слатін Ілля Ілліч (1845–1931) – музичний діяч
139	Кудрявцев Петро Павлович (1868–1940) – філософ, історик
140	Страшкевич Володимир Михайлович (1875–1962) – мовознавець
141	Щеглова Софія Олексіївна (1896–1965) – літературознавець, бібліограф, педагог
142	Богаєвський Петро Михайлович (1866–1929) – юрист
143	Старицькі (1877– [не раніше 1918]); 1) Старицький Олександр Костянтинович (1877– [не раніше 1918]) – географ, інженер шляхів сполучення; 2) Старицька (уродж. Рекало) Віра Євгеніївна (р. н. невід – [не раніше 1912]);
144	Романович-Славатинский Олександр Васильович (1832–1910) – юрист, архівознавець
145	Синайський Василь Іванович (1876–1949) – правознавець
146	Яновська Любов Олександрівна (1861–1933) – письменниця, громадська діячка
147	Скорделі Пантелеймон Костянтинович (1846– [1918]) – юрист
148	Сарандинаки Віра Миколаївна (1878– [після 1963]) – ботанік
149	Синьов Микола Васильович ([1872]–1957) – економіст
150	Попельницький Олексій Захарович (1850–1929) – історик, бібліофіл, громадський діяч
151	Щербатов Микола Борисович (1868–1943) – державний діяч, землевласник
152	Широцький Костянтин Віталійович (1886–1919) – історик, мистецтвознавець
153	Хвойка Вікентій В'ячеславович (1850–1914) – археолог
154	Лебединцев Петро Гаврилович (1819–1896) – історик Церкви

155	Лебединцев Феофан Гаврилович (1828–1888) – історик Церкви
156	Френкель Наталія Савеліївна (рр. н. і см. невід.) – науковий співробітник Сибірської зональної дослідної станції
157	Рибачок Іван Михайлович (1899–1975) – географ
158	Скляренко Семен Дмитрович (1901–1962) – письменник, журналіст
159	Русов Олександр Олександрович (1847–1915) – статистик, етнограф
160	Київська духовна академія (1819–1920). Зібрання рукописних книг та архівних документів XVI – поч. XX ст.
161	Сташевський Євген Дмитрович (1884–1938) – історик, економіст
162	Корольков Іван Миколайович (1845– [після 1930]) – еллініст, професор КДА
163	Шеффер Тамара Василівна (1909 – [1992]) – музикознавець
164	Антонович Володимир Боніфатійович (1834–1908)– історик, археолог, етнограф, археограф
165	Лідов Олександр Павлович (1853–1919) – хімік-технолог
166	Плевако Олександр Антонович (1899–1990) – економіст
167	Ардашев Павло Миколайович (1865–1922) – історик
168	Скитський Іван Іванович (1851– [не раніше 1907]) – титулярний радник
169	Геппенер Микола Володимирович (1901–1971) – архівіст, славіст, палеограф
170	Грінченки (1863–1928) – письменники, видавці, педагоги; 1) Грінченко Борис Дмитрович (1863–1910); 2) Грінченко Марія Миколаївна (1863–1928); 3) Грінченко Анастасія Борисівна (1884–1908)
171	Соловйов Олександр Олександрович (1891–[1920]) – член Чернігівської вченої архівної комісії
172	Драгоманов Михайло Петрович (1841–1895) – історик, літературознавець, фольклорист, філософ, громадський діяч

173	Кезма Тауфік Гаврилович (1882–1958) – філолог-арабіст
174	Платон (Городецький Микола Іванович) (1803–1891) – митрополит Київський та Галицький
175	Титов Федір Іванович (1864–1935) – історик Церкви, археограф, книгознавець
176	Лапоногов Олександр Миколайович (1891– [1977]) – географ-економіст
177	Колекція нотних рукописів кін. XVII – XX ст.
178	Хлебніков Микола Іванович (1840–1880) – правознавець
179	Степович Андроник Оникійович (1856–1935) – славіст
180	Шугуров Микола Васильович (1843–1901) – літератор
181	Ерастов Степан Іванович (1856–1933) – громадський діяч
182	Громашевський Василь Львович (1857– [не раніше 1928]) – зоолог, громадський діяч
183	Крокос Володимир Іванович (1889–1936) – геолог
184	Криловський Амвросій Семенович (1853–1930) – історик, бібліограф, джерелознавець
185	Мельников-Разведенков Микола Федорович (1866–1937) – патологоанатом
186	Станкевич Володимир Бенедиктович (1884–1968) – юрист
187	Єпифанович Сергій Леонтійович (1886–1918?) – церковний діяч
188	Поліщук Валеріан Львович (1897–1942) – поет
189	Шолом-Алейхем (Рабинович Шолом Нохумович) (1859–1916) – письменник
190	Кабінет єврейської культури (1926–1949). Зібрання архівних документів [1880–1947].
191	Богдашевський Дмитро Іванович (1861– [не раніше 1927]) – церковний діяч, теолог

192	Сокальський Леонід Петрович ([друга пол. XIX] – [перша пол. XX] ст.) – агроном
193	Петро (Троїцький Платон Олексійович) ([1812]– [1873]) – єпископ Аккерманський, вікарій Кишинівської єпархії
194	Голубєв Степан Тимофійович (1848–1920) – історик Церкви, архівознавець, професор КДА та Київського університету
195	Шварц Григорій Вільгельмович (188[3]– [не раніше 1944]) – театральний критик, драматург, видавець
196	Самійленко Володимир Іванович (1864–1925) – письменник, перекладач
197	Тиховський Павло Іванович (1866–1938) – фольклорист, педагог
198	Цицурін Федір Степанович (1814–1895) – лікар
199	Саливон Григорій Дмитрович (1888–1927) – книгознавець
200	Ерліх Семен Лазаревич (1869–1930) – патоморфолог
201	Новицький Орест Маркович (1806–1884) – філософ, психолог
202	Новицький Яків Павлович (1847–1925) – фольклорист, етнограф, історик, археолог, археограф
203	Кістяківська Наталія Павлівна (1889–1955) – літературознавець
204	Білозерський Микола Михайлович (1833–1896) фольклорист, етнограф
205	Степаненко Василь Пилипович (1861–1928?) – педагог, керуючий книжковим магазином журналу “Киевская старина”
206	Стороженки (1791–1944?) – державні діячі, літературознавці, історики 1) Стороженко Андрій Якович (1791–1858); 2) Стороженко Микола Ілліч (1836–1906); 3) Стороженко Андрій Володимирович (1857– [не раніше 1926]); 4) Стороженко Микола Володимирович (1862–1944?)
207	Стешенко Іван Матвійович (1873–1918) – літературознавець, письменник, перекладач
208	Науменко Володимир Павлович (1852–1919) – педагог, філолог, видавець, громадсько-політичний діяч

209	Тулуб Олександр Олександрович (1866–[після 1938]) – юрист, історик
210	Гіляров Олексій Микитович (1856–1938) – філософ
211	Ісаєвич Михайло Іванович (рр. н. і см. невід.) – громадський діяч
212	Колесса Філарет Михайлович (1871–1947) – етнограф, композитор, музикознавець
213	Левицький Модест Пилипович (1866–1932) – письменник, громадський діяч
214	Лесевич Володимир Вікторович (1837–1905) – філософ, громадський діяч
215	Федоренко Павло Костянтинович (1880–1962) – архівіст, історик
216	Лященко Тимофій Іванович (1875–1945) – церковний діяч
217	Комашка Антон Михайлович (1897–1970) – художник
218	Тутковський Микола Аполлонович (1857–1931) – композитор, піаніст, музичний діяч
219	Флоринський Тимофій Дмитрович (1854–1919) – славіст
220	Яновський Феофіл Гаврилович (1860–1928) – учений, лікар-терапевт
221	Пухальський Володимир В'ячеславович (1848–1933) – композитор, піаніст, музичний діяч
222	Малков Григорій Митрофанович (1869– [не раніше 1918]) – лікар-терапевт
223	Репрев Олександр Васильович (1853–1930) – патофізіолог
224	Левитський Володимир Фавстович (1854–1939) – економіст, статистик
225	Петров Микола Іванович (1840–1921) – літературознавець
226	Ніковський Андрій Васильович (1885–1942) – літературознавець, громадсько-політичний діяч
227	Онацький Євген Дементійович (1894–1979) – громадський діяч, письменник, журналіст

228	Тарачков Микола Степанович (1822–1893) – краєзнавець
229	Києво-Печерська (Лаврська) іконописна школа (кін. XVII – XX ст.). Колекція альбомів (Кужбушки) XVIII ст.
230	Андріївська церква в Києві (1747–1919). Зібрання архівних документів 1744–1919 рр.
231	Почаївська Лавра (XVI – XX ст.). Колекція архівних документів кін. XV – сер. XIX ст.
232	Київська духовна консисторія (1700–1719). Зібрання рукописних книг 1723–1920 рр.
233	Києво-Софійський собор (1017–1919). Зібрання архівних документів 30-х рр. XVII ст. – 30-х рр. XIX ст.
234	Наній Сергій Петрович (1858–1935) – юрист, композитор
235	Колекція уривків кириличних рукописів сер. XII – сер. XVI ст.
236	Щербаківський Михайло Пилипович ([1848]–[1920]) – священик, меценат
237	Болсуновські (1797–[1925]) – польський шляхетський рід, військові, юристи, археологи, нумізмати, бібліофіли: 1) Болсуновський Юзеф (1797–1880); 2) Болсуновський Кароль (1801–1881); 3) Болсуновський Базилій (Василій) (р. н. невід. – 1861); 4) Болсуновська Текля (рр. н. і см. невід.); 5) Болсуновська Софія (рр. н. і см. невід.); 6) Болсуновський Кароль (Карл) Васильович (1838–1925); 7) Болсуновська Генрієта Василівна (рр. н. і см. невід.); 8) Болсуновська Антоніна Василівна (рр. н. і см. невід.);
238	Яновський Людвіг Вікторович (1878–1921) – історик
239	Кулаковський Юліан Андрійович (1855–1919) – філолог, історик-візантинолог
240	Карпека Олександр Данилович (1894–1918) – авіаконструктор
241	Київське товариство старожитностей і мистецтв (1897–1908). Зібрання рукописів 1897–1915 рр.
242	Терещенки (1832–1956) – промисловці, поміщики, меценати; 1) Терещенко Федір Артемович (1832–1894); 2) Терещенко Єлизавета Михайлівна (р. н. невід. – 1921); 3) Терещенко Михайло Іванович (1886–1956)

243	Маслов Василь Іванович (1885–1959) – літературознавець, етнограф
244	Стебницький Петро Януарійович (1862–1923) – письменник, громадський діяч
245	«Життя та революція»: літературно-художній та громадський журнал (1925–1933). Колекція архівних документів 1901–1937 рр.
246	«Літературно-науковий вістник»: загальноукраїнський журнал літератури, науки та громадського життя (1898–1939). Колекція архівних документів 1883–1922 рр.
247	«Воля»: газета Української соціал-демократичної партії (1917). Колекція архівних документів 1917–1919 рр.
248	«Гроно»: літературно-художній мистецтвознавчий збірник (журнал) літературної групи «Гроно» (1920–1921). Колекція архівних документів 1920–1921 рр.
249	«Плуг»: Спілка українських радянських селянських письменників (1922–1932). Колекція архівних документів 1930–1932 рр.
250	«Сяйво»: літературно-художній ілюстрований журнал (1913–1914). Колекція архівних документів 1913–1914 рр.
251	«Друкар»: видавництво (1917– [1920]). Колекція архівних документів 1896– [1920] рр.
252	«Рідний край»: громадський та літературно-науковий журнал (1905–1914). Колекція архівних документів 1869–1915 рр.
253	«Будяк»: сатиричний журнал (1917–1918). Колекція архівних документів 1917–1919 рр.
254	«Бутырский вестник»: рукописна газета студентів-в'язнів (1901). Колекція архівних документів 1900–1902 рр.
255	«Червоний Шлях»: громадсько-політичний, літературно-науковий журнал (1923–1936). Колекція архівних документів 1919–1925 рр.
256	«Дніпрові хвилі»: ілюстрований журнал (1910–1914). Колекція архівних документів 1904–1912 рр.
257	«Дзвін»: літературно-науковий часопис (1913–1914). Колекція архівних документів 1912–1913 рр.
258	«Гарт»: спілка пролетарських письменників (1923–1925). Колекція архівних документів 1923–1925 рр.
259	«Народна воля»: газета Центрального українського комітету селянської спілки (1917–1918). Колекція архівних документів 1917–1918 рр.
260	Колекція рукописів з історії літератури 1763–1985 рр.

261	Беркович Ісаак Якович (1902–1972) – композитор, піаніст
262	Кравцов Дмитро Овсійович (1893–1982) – історик, археограф
263	Щоголев Яків Іванович (1823–1898) – поет
264	Лазурський Володимир Федорович (1869–1947) – літературознавець
265	Спасокукоцький Олександр Іванович (1878–1972) – геолог
266	Чукін Дмитро Григорович (1909–1978) – письменник, інженер-будівельник
267	Чепур Євгенія Іполитівна (1888– [після 1978]) – філолог
268	Чаговець Всеволод Андрійович (1877–1950) – театрознавець, журналіст
269	Коновалюк Федір Зотикович (1890–1984) – художник
270	Омельченко Петро Остапович (1911–1977) – поет, перекладач
271	Малеча Нестор Михайлович (1887–1979) – мовознавець, етнограф, громадський діяч
272	Чужий (Сторожук) Андрій Антонович (1897–1989) – письменник
273	Пухтинський В'ячеслав Костянтинович (1888–1979) – мовознавець
274	Півторадні Василь Ілліч (1910–1981) – літературознавець
275	Карацуба Степан Ісакович (1897–1984) – авіаконструктор, історик авіації
276	Ротач Петро Петрович (1925–2007) – поет, літературознавець, краєзнавець
277	Первова Юлія Олександрівна (1916–2001) – біолог, літературознавець, громадський діяч
278	Таранушенко Стефан Андрійович (1889–1976) – мистецтвознавець, музейний працівник
279	Новицький Олексій Петрович (1862–1934) – мистецтвознавець

280	Вороний Георгій Феодосійович (1868–1908) – математик
281	Остроградський Михайло Васильович (1801–1862) – математик
282	Шило Сава Миколайович ([кін. XIX ст.] – [не раніше 1978]) – краєзнавець
283	Шодуари (1746–1919) – поміщики, барони, землевласники, колекціонери старожитностей, бібліофіли; 1) Шодуар Ян Йозеф (1746–1839); 2) Шодуар Антуан (1749–1824); 3) Шодуар Станіслав Янович (Іванович) (1792 [за польськими джерелами – 1790]–1858); 4) Шодуар Максиміліан Станіславович (1816–1881); 5) Шодуар Іван Максиміліанович (1859–1919)
284	Суровцева-Олицька Надія Віталіївна (1896–1985) – літератор, перекладач, громадський діяч
285	Попов Павло Миколайович (1890–1971) – літературознавець, мистецтвознавець, фольклорист
286	Гельман Макс Ісайович (1892–1979) – скульптор, педагог
287	Бутник-Сіверський Борис Степанович (1901–1983) – мистецтвознавець
288	Косачевська Євдокія Марківна (1906–2003) – історик, археограф
289	Макогон Олександр Григорович (1921– [після 1991]) – краєзнавець, учитель
290	Всеукраїнський центральний кооперативний музей (1923–1935). Колекція архівних документів кін. XIX ст. – 30-ті рр. XX ст.
291	Зуммер Всеволод Михайлович (1885–1970) – мистецтвознавець
292	Зібрання історичних ілюстративних матеріалів 1860-х рр. – сер. XX ст.
293	Винниченко Володимир Кирилович (1880–1951) – письменник, публіцист, політичний діяч
295	Юденич Олена Миколаївна (1891–1976) – географ, краєзнавець
296	Седашов Олександр Павлович (1900–1984) – києвознавець
297	Компан Олена Станіславівна (1916–1986) – історик

298	Вияснівський Андрій Юліанович (1898–1970) – лікар-психіатр
299	Шудря Микола Архипович (1935–2012) – журналіст, сценарист
300	Каталог бібліотеки Станіслава Августа Понятовського (1732–1798): «Collectio Regia» XVII–XVIII ст.
301	Церковно-археологічний музей Київської духовної академії (ЦАМ КДА) (1872–1919). Колекція рукописів III тис. до н.е. – XIX ст.
302	Зібрання рукописних книг XVI–XIX ст. митрополита Макарія (Булгакова) (1816–1882)
303	Милецький монастир (1542–1947). Зібрання рукописів XVI–XVII ст.
304	Колекція дисертацій студентів Київської духовної академії (1819–1920)
305	Київська духовна семінарія (1817–1920). Зібрання рукописних книг XVII–XIX ст.
306	Києво-Печерська Лавра (1051). Зібрання рукописних книг XIV–XIX ст.
307	Києво-Михайлівський Золотоверхий монастир (1108–1930-ті). Зібрання рукописних книг XV–XIX ст.
308	Києво-Пустинний Микільський монастир (кін. XV ст. – 1934). Зібрання рукописних книг XVI–XVIII ст.
309	Києво-Видубицький Михайлівський монастир (X ст.). Зібрання рукописних книг 1690–1800 рр.
310	Історико-філологічний інститут князя Безбородька в Ніжині (1875–1918). Зібрання рукописних книг XIII–XX ст.
311	Київська Десятинна церква (кін. X ст. – 1240, 1837–1928). Зібрання рукописних книг XV–XVII ст.
312	Києво-Софійський собор (1017–1919). Зібрання рукописних книг XV–XIX ст.
313	Почаївська Лавра (XVI ст.). Зібрання рукописних книг XVI–XVIII ст.
314	Реформати Руської провінції (Provincia Russia) [XVIII – XIX] ст. Зібрання документів кін. XVII – пер. пол. XIX ст.
315	Колекція документів 1843–1907 рр. Пантелеймона Олександровича Куліша, зібрана Олександром Костянтиновичем Дорошкевичем (1889–1946)
316	Косарик-Коваленко Дмитро Михайлович (1904–1992) – письменник, літературознавець

317	Єфремов Сергій Олександрович (1876–1939) – літературознавець, публіцист, політичний та громадський діяч
318	Дорошенко Дмитро Іванович (1882–1951) – історик, літературознавець, політичний діяч
319	Сакун Костянтин Антонович (1906–1988) – викладач історії, краєзнавець
320	Брайчевський Михайло Юліанович (1924–2001) – історик, археолог
321	Зібрання єврейських рукописних документів XV–XX ст.
322	Колекція єврейського музичного фольклору 1912–1947 рр.
324	«Гоголіана». Колекція рукописів про життя та діяльність М.В. Гоголя 1818–1984 рр.
325	Сорокіна Ольга Іванівна (1902–1988) – педагог
326	Баллін Микола Петрович (1829–1904) – громадський діяч, кооператор
327	Левитський Микола Васильович (1859–1936) – громадський діяч, кооператор
328	Корольова Євгенія Володимирівна (1905–1997) – історик авіації, інженер, літератор
329	Грузинський Олександр Сергійович (1881–1954) – філолог, палеограф
330	Страхов Микола Миколайович (1828–1916) – філософ, публіцист, літературний критик
331	Позняк Михайло Дмитрович (рр. н. і см. невід.) – підпоручик лейб-гвардії Фінляндського полку
332	Зібрання рукописів духовних та навчальних установ і приватних осіб польського походження сер. XVI – поч. XX ст.
335	Лотоцький Олександр Гнатович (1870–1939) – державний і громадський діяч, історик Церкви, письменник
336	Яворницький Дмитро Іванович (1855–1940) – історик, археолог, етнограф
337	Риженко Яків Омелянович (1892–1974) – мистецтвознавець
338	Куліш Пантелеймон Олександрович (1819–1897) – письменник, критик, перекладач

339	Ан-ський Семен Якимович (Раппопорт Шломо-Зайнвіль) (1863–1920) – письменник, етнограф
340	Гаркаві Авраам Якович (1835–1919) – орієнталіст, семітолог, історик
341	Кислов Василь Васильович (нар. 1943 р.) – інженер-механік, історик науки і техніки
342	Нотне зібрання [поч. XVIII – сер. XIX] ст. князів Розумовських (1709–1836)
345	Терещенко Таміла Олексіївна (1917–1995) – літературознавець
346	Коломієць Олексій Федотович (1919–1994) – драматург
349	Шевченко Федір Павлович (1914–1995) – історик, архівіст, джерелознавець
350	Архів родини Гориновичів (1898–2016) – педагоги, краєзнавці
351	Бурчинський Георгій Йосипович (1908–1993) – лікар-терапевт
352	Цюпа Іван Антонович (1911–2004) – письменник, публіцист
353	Коляда Григорій Опанасович (1904–1941) – поет
354	Береговський Мойсей (Моше Ахарон) Якович (1892–1961) – музикознавець, фольклорист
355	Глузман Семен Фішелевич (нар. 1946 рр.) – правознавець, психіатр
356	Малиновський Оникій Олексійович (1868–1932) – правознавець
357	Грушевський Михайло Сергійович (1866–1934) – історик, літературознавець, громадський і державний діяч
358	Смиренко Володимир Львович (1891–1938) – учений-помолог
360	Шморгун Петро Михайлович (нар. 1921 р.) – історик
361	Варгатюк Петро Логвинович (1919–2000) – історик, педагог
362	Снегірьов Гелій (Євген) Іванович (1927–1978) – письменник, кінорежисер

363	Расенко Віра Феодосіївна (1922–1990) – актриса
364	Білецький Андрій Олександрович (1911–1995) та Чернишова Тетяна Миколаївна (1927–1993) – філологи, мовознавці
366	Копії архівних документів про Україну та українців з Публічного архіву Великобританії 1917–1948 рр.
367	Копії архівних документів про Україну з архівів Нідерландів та Бельгії 1918–1922 рр.
369	Богацький Павло Олександрович (1883–1962) – журналіст, письменник
371	Золотоверхий Іван Демидович (1905–1978) – історик культури, бібліотекознавець
373	Малаков Георгій Васильович (1928–1979) – графік
374	Апанович Олена Михайлівна (1919–2000) – історик, архівіст
375	Холодний Микола Костянтинович (1939–2006) – поет, літературознавець
376	Голобородько Лука Сергійович (1916–1944) – учитель, учасник Другої світової війни
377	Адаменко Анастасія Григорівна (1914–1989) – бібліотекар
378	Висоцький Сергій Олександрович (1923–1998) – історик, археолог
379	Іларіон (Огієнко Іван Іванович) (1882–1972) – державний, громадський і церковний діяч, мовознавець, історик Церкви
380	Гончар Олесь (Олександр Терентійович) (1918–1995) – письменник, громадський діяч
381	Український Вільний Університет (УВУ) (1921) у Мюнхені
383	Гаман Віктор Пантелійович (нар. 1937 р.) – письменник
385	Шимченко Федір Захарович (1922–1989) – бібліотекознавець, книгознавець
389	Зібрання документів з історії Білорусії 1850–1939 рр.
390	Розумієнко Омелян Дмитрович (1905–1980) – письменник, поет

391	Корчак-Чепурківський Юрій Овксентійович (1896–1967) – демограф, статистик
396	Овчинников Василь Федорович (1907–1978) – художник-графік
397	Зібрання рукописних матеріальних (інвентарних) книг та каталогів ліквідованих бібліотек навчальних закладів та установ [XVIII ст.] – [1947р.]
398	Зібрання рукописів з історії церков Західної України XVIII–XX ст.
401	Поточні надходження
403	Лелюх Володимир Михайлович (нар. 1936 р.) – лікар, поет-аматор
407	Рудько Микола Порфирович (1925–1973) – історик
410	Піскорський Володимир Костянтинович (1867–1910) – історик
411	Косенко Віктор Степанович (1896–1938) – композитор, піаніст, педагог
413	Дункан Павло Якович (1879– [не раніше 1939]) – поручик російської імператорської армії та флоту
416	Крижанівський Степан Андрійович (1911–2002) – поет, перекладач, теоретик літератури
417	Заремба Сергій Захарович (1947–2003) – історик, краєзнавець, пам'яткознавець
419	Колекція документів з історії землеволодіння України і Росії XVI–XVIII ст.
420	Колекція документів київських монастирів XVI–XVIII ст.
424	Ревуцький Левко Миколайович (1889–1977) – композитор, музичний і громадський діяч
430	Меженко Юрій Олексійович (1892–1969) – бібліотекознавець, літературознавець, бібліограф
432	Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (ІР НБУВ)

Книга
Отзывов

Отдел
рукописи

От 31 юли до завръщане работих в ръкописния отдел при Публичната библиотека в Киев. Прегледах много ръкописи, свързани със старобългарската литература. Работих при много приятна обстановка. От страна на служителите др. Анастасия Адамченко и Николай П. Визир получих всякакви улеснения. Благодаря им от все сърце. Съжалявам, че не можах да отида на града на великия украински поет Т. Шевченко, което ми е познато и чиято творба не е един път съм чел. Возхищен съм от красотата на гр. Киев.

Киев, з. VII. 1961 г.

С почит:

проф. К. М. Куцел
София, България;

Я, - Краким - Андроникова, - заминах с кратък престой, който провеждам в Украинския отдел на Публичната библиотека и попитах ме за мене, която с малко част от вас, се крамиса тук и с удивително, идеално изредено, в което се намира. С краткото приключение и в П. Волелу - за време отбавката основателно.

Замиса тук
4 март 1963 г.

Краким Андроникова

Прорывом в рукописном отделе при
недеше и убедилась, что рукописи отдела
увлажняют труд исследователей и ценят их
время. Большое спасибо за внимание и за
помощь Елене Косицовой Николаевской
и Ивине Дмитриевне Ласогенко.

Е.Е.65

доцент Магмиева
Государственного
им. В.И. Ленина

С уважением

□
Д
О
Д
А
Т
К
И

З великим інтересом і виключним оглядом
серію рукописів відомого творця української
і світової літератури. Хоч ця скарипка коє-
но поновляється новими творчостями.

19.12.67р.

Гейро Крабчик
(Канада)

Много дней пришлось работать мне в рукописном отделе
УИБ АН УССР. Искренне благодарен отзывчивым и добрым
работникам отдела за помощь и внимание. Желаю всем
Вам, работникам отдела, крепкого здоровья, больших
успехов и личного благополучия.

Искренне призываемой

Найворон (А.И.Тайворонский —
г. Воронеж)

24/VI-1981 года.

Ст. студента Київського університету,
 факультет філософії, є давнім
 воєнним і дуже свідомим
 інтенсивним переступним проф. цього
 отця. Крім мене маю
 Вашому співробітнику Ірині
 Дмитрівні Лисогенко
 за особливий і великий інтерес
 расказу. Спасибом всім співробітникам,
 котрі зберігають і бережуть
 ці софистику зусиль і культурно
 громадський цивілізацій.

Студент ІІ курсу
 філософського факультету
 Київського університету

1 лютого 1985 г.

Мирсердно вітаю і дякую за турботу і увагу до нас, дослідників. Вам
 30 років і ви будите Ваш храм культури найближчим і, мові рідної
 Знамениті, що на Кривошанській, вже стільки років
 славиться мені надвечір'я, а ви хочете бути у вас
 що і що. Дякую і дякую "Средоварський Дон-Кіхот" (не
 про "артістично-дідка" М. В. Левитського), Кельви обіцяє
 надрукувати. А вам шире діалогом і співпраця у мистецтві.
 Вітаю і граматику і "конверти" - все віддаю до вас. Прошу
 вашу дирекцію подякувати вам за теплоту і увагу.
 Відкажіть за суцільну лірику і неспівзвучності.
 Ви варті звертання до вас високим "штучним".
 А владному відношенню діалогом надвечір'я вас жармаду.
 Мир вам - Дмитро

- олек Олександрівна Кривошанська - Мироді,
 правничка Т. Шевченка по довіреності Катерини.
 Завдячую музею "Кривошанський світлиця" у
 Знаменній ВдН. Обл. Мироді 15.06.02

Я начал работать в Отделе рукописей этой Библиотеки в 1967 г. и затем изучал замечательную ее коллекцию греческих рукописей в 60—70—80-х гг. Благодаря Вашим фондам, мне удалось сделать множество действительно важных находок, привлечь специалистов к киевским рукописям. Здесь всегда была самая прекрасная обстановка для работы, дружеское участие всех сотрудников. Спасибо огромное! Это — родное для меня место. Очень рад был еще раз оказаться здесь.

Желаю Институту рукописей процветания и благополучия!

Всегда Ваш Б. Фолмиш 15.7.2003.

25.02.2010р.

Мабуть, в повітній урядовій історичній архіві не з'явилася жодна книга, автором якої не стверджував з Києвом рукопису, тими мовами, хто цю книгу забезпечує кримінальним процесом спілкування науковців з архівами. Особливо внаслідок, що жодна з моїх книг не подана світлу без Вашої допомоги. Спасибі Вам і українській науці, яка в гетьманському складовому науці.

З повагою, д. іст. Кривенко Володимир.

Маю велику честь бути присутньою у храмі рукопису історії людських душ. З великою повагою торкаюся сторінок, написаних рукою велетня України, безкомпромісного лідера української ідеї - Богдана Фрінченка. Низький уклін усім трударям, які збирали таку колекцію і зберегли її для нащадків. Думаю, що слова Фрінченка „Невелике я поле зорав,

Тя за плугом ніколи не спав,
Що робив, те робив я до кінця,
І всю силу, що мав і маю,
На роботу невпинну клав”,

дуже гарно передають стиль роботи працівників інституту рукопису НАНУ ім. В.Т.Вернадського.

Вдячна за неогіненну допомогу у поповненні музею Б.Д.Фрінченка новими матеріалами та за уважене ставлення всьому колективу та особисто Ользі Петрівні Ріпентенко та Оксані Степанівні Волжк.

Божого благословення всім вам і Вашим родинам.

21.10.2010р.

Лавренко Надія Володимирівна,
заввідувач меморіального
музею Б.Д.Фрінченка
в с. Олексіївка, Перивальського району
Луганської обл.

Вражескою асфальтовітні,
Вдичаю за пошмівість побу-
ванн, в космосі книг.

Тетяна Юрчак
України,
Тернопільщина
д. Кадецька.

04 травня 2012 р.

中乌图书馆同仁之谊天长地久！

中国社会科学院图书馆：庄新宇

Дружба между коллегами китайских ^{2012年8月17日}
библиотек и украинских библиотек долговечна!
зам. директора Библиотеки
КАОН Чжэуан Чжаоьшан

I am honoured to have seen the treasures
in this collection. It is an invaluable resource not
only for Ukrainian researchers, but also those
interested in the history of the book. Thank
you so much.

Margaret Law
University of Alberta
2012.08.23

Гравітики Національного музею літератури України щиро дякують організаторам виставки - Марисі Антонівні та Віктору Савовичу, присвятивши Шевченківському національному заповіднику в Кахові.

Знайомство з представленими матеріалами викликає гордість, повагу, інтерес, захоплення і велике бажання повертатись до цього святого Місця, яким є Кахів, живучі і жову...

27.03.2013

Л. Оми
М. Петуфорова
М. Пароля

Шановні українські колеги ¹⁰ вказавши гнучку папірку и захватенне. Мдаєне і надалей захоўваць ващя нацыянальныя и сусветныя скарбы.

Супрацоўнікі Цэнтр. навук. Бібліятэкі НАН Беларусі

05.10.2016 г.

Висловлюю щирю подяку співробітникам Наукової бібліотеки ім. Вернадського, і особливо Інституту рукопису за допомогу і проведення Виставки вірменських рукописів.

З найкращими побажаннями
Дармен В. А.
01.03.17р.

Величезна подяка за цікаву
змістовну реповідь, яка відкри-
ла для нас ще одну цікаву
сторінку історії Урсайми.
З великого подякою.
бібліотека для романо-
і м. Олександр Темара м. Потома
24.05.17р.
Сльва Урсайми.

Анотація

Коллективна праця «Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. 1918–2018» є ювілейним науковим виданням, присвяченим сторіччю від часу заснування в Національній бібліотеці Української Держави рукописного відділу, згодом реформованого в Інститут рукопису.

Протягом багаторічної діяльності рукописного підрозділу Бібліотеки світ побачили різні звітні та інформаційні матеріали з історії Інституту та його фондів, проте комплексне, узагальнююче дослідження, що репрезентує сторічний шлях установи, підготовлене вперше.

Хронологічні межі праці задекларовані вже в її назві : перші відомості про відділ рукописів датуються 1918 р., а нині, в 2018 р., він функціонує вже як Інститут рукопису з чотирма науковими та науково-прикладними підрозділами.

Маючи принципове значення для заглиблення в історію Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, це дослідження є також істотним внеском у вивчення об'єктивних процесів, що відбувалися в національній культурі та інтелектуальному житті України за останнє сторіччя. В роботі вперше представлено ґрунтовний історичний нарис про започаткування та розвиток рукописного підрозділу Бібліотеки, висвітлені головні засади та методологія комплектування рукописних фондів, репрезентована наукова складова діяльності установи. Джерелами написання роботи стали документальні комплекси Архіву Бібліотеки та Архіву Інституту, зокрема звітні матеріали, адміністративна документація, що допомогли повністю відтворити штатний склад співробітників відділу / Інституту за віковий проміжок часу. Розділ «Видання Інституту рукопису», систематизований за тематично-хронологічним принципом, актуалізує бібліографічну інформацію, в якій вперше зібрано воєдино практично всі видання, що побачили світ за активної участі чи за сприяння співробітників Інституту і в його співпраці з іншими науковими та громадськими установами в Україні й поза її межами. Важливими для вивчення впливу людського чинника на розвиток рукописної фундації Бібліотеки є біографічні матеріали, дбайливо віднайдені та систематизовані в довідках, складених на кожного співробітника відділу / Інституту. Окрім біографій в них висвітлені напрями наукової та прикладної (власне бібліотечної) роботи, а також подається повна бібліографія праць особи, укладена за схемою: окремі видання, статті та рецензії в збірниках наукових праць, в енциклопедіях та інших науково-довідкових виданнях, редакційна діяльність та упорядкування, укладання. Вагомими з огляду на інформативність є додатки до науково-довідкового видання, зокрема стаття, присвячена висвітленню складу та змісту рукописного фонду Інституту, а також список архівних фондів, що відбиває сучасний стан комплектування установи.

Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, володіючи значним творчим потенціалом і спираючись на досвід попередників, плідно працює нині і буде працювати далі задля розвою вітчизняної та світової науки й культури.

Summary

Institute of Manuscript of Vernadsky National Library of Ukraine. 1918–2018 / ed.-in-chief L.A. Dubrovina. Kyiv, 2018. 472 p.

Authors-compilers: Olha Petrivna Bodak, Olena Mykhailivna Halchenko, Larysa Volodymyrivna Harbar, Nataliia Mykhailivna Zubkova, Hanna Abramivna Ryvkina, Olha Petrivna Stepchenko; *introduction* by Liubov Andriivna Dubrovina.

The collective work “Institute of Manuscript of Vernadsky National Library of Ukraine. 1918–2018” is a jubilee scientific edition dedicated to the hundredth anniversary of the foundation in Vernadsky National Library of Ukraine of a manuscript department, which later was transformed into the Institute of Manuscript.

Over the multi-year activity of the manuscript department of the Library, various reporting and informational materials on the history of the Institute and its funds were published, although a complex generalizing research representing a hundred-year path of the institution has been prepared for the first time ever.

Chronological framework of the publication is declared in its very title: the first information about the department of manuscripts dates back to 1918, and now, in 2018, it functions already as the Institute of Manuscript with four scientific and applied science departments.

With a crucial significance for submerging into the history of Vernadsky National Library of Ukraine the research is also a valuable contribution into the study of objective processes, which took place in the national culture and intellectual life of Ukraine for the last hundred years. The work for the first time presents a substantial historical essay on the foundation and development of the manuscript department of the Library, covers main principles and methodology of the manuscript funds acquisition, represents a scientific component of the institution. The sources for the publication were documental complexes of the Library Archive and the Institute Archive, in particular reporting materials, administrative documents, which helped to fully recreate the personnel of the department / Institute for the one hundred year long period. The section “Editions of the Institute of Manuscript”, systematized by a topic-chronology principle, actualizes the bibliographic information, which for the first time jointly gathers practically all the editions, which were published with an active participation or with an assistance of the staff of the Institute and in its cooperation with other scientific and public institutions in Ukraine and outside its borders. Important for the study of the impact of a human factor on the development of the manuscript department of the Library are biographical materials, thoroughly discovered and systematized in the certificates, composed for each employee of the department / Institute. Beside the biographies, they also cover the directions of scientific and applied (librarian) work, and also provide a full bibliography of works of the staff, compiled under the scheme: separate editions, articles and reviews in collections of scientific works, in encyclopedias and other applied science editions, editorial work, compilation and composition. Significant from the point of view of the information value are indexes of the applied science edition, in particular the article, dedicated to the contents and composition of the manuscript fund of the Institute, as well as the list of archival funds, which covers the modern state of the institution funds replenishment.

The Institute of Manuscript of Vernadsky National Library of Ukraine, which has a creative potential and bears on the experience of predecessors, fruitfully works now and will keep working in future for the development of the Ukrainian and world science and culture.

Наукове видання

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ РУКОПISУ

Інститут рукопису
Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.
1918–2018

Автори-укладачі:

Ольга Петрівна Бодак, Олена Михайлівна Гальченко,
Лариса Володимирівна Гарбар, Наталія Михайлівна Зубкова,
Ганна Абрамівна Ривкіна, Ольга Петрівна Степченко
Переднє слово: Любов Андріївна Дубровіна

Редактори

Н.М. Зубкова, Т.В. Герасімова, О.С. Боляк

Художнє оформлення, комп'ютерна верстка та оригінал-макет

О.С. Боляк

Дизайн обкладинки

О.М. Гальченко

Підписано до друку 14.12.2018. Формат 70x100/16. Папір офс. № 1.
Ум. друк. арк. 38,35. Наклад 200 прим. Зам. № 30

Друкарня Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
03039, Київ-39, просп. Голосіївський, 3